

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.55

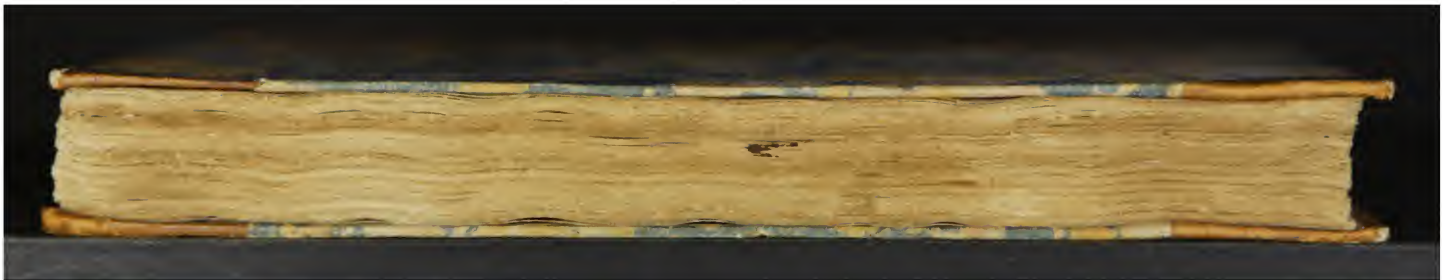

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.55

INCUNABULI

A
5
55

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

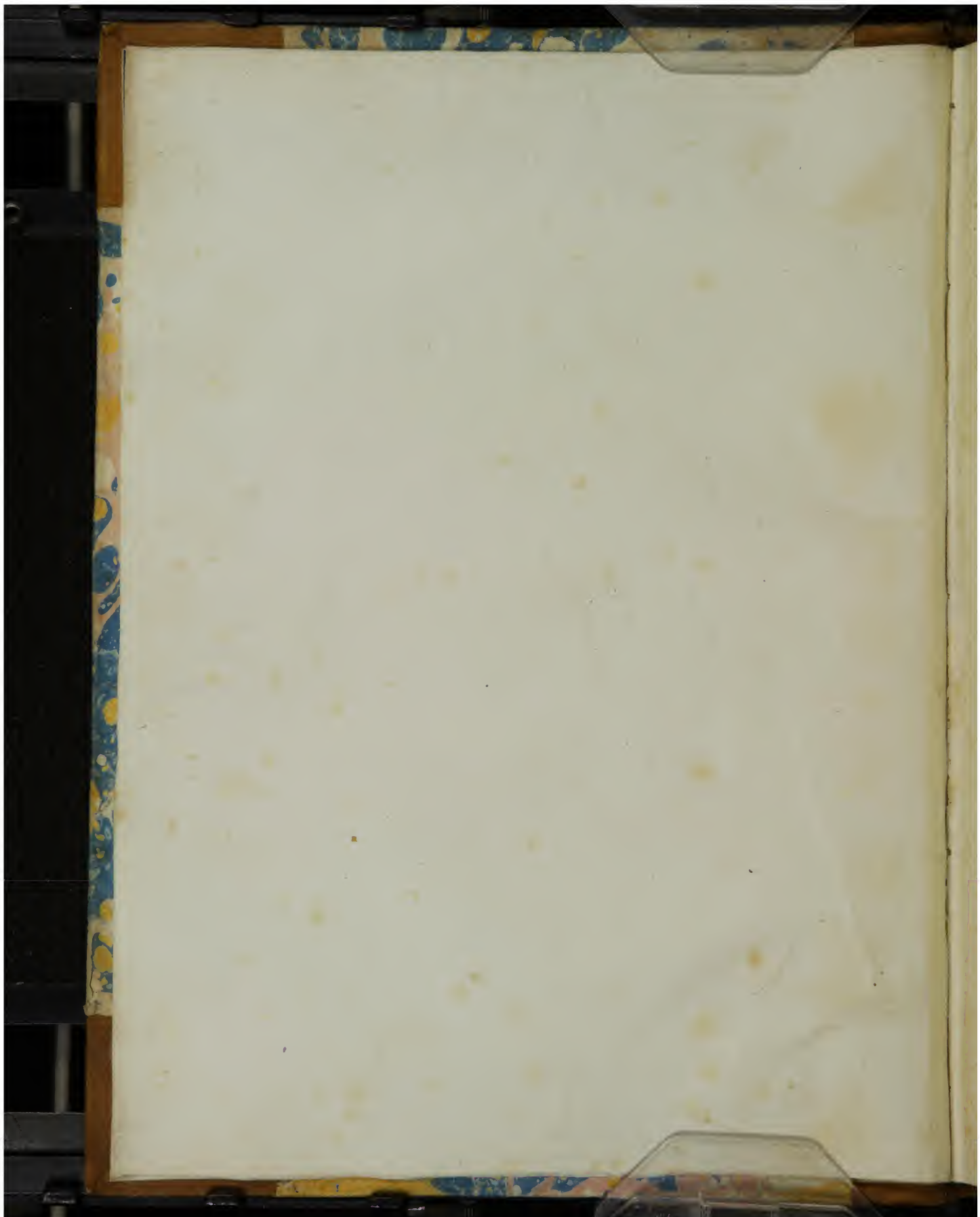
~~XII~~
~~6~~

VII

cl: xii.

Geni

6

2^a
PETRUS Barbus polensis Sacrae Medicinæ
Doctor ad Lectorem.

Si cupis humanæ naturæ discere causas.
Si cupis in paruo plurima nosce libro.
Hunc eme. quem latio scripsit sermone libellum
Zeno meus nimiae fertilitatis opus.
Que fera barbaries tenebris inuoluerat atris
Omnia sunt nitido lucidiora die.
Ede igitur venetis doctissime zeno libellum
Perpetui fructum nominis inde feres.

Illustri viro Victori pisano: Antōius zeno policola. P. B. S.

Ubi de natura humana opus nuper a me cōpositus
Illustrissimoq; senatui: et populo veneto dicatus: ut im
piorib; traderet ex amicis qdā hortaretur. Illis eqdē
q opus ipz ex sentētia nōdum satis mihi videor matu
rasse plurimū sum reluctatus. Scilz i tātorū viroz splē
dore. Afferri qcq; minime debere: qd ex iūmis nō sit philosophiae
penatibus depromptū: et vereri cōes me hominū opiniones: non
ignarū: difficile a diuodū fore: sententias: q longo habitu: huma
nis mentibus infederit primo impetu extirpare. Atq; terctianū illd
Veritas odiū parit. Simul nouaz rez refrigeret: quo sibi mihiq;
cōsulerēt. Amore ad monebā. Quippe quas interea: sapiētis p̄silio
demandatur. Atq; me sic emendatas emissurū pollicebar. Numi
rum preclarā hanc nacti occasione: cōtinuo vno omnes te ore ptu
lerūt. Sapiētē te: Te Accenates alterū predicantes: quib; eqdē: q
ciuitatis p̄ciosissimā semp te gēmā appellarim: lz assentiret. tñ a rei
publicae munerib;. Iisdēq; senib; negatis: quae a primo statiz ado
lescētia tuae flore. sūma cū gloria et adeptus es et exequit. ad haf
nras lucubratiūculas deuocare respōdi. heroa te tātū minime lic ē
At quo ex aditu faciliorē mihi lapsū arbitrabar hoc istabāt illi ma
gis. Qd si de humana re ciuitati venetae deuota me aquoq; senten
tia: iudiciū sit aliqñ futurū: cum hominū humanissimus ciuiū argu
tissimus: scripturaz simul dignus censor sis: et habearis: ad hoc affe
rendū iudiciū. hac vbi flores potissimū etate: scilz q̄ mentis viget et
corporis virib; te ap̄iorem te certiorē neminem inuenirent. atq; ne
q; vt oratiana vtar metaphora pituitā vlla tibi ex parte molestā eē
rara virtus in reliq; ueneta iuuentute. Quid plura fateor: amicorū
hac lege sententiis cessi vt dep̄cent illi ueniam si me pusillūz hominē
abiectū paucis notū temeritatis accusaueris: q̄ p̄cūctari te scilz au
sus fueri viz p̄cellentē inextimabilē. illustrē fama. De hūana itaq;
atq; neq; min; d re veneta libellū nūqd editiōe sit dign;: dignissim;
ip̄e iudicabis hūc si malus ē. pbandū tibi haud eqdē veli amic; so
crates amic; plato sz magis amica vitas. esto interea trāscribētis in
curia velim admonit plurima in orthographia peccare te fore rep
perturū. Et q̄ circa sententias nauare te tñ opā velim. Quod spōte
forsan qui tū moralis tū naturalis philosophiae lacte nutrit; eo in

sectis q̄si posthabitis facturis fueras. nimirū aq̄la muscas non ca-
pit. Q̄d autē ad sentētiās attinet scias me nōdū pensitantē illis ma-
nū penitus iposuisse non obtusa adeo gestam⁹ pectora q̄ nō plura
iccirco dici debuisse modesti⁹ aptius p̄cinnus ac eleganti⁹ videam⁹
verū t̄ inopia oppressi. atq̄z ut ad exēplū q̄si lapidiciū q̄ secutura sūt
opera tum formosiora tum candidiora sequantur. cursum quasi sic
reliqui. De medicina que scripsimus. sa luti potius publicae q̄z no-
stro nomini cōsultentes verbis nudis t̄ ex sententia fere vernaculis
t̄ neotericis exposuimus ope precii ut unicuiq̄z q̄ vtilia sibi sint fa-
cile q̄sq̄ possit itelligere. Atq̄z neq̄z nō ignoramus prestantissimos
medicos pliniū t̄ nō ob aliā certe causam Cornelii cellsum. Q̄dēdi-
cinae etatis n̄re p̄fessores p̄sus respuere nisi q̄ cū voluerit exq̄siti-
simi videri oratiōis quodā inuolucro adeo fucata oīa tradiderunt
ut difficilioz eoz sit sola theozica. q̄z phyzicoz reliquoz illa ip̄a t̄
practica. Verū autē t̄ latiniora t̄ cōcinniora reliq̄ ab officina n̄ra
si huiusmōi q̄si degustatō. In clyto Senatui placebit emittē In tea
te structurā op̄is. libroz ordinē q̄ sit capitū q̄ sigilloz p̄gruitas qd
deiciat quid supfluat veli pensitare. Incirco eq̄dem te puto: qui fru-
gali quodā dicendi genere polles sermōe sane breui plima p̄plectē
te iudicatur paucā deficere multa supfluere q̄ppe q̄ lz iādudū v̄si
nū tanq̄z partū attenuare modificareq̄z decreueri. Nihil t̄n itēpta-
tū relinq̄z qd ad humanā salutē quavis ratiōe pducē videatur atq̄z
dū id diligent cōtēdā mallo vel plixi nimirū vel et curiosissimi crimē
subire. q̄z negligentis verū aut qm̄ huiusmōi n̄m nimia grauescere
mole opus aiaduerti i duo volumina id est in duas p̄ncipales ptes
iuuētutē v̄z senectutēq̄z distinxī t̄ p̄mēptis p̄mū libzū a studioz
medoz portu soluere si anueris t̄m decreui. Nec p̄tin⁹ maris tanq̄z i
pit⁹ me cū oib⁹ fortunis meis hui⁹ mūdi pelago hoīz rūozib⁹ p̄cel-
lis tāq̄z itumescētī pmitterē itaq̄z cōsulto p̄mū ip̄m libzū. q̄ videli-
cet pband⁹ min⁹ videat si mecū s̄seris emittē solū destinavi. Nimirū
q̄so qd de embriōe qd hoīz celebritate dignū sit ut de maturi hoīs
etatib⁹ v̄l facūdie p̄r cicero dicē ip̄e potuiss̄. hūc at̄ n̄bilomin⁹ libzū
si pbauerit reliquos q̄ sequūt̄ eos oīo puto pbaturos atq̄z eq̄dez
sic ad huiusmodi q̄si pellag⁹ hoc ē ad emittēdū reliq̄s s̄iā audētiōz
Tandē qd i circo sentias tua epistola quā p̄ncipio significare obse-
cro digneris q̄ p̄solatiōe si hāc meā viuēdi difficultatē afficē volueri
oē qd mei est iuris statim tibi debitū existimabo bñ vale. t̄ bene viue.

Antonio zeno policolae victor pisanus. P. D. S.

D E cumbryōe libꝝ tuū auidiſſime legi tū qm̃: huiusmodi
philosophiæ pars recōdita qdē excellēſqꝫ idiga spiri
tus inter ſapiētiae pfeſſores. multis diſſenſionibꝫ ē agi
tata. a nemine te pter tā ppetā idubie tā ellegāter diſcu
ſa ac determinatis. Tū qm̃ apū vt tu quoqꝫ dicis geniuz imitatꝫ
floribus. i. auctoribꝫ ne aucupari alienā laudē videaris allegatis.
qd̃ ratiōabilē oīo virū decet. q̃ deſtinato opī quadrēt. hinc inde tā
exq̃lite collegiſti atqꝫ tā apte opportunis locis poſuiſti. vt ſi vel ver
buz alicūde dimoueas. tota ſententia corruat neceſſe ſit. Atqꝫ neqꝫ
diſplicuit. Quod vbi de medicia tractas. neotericis iſſdēqꝫ aptis z
vulgaribꝫ pene vocabulꝫ. Uniuſalꝫ ſalutis. nō tu aepticularꝫ gloriæ
re ſtudioſus abſoluſ qd̃ ſane ad nālem z veruz attinet pbiſicū. ſiue
hoiez pſtātiffime de rebꝫ iſis philoſophātē. Que aut̃ vulgaria pꝫſul
offendi ea pma me facie fateor ptamināſſe qñquideꝫ apud latinos
autores nuſqꝫ. niſi a nonnullis tñ grāmaticis reperiāt vſurpatum.
Ceterū denuo relegēs tacitꝫ qꝫ mecū reputās. Antiquus latine bar
baris exceptis oēs locutos nūc materno ſerimōe oēs vti. Arbitratꝫ
id abs te ſum nō ſine ratione factitatum atqꝫ rithmos illos petrar
cae tā bene collocaſti vt in annulis aureis gēme qſi qdam videātur
Ad ſūmā. ſi q̃ minus pbanda mihi videbant ſūmope x bē. Que ſit
in reliqꝫ mea ſententia pono in medium. Interea q̃ de veneta di
cis re publica q̃ fieri pōt. qꝫ tantā rerū ſeriem. Tu linco qſi diuino
viſu in terris vnus pſpicias vebementer eqdē ſum admiratus. At
qm̃ iuuētutē latentē velut limite venetā deprehēdis. Aduſſantes nō
nullos atqꝫ inqꝫ plūmos z eoſdē qdē diſcolos apte te dānātes audi
ui. Trābimur blāditiāz pene oēs lenocinīo vitate idignāur. Itaqꝫ
ſi obſequi mihi volueris margaritas tuas in theſauro tuo retinebis
qd̃ niſi rara adeo pꝫditus eſſes humanitate vt opinionis de te ha
bendae detrimētū qꝫ alienae vitæ pati mallis ſpōte facturus ip̃e ſu
eras. ſic. n̄ iccirco parce vbiſ velitaſti vt dicē nō dicens z itē nō dicē
dicēs viderere. Volui q̃ circa honori qdā tuo detrahāt. Amici offi
tiū pſeciſſe vt qd̃ certior ſū futurū ſciueras factū ſcias nullā tñ iccir
co metā tibi pſinio. itegrū vt congruit philoſophiæ tuæ tibi ſit cir

ca hoc negocium ⁊ quacūq; militare. Tandē librū tuū si meis sō
preconijs indigeret. Quātū vbi ⁊ oratiōe affeq; possem ⁊ igeniū
tuū ⁊ structurā operis ⁊ libroꝝ ordinē dicendiq; tū pfunditatem
tū facilitatem tuam ⁊ ad vngue operis ipsius omnia comendarem
At quoniam laudes meas . celebratū tue detracturas quidpiam
q; pducturas magis existimaui. Tacebo Unū tū moneo: ⁊ id ip̄s
maxime velim ⁊ efflagito vt reliquos libros tuos. Saltem hunc
qui in manibus est de embryone iam emittas. Vale

Attoni zenī veneti policolae de nā hūana libellus est q̄ppe
q; principaliter bipartit in iuuetutē v; ⁊ senectutē. Iuuetus
nati hoīs i q̄tuor etates diuidit. Prior ē infantia. Dein pueri
tia quā seq̄ adolescentia. Atq; iuuetus. Que sane deo dāte militat
ad senectutē. Atq; ide ad decrepitā. q̄libet etas ē bitēpea. v; infantil ⁊
motia quā exiū seq̄ puēitia ⁊ etas p̄cussiois. dein a doloscētie etas ip̄a
viget ⁊ q; dī luxuriatia quā iuuet⁹ qdē seq̄. ⁊ virilitas q̄ppe q; iuuetu
tis sē etates. Senectutis aut duplex ē etas: q̄rū q̄libet parit ē bitēpea
v; senectus ip̄a ⁊ occidua hanc deniq; si deo placuerit. senū seq̄ ac
decrepita: q̄ppe quā vltimū terribilius libitina furax inuadit. Has
aut viuas ⁊ sensitiuas etates vegetatia postremo tū seq̄ ⁊ corru
ptibilis: in q; capilli. s. vngues ⁊ barbae crescūt p̄ nōnullos dies: qd
ad corp⁹ qdē referē vel sp̄it⁹ ualio ⁊ passibilis qd ad aiām ip̄as re
ferē. Sic ad similitudinē megacosmi q; magn⁹ hō vice versa cū prior
eadē sit disciplina posset interpretari Diuidit intres p̄tes v; supiorē me
diam ⁊ inferiorē. Principalia itaq; tria sūt etatū gnā v; supius
mediū ⁊ inferi⁹. Supius aut ⁊ mediū de qbus nra ē p̄fessio inferi⁹
curiosiorib; relinquēdo diuidūt in septē etates q̄z q̄lib; ē bitēporea
quodlibet tempus h; suū tractatū: q̄libet tractat⁹ h; sua capita:
quodlibet caput h; suos titulos: q̄libet titulus h; suā p̄culā: quā
cuiuslibet v; tractat⁹ vltimū sigillū seq̄: q̄ppe qd binū: quēlib; libꝝ
roborat. Libri aut ad planetarū nūcrū sūt septē. Prim⁹ lunaris dī
de embryōe ⁊ foetu. Secūd⁹ mercurialis de infātili etate ⁊ motiua.
Tertius venerius de puerili ⁊ concussionis etate. Quartus solaris
ē de adolescentia ⁊ etate luxuriatiua. Quint⁹ martialis ē de iuuetute ⁊
virilitate. ⁊ hec ē p̄ma pars vltoti⁹ opis p̄m⁹ gnālis tractat⁹. Sexti⁹
iouialis est de senectute ⁊ occidua. Septim⁹ ⁊ sup̄m⁹ saturnalis ē de se
nūo ac decrepita. ⁊ hec ē alfa ps: vltoti⁹ opis alē ⁊ vlti⁹ gnāl tractat

Ecce sapientia cogitavi Gloriosissime Princeps. Excel
lentissime venetorum atque universi dignissime pace vestra re
liq. dixerit. Orbis Antistites. humani generis ductor. Nunquid
altissimo vix carmine celebradis vigilias meas astro
rum istar. Laudum tuarum splendoribus insignire. Nunquid tibi precipue pro pietate
te quam me sollicitum tenet erga patriam immortali aeternum debeo. Quia ut
sola ut demosthenis extat epistola ad Alexandrum a deo victa in caetero
munere creatura creatori acquiritur. Nulla. nam. ut recte orator ille inquit
de virtutibus tuis vel generosior misericordia vel admirabilior clemencia
Nec pro aliud deo propius potes accedere quam ut salutem conferas
hominibus vel dando si eguerit vel precando si delinquerit vel indulgendo si suppli
caverit. Proinde gaudetam excellenti gradu tuo Fruere fortunae tuae
gloria: quam ostendere omnibus debes illis precipue qui te obscurant qui itegerriam
vitae tuae et morum sanctimoniam venerant. Qui non ut caeteros Illu
stres viros una quamquam florentes. imo universis te virtutibus ornatissimum
admirantur quo sit ut opprimar tum tantarum rerum copia tum mole ingenti
quam ab eloquentissimis quidem viris amplissimis historiis explicari vix pos
sent precipitumque horrentes libellorum auctoris proci clarissimi nominis tui splen
dore attoniti profundat noscens oio se ad praefata tua conatum qui supra
homines sunt imbecillitati editum illic temeritati obnoxium fore. Hono
rum siquidem ut est vere philosophatum dictum Alia laudis sunt Alia ve
nerationis. Laudis quidem ea sunt quae incopatione ad eum humanarum venera
tionis aut illa quae maiora diviniore atque existunt Quo in genere cum virtutum
tuarum apicem merito locandum censeam Si sapienter facere volueris os clatu
dam cor apiam. Nec tam facundus te alloquar quam venerabilis ac tacitus
adorabo. si inuisibilibus penis volucriter Ades admiratione eo sua
extollit quo lingua et vox aspirare non possunt At memiseris cum nec
argenteo nec auro quibus indigeo Alioquin hominum deliramenta res illas
Teparia prudentia ac plerisque omnibus tuis virtutibus vile ceu potius exi
stimas neque alio seu munere seu gloria quibus tu undique affluas et civi
bus liberali manu diffundis caritati pietati benignitati et misero
cordiae tuis quibus re publica et pupillares miseras precipue dignaris cau
sas amplecti grates idoneas possis rependere tum et lucubratione vlla

mea. Reliquū sit ut vltimo mihi ingratiūdinis sit facin^o subeūduz
qd cū in reb^o vltimis sēp horruerit anim^o me^o. In maximis
quēadmoduz tuas sūt. qd in quā explicet mortale canca. Qua re p
sacrosanctuz cristifex cuius vos ab vrbe p dīta Soli semp tutores
estis Atqz p iuicissimuz marcifex vexillū vīm Dux iclyte Augu
stine Atqz augustissime venete Senat^o. Oro p dignitate z salute
vra De qstū vires aderūt satagentē labātez lz audite. Temerari^o
eqdem qz Ignau^o vobis videri mallo Nepe hoc piculo affectus
i vos mei pte aliquā itelligetis. Pro n. n. studiis teste Valerio. certi
us iudiciuz ē supra vires niti qz ex facili viribus vti. Ali. n. qd pōt
pstat alter ē plus qz pōt. Qd unūculū p inde huiusmodi meū ipo
Accipietis: qz qz nō arte illa elaboratum: q dignitati vae pgrueret
nimiz qd ferre qant nō qd recusent humeri nri messi. p pietate vā
ignoscetis qd si i pūma nri opis pte feceritis De vniuerso humāo
genere si i altera de ciuitate vā fore vos vaticinoz opti maeritos
Siquē i ea nō min^o honestū qz vtile reclamaturō nemie circa duo
deciz mille z āpli aureoz singulis annis ex iuentioē ispiratoze dō
mea vectigal edā ac nōnullas leges qb^o ciuib^o optimā viuēdi noz
maz z ipio dignitatē summā accessurā vā illibata nobilitate polli
ceoz Interea qz medicinae reptoziū seu speculū op^o ipsuz huiusmōi
maerito possit appellari p qli theozica nobilitatis vāe liberalita
te neqz spnīte. Si qdē Aristotelē Alexandri grā pūpūū medicīae
studiū opāqz dedisse certū ē atqz ei^o artis nō mō pteplādae studio
sus fuit Alexāder vez ēt aegrotātib^o amicis plerūqz opē attulit ci
bozqz obfūatiōes i struxit sicut ex historiaz fide atqz ex ipsi^o etiā
fēis eplis pūpī pōt. Laetez si oio nulla pūsus iccirco habita ratio
ne vtrāqz opis pte pūma statū facie siue p eaz nuditate spnēdā du
xeritis Quāqz Platonis vsus tāto pudiciti^o dicant cōpositū qzto
sunt p fessi simplici^o. Bissimulaf siqdē z occultare peccātis ē p fite
ri vō z pmulgare penitētis atqz nisi cū suis vocabulis qcūqz dicē
da sūt dici nō possūt siue Licet tritū puerbiū sit Utile pūpūū dñs
ne despice fui p autoris pusillitate. At saltē hoīs vestrū amātissimū
z rei venetae studiosissimū bonā mentē vos humaniter accepturos
excellētis nobilitatis z magnanimitatis vāe cōscia spes mihi pol
licet. Bene beateqz valete z bene viuīte.

a iij

Primi libri de embryone speciales sunt duo tractatus pri-
mus quidem est de embryone alter de foetu.

Primi tractatus capita duodecim sunt.

Primum est de sterilitatis cautellis.

Secundum de humani seminis diffinitione et genio.

Tertium de humani spermatis foecunditate et rectificatione.

Quartum de seminariozumi vasium et membri causa et genio.

Quintum est de matricis et secundinae causa et genio.

Sextum est de matrice rectificanda et foecundanda.

Septimum est de seminis iniectione et genio.

Octauum est de spermatis coniunctione et natura.

Nonum est de conceptione et generatione.

Decimum est de abortus causis et cautellis.

Undecimum est de propinquatis abortus coniecturis et remediis.

Duodecimum et vltimum est de Embryonis eucharistia et eius
aetate cum dependentibus.

Quae sequitur primi tractatus de embryonis zephyratione et ex-
ultatione sigillum.

Quod sequitur primi libri secundus tractatus de embryonis for-
matione et animae infusione. Huius autem tractatus capita tre-
decim sunt.

Primum est de embryonis et foetus natura et fato.

Secundum est de rebus quae obsunt quaeque prosunt embryoni et foetui.

Tertium est de coniecturis salutis et egrotationis embryonis et foetui.

Quartum est de embryonis et foetus peculiaribus egrotationibus.

Quintum est de foetus viuacitate ac titillatione.

Sextum est de numero fratrum et sororum praenosticando.

Septimum est de masculinitate et foemineitate ante partum ille-
sa matre praecognoscendis.

Octauum est de partus obseruatione et maturatione.

Nonum est de rebus foetui ad natiuitatem rectificandis et facilitandis.

Decimum est de propinquitate iam partus termino et labore praenosticandis.

Undecimum est de partu et obstetricatione.

Duodecimum est de primis infantis susceptione et regimine.

Tertiumdecimum est de nutricis electione et regimine.

Quae sequitur de consideratione cosmi et microcosmi sigillum.

Petrus. B. P. sacrae medicinae doctor Antonio Zenoni.

egimus Antoni doctissime saepe libellum.
Legimus et doctum valde probamus opus.
Ordine nam nostrae scribis primordia vitae
Quo ue sumus genitum semine quo ue modo.
¶ Nunc ego non miro? Lessum nec carmine quintum,
Saecula nam talem nostra tulere virum

ANTONII ZENI. U. P. DE NATURA.
LIBELLUS EST.

Agitanti presentem hominis vitam: quod labilem et quot obnoxiam fatorum formis longe mihi delirasse videntur qui stolidam ac mentium aucupia. Fabulas mellitumque scripsere inania et nugatoria carmina quippe quae Solon inutile falsiloquentiam appellabat. quare. Adretrocles iam senex frenibus eiusmodi plenos libros suos percussit dicens Sunt ista somniorum phantasmata veluti deliramenta
Vulcane celler age. Teibys tui hic indiget nihil. Quae ratione sane motus dicere zeno solebat. nullius rei maiorem nos inopiam per peti: quod temporis nihilque ad disciplinarum perceptionem alienius esse poetis. Siquidem doctrina in melioribus non politionibus proficit. ex quibus tamen si sapimus. velut in rosis legendis sentes vitantes. quantum utiliter modulatum est imbibentes et quae dulcedi

la illita potione quasi venena sint animi declinantes. mea quidem
sententia oī nectare pretiosius fructus speciemē colligem⁹. At. n.
ex floribus homines aliud comuniter sumunt nihil preter colo-
rem odoremq3. Apes autem excerpere suauissimum insuper pa-
bulum sciunt. Ita qui nō musarum tñ. vt Annitiū inquit blandi-
tijs inuisantur ad bene beateq3 viuendum vtilitatem percipient.
Opere pretium que sum equidem genij tanq3 rimator expertus ⁊
q̃a suis olim autoribus culta. A posteris vero neglecta dissectaq3
hinc inde legi frugalīa sane ⁊ salutifera membratiz in corpus vnū
composui abijciens que siue vulgaria siue parum vtilia mihi visa
sunt. Ne te illa qui sapientissimus es latere videar credidisse. Nec
ne legendo frustreris. Interea non sum adeo mētis obtusae qui ne
sciant eorum te que in hoc opere memorantur olim alicubi legisse
quippiam vidisse. nonnihil forsan etiam experimento tractasse. ve-
rum cum ab eo ipso in litterario ludo nouerim autore diligenti te
studio de re veneta Marci Anionij sabellici librū efflagitasse Pu-
taui non fore ab re si quid interea quod animum magis pascat q3
aurem. Illustrissime senatus tibi ⁊ populo veneto venetus afferrez
in medium qđ oratiano inq3 modulo

Pauperibus prosit aequē locupletibus aequē

Aequē neglectum pueris senibusq3 nocebit

Non qui lidonio contendere callidus ostro.

Nescit aquinatē potantia vellera succum

Certius accipiet damnum proprius, ve medullis

Quam qui non poterit vero, distinguere falsum

Propterea se malle dicebat magnus Alexander singulari discipli-
na q̄ potestate p̄stare. Foelix canit Poeta q̄ potuit rex cognoscere
causas. Itaq̄ Augustissime Augustine tibi serenissime Princeps
inclyte Duceq̄ Venetiariū Dux: qui ex Barbadicorū clarissima
stirpe. Alterum etate nostra continuata maxime serie. Nempe que
gloria nisi in te solo ob solum scilicet diuini genij sinceritatis inte-
gritatis et virtutis omnimode tuae splendorē successiue nunq̄ pas-
sa est aristocratia altissime lōge lateq̄ fulgentissimū ceu iubar atq̄
suis italiae sol emicuisi. Que dicatē sūt qualescunq̄ lucubratiōes
meas ea scilicet, cō mēdatiōe cōmendo. vti si quid erratū ineptū. vel
minus decēs eas legens offenderis vt emēdatissime duce te puolēt
in man^o hoīnū castigent iperare digneris q̄ eadē emēdatiōe mō ne
tāta dedignet aūtoritas i detractorū ictus egide veluti fungar. p̄ide
Diogēis more reiciēs p̄stātia risus taciturnitate latrat^o eorū deniq̄
inaepta oīa philosophia Praestat enī blacteratiōes eiulmodi ce-
cis ac syrenes sensibus preterire q̄ metamorphosim indigenam
vendicare quandoquidē benefacta ipsa inter ea nubilla vibrato q̄
si lumine sol clarioz emicans non contenta terra quo cupiunt auri
ga ceu te a Lactee quam vrbaniſſimo ad superos viā Quidⁱ inq̄
Apollōgo metaphozicos scilicet orbita hoc est a rationabili lau-
dabili viliⁱ decoro et honesti videlicet ratione congruo vt platonī-
ca sententia declarato te statim Princeps es in publica cōtiōe pol-
licitus et Senatū ac Populū venetū diuino viro Marco barba-
dico fratre et p̄cessore tuo quē a superis sero quidē rei publicae datū
tēpestiue vocatū terra nō celū luxit in vniuersis te v̄tutib⁹ inferiore
nequaq̄ habiturū haud discedet. p̄inde illa ip̄a a v̄etoz icursib⁹

propria et peculiari egide defendente siderum clarissima volat.

Vos interea de profundis clamās excelsē princeps excel-
seqz senat^o atqz inuicta venetae ciuitatis maiestas. oēs istos
ignauū vt fucos pecus buccinatores. deiceps clarioza vās
vobis si sēsero hec placuisse nibili pēdā. Vos inqz p vestrū ipiū hec
ipā obtestor reb^o vel maxime ipis admōiti pura libera vanilogia
nō obducta. Nepe nullus ē suauior animi cib^o: qz cognitio vītatis
vītate altis animis instillate neqz q nuda oratione allata sint spnīte
Hīs nāqz. p nā rerū adhiberi neqz: eloquentie splendor: nec āpli-
tudo sermonis. ceterū vītate nibil vel melius vel durabili^o: adde q
nuditate vītās gaudet. Simplicitas verī fama est. fraus ficta loquēdi
vītate vt pederetū neoterice supstitiōis habita ratiōe ostēdam^o a p
sentis alpha incipiētes in alpha siq est futurae vitae desinem^o. Hic
circo nō ergrotationū singula curae nobis fuerit explicare: qd phy-
sicoz est a quoz studiis interuallo veluti nra pfectio emācipat. nā
nō qd pulsus intrinsecus: aut extrinsec^o stomac^o mōstret: qppe
pulsus fallit sepe nūcro et vria cū morbo ē intra vena fallax est nre
man^o ē apire s; p platonica qsi vestigia vt ostendat sata gere bonos
mores virtutē v; qppe quā ad bene beateqz viuendū sufficere pla-
to iudicabat. Ceterū ac instrumētis indigere corpis bonis robo-
re sanitate sensuū integritate et ceteris id gen^o exteriorib^o qsi opib^o
claritudie gloria et huiusmodi ceteris. Ea et si nō affuerit nihilomi-
nus beatū fore sapientē. Accessurū itē ad rē publicā vxorē ductu-
rū: legesqz bonas nō puaricaturū laturū insup patriae suae qstun-
potuerit comodas leges. idqz nisi p sūmā plebis differētiā opā suā
rei publicae iudicarit iutilē fore. Distribuebat mōarcha philoso-
phozū ille. Hūana bōa tripliciter. alia qdē in aīa. alia in corpe. alia
extrinsecus. Tres itē esse amicitie species sentiebat. Naturalē ali-
am. Aliā sotiālem atqz. Aliam hospitālem. Naturalē qua parētes
naturae instinctu liberis afficiuntur. cognatiqz se alterutrum dili-
gunt: eam vero in ceteris esse animātib^o quoqz diffusam. Sotiales
siue sodalitiam quā sine vilo consanguinitatis vinculo sola consue-
tudo conciliat cuiusmodi pilladis et horellis fuisse memorat. Ho-
spitalē autē q ex pīnēdatiōe vel litteri hospitib^o iūgimur. Amatoriā
qto loco ciuilitatē quā addūt pleriqz idēdē i spēs qnqz distinxit

aliā popularem. aliā quā optimates agant. Tertiā que diffun-
dat in paucos. regiā quartā. quintā tyranicā. Popularē res pu-
blicā in eis esse ciuitatibus in quib⁹ ad impiū multitudinis. Agi-
tur res eiusq; mutu magistrat⁹ eligunt. ⁊ pro illius arbitrio ponunt
leges. Aristocraticā ubi neq; diuites neq; paupes neq; nobilitate
vl gloria illustres dominant verū soli q sunt in ciuitate optimi rem
administrāt. oligargicā quādo a censibus magistratus elliguntur
regnum bisariam scindi. Aliud. n. simlegem. Aliud sim genusesse.
Tyrāidem dici cū impulsū ⁊ vi adacti ciues iugum dominatiōis
violēter admittūt. Iustitie subinde tria esse genera. Aliud circa di-
uinū cultū. Aliud circa hoies. Aliud circa defūctos vsari. nā ⁊ qui
sacrificia sim leges faciunt sacrarūq; rerū curas habent. Religiosi
circa diuos ac pij sunt. Qui vero mutua depositaq; restituūt. Iu-
sti erga hoies sunt. Qui aut vita functis. iusta psoluūt. Tertiā illaz
iustitie partē exequūtur. Discipline similit tris eē spetices. Aliā qdē i
actiōe cōsistē ⁊ practhicē dici. Aliā ex opis effectū psolare ⁊ ficti-
cem appellari. Tertiā speculationi studere ac theoricē vocari ⁊
ediū. qdē nauitūq; structurā ad effectricē illaz ptinere. videre qppe
in p̄mptu est opus cōsumatū ciuilitatē vō ⁊ tibiarū cant⁹ ⁊ ulsusq;
citharae ⁊ huiusmodi caetera practhicae subesse. Neq; enī consu-
mato actu quid piā remanet qd oculis subiectū sit. Ceterum in ip̄o
actu vis ois ē. porro. geometria harmōia ⁊ astrologia. sb̄ itelligētia
cadūt ⁊ speculationi t̄mmodo inseruiūt. neq; n. vel agūt vel efficiūt
quicq; qd ad aliūz vsum ptineat. Medicina itē quinq; speties esse
Aliam quippe dici medicinalē que morbis medicamenti potione
subueniat. Aliam chirurgicā que sectione ⁊ vstiōe curet. Tertiā
que sola victus ratione ⁊ ordine arceat egritudines appellariq; di-
eticem. Quartā q celerī discretiōe morboz succurrat egris voca-
riq; greco vocabulo νοσόνια ονικη. i. morboz rationē. Qui-
tā adiutricē dici. q strenuo auxilio doloribus cōtinuo liberet. Le-
gis item geminam esse distributionē. Alterā scriptā. Inscriptā
alterā. Priorē illam esse ciuilez. Que vero inscripta vocatur eā
a natura ⁊ vñ pficisci puta nudū in for̄ pgere semineaq; vti veste.
nulla scripta lege phibetur. sola id inscripta naturalisq; vetat lex
Preterea vt inquit satyrus

Quicquid agant homines votum timor ira voluptas.

Saudia discursus nostri est farrago libelli.

Ut animae corpori pariter, utriusque scilicet vitae congruere, sicque dialectico tanquam amplexu morali naturalem philosophiam quasi connectere ad superos facilioris aditum duce te quam vulgus opinetur, ostendens. Opere precium forsitan qui fieri potest. Illustrissime princeps. Illustrissimeque senatus admiramini. Quod rerum tantam molem animo conceperit homo pusillus. Atqui tam ardua nulla res est quam amor non audeat. Hic licet corpore minimam voce nihilominus valentem estatis nunciam tanquam irundinem naturae me fecit interpretem, nempe quam si ex seipsa ut quadrat libere non aliunde considerabitis vobis et rei publicae vestrae consultum perquam optime fore videbitis.

De primo hominis oriu deque generationis humanae elemento, primordium.

Erum omnium creator deus quem philosophorum plerique sibi maxime sapere videbatur. Tenui tanquam rimula et umbratili quasi intuitu admirantium meliorem naturam formam multiformem multiplicem spiritum incogitabilem inquisitionem, aliqui motorem primum nonnulli fatum. Quidam diuinam legem, quidam animum, quidam rationem, quidam ut vanissimos omittamus causam causarum appellauere. Deum autem Aristoteles sicut et Plato, Incorporeum esse diffiniuit eiusque prouidentiam coelestia usquequaque pertingere ipsius vero immobile esse, porro terrena omnia ad coelestium congruentiam ordinemque disponens globos astra discoridisque naturae spiritus ac elementa creauit, quo tamen concordiae foedere collegantur et astantibus omnibus opitulantur, quibus cum pastor ceu et mentis altae capax praesul deesset natus homo est. Siue hunc diuino semine fecit.

Ille opifex rerum mundi melioris origo.

Siue recens tellus seductaque nuper ab alto.

Aethere cognati retinebat semina coeli.

Sic ubi deseruit madidos septemfluus agros.

Nullus et antiquo sua flumina reddidit alueo.

Aethereoque recens exarsit sidere limus.

Plurima cultores versis animalia glebis
Inueniunt et in istis quaedam modo caepta per ipsum
Nascenti spacium quaedam imperfecta suisque
Trunca vident humeris et eodem corpore saepe
Altera pars viuere rudis est pars altera tellus
Quippe ubi temperiem sumpsere humorque calorque
Concipiunt et ab istis oriuntur cuncta duobus.
Cumque sit ignis aquae pugna vapor humidus omnes
Res creat et discordis concordia fetibus apta.
ut ita circo historicus vel philosophus potius quam fabulator ouidius. Ab
euripide didoro siculo lucretio. atque alijs historiae praescae scriptori
bus sumpta iuncto pede reddidit clariora. Nos autem quod certissima sci
mus ratione a rectore quopiam regi tam certa. Nec enim ut recte igit
firmianus tanta reum magnitudo tanta dispositio tanta in suadif ordini
bus temporibusque praestantia. aut olim potuit sine puido artifice oriri aut
constare tot seculis sine incola potenti: aut in perpetuum gubernari sine
pito rectore quod ratio ipsa declarat: quicquid est quod huius ratione. ratio est or
tū necesse est. Ratio. n. sentientis sapientisque nāe nihil aliud potest esse quam
deus. Adūsus autem quoniam eam rationem huius quae et regit et constat ergo a deo fa
ctus est quem quicquid ille sit. Multiplicem spiritum immortalem mentem incor
plabilem celsitudinem insopitū tamque oculum omnia videtis omnia regere oium
creatorē credimus deum. proprio brachio diuinum opus homines primos creasse
vni mox vniuersa humanitas. promiscuo genio generationi sufficere aptoque
mediate successit. Itcirco propter senium quod virile solum perceptio sufficere
opinatur quippe quod geniturae non modo requirit integer in quantitate imo aptus et
et opportunus ac idoneus in qualitate quemadmodum in ope praestitae suae. ca.
de sterilitate praestans medicus atque dignus memoria vir mical sauonarol
la noster affirmat cui licet iunioris setetias eadem magnificatio: quod regnante
praestantissimo ferrariae Borzio duce et diuini marci noie claro viro Ale
xandro bono viceduo homines noui in ipsius praestitioe solerte quae cum au
cena parit succedat mihi nemo si tamen in locis plurimis virum allegaue
rim. Aristoteles praeterea in libro quem de generatione et corrupti
one nominauit scriptum reliquit finem accessum et recessum solis in cir
culo obliquo ortus interitusque in rebus inferioribus causari: cui qui
dem sententiae videtur herere parmēides: quippe qui generationem

hominū ex sole primum ortā esse. lucretiana quoq; sentētia diffiniuit
eo nēpe fomite; q̄ philosophi nō vulgares atq; deinde poete cecinē.
Crescebāt vter terrae radicibus apti.

Terrea p̄gentes duris caput extulit aruis.

Itaq; a supiorib⁹ corporib⁹ fecūditatē seu sterilitatē. Inferiorib⁹
illū posse cū iudicāt. De qua quidē et eius cāis p̄fationē ē legere.

B in humanum genus Bellona ceu sterilitate non ordior.

a q̄ ea in artis nostrae actione vel passione vtamur veruz vt
ea prospecta. inde quo valet natura diffugiamus vel matu-
re maritiq; nos: q̄b⁹ possum⁹ vmbonib⁹ tueamur. Primum itaq; q̄
drupl'iciter ip̄a sterilitas catur. Natura v3 naturate et nata. nā natu-
rate nō naturata. et econuerso: atq; accidentali plurifaria. p̄siderat
preterea ex parte viri tm̄: atq; econuerso. nec nō ex parte sidx bōib⁹
nōnullis officiētū. vnde in sequētib⁹ fugiētī similis q̄spotero celleri
me me absoluā. Satagēs si sterilitatis tm̄ cās libauero. Accirco cer-
tū ē: naturate natura. et naturata steriles esse oēs isates. nāq; eoz se-
mina hauriūt ab incremētis qd̄ de pueris eqdē et puellis nequaq;
ausus fuerim affirmare. qppe q̄b⁹ prestātissime gnātis natis educa-
tis optime cōplexionatis. salubrib⁹. alacrib⁹. adeo interdū p̄fertis
sufficit naturata natura vt eis generare et parere sit possibile. Qd̄ ita
posui amplissimis fretus philosophis et p̄cipue fide digno Alber-
to magno. q̄ qd̄ affirmās puellā ante decenniū peperisse p̄culdu-
bio itidez sensit. Adolescentiū aut nōnulli cū et adhuc ipsi crescant
illa ip̄a causa qñq; sunt steriles. Plurimi vō validiores videlz suffi-
ciunt geniturae. Inualidi itaq; hebetesq; vt plurimuz sterilesunt.
Quod nō modo de adolescentib⁹ imo etiā dixerī de iuuenib⁹. Il-
lis videlz q̄ sunt naturalit̄ pellis fere dūtaxat et ossa. In quoz geni-
turis parēs vterq; noluerint generare. seu senes fuerint vel qd̄ ma-
xime reor in copula egrissimī egrotabāt. vnde nati miseranda ino-
pia infirmo lacte et ceteris p̄perā semī vix viui per extrema oīa edu-
cati. licet q̄ eoz ferat etas sint sanī. copulati tamen natura natu-
rata. etiā in virilitate frustrant̄. Iuuenes preterea viriq; nōnulli. p̄-
fertim qui in adolescentia et iuuetute cū puellis virinpotentib⁹ vel
cū p̄prio sexu vel nefandius nimīā sibi ip̄is inanitionē fecere. Qui-
busq; intrinseca ē aliqua lesio ac naturalis vt in opere de animalib⁹

exactissime libro decimo tractatu primo. caplo primo. carta centesima trigesima octaua et sequenti nec non in eiusdem libri decimi tractatu primo ca. altero de impedimentis generationis: quod sunt ex parte viri coeuntis aut ex parte inconuenientie duorum spermatum viri vbi et mulieris atque in eiusdem libri decimi tractatu altero ca. primo. de causis sterilitatis ex parte viri: aut mulieris aut viriusque sumptis. in quo de signis agitur sterilitatis carta centesima quodragesima et sequenti nec non etiam in libri sextidecimi tractatu altero ca. primo de causis sterilitatis accidentibus ex parte matris maris et ex parte matris in semina et de modo creationis in matrice ex qua generatur et semine quem ordinem distinguat in eo membra. Insup in eiusdem libri eodem tractatu ca. octauo quod alia ex coitu impugnant et quod non et de causis sterilitatis. Preterea in principio principis lucis ducisque omniū medicorum ab oali atque sparsim eterni et ut sic per merito dixerim viuacis operis locis plurimis et precipue in libro tertio. ca. de signis sterilitatis et in opere practice sue tractatu sexto carta ducetesima nonagesima quinta et vigesimo primo. ca. de sterilitate disputat Albertus magnus Avicenna et noster Michael quo circa de reliquis libet silere sauonarolla insup senes plerisque et omnes decrepitos quasi reiculos appellauerim. nam sanguines seminales. in eis bene digerere iam hebetior neque natura. Hinc senes robustos et sanos profertimque sanguinee complexionis excipio quibus ad huc susque deque nonnullus natura naturata magisque naturate vigor restat ad generandum atque eos vel maxime quibus propter excessum calorem et siccitatem accidit in iuuentute spermatisasse raro vel nunquam. De mu autem iuuentutis calore tepescente et humore senectutis humescente complexionem. In eis cupidinis incipit feruor quod per paucis tamen accidit mulieribus. Retulit preterea mihi vir etate et fidedignus decrepitu se nouisse qui in extremis annis linimentaliter sui scilicet similem filiam genuit quod aliorum disputationibus curiosioribus quibusque Masimis sam regem post octuagesimum sextum annum. filium genuisse. et Idlini autor sit ipse ambiguus pono in medium. insup hora maxime crapulationum steriles sunt ebriosi et nauseatiua satietatem patientes quibus sunt vene abscisse post aures.

q. De de maribus ideo dixi sexus nempe habita ratione de mulieribus intelligantur preterea que viro non philocapiunt quo fit ne spermatisent haud concipiunt quibusque matrix est

b

nimis humida nimis vel sicca menstruis carens aut ad glutindū
inaepta vel patula: quibusque desunt naturali quādam imbecillitate spiritus
ad referendū vel econuerso quibusque matrix est vulnerata vel vlce-
rata vel egrota aut lōbricosa et quibus nimis amplū vel angustū est
orificiū quippe queres mihi quoque viros memorat: qui sunt reluctāte
quasi nā mēbrosiores vel mēci ad geniturā septi. Steriliora ipsū autō
Plinio cūcta sūt pinguia in maribus et i feminis senescūtque celer-
ri⁹ quā sunt pinguia. Alias p̄terea sterilitatis causas quā cū a pipathe-
ticis passim tū p̄sertim ab alberto magno in opē d' aialib⁹ libro no-
no tractatu p̄mo. caplō altero folio centesimo vigesimo nono nec
nō folio centesimo trigesimo secūdo ca. sexto de varietate potentie
generādī s̄m aetates et cōiūctiones et alias dispositiones coeuntū
vbi de causis insuper masculinitatis et femineitatis et similitudinū no-
tabilia plīma tractat atq; ab Antonio i ope practhicae suae guay-
nerio. p̄fūde lateq; disputant. Ne mihi q̄ i d' gnū eēt alienos tracta-
tus vendicē alacriter trāsuolabo. Accidētālīter plībus causis steri-
litas ip̄a torpescit nimis v; inanitionib⁹ nimis repletiōib⁹ egro-
tationibus egritudinib⁹ vulnerib⁹ vlcēribus intercutibus atq; aliis
hominis passionib⁹ in quibus tū quāq; optime p̄plexionati homines
generāt et cōcipiūt Que ut minus dispēdiōse sūt. Licet p̄positos ti-
tulos in inuisam sterilitatē inuēct⁹ trāsgrediar Inanitiōi iuxta na-
turae stomachi tēporū valitudinis et cōplonis indigentiam ingestio
stomaco repletionē grauato digestio egrotatiōi p̄serti egestio egrī-
tudini omnīū p̄stātissima medicīa ē philosophia Si qdē animorū
egritudines atq; languores autore maxime Plutarcho sola est quā
curet medatq; philosophia Plagis vlcērib⁹ reliq; lesionib⁹ quā
faciat sinceritas est adiumento. Casualiter insup̄ enterocelici spa-
donesq; quīz sēmp aut steriles sūt eunuchi Homis p̄terea natura
arte magica sterile scit. Meretrices itē casualiter ut plīmū nō p̄cipi-
unt quarū obscena tū etiā quā nihil faciūt ad salutem indigna censeo
nostro libello quarūq; ne ventris equoz rugēt p̄sternatarū feces
nō quo pacto Veni⁹ Ast quot nefandis docuit ip̄e Pluto turpis-
sime vel cēuentes in solem dedita opa cōceptus diluūt vel abortu fac-
enī racue natos exanimāt Scelera o flagitia oib⁹ seculis detestāda
o sceuera iustitia vel tū cogitata plectenda o tēpora o n̄rates mo-

res ofalsaꝝ superbía dotuꝝ o monialiũ inqꝫ sacella plena ⁊ vacua
 incendio digna o deniqꝫ auaritia nobilitatisqꝫ in gentibus nomen
 inane qui d' inclamat Quidius iuuat
 Immines heu pudor belli cessare puellas
 Nec fera peltatas agmina velle sequi
 Si sine Marte suis patiunt vulnera tellis
 Et cecas armant in sua fata manus
 Que prima instituit teneros cōuellere foetus
 Miliã fuerat digna perire sua
 Si mos antiquis placuisset matribus idem
 Bens hominum vitio deperitura fuit
 Quid plenā fraudas vitam crescentibus vuis
 Pomaqꝫ crudeli vellis acerba manu
 Spontefluent naturalia sine crescere nata
 Vestra quid effoditis subiectis viscera tellis
 Et nondum natis dira venena datis
 Nec neqꝫ in armenis tigres fecere latebris: ⁊ cetera
 In quae qꝫqꝫ ac facinora horribilia humanũ gen^o defraudatã sto
 macatus plib^o in qꝫ vt puto ē imedicabile vulnus ense d' inno scilz
 recidēdũ haud inuehar nature tñ me miseret miserãde qꝫ ne oĩz
 mater pientissĩma vnde qꝫqꝫ tantope fraudeñ nubiũ pĩmũ parētes
 autozelue vel qui parentũ loco superstant per immortalē cui oēs
 debemus deum perqꝫ naturã ipam velim exoratos quo geniũ vel
 christum saltē de viro maturarũ ratione mallint qꝫ orcum ipsas co
 gāt psulere Virgines pĩde ipas obtestor si singularis ē v̄ginitatis
 decore quo legitime deinceps foeliciusqꝫ copulētur virgines militet
 qui si tamē diutius p naturae illecebris que vt recte inquit aristo
 telles nec laudande nec accusande sunt quasi seruari nō poterit.
 Naturam expelles furca tamen vsqꝫ recurrerit.
 Et mala perumpet furtum vestigia victrix
 Quis legem dat amantibus Maior lex amor ex sibi
 Quã meorabilē sane sētētiã Petrarcae sic ē g̃tior musa modulata
 Chi pon fren aglĩamanti o da alloꝝ lege
 Legitime Sin minus naturae cui reluctari philocapto iam deside
 rio menteqꝫ stuprata virtutis est simulacrum nō v̄tus cautissime sa
 b ij

missaciant. Nempe hieronymus ad eustochiū. Virginitas iquit car-
nis mēte corrupta nō seruat. Mens est. n. pfecto q peccat hīc ad
mirabile dictu de lucretia z improbo targini regis filio duo fuerūt
z adulteriū vnus patrauit. Inde vice versa Lactati⁹ mēte adultera
fieri quoqz ait. si vel imāginez voluptatis. tñ ipa sibi depinxerit. dū
libidinis fructū cogitatioe ppletit. In hac crimē est. In hac omne
delictū. nā z si corpus nulla sit labe maculatū nō pstat tñ pudicitie
ratio si animus incestus sit: nec illibita castitas videri pōt vbi psci-
entiam cupiditas ingnauit. Nulla igitur vano vrginitatis seu casti-
tatis voto: si mens adultera intumescat p qnqz sensus qsi p qsdam
fenestras. Inqt Hieronymus vitiorū ad animā introit⁹ sit nō enīz
potest aī metropolis. i. arx mētis capi nisi p portas ei⁹ irruerit ho-
stilis exercit⁹. Adeli⁹ est apostolus dicit nubere qz vxi. Nubedi autē
si desit copia mulierē iuuenē succi plenā viripotentē solutā. Si solu-
tū quoqz iuuenē diuitē humanū sapientē idoneū arcanūqz sell ige-
rit. Fremat licz ignarū vulgus ipse nō damno. Tollerabilius idēz
nempe inqt apostolus est vni esse pstitutā qz multis. Tollerabilius
inqz sapienti diuiti humano solutoqz maxime si inopia ipa premat
Tollerabilius insup eqdē inqz laudabileqz magis qz culpabile. si
tutores autoresē inuitā illā satagant: vel iniurijs afficere vel mo-
nasterio sepelire vl verbis eliminare pcpueqz si quocūqz hostilit⁹
insequūtur. Feminā viro molliorē Aristotele. Marone alijsqz in-
numerabilib⁹ integris viris psuaderi mihi difficile est vsqz cōstati-
orē fore q virtū robore nixi genio pri⁹ qsi lapidei sūt ir elucrati atqz
eo mea demum sententia. Turpius veneri succubere quo se homi-
nibus fortiores ostētabant. Turpia pinde Mulier qppe quam
mollem ipm quoqz vocabulū exprimit vel illegitima ptegat allat
qz nec sint pudori qnqdem tutores qn imo tortores fraudatores
humanitatisqz rebelles eam ad huiusmodi auarissimi coeger. An
sine lege pcepti natiqz ipi insontes bonis deinceps moribus bonis
legibus educati puectiqz filij erūt pudori. hoc cine sentit Boeti⁹
vtraqz vir philosophia z sanctimonia mox illustis rotūdo in stol-
idos sic ore prūpens. Quid genus z pauos strepitis Si p imor-
dia vestra autoreqz deum spectes Nullus degener extat. Nā i vitis
peiora fouēs ppriū deserat ortum Atqz sic eqdē nō in aliena glo

ria aut in falsis fortunae bonis sz in ppria veraq3 animi virtute ho-
 minis: esse nobilitate ex istimo. Nampe siqd est ista nobilitatis va-
 nitas nihil aliud est nisi excellentia qda q digniora indignioribus
 pstat. Sic Liceroniana memini clarae sententie Sicut hō pstat cae-
 teris animantib⁹ ppter sermonē ita claritudine mī animi hō hoīem
 antecellit. Est. n. ppria sedes nobilitatis anim⁹ quē impatix rerū
 natura non expeculāri hereditate sed ex fastigio diuinitatis illo ab
 origine qdē eque hominib⁹ cūctis infundit statuitq3 illū qsi huma-
 ne vite ducē ac ceu quādā speculī lucē cui si plēbre imagines oppo-
 nūtur pulcherrimas qdē refert. si vero turpes etiā turpiores in spe-
 culo videbunt. Nemo itaq3 in hoc pstantissimo hūanitatīs munere
 nature liberalitate iure pōt incusare cōlem. n. singulis hunc animū
 pbet nec qsq3 tam vilis tam inops vel tā abiectus est qui a nascēdi
 initio nō parē cū regū vel ipatoz filiis habeat animū q nō illū no-
 bilitate: vtutis scilz splēdore possit illustrare Virtutū pedissequā no-
 bilitatē de vera loquor nō hereditario munere sz ppo labore cōse-
 quimur Dis iactātia ista generis vt Caius recte sensit flāmin⁹. Ali-
 enā laudē pdicat nō suā quā ad vnguē qdē sententiā in epistola ad
 ludouicū de gōzaga pbat Buarinus Pulchrū ingens sane est or-
 natissimas auoz luoz imagines ac patrū decora recensere per rot-
 ducta viros antīque ab origine gentis At hec ipsa nō tua. sz alioz
 laus ē Videf inqt seuerinus nāq3 esse nobilitas quedā ex moeritis
 veniens laus parētū qppe si claritudinē pdicatio facit illi sint clari
 necesse est qui pdicant quare splēdidū te. si tuam nō habes aliena
 claritudo nō efficit hinc ē q spartiatbae regnātes nōnullos deiece-
 rūt vt minime fgaes z nibili faciūdos q si flagitia cū ipa etiā gene-
 ris nobilitate iūgant ignobilia z honoris sunt exptia. Utq3 vtus
 non a nobilitate. sed ex se sibi honorē vendicat. si qd est igitur in no-
 bilitate boni id esse arbitror solum vt imposita nobilibus necessitu-
 do videat ne a maioruz virtute degenerent qd vt mihi extrinsecus
 quoq3 videf ita vltro citroq3 ac medullit⁹ plato cōsiderans in qua-
 tuo nobilitatem speties esse diffiniuit: eo3 scilz qui clari bonis iu-
 stisq3 maiorib⁹ fuerūt exorti qz itē parētes potētes ac Principes
 fuere. tertio deinceps loco ait vocari nobiles audio quoz sint qui
 opinione z fama celebres quā verbigratia vel ex bellicis rebus p-

clare gestis vel ex certaminū coronis repportauerint. Quartū esse
nobilitatis genus idq; pstantissimū cū q; p se animi ingenuitate; z
magnitudine excellit. hūc. n. pfecto veraciter appellari nobilē iudi
co: cui nō aliena illū s; ad nobilitatē ppa vrus opitulet. vā nulli ca
lui nobilitas s;biecta ē: splēdet clarissima vtiut gēma ilignis egregi
vir inter q; cūq; vilissimā Quo nō deformatior alter vēerat ad troiā
Thersites malo pat tibi sit thersites dūmodo tu sis Eacidae simi
lis vlcaniaq; arma capeffao: q; te Thersiti simile pducatur Achilles
Satyrus canit: huiusmodi sentētijs antiq; refferitissima sūt monu
mēta qbus clare patet hominē esse hominū gnē vtiutis q; pceptio
nis gloria digniores. Qd pomū generosissimū puto: qd optimū z
equū q; velocissimus. Ita hominē nō q; claritate nascendū: s; q; vtiute
maxime excellit. Ait qntilian^o opeptiū Bion boristenithes cuz ab
Antigono rogat^o esset: q; nā z vnde vbi illi^o esset patria atq; parē
tes sentiēs opiniōe se vulgari vitupatū iri Celsitudine nihilomin^o
animi nobilitatis vē cōsanguinea: imo verissima nobilitate vtiute z
pbilosophia fretus vā siscitanti respōdit p; qdē meus ingens liber
tus fuit cubito se tergens significauit sic illū succidiā z laridū vēdi
disse. Deinde nescio: qd in rem publicanoz pmitēs cū tota domo
venūdat^o ē. Qdē adolescētulū haud ignauū. Orator qdā emūt mo
riēs mibi oia reliq; ego tabulas ei^o exurēs pcta q; pscidēs Athenas
pcessi ibiq; phat^o sū hoc mibi gen^o ista pgenies h; habui: q; d me di
cer ē. Desināt tñ pseus ac Philoīdes ea historie tradere. Qdē at ex
me ipso itueant. hūc eqdē inq; siq; intueri penit^o voluerit phm oī ex
prepsumatū spectabit. Meminē ingenij hūilia delectāt excelsi. hinc
est q; Qdinerue qsi tēplo relicta priori vita cū potuit Athenis phi
losopbat^o ē. Qdōz rarissimozū mox suoz simulacra edidit plu
ra cōmētaria z vitae nrae sentētijs vtilēs atq; gues. Hic z Anthi
stenis memini: cui pbzo dabat q; nō ex duob^o liberis genitus esset
neq; inqt ex duob^o luctatoribus: tñ luctator suz. Eoz pterea: q; hu
mili loco nati sunt qsi a semita forlā nō nihil nostra delirans. Inde
aut auriga vtiute ad sūma euehcti sint rex fastigia cōtexere si penit^o
velim historiā vgiliano vtar modulo. Ante diē clauso cū ponet ve
sper olipo. Ceterū: qd nris orsis pgruēt^o dici par ē q; de is: q; adul
terina copula nati sunt in: excellentesq; nihilominus viros euasere

Osium sumū pontificē: cuiusdā subdiaconi stephani nomine filiū
 fuisse Bonifaciū aut papā p̄biteri: cui iocūdo nom̄ erat fuisse natū
 accepim⁹ Agapitū papā. p̄biteri gordiāi Theodoz papā Theo-
 dozi⁹ genuit episcopus hierosolyme ⁊ suū nomie nominauit. It-
 tidē fecit siluerius q̄ silueriū papā generauit nec nō felix: qui genuit
 papā foelicē. Deus dedit sic appellat⁹ papa fili⁹ iocūdi fuit p̄biteri
 Bellasius papa valerij filius fuit episcopi. Possē auspicio alti⁹
 longe p̄mordio nēpe athenarū Theseo romae Romulo p̄mis sū
 datoꝝ ijsdēq̄ nālīb⁹ ac homero ducib⁹ ad nr̄am vsq̄ etatē
 refferre q̄ plim⁹ ⁊ q̄b⁹ aliena culpa nō obstitit: qn̄ v̄tus eos ⁊ p̄ria
 sublimauerit. At si huiusmodi p̄stātissimo oīz q̄si speculo vel etas
 nr̄a nō indiget. qd̄ atiq̄t⁹ iccirco laborādū ē. Athbas dignissim⁹
 olī vngariae rex: cui ob sanguinis a regīa vt aiūt p̄peram stirpe de-
 clinationē in intronizatiōe. p̄ceres reluctabant: tanta nihilomin⁹
 claruit excellentia tā raro nobilitatis munere: vt quoscūq̄ nobili-
 tate scilz v̄tute vera p̄ditos fuisse intellexit miro viroz desiderio mi-
 roq̄ amore sit p̄secutus cuius qd̄ rei nullū hoc esse pōt exp̄sius
 argumētū oēs Auctores. De idēis loquor: q̄ terrarū vbiq̄ rep-
 perūtur p̄quisiuit ⁊ q̄nquidē secus qm̄ ab hūanis excessere. q̄ de lit-
 teris sint bene moeriti gratias refferre non potuit in locum vnum
 eundēq̄ honorabilē cōgessit ⁊ bibliotecā imo senatū fecit admira-
 bilem. Scīes egregij ⁊ cōsoriū salutiferū iussit loquimīz ⁊ iussit
 tacetis semp ad oē vt recte ait cicero Impiū p̄sto estis. Tunc demū
 terrarū orbem beatū futurū. cū aut sapiētes regnare: aut reges sape-
 re cepissent p̄cipuus vestrum plato predicabat religiōis bonae p̄n-
 cipes hic si fari licz semideus amauit gentiles impugnavit. Nepe-
 nunq̄ nisi p̄ honesti ratione. tanq̄ alter Hercules arma vibrauit
 Nec p̄ceres si nescitis plusq̄ sunt regij sanguinis opera virtute p̄e-
 ditos Deus remunerat scelestos lento licz gradu vindicatur. Idē-
 tidē vester rex facit. Te si tua bona hoc ē si tantū regis reliq̄as co-
 gnoscas Antiquissimū a Deoq̄ ip̄o statutū regnū beatū eqdē viruz
 nō tāq̄ hoīez sz ceu celo delapsū Apolinē quēdā sū admirat⁹ tā su-
 o ⁊ opeꝝ illu⁹ ris ap̄d mesama p̄crebuit q̄ ad magnificētissiaz qm̄
 rez opa natū ip̄m itelligebā q̄rū gerēdaz aux ⁊ argētū nervos fir-
 missios eē diffinio de alchimica p̄ctica libꝝ p̄posui sueq̄ maiesta
 b iij

ti dicaui. In quo sane ratiōdi Aristotelis hermetis atq; omniū ic
circo philosophorū multa pegrinatioe multo labore multa impen
sa pquisita siue pblematice siue metaphorice dicta congesti ⁊ qd in
venis terrae annis plimio sole maxime mediante facit nā Id in al
chūmicis valib' paruo tēpore igne mediāte fieri posse disputauit the
oricā ꝑcirco vt in ceteris liberalib' artib' soleo amplexus practib'
cam q' auidi viri sit ars illa reliq. sane nihil in hoc seculo vltra qd
natura requirit affecto. Itē pessum male cupiditates poti' pariter in
q's vos mergā q's ipse mergar a vobis. Nullas eqdē maiores diuī
tias puto q's earum cupiditate nō angī. Enigmata aut illa a nemie
me pter explicāda qd eqdē nō ad ostentationē s; ad veritatē posue
rūm parcat succensioris mibi maiestas nūq's interpretabor. nisi cer
tissimis pri' argumētis nre accepo se patriae vt spo beniuolā Dul
cis me q'stūlibet vexet fortuna. Amor ē patrie Nililomin' haud
is eqdē sū quē adeo amor adeo cupiditas stimulet vt q de ipa bōa
q'q; mala discerno nullo adulationis lenocinio s; libero semp ore
pruleri pferāq; Opeptū verissime de venetis inq's qd de romanis
olī dicere Adicipta solebat q senat' amicitia diligenter colerēt eos
multū labore suscipe ceterū ex oib' maxie tutos esse Audacter pa
trū cōsiliis integritate affirmē mutuā erga regiā maiestatē vice red
dita ⁊ amicitia in finē vsq; suaturos. Itā si a recto cursu nro ex affe
ctu ductus animi nimis deuiaui obsecro lector ignosce. Affectus
nimiz ai fortissimi ē viri cohibere Prestatissima victoria ē se ipm
vincere. sicut nulli potissimū nisi illi q magnanimitate ⁊ ratiōe vici
victorie merito triūphus decernit ita nemini merito culpa arguit
nisi q pusillanimitate stoliditateq; succūbit Nasci itaq; ex adlterio
nō est eius culpa q nascit s; illi' qui generat ideo parētū vitia filiis
nō iputent. Iustitia aut patris nō liberabit filiū nec peccatū alteri'
alteri reputabit aia q peccauerit ipa moriet. Inepte degener dī q ge
neri suo splēdore exhibet imo poti' eqdē ab ipō gen' q's a gnē ipm
degnare dixerit itaq; merito sacerdotū filij ab episcopatu non phi
bētur si certe vtutes i eis inueniunt ꝑcirco Plutarchus admistrā
de ciuitatis curiosus errabit oīo si ciuitatis principē nō q's s; a q sit
inuestigauerit semē aut hoīs ex qlicūq; hoīe dī creatura ē ⁊.n. vt inē
maximā matrē terrā sol semē cōsouet furto raptū sic i būano semie

natura iter v̄tr̄is āgustias opat cuiq; cū libero arbitrio ip̄ate deo
rationales animā infundēs. vnde nō parentūz rursus auctorē Hiero-
nymo. Sed pp̄ia quēuis culpa cōdemnat: Quo circa valeri⁹
capl; de ijs cudit q claris pentib⁹ degenerarūt qb⁹ qdem paterna
claritas nullū attulit splendorē: imo si pp̄ius loq volumus eo il-
lis magis illa claritas In obscuritatē redundat: q̄ debuerāt natu-
ra duce patrizare. Hic ē: q Brutus filios suos Tarquī dñationē
a se expulsaz reducētes Sūmūz impiū obtinēs cūprehensos p qz
tribunali virgis caesos ⁊ ad pallūz relligatos pcuti iussit Exiit pa-
tres vt cōsules ageret Orbūzq; viuere: qz publicae vindictae deef-
se malluit Hinc insup Titī Maniliū viri constāssimū extat ī filiūz
iusta sententiā. Luz scyllanūz inqt filiū meūz pecunias a socijs ac-
cepisse mihi pbatū sit Et re. pu. eum ⁊ domo mea indignū iudico
p̄tinusq; e cōspectu meo abire iubeo Tā tristi patris sententiā Scy-
lanus pculsus Lucē nō vlti⁹ intueri substituit suspendioq; se p
xima nocte cōsūpsit Deregerat iā genitor seueri ⁊ religiosi iudicis
ptes satissactuz erat rei pub. potuit taz verecundo obitu filij: patris
inflecti rigor Atq; neq; adolescentis exeqs interfuit ⁊ cuz maxie
funus eius duceret p̄sulere se volentibus vacuas aures accomoda-
uit. Hoc tam memorabile facinus Impatoria videt aus imitari
q̄ppe q solaris splēdorē ipatientez pullū nido p̄cipitat. Liq; igit
cuz rationaliter Tuz naturaliter Aut v̄tute aut vitio parentū vere
esse obscurū aut claz neminē. Ita vndiq; rationibus ⁊ natura ipsa
vrgentib⁹ cogimur Illos vere nobiles vel ignobiles q se ipsi fece-
runt nō q ab alijs facti sunt iudicare. Hic olim iccirco p locis non
blanda siq; dez adulationis est specimē cū laus dicēdoz veritati p̄-
cedit Sz q̄rulla oratiōe pulsan̄de Hinc si exēplaria capis humili
licet loco nata. Quātū lenta solēt inter viburna cup̄ssi qd de roma
canit poeta. Tātū inter alias inq; caput extulis vrbes Atq; aeter-
nuz veneta viues virago. Hac cum Marone itez inq;
Si p̄gis. Infreta duz fluij current dū montib⁹ vmbrae
Lustrabūt puera polus: duz sydera pascet
Semper honos nomenq; tuum laudesq; manebunt.
Hinc O iuuent⁹ veneta libet exclamare oriētalib⁹ tāq; flatib⁹ fluc-
tuātes aios v̄ros Et verē liberi sitis liber nō ē quē supb⁹ inflāmat

anīm⁹ :itra' ratiōis terminos cōhibete. Nepe necesse ex loco glori
am aucupari nequaquē ē S; loco gloriā iponere. vnanimitatē z sa
pientiaz erga patriaz. Beatas si qdez fore res pub. q̄s sapientes re
gerēt recte Plato iudicabat caritatē z reuerentiā erga maiores aeq
tatē z cōcordiā erga pares Affabilitatez z humanitatez erga mīno
res beniuolētiāz z liberalitatez erga amicos Magnanimitatez z
fortitudinez in inimicos fidez z iustitiā erga oēs: Quo sempiternū
sit vřz impiū pseruate Volui hec plura fortasse: Quā p̄fatio patiat
z a p̄positis paululū titullis deuiantia ne subtrahant fructus ppaz
nr̄ae militiae prupisse puellis vix ignoscēs nōdū nubilib⁹. s. in ma
ture Iuuenis cuiuspiāz arte cōsuetudine iprobitate z interea non
nulla ex pugnatīs vi indeq; pgnātib⁹ z p̄ter q̄s patiat aetatis ratio
corpulētis quaz qdē p̄t⁹ leibiferi iudicant. Sicut in lib. tertij vige
simae p̄rimae sūmae tractatu. s. carta ducētesima octuagesima qn
ta cap. duodecimo de regimine abortus z extrahctiōe soci⁹ mor
tui notabiliter pbisicoz disputat princeps Auicenna. Nos inuo
cato Maximo optimo vnico deo i fatuz fortunāq; si aduersent.
certamen foeliciter nr̄m auspicemur.

De sterilitatis cautelis p̄rimi tractatus incipit caput. p̄imum.

Uto q̄ h nr̄z p̄incipiū arguāt nō de futuros obistētes
q̄ cū de hoīs salute p̄fitear Tā multa nihilominus de
humani. s. seminis inimica sterilitate cōponaz. Et si tu
cui vtinaz coetera similis venetis eēt barbaries: barba
re Oratoz aetatis nr̄ae p̄nceps Hermolae: Quez i huiusmodi
q̄st⁹ militia mea p̄stantissimū ac ipatores ellegi labantem me firma
ueris: Floccipendā scribingentiuz oēs istos censores linguaces z blac
terones Adordēdi tñ sollertes claz Adulandi vero corā Coetēz
te: q̄ sapis nō later in p̄rimis: De sterilitatis remedijs disputantem
me bonū agricolaz imitatum q̄ p̄ueq; fiat arua veprib⁹ liberat. sa
piētī nēpe pegrinū aut nouū nihil p̄stat. cū paucis bonis aduersus
malos oēs q̄s cū mltis malis aduersus paucos bonos pugnare.
Itaq; in sterilitatis cautelis ante oia p̄siderādū ē extrinseca ne an i
trinseca sit sterilitatis cā: generalis an sp̄etialis p̄petua an ipalis na
turalis an accidētalis: imedicabilis an medicabil virilis an mulie
bris vel ab viroq; q̄ qdē singula p̄ signa: vt plimū q̄ i ordine vigeſi

mo pmo suū opīs tractatū pmo caplo nono carta ducētesima oc
 tuagesima sūa memorauit Auicenna Atqz i sexti tractat^o cap. de ste
 rilitate 7 causis ipregnationē difficultatib⁹ carta ducētesima nona
 gesima qnta Sauonarolla nū. Insup Albert^o magn^o lib. de aīali-
 bus decimo tractatu pmo. Capitulo primo carta cētesima trigesi-
 ma septima 7 seqnti. Preterea guayneri^o ope suae practibicae a
 capite vsqz ad calcē depēdī possūt. Itē i q̄rta specū naturalis pte:
 capitulū notabile cōtinet Qualit^{er} discerni pōt vix ipediat pceptus
 ex pte maris an feminae: quo i loco plurima de embryone quoqz
 memorant quib⁹ docētib⁹ autorib⁹ si extrīaeca nouēim⁹ sterilita-
 tis cām a supiorib⁹ vs. corpib⁹ ab aeris nūmīs alterationib⁹ a ven-
 tis itrospiratib⁹ 7 semē pri^o q̄z i matrice bñ locet ifrigidatib⁹ ex hoc
 habitatiōe locoꝝ palustriū sole orbatōꝝ: Sulphureoꝝ 7 morbo-
 soꝝ ab arte magica 7 exteriorib⁹ coeteris causis seqntib⁹ regulis
 explodant. regio nāqz nō aeq̄liter influūt supiora locaqz palustria
 sulphurea sole orbata 7 morbosa vident. Quippe qd cautellarū
 huiusmodi remedioꝝ quoqz ē prestātissimū si ab aeris 7 ventoꝝ
 p̄fertis itrospirantiū frigiditate i thalamis diligentissime clausis iu-
 nipino igne p̄fertis odoriferis claroqz calefactis bonis cibis substā-
 tialib⁹ 7 idoneū sp̄ma multiplicatib⁹ vt i sequentib⁹ declarabit ve-
 sci Atqz arctissime i stratis molli⁹ auisū spirantis frigoris tenui-
 tate cōgredi p̄stat. si a nimio aestatis forsan seruoze i locis vmbro-
 sis recentib⁹ herbidiis 7 florib⁹ odoriferis. Si ab arte magica ca-
 pitis iccirco huius finis obseruet. Eodēqz pariter est recurrendus
 si ab alijs exteriorib⁹ causis: quae sunt plimae. Ignauia sterilitatis
 torpescat: cui⁹ at si fuerit cā itriseca: Quippe q̄ a p̄cipaliū lesioni
 bus vt enucleat Auicenna: 7 vnde libet itrisecus originat interduz
 ē ppetua iterdū nō ppetua q̄ dī temporalis: Aliqñ naturalis aliqñ ac-
 cidentalis. Quāqz medicabilis 7 qñqz immedicabilis. Deniqz ge-
 neralem sterilitatis causam quae qm̄ est vulgatissima. vs. infatium
 omittamus: Si est ppetua sterilitatis causa quemadmodum eunū
 chorum: similitūqz immedicabilis est. Si temporalis quemad-
 modum pueroꝝ 7 i n̄tali re similitū. pura aetas 7 qñqz non nisi
 medicat a succurrit. Si autem naturante natura est naturalis: Ra-
 rissime v̄l nūqz potius m̄nisterio aliquo abolet. Coetēꝝ si nālīs ē

tm naturata natura: Quēadmoduz ē breuitas istrumēti Atqz vtri
usqz sexus Reliqua illiusmōi arte quā docet Sauonarolla aeta-
tis suae Deo qdē iudicio medicoꝝ princeps i cap. d. igeniſs talis
ad ipregnationē faciētibꝝ auxiliat Carta ducentesima nonagesi-
ma quarta. Precipuam preterea iccirco censeo eiusdem Sauo-
narollae nri obseruationem adhiberi oportere caplis de inanitiōe
z repletiōe. De coitu z attendēdis i coitu de regimine eiꝝ q ledit
ex plio vsu coitus z illiꝝ cui nocet eiꝝ dimissio De coitꝝ diminutio-
ne seu eiꝝ ablatiōe nec nō de causis ipregnationē difficultatibꝝ vbi
l. naturae spiritꝝ dephēdi pōt admirabilis: Quē maxime ad idē
adiunāt isfrascripta. Quae i tres pꝛincipales ptes diuidimꝝ Pꝛi-
ps ē herbarꝝ z radicū. Secūda seminū z fructuū. Tertia mellinū z
animaliū. vs. Artemisia Ad dragoꝝae radix z similia. Sciēdū tñ
ē artemisiā valere i sterilitatē ex humiditate factā. Nā si cēt ex siccī-
tate obesset qppe qd faciliꝝ pōt ex muliebri cōplexiōe deprehēdi
li sit pꝛiguis vel macilēta. Quo pꝛimū cōsiderato Si artemisiā no-
uerimꝝ p futurā puluerizetur i eadē qꝛtitate cū nuce muscata z bi-
storta Atqz cū melleꝝl sirupo simplici puluis cūficiat de quo ellec-
tiario mane deꝝ z vespꝛi cū vino decoctiōis artemisiae. Magisqz
pdest si balneet in aq decoctiōis artemisiae z folioꝝ lauri vel suffo-
mentetur ex tali aqua Mulieris natura Ad icitandum autem coi-
tus z matricē ad impꝛgnādū. R. semē danedae z rasurā radicis dra-
conteae cū ouis coctis deꝝ mulieri ad comedenduz ad idē eqnum
lac Si viri potēs biberit z paulo post cū viro coeat ipregnabitur
Hienae octo memorat Pliniꝝ cū glicyrriza z aneto i cibū sūpto
pmissio in triduū cōceptu mulieꝝ sterilitatē emēdari. Pillae hīs
q nequnt coire ministrande. R. testicloꝝ vulpis floꝝ palmae saty-
rion olybani albi. ana. tēpa cū aqua calida z fac pillas istar ciceris
rotundas q cui opus fuerit cū vino ministrēt. Lepꝝ pꝛgnās si bñ af-
fēt z pulueris aliqꝛtulū deꝝ mulieri ad bibēdū q vuli ipregnari. Si
deꝝ p triduū post mēstruoꝝ purgationē ipregnabit. Rursus si ex
nido In quo iacet lepꝝ femina puluis fiat z ex eo mulieri deꝝ in po-
tu cuz vino albo i mane qꝛtitas mediꝝ coclearis passa coitus impꝛ-
gnabitur. Item ciminum cardamomum gariosoli nuces cupres-
sine baccae laurine z omne tale calidum stipticum z aromaticum

Fel et oleū liliaceū leporis coagulū fel capreoli vulpis testiculī
 et lapis q̄ in corde vel ventriculo vel si rīmatim quaerat in ceruina
 vulua repit et similia Interea ne q̄s erret cōsideranda ē matricis cō
 plexio qm̄ si impedimentū esset ex cā calida i matrice ex calidis mi
 nistratis magnū seq̄ret nocumentū et ecōuerso. Simili de singulis
 tempamētis ē cōsiderandū. **P**raeterea mulier q̄ non cōcipit. Si
 ea ignorante **A**t supradictū ē **B**ibat lac egnū cuius qdē p̄ nau
 sca q̄litate eā oportet ignorare **T**ūq̄ euz viro coeat **H**oc si saepi⁹
 fiat cōcipiet **I**des et eodē mō facit senile **L**eporinū stratū tenuissi
 me puluerizatū et euz vino sumptū **A**d idē efficaciora sunt vulua
 et coagulū **L**eporina puluerizata ab in balneo potissimū existente
 muliere euz alijs **I**ccirco idoneis cibarijs vel suauī potu sumpta.
Ad idē facit coagulū omne sumptū in cibo **P**aulo post viro co
 pulande **I**ccirco aut ante oīa differenda ē copula donec sit muli
 er lunaribus expurgata **Q**uēadmodū a plurimis phisicis tū ma
 ximae a salubri libellonī tractat i eoz caplis q̄ mēstrua educūt
 et eoz q̄ pellūt frigus matricis et eoz q̄ curāt matricis calores. **I**te
 ad mēstruū educendū medicamen qd̄q̄ iuuat et ad pariendū
 et puerpaz purgādūz gargarizatū purgat capitis hūores coctūq̄
 euz vino et bibitūz remouet ventris dolorē tussiz et purgat flegma
 tritūq̄ euz farina ordeacea sedat iflationē eiusq̄ folia trita cū sale
 sanāt p̄cordia bibitūq̄ euz aceto pectoris sedat dolorē ieiunaeq̄
 tūz aqua potū remouet stomaci dolores p̄cordiozq̄ iflationem
Qū at infant es v̄l pueri patiūt ventris dolores emplastrare pulle
 giū cū cimino cōfectū sup̄ ūbilicū plurimū cōfert. **P**ullegij decoc
 tiōez vino mixtā **M**ulier bibat moderantē **M**ēstruū lenit educit
 et parientē iuuat bene purgat mulierem **L**octum in melle et aceto
Loctū at cū vino et potui datū vinūz illō **V**ētris abigit dolorē tus
 siz flegmaq̄ vt supra. **I**te aq̄ decoctiōis lupuloz potui ministrata
 mēstruū educit. **H**is ita declaratis et si oportuerit ministratis atq̄
 secuta inde copula **I**psa ad triduū vsq̄ nō reitēret. **N**ā piculū ap
 turae matricis et alteri⁹ sp̄matis additiōis incūbit q̄ in qbusdā mu
 lieribus. **P**rimū corripit. **I**n sterilitatez p̄terea rez odoriferarūz
 oēs adiūuat suffumigatōes p̄fortisq̄ p̄stī vicissitudo **S**i sterilitas
 sit ex pte viri vel vice versa **I**ccirco insup **I**n **A**uicēnae ope plima

memorari. f. carta ducētesima septuagesima q̄rta cap. d. sp̄matis cau-
 sis. Atq; i plūmis passiz locis apud phisicoe p̄fellores. Ex magi-
 ca at arte sterilitati causatae aduersari dicunt israscripta. Eripe me
 de inimicis meis De' me' Dicat magister totū hūc psalmū septi-
 es cū ligato z si necesse fuerit viri liget ad coxā z soluet Idē fieri di-
 cit Argēto viuo i cera noua clauso z ad virile brachiū dextz alligato
 ad idē. s. sp̄illū saluāe flores z vallarianā ex qb' succū extra-
 he q' virile mēbz abluat z ex p̄dictis herbis comedat admissari'
 In qbusdā isup vetēz codicib' iccirco sic iueni. v3. Si ligat' min-
 gat p annuli foramē b̄ndicti liberabit' Rursus i alio codice sic re-
 peri. v3. Accipiat ligat' mulieris anulū quā gestit p̄p̄mer z p annu-
 li foramē migat in poclo lotisq; paz nescia p̄p̄ nauleā Illa mulier
 bibat i vino vel i iure. Itē ad idē Accipiat vir mercuriū viūū quez
 i cera noua clausū sibi liget ad brachiū dextz z cum vult cōgredi:
 ponat illud mulieri brachiū supra caput Ad idē. s. vni' Taxōis
 testiculos q' cū mellis alliōzulo coquāt in vasculo vno sex puoz cū
 aq' fontis curretis z cū b̄n cocti fuerit z q̄st in illa aq' dissoluti mini-
 stre postea illa aq' frigida ad bibēdum cui op' fuerit p nouē vicē
 Testesq; cōmedat i melle cūsectos. Bartholome' de mōtaghana
 caplm cudit notabile de memoria q̄rūdaz medicinaz ab occulta
 natura ad generationē facientiū Atq; Antoni' ante oēs guayneri
 us In ope practicae suae Plurima iccirco memorat notabilia.
 Quae vir ille nimiz excellēs tū diligentissime p̄q̄siuit Tū et ordina-
 tissime memorauit Necnō bon' Desue Quippe q' vel om̄issis re-
 liq; Auctores p sterilitatis cautelis Satis supq; nobis satisfaciēt
 Itaq; ad hūani iā seminis' d̄ffinitōez z geniū qz allacrit accedam'

De seminis d̄ffinitōe z genio cap. fin.

Uoniā sexus virilis ab ipsa iterdū veritate coactae vel
 mulieris exp̄ssa sententia z femineo p̄stat z vigoris quo-
 dā acumiē gēiali. In difficilima q̄q; conat. Quo circa
 Plato p naturaz inq̄t vero mares vbiq; gentium non
 modo iter homines. Vex inter coetera animalia quoq; seminis p̄-
 sunt. Ideo a masculino prius sp̄mate qz a feminea gutta Incipien-
 dum moerito putauit. Nihil euz Alberto qdez magno p̄babilius

dicens. q̄ q̄ virtus formatiua Tota sit in maris spmate. p̄indeq̄
vero nomine z vera ratioe spma vocat̄ cui⁹ qdē diffinitio est infra
scripta. v̄s. seminariuz spma masculinū. Nam muliebze formari ap
tius q̄s formare sanguis potius mēstruus seu lunaris est appellan
dus n̄bū aliud est nisi substantia v̄tūi cibi purissime consumatis
sineq̄ digesti in subtilissimū sanguinez v̄sq̄ redacta z ad albedi
nez postea ob murationez agitationemq̄ causata solaris genera
tionis substantia z a primo ceu motore motuz quodāz z mouēs
ad sui spetiē ppagandaz. Pythagoras. Semen esse cerebri stillā
quae in se caliduz contineat vaporē opinabatur. Galienus. Semē
hominis est substantia pura humidaz calida ex qua fit homo. Est
z alia fm̄ alios particulalior. Accirco diffinitio Semen est Quod
actū sumit aut a terra aut ab vtero ad gignendum aut fructus aut
foetus Si fruct⁹ tunc est substantia quam a vegetatiui generis inu
ma pte Sol ad animalū vsuz z ad ipsius generis repationē Suo
foetā calore trahit euz tegminuz quasi defensionuz ne tota ab ania
ibus absumat̄ varietate ad exteriora Huic generi pp̄qua esse
videntur animalia quae p̄ coituz non gignunt Et sunt quae in igne
viuit̄ q̄ pyrribia vocant̄ z phenix arabicus Apes z nōnulla alia.
Si foetus tunc est liquor ex cibi decoctiōe in corpore factus ac dif
fusus p̄ venas z medullas q̄ inde dissudatus in renibus quasi in sē
tina coalescit ciciterq̄ p̄ coituz z in mulieris vtero susceptus uisce
rū calore z mēstrualis sāguinis irrigatiōe natura opante formatur
in corpus z fit animal. Rursus in libro de mēbroz cā Galien⁹
semen hoīs est spiritus z humor spumofus Atq̄ i libro de spmate
discēdere spma ait̄ ex humore oīs corpis z ex subtiliori nā humor
quattuor. humani corpis fieri. Habet. n. inquit nervos z venas
attrahentes ipsuz a toto corpore ad testiculos z nervi z venae emit
tunt ipsū completuz z tunc associatum guttae mulieris recipitur
in matrices z pinguescit matricis calore z spiritu atrahcio per arte
rias subtiles z ille exterior spiritus non permittit exire interiorem.
Sed constringit eum ad nutriendum pueruz z calefaciendū. Po
stea venit in matricem alius spiritus z vertit sperma z guttam femi
nae in naturaz carnalem calore matricis coadiuuante. Preterea
in eodem dicit libro Galienus q̄ spiritus qui est in spermate trea

habet virtutes pprias quaz **P**rima ē necessitas. Secūda virtus
Tertia ē sicut organū. Necessitas at̄ habet duo opa. Custodit. n. ca-
lores ⁊ ē nutrimentū spirit⁹ animalis. Quoz vtrūqz ē necessariū
Virtus vero ē i eo qđ facit cōplemētū formatiōis. Organū aut̄ se
exhibet adh qđ ad oīa mēbra decurrit ex opatione animae q̄ sicut
artifex ē in artificiato. Et puta vtroqz spmate i matrice nō tñ aeq̄li-
ter vigoroso nāqz virile qz calidi⁹ ē muliebri pstat. Qđ id tñ agit
q̄ est virilis quasi nutrimentū q̄ppe cui⁹ cōgrua q̄litas potius qz
quātitas requirit̄ ad generādū: hinc ē q̄ omne spma magis habetu-
dine qz frigiditate dixerit̄ vtqz nōnuli sentiūt nimia caliditate den-
sitate ⁊ raritate qz in paucitatez naturalitate excedens eē sub inae-
ptū ⁊ pter quazlibet hāz q̄litatū excessiuas viz vsqz inaeptissimū.
Nāz vt ad optime in huiusmōi cultura nra scēdū seminis pstat ca-
lidas tepata. Ita nimia nocet. Infidolus. Semen tenue locis iqt
muliebrib⁹ nō adheret ellabit. n. nec vim hz adherendi. Similr ⁊
crassū vi gignēdi non habz. Qz muliebri sanguini se misceri pp ni-
mias nō valet spissitudines. Signa aut̄ alterationū huiusmodi. In
libro tertio tractatu altero carta sexagesima sexta ⁊ cap. octauo de
natura ⁊ dispositiōe humiditatis spmaticae ⁊ de terminatiōe dubio-
ruz q̄ sunt de hac humiditate inter stoicos ⁊ pipateticos posuit i
ope de animalib⁹. Albertus magn⁹. Quae cōiugatos p̄fuit steriles
duco cōsulēda hos p eoz p̄cipue cōplexiōib⁹ vt cibis potib⁹ qz
temperē admonē. Saniqz nō ad voluptatē tñ imo ⁊ generatio-
nez modis tempib⁹qz copulēnt obseruat̄. p cuius qđē genitūf
p̄paratione. Primūz sobrietas salus castitas ad temp⁹. Atqz exer-
titiūz moderatūz colant̄ ⁊ p̄terea in reb⁹ oībus tempātia. Quippe
q̄ suo loco enucleatius recludemus. Nunc p̄sentiora pcurramus.
Spmae q̄tuor sunt causae. Materialis formalis efficiens ⁊ fina-
lis. Materialis ē humor sanguineus delatus p venas ad testes ex
corpe toto q̄ ex oī membro p refudationis modū maxie ex princi-
palibus pprie ex cerebro secundūz hippocratez p̄fecte nōdūz cō-
uersus sz q̄ sit apt⁹ cōuertī. Causa formalis vl̄ eius forma duplex
est. Scilicet substantialis ⁊ accidentalis. Substantialis ē gehomi-
nūz esse ⁊ hoc p spiritūz gignitiūz receptūz in spumoso eius ha-
bente potentiaz trīnz virtutūz in ipso vnitatez quas defert ad testes

a triplici principio et spiritus triplex ab eo procedens unitus in spiritu
 ipsoque recipit alterationem in testibus et compositionem aptam ad exercen-
 dum actum generativae virtutis quae in eo sunt potestates alterandi et informan-
 di quoque non ex materia didicit. Sed circa materiam principaliter ostendit
 generando extra triplex membrorum. In quo quod virtutum de virtutibus
 erit in spiritu generativo. In eo disgregatur discernit et appropriat secundum
 exigentiam virtutis cuiuslibet inherens illi cuius apud medicos ba-
 sis sive et principium dicitur Accidetalis est albedo quae recipit. Virtute
 complexionis elementaris ipsorum testium efficiens est virtus generativa cum
 complexionem testium quae duplex est. Una inmutativa Altera informativa. In
 inmutativa est illa quae ex corporis humoribus generat spermata in corporibus ma-
 res generantibus vel feminas. Altera est quae virtutes diuertit quae sunt in sper-
 mate et permiscet temperando secundum quod unicuique convenit membro dano pri-
 covertendae in arterias complexionem propriam arterijs et sic de alijs.
 et illud secundo. Postquam spermata utriusque concepta fuerint in matrice et per-
 mixta simul in ea Informativa est: quae precepto sui creatoris unumquodque
 membrum informat secundum divisiones convenientes illi. Finalis est ad con-
 servandam speciem per individui generationem precedentem ex commixtio-
 ne duorum spermatum receptorum simul in matricis coactu se ipsa pretemp-
 tius instar coaguli. Quod cum calidum sit digestum et spissum: sua virtu-
 te intrinseca agit in lac frigidum indigestum et aquosum et coagulando
 convertit in caseum et quemadmodum coagulum non ingreditur in substanti-
 am et corporeitatem casei. sed virtualiter tantum. Sic magno Alberto
 quodque probate semen se habet in generatione embryonis. Galienus in-
 fantes inquit non emittunt semen foecundum. Decrepiti vero male foe-
 cundum emittunt vel per rationem regiminis: quod forsitan processit ab ebrio
 vel patiente nauseantibus satietate vel ab eo: qui multum coivit. Seu
 ratione pravae dispositionis. quod ab egro vel habente membra de-
 bilata processit: qui raro generat maxime si principalia fuerint:
 vel ratione inaptitudinis viae vel instrumenti quod ab habente viam
 longam processit. Nam pro legato nimium spatio motus eius ad
 matricem venit calore iam fracto et spiritu exhalato. quare non ge-
 nerat sicut et Hippocrates dixit et converso. Quippe oportet sper-
 ma ad hoc ut gignitum sit nullo tempore manere extra propria organa

C

sz autin particulis debitis esse viri vl' feminae copulatae. ne ad ma-
triciis cōcauium priusqz veniat alteret. Ac eius virtus corrumpat.
At tempore vero: qz par vel nimis longo tempore fuerit retentum
Naturam veneni interdum assumens sit ad naturae intentionem i-
pfectum ad destructionem vero cōueniens vel a materia quae a ci-
bo processit inaepto vl' a proprietate generatiōi cōtraria. Et iccir-
co i practica Sauonarollae latissime dica pñtū ducētesima septuage-
sima secunda enucleate admodum tractat. Loca hiemis tempore
hymeneae: sint bñ clausa pauimentata nitida ornata Junipio pres-
tini igne sumisqz odoriferis calefacta. Vis autem autumnūqz tēpori-
bus temporata. Estatis vero qd tempus iccirco p salute probaue-
rim ipse nequaquā vmbrosa recentia floribus odorifera: Salubria
lucida maxime si placet patiens: Leuissimo vel nullo potissimum
vento pflata: Quae nō ad libidinem. At gratioris qdem foetus ge-
nerationē parent. Namqz ludicra huiusmodi cor' letificāt. Quod
rem ad epar legat intellectam: qppe q cupidinis hospes est: a quo
rius descendens ad renes: intellectum a corde cōcupitum ab epa-
te ad ipsas ducit vbi eiusmodi cordis epatisqz passionib' semen ci-
tat' z foecundat ad membz vnde: Quod absit: si cadens in aqua sū-
dum petat fuisse vtiqz ad generationem idoneum. Hoc aut iuxta
reliquoz pipathethicoz sententias exit a toto Unde longe tñ dis-
tit Albertus magnus. Id asseuerans esse spma: qd hz naturam ex
forma agente z materia q sit toti conueniens. Habens similitudi-
nem ad omnia corporis membra. adhuc alij dicunt: q sperma est
corporis quaedā dissolutio siue humor ex dissolutione egrediēs
sicut sudor. Magnus autem philosophus dicit q est superfluum
quartae digestionis: quo indiget ad salutem spetiei: Quo ad esse
quod habet in indiuiduorum successione z ideo melius dicit z cō-
uenientius: q sit superfluum vltimum h est ex vltima digestionē re-
lictum quod additum fuit super illud: quod est corpori assimilati
Taliter autem additum est superfluum in indiuiduo habens po-
tentiam vt toti corpori assimiletur secundum actum vt in capitulo
per quem modum sperma est In corpore spermatizatis. Carta cē-
tesima nonagesima quarta argutissime in opere de animalibus di-

sputat idem Philosophus ubi preterea venam in maribus: quae
seminum ratione continetur duplicem esse declarat Nempe paulo
interiorem: quod illud seminis obsceni receptaculum. Sicut enim re-
nes duo sunt Itemque testes Ita et venae seminales duae in una ta-
men compage coherentes quae videri possunt in animalium cor-
poribus cum interfecta patefiunt. Sed illa dexterior masculinuz con-
tinet semen. Sinisterior femininuz et ideo in toto corpore pars dex-
tera est masculina Leua vero feminina Ideoque pro prestantis ma-
ris generatione iter caetera dextimae sint matronae copulate atque
peracta vel copula dexterioruz iaceant aliquamdiu Interea letis in-
trinsecus cogitationibus quae semine nobilitant debet applaudere
Precipueque in copula elegantis cuiuspiam virginis virinque cor-
dialissime est animaduertendum Quod non tam generationes quod
ad generationis exptum prestantiam est admodum accedere. Nam
secundum precipue coeuntium parentum curas liberos oportet
est faciem saepe saepius mores referre. Hic equidem puto quod
Plinius inquit. Naturae vero vis Atque maiestas in omnibus mo-
mentis fide caret opere precium non eos penitus puto inanes
qui iuxta historias vel saltem fabulas celatas aut pictas in thala-
mis habent imagines formosissimas quippe quae sedulo per ocu-
lorum obiectae speculas ad mentis agitationem accedunt quam
ingeniale semen ac sperma eiusdem spiritu cogitationis ineffabili-
ter opinamur accedere. Sunt qui dicant. Si nascentium placeant
oculi nigri sorix edendus In prima embryonis aetate et etiam at-
que etiam ipsa propter nauseam inscia detur pregnantibus vel potissimum
conscia Si nauseas non habuerit Insuper ad bonam indolem bo-
nosque mores indie praesertim copulae facit sobrietas quae quantae
sit honestatis. Saluenus inaequitate iocundo audiat. Sobrietas a-
cuit sensum seruat memoriam sincerat mentem dirigit vultum in-
tegrat pudorem Adtingat vitia vigorat faciem expedit cerebrum
Solvit linguas explicat sermonem Nutrit medullas confortat san-
guinem curat venas perfirigit nervos Tenet libidinem recreat somnus
propagat senectutem Atque hominem stabilem facit. Plutarchus
Qui se mulieribus generandae gratia sobolis admovent. Hic oio

sobrijs aut vino saltē modestissime delibato cōgressus faciāt: Qui-
bus. n. ex initio vt a genitoribus p ebrietatē seminarēt. Accidit hīs
viui auidi ac temulēti nimix cē solent ea pp diogenes cū qndaz ex
themulētia alienatae mentis adolescentulū descipe cerneret. Ado-
lescētule inqt ebrius te seminauit pater Xenophilū pithagoricū in
terrogatū. Quo pacto filij optime erudirent? Respondisse ait Ari-
stoxenus si ex bñ instituta ciuitate nati essent Romani illi inqz an-
tiqui pstantissimi viri simpliciter ad frugalitatis exēplar i ppatulo
discūbebāt moderatione illa qz oportune non ideo viuere vt ciba-
rent. Laetex ideo cibari vt viuerēt ostendentes Ita lōgenitates si-
bi pmo cōciliabāt Deinde alijs bñ beate qz viuendi regulā ostēde-
bant. Nampe cōmunis ciboꝝ simplicitas pedetētim si quo postea
naturae defectu oportuerit vt sit exq̄sitio: facienda eū ad conseruā-
daz salutē si habet tū ad recupandaz cōfert Si non habet Quip-
pe qz gladius Crapula plures occidit.

Gula generat humores

Datqz penas ac dolores.

Gula rapit sanitatem

Hominis ⁊ castitatem

Plures gula sunt occisi

qz a gladijs incisi

Propterea vnus ex septem gretiae sapientibus solon Ne quid ni-
mis. dicitare solebat. Si ad naturam viuīs recte iqt Seneca nūqz
paup Si ad volūtatem nunqz diues eris. Epicuri iccirco sentētia
tāqz rosa suos mibi videt iter sentes. simplicibus ⁊ non magnifi-
ce paratis cibis cōsuescere ⁊ salubritatis efficiens est ⁊ hominē ad
vitae vsus necessarios ipigrū reddit Atqz aduersus fortunā itteri-
tū De semine cū satis supqz dictū sit Age de spmate. Tractēus
de hūani spmatis foecunditate ⁊ rectificatiōe Tertiū caput.

Am seminis virilis ⁊ spmatis mliebris idonea foecūdaqz
pferitiz q̄litas ⁊ q̄zitas pferāt ad generādū. In generatiōe
nāqz vniū in vnū ⁊ piūctū ex ābob? cōmunicat simul ha-
bēs vtutes q̄ sūt ex mare ⁊ semina. Propterea neutz eqdē dixeris
p se. S; ex ābob? piūctū habere potētiā ⁊ virtutē ad vitā ⁊ animā

De ipsa itaqz rectificantibus deqz foecōdantib⁹ allacriter fert ani-
 mus pertractare Spmata itaqz foecōdantiū triplex est genus pri-
 mum quod maris tantum alterum quod tantum feminae Tertiū
 quod virunqz sperma foecōdat. Maris tantum foecōdātia om-
 nia sunt concarum presertim ostreorum genera et similia Que susqz
 deqz possūt aliqd vel cū ferre foemineo mulieris vero tm̄ sūt eruca-
 ruta et filia ūde vsus. C. Ruta viris venerē minuit mulierib⁹ auget.
 Preterea comestio testiculorum cerui ac tauri sūmitatisqz caudae
 vulpinae mulierem stimulant ad libidinem Vtrūqz autē sperma
 foecōdantia sunt que per ordinem alphabeti in capitulo de sper-
 mate et eius dispositionib⁹ posuit Sauonarolla dica ducētesima sep-
 tuagesima secunda et que in pria sui opis parte posuit Adicael sco-
 tus dica quinta nec nō insuper quae in varijs locis tractatus tertij
 sui volominis posuit Rasis presertim i secundo libro de experimen-
 tis et confidentijs vbi vt ipse dicit medicinas mirabiles et expertas
 ad coitum docet. Atqz in eius preterea. Libro quem diuisionum
 appellauit Frāsciscus insuper pedemontanus: Ioannesqz in suis
 voluminibus Mesue presertim in libro de medicinis vniuersali-
 bus vbi vulpinoz testiculoz confectiones docet necnon scir-
 co plurimas. Quippe qui liber qm̄ est ad omnia saluti conferentia
 generalis vebemēter. Regius tamqz cibus est appetendus. Quo
 sine recunditum equidem fore vnqz censeo. Medicum neminem.
 Alibi modum ad literam conficiendi testiculos vulpis sic inueni-
 vz. Est quidem Satirion bona ptificis ethicis et consumptis et est
 medicina impiguationa bona et coitus multiplicat. Modus autē
 operationis talis ē. R. Satirionis. i. vulpinoz testiculoz in suf-
 ficienti quantitate ad minus Libras. j. qui minuti incisi in lacte co-
 quantur et vino albo dulci super prunas cuz autē ad lactis quasi
 consumptionem fuerint bene cocti tūc super eos funde olei Amig-
 dallarum. ʒ. iij. agitentur conterrendo cum ligno. Postea tale sy-
 rupus superfunde. R. succi bugolosae cocti et expumati libra j. suc-
 ci pomoz dulciuz bñ maturoz grannatoz. ʒ. x. zucari albi et bo-
 ni lib. ij. Misceantur agitando cuz predictis vsqz duz eis sit cōpe-
 tens decoctio deinde ab igne deponant et piciat desup cinamomi
 subtilis et electi qzitas q̄ puenies videat ben. al. et ru. an. ʒ. ij. ligni

aloes. 3. liij. sandali citrini. 3. s. oia simul cōfice ⁊ pōe i vase vitreo ad
vsūqz seruēt. Cōtra aut defectū impotentiae coeūdi. R. baccas lau
rinas euforbiū satiriōis radicē Quae oia simul bulire fiāt in oleo
adco vt fiat q̄li vnguētū: Quo testes vngāt renescqz. Ad idē diasati
riō plimum iuuare laudat. Itē pdicū bñ coctay comestio plimuz
iuuat ⁊ recētia oua sorbilia galinacea ac testiclorz simpliciu bñ coc
toz vulpinoz comestio ad idē valet. Idē faciūt ifrascripta v3 si ex
eis fiat cōfectio ad vsūqz fuet vrticae semina gingib pip lōgū gari
ofoli galāga satiriō. Sūt q dicāt si virile mēbz vngāt ex verrio fel
le seu caprae plurimū ad coitū stimulat Idēz i semina opat si psoli
teca itra pferti labia sōūgat Sūt insup q sano hōini exterius posita
spma mltiplicēt vt fel iriciij muse^o sābuc^o abrotanū saluā nasturtiū
apiū celidonia camōillae oleū ⁊ similia vōnēsiū iterea Plini^o dē^o
audiat. Tria folia siluestris cruce sinistram manu dēcripta ac trita i
aq̄ mulla si bibāt venerē stimulat s3 nullaz viri seu feminae iccirco
differētiā facit. Mos mulieris tñ venerē hoc stimulare magis iudi
camus. Naturalissimā aut ad vtrāuis venerē stimullādā passeruz
putam^o pullozqz colōbaceoz domesticoz pīguū comestioez ⁊
ipoz ius cū recētib^o ouis galinaceis cināomo pipeqz cōdit. Soe
cūdat insup spma ab exteriorib^o pmitiuis hieme. s. ⁊ vere in viris
estate aut ⁊ autūno i mulierib^o. Naturaliū iterea sensuū visus audi
tus maxieqz tactus incitamentuz omniuz. Videtur mibi pstantis
simū qbus quasi ad mētis arce3 portis accedit quoz pinde molli
b^o curis i delicatis p̄fū ⁊ otiosis hominib^o amor nutrit dideqz sp
ma citat ⁊ foecōdat atqz p somnū ⁊ vigiliās tēpatas ludos iocos
⁊ similia moderata: Quippe q singula nec n̄ alia iccirco plura cuz
ab Auicēna Sauonarolla3 latissime disputēt ōmittā ope p̄ciū si
qs iccirco fuerit curiosior corūde Auicēnae Sauonarollaeqz po
tissimū familiaritate fruāt i caplis v3 de spmate ⁊ igenijs ⁊ alijs ad
ipgnatiōez faciētib^o carta ducētesima septuagesimasecūda nec nō
ducētesima nōagesimaquarta. Rasis isup i libro qnto c. plm d̄ ijs
cudit q augēt spma ⁊ q valēt ad coitū p̄cipuū. iterea iccirco remedi
um ē virile pferti aliquādiū spma suare ad hoc. s. vt sit bñ digestuz
ac viscosū cui^o nūmias tñ reludatiōes suapte. s. i casuz exeūtes mi
nistrio p̄stat cobibere qd i caplis de cura multiplicationis spmat

ad d' gomorra z pollutōe carta ducētesima septuagesima tertia do-
cet Sauonarolla qm̄ generationē fraudāt coitu frustrato Qnc cū
ad plificationē tm̄ vtutē cū ad voluptatē tm̄mō vitiū: cuz ad vitzqz
neqz vitiū neqz virtutē. Sz naturalē eqdez puto instinctuz.

De seminarioꝝ vasiuz z mēbri cā z genio cap. Quartum.

Um ad ppagandaz humanitatē voluptate mediante: du-
plicē fore sexū natura statuerit psequens fuit Duplex vas p
sexuū differentia Masculinū. v3. z femininū pficere: Qui
bus nōdū ipsi naturae tm̄ satisfactū fuerat: nisi insup istrumentū ad-
deret quo p p̄mixtionē maris z foemine semen a geniali spiritu in
locū debitū trāssūderet. Quēadmodū innuere videt Auicēna car-
ta ducētesima septuagesima q̄rta caplo de anathomia testiculozuz
z vasiū sp̄matis: Qd qdē in matrice dextimū vt plimū est masculi-
nuz. Sinistimū vō e cōuer so De vtroqz. s. siml mixto idoneo i ma-
trice hinc vel inde bñ locato loquor: Qd qdez sic est in generatiōe
cā p̄ima z melior mouēs p formā. Neqz sec⁹ Alberto magno te-
stenāliter posset fieri. Si. n. sexus nō essent distincti. sz vniū licut in
plātis nō liberaret aliqd seminis ab oppaco terreo i tāta puritatē
q formaz sensibiliū absqz materia esset susceptiū. Haec. n. est p̄ci-
pua cā distinctiōis sexus vt id qd est i mare ppinquuz formae exi-
stēs depuret ac digerat aliqs materiei ptes vt puritatis tātae sint su-
sceptiuae. Ad. n. hoc mō possz digerere nisi separet eas aliq modo
sepatiōis ab ipuriorib⁹. Nec possz separe si vtrus masculina vbiqz
vtuti feminae p subiectū esset imixta Haec igit cā precipua ē sepa-
tiōis sexuz in animalibus vnde ad rationale tm̄ accedamus.

De matricis z secundinae cā z Genio cap. v.

Qm̄ pfectissimuz aīal hoiez dissentiat lz epicur⁹ pia-
tātope natura videt āplecti q multiplex molissimūqz
gremiū i m̄is vtero admirabili genio ministrauerit qp
pe qd p̄ncipalit bipartitur p̄mā ptē tanqz generalē dixe-
ri z matricēz vocari alteram specialein ceu z secundinaz nempe q
p̄eidentissima natura tanquam in orbe vr̄bem in vr̄be domum
stratumqz construxit tam tenerrime quidem vt p̄entius quid sit sa-
cile non reperiatur secundina cuiusquidem natura. suum tanta est

c i i j

foetū psequi caritate ut ab omnib⁹ euz aduersis quātū potest fouēs
ac pteges ad natiuitatē perducatur quo die ipuerperae utero relicta
lugubris ceu anxia q̄rens quali amissum tandemq; in utero nō
inueniēs infantē sequit⁹ extra uterū: Quib⁹ postremo matrix quoq;
desitā q̄rulle similis ptoquetur vnde diebus pluribus puerpa do
loret. Remedia autē i libro nro de adolescentia tractatu pmo ⁊ capi
te de regimine puerpe post pū diligētissime insinabim⁹. Inter ea
psentiora percurrentes ordine recto prosequimur. De matrice recti
ficāda ⁊ secūdāda. **C**ōfortatis i supiorib⁹ virili semine ⁊ semina
rio par ē ut de matricis hospicio rectificādo ⁊ foecundando tracte
mus. Prīmū itaq; qd̄ requiritur ē ut matrix sit iuueis apta i suo scilz
loco salubris boni tēperamētū i caliditate nō suffocata ⁊ lunarib⁹
expurgata. Quēadmodū in sui opis libro tertio vigesima pma sū
ma tractatu pmo De radicib⁹ ⁊ pncipijs cōceptione ⁊ partu dica
ducētesima octuagesima secūda ⁊ sequēti exactissime scribit auicē
na nec nō illustris phisic⁹ Michael noster tractatu sexto dica ducē
tesima octuagesima pma ⁊ caplo vigesimo pmo de mēbris genera
tiōis i femellis ⁊ de ipregnatione ⁊ ptu atq; sequētib⁹. v3 de signis
cōplexionis matricis d̄ mala cōplexiōe matricis de dolore matri
cis De ei⁹ oppillatiōe d̄ mēstruis ⁊ eoz retētiōe De fluxu non na
turali mēstruoz De fluxu humiditatum aliaꝝ De clausura oris
matricis ⁊ coeteris ei⁹ egrotationib⁹ vbi adeo scribit amplissime
ut iccirco meo qd̄ iudicio Reliquū posteris nihil sit. opepciū sata
gere hic mihi videoꝝ ad locos remittēs matricis rectificatiōis ⁊ se
cōdatiōis studiosos eo vlt maxime q̄ de matricis egrotationuz re
medijs vnde pendet ei⁹ rectificatio ⁊ foecōditas i libro nro d̄ ado
lescētia tractatu altero suo scilz loco mihi Deo dāte pariter agen
dū restat nihilomin⁹ hui⁹ capitis habita susq; deq; ratiōe Titulo
ruz nō nihil iccirco supficialr q̄si differem⁹. Itaq; si mulier eo quia
natura forsan sit nimis patula neq; cōcipere Quapp matricis col
lū quasi fluctuat indirectum vnde conceptio impeditur: poterit cū
aluminis puluere ⁊ sanguinis draconis ac atramenti confectis cū
acri aceto ⁊ intrapōsitis ad aptitudinē coarctari Quē si sepius fiāt
diut⁹ qz tenuerit nimis claudet. Idē diuersimod̄ fieri posse i li. nro
de adolescentia tractatu primo p reuīgināda muliere memorabo

Matricem preterea rectificantiā et secōdantiā sunt que noster qui
salubris dicitur libellus docet in eorū caplo que matricē preparāt
ad pceptum carta vigesima nona. Rasīs aut in libro qñ o caplum
de ijs cudit q̄ auferunt humiditātē inde. vbi mulierē maxime pre
parat ad conceptum q̄ si lolio pariter thureqz suffumigetur magis
dispoit ad pceptū Idē ex laudano suffumigatio facit ipm qz subpo
litū et emplastratū. Danaede preterea semē et rasura radiciis dracōtee
ouīs recētibus apte coctis supposita mixta et in cibū cū vitellis ipis
mulieri data venerē excitāt matricēqz ppāt ad pceptū. Itē nepithe
suffumigatione subpositioneqz bene calescit mulier et habilitatur ad
impgandū Theodoriciū insup anacardinū et scamonee modicū p
pellariū cōfecta et sūpta prima nocte vel secūda foecōdant viripo
tentē. Maxime idēz sit si vir edat coagulū leporis maris et femina
feminae deinde copulent Si aut matricis nimia ppter humiditātē
forsan mulier neqz cōcipe cinis radicū caulū intenuū lineo saculo
raroqz itraposit⁹ siccāt hūiores Preterea nisi nausēā habeat pscia
si habeat infcia mulier bibat lac eqnū cū viroqz deinde copulet Mul
lieris aut habentis matricē siccam vmbilic⁹ asinae lacte frequēter
madefactus maxime cū coire satagit facit cōcipere. Idē sit si mulier
saepē vtatur granis peoniae cū vino ieiuna et cūz mastice mirraqz
cūz vmbilico emplastrato. Ad idēz. R. testiculos nauē suiliū pullo
rū quoz in cibū mulieri dabis duos summo mane. Deinde nihil
edat vsqz ad duas horas pariterqz duos vespri dabis post cenā
duas horas postea p horas moret sine cibo. et sic successiue fiat ad
cōplemētum cū viroqz iungat cōcipiet si de⁹ voluerit. Idēz sit si ex
ircino seuo succoqz herbe pariarīae et benloīae. Ana vnguento fa
cto viripotēs viriqz paties Mulier saepē subūgat Taxonis testes
in aqua coctos modica tenuiter deinde incisos si cū pipere melleqz
cū feceris in cibunqz vespri mulieri dederis q̄ p noctē virū patiat
impgnabit. Itēz si ex damae felle semineqz testiculoz vulpis et pi
pere ac erucac semine de quolibet accepta pte ad pondus aurei et
ex melle. ʒ. ij. fiat ellectuariū ipm qz mulier teueat viro cōiūcta cōci
piet si fel sit ex semina cōcipiet feminā si ex mare marē. Sūt qui di
cāt si lapis qui inueniri pōt in ventre vel cerebro aqlino trit⁹ detur
ad libendū in bono vino seu cū alijs vomini cibis ad comedandū

et ad brachiū liget. Deindeq; cū muliere iūgat faciet illā q̄ p̄mū i
p̄gnare idē sit lapide in ventre seu ceruina nā repperito a muliere p̄
sertūm viro copulata lato. Idē faciūt pluerizata peoniae grāna cū
thure mixta mirra et mastice i potu scilicet sūpta ieiuno stō cū bono
vino rubeo. Oleū insup ex lignis ederae cū q̄ vmbilic⁹ vsq; ad nāz
vngatur ante et retro circūquaq; matricis supfluitatē apsumit ma
tricēq; ip̄am habilitat ad foeturā. Itē vtatur mulier hoc electuario
℞. dactiloz lib̄ā. i. nucū muscatay et canelle añ lib̄ā. i. gallae exa
gios duos. gingiberis exagiuū. i. succari lib̄ā. i. omnia confice cuz
melle simulq; quo ad sufficiat bene coq et erit factus viriliq; psuetu
dine fungatur et fiet. Sunt qui dicāt hora coitus priusq; mulier cū
viro iungatur si accipiat rutae succū sibi q; ponat clā in orificio de
indeq; iungat imp̄gnari. Item fenū grecū tritū cū anatis pinguitu
dine cōfectū matricē impositū habilitat sed naturā stringit. Item li
gni aloes fumus receptus matricē habilitat. Rursus. ℞. cerebrum
cerui ve. vituli yfopū humidū butyrum vacinū vel caprinū eru
sa modicū gumī amigdalas stozacē añ ex oibus exagiuū. i. mel ad
pond⁹ omniū spici exagios duos terrēda terrātur et cōficiant et aq
per alambicū extrahat quā p̄ triduū mulier vtatur ante cibū. Do
stea cū viro iungatur et fiet. Item. ℞. leporis feminae naturā quā bñ
assabis et puluerizabis mulieriq; i potu cū bono vino ministrabis
Itē si mastice accipias canelā nuces muscatas gariosolos ex oibus
exagij medietatē et in puluerē redegeris quā si disleperaueris cū aq
pluuiali seu que melior erit rosacea seu cū aqua saltem decoctionis
rosarum simul oia cū feceris ac trociscos feceris quos ad vmbraz
liccaueris et cū opus fuerit vnū vel duos dissolueris in aq rosacea
vñ sum⁹ exallaucrit q si a balneo presertim exeūte muliere suscept⁹
per partem sit inferiorem que protinus viro copuletur presentane
um aiunt remediū ad cōceptū. Sequitur medicina ad aptandum
matricem et concipiendum experta. ℞. gariosolorū piperis añ. ʒ. i.
cardamomi cinamomi gingiberis nucuz muscatarum melgetañ.
ʒ. i. cū dimidia aneti. ʒ. iij. rubagarū. ʒ. iij. cumini. ʒ. i. feniculi. ʒ. i. si
leris montani. ʒ. i. omnia ista tenuissime cōtundantur et cribellent
postea ℞. mellis. ʒ. v. quod ponat cū sedulla cautella ne efferuescat
et in ignem decidat ad bulliendū et frequenter expumetur cū autem

bene bulliuerit perfecteque expumatum fuerit tunc ab igne demptū
frigere dimittatur et cū iam frigidus fuerit dicti pulueres inponant
beneque misceantur sic ellectuarium erit factus de quo sumat mulier
que secundari velit vnum coclear post prandium aliudque vesperi
post cenam. Deinde per noctem cū viro venereas valent vires pa
uiatur Iccirco Haly astronomus infrascripta cudit capla. Insciē
do vs si pregnatio perficietur seu nō. Vtrum pregnans vnum vel
plures pariet. Itē in sciendo q̄stum est q̄ mulier pcepit si est mascu
lus fetus vel femina. In sciendo quo tempore erit partus. In scien
do vtrum partus erit diurnus vel nocturnus et caplm in questione
pro filio et suis qualitatibus que si quēpiam delectabūt ad haly
illum remittentes Nos ad caput sequens nostrum accedamus.

De seminis iniectione et genio caput septimum.

Uamq̄ libeat omnifariā de humani scilicet generis substē
q̄ taculo virili quidem femine pertractare tamen cum ab Ari
stotole nec non alijs viris amplissimis. Tum ab Alberto
presertim magno in operis de animalib⁹ libro nono tractatu pri
mo carta centesima trigesima quinta atq̄ in libri quintidecimi tra
ctatu altero caplis primo secundo tertio et quarto de questionibus
que sunt de spermate et an sperma descendat a toto corpore sicut di
xerunt emphedocles et anaxagoras ac de improbatione dictorum
emphedoclis et anaxagore per causam masculinitatis et feminei
tatis et per causam generandi dissimilia sibi in genere et cui⁹ modi sit
principium generationis quando dicitur q̄ ex spermate sit genera
tio nec nō carta ducentesima quinta caplo decimo de dispositione
spermatis femine et maris et quomodo se habent ad conceptus ab
Auenenna preterea principe a secundo scilicet caplo de virtutibus
naturalibus carta vndeigesima vsq̄ ad sen alterā libri primi atq̄
in capitulo de generatione et virge eiectionibus ante me sit argutis
sime disputatum hinc me equidem paucis absoluam. Seminis na
turalis virilis iniectione nihil aliud est nisi nature spiritus p vicissitu
dines a venerea voluptate ad generationē expulsus q̄ per tres aut
quatuor cōmunit vices pplet quarū pma est fortioris vtutis vñ qd in

homine precipuū est cor generat. Prima seminis nāq3 dispositio
ad virtutem tendit vitalem euestigioq3 ad naturalem et animalem
Virtutis animalis Galienum iuxta. sedes ē cerebrum virtus autē
naturalis duas habet species vna cui⁹ finis ē custodire individuū
et ipm conseruare que ministrat in re nutrimenti do nec ad finem vi
tae nutriat corpus: et huius quidem speciei. sedes est epar. Altera
vero cuius finis est specie cōseruare q̄ est ministrans in re gnationis
et sepat ex ipuribus humorib⁹ corporis spmatis substantiā. Dein
de nutu sui creatoris ipm informat et hui⁹ qdē speciei habitatio te
stes sunt. Virtutis autē vitalis sedes est cor. q̄ppe qd̄ diuissarū op
tionū est principū eparis vt fundamētū a quo p̄tinus incipiēte cor
diali prima substantia sūmit alimētū ope p̄tū. seminis in matrice bñ
disposita prima opatio est rarificari: et spumolari. vnde vessice sunt
primū tres scilz cephaliteca carditeca et spateca vnde p̄tinus cōti
nuat orxiteca q̄ ante tñ ombilici p̄fectionē: quo cibāt embryo non
integrant: q̄ppeq̄ vt ordiat et viuāt q̄ternū vesicarū nūerū causantia
quorū in coitu pariter sunt necessaria. Appetit⁹ imaginatū spirit⁹
humor et ventositas. Appetit⁹ vt Cōstantinus ait cassianē is est ab
epate spūs a corde hūor spetialita cerebro. et cōmunit a toto corpe
vetositas autē mea sentētia a caloz hūiditatis pticulā subtiliorē i ve
lositate dissoluēte et ad gēitalia mēbra dirrigēte: q̄ qdē vetositas cū ē
sicca et mltā virile mēbz vt Albert⁹ dicit sit q̄ si offēūta q̄ pp nūmā
illā vetositatē spmatis via interdū opillat et nō exit. nisi qū aliq̄tulū
ventositas illa remissa fuerit. Hinc incōprehēbilē naturae vim eē
certū est si qdē illico aīe accidētia opant qd̄ p̄culdubio cogitatiois
a copulae voluptate tātulla remissio satis docet a dmissarij q̄ppe q̄
immediate ventositatis illi⁹ vehemētia simul remittit et exit semē qd̄
si retrofus turpiter brutoz instar injectū fuerit Hippocrate aucto
re filii q̄ nascētur si mares erūt sodomitae. si feminae meretrices ad
quā alio sententiā calle videtur Rasis accedere dicēs in sexto libro
de scitentijs et intellectib⁹ sine qbus rectus medicus esse nō potest.
Morū ratiōis memoriae egritudinū et membrorū similitudinē patri
bus refferri quod gratia dispositionis celestis et liberi arbitrij licet
semper non verisicetur tamen semper est verissimile nanq3 a pater
no semine quippe quod est patris substantia filius in matris utero

originatur et uiuit cuius quidem originis curiosissimas distinctiões
cū exactissime p successinas naturae necessitates alio mō nāliter nō
posse fieri pspicacitate ingenioꝝ qdam admirabili intellectas peni
tus philosophi disputauerit et p̄cipue Albertus n̄r in op̄is de aīali-
bus libro nono tractatu secūdo caplis q̄rto q̄nto et sexto carta cen-
tesima trigesima q̄nta sexta et septima. nec non iūsup in libri decimi
tractatu altero caplo tertio. folio cētesimo q̄dragesimo secūdo ubi
etiā de causis tractat masculini et foeminini p̄ceptus. nec nō, in folio
decimo nono et alibi. P̄recipue in caplo de gn̄atione embryonis
Aluicēna et sauonarolla carta ducētesima nonagesima octaua Ari-
stoteles p̄terea Galien⁹ Bartholome⁹ de mōtagnana et Michael
scotus medicinas ad gn̄ationem docēt exq̄sitas quas ne illoꝝ pē-
nas induar qd̄ circūstantib⁹ demuz pcellis esset ommittā indecoꝝ
et ad sp̄matis vtriusq̄ efficacē p̄iūctionem accedam.

De spermatis muliebri p̄iūctione et nā caput octauum.

Sicut viri et mulieris ita semis et sp̄matis humanoꝝ idonea
in matrice copula ad hoc vt generet homo Requirit in ea
nempe cōmixtiōe naturali q̄si certamine si virile semē pua-
let mas generat si sp̄ma mulier sicut naturaliu philosophoꝝ P̄in-
ceps Aristoteles atq̄ Hippocrates Galienus Aluicēna et i huius
modi cathalogo merito magnus Albertus appelland⁹ differuere.
Electio autē q̄ in hoc puenit vt Haly recte abenragel p̄siderauit est
vt ponas ascendens signū masculinū et directarū ascensionū et an-
gulos et signa fixa et dominū ascendētis i ascēdēte vel in celi medio
et q̄ primus planeta qui trāsiuerit per gradū ascendētis i orizōte sit
fortuna et apta luminaria q̄sto magis poteris. In hac electione et
maxime luminare tēporis nec sit fortuna in copiaz anguloꝝ sit tñ
ibi fortuna salua et fortis et cōuenit in hoc aspicere ad dominū ascē-
dentis et cū custodire ne infortunet. In nono mense ac tēpore cōce-
ptionis qm̄ illud tēpus erit natiuitatis et si cū custodire poteris ne
infortunet a septimo mense nec in decimo a conceptione. Melius
erit quia natiuitas esse pōt in ipsis tribus tēporibus sup̄radictis vñd
necesse est vt sit in istis temporibus fortunat⁹ et potēs et similiter lu-
minaria. Huiusmodi autē difficultates alieq̄ quas astronomi in-
tractabiles quasi reliq̄re in nostro qui astrologie sūma dicit libro

declarant. Itaqz hoc in loco ijs omissis ad cōceptionē z genera-
tionem iam alacriter accedamus

De cōceptione z generatione caput nonū.

Equit nunc vt de iplis cōceptione z gnatione disputemus
¶ Itaqz cōceptionis z generatiōis diffinitioe p̄habita ab ac-
cidentijs animi merito p̄mū incipiētes: qd cōiugatis p̄ferat
platonico qdē more: qui oportere dicebat eoz q̄ dicunt: primo do-
cere vnū qd qz qd sit: libenti qd ez animo recludemus. Cōceptio est
vriusqz sp̄matis ad generandū a matrice p̄phensio: qui in genera-
tione ē actus prim⁹. Generatio ē embryonis inchoatio z est actus
secūdus: quē seqtur imp̄gnatio: q̄ matricis est actus terti⁹ q̄ propter
mariti p̄plexiōis p̄fertim sanguinee regulis quas in tractatu altero
de inanitiōe z repletiōe z caplo de coitu z attendendis in coitu carta
ducentesima septuagisima septima z sequētibz docet fauonarolla
regulēt hos maxime ad rationē hortor. nā p̄ eoz genijs effrenio-
res z quo sensus trabūt nisi rationis obice repellātur faciliores ha-
bent. Colericis p̄cipimus ne iracūdi seu dolosas curas deteriorū
conscijs alto corde p̄mentes. Slegmaticis ne somnolēti vel desides.
Melācolicis ne inuidi tristes seu inaepe copulēt. At sobrijs modera-
ti affabiles incōscijs puigiles alacres saecuri leti z liberales. vnde z
secundioz genitura ei⁹ qz q̄litas sit venustioz. huiusmodi autē tēpera-
mēta cognoscunt per signa q̄ Rasis docet in sui opis tractatu altero
de cognitione p̄plexionū humani corpis qnq̄ginta octo continēte
capla. Quoz primū est de sūmis colligentib⁹ scientiā cognoscēdi
cōplexiōes. Ultimū est de aggregatione: quā necesse est obseruare
in iudicijs z subtili inq̄sitione phisicionie. Nec apiū quasi laborē
imittatus ita posui vt q̄cūqz: q̄ sibi iecirco fuerint opportuna possit
faciliter p̄pire. Interea si vis ex muliere habere p̄lem masculaz oz
vt in cōgrefu sit ascendens signum masculinū in rectis ascēsiōib⁹
z angulis. Et si qua fixa z dominus ascendētis sint in ascendente:
vel in medio celi siue ī vndecima z q̄ p̄m⁹ planeta q̄ trāsuerit p̄ gra-
dum ascendētis in orizonte sit fortunatus z oportet ad hoc apta-
re luminaria quāto magis poterūt p̄fertim solem: nec sit infortuna
in aliquo angulozū imo ibi sit fortuna salua z potens z maxime
oportet dominū ascendētis p̄considerare ne infortunetur in nono

menſe a tēpore cōceptionis qz tūc poſſet accidere diſcrimē: z niſi in
fortunabit in ſeptimo. nunc in decimo a pceptione melius erit qz in
ijs tribus tēporib⁹ ſupradictis accidere pōt natiuitas. z peculiarit
tū in nono ideo ad nonū menſem a pceptione harū triū prima debz
eſſe pſideratio. Itē pconſiderandū ē ne dñs ſeptie vel octaue dom⁹
ipūctorū pſerti tēpib⁹ iſortunet nec aliqz mixtionē habeāt cū ſigtorib⁹
b⁹ aūſcriptis atqz cauēddū eſt ab iſortunis z cauda. **Q**uelli⁹ aut qd
eē poſſit in hoc **A**lbaxath inqz vt ſit luna i aſcēdēte. In tertio ſol z
caueas tibi a via cōbuſta z apta venere quia ſi venne dānaret eſſet
dānū ſuper matres: z ſi luna dānaret eſſet dānū in corpe creature
z apta quinta domū z eius dñum: z puenit vt hoc ſiat in horis ipa
rib⁹ diei z noctis ſicut pma tertia qnta z ſeptima zc z ſi acciderit qz
aſcēdēs ſit libra eo exiſtente ſaluo z domino ei⁹ ſimiliter libero qz
eſt ſignum rationale: bonū erit qm̄ medium celi erit cancer qd eſt ſi
gnum multozū filiozū: z ſunt ſignificatores in ſignis masculinis
qz hoc ſignificat qz pceptio erit de masculis z neceſſe ē. vt adiunes
te in hac re de factis nālib⁹ q̄ ſiunt p philiſcā z eoz bonū eſt colligē
qd puenit huic rei: qz facta celeſtia ppletur z apparēt ſim qz recipiūt
noſtræ materie z ſcias qz qñ planete ſunt oriētales reputādī ſunt
maſculi z qñ occidētales feminini z illos qui fuerint in duab⁹ quar
tis masculinis reputamus masculinos z qui in quartis duab⁹ femi
ninis: femininos. **H**is obſeruatis nauet in ſuper operā vir vt cum
femina: tū z ipe maxime ſpma impellat quēadmodū **R**aſis docet i
quinto tractatu caplo de ijs q̄ valēt ad impgnandū qm̄ ſi ſecus ſiat
diſcrimē iminet licz ſit maſcula nō pplete creature ppter tarditatē
apertiois oris matricis aut ppter celeritatē: que tñ nō fuerit omni
no nimia qd ſi ſic eſſet nō mō creatura fieri impſecta imo nulla etiā
eſſet cōceptio z hoc eſt cū vir nimis celē eſt ad effundendū ſemen
vel nimis tardus. **I**nterea ſpma q̄to ſpiritu pōt matrix emungeat
ſubnīte patiētis q̄ ſic maneat vl i latere potiffimū dextero iā hauſtu
pacto hozula vna ſtratis obducta z boni chimi mulier aromaticis
ſtipiticiis z ſalutiferis cibis veſcat: qz iopia ſi vetat eliger ſiplices hui⁹
mōi ēt pmedāt **O**dorēt i p̄mis cuminū mlieres vñ plini⁹ tradūt qdē
facili⁹ p̄cipe eaſ q̄ odorāt cūinū p coitū deiñ biſtōra hba cōeſta vtu
tē hz pfortādī pceptū. criſip⁹ caucolidē ſiue caucalē hba ſenictō ſilē

breuiter uale et flore candido manducata cōfectionib⁹ radit cōferre
vel si succū matrona nisi nausēā habeat biberit in uino ieiuna siue
ius decoctae. Mauee siqdem tanta vis est ut nausēatūi cibi licet ad
cōceptū suapte natura cōueniant tñ ppter nausēam subuertunt. cō
tra vero pceptū a muliere cibi licet ad uegerandū nō sūt puenien
tes embryonē tñ ppter mulieri appetentiā fiunt ut plurimū pueni
entes. Leporini testes a muliere post purgationē transglutiti iuuāt
ad p̄cipiendum. Item ad iuuandū cōceptum somentū fiat ex deco
ctione bertonicae fiatqz subpositoriū. Ad idē fiat electuariū ex ei⁹
pulvere melle p̄fectū ac saūina v̄l cū uino sumpta frequēter. Et si tri
ta p̄us matricis subdit ori. Ad idē insuper dosis mirabilis si amās
et amata mulier nāqz omniū prim⁹ p̄ceptionis motus est amor na
turalis cū eodez amato uirō copulet. Satyrion seu saturion herba
est pluribus nota huius radices ad triū librarū pondus colligant
hora diei decia vel circa mensis ianuarij et in massam p̄tundantur.
deinde in olla ponant de auricalcho. In cohopculo foramina de
cem vel circa habente. Intusqz cū predicta massa ponant. Lactis
vacini tunc emūcti et adhuc calidi libe. iij. mellis libra. i. uini aro
matici libe. ij. que omnia sic imposita simulqz mixta soli per decem
dies exponant huius dosis. 3. iij. Mulieri post menstrui purgatio
nem datis p̄xima nocte cōcipiet si copuletur. Obseruandū autē est
ante oīa ut sit lunaribus mulier expurgata sin naturaliter saltē hoc
pacto. Solsequiū herba ē plurib⁹ nota. colligant hui⁹ herbe folia
flores radices mense iulij hora diei sexta vel circa ad pond⁹ librarū
vj. et radices bene mudent deinde pariter in massam cōtundant q̄
in uase ponant habēte sex foramina in tegmēto et soli exponant ab
hora diei prima usqz ad ei⁹dē diei horam sextā. Idē fiat per dies
sex. Deinde imponant seui caprini libe. iij. coprocini sicci tenuissi
meqz puluerizati libe. iij. denuoqz ad soles ponant sicut prius seu
saltem per triduū. Cū aut opus fuerit dosis q̄ritas quā ministrare
uolueris collet et exprimat. Tempus autē ministrationis est hora
diei sexta. Debita q̄ritas est eius dosis. 3. bina tepesactae et mulieri
ministratae. Eo die menstruoꝝ sequet p̄fluuiū. Quo facto hac re
gula si uolueris marem cōcipiet. R. succi artemisiæ libra. i. fellis tau
rini libra sēs q̄ distemperent et cū p̄scripta Satyrionis cōfectione

miscant in q̄ cōfectiōe vt puta tepesfacta lana infondata d̄ q̄ l̄pi sub-
ponat mulier formas lōgas instar virilis mēbri crura coniūgēdo
quātū potest quas attraheto spīritu fursū emūgat Hoc sciō d̄ pre-
scripta potiōe bis vel ter bibat seq̄nti nocte marem cōcipiet si viro
copulet eiūsdē dosis. 3. v. 7. sēq̄ cū cruore passēz inmixto eadē bo-
ra ministratae venerē incitāt ēt in senib⁹ p̄ter modū appetitus aū
huiusmodi dextruct si qd tū aliud ederit philocapt⁹. Plinius de
Siluestri scribēs cucumere putāt cōcept⁹ inq̄t adalligato semine
adiuuari si terrā nō attigerit. cuiuscūq; gali galinacei maxie pugna-
toris testiculi si cū galinacei ipi⁹ cruore lecto subiciant cogūt cōci-
pe vel inuitas. Itez in libri vigesimiq̄rti capitulo. xviij. carta ducen-
tesima qnq̄gesimaq̄nta vt liberi nascāt excellētes aīo 7 forma boni
q̄ Rursus in eiūsdē Plinij libri vigesimiq̄nti octauo capitulo car-
ta ducentesima sexagesima p̄ma nec non in libri trigesimi cap. q̄rto
folio tricētesimoq̄rto. Coetēz hoc in loco de ijs hacten⁹: Quoni-
am in libro nostro d̄ adolescētia vberius huiuscemodi declarant
hic de masculinitate 7 femineitate huic. s. capiti p̄sentissima ordine
congruo pcurram⁹. Atq̄z itaq; sp̄ma imixtū quoz virile ad viri
muliebre ad mulieris foetū refferre p̄serti i sex⁹ similitudinē nititur
Titubās ceu p̄mū. Deide si i dextra matricis pte locat vt plurimū
sit masculinū. Nā iter masculinitatis causas est epar p̄cipua vnde
calidiori sinceriori q; sanguie foet⁹ nutrit⁹ q; femina sit accidit raro
nā rara imo rarissima mlier tā calide pplexōis ē: Quae frigido iux-
ta virilē nāz viro nō sit frigidior. hic ē q; supfluitas idigesta Iuue-
p̄nti sana celibe nubili nuptaue mēstruati singlis mētib⁹ expurgat:
q; si masculini p̄serti generis p̄gnās ē ex foet⁹ calore gemiato 7 ciba-
tiōe absumit supfluitas illa quae in viris haurit vnico p̄po na-
turali calore q̄ pp cū mulier ad sum nū in qnq̄gesimo cōcipe d̄sinat
viro in septuagesimo possibile est anno generare s; quoz patres 7
aui senes fuerit humiliores habēt memoriā 7 rationē: q; vero p̄res
7 auos in sua generatione iuvenes habuerūt mēbra eis p̄ncipalia
fortiora sunt 7 eoz virtutes maiores vt in sexto libro d̄ sciētis 7 i
tellectib⁹ sine qb⁹ rect⁹ medic⁹ esse nō potest posuit Rasis quo ctr-
ca De mocrit⁹ mūdi v̄tiginē causas esse p̄ncipalē generatiōis oīus
esse cēlebat Hippocrates mulieres inq̄t q; multū dozmire cōsue-

tū supra dextz lat^o vix parit foeminaz et viceversa Empedoc
 les vo d icebat q differētia maris et seminae nō loc^o. s. q̄litas facit
 matrīci^o Spma cadēs i matrīcē calidā format i marē et i matrīcē ca
 dēs frigidā format i semina causaz aut hui^o calorīs v^l frigorīs mē
 struū eē asseuerabat: qd suo calore v^l frigore spma in eas mutat q̄
 dictae sūt sexuū differētiās. Democrit^o aut opinat^o ē causā differē
 tiāe nō eē i matrīce s. pot^o q spma descēdēs a mare sit huius causa
 differētiāe et hoc facere dicit differētiā in marē et semina: quā nihil
 omin^o opiniōez dōbile et paz ratiois habētē asserit Albert^o magn^o
 Ego ab huiusmodi digressiōe iā absiz. pīde si i leua mīcl pte vtrū
 qz spma locat^o v^l plimū sit femininū si vo nō absolute i dextram pte
 cōcesserit s. v^l gat paululū sinistro sū. Mascul^o gignit effeminat^o vi
 rago aut e cōuerso: q si tenuerit in lat^o vtrūqz gigni creditū ē her
 maphroditū virilis muliebrisqz sex^o pūcipē magis v^l minus. fm
 dū spmatis origialis q̄litate et locatiōez i matrīce dextimā seu sinī
 stimā magis v^l min^o: Quas tñ situatiōes p sex^o varietate q̄litate at
 qz pstatia penit^o eqdē baud pbaueri nisi a dextro seu sinistro testi
 clo plus v^l min^o caliditate hebetudine spmata cōplexiōata et per
 glutita iūgāt et istaz qdē nulla masculinitatis et femineitatis ē causa
 pma s. causae sūt ad masculinitatē v^l femineitātē iuuatiue. Prima
 vo et efficiēs cā vigor est spmatis bñ i caliditate pplexiōat^o v^l debi
 lis vnde mēbrū habet originē a q̄ reliq̄ ordiūt. Qd est cor parifor
 mitqz dicēdū ē de effeminato viragine ac hermaphrodito quozuz
 oīuz pma causa ē huiusmodi pncipiū actiūū v^l passiuū. Idco cau
 sa masculinitatis et femineitatis q̄lī semper est fm dominās et raro
 habet cām simplicē et qñ aequales sunt cōcurrentes causae ad igu
 inū formatiōez: Tūc fit hermaphrodit^o. Similiter aut intuiti mibi
 Tota et vera masculinitatis causa est in calore bñ cōplexiōatus sp
 matis vigor et aliae cause que sunt i materia mulieris aut i matrī
 cis loco sunt causae disponētes vel coadiuuātes et preparatoriae et
 ideo i leua ei^o pte sepe sit mas et i dextra sepe sit femina s. tunc talis
 mas hēt aliq̄s ppetates femiae et talis femia hēt aliq̄s ppetates
 maris qd a lactatiz quoqz opiniōe nō discrepat q̄ppe qui dispares
 nās hoc mō fieri putauit: dicēs. Tū forte i leuā vieri pte masculine
 semē stirpis iciderit marē qdē gigni opiatio ē s. qz sit feminea pte cō
 cept^o aliqd i se bēt femininū supra qz dec^o virile pariat v^l formā i i

gnē vl nīmīū cādorē vl corporis lēitatē vl art^o delicatos vel statu-
raz breuē vl vocē gracilē vl animū ibecillē vl ex ijs plura. Itē si ptes
i dextraz semē feminini sex^o ifluxerit: Soēinā qdē pcreari sz qm in
masculia pte pcepta sit habe i se qppā virilitatē vltra q̄ sex^o ratio
patiat aut valida mēbra aut imoderatas lōgitudiez aut fuscū colo-
rē aut hispīdā faciē a ut vultū idēcorē aut vocē robustā aut aiūz au-
dacē aut ex hīs purā. si vero masculium i dextrā feminūz i sinistrā p-
tē puenerit vtrosqz foetus recte puenire vt z feminis p oīa naturae
suae dec^o pster z marib^o tā mēs i aīo: q̄z i corpore robur virile fue-
tur. Masculinū itē a itelligēdū magis puto: qd a dextro femininū
qd a sinistro puēit semen testiculo: q̄z secus. Eozhic mēini. Quae
lutia^o iuni^o moderat^o collūella. In voluie d re rustica pcepit obligā-
dū. v3. testē dextrū aut sinistrū p gignēdis ex sentētia marib^o aut fe-
mellis qd i viris mibi qdē ridiclū videret. h igit ptermisso: Quae
sūt iccirco rēliq̄ memorem^o. Albert^o magn^o qd huiuscemodī rei.
metaeuroz q̄z. iiii. ē optie merit^o i libro d aīalib^o nono tractatu. ij
caplo. v. carta. cxxxviij. sic iccirco igt. v3. Cā masculinitatē ē aliqñ sp-
mat^o q̄litas aliqñ aut mfcis loc^o vel aliud qd coadiuuās. si. n. sub-
stātia cordis pmo patiat molyntēz z postea pforte z veniat ad d i-
gestiōez caloz ppleti iducet sexū masculinū z p modos medios it
hos duos generāt mlieres viragies z viri effemiati. Si. n. materia:
n hōbediat opātū pp pplexiōem aliquā q̄ ē i ipa. sz tñ recipiat linea-
tōnes ipi^o z molliē fm naturā humidū erit qdē mas q generabit. sz
i mltis assimillabit mri z si spma pfecte mut et materiā a vtute: quas
sua ex pte hēt assimillabit pceptū pri. si aut materia mutet i pplexi-
ōe sua ab ea q̄z h3 ex ptesua v3 ex corpō mris tūc accipiet cōplexio-
nē casualē: z tū cadet a similitudine gñis sui: z idē ē de mutatiōe sp-
matis a cōplexione: quā h3 ex patre: hoc aut ex signis ijs cōfirmat
qm puer z senex pp hūorē z cruditatē frequēt^o generāt semias: z p
duras carnes: z p vētū borealē generāt frequēt^o mares. Caloz aut
bz esse tēpatus i generatōe: z ideo cōtigit: qd hñs spma itēpate calū
dū nō generat ex muliere: cui^o guta est et calida. Sz ex alia: cui^o gu-
ta sperma suum ab intemperato temperatur calore et similiter est
de semina in cōparatiōe ad virū: hic ē qd antiquus roman^o mos d
repudiādis nisi nāe satisfaceret vxorib^o i pbādus oīo minic videt.

Ampli⁹ cū dicim⁹ spma frigidū causat et facit feminā nō seqt^r ppt^r
 hoc. q^d p cōtrariū spma calidū semp faciat marē et nūq³ feminā. ra-
 tio aut^{em} eorū q^d dixerūt q^d spma cadēs in dextrā matricis pte aut exi-
 ens a dextro testiculo est ratio qdem nō vera s³ tñ in aliquo vita-
 tis causae. ppinq³ eo q^d pars dextra est magis calida s³ error istorū
 fuit in hoc q^d remotā ponebāt causas eē rei. ppinqu³ et cōuertibile
 cū re ipā causa aut^{em} p^ria huius et essentialis debet q^ri in principio
 passiuo materiali ēbryōis et i principio opatiuo qd ē in ipō: qñ enīz
 materia q^d generat ē digesta et calida et p^ricipiū effectiuū sit digerēs
 et calidū. p^roportionalit^r. Tūc frequēti⁹ generabit mas cōplet⁹ si aut^{em}
 materia fuerit inobediēs aut ēt virtus actiua fuerit obilis genera-
 bit qdem ad eā speciē generatū sed nō cōpletū et aptabit ei instra-
 mēta nō cōpletae generatiōi cōueniētia et hec sunt matrix et vulua
 cū aut^{em} spma mouet et reuoluit materiā siue sit oīo obediēs siue nō
 primo format p^rincipale mēbz cui⁹ cōplexiōez oīa alia sequūt^r et
 ab illi⁹ cōplexiōe postea formāt testiculū et vasa seminaria sexus ma-
 ris v^l seminae eo q^d vasa seminaria secūda sunt i p^rincipalityte sub
 corde qppe qd oib⁹ ē p^rincipali⁹ ipm aut^{em} generat^r necessario pp ali-
 quā cōplexiōez et si illa ē debilis cruda et hūida at^{em} si generet calidū
 et si cū primo postea venerit aliqd ipm imutās ad cruditatē atē qz
 alia membra formēt. Tūc a corde pcedit alia dispositio sex⁹ semi-
 ninū i vasa seminaria i totū corp⁹. Per p^rarariū aut^{em} modū se habet i
 masculinitate d⁹ qdē ac femineitate sic dicim⁹ q^d q³uis calor dex-
 trae p^ris et calor matricis auxiliēt ad masculinitatē tñ haec nō ē vni-
 uersalis causa sex⁹ hui⁹ i cōcepto secūdū hoc i eadē matrice eius-
 dē cōplexiōis nō simul generarēt mas et foemina quoz mas distic-
 tus erit a fortitudine alicui⁹ virtutis et foemina causabit a obilitate
 eiusdē virtutis secūdū hoc dicim⁹ q^d spma virtuosū potēs bñ mate-
 riaz cui aduenit digerere ac terminare p^r formatiōez q^d est i ipō q^d ge-
 neratiōis est p^ricipiū erit pculdubio causa maris i cōcepto. Dico
 aut^{em} p^ricipiū nō materiā ex q^d erit corpus i similitudine generantis
 s³ pot⁹ p^ricipiū mouēs et formans materiā si. n. huiusmodi motū
 pōt p se p^rficere aut adiutorio quorūda³ alioz ita q^d ipm sit opans
 ac terminans. Materia. n. foeminae q^d descēdit ab ipā ē q^d si paties
 et nō agēs si aut^{em} sic ē et sic eē iaz scim⁹ q^d bñ digestū ac terminatū nō

qd Mares inquantū mares sunt calidiores feminis inquantū sunt feine cā
 itaqz p certo ē: qd qñ id qd ē pñū z pñcipiū mot⁹: cui⁹ mot⁹ ē dige
 rere ac terinare z formare mām pcepti ē dñbile z vicere mām pfecte
 nō poterit eo qd dñbilitat i digerēdo pp ibecillē calozē quē hēt z nō
 poterit ad formā formatiue q i ipō ē formare Embryōez. necessa
 rio mā pcepti trāsmouet In alijs qd pñcipiū pñmo formati i eadem
 specie in existēs. hoc aut nō ē nisi pplexio feinae Qd feina pñcipiū
 pplexiōis ē mari. id. n. qd ēi mñce pp formae vñitatez erit necessa
 rio aut mas aut feina: Qd ij duo sexus diuersas hñt vtutes oportet
 necessario: qd instrumēta vtutib⁹ pñcipiū respōdētia sit diuersa. Sp
 ma fortiori vtut qd i marē format mām Dat necessario mēbz cō
 uēiēs coitui masculio z spma dñbili⁹ format mām: cui dat mēbz cō
 uēiēs coitui feinino. Sic igit dñterminata cā differētie sex⁹ ē pñma v
 tus q ē i mēbro i quo iter mēbra pñmū pñcipiū ē calozis nālis z vi
 talis haec. n. ē cā q terminatio z formatio cordis ē ante terminatio
 nez z formationez aliozū mēbrozū taz in mare quaz in foemī
 na In animalib⁹ autez corde carentibus pñmū format mēbz qd ē
 cordi conueniens z obtinēs vices ipsius oportet. n. pñmo esse causam
 maris z feinae Ante qz haec fiat sex⁹ differētia. Differentia. n. mar
 z feine nō est nisi ppter differētiāz eozū mēbrozū q coitui ser
 uiunt z sic ista mēbra coitus cuz sint de secundis post cor forma
 tis pñcipiūz suae facturae accipiunt a corde z virtutes sex⁹ quaz
 a corde accipiunt diffundunt in totū corpus. Sic itaqz cuz semen
 maris fuerit vincens perfecte z hōbediens fuerit omnino materia
 q est ex mare Tunc conceptus erit similis patri qui conceptum
 tucit ad formā q a virtute patris est in ipso. Quā autem fuerit vic
 dus ex in hōbedientia materiae aut ex propria debilitate. Ibit in
 generationem ad formāz contrariā hoc est ad similitudinez ma
 tris quia foemina naturaliter est contrariae complaxionis mari.
 Mas enim inquantū est mas est calidior foemina eo qd calor viri
 cit in forma maris cuius amplius pars dextera ē calidior sinist
 Ideo pleriqz sunt opinati: qd sperma dextri testiculi in matricae ip
 causa pñma masculum generans quia calidius est coeterum fac
 liter hoc potest impediri z frequenter impeditur eo quia emissio fri
 matis in coitu sit diuersis in pullibus z non vno z in aliquo matr

cis loco ppeellit spuma qd effudit a dextero. aliquñ aut expellit id qd
est a sinistro ⁊ aliquādo effusus pmixtum est ex utroq3. Causa igit
differētie sexus quasi semper est fm pualens: Quae naturae qdem
arcana. vt nos aptius ostendamus: carnez sciendū est quēz calor
coagulat ex denso sanguine generari adipē ex eius vero aquositate
ex quib⁹ corde epate cerebro testib⁹ ⁊ vmbilico genito spumofati
incipit fieri pglobalio quas ita circūclaudit matrix vt ea illesa vel
acus quidē ingeri neqret: Qd cū multifariāz possit cōiectari vt in
caplis pūnet Auicēne de signis ipregnatiōis atq3 de pulsu cordis
carta. cclxxiij. necnō Sauonarolae nrī: caplo de signis pgnatiū
carta. ccxcij. atq3 Alberti magni de signis impregnatiōis iā factae: ⁊
formatōe pcept⁹ carta. cxxix. ⁊ sequēti caplo de ijs q frequēt⁹ acci
dūt in pgnati folio. cxxx. atq3 etiā Polynij libro. xij. caplo. vi. de cō
ceptib⁹ ⁊ signis sexus in grauidis pertinetibus ante partum carta
lxxvj. Praeterea in libro diuisionum Rasii: capitulo de signis
impregnationis: atq3 Michaelis scoti in capitulo decimoquinto
vbi signa ponit mulieris grauidae carta vigesimaquinta. Quippe
quae carmine cecinit Egidius elegāt. Ante omnes aut Hypocra
tes sic memoriae pdidit in aphorismis. Mulierē inquit si vis sci
re si cōcepit Bellicratum quando dormitura est da ei bibere: ⁊ si
toriones habuerit circa ventrem concoepit. Si vō non non con
coepit. Possem in huiusmodi virozū illustrium quasi cathalogo
Aristotelem Galienū Cornelium celsū iccirco viros atq3 cōplu
res alios: necnō Balū astrologum memorare. Sed ne capitis
modū preteream: omittā: Tum ex hoc maxime q manifestum si
gnum scimus: cū mulieris oculos subobscuritas quaedaz inuadit
stomachūq3 cibozū fastidium ac redundatio. Primū aut omniū
signū est cū post coitum mulieris natura scatentibus absq3 humi
ditatibus remanet quasi sicca: ⁊ cū mulieri statim accidit pigritia
tarditasq3: ⁊ ad somnuz declinatio ⁊ arctatur matricis os. post vō
dies aliqs māinae pupilla denigrat: ⁊ appetit⁹ inordinati causant
nausea vomitus: ⁊ apparet color extinct⁹ in facie ⁊ pān⁹ ⁊ fit prur
itus ⁊ calor maior in fundo vesicae: in ore matricis ⁊ in interiori
bus labijs vuluae: ⁊ fiunt resolutiōes vrinae albae instar bōbacia
carminati. Color aut in facie. ut supra dixim⁹. sallit aliqñ. Hypo
crates. Mulier siqdē dicit quae masculū cōcoepit bñ colorata est.

Si vo foeminā discolorata. Certa p̄terea est mulieris imp̄gnatio
 cū mel discēperatū cū aqua bulliente potui tepidū dederis quas si
 erit impregnata tortio vētris inuadet. Sin autē cursus p̄inde citat
 menstruoz. at huiusmodi discriminē nequaquā nisi in adultera vxore
 volueri faciendū. nepe plurime aliae securae sunt cōceptionis cer-
 tissimae cōiecturae videlicet cū in colli fonticulo vel circa pulsillis
 quasi quidā p̄ritus tremit z cū mēstrua nulla interpolita alia cau-
 sa reprūmunt qd ab embryōis quidē calore z alimēto causat. ideo
 humanū statim animal natū nō gradit. Nā in vtero caeterozū dis-
 simili mēstruato sanguine alimēat. Imp̄mis autē matricis fomēto
 sperma magis atqz magis augescēs indicō: virt^{us} incipiēs digestiua
 p̄desat. Nō ne supfluitates corruptibiles imisceāt. crescēs paritē cir-
 cuit secūdina cui^{us} qdē sp̄matis reliq̄ ptes frigidae. s. z siccae i ossēa.
 frigidae z hūidae i flegmaticā. calidae z siccae i colericā. calidae z
 hūidae i sanguineaz viuificant sbaz transeūtes. Hic sciendū ē singu-
 los hoīes p̄ eoz naturā cuiuscūqz t̄pamētū p̄ticipes magis vl̄ min^{us}
 Ast eos flegmaticos aut colericos melancolicos vl̄ sanguineos nū-
 cupam^{us} q plus flegmae min^{us} colerae z sic de singul^{is} i vtero sortiūt.
 naz aliud: aliud p̄ quantitate maiori vt mai^{or} lumē offuscat min^{us} cō-
 cipit. z int̄dū si valde supabūd at t̄pamētū absumit. Quippe q̄ me-
 dullit^{ur} p̄siderās. Huicēna p̄plexiones hē t̄pamēta. ix. ē op̄inat^{us} et
 eo vel maxie: q̄ sūt hoīes quos p̄ aeqli siue paululū p̄stantiori t̄pa-
 mētoz p̄ticipio neqz flegmaticos neqz colericos neqz sanguineos
 nec melancolicos vtz p̄miscui t̄pamētū aut magis flegmaticos qz
 colericos seu melancolicos qz sanguineos z sic ecōuerso de singul^{is}
 appellaueri. Interea p̄p̄loes vulgares breuē hūis vsib^{us} dep̄hēdūt
 ¶ Et p̄mū de sāguinea. Larg^{us} amās hilari ridēs rubeiqz coloris
 Lantans carnosus satis audax atqz benign^{us}. ¶ De melancolica.
 Inuid^{us} ac tristis cupid^{us} dextracqz tenaci. Nō exp̄s fraudis timid^{us}
 luteiqz coloris. ¶ De colerica. Versut^{us} fallax irascēs p̄dig^{us} audax
 Impi^{us} z ḡcil^{is} sicc^{us} croceiqz coloris. ¶ De flegmatica. Hic sōnolē
 t^{us} piger i sputamie multi^{us}. Est hebes huicēsus piguis facies color
 alb^{us}. Ioannes autē iccirco i aphorismis dic̄ damascen^{us}. Ex diūsitā-
 te spatioz regionū variari qz p̄p̄loes z vitia naturae. de q̄ qdē sic i
 t̄ctatu de hūana nā: p̄būycoz p̄m^{us} recte inqt Hippo. Dīat i anno
 qñqz h̄yēs. qñqz ver. qñqz estas. qñqz autūn^{us}. sūt sili i hoīe i q̄ qñqz

dominat flegma: quicquid sanguis quicquid vero collera que duplex est vix
rubea et nigra dicta testimoniū aut manifestū iccirco si volueris ei-
de hōi dabis pharīnacū vomitū ter in anno vomet hieme flegma
tice vere humidissime estate collerice autūno vero nigerrime. Auicenna
signa ponit pplexionū huiusmodi doctrina tertia: tertioque ca-
de signis cōplexionū carta trigesima secūda. Item Albertus magnus
in libro de animalibus caplm notabile cudit. De cōplexionib' hūoꝝ
carta ducētesima q̄dragēsimāq̄rta: quo recurrēdū vt huic loco iam
manū iponā est pamentoz remitto studiosos quoz eadē optimus
sanguineū pessimū vero huic oppositū diffinīo melancolicū. Ante-
rea siq̄s iccirco nō sibi penitus putet satisfactū. Is vtrūq̄ consulat
Michaelē i suoz opū plurimis locis p̄cipueq̄ Sauonarollā car-
ta q̄nta. nec nō p̄ncipē medicoz Auicēnā carta p̄ma p̄mi libri do-
ctrinaq̄s secūda et alibi. Itē Galenū vbi signa ponit pplexionū na-
turaliū totius corpis et mēbroꝝ p̄ticulariū nec nō p̄mū tegni atq̄s
Auerrois vberimū flumē quarto. col. et in ope p̄sertiz de p̄solatiōe
bonū mesuē Petrū tussignanū Joānē parmēsē atq̄s reliq̄s iccirco
phisicāe idōeos p̄fessores qm̄ de hac re oēs: q̄ppe q̄ magnū momē-
tū habet in microcosmo differuere. Medicinas aut dictoz humo-
rū digestiūas docet almansor nono. sup quo receptas vtilēs ordina-
uit egregius artiū et medicinae doctor petrus de tussignano. Pro-
pterea me iā p̄gruit ad aīa p̄pantē iccirco tēpare. ne q̄ vulgatissima
sunt a nostre sectae studiosis ignorari oīo videar credidisse.

De abortus causis et cautellis. x. caput

Conceptione interdū abortus psequit maxime cū ei' causas
p̄gnās ignorauerit. Igitur abortus diffinītiōe p̄posita vbi
eius cause dēp̄bendant nō q̄ sint eadē indicabo scilz ab eis
vt longe p̄scitis ab aspide tanq̄s caueat sibi matrona. Abortus bre-
uiter nihil aliud ē nisi p̄ceptiōis destructiō: cui' qdē causas vterq̄s
in suis caplis de abortu explicāt Auicēna nosterq̄s Michael q̄s
eadē p̄pallare nisi ad bonū necessitate cogente nequaq̄s p̄baueriz
Quare vaniloquos tanq̄s humanae naturae rebelles exorgizo de
huiusmodi reb' nisi vrgēte genio ne vel hīscere sint aufones. Ante-
rea necessario siqdē dixerim q̄ matrona sibi caueat ab excessiuis le-
ticiae maximeq̄ tristitiaē passionib' cuiusmodi exēpla tū p̄isca tum
moderna plurima posses referre. Sed ne hīstoriae rectū nostre cur

in nupedia vnu nū ac speculū in quo speculent. ne sibi simile qd ac-
cidat memorabo. Nepe excessiue passiōes: licet cōmēdabiles inter
dū videant. tñ qm cū libitina magnā hnt necessitudines lōge velim
euitent. **L.** Laclaris filia q cū Pompei magni pūgis sui vestē cru-
ore respā in e cāpo domū rellatā vidisset. territa metu qsi ex animis
cōcidit partūqz: quē vtero pceptū habebat sbita animi pternatiōe
z graui dolore eicere coacta est. atqz ita simul expirauit. Aditū sibi
ad vita cariorē virū inueniendū nō surda morte ministrāte. **S** rarū
erga virū pientissime mulieris exēplū fama dignū imortali **Hippo-**
crates. Mulieri inqt in vtero habenti. si multū fluat. vter piculū ē
abortiendi. Itē mulieri in vtero habenti si subito mamille graciles fi-
ant timendū est abortus. Rursus mulieri geminos ait i vtero hnti. si
altera mamillarū gracillis fiat. Alterum abortiet z si austrina sit ac
pluuialis hyems z tranquilla fiat. Ver vero siccū z boreale. Mulie-
res qb partū inest ad ver ex oī occasiōe abortiūt. Si vero genuerit
imbeciles erūt infantes. vt aut statim resoluant aut tenues z morbidi
viuāt existētes alijs minorib qdē dissinterie z ophthalmie sicce fiūt
Itē q p nāz tenues existētes picipiūt abortiū pus qz grossescāt. Itē
mulieri in vtero hnti si lac sit ex mamillis multū fluēs foetus debil
significat. Si vero vbera dura fuerit sanū significāt. Itē q cūqz cor-
rupture sunt foetus isā vbera gratilia fiunt. Si vō rursus dura fiāt
dolor est in vberib aut i vtebris aut in genib aut in oculis z non
corrūpūt. Sciendū interea est q Bartholome de mōtagnana cō-
siliū notabile dat de phibitiōe abortus. Itē de pseruatiōe abortus
atqz insup d pseruatiōe ab abortu in muliere q an abortiuerat puel-
lā z de imoderato fluxu mēstruoꝝ alborū quo circa nōnulla etiāz
notabilia cudit capla rursusqz de phibitiōe abortus cū opus fue-
rit valde notāda. Itidē in pstanti ope suo Antoni facit guayneri
qppe q iccirco sequētia qqz capla plūma z ea qdez cudit notabilia
vt in opere practicae suae est legere. Iccirco pterea ita inquit Ar-
stoteles. Mulier qz dolorosa z infirma impgnari nō pōt z si imp-
gnat foetū corrūpū isidorus semē inqt tenue locis muliebrib nō ad-
heret ellabit. n. nec vi bz adherēdi silr crassum vi ginendi nō bzqz
muliebri sangi se misceri pp nimia n valet spissitudine. Si vō miscet
qō raro accidit ob leuē qcū occasione abortū patit. Preterea i qtra
nālis speculi pte israscrip acapla cōtinent. de abortu vs z foetū cor-

ruptiōe. De diuersis abortus causis. De lignis abortus et difficultatis
partus ad quod cum necessitas urgebit ut hinc euolē pūū remitto lēctorē.

De ppinq̄tis abortus cōiecturis et remedijs caput. xi.

Abortus letiferis vorticib⁹ ad puer periorū portū. tā vellis
e. i altū datis allaci⁹ trāsfretantes iccirco singula siue pbata siue
nūq̄z ātea memorata pādēm⁹. Itaqz nobis pūū ē de ppiq̄tis
abort⁹ p̄iecturis agēdū. ut ide remedia p̄sciēt⁹ mīstrem⁹ ope pūū in q̄r
ta specū pte nālīs iſraſcripta capla cōtinēt de abōſu v̄z et ſet⁹ cōruptiōe
de diuersis abort⁹ causis. De lignis abort⁹ et difficultatis part⁹ ut i ſupiori
q̄qz capite mēorauim⁹. Abortū p̄terea ppinq̄tē ſignū p̄gnātū egrota
tiōes et vacuatiōes mēſtruoz ex ſudatiōes dolois et mīſce frequētē ſet⁹
mobilitas debīl et iportūa rigor i ſemore appitio lactis exmāma cū ex
p̄mīſ i p̄mo mēſe p̄cept⁹ māmē dūeſcētia rubedo i facie ſuēdo i capite
et i toto corpe laſſitudo nec ſi q̄ i ope d̄ aīalib⁹ iibro decio tractatu alfo
ca. ij. carta. clxi. ſcribit magn⁹ Albert⁹ vbi ſoet⁹ et moriē i mīſce demō
ſtrat. ſ. q̄n ē mobil et ſet⁹ de loco i locū. ſiē lapī et q̄ lat⁹ mīſerīſ q̄n iacet
ſi ip̄z iſraſ ſine cā exteriōi et q̄n dūeſcūt māilla et q̄n fluūt ex mīſce hūi
ditates vīrūlēte et ſetide et p̄cipue ſi i p̄gnate p̄ceſſit egrotaōes acute et
cale iqb⁹ ſi p̄hibet cib⁹ p̄gnātū moriē ſoet⁹ ſi v̄o mīſtrat mīſi febris au
get et ip̄a erit i piculo qd abort⁹ qdē mai⁹ ē in p̄mo mēſe v̄ſqz ad q̄rtū et
ab octauo v̄ſqz ad natiuitatē. Ido p̄iugati eiſ t̄pib⁹ a coit⁹ imoderātia
ſe debet abſtinē atqz a ceteris abortū reb⁹ cāntib⁹. nā ligatio qdē ſet⁹
i mīſce ſiliis ē ligatiōi fruct⁹ i arboze qppe q̄ i p̄mīs et vltimis mēſib⁹ ē
facil caſus. in hui⁹ mōi aut cōputatiōe duas abort⁹ cās iudico p̄ncipa
les ab exteriōib⁹ v̄z et interiōib⁹ q̄ p̄s v̄traqz ē plūſaria cui qdē ſic a p̄iis
auxiliāmur ut Auicēna p̄cipueqz n̄r Michael i caplis de p̄ſeruatiōe
ēbryōis et abort⁹ cautell diligētiffime docuerūt i ope aut de aīalib⁹ Al
bert⁹ igit magn⁹ q̄ncūqz lenia ſūt duo labia vulue et p̄ q̄z iā p̄ aliq̄t dieſ
ſemē p̄ceptū ē. ſignū ē q̄ creatura excedet. qz iā i cipit apiri mat̄rx et ā
mitter: qd ſbtil⁹ erat ſemis pp qd mīſeres i talib⁹ ex pte volētēſ retinēſ
ſemē p̄ceptū. vngūt labia v̄lue p̄mū pice liqda co q̄ mīſix fugit odorē
ſetidū p̄ci et exaltat ab ip̄a et i exaltatōe ſua p̄bit et claudīt oriſiū oriſ
ip̄i ſi h̄ n̄ ē faciēdū nūi p̄ q̄z ſemē p̄ceptū ē p̄ qnq̄ v̄l ſex v̄l ſeptē dieſ p̄
v̄nciōez aut p̄ciis liqde vngūt olibāo abſinthio et ceruſa i oliue oleo
diſſolutis eo q̄ oīa h̄ ſicca ſi valde et ſua ſiccitate opant i mat̄ricis clau
ſurā. Polini⁹ binaceoz cinis cū oleo. ſ. cōmū pūctayz cuſtodit p̄t⁹ para

abōsus. iueniūt ⁊ i gmine v̄mclī: q collo alligati p̄tinet p̄tū. De tra
hūt aut alīf enī nō patiūt. cauēdū ē ne p̄ v̄lū i terra deiciāt. p̄tea la
pis aethites i agle nido repp̄t custodit p̄t̄ p̄ abōsus īsidias itē mu
lieri p̄gnāti a pectore h̄ye ne caro ⁊ pilli septē a ceruice ⁊ genitale si
alligēt dorcadis pelle collo suspēsa p̄tineri p̄t̄. p̄mittūt. credit īsup
cigulū ex pelle ceruia a p̄gnāte circa se latū s̄ q̄ iteri^{ea}. s̄. p̄te q̄ carni
adhebit sequētia v̄ba sint scripta ī medio eē i aborsū v̄z fluxū sāguis
nō patiet s̄z erit tāq̄ lignū qd̄ plātātū ē sec̄ decursus aq̄z qd̄ fructū
suū dabit ⁊ suū foliū t̄pe īportuno n̄ d̄fluet ⁊ oīa q̄cūq̄z fecerit p̄spa
biūt. Isidorus iccirco limacā dicit vterē lapidē i capite minimū ha
be albi coloris nobilissiq̄z v̄tūl quē siq̄s īgrere voluerit ob̄stuet cū
sol ⁊ lūa fuerit i signo igneo seu t̄reō potissimū i estate quē si p̄gnāf
m̄lier s̄ se t̄lerit n̄ abōtiet. rurs̄ idē ait autor q̄ rane magne cinū lat̄
ad zonā a p̄gnāte vald̄ r̄tinet fluxū mēstruoz. īs̄ canin^o cruoz sicc̄
a p̄gnāte occite lat̄ īscia valē credit p̄ abōsū. cetēz i p̄t̄ t̄pe deponat
t̄ra itacta qd̄ i oib̄ qd̄ q̄ lata s̄ v̄l ferāt ē ob̄stādū. ad idē valē sūt
q̄ dicāt argētū a puēpis parib̄ īdicatū: q̄ fieri possit i lune coinu se
milunula a p̄gnāte d̄iñ ad collū lata idē vt aiūt fac̄ argēte^o anul^o fru
stati s̄lī p̄ q̄z fieret mēdicat^o i q̄ scripta seu cellata pon^o iteri^o mago
rū sit noīa v̄z Gaspar Baldasar Melchior qd̄ nisi faciet a mortis
saltē discriminē dō dāte puerpā p̄suabit. i aborsū īsup plia ī libro q̄
paupū thesaur^o appellat ī media p̄tinet ca. seu p̄ticta q̄n m̄lier neq̄t
filios tener̄ vsq̄ ad p̄t̄ p̄plemētū ⁊ q̄n neq̄t r̄tiner̄ sp̄ma qd̄ a v̄o p̄ce
dit carta i meo qd̄. xci. q̄ta āt ap̄ se sit eūdē qlibet vt facili possit īp
perire nūerū notet. qd̄ sic i libris oib̄ de qb̄ i hui^o mōt n̄ro repp̄to
rio mērio sit veli faciēdū Repperi p̄tea ī qdā veteri codice scriptū
q̄ i q̄cūq̄z habitatiōe nomē v̄l imago fuerit diue v̄ginis dorothēe i
tās ibi null^o aborsū ⁊ ab īguis p̄cipue picul^o erit ⁊ repētina nece secu
rus q̄cūq̄z. s̄. ei^o vigiliā legitīe ieiunauerit ⁊ ad ip̄i^o bonorē q̄tidie si
dēter dixerit v̄l ad missā p̄cipue dicere fecerit orōnē ī scriptā p̄po
tēs eterne de^o: i cui^o noīe v̄go ⁊ martir dorothēa multoz tormētōz
gnā sup̄auit Te supplices exorā^o vt ei^o mēitis ⁊ mis̄cordie p̄mū
tuaē grā cūcta pericula vincam^o ⁊ aborsū ac s̄bitanea morte libe
mur Ipsaq̄z ī necessitatib̄ n̄ris celestē adiutricē iugiter sentiam^o p̄
d. n. i. c. quo Aliūt īsup nō nulli vicēij numē deuote frequēterq̄z ī
nocatū p̄sentancū i aborsus esse remediū. Hic nō ī īportune paz

digrediar hos vt modeste dixerim admiratus qui superflua nimium
 superstitione inflantur pro salute scilicet contendentes. nec non pro
 alijs humanis commodis nullas ad deum preces nullaque verba pro-
 fus esse proferenda preter Symbolam et orationem dominicam cum
 ipsi illi in delubris marie pallas que cupiunt ipsecent. Da quoniam Tri-
 bue quesumus concede quoniam et postea quoniam. Quare si volueri sin-
 gula ad unum explicare nihil suppositione illa dissidenti indicare. At
 ipse omittis que nemini pueniunt. Conueniet nulli que secum dissidet ipse. In-
 quit autor moralis: ad remedium quod omnium mihi videtur prestantissimum
 propabo orationes diffinitiones supplicationes atque omnis generis verba
 vel signa. nepe Salomon qui mortalium est sapientissimus iudica-
 tus ad hominis usum aliquem signum quoddam figurauit dummodo
 ad salutem sine humana quomodolibet comoda conferant et quare
 precipue ad diuinum cultum pertineant esse proferenda: voluit in illis
 namque virtutes constare deus alioque virtutum essent proxius exper-
 tia. Itaque vt herbis utimur simplicibus vel compositis. quibus a
 deo ipso virtutes datas intelligimus ita verbis per vt rei necessitas exi-
 get vti neque a sapientiae professoribus neque a dei voluntate alienum
 esse iudicandum est imo deum ipsumque hominum preteritum quod intellectum et ad-
 affectum multiplices suos explicandos speciale munus articulas est vo-
 ces largitur et ad opus quolibet manus aptissimas virtutes ipsas diffundit
 sic voluisse plenitudinis necessitate diffinitio atque hic vel maxime: quod nullum
 gressibile animal ad celum naturali erectum video preter hominem quod prouidentissima
 quod est natura que vniuersis animalibus prouidentia sibi et per futura processit soli homini
 dedit. scilicet vt ad stelliferum solium habilitaret. proutque virtutum omnium flumen aperit
 simum. de ipso maxime picturis nosset vnde placet religio cum veneratione
 vti que deo grata locum sortitur. Eodem modo me inquit. Digne Mariæ miraclo-
 rum vinctis Templum ingressa dum per salutem tuam propter tuam venetæ ciuitatis
 huiusmodi natura humana operi lucem futuram implorare venit in mentem vt. Leonardum
 bellinum vix in maiusculis litterarum arte prestantem propter ea prouentum atque excunt
 mihi quem neque mentis neque corporis oculis atque pacto beneficium iam vide-
 ram. Ille ipse mihi sit obuius et quod vehemens suum admiratur affabili preter
 consuetudinem erga me vultus attentus de atque adeo hilaritate vt quasi
 ad me non nihil pertinet intellectum appare videtur. Ego autem. scilicet. pecunia
 que sua exigunt opera carere tamen quam sitata a deo ipso occasiones oblatam om-
 mitterem ignauie ascribendum penitus censum pneumonia et mentem meam

omne viro explicauit atq; mox pecunia prius q̄ eius artificiū p̄fi-
ceretur vñd̄ n̄n : q̄ existimauerā allata est p̄fecto vt Lactanti⁹ inq̄t
si cōditor est rectorq; mūdi deus recte igit. ac vere religio est p̄stitu-
ta. Auctori. n. rerūq; parēti cōmuni honos veneratioq; debet. hic
cult⁹ diuin⁹. Hinc hūana caritas. Hinc futurae vite spes maria re-
uiuiscit. Hinc ad te senat⁹ Illustrissime p̄uersus inq̄s vñā: qd̄ i abor-
sus p̄stātissimū remediū scio ⁊ q̄ p̄terea p̄ Aristocratie tue dignita-
te faciēda censeo publica lege sancires quēadmodū in p̄mo sigillo
Alterius partis opis n̄ri de legibus ⁊ morū in melius reformatiōe
digessimus. At si in il' iusmodi q̄si n̄ra silce negligentes q̄si caudatiz
retro: suz distrahcti clarissimā sub primē p̄gitis lucē: p̄gite. ⁊ cū of-
fendiculis plurimis impediemini tūc liberū rectūq; callē cognosci
te. Vñam linceis immo diuinis potissimum luminibus p̄stare
tis vt quosūm erga vōs animo videretis. Equidem vobis cū viles
tum optimas p̄ ingeniolū mei virib⁹. De hūana potissimū re quae
me sollicitū tenet bene: vt spero: in altera opis parte merit⁹. leges tu-
li qbus errariū vestrū locuplet⁹ impiū firmit⁹ ⁊ res vniuersa v̄ra
cū publica tū p̄uata foelicioz militabit. At ipas edere. Tantaemo-
lis est vt nisi de p̄fundis clamātū mibi dexterā p̄bueritis multorum
annoꝝ p̄ gloria v̄ra vigiliās meas vulcano regnante vna hora cō-
ficiet. rerūq; lippus ordo dominabit. Non aliter q̄ q̄ aduerso vix
flumine lembū Remigijs subigūt si brachia forte remisit. Atq; illū
in preceps p̄no rapit alueus amne Video deliramentis p̄no inq̄s
iterra capite humanū cōmuniter inde gen⁹ implicitū hinc sophiae
paucos nō penitus ex p̄tes: rimula tanq̄s nō apto celo metaphori-
cos inq̄s microcosmicā eclipsim aspicere. Verū familiarib⁹ rebus
studentes vnaa omnes in preceps ruūt. Feruet cuz p̄sentis mali tū
deinde futuri boni cōscius q̄ sentiat animus aperire. Coeteruz vani
loq̄z p̄balangib⁹ solus innocētissim⁹q; terrū intra breuissimos
terminos p̄tinet. Hinc ad te pariter nō p̄pterea cōuersus micās vt
sinoꝝ Michael spleudoꝝ. Te sapientē. Te rarissimū virū suspicio
q̄ppeq; cū ipataui v̄be tū amplissima iū scientiarū alumna oppulē-
tissime hōnorificentissimeq; cōtinere te: atq; cū romā venerandaz
sedē illam diademate qd̄ maeritae sunt oisariae virtutes tue ornatū
caput transferre te potueris: tñ ne futuris p̄xime motionib⁹ innocē

tiā implices tuā nihil ex diuino iā statuto p̄sutura istria modicam
 urbem quasi heremū incolis p̄stantissimū. Nulli ut moralis inquit
 auctor tacuisse nocet s̄ nocet esse locutū. Stet q̄cūq; velit. Tūo su
 pb̄us ostro Te dulcis saturat q̄es. Modico posito loco peni frue
 ris otio q̄d sūmis eq̄des sic itur ad astra laudibus tollo. Interea de
 sepiedo nidulo illo hoc est de solo aeq̄tis restaurādis polae moeni
 bus ob iminēs piculū: nepe maxima clā tumultuāt rerū momenta
 Præcipe veli inclutū admonito. Nos ad mellificiū tāq; nostrū re
 uertemur. Plini⁹ est paru⁹ admodū inqt piscis petris assuet⁹ eche
 neis appellatus hoc carinis adherēte naues tardius ire credūtur.
 Inde noīe imposto quā ob causaz amatoz quozq; venefitiis in
 famis est iudicioz ac litū mora: q̄ crimina vna laude pensat lux⁹
 grauidarū vtero sistens partusq; p̄tinēs ad puerpiū. tñ in cibis nō
 admittit pedes cū habere arbitrat Aristoteles ita posita pennaz si
 militudine Georgius faciūdu vir Alexandrinus in annotationib⁹
 columele *υερα* Aut grece latine secūde folliculi sunt cōtinētes foetū
 in matris vtero cū menstruis. opusculū insup saluiferū iccirco pro
 derit cōsulere: q̄ pauperū thesaurus nominat in caplo remedioz
 q̄n mulier neq; filios vlq; ad p̄plementū partus r̄tinere. Secūdinā
 deniq; interdū sciēdū est ineptari vnde fieri aliqñ accidit nisi reme
 dietur cū discernimine malus abortus: cui resistere dī si croci sumantē
 s̄. x. quē calidū sibi sup apponat pectinē matrona q̄d si min⁹ p̄ferat
 s̄. lanā succidā q̄ in vernice tingat tepidāq; matrona sibi subponat
E De embryonis eucaristia et ei⁹ etate cū dependentib⁹ caput. xij.
 Eternū nato abortu ordo exigit nre militie ut ad embryo
 nis eucaristiā castrametemur. Ipsi⁹ scilz p̄neuitatē cū depē
 dentib⁹ distinguētes vnde quēadmodū ipsi⁹ hoc nomē hō
 omniū est etatū p̄sertim extra matricē. Ita embryo ē microcosmu
 li sinonomū seu etatū itra matricē omniū equocū: quē bona gratia
 matrix amplectit ut plimū nouē menses et nō nullos dies quo toto
 tēpoze secūdu naturā magis q̄z citra vel vltra. in vtero infans p̄fi
 citur qppe q̄ admirabiliter originat et de altera in alterā qlitatē q̄si
 etatē artifice genio dicti diuersimode variatur. Namq; p̄mo q̄d q̄si
 inuisibilis fuit ex cibo substantia sit sp̄ma cui⁹ etas i matrice admin⁹

est septem horarū ex quo agente quidē saturno spumositās sit cuius
etas est horarū totidē duorūq; dierū vel circa ex ea sit rarificatio cu
ius est etas trimera vnde agente Ioue sit quedā lineitas cui⁹ etas
ad plus cōmuniter tetramera ex ea sit vesicitas cui⁹ ad minus etas
est pentimera interdūq; sit monomera p̄cessio v̄l successio ⁊ plus ⁊
minus iuxta vtriusq; genialis hospitis in matrice dispositiōem seu
vigorosam vel hebetem qualitatem ex ea agente māte sit sangui
neitas cuius etas communiter est septem horarum ex qua sit mol
lissima quedā materies a nōnullis spmateca v̄l corrupto vocabulo
spmaticū appellata vnde agente sole intestina caroq; sūnt quorū
etas est nouē dierū vel circa: vnde sit embryo de cui⁹ qdē etatis pri
mo: dīo inter'phos varie multifarieq; sententiē altercant. Namq; sūt
qui sentiant die trigesimo a cōceptione aliq; trigesimo qnto nōnulli
trigesimo nono aliqui q̄dragesimo quidā q̄dragesimo qnto. qua
dragesimo nono ⁊ quidā qnquagesimo embryonis etatē incipere
quippe que omnes sententiē in diuersorū embryonū humanorū di
sp̄sitione saluant. Namq; monomestris ad minus est incubatio em
bryonis rarissime citra frequēter vltra iuxta eius masculinitatē vel
femineitatē ⁊ vtriusq; genialis hospitis prestantem aut hebetē qua
litatem ⁊ causas primitiuas ac plurifarias que ex precedentibus
satis constant. Embryonis autem etas agentibus ioue marte ⁊ so
le vt plurimū est trimestris aliquorūq; dierū cū in vtero scilicet
mouescit secundum autem ea que superius bene determinata sūnt
humani seminis duplex est etas sp̄matis scilicet ⁊ sp̄matici que per
apothefesina infantie referri quidez potest ⁊ pueritiē. Sperma qd
sit in precedentibus est declaratum. Embryo vero est nature basis
cui cōtinūum ⁊ si metaphoricos dixerim⁹ Microcosmī glob⁹ lu
naris. Embryonis pariter etas est bitemporēa primum tēpus seu
prima etas est embryonis. Altera foetus embryo dicitur ex eo qd
int⁹ significat ⁊ ὄρῳ germino quasi intus germinans. Sic apud
nos mas apud grecos est neuter ⁊ ἐμῆρυον dicitur cuius duplex
etas ipsius scilicet atq; foetus eo puta quod dictum est pacto ado
lescentiæ refferri qdē potest ⁊ iuuetuti. foetus est nāe opus. Alialis
lucifer cui auroa ⁊ etatū dux foet⁹ ὄρ q̄si fact⁹ vel foetus a fouendo

Foetus ante partum: in partuq; propro vocabulo potest appella-
 ri infans post partum. Foetus in diebus vel die: quibus vel quo p
 partu primo Mater torquet eo scilz qd dictu est pacto figuratiue
 v3 refert senectuti. Foetus etas agentibus venere mercurio z luna
 est vsq; ad partus maturatione editioneq;. Partus maturitas p
 signa pnoscit q docet cu3 Auicenna tu Albertus magnus atq; alij
 idonei naturales. Interea naturae est solertia admiranda qua in
 utero materno embryo facie vergit versus matris dorsus. Dorsus
 aut vergit versus matris vter: nepe vt discriminib? obnoxioz pars
 embryonis tutela fortiori sit pfecta z minus obnoxia: minus for-
 ti. Infantia etatu est vexilifera vitae preuia cui oriens denituz pla-
 tariu. Infantia ab in dr: qd negandi vim obtinet z faris vl fare ver-
 bu qsi no fantia: quia infans no fatur. i. loquit Infantis etas agente
 Joue agentibusq; rursus si partus differt marte soleq; foetus inci-
 pit perfecta iam etate desinitq; cum fatur puer. Licet Cresi regie si-
 lium z coeteros illius vel deterioris genij acta etate infatili qzq; sa-
 ri nequear in etate nihilomin? eos infantie pegrinari no cenleo. Le-
 terum hic p libri debito circa huiusmodi supsedens opportunius
 alibi lucidanda stilli ad pntiora cursum couerit. Ex utroq; itaq;
 spermate queadmodu superius declarauim? pedetentim id sit in vte-
 ro qd generali qsi vocabulo microcosmulu appellauerim cui? qde
 etas vt microcosmi principaliter bipartit v3 in iuuentute z senectu-
 tem inter quas etates ante natiuitate embryo locat: cui? etas naq;
 binus semp numerus naturalissimus est: que ideo greci no plurale
 veru duale appellant similitur bipartitur. Prima pars ad foetus
 etate est iuuenilia in ra vero vsq; ad infatis anime scilz ac secunde
 que infante postea vacuata instar cadaueris morit: restat senilis cu-
 ius quide embryonis etas per appothelesma rellatina est etati sp-
 matis. Foet? spumositatis Infantis rarificatiois z lincitatis Pueri
 veflicitatis z sanguineitatis Adolescentia spmatecae vel spmatici
 z carnis Iuuenis embryois. Senis foet? i dieb? vel die parti. De
 crepiti infantis du scilz v3q; adhuc nutrimentu sibi dat sanguis me-
 struus Cadaueris emerfo ia infante. secundine quo tanq; corpore
 vt frequentissime in microcosmo relicto ipse infans venit in mega-
 cosmū. Quib? equide rationib? ducoz globos vtiq; anime patriā

megacosmo tam ampliores et sereniores esse quam megacosmus est mi-
crocosmo. Megacosmum autem hic celestis corporis punctum intelligo:
alioque vniuersalem machinam appellaueri quippe quam reuolubilibus in si-
lice ceu similis a deo de nouo post quamlibet secula percutiendam contra
plurimorum opinionem interitura aie totius machine nepe dei quem eui-
uiscibilitate atque electissima omnium immortalitate eternum iudico ratio
existimare me cogit. coeterum hec quam historia forsitan nesciat deceat a argu-
tiora in apto pelago nauigantibus relinquam nos in portu remigantes
C De embryonis zephiratione et exultatione cum apta digressionem tra-
ctatus primi libri primi sigillum est.

Ante etatibus quibusque sue peculiare voluptates: quas
in duplex quod genus distinguimus naturale versus et accide-
tale seu artificiale. Naturales voluptates ille sunt quas
homo propter sponte ipsa natura ministrat. Accidentales autem vel ar-
tificiales sunt que arte sibi ipsi homo persequitur. Harum autem utraque multiplici-
tas est plurifaria. coeterum in hoc loco de embryonis tamen naturali non
nihilque de accidentali seu artificiali zephiratione et voluptate tracta-
bimus. Voluptatis naturalis embryonis maxima causa mollietates
est amorque secundum et somnus quippe qui primus est qui consequitur conce-
ptum viuum cuius naturalis probatio per similitudinem hec est quod omnis mutatio que
habet fieri de prior in prius sit prius per medium quam perueniat ad extremum. Mu-
tatio autem in generato sit de non viuo ad viuum operans secundum potentias vite: ut in
scientia de anima scripsit Albertus magnus. Somnus autem videtur esse quasi me-
dium quoddam iter tale non viuere et tale viuere. Somnus vero huiusmodi po-
tius est aliquid somno simile vegetans embryonem quam vere somnus. Plu-
rime propterea sunt voluptatis naturalis embryonis cause: quarum quam consideratio
deprehendi potest vel pingui minerua specialiter non distinguam. Acciden-
talium vero vel artificialium voluptatis embryonis cause sunt odores ex co-
fectionibusque bone cibationes que tractatu sexto carta tricentesima ca.
de regimine pignatum et earum appetitum docet Sauonarolla nec non Ra-
sis in capitulo de regimine infantis et pignantis. et Michael Scotus in car-
ta vigesima prima et sequenti articulo scilicet sequens capitulum de conditione lactis
et lactantis nec non salubris in eorum capitulo liber noster: que prohibet ne in-
ventre peat infans carta vnde vigesima Sunt propterea zephirationis em-
bryonis accidentales cause plurifarie quam quam a peripateticis passim tra-

e

Etant omniū. Coeterū nemini modesti desiderij siue ppo dīnū
iūo siue microcosmico vocabulo appellaueris hūani generis mē
bro rationabiliter maior aut sephiratio aut exultatio aut etatis oī
mode voluptas potest accidere: q̄ nasci viuere mori ⁊ liberos in li
bertate reliquere. Nō bene p toto libertas vendit auro. Inquit au
ctor vrbanius. Nullā filijs pstantiorē hereditatē patres reliq̄re pos
sunt libertate. nullāz maiorem paupertatē puto q̄ libertate carere.
Paupertas si leta veint diuissima res est. Idē recte inqt auctor. Ne
pe letā pauptatē nulla efficacit̄ res facit q̄ libertas. in libera p̄serti ci
uitate. Nulla aut in orbe ciuitas gloriari magis potest libertate: q̄
veneta. Hec est sapientissime Georgi valla placentine q̄ p meliori
patriā te tuā relinquere psuasit hec est q̄ vrbū plimos dños dñium
suū relinquere ⁊ venetis more ciuico viuere insinuauit Eadē in se
cūda fortuna ciuile venetū statum. Regio antepono: beatos dicere
venetos ciues modo sua bona cognosceret mō nō secūdū faciē nec
per argutiora sed iustiora iudicarent.

Eruet vehemēter mihi hic exagitatus animus quippe a p
positis nō deuīatū scilicet arietantes ne hominū dixerim for
tune turbines sceuentesq̄ ac extremos q̄li casus meos de
ploraturo paululū digredi. Seruet ab herculea pestifera hydra q̄li
afflato stupore obruto q̄ in erumnis spiritū tantis p̄tinere potueri
Inde sulmonensis frequēter memini vere sententie esse hominū du
rū genus patiensq̄ laborū. Coeterū fieri furoz solet lesa sepius pa
tientia sibiq̄ interdū hominē ipi adimere. Ast cū virgiliana senten
tia vincenda sit omnis fortuna ferendo: serā. Interea si lacrymabi
les de me misero vt cadentū imbre lacrymarum. si possibile sit hic
seruoz temperet siquidez ait Quidiū. Quoq̄ magis tegitur tect
magis extuat ignis venia me puto nō indignum nempe omne na
turaliter animal mortē declinat interdū qbus cōsoler ac in libitinā
arma ellegos edā quippe qui aquariū sole percurrente. Cū p̄mu
luz ex aluo matris euasi pater ex Deloponesso venetias nauigaue
rat vbi nature misere pcessit. Itaq̄ orbato mihi grauissima sati sar
cina caro parente. bonoz q̄ ip̄e mihi testat̄ fuerat ex tribus vn̄ tū
sup̄stat cōmissarius imo si rec e dixerim amissarius nā sibi cōmissa

mibi ammissa fuerunt ipsa bona quod propter per mare per terras perque va-
ria rerum discrimina ad etatem graueuam usque acerrimos plurimos
plurifariosque sum casus perpeffus quorum quod credet. Maximum eque-
reor quod usus suus per annum integrum litterario nullo preceptore quo fiebat
ut siquid a predecessore didiceras ante successionem in auras tenues ipsius
intervallo migraret. Atque neque mihi libri propter quos ipse exscripseras
erant nullus unquam aderat monitor qui quo virtus quo ferret error in-
dicaret et quod miserabili erat omnino quod elligenda instinctu ipse geniali vi-
debam persequi minime valebam. namque per emenda papyro vel asse ut
plimum indigebas sed parua quero: inopia frigoribusque deperibam me
mini perfecto frequenter algore me gymnasium vix egressus: in medijs
niuib domum regredi pedum maxime gelu nequisse quod vix tamen ubi re-
pseram ac moribundus fame siti glatieque torpens exanimi similis ni-
hil nisi iurgia terrores verberaque reppibam. Erumne mihi et mor-
tis imagines erant undique cuncta calamitosus minitari interitum mi-
hi videbant. Pater decesserat Mater nupserat Comestari calci-
trabat Hic in angustiis quod facere miser quod potissimum diuenterer vi-
opem implorare ignorabas ad tutorem quoniam imo fraudatoremque inuitus
ibam et si dabat ut virgiliano utar modulo. copia sandi geniebun-
dus nudato repente capite et genu flexo singulis certati pectus
erumpe quasi preudentibus et lacrymarum imbrem vix impetratas
frequenter inter vallatam frequenter frustratam abiectaque impensam
quasi ac ratione sequestratus extorquebas. Atque euestigio litteris
incitantior inde insudabas. Nempe illos crebro mecum refricans
usus. Quo fortuna magis sceuit magis ipse resistas Atque decet nec
te vicerit illa caue Turpe refferre pendere nec passu stare tenaci Tur-
pe laborantem deseruisse ratem. At me miserum denuo victus def-
iciebat hominum conditionem et fortune iniquitatem accusabas. Ta-
dem a musis inedia pulsus reluctanti similis pedes traheram pu-
doreque et confusione attonitus suspensorumque quasi procellis quassa-
tus undique tortorem illum rursus finem nequaquam ausus at malorum
modificationem implorabam. Sic vitam extrema per omnia ducens
degebas Eque euripidae tunc sententia vitam perbaui. Nulla omnino tam
dira clades est inquit nulla tam acerba calamitas nullum quod diuinitas

sit inuectū malū. cui⁹ neq̄at molē humanū ingeritū tollerare. Me frequenter inſolice exclaimabā. Orbatorū omnīū calamitoſiſſimū. poſſez huiuſmodi reſſicans nō de cōſolatiōe ut Scuerin⁹ vex de deſſolatiōe. niſi luctū q̄ſi reſſugiēs horeret aīus opus molli ri coeterū ad id in quo totius cladis mee cardo vſat q̄e illis qd̄ ē vi ri ſortis quo ad potero qd̄e ſup̄ſſis ad ſūmā p cōpēdiā q̄ſi appli cabo. Egdē plurimas poſt morte ip̄a egritudines ac egrotationes atrociores ⁊ p q̄cqd̄ horredū graue triſte ingens mille maloz ſum paſſus amfractus annū demū circa q̄ntū ⁊ vigēſimū bonis potitū ſū q̄ tyrannus ille nō potuit vſurpaſſe ⁊ ea. libroz nāq̄ deſiderio ta beſcebat q̄ppe q̄ antiquus niſi ſemp duxi niſi qd̄ ſtudioſius expe terez. habui oīa p̄us tñ exptus p̄tinuo me ſpans eadem ip̄ſo ut par erat in iure ſupato exacturū ſū pigneratus. Sed illis corā quos pe titiōnū aiūt iudices piculū huiuſmodi fruſtra feci tanto. callet vete rator ille aſſu. Tanta vſutia ut p albo vl pullū poſſit oſtētare. Dil lationib⁹ itaq̄ quos terminos vocāt diſtrahet re ad petitiōnū ſub ſellia deſpata. Quid agere ſtupidus tanq̄ ignorabā. fallaces ſpes hōinū co gitatiōes inanes Secus atq̄ ſpauerā res mee ſenſim labi ac retroferri ceperūt. Angebar ſollicitudinēq̄ ⁊ cura perenni vigi litacitus mecū coq̄bar ferrē ne ac tacitus. ut amyde quōdā peſtē ⁊ interitū opirer. An iuniores cōpellari patres obteſtari. curas q̄bul p̄rerer. Anguſtias q̄bus vigerer. Difficultates q̄b⁹ affligerer p̄ge rez explicare opēq̄ ⁊ auxiliū iplozrē. At frequētiffime amēti ſiliis circūſpectans cui ſollicitudines meas ſecure cōmunicādas cenſerē videbā neminē. ¶ Erat ei amiciffimus ⁊ veterib⁹ mutuifq̄ obſeq̄iſ cōiūctiffim⁹ cui policleto nomē erat qd̄z ſicophāta hūc optare ſe arbitrū in cauſa noſtra: ſi vellē ſignificauit mihiq̄ ut alterū elligerē impauit. ¶ Ego cui q̄ aberāt: uullū adeo mihi amicu opes confir maucrāt quē mei cauſa calamitoſi vtiq̄ afflicti cura ⁊ ſollicitudine eſtuantiſ paucis noſt parui vel nullius potius p̄uij. In illū cūtra p pingis amicis. clientellis ſuis ac diuitijs affluētē onus tale ſuſceptu rū arbitraer licet viderē nō q̄ extricarer ſz q̄ magis irretirer in tam clara pupillari cauſa ipſum ſe ſibi iudicē ellegiſſe cui p̄fecto nō erat opus iudice. ſi que p cōſcientia faciēda callebat. p̄prio ſinceroq̄ iudicio idem ip̄e feciſſet. Tamē ut adiū quēpiā a tam deſperatis

rebus ad minus auiā quā mutabilem aiūt viā mihi fortuna vel pe-
de significaret. Respondi me q̄ suus iudex fecerit rata habiturū. cō-
pmissioq̄ statim rogato. Itā incisū tauri caput est inq̄ qd̄ verbū q̄
explicari vnq̄ possit mentis intīmū mihi penetrauit. Spoliātū iā
indeme fortunis meis haud ambigebā. videbam hereditatis cur
domi tū foris mihi relictū nihil. Erat luctus mihi ac pallor in ore
oculi in terrā semp nisi cū celū versus desiderabā defixi surdī ad so-
latia oīa sensus. Tediū intuenē lucis erat. Addebant nocturnis
lacrymis genae quippe q̄bus interdū pressis vix ppter pudorem.
noctu frenos laxabā tumebat crebris pectus gemitib⁹ vox debili-
tata dubia qd̄ inq̄ amplius cōcussa mihi oīa ad vnū videbas
Bone de⁹ post quot tēpora q̄t itinera quot suspīria quot exclama-
tiones quot querellas quot luctus ⁊ quicquid iniquas durm acer-
bum graue postq̄ omnem vt inquit lapides moui. Pro strepo
polictus ille. Iudicem se q̄to potuit amico obsequio q̄ta rei mo-
dificatioe q̄ta temporis tarditate pnūtiāuit. Iudiciūq̄ illud post
p̄maz sententiā quā maximo sum cōflictatus detrimento scripture
similit̄ claro viro mandandū iussit Lodouico de zabertis. At sen-
tentiā ip̄as arbitrariā quā ab homine tyranni mei familiarissimo ⁊
veteri vltro citroq̄ necessitudine deuinctissimo rei tñ p̄scientia. S̄
nō penitus excitato sum ip̄o illo tyranno plurimū tergiversante ac
relluctāte sortitus hūillimē q̄tū potui petitiōnū iudicib⁹. Egdē co-
rū velim ad meliōrē partē noīa subicere qui tunc magistratu illo p̄-
fas ⁊ uēfas fūgebant obtuli ratificandā. At me miserū. Notabiles
illi iudices dū p̄us inter ip̄os. Tabella secreti vltro citroq̄ cupidi-
tate vt puta agitata instante exclamāte oīuz iustissimā oīuz p̄cientissi-
mam se causam tutari. Coeterum vociferante illustri frustra viro
Andrea p̄sauro: sententiā inq̄ ip̄as voluerunt nequaq̄ q̄ iudex
ob alienam pecuniā immo q̄ aberat pecuniā ratificare. Itaq̄ ter-
mino applicato vrgebant acriter quibus debebas quā pro lingio-
rū edacitate ⁊ p̄ necessitatib⁹ reliquis mutuat⁹ pecuniā suā qua
ppter patrimoniū meū hereditario mihi successiue iure ac testamē-
to dellatū tot seclis euigillatū tot curis aq̄sitū tot laborib⁹ partū pi-
culisq̄ defensum qd̄ p̄ ratiōē iūm p̄uehite eratis in cex ip̄i omel

farij seu cōsumariū mallis appellare manu q̄si extorſi multū diuq̄
p̄us vexat⁹ atq̄ pl̄imis ⁊ miserandis ad extremos vīq̄ casibus af-
flictus quo min⁹ subbastarent inbibere nō valui. Sic bōa a credi-
toribus illa nostra vendita direptaq̄ statim fuere. Age nūc quo de
vſariis cōquerar ore quo rē p̄sequar gemitu. p̄fecto si ab oratore q̄
piā exaggerate singula p̄ ut de tēpore in tēpus gesta sunt explicarē
tur ⁊ orationi robur pro acerbūtatū magnitudine affererē; atq̄
singulis in morando cladis atrocitas verbis. cōq̄ret lacrymas intel-
ligentib⁹ vel a barbaris excutere ⁊ ad ferendā opē eosdē oīo posset
cōmouere. Sed strictim eq̄dē ⁊ nudis verbis rei tm̄ sūmaz p̄curro
Testor deū annos triginta p̄petuos. Inopē omni proſus auxilio
indigentē omni spe destitutū: orphā nū tutorib⁹ nō falsis affinibus
q̄ orbatū oībus p̄fide fidei. Infantē me cōmissus cōmessarius no-
bilis ille cui maxima scilz sua vtilitate: si vtilitas iure appellari pōt
absq̄ honestate sicut patris mei oppulētissimo sibi pater legato qd̄
ante statim oīa pro sibi cōmisso factu digna est affecit⁹ solū miser
quid amplius supplicē seminecē me ſoenozib⁹ deuorandā que mi-
hi sanguinē vſq̄ ex hauserūt: ſciens videns reliq̄t ſemp. Hec vene-
tij facta sunt quā vrbē libertatis aiūt eſſe domiciliū. Templū pru-
dentie ſedē iuſtitie: religionis criſtiane ſacrariū atq̄ ipſius fidei cor.
Coeterarūq̄ virtutū robur ⁊ fontē ampliffimū. Singulare illoꝝ
petionū dñozū equitatis exemplū qui ſententiā ab ipſius merito ſic
Rurſus inq̄ cōmessarij ſibi electo iudice ſoloq̄ admittere. Ar-
gutūz cōſiliū noluērunt. Cū intra vos tabella ſequeſtrati collo-
quebamini diſputationē notatu ſamaq̄ digniffimā q̄ppe qua. vtrū
quos caratos nominatis pecuniā habituri fueritis nec ne ex ratiſi-
catione ſententie rogato ſcribarū vno p̄ſbitero tm̄ diſcuſſum eſt o-
totius italie ſpeculum iuſtitiam admirandā que vtilitatē proprias
reſpicit nō honeſtatem. At vtilitas eē nunq̄ poteſt absq̄ honeſta-
te. Quin o potiffimum malozū omniū. Radicē cupiditatem. Hec
eſt que homines vexat que a virtutis arce deturbat heu ſeuerinus
inclamat primus qui fuit ille
Auri qui pondera tecti

Semasq; latere volentes

Praetiosa pericula sodit

Hinc iudiciorū hinc legum hinc rerum publicarum corruptellae
ruineq; errumpunt. porro pensiculate dixisse videtur qui roma-
num populum ex eo tum primū inquit perisse qui primus epulus
ei largitioneq; ministravit. Ea quidē pestis haud continue patens
Loederū clandestina serpens romā paulatim inuasit. Nempe nul-
la reliqua habita ratione. vt plurimū quo fortuna eodē se hominū
fauor inclinat. Quippe nō iudicat hominē vulgus ex meritis. S; ex
fortuna quo fit vt existimatio bona prima omnīz deserat infe-
lices q; dū miseris aliquod crimen affigit que pserunt meruisse cre-
duntur. Quātz reprehensionē recte inquit valerius merentī qui cū
equestima iura iniquissima habeant ingenia moribusq; suis q; le-
gibus vti mallint. **L**eges solonis erat sententia aranearū in corru-
pta ciuitate tellis esse similitinas. Illis quippe siquid leue imbecille
q; inciderit inuolui ab eis atq; cōtegi. Siquid vero maius aut gra-
uius: prumpi ac perire. **D**eus ac legū latores nō solī iuuare ciuita-
tes possunt. Sed qui ipas regunt. **H**i enim si recte rem administrant
Deus ac leges viles sunt. Sin autem male: nihil plunt. **O**ptima
legū platonica sententia moderatio in tria diuiditur. **P**rimo si sint
leges preclare et optime. **S**ecundo si ciues eas leges que ita late fu-
erunt omni studio obseruent. **T**ertio si iuxta bonas cōsuetudines
ac studia quorūlibet positīs legibus bene res publica administret
Est igit prima pars ei' sce moderatiōis vt sint leges optie. **S**ecūda
vt intra illas maneat. **T**ertia vt preclaris cōsuetudinibus studiis
q; viuatur. **E**qtate seruata equitas nihil aliud est q; iustitia. **I**usti-
tia fundamentum est perpetue commendationis et fame. **S**ine qua
nihil potest esse laudabile. **A**d extollenda vtiq; bonorum pre-
conia et reprimendas insolentias transgressorū prouidens et ce-
lo iustitia. **A**d regnātū limina prexit in terris. **I**usta deus prouidentia
terrarū rectorib' iustitie moderamina destinavit vt vtutes extollen-
tibus et ipaz rebelles penis debitis afficientibus vnicuiq; iura red-
dant ac merita si quidē iustitia virtus est cōstans ius suū vnicuiq;

e iiii

tribuēs. Subent impia suadet ratio vitas instat. Necessitas cogit di-
uina hūanaq; iura p̄dicant vt bonis p̄mia malis supplicia in erant.
Tulius in libris de legib⁹. Nihil est ait p̄fecto p̄stabili⁹ q̄z plane in-
telligere nos ad iustitiā eēnatos. Proūitū virib⁹ parant iure reti-
nent. Oportet oēs q̄ in regno cōstituti sūt primū oīuz regnū ip̄s ser-
uare. Seruat aut̄ nihilomin⁹. si in eo nihil fiat qd̄ min⁹ cōueniat q̄z
si cōuenientia cūcta agant. Ergo primū oīuz est iusticiā cōseruari.
Pluris est iustitiā q̄z victoria faciēda. Pulch⁹ rū sane est iustitiā
regnū cōparasse. Pulcrius iustitiā regno pretulisse pulcherimū vi-
tū ip̄i. Caueat ne quis iniuste diuitias cumulet neq; luculētissimā
conet ciuitatē reddere. Sed iustissimāz p̄dicet vitatē ⁊ apud hoīes
⁊ apud deū. esse maxime omniū venerandam. Itē ip̄e gr̄inos ho-
spitalitatem in supplices indulgentiā. Moneat vnūquēq; animāz
erga se ip̄az amore falli atq; peruerit solere percipiatq; ne quis ha-
bundans ip̄e patiatur proximū exurire. Liquido cognoscit phi-
losophorū preterea inquit Monarcha qui natura non autes fite
iustitiā colit oditq; reuera iniquitatem cū caueat ne ip̄s iniuriā
faciat quibus faciliē potest. Qui ergo circa mores actionesq; fno-
rum nihil vnq; facit impie nihil iniq; atq; ita in ip̄s se seruat imma-
culatum ad producendas virtutis fruges erit aptissimus que oīa
sapientiā cōparantur. Principi nō aliter necessariāz esse sapientiā
q̄z corpori animāz. Idem ip̄e plato iudicabat beatissimasq; fore
res publicas. Si aut philosophi dominent aut saltem qui guber-
nant diuina quadam sorte philosophentur. Nihil enim pestilenti⁹
esse potestate ⁊ audaciā quā ignorantia comitetur tales quoq; sub-
ditos esse solere quales principes videantur. Magistratibus non
propriū bonum. sed publicū esse cogitandum atq; nō partē soluz
ciuitatis quandam. verum totam esse curandam. Ornamentuz ⁊
principis decus eē iustum imperiū. Principem tria hec maxime
debet obseruare prudentiā iustitiā fortitudinē. Proculus vir in-
ter romanos patres genere virtute integritate auctoritate primari⁹
regi Romulo fidus imprimis ⁊ ex albanis colonis necessitudine
⁊ familiaritate cōiūct⁹ p̄cedēsi romanū forū iurat⁹ maximū ⁊ san-
ctissimū iusiurādū p̄sentib⁹ cūctis inqt. Romulū sibi dū iter faceret

e regione obuiam se obtulisse: specie ipsa et forma insigni: ut antea
numquam fulgentibus armis ac se priorem illum ita allocutum. Qua
iniuria o rex et qua mente impulsus nos fallis et improbis crimi-
nibus circumuentos urbem orphanam in luctu et gemitu in squalore
et sordibus reliquisti. At contra regem tradunt hystorie respondisse. **Q**
procul. ita superis visus est. Nos e coelo demissos condita urbe im-
perium permaximum et gloriam habitura rursus in coelum reuerſi pro
inde bono sis animo ac Romanis nuncia uti prudentiam iustitiam et for-
titudinem colant. Ipsa artibus fore ut amplissimam inter homines pote-
tiam consequantur. Bone Deus quantum alias omnes veneta Divina
nepe inspiratione inter medios pelagi vortices stans excelleres ci-
uitates si recte statutas leges tuas recte seruares. Si factorum non fa-
cierum differentiam faceres. Si ab iniustitiae iugo de te precipue bene-
meritos et amplitudinis tuae libertatisque studiosos liberares: quod
vnum Dei donum tanti faciendum philosophus censet: quanti est virtus
vitio preſerenda. Nam ubi meritorum cessant obsequia ubi nullus in-
ter fortes atque ignavos discrimen viget ubi nullus virtuti locus nul-
la studio ratio habet vitia ibi regnent torpescant virtutes principat
et regna decidant rerumque omnium domineſcunt perſusio necesse est. Partus er-
ror in principio maximus esse solet in fine. Unum quo vestrum
maxime creuit imperium: sane omnino est qui ipsius caput ubi scilicet
est mentis sedes humilitate unanimitate fide caritate sensibus quasi
compactum innocentissimum atque sanctissimum cum aequitate precipue anti-
quis illis auribus seculis ab omni labe procul concordiam coluit.
quippe qua minime res crescunt. Discordia vero quae parit iniusti-
tiam maximae dilabuntur. A minimis principibus sensim amplissimi
nunc facti patres cauete. Cauete inquam obsecro ne Antigoni seu
Demetrii casus recentetis. Aliena vita sit vobis magistra preterito-
rum ratio presentium esse debet ordinatio. Non ad amici Socratis
coeterum ad quae amica magis esse debet veritatis obsequium. Non
ad suffragiorum spem cupiditate ambitioneque ducibus iura dari
debent seu retineri. Heu venalia nostra tempestate quasi omnia pau-
cis excoeptis. heu rursus inquam expertus nimis deprehendi. Video
aetate tenui rimula tanquam prospicere quam futuram olim tot monar-
cha quidam execrationibus accensurum. Iustitia rareſcet: auaritia in-

quit crebrescet si qui forte boni prede erunt sceleratis soli mali opu-
lenti erunt. boni contumeliosi undique et egestatibus iactabunt. confun-
detur omne ius leges interibunt. audacia et vi omnia possidebun-
tur non fides in hominibus non pax non humanitas non pudor non veri-
tas erit: atque ita neque securitas neque requies a malis ulla: omnis
terra tumultuabit fremet undique bella. Quae omnia erunt propter
iniustitiam. Deus ergo vult omnes homines iustos esse. i. Deum et homines
caros habere Deum scilicet honorare tanquam patrem hominem diligere ve-
lut fratrem. In istis enim duobus tota iustitia consistat. quae ergo aut Deum non
agnoscit aut homini nocet iniuste et contra naturam suam vivit et hoc modo abrupit in-
stitutum legumque divinarum. Forsan haec est aetas quam propinquate huius termini
non saeculi humanum genus in deterius negotia iualescere plabit. At quod me
mei casus indignitas deuchit non sunt adeo mali exhibillandi ut de
bonorum prorsus nullitate queratur: ut orbis ne verbis tantum dixeris rei publi-
cae si omnes essent mali quorum tamen maior numerus quam nullo duce regitur:
paucis tandem bonis remittitur. Pauci quibus aequum amavit. Jupiter aut ar-
dens euexit ad cithera virtus. Horum tu spes mea vexillifer es Justinia-
ne. Qui sic Achilles pellem ita tu pariter virtute omnia superasti ne-
pe mores improbos avaritiaeque spiritus vestigia declinasti. Quid ampli-
tuis addendum laudibus diffiniam. Si quis geminos superet quod laude catones
In prius cunctos quod pietate numas: Scipiadamas fabios animi probitate me-
tellos Elogo: Marcum Justinianum eris. Equidem excelsi vir aliter omnia
ludum fortunae: quod circa satagit avaritia infra te moerito semper putasti
Casus frequenter meos egre tulisti. Ipsique ideo plimum pariter suc-
cessuisti: atque quod Agesilaus de se iactare saepe solebat. Tu non verbis
magis quam opibus proficisci: universum terrarum orbem patriae nunquam pro qua toties
tot sapientissime fortissimeque pericula subiisti virtutum tuarum omnium: tum precipue
fidei constantiaeque erga ipsas: pecuniis tuis neque vite ipsi patrie modo condu-
xisset haud pepercisti. neque novos et nupervendicatos amicos antiquos et
probatis neque turpia absque periculo lucum honestis et laboriosis anposui-
sti: Palmam solus inter omnes alios gloriosissime retulisti. Bis tibi. vir-
giliano utar modulo si quis pios Respectat numina: siquid Aliqua iusti-
tiae et mens sibi conscia recti Praemia digna ferant. In freta dum flu-
vis curreret dum motibus umbrae Lustrabunt conuera polus dum sidera
pascet. Semper bonos nomineque tuum laudesque manebunt. Barbarorum

indolis tuū pign^o p̄stātissimae: tū ob tui nois splēdore: tū p̄p̄ter
 oīmodas maxie suas q̄s i canitie ex phisiologia cēleo illū v̄tutes:
 prudētiā p̄cipue ⁊ iustitiā habiturū. Magnū in p̄ria futurū vīz p̄
 dūino. Rogo qd aliud afflic^o inops bonis oib^o spoliat^o natis tu-
 is ⁊ natis natoz ⁊ q nascen^t ab illi: atq; maxime tibi: patria natali-
 bus fortunis ingenio morib^o auctoritate sapia iustitia fortitudine
 tpantia claro viro p̄ter beniuolētiā studiū deuotionē atq; obseruā-
 tiā vere sincereq; asserre possim ignoro. Eqdē vir magnanīme in
 difficillimis rei publicae sp̄ ipib^o agitate ut tuis interdū p̄siliis ⁊ la-
 borib^o intereēm: Tecūq; Atheniēsia Cartaginēsia atq; Romana
 p̄cipue gesta familiarit^{er} cōicārē. eqdē inquā nullibi libēti^o hospitali-
 tatis grā: animū oīuz nāq; p̄stantissimū domicilium ē ibi sedē h̄re
 vbi libera sit res publica. Despōderē q̄s venetijs coeterū qm̄ sum
 tot idigne ibi mala p̄pessus tot frustra vexat^o litib^o tot afflicat^o tāq;
 naufragiis. altū fugiēs i portu denuo q̄si naufragiū feci. Quāq; dem
 ad clima lethifex q̄si p̄cipitauī. Incidit i syllā cupiēs vitare caribdi
 Ibi nībilomin^o bone De^o p̄ter spē ⁊ op̄inōnē meā benigne susce-
 pt^o ad nōnullas p̄ loci facilitate dignitates assūpt^o: Discipulozūq;
 p̄r appellat^o viuo vitāq; extrema p̄ oīa duco. s. recte inquit phus.
 Quae canit in altis garrula ramis Allee caueae claudit antro
 Huic licet illita pocula melle
 Largasq; dulci studio dapes
 Ludens hominum cura ministrat.
 Si tamen arcto falliens tecto
 Remorum gratas viderit umbras
 Sparsas pedibus proterrit escas:
 Siluas tm̄ moesta requirit
 Siluas dulci voce susurrat.
 Viribus quondam vallidis acta
 Pronum flectit virga cacumen:
 Hanc si curians dextra remisit
 Recto spectat vertice coelum
 Cadit experias phaebns in vndas
 Sed secreto tramite rursus
 Currum solitos vertit ad ortus.

vel vesp̄as

Repetunt proprios quaeque recursus
Redduntque suo singula gaudent
Nec manet ulli traditus ordo
Nisi quod fini iunxerit ortum
Stabilemque sui fecerit orbem.

Certina Venetis tanto studio publica restaurarent iudicia quanto
proxi: vna humana tepla quanto lapidea restaurant. Nepe i patriae
linu. qm vne no licuit z i cari parentis vna tollerant nae passus co-
ditione ex hui mundi pelago: regescere. Dixi q multoz forsan au-
res offederet. Vos aut pres p sapia vna ex amoris pcpue vi flue-
te orone mea aeq aio spero laturos. No satis e tutu mellitis crede
vbis. Ex h melle solt pestis amara seq. Batis salutifera erat snia
q vilia no q blanda sint patriae dice ai ac prudetiae ppiu ee. Ser-
monē ad graz tui instructu. Belleu ee Diogenes laqueu diffiniuit
Quid stolidis igitur mentibus imprecet

Opes honores ambiant

Et cum falsa graui molle parauerint

Tunc vera cognoscant bona.

Primu Deu maxie z supos timeat q de pupilloz desolatiōe p-
curat. Deide etiā mortuoz manes qb na inest vt pcpue illoz cu-
ra teneant q ab eis geniti sūt adeo ut honoratib eos ppiu ptenē-
tib infesi sūt. Tantā eē naturae Plato vim assueverabat. Nepe or-
phanoz Plato qsi cōis pr: Lū pietissimū oīuz officiū inocēs pu-
pillare sēsisset. De pupilloz tutela i legū libris post plima: atq illa
qdē nō humane min q sapiēter aī dicta. Venuo sic diligēter edi-
xit videlz. Sequitur post haec qsi secūda qdā orphanoz pcreatio.
est aut post primā educatio. Disciplinaq de qua dictū est: post se-
cundā vō opam dare debem vt puati parentib: qz minime mise-
rabili calamitate pmanetur. Legū ergo custodes quasi alteros isto-
rum parentes primis non peiores constituim z per singulos an-
nos quasi suis prouidere iubem: sed in primis: De orphano-
rū educatione tam p legum custodibus qz pro tutoribus exordi-
amur. Oppōtunc itaqz inquit: videntur: in superioribus narra-
se defunctorū animas vim quandam habere: qua de rebus huma-
nis curā hnt: Itaqz parentū manes: erga illos qz genuerit: z supā-

tes sp amauerint amore affici nature nos imo necessitas cogit diffi-
nere. Praeterea senioꝝ viuētū animi q̄ maxis i ciuitate foelici fun-
gunt: honoribꝫ eos q̄ filios mortuoꝝ nepotesue dū colūt iocūdis-
sime viuūt: acute haec audiunt ⁊ acute pspiciūt: eisq; q̄ iuste orpha-
nos tractāt beniuoli sunt. Illi aut maxie indignant q̄ ptumelijs pa-
rētibꝫ orbos afficiūt. orphanos q̄ppe maximū sacratissimūq; de-
positū putāt: atq; ē oīno. Hīs rōnibꝫ tutor magistratusq; cōmoni-
tus mēre siquā hꝫ ad hanc rē adhibebit ac de disciplina educatio-
neq; orphanoꝝ. ita pūdebit pro viribꝫ vi sibi ⁊ suis prouidre vi-
deat. Quicūq; h̄ ante legē exordio p̄uasus: ab oī in orphanos cō-
tumelia se ptinebit. irā legū effugiet: at q̄ p̄fationē hanc asp̄natꝫ ali-
quē patre aut m̄re p̄uatū iniurijs afficit. Dānū duplū restituat. ac si
quē parētes ambos hūitē leserit. Sed leges q̄ sequūtur tutoribꝫ p̄
ut erga orphanos se gerant. Magistratibꝫ prout de cura tutoꝝ in-
grant cōscribimꝫ. Si ergo educatiōis liberoꝝ: ipsi propria ⁊ disti-
cta q̄dā h̄ient exēpla: ac ipsos educantes de rebꝫ suis aliter pūde-
rēt. legesq; de istis mediocriter distintcas h̄ient non absq; causa tu-
toris leges: qm̄ multū ab illꝫ differrēt seorsū ederemꝫ. alijs studijs
orphanoꝝ vitā: alijs nō orphanoꝝ muniētes. Qui aut de legū cu-
stodibꝫ tutorē obseruare cōstitutus ē: non minꝫ orphanos q̄ si ge-
nuissent eos. diligant. neq; res illoꝝ p̄ius q̄ suas gubernēt immo
etiā affectu ai meliꝫ. Nam vō hanc legē sp̄ in aio h̄ntes tutelam p̄-
agant. Si q̄s huic legi derogauerit tutor quidē a magistratu cōdē-
netꝫ ⁊ c. Postq; vō ad pubertatē orphanꝫ venit si male secū egis-
se tutorem duxerit ad q̄nquēniū vsq; ab exacta tutela in tutorez si
bi agere liceat quo ⁊ oī tpe a magistratibꝫ amplissimꝫ orphano fa-
uor adhibeat. Si at magistratꝫ aliq; p̄ negligētiā obfuisse orpha-
no videat qd ipsi restituēdū sit alij supiores iudices statuāt. Sin
vō etiā p̄ iniuriā orphanū affecerit nō solū damnū restituat vcz
etiā magistratu iuste p̄uet ⁊ aliꝫ pro eo ciuitati regioniq; a pplo cō-
festi creet. Hacc ⁊ alia plūma i suis libris circa orphanoꝝ curā tu-
telamq; Plato differebat. Prouidebat enī diuinitꝫ ille vir ut rex
oīuz acurissimꝫ erat p̄sector ⁊ cognitor fore ut q̄s plurimū orpha-
ni ab illꝫ eis maxie op̄tulari deberēt oppmerēt. Ad cū lōge acer-
bius p̄niuersuz acū cūenisse q̄s alij nemini excellētes petitionuz

iudices Andreas fulculo ⁊ Marc' arimodo Heroes cū pientissī
mī tū iustissimī mibi ligdo cognouerint tutorē illū meū mirabilē.
fama notatuq; dignissimū nō modo fidei sue cōmissa reddē nolē
tē imo aureos ptinacissime me cētū petētē absoluētes ab ei' quidē
me petitione ipm sentētiarūt. Eist q; oratiōis nō sbae qdē sed stru-
cturae nōnulla inter meas citationē petitionēq; dissilitudo videat
sele ad appellatiōē seu potissimū carceratiōē accingit. Obsecro
q; ista tam p̄ia rōnī sit ut ipsi aliq; pacto qdrare neqat dissilitudo
attēdite. Citat' tutor ipse ē specialiter. flagitat' ē psonaliter. Egdēz
eruditū lectorē maxie nisi me putarē offēsūrū ligdo oñdēre citatio
nē p quā apte petitioni pgruere ⁊ petitionē quantū necesse fuerit ci
tationi qdrare. verū qm ⁊ sapiētib' qd acuta clara ⁊ acie recta per-
spiciūt. lippis aut atq; transuersa tuētib' irqs ut pspicue recteq; vi
deant supuacaneū duxi admonere. Inani garrulitatī sobriū silētiū
anteponam. Quis enī ē queso tam mētis inops q; realiter ⁊ psona
liter nesciat ad spetialitatē referri. Augat' p̄terea q; in citatione non
in petitione eū cōmissum appellauerim q; rōne debueram inqt cō-
putū petiisse. Qd aut incitatione nō profuerit commissum ipsum
appellasse. In petitione nō obfuerit neq; q; cōputū petiisse necesse
fuerit. Tres extant rōnes. Prima ratio ē quia cōmissio a die obi-
tus paterni citra. Transiit in pmissariam: nanq; inde oīs perijt vi-
gor cōmissionis in cui' locū subijt cōmissaria. Itaq; ut in citatio-
ne nihil profuisset. sic in petitione nō obest cōmissus ipm appellas
se: cū oīs penit' cōmissionis sit vigor extinctus. Itaq; sufficit mibi
eū petere vel petiisse cōmissario seu tutorio noie ⁊ realiter ac psona
liter mī: imo sunt q; dicant cōmissariaz q; a die quo sentētiare feci te
stamētū paternū perijisse. Itaq; sicut in citatione petitionēq; nihil
pmissarij nois silētiū nocuisset. sic eiusdē exp̄ssio in p̄nti causa mea
uat nihil cū oīs penitus cōmissariae quoq; sit vigor extinctus.
De qua ad abundantē licet cautelam. in citatione petitionēq; sit
facta mentio nocet nihil. Rursus q; cōmissionis in petitiōe facta
mentio noceat nihil. Altera est ratio quoniam eadem inter narra-
toria tantum verba facta est mentio. quippe quae ad ministratio-
nem olim praeteritaz suam: non ad petitionem nūc praesentē me-
am referit. Qd de cōmissario nequeq; noie dici par est ppter alias

tres rēnes q̄s ne in re pauci q̄si nulli⁹ momēti nūmīs multa cōge-
rā duri ommittendas. Tertiā rō q̄ cōputum. s. necesse nō fuerit de
cōmissione petiisse est policleti primae sentētiaē notabile p̄stansq̄
quoddā caplm loco tēporeq̄ declaranduz. Audio aduersarium
p̄terea: q̄ sentētia tumultuose nīmīum ⁊ nulla habita auctoritatis
suae atq̄ allegationū ⁊ probationū soarū rōne. In eū lata sit pluri-
mū cōqueri. Querit onīae aut̄ suae merito ne an īmerito iactent.
In libro apud notariū citationū est videre. Quarū prima decem-
bris ante diuidiū anni p̄teritū incoepit. In octauū Junij diez a di-
lationib⁹ in dilationes terminauit: in quib⁹ multa sp̄ aduersarius di-
xit: nihil p̄bauit cuiusmodi aduersarij ipsi⁹ vaniloquia versutiasq̄
oīno vidētes atq̄ nīmīū iudices intelligētes. Rei iam moti cōsci-
tia vltimū ei ⁊ peremptoriū terminū ad producēdū ⁊ p̄badū q̄q̄
vellet cū admotione se ad sentētiā nisi dicta p̄baret processuros
quo itidē vt supiorib⁹ sp̄ tēporib⁹: multa rursus dixit ⁊ nihil p̄-
bauit. Volētes aut̄ aliū ei iudices terminū statuere ne de se congre-
ret noluit termino se cuiusq̄ implicare. caeterū ad for⁹ dñoz iudiciū
p̄curatoz sat agēs p̄rexit. Ibiq̄ inhibitiones ipetrauit. q̄ dñi peti-
tionū nri iudices nō p̄cederēt: q̄ prop̄ oportuit mēlpm cire ad diē
sequētē q̄ ut p̄nib⁹ q̄s fidedignis pollicū⁹ ē corā dñis p̄curatoz iu-
dicib⁹ cōparē nō p̄paruit. sequētī aut̄ eodē ip̄o citato diē aures ter-
ra iā caudaq̄ minime valēs occludē corā p̄curatoz ip̄is iudicib⁹
adūfari⁹ cū Daniele zono suo ⁊ procuratoz aduocato cōparuit
cui reddito moerito nro dñi ip̄i p̄curatoz iudices exq̄sito sanoq̄
p̄habito secū p̄silio: miserūt ad petitionū dños nūciū suū q̄ inhibiti-
ōne ammouēt dicētē ut offitio suo sūgerēt. Adētes itaq̄ dñi iā pe-
titionū ip̄i iudices gūit se iustitie nisi ius darēt p̄iudicatuos. De
ab ei⁹ iniq̄ v̄e in quā in debitaq̄ petitiōe absoluerūt ⁊ eū iure meri-
toq̄ ut i snia ipsa p̄tinet sniarūt p̄ pte. Puto q̄ talē sniaz tulerit iu-
dices probāte actore. Reo at̄ nō se defēdēte aliq̄ rōnabili nisi nuga-
li mē defēsiōe iustos oīo eē ⁊ cōmēdabiles. qui si qd̄ peccauerūt nul-
la in re alia nisi in dilationibus nīmīs peccauerūt quod eqdē ad
maiozem. non ignoro. fecerunt honestatem ne vnq̄ conq̄ri de se
iure possit aduersarius. Qui cum nullo Deum ipsum testor iure
sententiam possit ipsam in meritis accusare in ordine accusat. at

tamen neq; in ordine neq; in meritis est accusanda: immo cum in
meritis sit maximopere probanda. si quid forsan in ordine. qđ ne-
quaq; tamē pceditur peccauerit est aequo aio ferendū. nepe nō q-
ritur quō fiat ius dūmodo fiat atq; aquila naturaliter muscas nō
capit quas naturā cōtra: si tñ capere post habitis aucupijs dignis
se gestierit: abuolabūt. Vos haec fabula respicit qui frenis q̄ vo-
bis in manib⁹ dedit fortuna post habitis a caudis villos euellit
qui ambitioi nō aeqtati iura datis quoz quid velit intīmū anima
ceu nequaq;. Alit extrinsecū passionib⁹ ut corpus victū cogitatis
sic falso iudicio iura sese cōsciētā intus accusante quo vos volun-
tas nō pura fert ratio retorquetis: nullā pfecto tam validā verāq;
rationē reperias quae garrulis captionib⁹ cōtaminari non possit.
Sic quoq; cū desint sibi iura recurrit ad ipam. Quā bene iā nouit
garrulitatis opē: hō dolosus. Alit sapiēs rectusq; iudex animi aci-
em ad illa q̄ in causa robusta nō quae inania sunt inuisis at homi-
nis applicabit. Siquidē ut nullus vnq; tam liber ē aer q̄ in sectis at ho-
mis aut volatili q̄ si leui quopiā vacet oīo ita nulla fere reperiri po-
terit ratio quae nequiret prorsus quapiā cauillatione causari: qđ
acute nō min⁹ q̄ sapiēter ad me meus ita scripsit Impator Epiaz
ad Thomā nostrū tuā legēdam flagitauit: Lecta gausus me Her-
cule sum primū. q̄ scribendi quodam genere polles quod Zeno-
nis ita exprimit illud antiquū vt cū ipso nomine ipsi⁹ Zenonis ani-
mā sortit⁹ opinione stoica videre. Gausus deinde plurimū sum
q̄ aduersariū antiquū illū tuū: Quapropter memini me te pcepta
petisse ut sub ducatoz qnquaginta pmo postea cētū pena a com-
missarijs vris iudicibus expediremini rōni calcitrantē: subie-
ctus tu rationi subieceris. Qđ aut cauillationib⁹ nōnullis: capiti-
bus tanq; bydra relictis. Tales quales diuinit⁹ nūc s̄ sunt quos
aptissima metaphora tres fratres nominas sortitus aut maiores ni-
hil. ut spero. ē quo a triūpho tuo deturbare. Hoc tñ p̄tantissimos
illos peculiariter aliū philosophū. aliū oratorē. aliū legū peritum
oēs naturalis merae sinceræq; nugis posthabitis aeqtatis ama-
tores p̄diuino cōmissariae quantū vēdicauerit sibi commissarius
quantū cui dō reddiderit cauillationib⁹ omissis oibus inq̄si-
ros. Hinc inquā pēdent leges ⁊ pphetae. Nulla sigdes tā stabilis

tanq̃ certa ratio est quae subornationis garrulitatisq̃ lenocinijs
 ex parte q̃piā ptaminari nō posset. Aduersario tuo p̃cinne apteq̃
 dici debet. Sic q̃ cū desint tibi iura recurris ad ip̃am. Quam bñ
 nouisti garrulitatis opem. ¶ **H**e ijs hacten⁹ operi tuo si extremaz
 manū imposuisti: velim atq̃ id vehemēter obsecro obtestorq̃ ad
 me des p̃nti tabellario: qd̃ si feceris affini tuo Baptistae zeno car-
 dinali atq̃ p̃stantissimis nō nullis viris z gratissimū eē: ubiq̃ atq̃
 honori tuo p̃ q̃soptime cōsulere te velim intelligas vale z me ama
 ut facis. Dialcoridē p̃fecī qd̃ opus latinis medicis puto nō inuile
 nūc rebus publicis incūbo. Reliquū tēporis qd̃ per paucū admo-
 dū supest. nam reb⁹ nostris difficilē se magn⁹ facit sacerdos graecis
 lris imparior. Equidē legationē hanc renuerē quā grauissimā ex-
 perior nisi rei publicae nostrae p̃ducē nō id existimarē. Itaq̃ mal-
 lo maximū mihi onus atq̃ si eēt opus cñ vitae discrimine q̃ detri-
 mentū sibi vel minimū accessurus: velim: utcū a cōmissario vel vt
 q̃ p̃prie dicis cōmissario illo tuo z rerū tuaz expedire. Ad me te
 transferas quippe qd̃ solatiū ineffabile mihi tibi erit honorificum.
 Iterū vale. ¶ Haec ita posui ut sniaz p̃iter z rarissimi viri fidē ape-
 rirē. Profecto si cētū talibus viris res publica veneta vna ī aetate
 fūgeret Romanae illi antiquae cederet nulla in re imo ob vrbis ī-
 sup̃ sitū Venetozū q̃ Romanoꝝ nisi morib⁹ degenerauerint foret
 imperiū diuturnius. Nullā enī ausus fuerim dicere pace ṽra dixerī
 Italiae ciuitates rerū omniū in orbe vrbē oppulētiorē nullam cō-
 modiorē nullā tutiorē q̃ Veneta. Mirabile p̃fecto dictū est. Pa-
 tentē vndiq̃ z aptam vrbē aliaz omniū muris. Turrib⁹ z oī mu-
 nimine clausaz eē tutissimaz. Marit mū ac terrestre iter ad quem-
 libet vrbis locū z inter medios pelagi vortices aquā dulcē z salu-
 tiferā repperiri oīa quae p̃ totū terrarū orbe oriant maiore hic q̃
 vbi nascenti oppulētia inueniri. Quid de innumerabilibus regijs
 dicam ornatissimis tēplis omnisq̃ generis p̃stantissimis archite-
 cturis. nēpe si vrbē venetae magnificētiā p̃gerē explicare. Rem ag-
 grederer p̃sus impossibilē. Equidē huiusmodi nō p̃lecturas ve-
 rū iudicia oīno dixerim patētissima. Diuina venetiaz vrbē funda-
 tā fabricatā gubnatāz defensāz puidētia. Magna vindicta vos di-
 gnos iudico q̃ diuinā volūtatē retorq̃re. i. q̃ talē p̃riaz prodē cogi-

tatis vniuersa. De cetero qz istum qspia q rei pub. vras salutifera sent palat
 faci. Egdē ptes. p laude vī p iperū sempiternitate vni moneo
 ne ex rectorū vfarū ciuitatū optione scribae z collegae reliq eligāt
 ceterū eo si libet ordie: quē i sigillo nro de legib⁹ z moꝝ i meli⁹ refoꝝ
 matione digessim⁹. Quo null⁹ meo qdē iudic⁹: neqz dignitati ve
 strae pscimior neqz rei publicae firmior vnqz ordo pōt excogitari
 In eo pterea sigillo plima mea erga diuinā hanc aristocratia deuo
 tione vras p illibata nobilitate pposui q si seruabitis seruabimini.
 Interea venia pus qdē vras exorata veli ad platurā aliquā neqz spi
 ritualē neqz tpalē in vro dñio neminē nisi sit venetus ciuis assumi.
 Venet⁹ aut ciuis vñlibet licet oriūdu esto vir bon⁹ z prudēs z q
 nō minore de re publica veneta qz de se ipso sollicitudinē hēat. Di
 ligētiaz in creandis magistratib⁹ tanti eē Plato faciebat ut vel bo
 narū pstitutio legū absqz magistratib⁹ bonis nō mō minime pfutu
 ra sit ciuitati. verū etiaz plimū nocitura. Cōportē vō ait tā eos q
 magistrat⁹ electuri sūt qz q eligēdi eē ab adolescentia pbatissimos
 maioribusqz pbatissimis gēto: z q cōciuiū mores pfectissime cal
 leāt hmōi viros virago Diuinū q gubnaris exēplū imitata: siqdē
 ciuitatē ad imaginē regni celestis eē regēdā: Diuin⁹ ille Plato cō
 tendebat opib⁹ tuis souē: aeqtate pmi seruata te decet Virtutis nē
 pe offm ē bñficia poti⁹ pferre qz suscipe. Sane nihil tā est angustū ai
 tāqz parui qz amare diuitias: nihil honesti⁹ qz pecuniā ptenē si nō
 hēs. Si vō hēs ad bñficiā libalitatēqz pferre. Vos āt: vli qscūqz
 tā flores aristocratia amplectet ne ingritudinē. Quippe qd maxi
 mū est. vitio subeat. cacterū optioni tātae fidē mutuāqz p virib⁹
 caritatē seruate. In cui⁹ qdē qso rei signū si nō maiore patit vras fa
 cultas gūtinē. At saltē in. xxiij. vel. v. vel. vi. April die cereū vni
 cū aureo: qlibet vrm i tēplo vel scola sancti Marci p suorū aliq er
 ga vos recognitiōe bñficioꝝ offeratis. Quantis aut bonis gaude
 bitis: si vos qz boni z recti eritis ex meo de legib⁹: moꝝqz refoꝝ
 matiōe sigillo intelligetis. De embryonis formatiōe z animae
 infusione libri primi Alter tractatus.

Apiorib⁹ admirabilior vis distinctiua succedit: q venati
 vñido iā seie sbili spū cēūqz sedulo discurrete z icre
 mēti vī hauriete cor de pferri cerebro epate vmbilico te
 nib⁹ qz sō: qeā admodū i apborismis exqstissimē scribit Hyp. nec

tere parte in leua feminas cōstat quā nīlominus nālitatem effemi
nati fallere et viragines nitunt ut est imphabitis declarati. Rursus
Plinius melior inquit color ē marē ferenti et facilius partus. Motus
in utero quādragesimo die p̄traria oīa in altero sexu. Ingestibile onus
crurū et inguinū leuis tumor. Hippocrates mulier siquidem inquit quā
masculū cōcepit bene colorata est. si vero feminā discolorata. Autē
na in caplo de signis masculinitatis et femineitatis carta ducētesima
octuagesimatertia nūqz Michael dica ducentesima nonagesima
nona. nec nō in ope de aīalibus Albertus magnus carta cētesimā vige
sima nona atqz in eiusdem opīs libro decimo tractatu altero caplo
tertio carta cētesima trigesima secūda. Preterea in diuisionū libro
Rasis vbi signa ponit masculī foetus et feminae. atqz scotus nū in ca
plis sextodecio et sequenti vbi signa ponit masculī conceptus et femine in
muliereguida carta. xxvj. et sequenti atqz i libro qui dicitur p̄tiosus carta
xxvj. ca. si vis scire. vtrū mulier grauida pariat filiū an filiā quā oīa vi
des egidi collegisse et his vlibus breuiter. nepe efficaciora exp̄sisse.
Conceptū maris īnuat splendor faciei. Menstruū leuitas spissip̄cre
tio lactis. Atqz tumor ventris in dextra pte rotundus. Femineū sexū
p̄ria signa figurat. Amplius masculī foetus signa sūt bonitas coloris et
pani paucitas coitus puitas ex desiderio nāli. quū desiderium frica
tiōis loci sit magnū ex multiplicatiōe caloris et supfluitatū in loco quā
pruritū causant et inflatio pupille mame dextre pupille nigredo ten
des ad rubedinē et sanguis aduēit ad spiraculū naris dextre et mo
tus leuitas et corpis totius et vene inflatio magis circa latus dextrū et
spetialr cū gūedine et vene eleuatio sup os stōaci et sup vmbilicū.
Feminini vero foetus signa sūt inflatio pupille mame sinistre et gūitas mo
tuū et vene inflatio circa partē sinistrā cū gūedine illi loci et nigredo
pupille mame sinistre ventrisqz depressio circa coxas et foemur cū
inflatiōe et gūitas totius corpis et pigritia et multitudo p̄ni i facie et
malitia coloris et multitudo desiderio malo cū supfluitate. Serūt
quāda gūidaz de masculo p̄ces appetē de femina: carnes. Sūt p̄terea
quā dicāt guttū lactis p̄gnātis i aq̄ sōtis ciato clarissimi exp̄saz si mas
erit supnatare si femina basiz petere. Astrologi mai tē dicūt et vene
re oriētales auxiliari sup masculinitatē. Is cū fuerit occidentales sup
femineitātē. Datutinalesqz hora. s. casus sp̄matis masculinizat vesp

tinales vero femininizarant. Interea Borosbius dicit qd aspicere ho-
 ram cōceptiōis oīz: et si hora illa fuerint fortune potētes et fuerint in
 signis masculinis et dñs signi lune fuerit masculin⁹ est pgnans de fi-
 lio. At si luna fuerit i signo feminino et dñs signi lune emin⁹ est p-
 gnans de filia. Isthobolome⁹ in qdripartitū tractat⁹ primū sexto caplo
 in masculinitate et femineitate plimaponit notabilia. Haly aut abē-
 ragel iccirco dicit vñ si hora illa luna dederit vtutē suā planete orien-
 tali q sit in q̄rta masculia et signo masculino et maxime si luna fuerit
 filr in signo masculino est pgn⁹ s de masculo et si hui⁹ p̄riū fuerit est
 de femina. Rursus haly cū interrogat⁹ inq̄t fueris p muliere pgnan-
 te. Si est de masculo vel femina. statim aspice dñm domus filioz et
 dñm hore et lunā. et si oēs vel duo eoz fuerint in signis masculinis ē
 de masculo et si in signis feminis ē de femina. Sūt p̄terea q aspici di-
 cant oportet dñm dom⁹ ascendētis dñm qz dom⁹ filioz. si ambo fu-
 erint in signis masculinis ēē masculū si i feminis feminā. At si discor-
 debunt ita q vnū sit masculinū et aliud femininū aspicere oportet
 cū quo eozū luna cōcordat et secundū illud iudicare.

De partus obseruatione et maturatione caput. viij.

sicut in agendoz oī p̄ncipio p̄paratiōes armaqz iccirco
 idonea regrunt sic p̄us qz hora part⁹ imineat. salutifere pfi-
 ciunt obseruatiōes. p̄sertim iuxta doctrinas Auicēne in li-
 bz o seu ordine vigesimop̄mo tractatu p̄mo dica ducetesima octua-
 gesima q̄rta ca. de regimie vn̄uersali pgnatis et sequēti. Nec non sa-
 uonarollae in ca. de regimie pgnantiū carta tricetesima et sequēti
 Si aut pgnans fuerit corpis tenuis aut matricis hebetis nōnullis
 mēsisbus añ partū delitiss restaret castigerqz curatura si nimis pin-
 guis iuxta doctrinā petri p̄lei t̄m de argellata bononiēsis in ca. de
 ingrossatiōe corpoz et mēbroz. Si vteri fuerit paruuli balneū fre-
 quēter ingrediat illicoqz tali vñctione liniat. R. adipis anserine me-
 dullae ceruine vel saltē vituline et olei camomille ana ex qb⁹ fia vn-
 guet. tū liqdū quo liniat p̄terus caulūz succo thuris farina vel aca-
 tia in cibo datis mulieri. vuluas p̄betas putat apiri et feminaz foe-
 cūditatē hoc augeri cibo Hippocrates asseuerauit. Itē cipi herbe
 succu vuluas apit potus vīnā et calculos cit ob id idropicis vīlīa
 Iccirco caplin p̄terea obseruet mollificatiū rum rerū libelli n̄ri de
 aq̄ ardeū et añ oīa caplin de mēbro et corpe extenuato petri de ar-

nob. ppa ē mētis agitatio atqz solertia: vñ origo aī caelestis credit̃
dicēs Quintilian⁹. Nos aut̃ qm̃ aīa rōnal cū corpe nihil cōicat qđ
sequestrata rōne videm⁹ cōe cū beluis. alterā sup nālē. alterū ēē nā
le pcludim⁹. Nālē gnāri sup nālē infundī. Gnātionē aut̃ qm̃ mālē
oio ēē pstat. corruptibilē. Infusionē vō qm̃ spūal est. Incompactibi
lē z intractabilē diffinim⁹. Boetiz quoddā mediū ēē int̃ deū z aīa
lia: eius opa p̃sūtent: q̃rā qm̃ aliq̃ immortalia vident̃. plūma mortalia
sunt: par ē ab immortali. Immortalia illa. a mortali: mortalia. pueni
re. Siquē corruptibile illud a secundis causis. A p̃ma incompacti
bile trahit originē. Unica gēs hōmū celsū leuat. inqt Boeti⁹. ali⁹
cacumē: atqz leuis recto stat corpe. despicitqz tras. Haec nisi terre
nus male descipis admonet figura. Qui recto caelū vultu petis ex
erisqz frōtē. In sublimē feras animū qz. Ne grauata p̃ssū inferior
sidat mens corpe celsū leuato. Augustin⁹ in. xxi. de ciuitate dei sic
ait videlz. Nas vō in ipso corpe q̃suis nob sit cū beluis mortalitate
cōe multisqz earū reperiat infirmi⁹ quāta bonitas z puidētia crea
toris appet: nōne ita sunt i eo loca sensuū z coetera mēbra disposi
ta: spēs qz ipsa z figura z statura totius corpis ita modificata ut ad
mysteriū aīe rōnal se iudicet factū: q̃circa ita qz inqt Lactanti⁹. Nec
putādū ē fieri posse ut nō ob aliquā maximā rōnē fuerit p̃stitutum
qđ videm⁹ maxia rōne p̃stare: q̃ pōt ēē rō in ijs errorib⁹ puaz reli
gionū z in hac psuasiōe phoz q̃ putāt aīas interire p̃fecto nulla.
Cū igit̃ statuisset de⁹ ex oib⁹ aīalib⁹ solū hoīem coelestē facē z cae
tera vniuersa terrena. hunc ad coeli cōtēplationē rectū erexit bipe
dēqz p̃stituit. s. ut eadē spectaret vñ illi est origo. Illa vō de p̃ssit ad
terrā ut qz nulla ijs immortalitatis expectatio ē toto corpe in humū
p̃iecta ventri pabuloqz seruiret. Hoīs itaqz soli⁹ recta rō z subli
m̃is status z vult⁹: Deo p̃ri cōis ac p̃xim⁹ originē suā factorēqz te
statur. Rursus in caplo de corpuz resurrectione Lactanti⁹. Quid
opera inqt corpis atqz aī nōne indicāt animā ēē mortis expertez.
Nam corpe qz ipm̃ fragile ē atqz mortale quaecūqz opera molli
tur ea qz caduca sunt. Nihil enī Tuli⁹ ait est qđ sit manibus hoīs
laboratū qđ non aliq̃ ad interitū redigat vel hominū iniuria vel
ipsa cōsecrice omnium vetustate. At vō aī opera videm⁹ aeterna.
Nā quicūqz cōtemptui p̃nitiū studētes. In memoria monumenta
f iij

ingenioꝝ factorūq; magnoꝝ reliq̃rūt hī plane mentis suae ac vir-
 tuus nomē indelebile q̃siuerunt: ergo si opa corporis iō mortalia
 sunt qz ipm mortale ē. Sequitur ex eo ut aīa imortal' appareat: qz vi-
 dem' opa ei' nō esse mortalia eodē mō desideria corpis aīq; decla-
 rat. alterū cē mortale. alterū sempiternū. Corp' enī nīhil nisi t̃pale
 desiderat. i. cibū potū indumētū q̃etē volūtātē z tñ haec oīa sine nu-
 tu z adminiculo aī nec cupere nec asseq̃ pōt. Anim' aut' p semulta de-
 siderat q̃ nō ad officiū fructū corpis redūdet z ea q̃ nō fragilia s;̃
 aeterna sunt ut fama vītūis z memoria noīs coeternaq; ut in eodē
 recte caplo p̃iūctur: qd caplm sequitur de imortalitate aīe. **L**ucre-
 tiū carta. cxlvij. Itē carta. clxxvij. z sequētib' ca. cu dīt nobilia vbi
 videlicet sit mētis sedes z q̃ rōne corpori p̃iūgať. q̃ aīa sit aeterna z
 qd sin p̃hoꝝ varias opīn. oēs vtrū anim' z aīa sint idē. **D**e ori-
 gine aīae z an sit aīa: q̃circa ne nō oꝝ tñ nīxus sentētīis aīae videar
 imortalitatē p̃babilē reddē. **P**lato fieri nō posse disputauit q̃ non
 sit imortal' anim' human' cui' miranda solertia z celeritas cogitā-
 di z facilitas p̃cipiēdi atq; discernēdi z memoria p̃teritoꝝ z puidē-
 tia futuroꝝ z artū innumerabiliū sciētia q̃ coeteri carēt animātes
 diuina z coelestis apparet qz z origo aī q̃ tāta cupiat tāta p̃tineat
 nulla reperiat in terra. Siq̃dē ex p̃cretiōe terrena nīhil h;̃ admixtū
 sed necesse ē in terrā resolui qd est in hoīe pōderosum z dissolubile
 Qd aut' tenue ac subtile idē vō esse indiuiduū ac domicilio corpis
 velut carcere liberatū ad coelū z nām suā puolare. **R**ursus diuin'
 ille **P**lato. **T**ria p̃fecto in nob' eē inq̃t vidētur aīa spūs atq; corp'
 Aīa z corp' nā lōge in se diuisa: sp̃ritu medio copulant' q̃ vapor
 qdā est tenuissim' z plucid' p cordis calorē ex subtilissima pte san-
 guinis genit'. **I**nde p oīa mēbra diffusus aīae vires accipit z trās-
 fundit i corp'. Anim' imortal' nō d;̃ p breui hoc sed p vniūso t̃pē
 eē sollicit'. Aīa ab hoc corpe sciūcta si p̃perā fuit sub diuini iudicis
 snia scelerū luit penas ideo g̃uissimas p̃stat iniurias pati q̃z inferre
 Anari atq; intēperati ad res diuinas surdi ceciq; sunt. Impietas
 omnib' peccatis mixta ē. Impietas ipsa stimulus est quo p̃cipue
 peccatores tñ in hac vita sollicitant': tum i altera cruciant'. **S**eneca
 in exhortationib'. **N**os aliūde inquit pendem' itaq; ad aliquem
 peruenim' cui quid ē optimū in nobis debeamus. Alius nos edi-

dit alius instruxit deus ipse se fecit. Maximarum praeterea vene-
rendarumqz. vt vanissimas omittamus sectaruz principes Py-
thagoras Pherecides Socrates. compluresqz alij viri amplissi-
mi presertimqz magicæ sectae philosophi qui pertinacissimis ra-
tionibus reuicturos homines: immortalesqz futuros sunt opina-
ti. Quam Apollinis videtur oraculum sententiam comprobasse.
Namqz Trophonius et Agamedes cum ad Apollinis honores
Templum aedificassent pro remuneratione ab Apolline eaz rem
implozauerunt quam ipse sciret inter omnes homini esse melio-
rem. Inde post triduum inuenti sunt mortui. Extat igitur aliud
memoria dignum exemplum Cleobis et Biton fratres filij sa-
cerdotis Argiae iugum loco boum tarde venientium subeuntes
matrem decrepitam ad Junonis templum tulerunt: quapropter
Deam mater obsecrauit ut quod optimum sciret filiis traderet.
Cum autem post coenam cubatum iuerint: mane ambo inuenti
sunt mortui quippe quae. ut puto. consideras Marcus Tullius.
Lerte si ante. Inquit. obissemus mors nos a malis non a bonis
abstraxisset. Fertur etiam de Sileno ut ipse quoqz Cicero tradit:
Qui cum a Bida captus esset hoc ei muneris pro sua missione
dedisse scribitur docuisse regem non nasci hominem longe opti-
mum esse. Proximum autem quamprimum mori vnde nequa-
qz dissentire Euripides videtur. Docēs in hominis natuitate ho-
mines esse plorādos in morte ridibundos quod Crathea quoqz
confirmat ut Heliseum consolaretur filij mortem complozantem
scribens hos versus.

Ignaris homines in vita mentibus errant
Euchinous patitur fatorum munere leto

Sic fuit vtilius finire ipsiqz tibiqz.

Quo autem pacto anima sit immortalis Socrates per ideas
conatus est reddere rationes certam rerum causam. In ideis esse
sitam asseuerans. Immortalitatem quoqz animae ab Ideis po-
tissimum demonstrari. pcessum inē ideas a minus cōi p medias ad
cōmunissimā fieri atqz descēsu ab ideis fieri ad eaz effectū. Demū
rōnē dispōit immortalitatis ex eo qd rōnal aīa corpi p̄stet vitam nō ut
accidēcialis forma inherens corpori. Sed ut substantialis in seipsa

¶ Manēs: ex se formalit̃ viuēs: q̃si q̃dā vitæ corp̃al̃ idea atq; p se suf-
ficiēter corp̃^o viuificās iōq; pcludit aīaz nō posse mortē suscipe cū
mors vitæ opposita sit. Alia vō ⁊ vitā ppriā habeat ⁊ maneat i se
ipsa adeo ut neq; p se ppe neq; p subiectū aliud mortē suscipe va-
leat q̃ cū difficultate persuaderi nob̃ pnt vello corpeo ipeditis. At
liberis oīno: caeterū ad rerū nālīū nrī. s. fruct^o enucleationē reuita-
mur. ¶ De embryōnis ⁊ foetus natura ⁊ fato secundū tractatus
caput incipit primum.

ris et hec etiam est causa quod citius senescunt foeminae et aniles acci-
piunt rugas: quia humidum cito frigescit in eis et efficitur flegmaticum
cum tunc canescit atque crispant. Precoeteris autem veterescunt quod multum
coitu utuntur et frequenter pariunt. nam embryo venati per virtutem pascitivam
umbilico mediate sanguinem a matris epate descendere vigoremque iu-
venilem lactes ac suggit. unde suscipiens incrementum: quod sit menstruat ege-
stione non indiget. Nam in matris epate mediate optime purissimeque digerunt
quod nisi fieret foetus periret. Hinc est precipue quod in matris utero embryones cum
primum incipit vis cibativa necant quod huiusmodi quod indigestio non tam
facile quantum alie plime cause quod in sequentibus ostendunt unde non modo foetus abor-
rit immo frequenter absorbit et ipsa conceptio. Idem iterum epas cum corru-
ptum quod albumen quod transiens sanguis corrumpit quem per corticis istar fructum
suum defendens et tegit secundum quam si superhabundans nimium penetrat
sanguis ille foetus interimit quod nisi facit saltem maculat faciem praesertim
quod expositior quod est cutis infantis et leuiginosus efficit cuius rei remedia in
libro nostro de adolescentia tractabunt. Nunc praesentiora percurram.

De rebus quod obsunt quodque sunt embryoni et foetui caput secundum.

Documentorum embryonis principaliter duplex generum putamus ab
n exterioribusque et interioribusque rebus causatur quodque quolibet dividitur
plurifariam quod quod diuisiones quod a phisicis late monstrant omni-
ta indicans res tam quod obsunt quodque sunt embryoni ut illis abiectis ipsis mini-
stratis allacer ad lucem veniat. Res praemittit quod nocet embryoni sunt excessi-
ue aeris. Alterationes in algore praesertim seu calore vel quodvis modo. Praecet
praeterea a matris visio terribilium. unde sequitur paucorum tristitia seu reliqua passiones
acute auditus tonitruum ac tormentorum et similia horribilium odoratus reus
foetidarius atque mercurij vipe siue amphibibene aut coruini oui trans-
gressio. Nam praeterea replet omnes praesertim nauseatiue mordicatiue et
acutiue cantes sternutatione ac tussis saligineque maxime suillum quod cum
scrophulis vel vnguiculis edunt partem carere vel eniti faciunt. papaueris a
matris coestio siue seminis eius atque alia plima quod si quoniam necessitate urgen-
te praescire voluerit scoti legat capitulum. xij. de rebus quod nocet mulieri guide
vigesima prima carta et sequenti. Cauendum insuper a nimis inani-
tibus et violentis praesertim motibus foris et conatus ad pondera saltuum collisio-
nem et silium. Quae vero sunt infra scripta prohibentur ut omnes generaliter facili-
cibidigestionis bonique nutrimenti ut sunt pedices fasciani meruli turdi
capi galine et earum oua sorbilia recentia dummodo parietes locustis seu

rebus putridis nō pascāt vñ oua nauseantia causantē edi leporēs z
 silia iuuenia pinguiā qz nisi deficiēt pgnātib⁹ appetit⁹ q casu pinguiā
 nō debēt ministrari. vinū hippocratica fēticia beluolū sit mollissimū
 vet⁹ claz⁹ subtile z odorifer⁹. In secūda autē mēsa si pgnātes appe
 tūt. Mala pira citonia mō sint mediij saporis. s. iter dulcē z acetosū
 secure cocta possūt ministrari. Pretera poma punica passulle ami
 gdale penit⁹ excōiate z silia in pauca tñ qzitate nā sūt vērōsa. De q
 bus oib⁹ exactissime in ca. de regimine pgnātūz tractat⁹ sexti carta
 tricētesima scribit sauonarolla. Inter coctera pēpiens ne repleant
 maxie faseolis cicerib⁹ apio seniculo z silibus mēstrua puocātib⁹
 ventrē teneāt lenē cū eis q leniūt ad rēpantiā z cā est ne retente feces
 ledāt matrices vñ dolor q obset posset: qd absit inalefcē. Talia āt
 nō sūt necessaria nisi cū stringit nā valde. insup in eodē ca. Sauona
 rolla pfectiōes docet z cocta embryōi vtilia q ad idē qdē docta se
 quūt a salubri nro in eoz caplo q phibēt ne in vtre peat ifans car
 ta. xxix. z q posuit alter Michael carta. xxi. z in pncipio secūde añ
 caplin de pditione lactis z lactātis nec nō q ralis posuit in ca. de regi
 mine infātis z pgnātis Altonius quoqz guayneri⁹ z bonus mesue.
 ¶ De cōiecturis salutis z egrotatiōis ebryōis z foet⁹ tertiū caput
 ¶ Onsequēs est vt salutis pīcturas vel egrotatiōis embryo
 nis z foet⁹ oñdam⁹. Nāqz pinde dieti qd agēdū sit inotescit
 qcirca sciendū est embryōis z foet⁹ debilitatē ifra scripta si
 gnificare vñ dolor vtrīs pgnātis anxietas nausea abominatio ap
 petit⁹ cōruptio dolor stōaci sternutatio vomit⁹ dolor capitis vñigo
 Tenebrositas oculoz pullus siue cordis tremor vtrīs flux⁹ pedū
 inflatio z mollificatio mēstruoz aptio qb⁹ causat a matre ebryoni
 debilitas z rursus mri ab embryōe embryōis pterea foet⁹ qz debili
 tatē signū q i ca. de signis debilitatis ebryōis posuit Auicēna carta
 celxxxiij. z q in ca. sexto pmi libri posuit Michael scot⁹ carta. xiiij.
 quocirca pariter ponit remedia. nec nō in ca. xix. signoz in femina
 guida qb⁹ habet notitia si embryo est san⁹ vel infirm⁹ victurus satis
 vel moritur⁹ cito tñ in vtre mris qz extra carta. xxxij. z sequēti. Si
 truois fluxus ex naso vel ore vel matrōe nā defluerit z nōduz sit
 hora pariedī. signū est embryonē debilitari cui qdē pderit. Si cali
 dis cibis mater vescat omis vñ sorbilib⁹ recentib⁹ galinaccis z gali

nis ip̄is iuuenib⁹. Jure bono ⁊ nisi nausēā p̄gnans habeat p̄ngui
calido amigdalaz lacte gīngibē cīnamomo atqz sīlib⁹ musci odo-
ribus thuris ⁊ huiusmōi. Preterea si pillus sup aliq māmāz oriat
signū ē egrotatiōis embryōis ⁊ foriāsse matris future. Item cū mē
struū grauidis influxit inualidi aut non vitales partus edūtur. Cō-
traria fere omnia sunt salutis coniecture.

C De embryonis ⁊ foetus peculiarib⁹ egrotationib⁹ caput q̄rtū.

C Coniecturas egrotationū embryonis ⁊ foet⁹ medicine par-
ē sequant̄ opportune q̄circa añ alias memorabo q̄ Sauo-
narolla mē n̄ docet ī tractatu sexto carta tricētesima ⁊ vna
caplo de cura accidētū p̄gnātib⁹ quo p huiusmodi sudoris n̄i of-
ficio qd medicine reppertoriū malli q̄s p̄fessionē appellādū refugī
endū hortor. s. ad embryonis ⁊ foet⁹ egrotatiōes explodēdas q̄rū
duplex gen⁹ est nāle v̄z ⁊ accītale quoz qdlibet diuidit̄ plurifarias
nāle illud vocam⁹ qd a nā deuenit parētū v̄l pauoz ⁊ hoc ē difficult̄
rarozqz curat̄. Nā vitiū intīmū penit⁹ b̄z ⁊ vt plm in curabile. Acci-
dētale v̄o illud est qd post gnātionē cōceptionēqz plurifariā potest
accidere. Virūqz aut a matricis egrotationib⁹ est cābile q̄re potissi-
mū danda est opa vt matrix curet quēadmodū docet Auicenna in
caplo de egritudinib⁹ matricis carta ducētesima octuagesimā p̄ma
⁊ secunda. Nec nō sauonarolla in tractatu sexto carta ducentesima
octuagesima septia ⁊ sequētib⁹ nec nō in ca. de apostemate matricis
ac sequētib⁹ deqz coeteris ei⁹ egrotationib⁹ ⁊ salubris liber noster
carta vigesimanona atqz michael scotus in caplo de rebus q̄ nocēt
embryoni ⁊ mulieri grauide dica docēt vigesima. Nos ad foet⁹ vi-
uacitatem hac titillationem accedamus.

C De fetus viuacitate ac titillatione caput quīntum.

S Incerato optiqz alimētato embryōe fetui p̄de viuacitas
ac titillatio leta succedūt. Malicoriz boni ⁊ maturi gustati
one foet⁹ gaudet ⁊ mouet̄ ī vtero titillāt p̄terea foet⁹ ī v̄fo qm
maīces cū voluptate exaltant̄ odoratu rez odoriferaz qd gaudz
matrix ⁊ foet⁹ q̄circa p̄oib⁹ phisicæ alijs auctorib⁹ Auicēnā sauo-
narollā ⁊ guayneriū Autoniū p̄stat p̄sulere qppe q̄ tā ample regu-
las docēt p̄gnātū v̄n viuacitas titillatioqz causant̄ embryonib⁹ vt
mibi posterisqz iccirco docendū oīo supsit nihil. Igitur nē res p̄ci-
osissima tempus frustretur ad sequentiā properabo.

De numero fratrum et sororum prenotando caput sextum.

Em fratrum claudio ptholomeo teste q eiusdem mris sunt astro
r logus deprehendere poterit ex signo medij celi aut ex loco ma
tris. Locum autem dicimus in quo veni die et luna fuerit in nocte. At
quoniam signum hoc et signum quod ad ipsum ascendit locum matris sunt quod res filiorum eius
deprehendunt eum fratrum esse locum oris. huic ergo loco si planete fortune i
figura assimulant fratrum multitudinem inde iudicabimus. Huius autem exi
stimationem rei ex illorum planetarum numero assumemus. Considerabimus
etiam si fuerit in signis vni imaginis vel duorum corporum. Si si planete
infortunij super hunc locum eleuati fuerint seu eum ex oppositoe aspexerint
fratrum paucitatem signabunt. Maxime autem si sol cum eis extiterit. Si vero fu
erint in angulis prope in ascendente fuerintque in aliquo istorum locorum saturnus
in virginibus et maioribus hoc esse fratribus signabit. Si autem mars fuerit alio
rum fratrum numerum iteruenire morte breuiabit: quantitas quod planetae
quod sunt datores fratrum si fuerint in positioe conueniens fratres potentes et
exaltatos oris iudicemus. Si autem Jovis fuerint ibecilles erunt et impotentes.
Si planete infortunij super datores eleuent vel si eos sequentur. Rursus
erunt brevis vitae. Vasculoz datores sunt planete masculini i suis quan
titatibus mundi. Largitores autem feminarum sunt feminini filii in suis quan
titatibus mundi. Orientales item primos largiunt fratres occidentales postre
mos. Rursus cum i figura largitores associant signo re fratrum signant
societate puenienti fratrum concordiam signabunt si vero in signis nulla ad iuice
societatem habentibus vel si quantitate predictae quantitati Jovis habuerint voluntatem
fratrum ad invidiam et discordiam signabunt atque inuicem et omnes fore decepto
res. Si quis autem vnaqueque re fratrum plusquam supradictum sit iuestigando perscu
tari voluerit satis hoc agere poterit si loco ascendentis largitores pla
netas constituerit ac tunc omnes eorum res quemadmodum in natiuitatibus faci
mus obstruauerit. Denique istis omissis ad sequentia succedamus.

**De masculinitate et femineitate ante partum illesa matre preco
gnoscendis sepius unum caput.**

Quiaque absque huiusmodi predictisque cognitione tractatum de foetu
propea poteramus haud mutilatum absolute tamen ne de embryone quod
piam videamur omisisse. de re fratrum et fetu precognoscendo masculino
seu feminino decreuimus disputare. Demorantes quod iccirco clari pri
mus senserint auctores. Deinde quod latent in obscuro. Quo circa autem
omnes Plinius audiat. Sepius moueri mares i vtero et in dextra

nō **Alb.** mag. i. li. xvj. volumis de aialib⁹ tractat. s. de ortu z iductōe
ca. xj. Qualr aia ē i seie z hūi quē ordinē pōitat ē i eo vegetabil et
sētib⁹ z q̄lī sola rōnal ē ab extrīseco carta. ccvj. z sequētib⁹ vbi du
os ḡd⁹ p secretorū nāe solertissimā idagationē i plātis succedē. i re
liq⁹ aialib⁹ tref. i hoīe q̄tuor. In alijs at ḡdus mixtio nū q sūt aī vi
tā z vite pncipia admirabilr eē distiguit vbi **Anaxa.** **Arist.** **Anic.**
Auerro. **Teophrasti** aliorūq⁹ i mediū pīpatbeticoz affert opini
onea. Accirco pforatiōes brachia dactilata⁹ man⁹ z singla pgrue
mēbra dispōit qb⁹ nōdū tū psumate sōrtit. Aia sēntia reuāiscit. aie
diūsa qm̄ ē opatio: diūsa pī fortita ē noīa. Dū vegetat ē aīal. In h
a spūali d.fferēs: q h rōnē mīstret: illa vitā q mea qdē inīa i bleclō
sine hoīe tē nō pōt: illa eē pōt tū vna est aia. I. sensual vna. rōnal al
tera videat. Sēfual si qdē ē q sentit vult recordat in corpe coīs. Rō
nal vō q pēplā itelligit sapit. Spūal qdē viūcs i seipā: qd innue
re q̄s videt **Lactāti⁹** dicēs. Hō nō stat qm̄ nat⁹ ē rect⁹ ingredit. S⁹
q̄drupes pmo qz rō corpis z huius pīr vitae coīs ē nob cū mutis
aialib⁹. Post deide virib⁹ pfirmatis erigūt eiūsq⁹ lingua in eloqui
um soluit z mutum aīal eē desinit: q rō docet mortale nasci. hoīem.
Postea vō imortalē fieri cū coepit ex deo viūc. i. iusticiā seq q pī
net in dei cultu. quā q̄l i sniam secut⁹ **Pindar⁹** inq⁹. Et corpe⁹ oīuz
ibecillē psequitur mortē viūūq⁹ et aēfinitat simulachrū deserit. Hoc
n. ē solū a Deo pfectū atqz illuc tēdit nō cū corpe. S⁹ lōge a corpe
seīctū ac sepatū pūz oīo carnis expe atqz expiatū. **Spe. n.** aīn⁹ sin
cer⁹ z ut **Heraclit⁹** q̄s aī optum⁹. Cū velut e nube fulgur ita e cor
pore volat. Qd at p mixtū ē corpi eoqz oppletū quēadmodū eua
poratio qdā onusta atqz caliginosa egre emittit egreqz reuocatur.
Naud igit pntaneū bonoz ac fortū viroz corpora vna cū aīa
pter nām in caelū trāsmitti. Sed aīos vtute ex cultos existimādū ē
oīno. Solci pīrario **Epicureoz** errore. Sic aīarū imortalitātē sūt
opinātū ut eas in varia transire corpora crediderint. Hinc ē q pro
pria pfolli sponte. i. spantes ex adūsa se i vitā pspērā mīgturos cō
plures viri pīre: q cū **Degeias** cyrenaic⁹ efficacissime disputaret a
deo frequētes ad libimet mortē pscissēdū hoīes iduxit ut illa docē
na i figno suo phibēt ab egipti rege **Ptolomeo** q tpe mag⁹ phoz
pētātē e hmoī res ē agitata q̄circa ut frinolas cūmittā: tres pēpūas
phoz opiniōes repio. Eoz carne adeo q̄l more pīmā ponā q puta

bāt aīas intire dicētes: Sic corp^a corpe sic ab aīa aīaz gnārī z līnē
corpe eē n̄ posse. Legē celestē eē q^d vniq^qz varietatē recipiēt n̄ eēt
aeternū. Aīaz varietatē recipe q^d i infāte sit nescia. In puero min⁹.
In adolescēte cōiter sapit. In iuene plus: iō eē aeternitatis exptez
atqz vbrīnos iccirco phīac fōtes h̄ pacto exhauriētes q^d bifariāz
s. phīaz distigunt. fm̄ opīnionē vnā in q̄ sic aīaz relīquāt ut nībīl
aliud nīsi rex oīuz illā similitudinē opīnēt. fm̄ aut vītātē alteram.
vñ p̄sūs aīaz tollāt. Oib⁹ a sup̄ma die eadē q̄ aī p̄mū: nec magis
a morte sensus vll⁹ aut corpi aut aīae q̄z aī natalē. Im̄mortalitatē
vanitas in futurū etiā se ppagat z i mortis q̄z tpa ipsa sibi vīta mē
tīf. Si passibil̄ anima ē. sēfibilis sit proculdubio necesse ē. At vbi
cogitatio illi quomodo visus z audit⁹ quo pacto tactus. Deniqz
q^d sensuū vsus aut qd̄ sine ijs bonū q̄ deīde sedes: quātaue multitu
do tot saecul̄ aīaz velut vmbraz q^b im̄ortalitatē z trāsfīguratōez
dare. Manes colē atqz hoīez deū facē q̄ iā etiāz hō desierit ceu vl
lo mō spirādī rō q̄ caeteris aīalib⁹ distet aut nō diuturniora in vīta
multa repīant q^b nemo silez sibi diuinat i mortalitatē. Pueritūz
īsta delīramētoz quīdaēqz nūqz desīnere mortalitatis cōmēta sūt:
īngūt. Siliis z de asseruādīs corpib⁹ hōīuz ac reuīuiscēdis p̄mī
sa a Democrito vanitas q̄ nō reuīxit ipse. Aliqz ipsa demētīa ē
īterari mortē vītāqz. Fuerūt alij q̄ aīaz spm̄ eē ignēū aerēū spūales
q̄ a sole sortita sit ignēitatē a spheris coelestib⁹ aeritatē. Spūitum
aūt tanqz artificē eē dū ē cū ignēitate z aeritate agentē in mā qd̄ est
spma voluē. Et qm̄ pstat spheras nīl nīsi corruptibile posse pducē
iō mortua ignēitate mori māz z remanē aeritatē vñ exalat spūs q̄
pcedēte tpe rarefcūt z disgregat sic fieri q̄ recēter mortuis corpib⁹
spūs qñqz sentīf īnueteratis nūqz cui opīnioni videt Quidiū he
fisse cum dixerit. Spūs hīnc vacuas prius extenuandus in auras
Ibit z ī tepīdo deferet ossa rogo. Q̄ subeant aīo moeritozū ob
liuīa n̄fo. Et lōga pietas excīdat īsta die. C̄ Chrīstipp⁹ solas sapiē
tū aīas ppetuauit ob mētīs. s. agītationez atqz solertiam vñ scatu
rīgīnes oziri anīmi caelestīs ut Epicarnus p̄ coeteris q̄z punacīssī
me p̄debat. Omōī sentētiāe fuisse videt īstitutionū rethorīcaz
pnceps: hōī sīnderesim illaz: nāle quoddam esse dīffīniens ac sicut
aues ad volatum equi qd̄ cursum ad scēuitiam ferae gīgnuntur ita

geitata Salicniqz de regimine sanitatis. Locce pterea in cibo supte
ptu matura rāt z pp vīm suggiuā accelerāt qm nō sit part^o nisi cū se
tui nō sufficit qd ei mittit secundina ex sanguine z egressio qdē foet^o vt
ait Auicēna nō cōplet nisi p scissionē pāniculoz hūidozū z effusi
onē hūiditatū eoz facientū ipm lubricari. Plini^o tradūt inqt cer
uas cū sensint se gūdas lapillū denotare quē in extremētis reppitū
aut in vulua dī custodit part^o ad alligatū. Iuueniūt z officula i cor
de z vlia gūdis qz vilia pturiētib^o qz. Pā d pumice q uacaz vte
ro sūmodo reppit. Birinus in nā bouū carnesqz lupi edisse pari
turis pdest aut si incipiētib^o pturire sit iuxta q ederit adeo vt etiā d
illita noxia valeat eūde vō supuenire pntiosū ē. Intelligēdū aut vt
puto de illo est q receter ederit Bartholome^o d mōtagnana caplz
faciēs de regimine pgnatū nec nō de abortus pibitōe p causari
pmituarū remotiōez foetus morte inducentiū piliū idcirco dat ad
fluxū materiē albarū a matrice descendētū q multiplicat ppe ptū
pueniētē pp lapsū frigidū z humidū epatis stomachi z matricis.

C De foetu ad natiuitatē rectificatib^o z facilitatib^o caput nonū.

Etū ad natiuitatē rectificatū z facilitatū doctrina neqz
f est omiteda quo circa Plini^o pmiū mēito audiat. Denāthe
hba nascit i petris pastinace folio silis radice magna nūerosa caul
ei ac folia cū melle ac vīo nigro pota facilitatē pariedī pstat ac secū
das purgāt. caninū lac epotū sūm^o ankin^o cū aq ciathis duob^o cpo^o
facile parit faciet enixū nec n ex vtriclō mustelio p gēitale effluēt aq
epota. apbisibena q; ipixde suata pstat facile ptū. Itē aguiū senect^o
lūbis alligata faciōes reddet pt^o ptin^o a puerpio remouēda dat z
in vīo bibēda cū thure alr suppta cat abortū. Dittam^o hba in vīo al
bo suani tepido bibita ptū facilitat. facilitat itē part^o si frequēter mu
lier balneū an ptū p mēlez. Sz nō plōget in eo sessiōez z dorlū inū
gat cū olo de narciso z been z silr totū vētrē iseri^o. Itcirco isup me
dicoz ducē cōsulam^o Auicēnā suūqz achatē tāqz sauōarollā qppe
qū doctnis vlc circo reliqs omiffis i pstatē qlibet pbiscū pchica
vlus nāqz cūcta docet mediāte pōt euadē nec nō idiuisionū libro.
Rasim caplo de ijs que facile faciūt paritū educūt secundinā z egre
di faciunt foetus. Pastinaca partus adiuvat z qdrupedū hac ma
xime pasci dīcuntur cerue pariture

C De ppinqui partus termino z labore pronosticādīs .x. caput

p Artū primū significant māne turgescētes q̄ppe q̄ succis
dulcib⁹ dūndunt z ad nutrimenta nascētis lactifluis fonti
bus secundū p̄cet⁹ exuberat. Nec. n. vt elegantissime scribit
varro decebat alit̄ q̄s vt sapiēs aīa a corde alimonia duceret id q̄
ip̄m solertissime cōparatū est vt candens ac pinguis hūor teneritu-
dinē noui corporis irrigaret donec ad capiendos fortiores cibos
z dentib⁹ instruat z virib⁹ roborēt. primū p̄terea partū indicāt ma-
trone lassitudo tergi grauedo vteri demissio zc. Que auicēna atq̄
sauonarolla in caplis de signis appropinquois partus carta duce
tesima octuagesimatertia z i paracibica noua carta tricētesima z se-
cunda posuerunt. Atq̄ Albertus n̄ in ope de aīalibus libro deci-
mo tractatu secundo caplo q̄rto de hora partus z q̄litate natoz in
boris illis z causa difficultatis in partu carta scētesima q̄dragesima
tertia. Interea vero nensū decus Plinius audiat. Oscitatio in eni-
xu lethalis est: sicut sternuisse a coitu facit abortiuū Laboriosū autē
futurū partū causant in primis si cōpressā fuerit mulier q̄s part⁹ pa-
tia adolecentior parui p̄sertim z pinguis corporis z si cū magno
fuerit viro copulata. Preterea si inleua vteri parte frequētius foet⁹
grauescat z si cū mouet̄ obiliter pigreqz vterū q̄nt. Cōtraria omnia
faciunt lenē partū maxime si puerpa sit idonea iuuenis sana z pare-
reb⁹ assueta. In q̄rta p̄terea specli nālis parte infra scripta capla ic-
circo cōtinent. De terminio v̄s partus z eiusdē effusione. De multi-
plici causa difficultatis pariendi q̄ v̄s sit aut cā p̄gnantis aut causa fe-
tus aut matricis aut secūdinē aut causa vicinantiū z cōmunicantiū
authore partus aut obstetricis causa vel p̄pter alias causas p̄mitti
uas q̄ in sequētib⁹ deo dante singula declarabim⁹. Interea harū re-
rū studiosos ad p̄scripta capla qm̄ sunt absolutissima remittamus.
C De partu z obstetricatione caput. xi.

i Inter philosophoz de humano partu sentētias plurifaria
hec maxime inualescit. Foetū v̄s añ mēse septimū nasci pos-
se s̄z viuere negre nā nōdū in eo est vtus vitae sufficiens quo
circa Plinius añ mēsem septimū haud quaq̄s vitalis est septimo
nō nisi p̄die postero ue plenilunij die aut interlunio cōcepti nascunt̄
Rursus Plini⁹ septimo inq̄t genit̄is sepe nūero foramina aurīū vl-
nariū defluere. Octimēses autē rarissimi viuūt. Hā p̄mis motib⁹ nā

libus tū etiā sūt imbecilles. Tamē in egypto septimo ⁊ octauo mē-
sibus natos diu vixisse posuit Albertus. verū maior vbiqz est spes
habēda in septimēnsib⁹ q̄z in octimēnsib⁹. Nāqz si natiuitas differē
ad octo mēses ⁊ nō vltra signū est foetū septio mēse nō fuisse pfectū
octauo autē q̄tior vñcūqz reficit ⁊ a mot⁹ labore quo lassus erat
restaurat. Postea nono mēse viuacissim⁹ fact⁹ nā dūce se voluens
pariterqz nex⁹ resoluēs claustra recludit ⁊ nascit q̄ qm̄ calide ⁊ hūi-
de in mris vtero mollit⁹ for⁹ est: nascens p̄rietatē sentiēs vagit nihil tñ
vociferās nisi p̄us totus emergat. Sic est p̄ma vox hoīs vox dolo-
ris q̄ si agētī nō de est a fortiori multo magis sit oꝝ patiētī quā ne tā-
tope vexet. obseruādū est ne sūt paries pudibūda. Trepidulla vel
iracūda aut vteri nimis gēilis p̄guis ue aut ibecillis mris q̄ ptū i
pediūt p̄teavlue os nimis angustū vel iteri⁹ clausū ⁊ hemorroides
nimieqz ⁊ supflue hūitates: infāis magnū caput nālitate ue excedēs
i corpis q̄tiate seu qd absit mortu⁹ aut globosus aut p̄ nās posīt⁹ q̄
maxie ptū i pediūt q̄circa pitā obstetricē volueri quēadmodū. Ra-
lis docet i sui volūinis q̄rto tētatu ca. de allenatiōe part⁹ ⁊ regimie
pturiētis ⁊ salubris liber n̄ caplo d̄ partu mlieris dica q̄rta. p̄teea
aū oēs Quicēna carta ducētesima octuagesia ⁊ sequētib⁹ atqz vtiqz
Michael locis plib⁹ vbi ad faciliē inuentionē signū qd cuiqz magis
libet fiat in margie qd in isto q̄s capite vbi p loci opportunitate po-
tissimū p̄grueti margie vꝫ figuret. Itidē p̄ q̄rūcūqz q̄litate textuū
allegatoꝝ in nūeratiōe cartaꝝ obseruet qd eqdē i p̄cedētib⁹ sequēti
busqz feci faciāqz dñō p̄meoꝝ q̄litate cōcedēte q̄ imp̄ssi sūt. Sꝫ de
hoc satis. Mulier adueniente partu mō deambulet mō sedeat sup
scamnu vel cathedrā ad hoc aptā. Interea si sit vēcūda ne pudeat
si timida vl̄ irata vt sit bōi aī sibi sedula suggerat diligēter obstetrix
pedes si inflati fuerit olo rosaceo liniant vl̄ aceto a q̄ debilitato si tūe
scūt p̄ter modū sec⁹ aut absit acetū nā in silib⁹ vti p̄stat reb⁹ fometati-
uis hūidīs ⁊ mollificatiuis. Igit̄ placide tepida iccirco balnea cō-
mēdāt qm̄ ad natiuitatē q̄si qdā adulatiōe disponūt. Nimis autē ca-
lida cogūt ante debitū tēp⁹ foetū oziri qm̄ nimio lesus calore fugē
q̄res ad exitū se voluēs p̄cipitat. Sigs autē aū debitū tēpus nascat̄
iuolui debet q̄z fieri potest piētī pānis lane mollis aliq̄stulū vinctis
butiro vel axūgia si butiri copia desit insulla talis aut cognoscit au-

riminariū exitusq; viarū z supfluitatū nimia puitate. Sed hoc nō
pderit remediū nisi pcoqbus. Nūc ad ppositū a reuertamur itaq; si
psens est hora partū puerpa statim in pedes erigat z mīcis os cū oīo
lilamino seu liliaceo inūgat. Insup altee mucilago seu seminis lini
introposita pferit si siccitate matrix affligit multū pderit. Quī mōi
aut inūctiōes fiant pariete sup cathedra ad hoc apta cōueniēter se-
dente olla carbonū ignitoz plena pferit si sit hiems inferi dōec erū
pat fluoz apposita mox ablata z anhelitū teneat vt inferi foetus p
mat z fricent cū manib' ei' hilia z lenit a supiorib' ad inferiores ptes
cōpmanē ad expulsiōez qpp v' bene succus tepid' iuuat eptus z
porri vt nōnulli dicūt succus frigid' vomit' qz z sternutatiōes q cō
pmūt. Itē si paries sūmat in potu decoctionē fenugreci z dactiloz
cū ruta vel mirra cū aq rute z in mediate bono carnis iure tepido
cōfortet qd si fiat: min' admodū part' difficultat. Coeterū si orisitiū
sit nimis angustū z foet' iuditan' maria oīo difficultas incūbit. hic
vt x uerbio pstat de duob' malis min' est elligēdū sicut in ca. de re-
gimine abortus z extrahctiōe foet' mortui docet auicēna. si globo-
sus fuerit foet' in vtero ab osterrice qz commodius poterit habilitet.
Preterea si sit ita dispositus vt in lat' vel dorsu iaceat v' pedes ppo-
nat: difficuliter discriminoseq; nascit: cui discrimini digitis molli-
ter impositis opportune occurrat sapiēs obstetrix. Foetusq; itra secu-
dinā capite infra posito cōponat ad partū. Nec iccirco gnāliter di-
cta sufficiāt. nūc septialia qdā enucleati' euoluam'. Principali' igit
vt a gnāl' ad spetialia descēdam'. Sciēdū hoies ē qtuor modis
orin in caput i pedes in denerū iacētes seu duplicatoa. Si in caput
ad partū foet' descēderit z sit reliquū corp' in latus ipositis apte di-
gitis obstetrix foet' brachijs laterib' iūctis rectū i caput ad orisitiū
ducat. Si sic descēdē cepit ita molli-ter tenēs educat ne man' infans
diūtat z laterib' infis insigat. Si vō difficil' fuerit fisciōis secōdia sci-
dat vnguib' eā obstetrix seu lenit apteq; ita ne foetū ledat puo cul-
tello cuspide ibi carente z formā ibi semicircularē hñte. Amplius
si fuerit part' difficilio: scōchi albi nā isti' hbe duo sūt gnā albū v3
z nigrū lactucae siles ambe nisi spinose essēt caule cubitali āgulofo
int' cauo z q fract' copioso lacte manet succ' vni' poculi mēsurā i
vino albo z oleo calefact' adiuvat ptū ita vt a potu ābulet puerpa.
Preterea baculus quo anguinaria excussa sit adiuvat parturientes

idē facit pēna vulturina puerpe sinistro nōnulli dextro dicunt pedi
subiecta atqz ligata p̄tin^a a puepio remouēda. Adibi autē vide t̄qz
si p̄ siḡ in añ habiti posita marē in vtero eē cognouerim⁹ dextro pe
di: si femellā sinistro dicta sit pēna viciēda. sicqz d̄ reliqs diffinio ma
nib⁹ aut pedib⁹ substinēda. Itē Rasura seu dactilloz tenuiffia lima
tura cū suauī vino potui data: marie aiūt munē cito liberat pturiē
tes. Idē facit mlieris alteri⁹ lac potui datū. nec nō irūdinū nidus i
aq̄ distēpat⁹ quā p̄ pānū exp̄ssaz t̄ regetā bibat puerpa. p̄terea mu
le vngula lata sub iterula enixū faciltat. idēz facit magnetē si puer
pa manu tenuerit t̄ si ad corā ligat⁹ fuerit rube⁹ corallus ad idē fac
lac mixtū cū olo t̄ a pariete secure qdē sūptū Ad idē fac frictule ex
mille folio trito cū ouo mixto t̄ succo s̄apsuci aut amaraci v̄l maio
rane in olo cocta t̄ esui data. Horz autē oīuz remedioz iuuamentū
anhel⁹ t̄ ē retetio q̄ valde foet⁹ exp̄mit ad exeūdū q̄pp Plini⁹ carta
cclxxi. in ca. de plimīs exp̄mitis ad ificiēdos capillos t̄ p̄t̄ eiciēdos
t̄ p̄tinēdos. rur⁹ carta. cclxxx. i ca. q̄rto t̄ sequēti. p̄tea carta. cclxxx
lij v̄sa adipee lūbis suffiri t̄c. Itē in eadē dica paulo īfra. Dextro il
lato facile enitū t̄c. Rursus idē auctor magn⁹ leporis vsus mlierib⁹
v̄l uas adiūuat pulmo arid⁹ pot⁹ p̄ fluuiā lecur cū samia terra ex aq̄
potū secūdas coagulū cauēt p̄diana balnea. illiū qz cū croco t̄ pō
ri succo vellē appposito abort⁹ mōtuos expellit. Rursus idē auctor
anagyros quā aliq̄ acoton vocāt fructicola est gūis odor flore ole
ris semē in corniclis nō breuib⁹ gignit qd̄ durefcit p̄ mēses folia col
lectiōib⁹ iponūt difficultqz piētib⁹ alligant ita vt a ptu statī auferā
tur qz si emōu⁹ heat t̄ secūde mēsesqz morēt dragme pōdē bibūt i
passo folia. itē pastiaca p̄t̄ adiūuat et q̄drupedū hac maxie dñt pa
sci cēue piture. itē idē auctor i iuuecaz secūdo v̄tre pile rotōditate
nigricās toph⁹ nullo pōdē reppit singula⁹ vt putāt remdiū egre pi
ētib⁹ si tellurē nō attingit. itē myris quā aliq̄ myrisā aliq̄ myrā vocāt
si lima ē cicutae caule folijsqz t̄ flore minor tñ t̄ exilioz cibo nō īsua
uis cit mēstrua t̄ p̄t̄ cū v̄io. aiūt qz eadē potā i p̄sūctia salutarē eē
s̄buēt t̄ p̄sūctis i sorbitōe auiditateqz cibi fac vlcera i facie v̄l capī
te succ⁹ ei⁹ i aq̄ triduo macerate sanat. itē idē auctor cribro i limite
abieto s̄be int⁹ extātes d̄cerpte ad alligateqz gūdis p̄t̄ accellerāt
rur⁹ idē actor d̄ siluestri cucūere scribes dīc putāt p̄cept⁹ ad alliga
to seie adiūuā si frā n̄ attingit p̄t̄ v̄o si i arietū lana alligatū īsciet lūb

fuert ita vt pñm ab ea eximat z rapiat extra domū ipsam. Rursus
idē auctor de viraqz malua scribēs aliq purgari feminas solijs eaz
man^o plene mēsurā in oleo z vino sūptis vtiqz stat pñriētes solijs
substratis cellerri^o solui pñius a partu remouēda. Dāt z succū bi
bendū pñriētib^o ieiunīs in vino decocta hemina qñ z semē tritū al
ligatū genitālī nō pñinentiū adeo qz hec veneri nascit^o vt semen vni^o
caulis aspsuz cubitali mlierū auiditates augeri ad infinitū xenocra
tes tradat. Itē succida lana iposita subditaqz mortuos euocat par
tus. Itē idē Plini^o nñi q nūc sunt herbarij elelphacon grece latie
saluā vocāt mente simile canā odoratā part^o emortuos ea apposi
ta extrahūt z vmes auriū vlcerūqz. Rursus idē auctor muliez pur
gationib^o cicoreū i aq decoctū adeo pdest vt emortuos pt^o trabat
Addiciūt magi succo ei^o cū oleo punctis fauorabiles fieri z q velit
facili^o ipetrare. Itē idē Plini^o Melanthij herba vzinā z mēstrua
cit quimo linteolo alligatis mñ gñis triginta aiunt secundas trahat.
Rursus idem auctor herba sabina ppx^o et a grecis appellata duo
rū generū. Altera amaraci filis folio. altera cupisso q ex re qdā creti
cam cupissum dixerūt vtilis in suffitus p thure assumit in medica
mētis vō duplicato pōdere eosdē effect^o habere quos cynamū tra
dit collectiōes minuit illita vlcera purgat part^o emortuos extrahūt
z suffitu: cui^o qdē pñtea herbe vtutes ipe vsibus pñinent. Bratheos
est grece sauina dicta latine Sicca calensqz sibi vis ē: et teri^o illi Est
in vtroqz gradus vuln^o cū melle vel vlcus fortiter exsiccat z sordes
purgat eoz z iuuat autcas bōa qñ plebs vlcera dicit. Mēstrua de
ducit corruptos extrahūt aluo. Cocept^o vino si cū sit sūpta frequentē
Et si trita pñs mñcis subdit^o ori Cerrotis admixta cutē fac eē nitētē
Oib^o z morbis pdest a frigore scīs Illi^o in vīo aq ue decoctio curat
Quis vertigo nocet si lotum sit caput inde Herbaqz temporibus
z frōti cocta ligetur. Sauiue si desint cynamā poni. In medica
mētis iubet ombasi^o auctor. Insup q Balyon herbari^o pariētib^o
dabat remedia añ pñi in partu z post partū. Idē auctor memorat
libro. xx. ca. d pipithi z origano z othimine prasio z georigano z
heraclio z lepido z melanthio z aniso carta. ccxix. de vñtib^o ani
si scribēs atqz pñs carta. ccix. vñ vigesima ac cclij. Rursus idē au
ctor. Serūt difficīles part^o statī solui cū q tectū inq sit gūida. trāsmi

serit lapide vel missili ex his q̄ ria aialia singulis ictibus interfece-
 rint hoies aprū vsqz pbabili⁹ id facit hasta velitaris eulsa a corpe
 hois si terrā nō atigerit subiecta qz cubantibus amatoziū est. Rur-
 sus idē auctor biene adipe e lūbis suffiri difficulē parietes ⁊ statim
 parere eiusdēqz aialis parturiētī dextro illato pede facile enitī ⁊ pte
 rea eiusdē opis nālis historie locis plimis vbi v3 de partu tractat ī
 opis pliniāmi qd apud nos est ī margine d̄ ptu manu p̄pa extat epi-
 grama. Siic qsqz huiusmodi repproziij nri studiosus scribē debet ī
 sui Pliniij margine ad faciliē inuētione d̄ partu ⁊ folioz nūerū vt si
 eri solet ī sūmitate. Mas tediū pareret oia que varijs locis de par-
 tu Plinius memorat asferre ī mediū. Illis itaqz iā omissis dica-
 mus bona vba nēpe q̄ si fidēter dicant. Imaginatio enī iterdū faci-
 casum mea qz sentētia poterunt pdesse. Psalmus q̄ cōfidūt ī dño
 sicut mōs ⁊ c̄ dicēdus ad puerpe aurē est vicib⁹ trib⁹ cū totidē pater
 nr ⁊ aue maria q̄ puerpa parit dicat nec nō trib⁹ vicibus exinanite
 aiūt īsup pdesse. Dixit dñs dño meo sede ⁊c vsqz ad lucifex. Pu-
 erpere p̄te rea si part⁹ differē iuuatū aiūt ad aurē dicē v3 Crīstus a
 iudeis mortu⁹ fuit lazare veni foras h̄ etiā scribi aiūt oportē breue
 qz polici pedis alligari p̄tin⁹ a puerpio p̄burēdū. Ad idē s̄ q̄ pdes-
 se dicat īfrascripta ī. n. p. ⁊ fi. ⁊ sp. amē. ⁊ crucib⁹ oportune h̄ ⁊ i se-
 ri⁹ faciēdis ana pepit maria. Maria pepit iesū saluatore helisabeth
 p̄cursozē o isās p̄iuro te p̄ea qb⁹ obediē debes ⁊ p̄rez oīuz matrē
 nām siue sis masculus siue femella vt de tenebris ex eas ⁊ enstaris
 īn lucē qm̄ crīst⁹ te vocat ad lucē q̄ lazariū vocauit de mōumēto hec
 etiā īn pecudina carta scribi aiunt oportē ⁊ ī manu dari parietis p̄-
 tin⁹ a puerpio p̄burēda. Ad idē aiūt īnuare v3 solue iūbēte deo grā
 rū p̄re cathenas q̄ facit vt pareāt celestia regna beatīs. De⁹ q̄ hoies
 fecisti ad imaginē ⁊ similitudinē tuā apī gremiū solue dolores pturiētī
 p̄ vtutē tuā q̄ es. bñdct⁹ ī secula. Ad idē scribi aiūt oportē ad dextrā
 qz pturiētīs coxā ligari p̄pe vētrē ⁊ partu edito dari vulcano: po-
 tētia dei p̄ris: sapiētia dei filij: v̄tus spū sancti: ana pepit maria: he-
 lisabeth pepit ioānē: maria pepit iesū crīstū: sinite: sinite: exinē ite ex-
 ināite. P̄adit ī terra dom⁹ oipotētis olīpi puer vel puella. Dñs p̄-
 te vocat: Dñs filius te inuittat: Dñs spū sanctus Te expectat: ve-
 ni foras: Maria peperit filiū suū īn bethelē sine pena ⁊ dolore ⁊

nullam lesionē sensit helisabeth peperit Joannē sine dolore et lesiōe
 et infans exultauit in utero mātis sue ita tu infans exulta ac delibere
 tu aut mulier gaude et fac filiū tuū cū modico dolorē et sine lesiōe.
 Tu nōie pātis et filiū et sp. s. amen. Ad idē memento dñe filioꝝ
 Adā indie ierusalē: q̄ dicunt exinanite et p̄ n̄ ter dictū in parientis
 aure dextra cū deuotiōe et fide aiūt pficere. Itē scribi dicūt oportē
 Dixit dñs dño meo vsq; ad tecū iclusiue i carta nō nata p̄ stamē pa
 riētis collo a v̄gine puella suspēdi cū p̄ n̄ ter dicto. Itē psalm⁹ mi
 serē mei deus a pariete pfert cū credulitate ter dict⁹ marieq; frequēs
 iuocatio. Ad idē pdesse dicūt agnū dei ex cera noua alba balsamo
 crismateq; a sūmo romano pōtifice cōsecratū si eū paries habuerit
 super se vnde vsus. Salue nostra salus agnus mitissime salue San
 guie q tollis crimina n̄ra tuo Salue quē sacra cū fec crismatis vnda
 Ceraq; cādidiōz balsameusq; liq; Salue quē sacro ceu natū fonte
 lauauit Romane antistes maximus ecclesiae Salue sancte agnus:
 sbitis q mortib⁹ obitas Qui p̄mis iferno qcqd ab hoste ruit Qui
 nos a flāma seruas vñq; periclis Quiq; fugas fulgur demoniūq;
 fugas Qui nos tutaris vitij v̄tutib⁹ n̄ ornas Qui partū pariter
 cū pariente iuuas Qui cōfers faustos ex hoste infesto triumphos
 Et reddis ductu prosa cūcta tuo O saluatoris monumētū nobi
 le nostri O magni salue mīstca forma dei. Ad partum preterea di
 cunt valere sextam decimam partem mensure corporis cristi pari
 entis coxe dextre ligatam cum pater noster septies dicto et septies
 aue maria ab ip̄a siquidem parturiēte genu flexo et coxis latis et cū
 omni iuuaminū genere iccirco sese adiuuante. Dicenteq; Crist⁹
 natus Cristus passus Cristus a mortuis resurrexit Cristus
 vincit Cristus regnat Cristus imperat Cristus apud mē sit
 Cristus custodiat me ab omni malo et febre tertiana quartana
 et quotidiana Iesus autē transiens p mediū illoꝝ ait. Si ergo
 me queritis sinite hos abire. Figura autem figurata est in libro no
 stro de iuuentute. Preterea sunt qui dicant saturni figuraz quadra
 tam ordines numeroꝝ tres representātes q de angulo
 ad angulū multiplicati faciūt qndeci et oēs qdraginta
 quinq; vñ cū ergo volueris operari per hanc figuram

iiii	ix	ii
iii	v	vii
viii	i	vi

ad mulieres in partu laborantes cum parere non possunt scribere dicta si guram
in die Saturni ita tamen quod sit festinus in cursu directus et augmentatus in lu-
mine in panis bobicino et quando volueris operari ligabis panem illum ad
crus dextrum mulieris quando instat hora pariendo et ut aiunt statim pariet
hanc ita posui ut eorum quod in locis plurimis iuuare potius reperi nihil premit-
tere venia siquidem nocere neque non indignum. Nunc ad efficaciam succedamus.
si partus difficultate faciet mortuum foetus in potu trociscos sumat de
gummis ut in eis. Rasis docet antidotario atque cum eis paries suffumi-
get et in aqua sedeat in qua decoctum sit capesire calametum ut idem diuisionum
libro Rasis docet capitulo de ipsis quod faciunt facile partum et educunt secun-
dinam et egredi faciunt etiam mortuum foetum quod partum quod faciliat cum prope-
tate quod est in ipsis Tymus in cibum sapientis caliginem discutit lubricos inte-
rumit. vrinam impellit. menstrua foeminis puocat. partum in mortuos ex-
hibet. tritusque cum melle et in cibo datus pituitas soluit. mixtus polætae
et in vino maceratus coxendici feruens suppositus sciaticis saluta-
reque est Platina testatur. Sequitur alia medicina quod exhibet secundinam et mor-
tuum foetum. R. castorei cinamomi myrrae ana fiat gladiis siles offu-
lae et balsamo vinctae subponantur huius remedio si non erit. De huiusmodi si
ruppo ministret. R. faseolorum cicerum rubeorum endiuiae ana partes aequales
berberis seminiacia hec omnia coquantur in libris tribus aqua donec vna re-
maneat quod coletur paciendi quarta pars vni librae mistretur cum. s. j. berberis
radicis positioque altamiae in manibus pedibusque valde confert puo-
cationi vel ad puocationem menstruum. Interea Celsus audiat. Si
vero infans inter decessit quod facilius eiciatur. Balocorium ex aqua terendum
eorum viendum est. Rursus inquit idem auctor. Infante vero mortuum aut secun-
das expellit aqua potio cui sal armoniaci. p. xj. aut cui dittami cretici
p. xj. adiectum sit. Rursus septimo libro idem auctor capitulo. xix. quod cu-
curatio partum mortuum ex utero excutiat. Ad idem petroselinus potius
et subpositum de valde quare matrix ab humoribus vel crossis mundificat.
Ite huiusmodi sanguinariae succum seu ipsam viridem minus incisam aut ipsam
puluerem cum aqua frigida foetum vel mortuum aiunt expellere. Ite cum eadem aqua
igni stercoreis recentis partem distanti et potui sunt quod dicant iuuare mistra-
tum. Ad idem laterinum oleum quod sic sit mirabilis de operari. R. latex nouos
quod aqua nunquam tetigit seu antiquissimos et in minuta frustra frangantur sic
sunt salte auellanae deinde in cacia ferrea pone super ardentes carbones

et sufflādo tñ ignias vt ignis instar efficiant et cū fuerint bñ ignita, p
hice in antiqssimo oliuarū oleo posito in vase terreo vitreato ibiqz
dimise p diē vnū. Postea cōterre in mortario et iterū i cacia ferrea
pone sup carbonū ignē cū folle sufflādo et isto mō pasce dētos cō
tritos lapides oleo in q̄ pus extincti fuerit vsqz adeo suggē possunt
Ita q̄ molles remaneāt sicut calx cū q̄ murat. Deinde vas terreū.
R. bñ lutatū luto sapiētia et aliqz cōfectiōe imple nō ad sūmū et claud
cū optorio terreo lutato ne respiret et fac descendere pforata olla. s.
in fūdo vl' alio meliori modo. oleū aut ipm sua i vase vitreo bñ ob
turato. Si vō dictū oleū n̄ ēē bñ clarū pallābicū distilla et erit clarif
simū valet i passioēs frigidās et valdē penetratiuū pforat manū. n.
sine lesiōe penetrādo valet epile nariū oppilatiōi dolorē dētiū sedat
et mirabilit̄ aq̄ valz ad oculū descēdētē et i dolores et auriū passioēs
iterficiūt vmes in eis. valet paralisi oris qz torturāe inūctū vel bibitū
sciatice doloribz qz iūcturarū et dozi. factū ex eo ēplastrū dissoluit
splenis apostēata et ei' duritiē in mēse mēstrua. puocat et educit seu
mortuus seu viuū ebryonē orificia referat venarū sanguinē dissol
uit agellatū. aliq̄ ei' gute in olo posite rosaceo et bibite purgāt pul
monē ab humoribz cōstis et viscosis valetqz in lapidē et in veslice
egrotatiōes frigidis venis et morsui scorpions est priū atqz iis q̄ p
os sūperū opiu vel iusqamū et lesis a malicia mercurij sūpti cū aq̄
vitae mirabilit̄ auxiliat. Si aut bis vl' ter fuerit sublimatū erit perfe
ctius. Adeli' qd̄ esse possit est valde rubeū fortis odoris subtilisqz
subitatie potestqz pponi et mirabili' erit cū sellibz hoīs vulpis vsqz
armoniaci et euforbis secūdū causē exigētiā. ardetqz sicut aq̄ vite
Interea Anicēna iccirco studiosum vix hortor diligētē cōsulere
dica maxie cclxxxvi. de difficultate part' et sequēti Michaelēqz sa
uonarollā carta. cccij. liber pterea est q̄ pauperū thesaur' appellat
in cui' caplo ad faciēdū parere mulierē cū paucō dolore plūma ic
circo pficua cōtinēt hali astrologus pterea astronomice caplin cu
dit notabile in extrahēdo creatura de vētre mris quo multo tñ pūf
qz instet partus hora qbus opus erit est recurrēdum nos ad in an
tis susceptionem et regimē accedamus.

De infantis susceptione et regimine caput duodecimum.

Infantis p̄me susceptiōi q̄tuor p̄ncipalit̄ regunt. p̄mū qd̄
vmbilicū vt in p̄habitis cōtinet bene ligatū incidere q̄circa
nō ignorandū veli qd̄ philosophi narrauerūt sup̄ nūero fi
lior̄ ex mulierib⁹ pariētib⁹ p̄us q̄z incidat v̄z si cōsideret̄ sup̄ vmbi
licū p̄mi nati secūdi vel terti⁹ ex pariēte p̄tinuatū cū foetu hora par
tus. Nā si p̄mo vmbilico p̄tinuato cū m̄rice ⁊ foetu fuerit ruga vna
vel nodus habebit puerpa aliū filiū. sed si i ip̄o vmbilico nō fuerit
ruga nec nodus aliq̄s nō erit postnatū illū fili⁹ nec ip̄gnatio ⁊ si fue
rint i ip̄o vmbilico ruge vel nodi tūc ip̄gnatio seu filiatio erit secun
dū numerū rugarū vel nodor̄. Quocirca sagax vir de q̄bus p̄no
stica dicere voluerit siscitet̄ obstetrices. Numerādī aut̄ sūt ne di vel
ruge in vmbilico p̄tinuato cū m̄rice ⁊ fetu p̄us q̄z vmbilic⁹ incidat
q̄ppe q̄ docet Auicēna libro tertio cap̄lo de geminor̄ cā ⁊ de imp̄
gnatiōe sup̄ imp̄gnationē. Bene aut̄ ligato ic̄soq̄z vmbilico ip̄z in
fantē op̄z piēter molliterq̄z lauare atq̄z a collo ten⁹ modice cū te
nuissimo sale salire vt ei⁹ cutis idurescat qm̄ cū infans nascit̄ oīa q̄ tā
gunt ip̄m sūt ei⁹ aspa. Nepe nihil molli⁹ est secūdina q̄ erat inuolut⁹
postea molli⁹ vellamēta op̄z circūuoluē. Itē infantis nares assidue
digitis q̄rū sint vngues incisi purgent̄ ⁊ in ei⁹ oculis puri olī parū i
ponat̄ ⁊ oē mēbrū secūdū pueniētiore figurā figurare cōueniet cū
digitor̄ extremitate subtili cōpressiōe qd̄ plibus op̄z vicib⁹ iterare
ei⁹ q̄z oculos molliter tergere ⁊ vesicā ei⁹ p̄mere vt facilis sit exitus
vrine. Deinde man⁹ extendant̄ ei⁹ q̄z brachia ad gēua ducant̄: ca
put instita liget̄ ei⁹q̄z pilleus supponat̄ ⁊ leuif cōp̄mat̄. Domus ra
dio nō illuminet̄. Mater diligēs vel obstetrīx statī vt nata ē in fan
tulla mamillas ei⁹ ligat vt a tenero timere desistat̄ v̄ginalēq̄z formā
custodiāt quocirca plima in p̄mo canone docet̄ Auicenna. Ralis
post partū v̄o inqt. aures p̄mende sūt qd̄ sepe fiat obseruādūq̄z val
de ē ne lac aures ei⁹ intret cū lactat̄: ⁊ ei⁹ palatū cū melle tangat̄ ⁊ si
mas est eleuatis molliter testib⁹ inuoluat̄. Demū silentio p̄tereūdū
nolū obstetrices esse nōnullas: q̄ paternos calceos vt infans tāq̄z
pater longeuus sit. sic dicētes votū faciēdo sepeliānt. cū secūdina p̄
cipiatq̄z ignē extra puerpe limen nō auferredū vt scilz puer sit amo
re feruens ⁊ vitue: atq̄z filia alia plima: q̄ qm̄ frivola putamus. Hinc
ad nutricie ellectionem ⁊ regimē accedamus.

De nutricia electione et regimine caput. xiiij.

Nutricia precipua electione censeo cum ipsa parens: ut requirit
natura nutricia: suum infantem nisi morbo aliquo mentis seu
corporis contagioso esset infecta quo equidem indulgeo tunc
nutricem alteram eligenti quae qualitatibus sit: quam Rasis laudat. insui
operis quarto tractatu capitulo de electione nutriciae et eius regimine. Sit
propterea praestat sanguinea hilaris allacris munda solers prudens circumspecta pia. proba impigra et catilenaria non themuleta non somnolenta
non libidinosa non pugnans non ciborum edax malum lac efficiens sed bonorum
ut sunt ona ellixa pipe cardamomo et croco tritis ac suppositis
pastinaca. puinca herba maior attriplies boraginea napi caules
et bintirum. propterea scocchi albi decocti in sorbitione nutriciae dati lactis
faciunt abundantiam colorumque bonum infantum utilima ipsa quae lac sibi sentiunt
coire. Item lasina siluestris in terra repens cum lacte multo florem fert
candidum. haec herba cruda ex aceto in cibo sumpta: lactis mulieribus
praestat ubertatem. Item glaucion in syria et parthia nascitur humilis
herba densis foliis sere papaveris minoribus in sordidioribus quod odorifer
tetri gustus amari cum astrictione granum huius crocei coloris. hoc in ola
fictili luto circumlitum in clibanis calefit deinde exopto succo exprimitur
eius nominis usus est et succi et foliorum si terrant contra epiphoras quae
hoc remedio uniuerse uno impetu cadunt: hinc tepa collyrion: quod
medici diaglaution vocant quo lactis quoque ubertas restituit sumit
eius rei causa ex aqua. Alii sic repperi. Glaucus ex iure sumptus et
smarides cum tipsana vel ptisana sumpta vel cum feniculo decocte lactis
faciunt abundantiam. Item vermes terreni cum mulso potum lac deuocant
et aquae dulcis balneum: quidam expertos se esse dicunt ad lactis
habundantiam optimum esse si vermes qui terredines dicuntur et
ex lignorum carie generantur aut etiam vermes terrae sumuntur. ad quantitatem
triuiuntur et postquam exsiccati sunt poannunt in aqua ordeii: hoc sepius
fiat per multos dies. Idem facit feniculi succus a muliere bibitur quod tamen si
nihilominus lactis inopia premeretur: cythisum arridum in aqua macerari
oportet et cum tota nocte permaduerit postero die expressi succi ternas
heminas permiscer. modico vino albo atque ita potandum dare sic et ipse
ualebit et pueri lactis habundantia confirmabitur. Ad idem valere dicitur
si nutrix ex ore vaccae capre vel ouis aut agne rumnatam herbam

accipiat et pulueris et cum vino albo ieiuna vicissim bibat ter in tri-
 duo. Item in vulturis capite lapillus inuenitur quod est omnibinodino-
 cibile et a nutritibus ad carnem nudam latius facit crescere in bona qua-
 ntitate. Idem facit Cristallus tritus et in melle perfectus aqua distemperato vel
 vino albo suauis seu lacte potui datur aut in cibariis. Idem faciunt me-
 ta graeca pulegius siue ut vulgo dicitur pullegiolus herbae in vino albo
 bullite: pectusque et mammae supposite mulieris. Idem facit in capno
 lacte graminea herba bullita expumata esuique cum lacte data: Ad idem
 R. lobricos sub saxis degentes: quod primum optime lauunt postea in aqua
 fiat bene bullire: Deinde ab eadem aqua extractum in mortario trudent: de-
 de denovo in bono vino albo ponant ad bulliendum cum melle et cro-
 co distemperata et cum semetipso bat vel per nutritum quod sit ignara cum ita cuba-
 tur. Coeterum si mammae ora forsitan essent clausae: quam ob rem lac ad infan-
 tis negret lactationem accedat. R. lobricos terrestres: quod optime lo-
 tis et puluis mammae ora liniant. Plinyus carta. cclij. Lanchrys in
 quit. Rosmarini genus: cuius caul et semine resinaceum est: folia thus redo-
 letia: lac augetur in vino pota. Rursus idem auctor carta aut. cclv. her-
 ba lactis abundantiam docet faciente: nec non eadem carta idem auctor: ci-
 bus nutrites docet quod fieri excellentes animo et forma bonos fore nunciat
 alunos. Auicenna lac foecundat et ideo alia plima carta docet
 xliij. Sauonarolla carta. clv. et sequenti. Scotus in capitulo de perfectione
 lactis et lactantis ac de infante lactente Rasis in diuisionum libro perfectio
 nes docet: multiplicantes lac et emendantes. Petrus de argellata in ca-
 pitulo de multiplicatione lactis in mamillis: nec non salubris liber noster:
 in capitulo que gnant bonum lac carta. xxvj. In libro preterea Pandetarum
 praeterea ideo remedia plima praeferunt. Baly abentrage in
 septima de astrologia iudicij pre: capitulum cudit primum et trigessimum in da-
 do natum nutriti quod successiue sequitur capitulum. xxxij. In tollendo natum
 a mamilla cuius fertilitatem insuper insinuat: illustris phisicus Anto-
 nius guaynerius.

Coeterum si ob lactis nimietatem vel aliam causam essent nutriti mam-
 mae inflatae. R. nud folia et suppone: vix mea melius erit si lac
 ubertate exuberant egenum lactare alterum infantem. Item in lactis exu-
 beratione. R. ordeum et vriticam quod in aqua bullita supponatur. Ad idem
 Mammae cum acetis acris fece liniantur cum muriis stercore in aqua

pluviali ad instar muratoriae calcis densitate distemperatis: quo-
circa prescriptus Petrus argelata Bononiensis in eius volumi-
nis pluribus est locis consulendus: et presertim in capitulo de ma-
millarum duritie. Interea notandum est: quod lac mulierum magna-
rum fuscis coeteris paribus melius est et pluris nutrimenti: quam
mulierum albarum. Sed tamen unicuique infanti magis convenit
lac mulieris quae similior sit matri suae quoniam illius lac simili-
or est sanguini menstruo quo infans nutritus fuit in matris utero: dum
tamen ipsa nutrix sit bonae aetatis et convenientis et haec est aetas
supra viginti annos et infra triginta duos. Insuper sciendum est ma-
mae dextrae lac: melius esse sinistrae. Mulieris vero lac quae obno-
xia est colerae rubeae nocuum est propter nimiam eius caliditatem
et presertim in estate: nam infantis ventrem et vesicam nimis calefa-
cit et urinam incendit quo fit ut in vesica conglutinetur in lapides
ideo longe vitanda est: talis nutrix. Namque non modo in aetate
infantiae imo etiam toto tempore vitae alumni eius vesicam red-
dit lapidosam. Quippe maximam naturalitatis partem hauriunt
a lacte lactetes. Mulieribus vero ipsis non crescit lapis quod ut in libro de
aere et aqua Hippocrates testatur. et regionibus ea quibus mulieres min-
gunt loca sunt lata. nam nec fortiter fricant vel scalpunt ea nec tractant ma-
nibus: sicut mares quorum minctorium in summo est virgae. Socis vero
lati est os vesicae unde prius quam augeant si quod insunt lapides: fluunt. Prae-
terea cavendum est: ne primo infans lacte lactet. nam salsum est et saniosus
propter saniosos humores quos inuenit in visceribus venarum et an se appellit
ad exendum. Malum insuper est lac pignatius presertim si ab al-
tero compressa sit viro quam ab assueto et si vitur plurimo coitu. namque
subtilius substantiae lactis separatur et infans nutritur crosso lactis
alimento. Insuper nocuum est lac a partu valde remotum quoni-
am est nimis tenue. namque nobilius descendit in libidinem ad matri-
cem quae desiderat. Medium vero lac inter primum et extremum
est bonum et idoneum. Praeterea notandum est quod lac in nimium
ieiunis nutritibus est nimis tenue. crapulosis autem indigestum
quorum utrumque est insalubre. similiter quod primo mane venit ad mam-
illas. nam est purgamentum Quare periti precipiunt primo mane nu-
tricibus emulgere parum lactis ac de residuo lactare infantes cum

cantu musico: sic in cunis solēt cū camenis. Lunarū aut mot^{us} ē
 lenis. nāq; sic cū suauitate: spūs calor z digestiua vītus excitant. In
 infāte in q̄ ppē lac ē humidissima. Cauēdū insup lōge ē ne infās la-
 cteat fatigatā maxie adhuc sudātē nutrice: nocet p̄terea si infāt mā-
 millae i natiuitatis dieb^{us} cū digitis nō sūt exp̄sae qd̄ nisi fiat humi-
 ditas lactea int̄stina imozit z māmillas pinde tumidas irruoca-
 biliter dū viuet reddit quāob̄re adolefcētes iueniunt q̄ etiā in iuue-
 tuti flore parū bñt lactis i māmills: qppe qd̄ discriminiū ē. Nocet i
 sup ipsi infātī nūmia repletio vñ tussis causat i infātī q̄ qdē ad aliquā
 tā mēbroz vsq; idurationē ē lactād^{us}: z hoc iux̄ sniaz magni Albi
 trieniū ē d̄z ppē teneritudinē cōplonis hūanae. In alijs tñ aīalib^{us}
 dura corpa bñtib^{us} citior sit ablactatio z i trienio in infātib^{us} hōinuz
 firmātur dentes solidioz cā ciboꝝ. Rursus in eodē de aīalib^{us} ope
 idē Albr^{us} caplm nōbile cudit de nā z dispōne hūiditatis lacteae li.
 iij. tractatu altero carta. lxxij. nec nō de māmīs qppe q̄ sūt infā la-
 ctis ad nutrimentū nati: sic sanguis epar ad nutrimentū intestinoꝝ. q̄
 aut lac sit albū z sanguis rubē faciūt ipsa mēbra. Nā māmaz ca-
 ro ē laxa z alba iō sanguinē ad se directū puerit i sui siles colorem
 epate aut rubet sanguis qm̄ ipm̄ ē rubēū molle z coagulat^{us} q̄si san-
 guis. Sic etiā alia mēbra faciūt in id qd̄ ad se de nutrimento dirigūt
 z haec ē cā ex pte organi opantis. cā aut ē calor p̄fecte decoquens
 hoc enī sāguinē lactēū pūtit i albū ut i oib^{us} parit patet p̄fecte deco-
 ctis videlz spmate sanie z brodijs elixatoꝝ. Lōicāt aut māmāe cū
 muli mēbris i venis z arterijs: z illa vena q̄ cōis ē m̄fici z māmāe
 ab aliqb^{us} Rūtis nūcupat. vñ cū mulier lactat z coit cū viro id plī
 mū nocet infātī qz subtile nutrimentū qd̄ ad māmās p̄riuertim ascē-
 dē debēt ad os m̄fici descendit. P̄acterea idē auctor in eiūdē de
 aīalib^{us} opis li. xxix. tractatu. ij. caplo. vij. carta. ccxxj. nōbilia plī-
 ma scribit De gnātiōe cā vtilitate z diūsitate lactis. In aīalib^{us} lac
 bñtib^{us} Plini^{us} tñ lac foeminae nō corrupti alēti partū: si ex eodez
 viro p̄coepit arbitrat. Tēptant insup lactētes collostro q̄ morib^{us} ē
 ex lactis dēsitāte spōgiosa. pueniēs si biduo a ptu m̄fnū lac gusta-
 uerit. Cauēdū itē est ne infātes añ cōpletū annū in lecto cū nutrice
 teneant p̄fertim si sit themulēta seu stolida: si infās in aq̄ vel igne vel
 parentis alia fili seu perierit nutritis maxie incuria h̄ si bis acc: dat

nutrix morte mulctetur.

Explicato naturali Placet nunc mihi de morali nutricia regimine alumnos erga disputare: quocirca illud ne omittatur primum Dignū est ut alumnos qui nutricibus coniuncturi ministraturiꝑ sunt tales in primis alumnos perquirant: ut adolescentuli bonis veniāt moribus instituti. Dehinc ut patriū sermones. si sit elegans. ac expedita. pronunciare verba sciant ne barbaris vocibus aut deprauatis moribus intincti aliquod ex ijs vitium reportent Itaqꝫ hoc proferatur ex labijs qđ aures nō polluat audientis. Item reprime verbum quod effeminat audientes. Inquit Quintilianus. Illa enim aetas tenera inflexionem quamlibet patitur. Igitur ante omnia: ne sit vitiosus sermo nutricibus: quas si fieri posset sapientes Chrysippus optauit certe quantū res pateretur optimas eligi voluit. ⁊ morum quideꝫ in ijs haud dubie prior ratio. Recte tamen etiam loquātur: has primū audiet puer harum verba effingere imitando conabitur: ⁊ natura tenacissimi sumus eorum quae rudibus annis percipimus: ut sapor: quo noua imbuas durat: nec lanarum colores: quibus simplex ille candor mutatus est elui possunt: ⁊ haec ipsa magis pertinaciter herēt: quae deteriora sunt. Nam bona facile mutantur in peius. Quintilianus idem inquit. Aptissime itaqꝫ diuinus ille Plato: nutrices admonuisse videtur: ne friuolas ac turpes pueris memorent fabellas: ne illorum animos ex initio: stultitia ⁊ corruptis imbuant moribus. pulchre igitur monuit poeta Phocilides. Dum tener ē natus generosos instrue mores. Quapropter Petrus paulus vergorius iustinopolitanus. Recte inquit: iacienda sunt in hac aetate fundamanta bene viuendi ⁊ formand⁹ ad virtutem animus dum tener est ⁊ facilis: quamlibet impressiones admittere: quae ut nunc erit ita ⁊ in reliqua vita seruabitur: quemadmodum stipites virgultis teneris alligatae: illa a ventorum vi defendunt. sic adolescentuli preceptis optimis: optimisqꝫ moribus instituti a vitiorum afflatibus sustentantur. Ante omnia non solum nihil peccando. verum etiam honesta singula peragendo manifestus sese filiis exemplar exhibeant ut in eorum vitam quasi quoddam speculum intuentes. ab operum simul ⁊ sermonum turpitudine se penitus auer-

tant Plutarchus in libro de liberis educandis nō minus acute q̄
opportune differuit. Hinc est q̄ in quarta satyra. Maxima debet
puero reuerētia siqd Turpe paras .nec tu pueri p̄p̄seris annos.
recte inquit iuuenalis. Paruus siquidē error videtur in principio
Maximus esse solet in fine. Instruenda ita q̄ est a p̄ncipio vita ex
emplis illustribus ad vtrosq̄ casus vitæ aptus est sapiens bonorū
rektor malorum victor.

De cōsideratiōe cosmī et microcosmī alterius tractatus sigilluz.

Uemadmodum embryonum humanorum in matris ute
ro septenarij numeri viuidiorem vim esse discussimus. Ita
ut plurimuz singularis et ut sapidiore nobis nō nīhil in ore
quoq̄ greco ponamus. Qualis nō infreq̄ter: cuiusmodi enixus
geminorum vocabulū profusa iam appellatione vsurpauit Plu
ralis autem ternarij scilz et quaternarij rarum numerosioris rarissi
mum vsq̄ ad septenarium a quo quidem supra quem humana pe
nitus respuit natura a megacosmī vel origine natum et viuū nulluz
fuisse equidem crediderim quandoquidem me in septenariuz vno
partu puerperium q̄tum potest natura neq̄ plus eam in humani
tate conari posse animaduerti q̄d nihilominus a professiōe nostra
deicere nisi naturam senescere cum incoeteris terrenis rebus tum
in omnibus precipue deprehendissim quippe qui ab antiquiori
bus posterū et animi et corporis genis profluxere quocirca animā
esse mundum mutatoini obnoxium et corruptibilem quo soluto
que in illo sunt omnia confusiōem accipient. Vacuum autem siue
intermediū infinitum in quo fieri est possibile mundum secundū
magnarum sectarum philosophi tradiderunt. Aristoteles autē ut
refert lactantius labore se ac molestia liberauit. Dicens semper
fuisse mundum et semper fore Itaq̄ humanū genus et coetera que
in eo sunt initium non habere sed fuisse semper ac semper fore. Ast
cum nos videamus singula queq̄ animalia que ante non fuerunt
incipere esse et esse desinere. Necesse est totum genus aliquādo esse
cepisse aliquādo desiniturū q̄ ceperit. Dia enī trib⁹ tēporib⁹ ptine
ri necesse est p̄terito p̄senti et futuro p̄teritū est origo p̄sentis substantia
futuri dissolutio q̄ oīa i singulis hoīb⁹ appēt. icipim⁹ .n. cū nascimur

sum^o cū viuim^o : desinim^o cū interim^o. Cloto colū baiulat Lache
 sis trahit Atropos occat. Sic poetae tres parcas esse voluerunt.
 Unā q̄ hōib^o vitā ordiat. Alterā q̄ pterat. Tertiā q̄ rūpat ac siniat
 In toto aut hominū gnē q̄ solū p̄s appet ex eo tñ z p̄teritū. i. ori
 go colligit z futurū. i. dissolutio. nā qm̄ est appet aliqn̄ coepisse. eē
 enī nulla res sine exordio pōt z q̄ coepit apparet q̄sq̄ desitura
 nec. n. pōt id totū eē imortal qd̄ ex mortalib^o pstat q̄ppe quā sniaz
 Salustiu florētissimosq̄ deinde florētinos Dantē alligerium z
 Petrarchā p̄basse clarū ē siqdē vlem̄ sensiz nāz nātā inquā deficē
 parit z coeli cogūt z añ oculos vnde q̄q̄ ipsi^o se se ingerit rei certi
 tudo. Queso vos vniūsq̄ q̄ nra aetate viget vtutū p̄cipue astreae
 lumina p̄stātissimī. d. petitionū iudices Andreas fuscū Georgi^o
 georgio z Bernard^o maripetro viri tū iūtissimī tū sapiētissimī q̄ sin
 gula nō p̄ obsequio. sed p̄ veritate metimīnī quē tēpestatib^o nris vel
 a florēte Roma lōgissimō post liminio siue italū siue graccū siue
 vndelibet oriūdū. Armoz Alexandro Philippi filio Camillo di
 uersimodeq̄ cartaginētib^o Hanibali aut Scipioni z plerisq̄ oi
 bus ut sic p̄ illi^o rei publicae cōi q̄si moerito dixerī ciuib^o romanis
 ne iccirco tereā mai^o op^o p̄strictis aut lraz p̄certatōe vel p̄stātia Li
 ceroni Catoni alijsq̄ antiquozib^o sūmis viris aut fortitudine ai So
 crati aut p̄biae glia Platoni septēq̄ gracciae sapiētib^o aut musaz
 Armonia Homero seu Maroni nro cōpabim^o. Hic nemini eius
 dē poetae gracci q̄ añ annos p̄pe mille minora corpa mortaliū q̄z
 p̄sca p̄q̄st^o ē. nāq̄ Euthimēis filiū in tria cubita triēnio adoleuisse
 z in creta tremotu rupto mōte corp^o oraculi iussu refossuz ē qd̄ se
 ptē cubitoz fuisse monumētis crediūt. p̄pterea Virgili^o in georgid
 canit. i. Et tps veniet cū sinib^o illi Agricola in curuo terrā mollis
 aratro. Exesa inueniet scabra rubigine pilla Aut quib^o rastris ga
 leas pullabit inanes Grādiaq̄ effossis mirabitur ossa sepulchris
 Quocirca Plutarchus in historia de Sertorij vita p̄ Leonardū
 aretinū ex graccis lris i latinas vsa. Sertori^o ipm̄ aggressus Pa
 etianū qd̄ necauit. Exercitū aut vi coepit Tigennā vō oppidū in
 quo Alcalius z fratres cōfugerant expugnauit. Ibi sepultum esse
 Anthēū incolae tradebāt eiusq̄ monumentū cū p̄pē magnitudi
 nē asserētib^o barbari fidē nō p̄staret Sertori^o : pfodit. Repto q̄z ibi

corpore: septuaginta cubitoꝝ obstupuit: restauratoqꝫ tumulto fa-
mā eiꝰ honoreqꝫ adauxit. Si quidē in hystoria de re aegyptia va-
sto fuisse olim corpe hoies p̄tinet victos ab Osiride. Fuerūt q̄ hos
putauerint e terra genitos: recētī ad huc p̄ma aiantū gnatione: aliꝰ
corpis robore validiores cū multa p̄clara egissent opa Gigantum
nomē calu sortitos affirmāt Herodotꝰ in hystoriarū p̄mo. Inuen-
tū sub ira fuisse corpus tradit cubita lōgitudinis h̄is. vii q̄ faciūt
pedes duodeci z q̄dratē q̄d aiadūtes Homerꝰ ait vastiora p̄cri-
oraqꝫ fuisse corpa hominū antiq̄rū q̄ suo tpe q̄ iā mūdo senescēte
Rerū atqꝫ hominū fiāt decremēta. Atqꝫ nouit gigantis corpꝰ sub
terra Romae reptum esse. Testimonio sunt cum nonnulli iccirco
rarissimi versus quos vidi z legi tum plurimū viri fidedigni.

CRetulit p̄terea pōtificij iuris doctor z sacerdos optimꝰ Joan-
nes mihi p̄gulēsis indubia vir nēpe fidedignꝰ lapidē p̄torij vene-
ti basi maximae magnitudinis a polēsis theatri i pomerijs ad huc
extātis q̄drāguli culmine deiectū terrā adeo penetrasse vt nihil ex-
taret q̄d admirati opariꝰ conati sūt. qd sibi vellet abissus ille p̄scruta-
ri z fornicē iuenerūt vbi sepultū erat būanū corpꝰ cuiꝰ os tibiae p̄se-
cti a calce vsqꝫ ad v̄ticē staturā totā acq̄bat. Intea si brutoz q̄s dig-
mihi offerret collatio argumēto addere cū pleraqꝫ tū admirabi-
lia. In ipsiꝰ q̄s brutis recētiorē p̄inde icitatioꝝ vigoꝝosiorēqꝫ an-
tiqꝫ nāz exercuisse q̄ n̄i p̄teporanei p̄ lōga olim desuetudine in-
credibilia arbitrant q̄ qm̄ si memorare cū p̄mꝰ h̄ n̄ nimis timere
libellꝰ p̄geret Tū ab istituto lōge n̄o digrederer nihil q̄liūcūqꝫ sa-
luti aetati hominū cōferētia: p̄teribo. Ista q̄s ipsa taciturnitate in-
uoluēs q̄ de Bucephalo memorant ad hominū tm̄ genios totꝰ p̄-
fessionē. s. n̄az p̄sus. Ope p̄ciū l̄ra z ope memorie p̄ditū ē i agro
laurēte caeseris ancillā vno partu peperisse qnqꝫ infātes atqꝫ itē al-
terā in aegypto mulierē. ut sic de plibꝰ i eadē regiōe. Testat Albiꝰ
magnꝰ infātes totidē vnico p̄u enixā qd nō tā a regionibꝰ in qbꝰ
planetaz sol p̄fert influētis plima mirabilia causant ac variātur.
Quibꝰdā eni regionibꝰ dū riget hyems. estas i alijs feruet. Atqꝫ
dū in qbꝰdā floret venerēū ver. In alijs pendet autūꝰ. z cū estu
feruēs ē india verna tūc ē aegyptꝰ z illi q̄ morant sub aeq̄toꝝe diei
benigniora t̄pa sortiunt q̄ ex vberimo vtroqꝫ sp̄mate vicissitudi

ne qđā ipam vehemētissime interq̄scēte iterū atq; iterū amore no
in semis matrice se recludente. Regitiua qđē ac distinctiua v̄tutib;
mediatib; et eo quo pacto libro. ix. tractatu altero ca. vi. de cā ge
minoz carta. cxxxvij. de aialib; scribit Albt; nec nō Auicēna li. iij.
ca. de cā genioz et de imp̄gnatiōe sup imp̄gnationē ex coelestib; i.
fluētis et integri ori gnāli nā qppe q̄ nro saeculo qđ antiq; vigor
osior lōgo euo neq; eneruis qđ cū plib; reb; tū ex hac maxie licz
p̄spicē. q; megacosini q̄si nat; microcosm;. Iuuenis q; senex foet;
generat firmiores. Sic corruptibilia oīa senescē pculdubio diffini
mus et iuuenescēs q; senescēs in suo qcqd naturato gnē cui. s. p̄teri
tū p̄ns et futurz ips determinat vigorosi;. Sic arcano qđā calle cō
gruere Theophrasti snia mihi videt quā Plutarchus assert in ca
thologo de viris illustrib;. Demorās Alexādrī vitā cui; mēbra
atq; os tā suauissimū odorē exhallabāt ut et iteriores tunicae mi
rabili fragrantia redolerēt: cui; rei cā fortasse fuit qđā corpis tēperi
es inato calore seruētis. Lū enī ut Theophrast; estimat humor a
vapore digerit suauis gignat odor oportet in microcosmo: eapro
pter arrida q; atq; torrida megacosmi loca: plūma et p̄stātissima se
rūt aromata. Sol enī cor siue orbis geni; putredinis cām humo
rē exbaurit. Megacosmi aut aiām Deū eē valde ē nobis verūmi
le cui; nām qm̄ in oib; reb; certissimis scim; rōnib; nobiliozē im
mo oīuz nobilissimā: solā ipaz ideo immortalitatis excellētia p̄stare
coetera q̄uis caduca remanēte tñ spūs illius ppetuitate sempitē
na reuiviscibilia et recētata vigētiora iudicam;. Q̄re si tēpestatib; au
gusti puerperiū editū est quinquenariū: p̄scis illis tēporibus ab
vrbe condita remotissimis forsan etiam ante litterarum inuentuz
longe viuīdam recentissimā in qua et homines quoz ipsi virilio
res aetates: tres aut quatuor prob hodierna vita nostra largiebā
tur: in septenariū puerperiūz vno partu: Microcosmis mediantib;
bus et sua et megacosmi aetate: iuuenibus sanis sinceris succiple
nis alacrib; fortib; a belloz quoq; strage saecuris diuitiarumq;
cupīditatibus: et sexcentis discriminib; expeditis quae nostro sae
culo cōlamate iā impant naturā cōflatam. qñq; a veritate alienū
nequaq; equidē putauerim. Quāq; dem septenariū numerū Mar
co varrone naturalif: naturā quasi p̄uīa militatū militariq; pre

sertim in hoie. Trogo quoq; auctoribus nō ignorem. Quippe q
in aegypto septenos vtero sil gigni. De hōibus locutus memora-
uit. Plura iccirco pēliculati aperirē nisi te tādē itidē victor pifane
sapia tua scire facēt me presagū: quippe q Florū legisti. Nāz haud
in orbis tū vniuersitate imo in vrbūz etiā particularitatibus pri-
mū in i. s. antia pueritia adolescētia z iuuetute velut coalescere: lon-
gissimis deinde aeuī spatīs pfligari: quod de Romae ciuitate nō
Florus tū imo celebrat etiā Liuiana tuba clarissima.

Te venetiārū ciuitas illustrissima nūc eo robusti decet vi-
raginis gloria fungi q iuuentutis tuae tēporibus olimpo
lapsus Liuius tuus emicuit. Nunc ut apias hacten° clau-
sū scribēdi pelag°: op° ē animis. Nūc Romae ciuitas illa antiq̄ ia-
cet: Tua ē haec aetas frueri tuo sydere: Ad dictu dignas victorias
te te accinge: qd cessas: qd foelicitatis tuae gloriae reluctaris. Est
aurū sunt arma z viri. Supstat alē tibi Scipio Maurocen° vir iū
liberalis tū magnanim° bell exptus z in p̄mis patriae fid° p̄stāissi-
mus iustissimusq; Iustinian°. Supstat itē alē Sophiae qdem mo-
narcha maurocen° Senator splēdor Dñic° qru alē armis alē to-
ga plimū viget. Viuit princeps inclyt° tanq; orbis pulcherrimi sol
Ita vrbis cor Augustin°. Viuit viuatz sapiētissim° ipse senat° qd
ambigis an votis mulierib° freta victorias absq; labore: ab alto
speras. Si qdē verissimū illud ē saepenumero defensuz impiū ve-
nctū olim labās: Diuina magi puidētia q̄ humana. Atq; eqdem
seruādū spero. At perinde nō est ventri z plūmis tantopere indul-
gēdū. nō est inquā in otio marcescēdū. Vide q̄ libere tecū Amor
me cogit ago homo pusill° ppera vtendū est aetate cito pede labi
tur aetas. ppera iuuetus labori apta otio senectus Singulos di-
es magni extima. Maxima nāq; rex momenta. Petrarca qz ad-
monēte. Quae multis elaborata sūt saecul Saepe dies cōficit vn°
¶ Expgiscē deniq; z esto vigil. vigilādo nāq; bñ p̄sulēdo bñ agē-
do. p̄spe Latone cōprobātē oīa cedūt. Expgiscē inquā ab aqlone
aqla rubea tertū parat volatū: nigratē pessū si z in pueritia qdē de-
disti: qd spandū. Si vigilas est in iuuetute. Eia itaq; p tuo insurge
sanguie: hūiles q tuo iugo spōte p̄ferti colla subiiciūt Rogo. Am-
plectē subiectis p̄ce: z debellare supbos hac tū lege eo ne postea cf-

ferant q̄ ab oib' iuncta tu te luxuria vicas cet̄z. Te talē p̄be ut mal
 lint ppli tibi seruire q̄ alijs impare. Pietatē cole. T̄pantiā serua.
 Iustitiā sine discriminē ministra. Fortes z bñ moeritos de re publi
 ca viros ut plimū fluctuantes cōfirma. Seditiosos deisce: ac tumi
 dos nīmū adolefcētes tuos cōpesce. Seneci' iperet. Iuuent' pare
 at. Quicqd agis prudēter agas z respice finē: Rō p̄teriti scire futu
 ra facit. Propterea l'raz studia foue clari historijs z magnis pre
 mijs ad filia munera obeūda illustres viros teq̄ amātes accende.
 Hīs artib' foelix fortuna tibi stabilis fiet z pax aeterna sequetur.
 Ad te nūc vsinoz gloria polae p̄sul. Redeo pat̄ amplissimē p̄iae
 tuae Venetiaz. s. ipsaz noie. Quid nō audet amor. tuis pedib' p
 uoluit: te quāta possū deuotiōe obtestor: p̄ge z rei venetae nome.
 O tpa: Ab vrbe p̄dita p̄ mille sexagita sex annos ad n̄raz vsq̄ acta
 tē null' idoneis celebratū scriptorib': nisi ab excellētib' ingenio vi
 ris fama z l'ris Illustret: olūm post quātalibet annoz saecula termi
 naturū: Amplectē z otio tuo: posteris aeternū redde. Quib' te nō
 min' latine q̄ v̄e scripsisse: Senij tui: non Damonis inquā oracu
 lo: p̄uasū fore vaticinor. Vātē aut̄ me faciunt mores tui: q̄s nulla
 vnq̄s silebit actas. Sic Nos de humana nā ad vmbilicū primū
 op' duxim'. ad secūdū accedamus:

Antonij. 3. U. policolae: De embryone liber p̄mus explici.

Impressus Anno dñicae natiuitatis. M. cccc. nonagesimo pri
 mo Ianuarij primo primus hic: per Dionysium Bononiensem
 Venetijs libellus est faustis ominibus.

Vos bñ beateq̄ valete z bene agite. Agitis ante oculos

Judicis cūcta cernentie.

Illustri viro Victori Pisano patricio Veneto: Suus Antoni
us dicit salutem.

E Doctaruz princeps virgilius tribus tantū vsus est Gracili
Mediocri Grandiloquo Ego vero qui iam duduz experiri de
creui plures ne dicendi possint caraciberes repperiri Eū de in
fima nunc ⁊ balbutienti etate agatur: Infimo quoq3 ⁊ balbutiē
ti pene stillo: De infantia libellū istum hoc decreto exaravi: vt p
quarūlibet condicione magnificentia ue minus pusillis: aut gran
dioribus etatibus: minus quoq3 pusillū grandiusue ⁊ magnifi
centius eloquium adhibeatur atq3 hūc ipsum librū sum tuo da
ctu impressori pollicitus Qui longo interuallo precurrens vi
etorioso Ad dux victor pisane. coetex nescio quo vultu hāc ver
borū nuditatē academicorū coetus admitter. Te autē q In om
nibus: Horatiana quoq3 sententia: decorū seruari semper pro
batissimū iudicasti Statutum huiusmodi meū aequo animo spo
laturum. Silicet hoc sponte mibi ipsi exanimi quodam feruore
iugo iniuncto vt de natura humana operis Illustrissimo senatui
et populo veneto dicati: ab embzione incepti pro etatum ratiōe
annua ⁊ opportuna successione libelli vita modo supersit inepti
minus atq3 minus emittantur. Hoc primū nūllominus icto fe
dere vt impressi uenales isti de embryone videlicet ac de infan
tia a bibliopolis prius nō maiori q3 throni pretio diuendantur
quod ita volui posuisse ne preter q3 honestū sit pertinaciter ipi ef
flagitent. Nos ad prefationem iam: que cum abastronomia sū
matur non depresso adeo stillo vt in reliquis nostrā accedamus.

Antonij Zeni .*A.* policole de altera humana aetate alter est
liber *Mercurialis Libri de infantia* peculiare quoq3 sunt duo
tractatus. primus quidem de infantili aetate: secundus de motiua.

Primi tractatus capita quidem sunt septē.

Primum de infantis est clementis.

Secundum de infantis natiuitate: et natiuitatis bona.

Tertium de infantis fato: et fascinatione.

Quartum de humanis arbitrio: et prima cardiacaristia.

Quintum de infantis cautellis: et obseruationibus.

Sextum de infante baptizando: et nominando.

Septimum et vltimū de genio et infantis liberali excitatione.

Que sequitur primus tractatus de varietatibus hominis: Se-

cundum aetatu varietates sigillum quod sequitur secundi libri.

*Secundus tractatus de peculiaribus quiditatibus: et membroz
egrotationibus infantis: et balbutientis. Quius autē alterius tra-*

ctatus capita sunt trigintatria.

Primū est de Megacephalo: et microcephalo.

Secundum est de saphati: et fauositare.

Tertium de epilepsia: et morbo lunatico.

Quartum de egrotatione que puerorum mater appellatur: et in-

fantiae soda peculiari.

Quintū de palpebraz: et oculoz naturalitatibus: et peculiari-

bus eorundez egrotationibus infantis: et balbutientis.

Sextū de auriū naturalitatibus: et peculiaribus earūdem egro-

tationibus infantis: et balbutientis.

Septimū de nasi: et nariū naturalitatibus: et peculiaribus earū-

dem infantis: et balbutientis egrotationibus.

Octauū de labioz: et oris naturalitatibus: et eorūdem balbutiē-

tis peculiaribus egrotationibus.

Nonū de ginginaz: et dentiū naturalitatibus: et peculiaribus eo-

rundem balbutientis egrotationibus.

Decimū de linguae: et palati nālitatib9: eiusdē aetatis motiuae pe-

culiaribus egrotationibus.

Undecimū de vuae: et epiglotti nālitatib9: et eiusdē peculiarib9 eta-

tis motiuae egrotationib9. xij. de cana: et gutture peculiare.

b ij

xiiij. de colli nālitatib⁹ ⁊ etatis motiue peculiarib⁹ egrotatōib⁹.
 xiiij. de variolis: ⁊ morbillis.
 xv. de spasmo ⁊ alchute.
 xvj. de Therano cum spasmo: ⁊ sine spasmo.
 xvij. de sabarra ⁊ nimio balbutientis ploratu.
 xviii. de subeth: ⁊ mortificatione.
 xix. de tussi ⁊ singultu.
 xx. de stomaci redundatione ⁊ vomitu.
 xxj. de reumatismo ⁊ sternutatione peculiari.
 xxij. de gibositate spondilium dorfi peculiari.
 xxiiij. de vmbilici tumefactione ⁊ eminentia.
 xxiiij. de ventris torione ⁊ balbutientis inflatione peculiari.
 xxv. de ficcitate ⁊ stipricitate peculiari.
 xxvj. de humiditate ⁊ fluxu peculiari.
 xxvij. de vtroq; thenasimonis genere.
 xxviii. de lapide in veslica generato ⁊ vrine difficultate.
 xxix. de vrine fluxu ⁊ stillicidio.
 xxx. de hernia ac testium tumefactione.
 xxxj. de pruritu ⁊ intertrigine.
 xxxij. de corporis columnis.
 xxxiiij. ⁊ vltimū de reliquis vniuersalibus obseruantia ⁊ regimine
 circa corpus ⁊ animā discipuli ac discipule. !
 Que sequitur secundi tractatus de allacritate ⁊ iocūditate in eta
 te motiua discērium. Secūdi libri alterius tractatus sigillum.

Acturus rerū altissimarū initiū: quibus ut exu-
 peranti splendore. nō vespertilio modo. immo
 aquila interdū ipsa allucinat. Sic non obscura
 tū Quin et illustria vincuntur ingenia vereor de-
 tractoribus ne capum aperiā. Nulla. n. est au-
 ctore valerio Tam modesta vite conditio: que
 malignitatis dentes possit evitare Atq; equi-
 dem ut modeste dixerim obnoxios puto: q; infantiu pdestinatō
 nes: et pscientias: ac astronomiā volunt cū in ceteris terrenis re-
 bus. tum pcpue In hominū natiuitatibus vana Reclamātes:
 que Fauorinus de fatiis humani generis est oblocutus. quippe
 que valde admīroz tāte venustatis phum: q̄te videri voluit. opi-
 natū. Hic equidē quīetate sum lōge inferior Ausus fueriz gran-
 deuū Diogenez naturā homini poculū dedisse puerum: re ipsa
 docuisse dicentē. puer me vilitate superauit. Quapropter natu-
 rali cognito accidentale abiecit. Sic fauorinū vera p̄specta veri-
 similē dasse pessum sniam decuisset: que hinc vel maxime radica-
 uit Quod ipossibile duxit: hominē breuis vite spacio cū. p̄zona-
 rum ac deuergentiaz globorū: tum regionū p̄nerionū q; mundi
 varietate potuisse stellarū habitus formas et posituras infractis
 genijs obseruare que suos orbes longo euo pficiunt. Ast prob
 hominū animi: quibus de excellētib; loquor non nihil inesse
 diuini spiritus cōiectoz. Unde tot artes: tot doctrine: tot monu-
 menta fluxere. Si recta statura ad rotationū celestiu ratiōes cō-
 siderādas Astroz p̄orsus naturas ignoraretis: quorū qdē ob-
 seruationē p̄scis tēporibus: haud q̄z primū cōsumatissimā pu-
 to sed pederentiz In dies ingenio ingeniū: ac ferro: ferrū acuen-
 te deprehensior radiauit. Sic oēs artes ab initio rudes. Deide
 in exactissimas euasere: que ut videt fauorinus nequaquā cū se-
 quacibus aiaduertit: quoz p̄terea error inde ceruicatur: q; ut
 ipsoz verba ponā. vident hoies vtriusq; sexus oīum etatum di-
 uersis stellarū moribus inuitā editos regionibus vbi geniti sunt
 longe distantibus. oēs nī istos aut hianibus terris: aut laben-
 tib; tectis: aut opidoz expugnatōib; aut eadē inani fluctu obru-
 tos: eodez genere mortis: eodezq; ictu temporis interire. Quod
 b iij

aiūt nūq̃ eueniret Si nascendo suas vnūquodq̃ leges habe-
ret. Addunt nonnulla insuper adeo frivola vt ipsi eorū pace di-
xerim somniare magis q̃ philosophari videantur. De Mus-
cis scilicet et insectis. Opinari sunt vt puto Isti astronomos Qd̃
isani qd̃ esset p̃fiteri homines ab influentijs celi cogi quo dato
in cōuenienti sunt plura secuta Que tñ oīa inacti constantissimi-
q̃ presertim ingenio viri vicissim acutissima mentis acie deprehen-
derūt Qd̃ nō culicibus p̃b nephas nec minutissimis terre maris
q̃ vmiculis ignoratōe nequaq̃. nā eos et locustarū et similitū cui-
vis generis aut multitudinē aut raritatē aut Itcirco quelibet ab
astris causari seu p̃dere nō latet. At hoībus et reb⁹ maximis ad-
hibuere q̃ppe q̃bus nō pro insectis et cometas et globorū multi-
formia signa micuisse que non cōiectatiōe modo. S3 apta dem-
ceps p̃ hominū siue secūdis siue aduersis siue neutris siue vtrif-
q̃ hoīb⁹ p̃culdubio aliquo pacto accidisse cognoscimus quos
qd̃ p̃ ceteris aīalib⁹ p̃me illi cause ex p̃sequētiq̃ idē causatis cu-
rae esse. Reluctet. Et epicurus absurdū ē nobis nequaq̃. At
siqd̃ accidit homini qd̃ iniquū videat egrū hoīnē quo tēdat. S3
salutiferū medicū deū vsq̃ haud latet q̃ppe q̃ inexcogitabili pa-
cto stabilis manēs p̃petuo nixus folio Rapido globos turbine
versans. Dat in hoc salo vire circūflātib⁹ ceu p̃cellis hoīes agi-
tari vt p̃inde merito ad oriētē p̃ras p̃posse recte dirigētes opta-
ta tanq̃ potiant troes b̃ena datq̃ in cōprehēnsibili mortalib⁹
rōne minora in maiorib⁹ nō obnixe p̃sus. Ast inclināter agita-
ri. Maiora nā q̃ et naturaliter et quomodo libet vt mai⁹ lumen
minus offuscat Societate quadā cōceptis minoz fatis ad suos
casus vt plurimū trabūt secū minora quo fit vt in vrbis excidio
pro ei⁹ p̃mi fūdamētisato p̃q̃ fidez p̃p̃edicularib⁹ aut rectilicis
influētijs minora conuere secū pariter sit fatale. Sic vt plurimū
in maioz fortuna minora militare cōcomitātia quadā cōperim⁹
Interea nimīū vagari et ap̃repositis deniare me sentio quare reli-
cto fauorino ac sequacib⁹ de infantū p̃destinatiōib⁹ et p̃sciētijs
ad celiloqa me accingēs ante oīa de cōiecturis p̃destinātibus et
parentū iccirco somnijs nō inanibus disputabo.

De infantis naturalib⁹ pdestinatione ⁊ psciētia tractat⁹ p̄m⁹.

Pro infantis optima spe cōiecturaz pdestinātiū p̄mā
posueri Cū parentuz nuptie fuerint coetaneae pares
bone cōplexiōis amabiles laudabiles allacres libe-
rales. Deinde cū cōiugari in copula p̄cipue sobrii sint
idonei frugales bonisqz morib⁹ instituti p̄terea cū inter nuptia-
rū celebritatē ac deinceps auspicia varijqz generis auguria omi-
na p̄digia miracula sonia necnō huiusmodi reliqua sese foelicia
nō pro cōsuetudine. S3 casu in mediū offerūt que singula p̄stat
ēt ante nuptiaz cōclusionē p̄spicere eaqz circa negocij expeditō
nē aliqd esse putare Quapp auspices antiquus nuptijs p̄erant
celebrādis q auspicia p nuptijs cape solebāt p parte viri pnu-
be vō pro vxoris q qm̄ sicut p̄sus credēda Sic p̄sus negligē-
da nolueri singulariter haud explicabo tū q a micale p̄seri sco-
to scripta imp̄sa paruuenaliaqz repp̄iunt tū q in historiāz fide
passiz leguntur. Nibilo minus inter cetera feralia nonnulla me-
morabo vt eis p̄scitis q̄ fieri poterit ordiati⁹ nos negociaqz no-
stra cōponam⁹. Itaqz generalit̄ sciēdū ē aqlā vulturē coruū iter-
dū: cornicē vt plurimū seu bubonū varia vel noctuaz genera seu
ad similitudinē gali galinā supra sine sub domus tecto vel penes
p̄ter cōsuetudinē marie statis horis ⁊ cū qbusdā instinctu tanqz
naturali nutib⁹ ac munitatib⁹ vlulū canez nocte p̄cipue atqz suē
frequēter vociferātes infortunia nōciare. Quocirca Plini⁹ cor-
ui inqt inauspitijs soli vident̄ intellectū habere. nā cū medie bo-
spites occisi sūt oēs e pelopōesso ⁊ attica regiōe volauerūt pesti-
ma eoz significatio cū glutiūt vocē velut strangulati De quib⁹
in georgicoz primo cecinit maro inquitens.
Aut equidem credo qz sit diuinitus illis
Ingeniū aut rerū fato prudentia maior.
Franciscus autē petrarcha in sonetoꝝ opere materno
Elleganti nibilo minus inquit elloquio
Qual dextro coruo o qual manca cornicē
Canti il mio fato o qual parca loinaspe
Che sol trono pietà sorda come aspe
Misero vnde sperata esser felice.

b iij

Rurfus Plinius Subo funebriſ 7 maxime abominatus pu-
bliciſ precipue auſpicijs. deſerta incolit: nec tantū deſolata loca.
Sed dira etiā: 7 inaccessa noctis monſtrū nec cantu aliquo voca-
li. Sed gemitu. Itaq; in vrbibus aut omnino in luce viſus. dix-
oſtentuz eſt. priuatoz domibus inſidentem plurimū ſcio nō fuiſ-
ſe feralem. Volat nunq; quolibet. Sed tranſuerſus auſſer-
tur Capitolij celam ipſam intravit ſexto. pap. iſtro. l. ped. conſu-
libus propter quod nonis martijs vrbis luſtrata ē eo āno. Pre-
terea de aubus diſſerens quas diomedeaſ dicūt magnus philo-
ſophus. Quando inquit querullas emittunt voces. Significa-
re dicunt augures aut ipſarū: aut regis patrie: aut virozuq; exci-
diuz. Nec Papyrij curſoris pſulis memini; qui cum aquiloni-
am oppugnans prelium vellet cōmittere pullariuſq; non pſpe-
rantibus aubus. optimū et auſpiciū renūciaſſet. De illius fal-
lacia factus certior. Sibi ſigdē: 7 exercitui bonū omē datum cre-
didit: ac pugnam iniit. Dirrectum eſt autem ſiue caſu ſiue cele-
ſtis numiniſ pronidentia. Quod primū contraria parte miſſum
fuit tellum in ipſuz pullariū: cumq; pſtrauit exanimem: quod vt
cognouit conſul. ſidente animo Inuaſit aquiloniā: 7 cepit. Tan-
cito animaduertit quēadmoduz violata religio foret expianda.
Amplius. Menelaus: 7 Agāmēō. Cū primū facti ſunt de ra-
ptu helene certiores. exercitum inaulide boetie ciuitate congre-
garunt. Ibi cum omnes auſpiciſſimo reſ gerendarū initio rei
diuine intenti eſſent. Ecce draco. ppinquā arborē. Inqua forte
paſſer nidificarat aſcendens octo pullos: matrēq; interemit 7 ni-
dum diſturbauit: quo ſigno portendebatur grecos nonez apud
ilion annos dimicatuſ decimo tandēz vrbem ipſam funditus
euerſuſ. Tyberio preterea prima luce aueſ augurandi cauſa
delate ſunt: quibus oblata eſcanalla ipſaz preter vnā. pdijt.
etiam cauea vehementer agitata nec iſta ipſa que. pdierat eſcam
attingere voluit. Sed ſublata alla ſiniſtra: 7 collo. pducto ruriſ.
In caueā ſeſe recludit. Hoc ſignū. ppter id qđ priuſ euenerat.
Tyberiuſ magis cōmonit. Erat. n. illi galea: qua in prelijs vte-
batur magnifice ornata: atq; inſignis. In ea angueſ oua pepere-
rant. Itaq; foetus ſormati erāt qđ accedēte auium ſigno magis:

formidinem incusserat. Processit tamē conuentione populi cir-
ca capitolium audita ⁊ domo egrediēs pede limen offendit adeo
qꝫ percussio uehemēs fuit vt vnguis maioris digiti scinderetur
sanguisqꝫ pfluens per calceū emanaret profectus insuper aliqꝫ
tulo coruos ad sinistras in stillicidio pugnautes cōspexit lapisqꝫ
a coruorū altero dimotus iuxta pedes eius in magna turba pla-
psus est: Processit eo die tñ: quē vltimū in terris egit. Semel
itez paululū affuit: quin Fabiū Hannibal punica arte interceptis
nam simulatas epistolas noīe principū metaponti ad Fabiū mi-
sit: Quod si ipse adesset urbē sibi fore illos daturos ⁊ eos qꝫ hāc
rem acturi essent expectare illuz vt aduenteret: ⁊ ppius cum ex-
ercitu appareret. Is litteris comotus fabius: assumpta copiaz
parte noctu iter ingredit. Deinde cum minus secūdum auiū ha-
buisset auguriū pedem reulit: ⁊ paulopost litteras ab Hanniba-
le ad eū dolo scriptas aiaduertit: cognouitqꝫ illuz in suburbio i-
fidijs confedis. Amplius. Marcus brutus cum ex asia disces-
surus foret exercitūqꝫ trajcere vellet. Nox quidem erat profun-
da ⁊ ferme media: lumen vero splendidū nimis contubernia nō
habebant: ⁊ silentiū vndiqꝫ tenebant castra. Is itaqꝫ secū aliqd
reputans sibi intentus aliquē ad se ingredientē presensit ad itroi-
tum aspiciens horrendā monstruosamqꝫ aspexit imaginē corpo-
ris feri atqꝫ terribilis silentio sibi assistere interrogare tñ eaz au-
sus est brutus. Quis inquit hominū aut deorū es: quid tibi vis
qꝫ ad nos venisti: ad quē suz murmurauit ille Tu? o brute. Ma-
lus genus sum in philippis me videbis. Tum brutus nihil ter-
ritus videbo respondit. Vex cum euauisset imago accersitis
pueris atqꝫ ijs dicentibus nullā se voces audisse: atqꝫ nullaz vi-
disse imaginē Brutus cogitabūduz accubuit. Quae deinde agl-
lae simul iperu magno dellapse iuxta castra euolauere: postea cas-
siana cognita clade cogitationesqꝫ suas videns ⁊ spes fallaces
sublapsas retro referri in philippis sibi ipsi mortem consciuit.
Paulus emilius aetate quidem senior quippe sexagesimū iam
agebat annuz Sed robusto corpore ⁊ filiorū adolescentiū ami-
corūqꝫ ⁊ necessariorū multitudine circūseptus: hunc omnes vo-
luntati populi romani ad cōsulatū ipsum innitātis parere emiliū

b v

Ipse a principio cunctabundus suasionē reiciebat: eorū studiū
et cupiditatem arguens quasi sibi non expediret consulatū gere-
re. Sed concursu populi: quod singulis diebus ad eius ianuā cōflue-
bat: et ad descendendū in foras, puocabat: vociferabatque cōfirma-
tus ad petendū descēdit nec in eius petitione tā affectat cōsulatū
quā cūcibus suis victoriā repromittere visus est. Designatus ita-
que fuit cōsul cū summa spe: ac volūrate populi ro. nec expectatū
ut sortitio fieret. Sed statim macedonia, puincia sibi cōmissa bel-
lūque demādatum fuit: serunt cū ipse post haec domū magna ciui-
um frequētia reduciis tertiā filiam adhuc parvulā lacrimari cō-
spexisset: eāque complexus eāz lucius peteret: respondisse quod pse-
us inortuus esset: erat autē, catulus puellae sic nominatus. Tunc
emilius accipio inquit omē filia: *Dij bene vertant*. Cōsular? autē
illius miserādū exitū nō minus vere: quā miseranter scripsit *Plu-*
tarchus: quippe quod tunc aemilio acciderūt oīa memorās: pri-
mū signum vi ventoz inquit correptum: et cū signifer valde resi-
stere fractū est: et sacra altaribus imposita surgens, pcella disci-
pauit: et extra terminos designat: et vrbis abiecit: ipsos praeterca
terminos lupi inuadentes: ac turbantes lōge derulerūt: malum
vel inde aemilio exitū indicantes. Relatus praeterea est tradente
plinio in monumenta marco atilio: et caio portio consulibus lac-
et sanguinē pluuisse quo ut alij ferūt signo sequenti anno: pestē va-
lidam romā inuasurā portendebat. Tempore praeterea quo han-
nibal Italiā lacerabat auctore liuio Indecade secūdi belli puni-
ci aque sanguini pmixtae e celo deciderūt in modū pluuiae: nec
non libro octauo de bello macedonico. Idē auctor anno qdem
quo decessit hānibal p biduū sanguinē pluuisse. Rursus libro al-
tero naturalis historiae ferūt *Plinius* inquit in lucanis anteq-
uā *Marcus crassus* in parthis interceptus esset pluit sanguis oēsque
deinde lucani milites: quoz magnus in exercitū numerus erat
cū eo interfecti sunt. Item. *L. paulo*: et *ca. marcello* consulibus:
Lana circa castellū cariphanū pluit iuxta quod post annū *Ti?* mā-
lus occisus est. Item armorū crepitus tubaeque sonitus audi-
tū e celo cūbycis bellis fuerūt. Tercio vero marij cōsulatu a ma-
mertinis ac rudertinis spectata arma celestia ab ortu occasuque

ter se cōcurrentia atq; similia plurima que varijs tēporibus con-
tigerūt ex quibus semp aliquid vt ipse memorat plutarchus pre-
diuinatū est. Ad mīseꝝ āni mille simi octuagesimi septimi septe-
bris mense: Cum miluus carnē a me tunc vix positā e specula ra-
ptissime rapuisset: teritus sinistri qdpiā iam inde prediui nauī: co-
dēq; mense paucis post lapsis diebus mibi dilectissimus obiit
primogenitus. Anno aut sequēti septebris quoq; mense. Ac-
cipiter ppe canoꝝ montē inuallarano allis percussio domi⁹ no-
strae pariete auiculam cepit volantē. Triduoq; inde tū preteri-
to: luce Lucretia mibi carior filia imparentis vlnis decessit. De-
us dedit deus abstulit sit nomē dñi benedictū. Iecirco Valeri⁹
maxim⁹ vir in omni doctrinaz genere pitus huiusmodi plurima
memorat. In capitulis de ominibus pdigijs sōnijs miraculis et
similib⁹ Cicero de diuinatiōe se scripsit vxorē suā sequēti āno fu-
turū cōsulē diuinasse qm cū post p actū sacrificiū in cineribus cō-
spicere veller flāma repēte exiliit. Dicterea Tanagl Tarquini
prisci vxor videns flāmaz labere Seruij tullī caput tradēte iunio
futura: vt puer vnica fieret salus regis in rebus dubijs regnū si-
bi pdixit. Simili modo post captā troiā disceptāte Enea de fu-
ga cū Anchise flāmula quedā apparuit verticē lambēs Ascanij
et nullā inferens illi lesionē que cū regnū ascanio futura portende-
ret discedere psuasit. Augustus aut leuū pdidit sibi calceū ppo-
stere indutū quo die sedutiōe militari ppe afflictus est. Quinimo
di aut si vellē in historiāz fide tradita singula memorare qppe q
lz videant tū ridēda nō sunt. Nāq; irridētes plurimos iam legi-
mus pisse cū poeta inq; Ante diē clauso cōpōet vesper olimpo
Significationē p̄tērea futurā habere aiūt. In negotij incobatio-
ne casu gratae seu molestae hominū voces audite insoliti noctu
ceciq; p̄sertim domi strepitus Subitae a dormitiōe sine aliqua
causa p̄senti expergefactiones horribiles carnis quasi fornicatō-
nes nocturnae olei casualis effusio cū lucernaz p̄serti extinctiōe
nec nō oculi vigilēs sinceri lachrymis plorabile nihil determinate
madentes preterea p̄sertim cum pro negotio quōpiam satagi-
tur obuiationes lugubres autum se coram p̄elia pertinacia ster-
nutamenta innaturalia pedum offensiones Indecori lapsus.

et quomodo liber casus repentini: et reliqua iuxta scoti distinctiones preter consuetudinem terribilia sinistrae ut plurimum sunt praescientiae: quas specialius non distinxerim quia pro infantium non modo praedestinationibus et praescientiis faciunt: verum pro quouis negotio generaliter. Nobis de infantium tantum praedestinationibus et praescientiis sequentia in septem genera distinguendo specialiter dicta sufficiant. Primum eorum est qui prius quam generarentur: seu conciperentur aut nascerentur: accidit parentibus arborem: florem fulgur: Ignem: Sigillum pullum serpentem avem siue quidpiam aliud somniantibus aut placidum aut horribile concepit se seu peperisse sicut de Madaiae Maronis matris somnio tradunt historiae. Iccirco de olympiae preterea Philippi regis uxoris: Alexandri matris somnio: quod graeca historia continet quam breuiter luculenterque Guarinus noster excerpsit latinisque legendam tradidit extant historiae nec non de hecubae Hectoris uxoris: et Scipionis africani matris somnio: atque Dantibus poetae florentini: cuius ut ferunt parenti somnianti visum est in viridi et florenti prato iuxta clarissimum fontem sub quo alta lauro filium peperisse: qui arboris ipsius bachis aqua quoque proximi fontis aliquodiu nutritus: adultusque in candidissimi gregis pastorem euasit: qui nonnullas inde frondes capere satagens ut meritum scilicet caput ornaret cecidit. Deinde non ut nuper fuerat. Rex anreis pennis in paonem transfiguratus surrexit. Item Hecuba Priami uxor grauida parere se somniauit ignem troiam comburentem: quare territa somnium viro narrauit cui de somnij significatione oraculo interrogato: Responsum est ab hecuba plerumque nascituram. cuius causa sui erit regni excidium. Preterea Socratem accepimus: quem fertur vidisse per somnium oloris pullum sibi in gremio plumescere: qui continuo exortis peninis: et expansis allis in altum aduolans suauissimos cantus ediderit. Post ridie cum plato sibi commendatus esset hunc cignum esse: quem viderat dixisse. Idem ultimum eiusdem socratis somnij memini: qui cum in somniis quendam sibi dicentem audisset Tertia rephnae tempestas leta locabit ait ad heschinem post diem tertium se quod sic probauit exitus morituroz nec non memini mortis Meronis: cuius notabile somnium quasi ex pellago gutam memorat

Suetonius. Valerius aut maximus rex huiusmodi penitus for-
sam credens absoluisse. Idcirco nonnulla rarissima quidem excer-
psit: et in capitulo de somnijs legenda posteris tradidit. Nos vero
diligenter de somno et insomnijs: que sine grece seu latine tradunt
collecta in corpus vnum digessimus nempe in solis libro lucida
da interea sciendum est: De preteritis quedam: de presentibus non
nulla de futuris plurima significare. Item a desiderio ab aetate
a sexu a cibi qualitate a crapula a potu a ieiunio a statu a tempore
to ab egrotatione a temporeque plurima causari: quae huiusmodi fe-
re omnia sunt inania. Somnia vero: que pro sui presaga efficaci-
conditione nonnullas videntur significationem innuere: scilicet in filio-
rum generationibus: et natiuitatibus consulo praenotanda et memo-
riae stillogque mandanda. Huiusmodi mea quoque sententia non ab re
fuerit si ante nuptiarum conclusionem notentur: et pro eorum conditio-
nubilis oblatae genius considerare nauisque perinde ne incaribdi
seu sylla incidat: gubernetur. Alterum eorum est qui si credimus in
materno sunt utero loquuti: quod sanctitatis aiunt esse presagium
Tertium eorum est: quorum in matris visceribus sunt vagitus auditi:
quod maxime quidem est cladis argumentum seu ad minus con-
cepti libitinam presagit miseranda. Quartum eorum est: quae celsiones
agripaeque nascuntur: Celo magnanimitate se: et magnificentia iuxta
maxime statum suum prestantissimum fore praenociat. Coeterum cede-
se nisi cauerit periturum: Agripe autem astrum aduersam si natus vi-
xerit maxime valitudinem pedum minatur: multiplicemque vitae sibi
calamitatem. Quintum eorum est qui semiozti suapte scilicet retrabun-
tur: quod est patrie ubi talis nascitur siue domus: siue ipsius admi-
nus supremae calamitatis presagium sextum eorum est: quae cum nascun-
tur et eo ipso natali die vel nonnullis sequentibus rarum quodpiam fu-
turam notat excellentiam: quemadmodum de magicarum artium reper-
tore memoriae traditum est zoroaste: quem eo quo natus est die: Ritus
fuisse atque adeo cerebrum palpitasse ut imposita reppelleret manus
accepimus: quippe quod scientiae admirabilis fuisse praenosticum
exitus indicauit nec non de Hercule illo iunonio: de quo si credi-
mus Seneca Infantis inquit aetas mostra superauit plusque no-
sce posset. Semina cristati caput angues ferebant ora quos con-

tra obuius reptauit infans. Serpētū oculos igneos remisso pe-
ctore placide intuens.

Arctos serenīs vultibus nodos tulit

Et tumida tenera guttura illisit manu.

Ita dudum vltērius platonis me intelligere tum vel suauitatē illā
p̄dulcis ellogj portendētes vt memorent placido planctu circū
uolant. Memorabilis interea quoq; rex est Alexander quem
natū aiunt circa ydus augusti ⁊ ipso natali die templū epheſiæ
diane cōcrematū ē quā obzē magi ac sacerdotes epheſij magnas
p̄ hoc incendiū calamitates p̄ſagiētes p̄cuſſa facie vociferantes
discurrebāt eo die magnā aſiæ peſtē ſimul ac p̄nitiē exortaz. Ma-
res aut̄ letū philippū patrē magis ac magis ad ſpez errexere q̄
filium tribus oriū victorijs inſuperabilē futurū affirmabant. Ad-
uſcemodi generis ſunt q̄ ſecūda tecti naſcunt̄. Siquidem reli-
gione ſe vel regula quapiā ſeu p̄ſeſſione p̄ſtantes fore p̄nuntiāt.
Septimū ſimoꝝ eſt coclitū Strabonū lucioſoꝝ laboculatoꝝ ce-
coꝝ vel agnatoꝝ giboꝝ nec nō eoꝝ qui tāq; monſtra ⁊ p̄ſus
mōſtra naſcunt̄ vt veleni bello infantes elephantino capite nati
atq; integer elephas ab alcipe ⁊ inter initia marſici belli ſerpens
editus ab ancilla ⁊ hipocentaurus ab homine in theſſalia natus
eodēq; die quo natus eſt mortuus quē plinius exegiſto claudio
ceſari in melle allatū vidīſſe ſe p̄fiteꝝ quippe que fallaciā vt pluri-
mū belligerāq; futurā p̄cōiurationē minatur. Interea mēorabile
mibi videt̄ ducatus qđ p̄ſentis anno ſecōdo aprilis nono Ae-
netijs frequētīſſimi populi cōcurſu monſtruoſus vidi in pietatis
infantē officina cuius ſiniſtrū vrinā p̄ſagiū in auras fumus tanq;
tenues euāeſcat. Rurſus eodē die ex patauio vt rumor erat alla-
tus ifans biceps offendebat Spectaculū nāq; admirandū quē
naturae ludū Albertus appellabat. Dēſati aut̄ auctoritate ſe ſi
vixerint claros futuros p̄ſagiunt Coetēꝝ in ſeminis tradēte pli-
nio ea res inauſpicati ſunt exempli regū temporibus. Cū ita nata
eſſet valeria exitio ciuitati In qua dellata eēt futurū reſponſo aru-
ſpicūꝝ vaticinante. Seſapiā etiā illa tēpeſtate florētīſſimā depor-
tata eſt veridico exitio conſecuto. Aditridatis quoq; regis filia

dripetine laodices reginae nata duplici ordine dentius deform.
admodum infesta comes fugae patris a **M**ōpeio denicti fuit
Mirfuri stolliditate sibi foelicitate ne portendunt. Contra vero di-
cendum de his futuri cor habentibus namque fortissimi simul ac sagacis-
simi sed fortunae ictibus valde obnoxii viras ducent. huiusmodi
generis sunt mulieres quae coeundo genitali nascuntur quemadmodum
fuit graccoz mater cornelia **D**e quo? quidem rebus pibolomens
in quadripartito notabiliter cudit capitulum quod nimis nisi serius
esset atque merito iam sibi locum possit alterius. Libri nostri caput
primus interpretar.

Eripimus cum in superiori libro de seminis genio
disputaremus hymenea loca lucida praesertim si pla-
cet patiens pro temporis qualitate paranda. Itidem
ad magnanimozez enixus experientiae quidem va-
monio nisi puerperae pudor et allucinatio nati obstarent precipe-
remus quapropter translucentibus si dies est speculis parus at-
que omnino accenso igne sub tecto sepe suscipiendus est infans.
Interea hec mea sententia fore volueris in infantis elementis pre-
cipua ministeria. **P**rimus videlicet si sine inflatione umbilici seu
sine motu vel sine vagitu sine absque sternutatione infans nascetur
que sunt signa lethalia vivat ne an mortuus seu sit morti proximus
natus. **P**rudens statim obstetrix animadvertat quem si mori-
bundum siue cutis varietate siue spiritus cessatione siue alia qua-
piam coniectatione praeviderit. **E**uestigio aque vite si autumnus
aut hiems aut ver fuerit. **S**i vero estas aque rosaceae haustu fau-
ces circumacto atque ab ipsa obstetrice glutito. **S**ic ore medicato in
os perflet infantis. **H**uiusmodi ministerium sunt quae inanum per-
ficient qui ut interdum accidit si forsitan clausus fuerit nouacula si-
ue quod melius erit acutissimo auro moderate ignito pellicula levi-
ter tacta minimum quid est recludendus per os infante nihilomi-
nus si oportuerit prius perflato atque umbilico obstericato pre-
cipuum bobaceo scilicet siue lanceo nodo albo praecipue adhibita nisi ci-
to solidaret pulvere mirrae siue aloes vel mirtolorum que singula

nāq; mollissima tū est caro infantis molliter fiant. Interea min?
mea sententia modo ne sit preter latitudinem manualet peccaue
rit que .plexius: q̄ que breuius vmbilicū peruincerit: q̄ppe qui
prius ne sanguis effluat ligandus est q̄ incidendus: Hijs autē
aut horū pro rei exigentia aliquibus peractis: Juxta precipue ra
fis doctrinaz in tractatu quarto: 7 capitulis de regimine infantis
necnō pauli bagellardi: lauet: atq; homontio iaz noster inuolua
tur: qui si presertim naso collo humero: alio ue quopiā membro
inaepto obliquo siue luxato videatur: q̄ citius fieri poterit: 7 q̄
melius molliter est aptandum. Nam caro: 7 ossa que tum lenta:
ac tenera sunt aere postea idurātur. Quocirca plutarchus. Sic
enim infantū inquit membra simul ac nati sunt forinari compo
niq; debent: vt recta minimeq; obliqua fiant ita puerorū mores
principio apte cōcineq; figurat cōuenit. Illa nāq; nouella aetas
ad fingendum facilis ac tenera est 7 ipsorū animis dum molles
adibuc extant discipline melius instillantur. Difficilius autē que
dura sunt molliunt. Ita 7 doctrinae: duz puerillis adibuc anim?
extat melius insculpuntur. Si claudus infans natus fuerit: qd
crurium inaequalitate cognoscitur crus longius paz contrabcti
us: alterū e conuerso fastietur hoc aut circūspectissime est. facien
dum. Nam si rectus infans natus esset: hoc mox diu pacto fastia
tus claudicaret vnde esse puto q; plurini homines quasi claudi
cantes incedunt. Igitur nouanda est opera: vt aequissime crus
ongius cū altero molliter extenso fastietur 7 infrascriptis vnguē
tis in locis neruorū crus contrabctis liniatur. Recipe edera ar
boream vel muralē: quā bene tritam ad vnguēti similitudinē
inaqua coque buiusmodi confectio vbi oportuerit iemplastrata
neruos remorūidabit 7 extendet. Ad idem sepū bouinū 7 me
dulla composita calefacta: 7 perlinita iuuant egressas compagi
nes a loco suo. Item aselli ossis presertim pinguis medulla pari
ter perlinita neruorum proderit retrabctiōi. Ad idem Recipe
vermes terrestres: quos bene primum lotos pone in vase ter
reo bene cooperto 7 sic dimite vt purgentur per noctem: In
quo sic deinde denuo laua: 7 ineptia ficatos terre post ad vnu
guēti similitudinē cum melle misce: Et retrabctiōi

emplastetur. Nervoꝝ insuper pdest retractiōi multū duꝝ bul
lit. In quo sit patiens mēbruꝝ impositum. Fieri etiam ppter ea
possunt balnea iuuatiua: nec nō alie plurime medicine que quo
niam nequit infans pati ad presentiorē scilicet redeūtes rem no
stram ōmitteremus. Primo Itaqꝫ lacte emuncto: atqꝫ abiecto
opprime lactandus est noster homontio: ⁊ ab egestiōibus frequē
ter nitidandus. Simile ministerium est in colli: ⁊ corullaz plicis
⁊ subassellis molliter ne excozietur faciēdū carieiꝫ interdū mo
dicuꝝ infeminandū. Notādū preterea ē. In primis presertiz na
tiuitatis diebus infantem si mas fuerit fassari oportere testibus
supinatis. Si femina māmīs ligatis. quoniā si secus fieret. De
bernā suspitio esset in mare: de māmāꝝ nimio tumore in femi
na. Item notādū est qꝫ si puerpera non adeo esset lactiflua vt
alūno sufficeret: ⁊ alterius nutricis copia deesset. cum malis dul
cibus bene maturis: beneqꝫ subcineribus coctis. ac deinde niti
dis. Vel qđ melius erit cum butiro recētī i sulfō: infans susqꝫ de
qꝫ summet alimētuz. Deniqꝫ silentio equidē hoc pretereunduz
noluerim: quod inueteri quodam codice scriptum inueni. Sigs
videlicet vulpis arūgia. In die natiuitatis infantem vnixerit infan
tis ipsiꝫ vita secundabitur. Hoc ita posui qꝫ sum nocere nequa
qꝫ. Iuuare autē posse arbitratuꝫ.

De infantis natiuitate: ⁊ natiuitatis hora. caput 2^m.

a Māscētibus: qđtuz agit natura. Interdū faciles: In
terdū difficiles: ac difficilimi. nōnūqꝫ etiā quos natu
ra pati nō potest. Lethiferi parē causant. Māscētū
alij naturaliter manibus. Brachijsqꝫ sup coras po
sitis In caput. Alij cōtra. Alij Tuditani alij vopisci: nōnulli
qꝫ cesones nascunt. In qbus qđ sit oportet ministerijs sagax
obstetrix: que solers oīa prius faciēda tūc tēpret qꝫ agripā: ceso
nē ve educat. Quocirca eqđē p̄sentiora p̄currēt hoc i loco curio
sius baud morabor. Nam pro parētū auxilijs in suo. vꝫ peculia
ri capite deo dante enucleate huiusmōi explicabunt. Dic satagēs
in nascēdi tēpora: horaꝫqꝫ i infantū natalibus lucidauero. Qua
de re fuere iter romanos: ⁊ barbaros opīniones diuerse: quaz

eqdē romanā iure meritoq; pferēdā diffinio . Sūt itaq; natalis
dies vnicuiq; a media nocte ad alterā mediā noctē nato a quo ea
nox cepit Sicut īrex hūanaz libro Varro acute iudicauit horae
antem huiusmodi obseruatio q̄uis tuba veluti astronōia mediā
te hoīez ad hoīs fatū precinēdū admōeat: tñ 7 generatiōis: 7 cō
ceptiōis dies 7 hora ad huiusmodi cōferūt hermetis quoq; snia
p̄nōsticāda dicētis. Lunc locū in hora īfusiōis sp̄matis ī matrice
esse gradum oriētem in natiuitate Hermetis autem hanc opinio
nem haud eqdē in omni natiuitate probauerim. Claudius autē
ptolomaeus cōuenit inquit hīs: qui horā casus spermat̄is ob
seruando deprehenderūt vt cum corporis 7 anime qualitates, p
prias scire voluerint suas ad hoc inuestigationes ex hoc q; figu
ra stellarū hac hora, pprie, idest hora casus spermat̄is operatur
accipiant. Nec nos si prescire Liquidius voluerim? a parentum
phisicorum vtar vocabulo dispositionibus In horis generatio
nis cōceptionis: editionis: 7 natiuitatis cōsiderationes gradatī:
7 cōiectationes Idcirco penitus icipere, nō abre fuerit. Ampli
us quādo sol in natiuitate diurna: seu luna in nocturna fuerit ab
infortunis 7 malis accidētibus suis libera Significat q; nutri
tio nati complebitur. Item quādo indecima domo, vel vndeci
ma fuerit planeta diurnus in die: seu nocturnus in nocte signi
ficat q; nutritio nati cōplebitur. Amplius quando domini tripli
citat̄is solis fuerint in ascēdente: vel in quinta domo vel decima
vel vndecima significant bonā: 7 facilem infantis nutritionē. Si
vero fuerint in septima significant malā: 7 laboriosā. Pr̄terea
quando gradus ascēdētis solis fuerint dānati significāt q; non
nutrietur nisi domini triplicitatis fuerint salui seu liberi: 7 inan
gulis firmi. Quando natiuitas fuerit diurna: 7 sol in ascēdente.
In signo aqueo vita erit bona ac temperata: quia natus ille erit
complexionis iouialis tñ si sol fuerit in signis igneis viribus ani
me idest intellectu maxie valebit. Sed corpus erit complexiōis
ardentis: 7 macrum tñ in dierum suozū processu magis accedet
ad temperatā complexionē. Et si sol fuerit in signo aereo: vel ter
reo: 7 in gradu ascēdētis: vel ante eum: seu post tres gradus: 7
cum sole vel in gradu ascēdētis fuerit aliqua ex quindecim stel

lis bebenijs ex hijs que sunt de naturis fortunaz seu aliqua dua
rum fortunaz aut aspererit ibi luna de tertio vel sextili aut de ra
dijs cuiuspiā fortune: seu pars fortune. Significat q̄ natus ille
moriatur priusq̄ cibū accipiat. Quoniā sol quādo ascendit in fi
gnis aereis elemētari igni magis coniungitur. vnde effectus vt
plurimuz in terra talis causat̄ et insignis terreis illud idem p̄ di
uersam causaz qd̄ reprobabile videtur significat: quādo enim ca
dit cum aere corūpiū aer: et penetrat illa corruptio: et similiter
quādo iūgitur ignis cum terra ppter coniūctionem siccitatū eo
rum dānatur complexio. Item quādo almutez natiuitatis i fortu
natus fuerit: et cadens ab angulis existentibus inter eū: et infortu
nam aliquibus gradibus significat q̄ natus durabit secundū q̄ti
tatē illoz gradū. Quādo aut̄ luna fuerit infortunata. In septima
et sine aspectu fortune Significat q̄ ille natus nō nutrietur. Quā
aut̄ luna fuerit in quarta domo iūcta corporaliter cū infortuna p̄
sertim de quartili: vel oppositione significat q̄ tūc natus infans
nō nutrietur: atq̄ erit mater indiscrimine: et si sol similiter fuerit
in septima domo etiā significat q̄ nō nutriet̄. Quādo vero infor
tuna fuerit in ascēdēte: et habuerit aliquā dignitatē in eo et aliqua
fortuna ipsū aspexerit Significat q̄ nutritio cōplebit̄ qz infor
tunata malitia diminuit̄ cū est i suis dignitatibus p̄serti si noctur
na fuerit insignis femininis diurna in masculinis. Sed si cōtrari
um fuerit ascēdit et crescit infortuniū. Siqdem fortuna cū fuerit
in dignitate sua meliorat̄ cōtra verū deteriorat̄. Amplius quan
do luna fuerit in lumine diminuta et obsessa nec aliquēz habuerit
fortune aspectū moriet̄ natus vel saltē erit cecus et mater indiscri
mine. Quādo aut̄ dñi triplicitatū hylech fuerint fortes et firmi et
in ascēdēte fuerit infortuna significat qdē q̄ natus viuet. Sz p
extrema oīa vitā ducet Ampli⁹ qñ ven⁹ et mercuri⁹ iūcti fuerit i
vno gradu i ascēdēte significat q̄ nat⁹ nō viuet qz Jrij sūt ambo
nec iūgi pnt̄ i bonū. Interea hoc maxie p̄cipuū ē notādū q̄ nato
rū vita ē p̄ expāsiōē planetaz qñ vō simul iungunt̄ nō viuūt p̄
serti si eoz lumia iūcta fuerit vix si i cuiuspiā horoscopo. Jupi
ter Saturno se coniūxerit In primo pūcto arietis admirabilez
futurū illū vix et p̄cipue secte cuiuspiā magne ducē significat.

Quādo autem sol: et luna: et ascendens: et eius dñs iuncti fuerint
corporaliter cum infortunis: vel de quartili: aut oppositione: et si
ne fortune aspectu significat qd nō saluabitur natus ille nisi domi
ni triplicitatis fuerint fortunati: et in angulis bene firmi. tū quip
pe viuere poterit natus: sed vitam malam. Quādo autē luna fue
rit in quo piā angulorū: et fortune aliquē eam aspererint: et eo for
tius mars per quartilē: vel oppositum aspectus: et luna nō fuerit
bene recepta nec aspererit eam fortuna. Significat qd natus ali
quid nō gustabit. Quando vero pars fortune: et pars vt inquit
Haly celati fuerint in termino fortune: vel in domo fortune: aut in
bonis locis ab ascendente: et luna fuerit cum eis: et eam aspererit
aliqua fortuna recipiēs ipsam significat qd ille natus nutrietur: et
habebit longā vitam et erit fortunatus: et bonus: ac magnū no
men habebit. verum autē quando dominus ascendēis fuerit cō
bustus non significat nutritionē. presertim si ascendens fuerit ca
pricornus vel si cōbustio illa fuerit in octaua domo. Rursus quā
do luna fuerit lumine crescens: et iuncta cum marte corporaliter
presertim in ariete significat paucā vitā. Idemq; significat quā
do fuerit cum saturno maxime in fine mēsis ipsius in quo infans
natus fuerit ambobus sub solis radijs consistentibus. Itē quā
do domini triplicitatis ascendēis fuerint in tertia domo infor
tunati a quouis planeta significat paucā vitā. nisi triplicitatis
domina fuerit luna: quoniam luna fortis est in tertia domo propter
gaudiū suū ibi. Interea notandū est qd hora natiuitatis. Illi
gradui in quo tunc luna fuerit addendi sunt gradus. xxvi. et aspi
ciendum: quis gradum illū custodit: et in quo cadit termino for
tune et si aspererit ibi fortuna significat bonam nutritionē: et ma
xime si terminus ille fuerit fortune potentis: et dirrigatur almu
thez per athazir: et dandus est cuilibet signo dies vnus: aut men
sis: vel annus. preterea in quarta sui operis parte de astroz iu
dicijs capitulū tertium in hylech haly notabile cudit: nec nō quar
tum. In alcohodem quintū in eo quod significat alcohodem sex
tumq; in eo quo additur alcohodem: et minuitur ab eo septi
mus in athazir: et octauū in iisq; expediunt: et non possunt excusa
ri. At ommissis huiusmodi suo nihilominus liberalius loco enu

capitis celleriter percuramus. Itaque nolueri friuola l3 que inue-
teri quodā codice scripta inueni ignorant: tres scilicet anni esse dies
In quibus si nascet homo vel pecus cito moriet. Itē si iisdē die-
bus vulnerabitur homo vel bellua tarde vñ q3 ualescē. Am-
plius si q3 iisdē dieb3 carnes edet vacinas iisdē p̄sertim diebus
interfectas abinde nō uiuet annū integrū. Dies autē sunt isti v3
p̄m3 ebdomade dies intrāte angusto. Secundus ē p̄mus ianua-
rij dies lune. Terti3 est trāsactis aplis octo p̄mus item q3 sequit
dies lune p̄sertim si ijs mēfib3 luna eclipsauerit. Insuper in eodē
codice ip̄o inueni. Quod si p̄mus calendaz ianuarij erit dies ve-
neris eo pleriq3 infantes anno morient huiusmodi autē q3uis ca-
pitulo reppereriz qd nō credo tamē qm memorasse. nihil nocet
memorauit. cōstantissime autē dixerī astronomie vigore ellici pos-
se hominis fatū quo eiusdē hominis libez arbitriū est p̄stantius
q̄ppe ip̄i3 obnoxiozi qdē vi 7 augeri fatalia 7 extenuari atq3 fru-
strari. p̄sus est possibile: Quāq3 sup̄ioribus vt plurimū astris
morē gerāt inferiora. Itcirco nihilominus parietes seu quorūz
tutelle fuerint infantes hortor: ne siue fortunas: siue ifortunia fe-
rant natalia pueris deinceps vel adolefcētib3 pandant. Verum
eas res quibus ac per cōpendia fortunas illas allicere. Cōtra ve-
ro ifortunia exillare possint admoneāt. Itaq3 bonorum spe
fortasse neglectis disciplinis fierent bonoz expertes: aut malo-
rū que astra minata fuerint metu cōtinuo quasi stupidi quodam
ceu veterno in peius torpescerēt: eo forsaz potius torpore: q̄ sy-
dere. Itā p̄stante libero qdē arbitrio: discrimina syderū ipsa
obnoxia. l3 sunt vitabilia atq3 ip̄soz sepe numero carites debite
negantur ignanis: Quare nauandū voluerim. vt que nobis pro-
spera fata pollicent: Augeamus: que vero minant aduersa: exte-
nuemus: Astroz domina: virtute

De infantis fato: 7 fascinatiōe. tertium capit.

rursus ad syderalis rōnis celsitudinē ascēdētes: infan-
tiū fata. p̄ rei exigentia q̄tū īgenioli subpetēt vires:
absoluemus. Itaq3 infantis bene nati: Solerter ob-
stericati diligenter loti molliter fori: 7 inoluti: Sexu

que qualitate precognita deq3 ipso bona spe sumpta. Lucinae
diem ⁊ horam parens memoriae vel potissimum literis tradat:
quippe lucinae ipsius obseruatione dieteriea quid liberis pro
aetate faciat quid ue officiat assequemur. Quocirca dabimus pri
mum operam prestantissimā artem astronomiaz consulere quae
inferiori quidem licet non superiori mutabilitate facta fallere vi
deatur quandoq3 tamē perstat vt plurimū in cuiuslibet natiuita
te quasi radicans bonos vel malos profatoruz serie fructus pre
nuntiat sicut hipparcus endoxus ⁊ methon philosophi qui d sy
deribus annique temporibus scripserunt: affirmant ⁊ crisip
pus qui in libris de fato censuit omnia fato fieri: nec nō Zeno be
thusq3 in primo de fato ⁊ possidonius in secundo atq3 antiquio
res epigenes berofus petosiris atq3 necepsos esculapij scilz sen
tentiam secuti Qui statuta vitae spacia a stellis accipi dixit.

Non est qui fixas parcarum auertere leges

Effugere aut possit recte inquit homerus.

Seneca in egipti tragedia

Fatis agimur cedit fatis

Non solliciti possunt cura e.

Mutare rati stamina fusi

Quicquid patimur mortale genus

Quicquid facimus venit ex alto

A polo q3 diu dutaturuz ipsius templum foret. Rogatus

Respondit. Tū quoq3 terrifico percussus fulmine templū

Ardebit Sic stat fatorum immobilis ordo

Ferre autem longe prestat quodcūq3 seuerē

Et fixa ⁊ stabili statuerunt lege sorores

Esse ⁊ enim certum stabile ⁊ inuiolabile semper

Quicquid nent fuis parcae Rex iussit olympi

Virgilius in primo eneidos canit

Parce moerū cytherea manent immota tuorum

Fata cernes urbem ⁊ promissa lauini

Moenia sublimēq3 feres ad sydera celi

Magnanimū eneam neq3 me sententia vertit

Rursus in sexto ipse poeta.

Desine fata deum flecti sperare precando

Priore in georgicis

Ecce dionei processit caesaris astrum

In thebaïdos autem opere papinius

Immoto ducimur orbe fatorum

Vincimur inimites scis nulla reuoluerè parcas

Stamina

Quintilianus.

Nos graue inquit huius anni

Syodus afflauit.

Clarius in triumpho famae petrarcha

Poi vidi il gran platonico plorino

Ebe credendosi inotio viuer saluo

Preuento fu dal suo fero destino

Alqual se couenia dal materno aluo

Rursus de laurae horoscopo clarius idem poeta

Al di che costei naq: eran le stelle

Ebe producon fra noi foelici effetti

In lochi alti et eletti

Luna ver l'altra cum amor puer sae

Venere e il padre cum benigni aspetti

Tenean le parte signorile belle

Elle luce impie e felle

Quasi in turo dal ciel eran disperse

Al sol mai si bel zorno non aperse

Lacr la terra si allegraua elle aquae

Per lo mar hauean pace e per li fiumi

Fra tanti amici lumi

Una nube lontana mi dispiague

Quippe qui atq: alij quos longum esset refferre vno ore vni-

uersi: Fatum ab altris pensile omnium eorum que sunt per par-

tes administranda causam esse tradiderunt: At recte quoque

sensu Pythagoras: qui quid etiam esset fatum diffiniuit

Est aut inquit fatū: cōnexa rerum series siue ratio: pb uā mū/
dus admiſtraſ. Cicero in libro de diuinatione. Fatū id appello
inquit quod greci ^{ΕΙΛΑΟΡΑΝΗΥ} .i. ordinem: seriemqz causaz cuz
causa causae anexa rem ex se gignit. Ea est ex omni eternitate flu
ens veritas sempiterna Apuleius aut medauricēsis: necnon her/
mes trisnegistus fatū dixerūt causaz cōplexionem esse: 7 proui
dentiam a prima causa dependentē. Possidonius fatum est in/
inquit causaz colligantia ex motibus astrozū vim: 7 efficacīā tra/
bens. Ptholomeus fatū inquit est: virtus cōstellationū imobi/
lis: Seneca in libro de questiōibus naturalibus. Fatū est neces/
sitas oīum rerum: 7 actionū: quam nulla vis potest irrūpere ex
Iouis dispositione diffinitoqz deozū consilio. Boetius in quar/
to de consolatione. Fatū est inquit inherens rebus mobilibus
dispositio: per quā prouidentia: queqz suis necit ordinibus: Sig/
dem a prima illa causa consilio 7 dispositione ad rerum omnium
influentiā ppetuo impetu celestis machina rotatur: Iudicioz
dei: Adagenū factum ē. Abyssus multa. Fatoz fluxus ex mo/
tu fieri syderū: omnes fere philosophātium scole tradiderunt: 7
recte qdem modo humanū arbitriū concipere: non concipi diffi/
niuerint atqz sane fortunā casumqz distinxerint. Fremant lz ne/
scio qui leues futiles ac importuni clamatores edaces muliercu/
larum aucupes: edulioz captatores: lurcones: verae: sincereqz
rōnis abusores. Quousqz syderum Rex nempe que tua sunt
instrumēta pater omnipotēs delirametis eiusmodi ignarū vul/
gus deuīabit: Quid etas tulerit: Quo error serpsit nō possūz
nō admirari. Neū que vaniloquia: que verboz portenta tanqz
ex platonica quadam lōge recondita academia: magnifiunt. Sa/
ne verissimū illud ē: Dato vel vno inconueniēti plura sequi sole/
re. Inqz: an fileam. Inqz equidē. Oro quid a clarissimoz viro/
rum sententijs discrepātius: quid a rōne: atqz ipsa deniqz rei ve/
ritate alienius. Quid ijs nugis petulantius. Non obseruetis lu/
ne: solisqz cursum qz qui: 7 has: 7 quascūqz diuinatiōes aut fata
aut auguria obseruat: aut attendit: aut consentit obseruantibus
inutiliter sine causa magis ad sui dānationem qz ad salutem ten/
dit. Sine per quosdam numeros litteraz: 7 lune p pitbagicā

nigromantiā egrotantiū uitā uel mortē uel prospera uel aduersa
futura inquirunt siue qui attendunt somnialia scripta ⁊ falso Da
nielis nomine intitulata ⁊ sortes que dicunt sanctoz apostolorū:
⁊ auguria auū aut aliqua pro domo facienda aut propter piugia
copulāda aut In collectionibus herbarū carmina dicunt aut pi
ctariolas pro quauis infirmitate scriptas Super homines ⁊ aia
lia ponunt preter fimboliū ⁊ orationē dominicā aut magicis falsi
tatibus in grandinarijs ac tēpestatibus credūt aut ad eos eūtes
aut suis domibus introducūt ⁊ interrogāt sciant se fidē christia
nā ⁊ baptisimū prenarrasse ⁊ paganū ⁊ apostatā ⁊ dei inimicū
irā dei grauiter incurrisse nisi ecclesiastica penitētia emēdat⁹ recō
cilietur. *W*dape que precepta que oracula que sententie que ad
monitiones. hui que pericula qui amfractus. vaba vt ais *D*aue
cōsilia callida o virū qui talia primus. pūlit grandiloquentē. ve
rum tantus pulmonis hanelitus tanta sic merito inq̃ pituite alti
tonātia tantaq; per inde echo reboatio. pbabilitatis non nihil re
quirebat. *E*lara ni fallor ipe quod egre maxime ferendū est *S*ta
lorū ingenia eiusmodi ac nubibus retūdunt vtinā hec tanti essent
vt spectatore censoreq; te de litteris atq; precipue de *O*ratoria
facultate quocirca cōmētarios tū prestāuissimos tū sūma cū glia
edidisti *O*prime merite *M*aximarū argutissimarū quoq; rez
perspector ⁊ cognitor discuterent mi *D*ux quem longe sequor
*V*ictor pisane *T*āta qdez tanq; concinna nate harmonia vt siue
patriā spectes: Siue ab illustribus. paui pūpueq; ab antiquo
illo victore vere victore pisano q genuensibus acerrime vrgenti
bus labantem patrie libertatē suffulsi: genus siue viz ipsum in
florentissima republica in florentissima familia i florētissima aeta
te qd amplius in florentissimo litterariae rei statu in florentissima
deniq; siqd potero mox reformatione aeque forsan faustū acq
raz. *A*t rariozem neminē inuēias perinde theologia ne tenebria
*I*nq̃ illa tāti nequaq̃ est facienda vt ppterca clauū *T*e reliquē
te. *N*os a recto nostro cursu deuicemus. *P*ro q; tā rudis tā fe
ris moribus ē quez tā sacrilega obtusae mentis temeritas vexet
vt celū suspiciens: atq; admirabilē illā diuini operis harmoniā
neget mundū hunc stellaz potestatibus tanq; instrumentis dei

administrari. Nempe imensa est: finēq; potentia celi non habet
Quo pacto: Rursus oro superiorū corporū vires nostris corpo
ribus influere: negare audeamus: Quando manifeste videmus
corpora nostra corporibus superioribus agitari assidueq; ab ae
re: aliter atq; aliter pmutari. Reclament igitur q̄stum velint: de
bachenturq; tenebriones ⁊ hipocritae. Nos que pro bene bea
teq; viuendo olim a sapientibus tradita Idiotarū vero iniuria
quorum maximus fuit semp numerus oblitterata seruāda nihil
ominus memorabimus Iudicantes sane: quā inancin illi putāt
clarissimā artem astrologiā megacosmi esse phisionomiaꝝ. Sicut
enim ex microcosmi effigie humani mores vel occulti: liberi arbi
trij potestate repressi seu saltem moderati: vt de philemonis iudi
cio in hipocrate memorie traditū: deprehenduntur. Sic celestis
corporis facie ⁊ astroꝝ motu quasi vultu: multo priusq; accidāt
plurima humano iccirco studio patuere: aetati tamen nostre ab
antiquis illis viris amplissimis intractabilia fere relictā. Hinc
a plurimis astronomiā quippe quā libare vel nesciunt in cassum
putari deprehendi quibus iam omnibus omīssis: quid euz anti
quis animoꝝ libera viuacitate purissima: claroq; perfectis inge
nio. Iccirco de hominis fato presentiā quod in nature quasi gre
mio lateret: Siquidem principalis hec est nostra professio: explicetur.
opere precium.

Cum natus est infans: Sexusq; qualitate prenotis so
tus: ⁊ benedictus. Tunc primum scientia gradus ascenden
tis ⁊ stellarum qualitas hora exitus infantis. Deinde illius
anni: ⁊ in ea precipue: In qua natus est regione planetarū domi
nus primus: Iuxtaq; quod signum magis influat: Secundus
mox: ⁊ elementorū qui sint nec non hora gradus ascendentis: ⁊
coniunctionis: ac preuentionis que ante natiuitatem ipsius pro
pior fuerat. Ut claudius pibolomeus in quadripartito docet p
spicaciter cognoscantur ⁊ presertim primedomus que vocatur
athale significatio. Nam huiusmodi de liberorū naturis: ⁊ casu
bus priores sunt coniecture: quarum duplex quidem genus pu
tamus: naturale videlicet ⁊ accidentale. Naturalem naturā a pri
scis proauis primū nos. Successiveq; deinde genitā generatio,

nis: conceptionis: impregnationis partus ⁊ natiuitatis horis vñ
gradibus ⁊ minutis consideratis ipsorū qꝫ syderum: ⁊ pñfiono
miae habita ratione non latet. Accidentale vero genus a conuer
satione sigillo tanqꝫ imprimitur. Coeterū ad nostram. vñde di
gressi rē sumus Reuertamur. Eius itaqꝫ anni in quo fuerit in
fans planitarū dominiū sortitam Si lunam norimus iudicanduz
perinde illum est hominez fore magis vel minus Juxta qꝫ in ea
regione vbi natus est: luna tunc influit expedita seu impedita ma
gis vel minus Flegmaticū somno lentū inertem bebetēz impro
bum furem lasciuū facile credulum in constantē timidum: Iracu
dum pauperē famulatozem multi sputus: ⁊ vt plurimū pinguez
facie qui si cui arti mecanicae suo non parentū arbitrio adbere
bit facilis erit vulgaris presertimqꝫ aquatilis. Namqꝫ aquis na
turaliter delectabitur: alioqui quod rarissime in illis tamē accidit
Si eius industria seu potissimū patrimonio: seu legato alio vel
quouis casu diues fuerit: nebulonū fautor: Adimmoz gesticula
torum: stultoꝝ. ebrioꝝ. meretricum erit: quorum. Insuper pes
sima natiuitas est Si in signo preserti scorpiōis eoz in horosco
po luna eclipsauerit cui⁹ ampli⁹ ad marē applicatio in eius octa
ua domo existentem egrotationes significat frigidās atqꝫ siccās
que significatio est ex saturno ppendiculariter influente. cōsiderā
da p̄terea est adunatio lune cū aliquo planeta. Scilicet an vterqꝫ
latitudinē habeat vel alter tantū: aut neuter. Si ambo in zodiaco
fuerint vel latitudinem habuerint aequalem: vel quasi aequalem
⁊ in eadē parte: Si bona qualitas est planetae lunae contincti te
stimoniū nato bonū est: testimoniū aut huiusmodi variat secūdū
diuersitatē latitudinis: ⁊ situū sydez ad aspectuz lunae: que nisi
sit cōbusta nec adiūta nec a planetis ifortunij male respecta ami
citiā fauorēqꝫ p̄mittit vt in libro legis habrae hebrei de natiuita
tibus necnon aliorum idcirco antiquorum auctorū. Cum au
tem fuerit luna i oppositiōe solis iuxta stellis nebulosis vel eas
idēta significat morbos inseparabiles in oculis. In natiuitati
bus aut masculoꝝ si fuerit luna: ⁊ sol in signo masculio: act⁹ eoz
erūt viriles feminae vero tūc natae erūt audaces: ⁊ vltra naturae
suae terminū imodestae. eandē influēciam mars ⁊ venus simul

faciunt in signo masculino. Rursus si fuerit occidentalis luna 7 i angulo 7 vterq3 malus scil3 saturnus 7 mars ante solē ascenden- tes 7 sol 7 luna oppositi pdet tunc natus oculū vtrūq3 Ampli⁹ cōuenerūt in hoc astrologi: Qd luna sit quasi corpus 7 planeta qui aspiciit illam quasi virtutes que apparent in illo secūdnz pla- nete naturā aspicientis Ergo cū fuerit iter lunā 7 mercuriū aspe- ctus alter 7 aspexerint ascendens indicat q3 natus non habebit vires agendi id qd oporteat 7 valde erit obliuiosus. Sed cū nō aspexerit vnus eoz ascendens nec alter aspexerit alter erit men- te captus. Amplius si erit in fortuna in angulo erit epilepticus. Luminaria cū fuerint in natiuitate viri in duobus signis masculi- nis 7 in duabus quartis masculinis vel in eadem quarta masculi- na exercebit se vir in omnibus que viris p̄tinent. Sed cū fuerit loca luminariū feminina in natiuitate viri effeminabitur eius na- tura 7 erūt eius cogitatiōes feminie nec poterit lacrymas suas cohibere 7 cum oīa loca luminariū fuerit masculina in natiuita- te feminaz: apparebunt actus eaz similes actibus viroz. Ante rea sciendū est enī diuturnitate in aliquibus mutari octauā sphe- ram quapropter eadā influentia effectus contrarios olim opera- bitur sicut p̄tholomeus p̄pter aliā mixtionē stellaz fixaz cū vir- tute solis affirmat: quocirca acutissima oculorū mentis 7 corpo- ris acie opus est: seu saltē studendum est operi vsq3 ad presentē diem millesimi scilicet quadringentesimi nonagesimi secūdi decē- bris alterz mea nempe sentētia p̄stantissimo qd diuinus vir ioā- nes de monte regio germanoz decus composuit ac p̄tholomei quadripartito nec non ab dilazi introductorio a ioāne byspalen- si interpretato quod mihi equidem fateor plurimū in natorū ho- roscopis contulit Itcirco p̄terea inquit sichaly in capitulo de planetarum naturis videlicet Habet significationem 7 demon- strationem magnā luna in radice principij generationis creature septimo ab hora generationis 7 potest viuere sana vita cum dei tamē bene placito sed erit piger nescius vilipensus nec erit firm⁹ in aliqua re nec amorē habebit nec amicitiam cōpleram 7 habe- bit impedimenta multa. Amplius mulier quē lune influentijs ē obnoxior sub lunari scilicet dominio natiuitatem forūta ad crapu-

las 7 meretricia inclinabitur: que tamen vitia libero arbitrio me-
diante 7 bonis artibus queunt explodi presertim si tauro ascendē-
te q̄tum minus distantius a terra celus iniquo ipsa est: panis Jo-
ui vicinior marti distantior dum infans nasceretur in cancro fue-
rit. Interea sciendū est q̄ q̄cūq3 habuerit in radice suae natiui-
tatis dominā seu maxime quouis pacto significatricē lunā p̄ to-
tum tempus vitae suae: Lunaribus maxime alterabit influentijs:
Qd̄ de reliquis quoq3 planetis est intelligendū. Secundum cō-
iunctiones 7 aspectus nec nō diuersa eorū accidentia p̄ locorū di-
uersitates: atq3 alias occasiones: quā rem qm̄ ab idoneis pluri-
mis astrōnomis scire: acutēq3 admodū discussam videmus ad p̄-
sentiora p̄perantes: omittamus.

CA luna q̄ terrae p̄pinquior est: magna nobis vis attribuitur
multis aiais 7 inaniāis confert excessusq3 riuorū ac decremē-
ta secūdam lune diminutionez 7 augmentū eueniunt. Q̄d maria
q3 in eius ortu: 7 occasu alterantur. Aegetabilia itez 7 aiaia In
toto vel in parte ipsius augmētatiōe vel diminutiōe Incremētū
vel decrementū suscipiunt. Q̄d magna lune vis ē humectare. Est n̄
terrae p̄pior vnde vapor hūidus adeā ascēdit quapropter iuxta
qualitatem illiusmodi: mutatione manifesta corpora mutat quip-
pe plures earū rez partes que infra corpus existūt maturat 7
putrefacit Luna inter superiora 7 inferiora media lz frigida pu-
trefaciēs tamē aquatica velox noctis oculus solis emula tempe-
raturā p̄clagius complexionum flegma elementorū aquam
metallozū argentiū temporū biennē dierū ebdomade primū
regens exaltatorem taurum humiliatorem scorpionem inimicū
marrem 7 hospitem cancerum habet: que raro foelicia saepius in-
foelicia presertimq3 quintiluniū: arietū: scorpiluniū plenila-
nium 7 interdum quartiles aspectus cum infans nascitur depre-
benditur nisi a secundo dominio impediatur: quod q̄q3 v̄t pri-
mum intese sic non influat: tamen 7 ipsum interdum sortitur in-
fluendi admodum vim obnitam precipueq3 cum influere na-
ture: maxime si in se exaltātibus signis exultauerit: Quapropter
raro quidem interdum tamen ipsum principale dominū ab ei⁹

procul aliquibus fautoribus absens aduersis valde propinquū
Juxta tale dispendiū uel cōpendiū minus vel magis prestat in in-
fluendo Ad quas quidem difficultates Cum ingenua constantis-
sima solum supra naturali admirabili potius diuinaq; inspiratio-
ne: q̄ humana industria diutiorq; studio cū assiduitate: et exercita-
tione accedere uisa sunt: que quoniam pro apostolice sedis mu-
nere Illustrissimi uenetoꝝ senat⁹ tui qdē merito suffragijs ad te
delato. Pater Amplissime Familię nostre splēdor Baptista p
q; tua erga cūpatriotas ut maxime decet cordialissima pietate
inulsiariq; coram te consilio et ratione subprimendis moderā-
disq; romane altercationibus ciuitatis: atq; prestantissimo: Pa-
ce uestra dixerim Venerādi Reliq; colleg: Beatissimeq; Pa-
ter Alme: triūphans clauiger Deo similis uenia tua p̄fata mi-
litanis ecclesie patrociniū ac ceteris negocijs tuis immortalibus
religioni quasi tue incongrua et astudijs tuis: quippe q̄ polū re-
linquuntur inferiora existimari: cum quia fert animus: opus
de astronomia uita modo super sit cūponere qd nāq; in eo breui
ipsam artem omnem euoluā Astronomie summā seu speculum
stat sententia nominare. Tum presertim ne nimis apposisis tiu-
lis deuiem. Mercurij porro cuius ductu precellens nūc es: se-
cutus auspiuū subicebo. ea tū percurrentis que ad infantū vidē-
tur fata spectare. Itaq; sciendum est Mercurij: a quibusdam
apolinis appellatum dominium: cuius naturam Cresias et So-
sigenes docent: fautoribus proximum: resistentibus distans: ut
in capitulo continetur figure: que ostendit natū debere esse astro-
nomū apud babrabam hebreum de natiuitatibus: nāq; placent
reliquis mercurius prestat impassione plus vel minus iuxta si-
tum suum: et aliorum fiderum in infantis temporibus Ab astro-
logo obseruandis Acumen industriam prudentiam Scientiam
eloquentiam reliquasq; animi dotes influit uel infortunia. Con-
cer enim iouis uirgo mercurij piscis ueneris sunt: exaltatiōes for-
tunarum mercurij: que cum impedita fuerint et fuerint anguli in
natiuitate amittere natus notitiam et erit amens uel demontacus
cuius uero nature prefuerit bene locatus mercurius erit acutus

et habebit elloquentiam super cogitationem eius. haly astologus
in capitulo quarto de naturis planetarum Mercurius est signi-
ficator inquit et gubernator sexti mensis ab infusione spermanis
et in illo tempore quo est dominus et gubernator creature mouetur
creatura ei se transfuoluit in utero et tunc ponit deus fortitudi-
nem et motum in manibus et pedibus suis et in eius lingua sensib⁹
et auditu In reuolutionibus annorum mundi habet magnam et ve-
ridicam significationem super tenentes officia domini et regni et
in redditibus ac mercantijs. Ptholemus inquadrupartito. Cum
fuerint mercurius in aliqua inquit domorum saturni et ipse mer-
curius fortis in esse suo dat bonitatem intelligentie vel cogitatio-
nis penitus in rebus radicalibus vel principijs artium Et si fue-
rit in duobus signis martis dabit fortitudinem et acuitatem per-
fidie vel bonitatem subitae elloquentie et fortior locis duobus. i.
scorpione est et ariete.

Commentator. Quis nature presuerit inquit Mercurius
erit acutus et addet ei subitam elloquentiam et maior erit eius pru-
dentia ex auditu ad intelligendum quam ad aliquod meditandum
esse igitur eius in signo calido et sicco exigeret hoc ad velocitatem
et agilitatem ubi incorporatus fuerit fortune ex planetis et stellis
fixis id est cum tanta festinatione intelliget quam prius intelliget quam au-
diat et videbitur ei quandoque intelligere cum tamen non intel-
ligat. Et cum occurrerit signo temperato declinant. Ad fri-
gus et humiditatem figet animum eius in quo intromittet se et as-
sidue erit in illo locus autem eius in ariete dat sibi accendi pro-
pter quod adeptus est ex marie de acuitate et agilitate. Sed non
est ita in scorpione propter naturam eius humidam: que fran-
git naturam planetae. Inde vero cum fuerit in nativitate alicuius
Mercurius in capricorno vel aquario: colligunt illi: ut exer-
ceat se in scientijs quia hoc experti sunt sepe et non decepit eos
vnde per mercurium et fortitudinem eius et affirmationem in angulis:
ac per fortunam et infortunam eius in nativitatibus: Sciatur loquella
nati: vel si est mutus: et sciatur si erit expeditus in ratione sua vel non
et sciatur nescientates ac turbationes eius: et suum scire. Stelle mer-

curij opus ē ī maiori parte desficare: et equaliter humectare in quibusdam enim horis desficat humores: eo quod nusquam a calore solis nimis elongat. In quibusdam autem humectat: eo quod eius locus superest lunari sphaere: quae terrae propior existit et in bono quodammodo eius alteratio est festina. ventorum et hic autor existit ob hoc quod eius motus circa solem citus habetur. Venus est naturarum ad se propagandum naturalissimum incitamentum muliebrius quidem naturae frigida: et humida: mollis: mobilis: rorans: vegetans: blandiens: ac temperata: cuius nimis naturam plinius docet libro altero: capite octavo de natura siderum errantium Ioui proxima: mercurio distans piscibus ascendens virgine descendente: solis obsequio in tauro domina siue meliori hospitio libra cum infans nascitur ab aduersantibus illibata Infantem tunc natum fore influit vigilē agilem allacribilem larē ingeniosum ornatū nitidū lasciuū cantilenarū amantē ridentē benignū audacem: quippe qui tamen audacia magis ex naturali est passione quam ex planeta ludis coreis corporis ostentantibus et similibus prestantissimum quam quidem prestantiam veneris aduersarij minuunt magis vel minus ut in capitulo legis figure quae ostendit natum amorē mutuū cum mulieribus habiturum apud habrabā hebreum de natiuitatibus. Mali astrologus in capitulo quarto de naturis planetarum: Venus habet magnam inquit significationem in nutritione natoꝝ infantium et sua fortuna quoniam quando vincit et habet dominium in aliqua natiuitate et fuerit in eadem natiuitate apparibilis et firma et apparentium demonstrationum: Erit ille natus multum fortunatus magne fortune mulier substantiae magnarum diuitiarum bone fame alii nominis laudatus. et Amabilis. Venus in ariete et eius ascendens in codice natum inclinat delectari in videndis rebus famosis eo quod visus sit in capite quod peraricem representatur. Venus autem in leone facit mulierum amatorem quia leo habet cor. ubi est sedes cupidinis. Irretiuntur enim amore cito quibus nascentibus venus fuerit in leone seu luna venerem vehementer aspererit et qui eadem complexionem sunt predicti. Slegmatici in quibus dominatur pituita vniquam mellancolia in quibus atra bilis. vix quidem ca-

piuntur. Sed capti nunq̃ dillabuntur. Cum sanguineus deuin
cit sanguineum leue iugum est suauē vinculum similis namq̃ cō
plexio mutuum creat amorem: huius preterea amoris suauitas
spem ⁊ fiduciam prestat amanti. Cum autem collericus colleri
cū illaq̃at intollerabilior q̃dem seruit⁹ vicissitudinē quidem non
nullam beniuolentiae in hijs facit complexionis similitudo. Sꝫ
igneus ille bilis humor crebra illos turbat iracundia. Quando
sanguineus collericus aut cōtra propter suauis simul ⁊ acris hu
moris commixtionem alternatio quedam prouenit ⁊ gratiae vo
luptatis atq̃ doloris. Cum sanguineus mellancolicum ligat nō
dus perpetuus est non miserimus. Sanguinei quippe dulcedo
mellancolie amaritudinem temperat cum vero colleric⁹ illaque
at mellancolicum. tum pestis est omniū perniciosissima. Accu
tissimus adolescentis humor tenioris viscera passim illabitur: est
mollis flamma medullas. collera ad iracundiam incitat cedeq̃
prouocat. Mellancolia ad merorem ⁊ perpetuam querimoni
am Is sepe idem qui philidi didoni lucretio amoris est exitus.
Slegmaticus autem seu mellancolic⁹ adolescens propter sangui
nis ⁊ spirituum crassitudinem capit neminem egrotant Illi diu
tissime In quorum natiuitate venus in domo fuerit saturni vel
saturnum lunāq̃ uehementer aspexerit. contigit Item plerūq̃
ut qui cum masculis conuersantur quo genitalis partis stimulos
sedent illis se misceant ⁊ ij presertim in quorum genesi venus in
signo masculino ⁊ cum saturno fuerit vel in saturni fimbis vel sa
turno opposita. Opporerebat autem aniaduertere genitalis par
tis illius incitamenta non irritū scilicet iacture opus. Sed feren
di ⁊ procreandi officium affectare: atq̃ a masculis ad feminas
ipsum traducere: huiusmodi quodam errore ne farium scelus il
lud exortum putamus: quod in legibus suis plato tanq̃ homici
dij speciem acerrime detestatur Scilicet non minus homicida
censendus est qui hominem praeipit nasciturum q̃ qui natum
tollit e medio audacior quidem qui presentem abrupit vitam:
crudelior autem: qui lucem inuidet nascituro: ⁊ nondum natos
filios suos necat huiusmodi criminis Rei, quoq̃ censendi sunt

qui meretricibus conmiscetur namq3 id opus pariter irritum
est ⁊ homicidij accusandum Inde nulla lex homines efficacius
separat q̃ sortis religiosus vt grecis vnitas: secularib⁹ ad sūmū
binitas hac meta posita: si qs celebs velit viuere: uiuat In pune
verum si deprehendatur: huiusmodi vite gen⁹: qđ in vigesimo fili
cet etatis anno elegerit iquinasse seuerissime plectatur: que nisi
fiant band esset vtinam vt est futurum q̃ iunoni presertim formi
cabitur adeo gens inimica q̃ in vnum centuz insurgent. hoc autē
cum erit victoriarum quantum anigamis vnigamisq3 sperandū
fit quis qui vel nunc non videat tam cecus est. Olim qui faciēda
huiusmodi vociferet sopum quempiam coget necessitas: **N**Si
hi pro presentis etatis ratione paucula hec predixisse satis est.
Venus in libra natum facit libidinosum quia libra habet verē
da: ⁊ sic de singulis artem iuxta est iudicandum. **E**um autēz fne
riūt venus: ⁊ mars in signis masculinis. Significabunt q̃ mo
dus innato coeundi erit secundum naturam: ⁊ si fuerint orienta
les significabunt q̃ mulieres erunt succi plene ⁊ libenter cū pue
ris coibunt: ⁊ si fuerint insignis femininis: ⁊ aspererit ea saturn⁹
⁊ ipsi occultantes nati coitus erunt innaturales: ⁊ si fuerit femina
locus vero martis: ⁊ veneris masculinus ⁊ ipsi orientales: fugi
et viros ⁊ odiosa erit ei philocaptio puerorū ⁊ coitū elligz puella
ruz **S**i vero fuerit locus veneris ⁊ martis femininus ⁊ ipsi occi
dentales: erit e conuerso. venus enim est principalis coitus cau
sa ⁊ presertim cum septime presuerit que est doz⁹ cōiugij **E**um er
go iūcta fuerit corporaliter saturno incitabit natum vt preferat il
licitum coitum anteriori **S**ed si fuerit saturnus orientalis nefan
de erit libidinis: **A**mplius si fuerit infortunium ex incorporatio
ne martis erit nefandioris. veneris stella propter sue complexio
nis temperiem iouem proflus inoperib⁹ imitatur: preter q̃ i ea
Iouis ordo puerilis est q̃ repide quodāmodo, ppter solis pro
pinquitatem humectat q̃tum luna **E**t hoc est propter magnam
sui luminis q̃ritatem **I**deoq3 sibi vapores qui ex humoribus
terram circūdantibus ascendunt attrahit **S**cilicet veneris stella
est colore candido pulcherrima: maximaq3 nempe que sola vñ

bras facit mane lucifer. Vesperus besperus nominatur nunq̃ a so
le abest longius duobus signis subter eius circulum collocata.
Venus martem domat: redditq̃ homines fortiores. Quis enim
audentius q̃ amator pro amato pugnat: quippe quando mars
in angulis celi: vel secunda natiuitatis domo: vel octaua constitu-
tus nascenti mala portendit. At venus coniunctione sua vel op-
positione vel receptione: aut aspectu sextili: vel trino martis com-
pescit malignitatem. Rursus quando mars in ortu hominis do-
minatur magnitudinem animi iracundiāq̃ largitur. Si autem p-
xime venus accesserit magnanimitatem illam a marte datam non
impedit. Sed iracundiæ vitium moderatur. Itaq̃ martem do-
mare videtur. Mars autem venerem nunq̃ domat. Illa quidē
si vitæ dux fuerit amoris prestat affectum. Si mars proximus
fuerit suo calore veneris impetum reddit ardentiozem. Ita vt si
nascente aliquo mars fuerit veneris domi in libra vel tauro pro-
pter martis presentiam: qui tunc natus erit necesse est acerrimis
vratur amoribus. Venus reni dextro dominatur Mercurius si-
nistro.

v Iubiliū Clarissimus oīum Sol: quem lumen ⁊ cā-
delam celi: gubernatorē mundi temporūq̃ factorē
astronomorum prestantissimus baly appellat mea q̃
deꝯ sententia naturae est cor celi decor: splendor eter-
nus: diei oculus: noctis contēptor: genij alūnus circuitus indefi-
ciens: radiantissimus: medius: igneus Siccus. Ideo ei p-
priū tēpus est estas Auz colorās cuncta maturās Ad sui naturā so-
diaci signa piscibus exceptis refferēs vniuersa amicoꝝ obsequio
Hostiū disunctione Exultante arietē: torpēte libra: hospite leo-
ne: deniq̃ a reluctantibus expeditus anni dominus ipsum sic-
cum: tumq̃ cum infans oritur hominem: si vixerit: fore magni-
ficum influit fidem liberalem: prudentem: audacem: alioqui cor-
poris passionibus calidis febri presertim: animi vero irae: cu-
piditati: honori Et similibus q̃ obnoxium. Sol Liceronis
sententia Dux est: Et princeps: ac moderator luminum re-
liquorum. Per eum sunt planetae orientales: Et occiden-
i vj

dentales ⁊ per eum fiunt apparentes: ⁊ occulti per eum mouetur
omnis res se mouens per eum nascitur omnis res nascens cre-
scit omnis res crescens crescit omne folium: ⁊ maturatur omnis
fructus. Ipse est spiritus celi magnus cum eo viuificatur signa
⁊ quodlibet signū quando est in eo habet maioratē super alia
signa: quoniam ipsum viuificat: ⁊ illuminat ⁊ dat ei fortitudinem:
⁊ calorem. Ptolemaeus manifestum est quidem inquit q̄ sub-
stantiae solis opus est calefacere: modicū q̄z difficare cuius ope-
ris sensus p̄prie ipse caeteris operibus aprior est eiusq̄ scientia
leuior. p̄pter magnam solis q̄ntatē ⁊ manifestam tēporū anni
mutationem Sol ⁊ enī q̄to magis loco zenit̄ nostrorū capitū
p̄prior accedit tanto magis calefacit cum sol fuerit in medio celi
dominus anauba ⁊ mars ī quarto eius aspectu scilicet ascenden-
tis: ⁊ saturnus in angulo terrae cuius ascendens sit piscis: pessī-
mum est testimoniū ⁊ timenda est violenta mors preterea cum
sol fuerit in alicuius natiuitate vbi fuerit luna in natiuitate altera
⁊ fuerit luna: In natiuitate prima vbi fuerit sol in natiuitate secū-
da fueritq̄ ascendens vnius in sextili aspectu ascendētis alteri-
us vel in trino aspectu firmabitur iter illos dilectio: ⁊ signū hobe-
diens alteri erit fortioris dilectionis: ⁊ maioris inclinatiois. hinc
vt plurimū est: q̄ interdum domine seruorū capiuntur amorī-
bus. Amplius vicissitudinem amoris inter illos precipuaz esse
astrologi arbitrantur in quorum genesi luminū solis ⁊ lune cō-
mutatio fuerit videlicet si te nascente sol in libra: luna ī ariete me-
autem nascente sol in arie ⁊ luna in libra aut quibus signum idēz
q̄z planeta: Similisue ascenderit: aut benigni planetarū similiter
angulū orientis aspexerint: aut venus in eadem natiuitatis do-
mo: eodēq̄ gradu fuerit constituta. addunt platonici quorū vi-
tam demon idēz aut certe similis ducat: phisici vero morales: cō-
plexionis: nutritionis: eruditionis: consuetudinis: consilij simili-
tudinem similis affectus causam esse volunt. Deniq̄ vbi causae
plures concurrunt ibi vicissitudo vehementior repperitur. vbi
omnes illic pythiae damonis: pilladis: ⁊ horestis recurrunt af-
fectus Dionysius Areopagita in libro de diuinis nominibus.

ex hierothei inente. Amorem siue diuinum siue angelicum : siue
spiritalem: siue animalent: siue naturalem dixerimus. In finem
quandam intelligimus cōmiserentemq3 virtutem: que superiora
quidem ad inferiorum prouidentiam mouet: aequalia rursus ad
socialē sui inuicem communionem conciliat: ac postremo infio
ra queq3 admonet: vt ad potiora: sublimioraq3 puerat. Amor
est auctor omniū 7 seruator. Solis: quod Marcus Varronem
in septenarij numeri consideratione preterijt septē patent .pprie
tates: luciditas: caliditas: rotunditas: mobilitas: aeternitas: ma
gnitudo: 7 productio. Sunt qui octauam addant: generationem
Quod sane neq3 verū ē nec verisimile: quoniam producere: non
generare solem ipsum certum ē quod 7 vocabulum ip3 declarat.
Sol dicitur quia solus fuit ē 7 crit: nunq3 igit generauit. Gene
rare enī alios ē ad sui speciem .ppagare. Ita animalia que absq3
copula nascuntur: non generari. sed produci a sole vtiq3 ipso dif
finimus. Sol cum in prima fuerit facie arietis: que est facies mar
tis: Ille tunc natus erit potens valens dominator diligit arma
7 interfectiones: equos 7 bellicosa queq3: Et si fuerit in secūda
facie: non ardens adeo erit in prelia erit bene fortunatus 7 lauda
tus. at si fuerit in tertia facie que est veneris iam inclinabitur ad
mollities perdit diligit mulieres 7 cum eis magis q3 virum de
ceat conuersabitur. Soli 7 lune oculi dedicantur. Hermes na
scentis inquit maris in die oculum dextrum sol iudicat: luna fini
strum in nocte econuerso: femine vero in die nascentis dextrū lu
na Sol finistrum iudicat nocte econuerso. Ptholomeus autez
siue maris siue femine siue die siue nocte nascentis oculum dextrū
semper ascribit soli: finistrū lune. Preterea sol cor cum cerebro
habet luna pulmonem 7 stomachum.

Mars est ventorum imperus igneus fulmineus nocturnus
destructor iracundus 7 bellorum auctor acuto quasi sole obtuso
ione exultante capricorno hebetē cācro hospitiū ariete seu scor
pione aduersante nemine anni dominus nascentem tum si vixerit
hominem fore influit bellicosum impiū intemperatum versutus
fallacem prodigum audacem temerarium ac multi discriminis

mars effectus est vtiqz quo animorum feruor excitatur. Ideo
martem quidam herculem vocant Ardentis enim ignea solis vi
cinitate binis fere annis conuertitur. Huius item ardore et rigo
re saturni sydus quasi ambobus interiectum ex utroqz tanqz re
peratur. Si Mars vel Saturnus cum infans nascitur nō for
tunatus fuerit: Testimonium iccirco malum erit. Mars impe
dimentum in duobus luminaribus est Cum fuerint duo mali a
scendentes ante solem Et post lunaz et vnus sit in oppositione al
terius videlz Sol in oppositiōe lunae et econuerso. Sol enim si
gnificat oculum dextrum: Luna vero sinistrum Inevitabile est
q natus non amittat vtrūqz oculum cum fuerit significator In
nati natiuitate hoc modo. Stellae autē nebulosae sunt hae arbor
rate geminorum caput: Et locus in quem cadit aqua quam
fundit aquarius: et guttae leonis et aliae que qz mixtae sunt non
lucent.

Mars principalis est vulnerum causa et cicatricum. Cum
fuerit mars in ascendente erit in facie vel nati capite signum.

Mars dominium habet super aurem sinistraz Renes Ae
nas Ac testes.

Mars cum iunctus fuerit domino ascendentis corporaliter in
leone et non fuerit marti in ascendente aliqua dignitas nec fuerit
in octaua fortuna Natus ille cremabitur. Euz autē fuerit mars
corporaliter iunctus capiti algol Et nō aspexerit fortuna gradū
occidentem Et dominus ananba luminarium oppositus fuerit
marti Vel in eius quarto aspectu Nati caput trūcabitur. Si ve
ro luminare fuerit in medio celi suspendetur Et si fuerint mali a
spicientes se a geminis Et a pisce abscedentur Nati manus vel
pedes preferri si fuerit mas vel saltez vulnerabitur in manibus
brachijs Aut pedibus. Geminorum signuz brachia regit piscis
pedes.

Euz mars centrum tenens domi suae ex tetragone respexe
rit saturnuz euz mercurio ad centrum Luna super eum veniente
plena. In genesi diurna significat natus: si vixerit: fore ebriosuz
crudellem sacrilegum ac lenonem. Amplius octaua domus est

mortis significatrix Et ab illa domo scietur quo pacto qua cau-
sa qua egroratione morietur natus naturaliter vel violenter. Si
morietur diues vel pauper: 7 quod magis miruz est: Si morie-
tur in patria vel extra patriam. Quocirca prestantissimus astro-
nomiae professor baly in libro de iudicijs astrorum In quintae
partis capitulo septio de octaua domo 7 suis significationibus
carta octuagesima. Quando dominus triplicitatis domus mor-
tis fuerit Inquit fortunatus 7 fortis: natus morietur. In diui-
tijs Et honore Sed si fuerit infortunatus cadēs 7 peregrinus
moriatur mala turpi 7 manifesta morte. In dedecore ac igno-
minia.

C Verum autē si fortuna aspiciat gradū 7 sit presertim ipsa for-
tuna. In octauo remouet malam mortem. Sed morietur natus
ex morbo calido in capite 7 hoc ideo si fortuna sit in gradu inter-
ficiēte vel octauo Si luna cum marte aliquod aquaticorum te-
nuerit Infortunius significatur per aquam calidam. Si aliquod
igneorum per ignem futurum significat. Si aliquod aereorum
per sanguinem. Mars autem posse quod habet mars in absci-
dendo vitam est quando fuerit in ariete in diurnis natiuitatibus
super terram 7 Saturnus cum fuerit in capricorno super terras
in natiuitatibus nocturnis. Quando Mars aspexerit solem
per oppositum Aut per quartilem aspectum. In die vel Satur-
nus in nocte de signo peregrino 7 non habent aspectum alicuius
fortune Signifi- cat q̄ parentes natum abhorrebunt 7 exheredi-
tabunt ipsum. Et si magis infortunatus fuerit Sol: expelletur
ex parte patris. Si luna ex parte matris. Et si infortunatus erit
vterq; ex vtroq; fiet expulsio. Rursus in quarto de planetarū
naturis baly.

C Quando Mars dominus est alicuius natiuitatis inquit 7 nō
habuerit aspectum cum Ioue: aut venere: Interfici ac destruit:
7 damnationē nati significat: critq; modice nutritionis. Martis
stella proprietatem habet siccandi eiusq; nature vis est combu-
rere 7 locum iuxta solem tenet. stella autem vt in secundo de mun-
do Aristoteles. Densior est pars celi diffiniuit.

Mars et Venus pudibundis utriusque sexus differantur Mars bi-
le habet. ¶ Jovem nostra sententia salutare: geniale pium tem-
peratum: verum benignum aggressa si ad eum perpendiculari-
ter sit recti linea bene locata luna retrogrado Marte: Saliente ca-
cro placato capricorno hospitiis piscibus vel sagitario obno-
xio nemine cum infans nascitur siderum dominum tunc natum ho-
minem nunciamus fore sanguineum temperatum: letum: facetum
foelicem gratum: ornatum amicabilem longevum: aucupium: et ve-
nationibus gaudendum. Amplius considerandum. Idcirco est
capitulum figure que ostendit natum: multas possessiones habi-
turum: et reliqua que in fluxum a Jove habent: ut in libro conti-
netur habrae hebrei de natiuitatibus. Interea sciendum est Jo-
vis terminum esse in ariete ab arietis quidem capite usque ad finem
sexti gradus eius: terminum autem veneris esse in sex sequentibus
gradibus tamen si Jupiter fuerit in principio sexti gradus arie-
tis non iure dicitur virtutem habere in termino veneris subsequen-
te. Sed in suo: et sicut interuallo non distat terminus a termino:
Sic nec signum a signo. Nam Jovis circulus gradibus distin-
guitur. Idcirco mihi notanda esse videntur Ptolemei verba di-
centis. Omnis planeta ante initium alicuius domus existens:
minus quam quinque gradibus ab initio distans quasi in illa domo
existens est siue principium illius domus sit in initio signi: siue non
Intelligendum autem est predictam distantiam quinque gradibus
equalibus esse: et non amplius considerandam. preterea scien-
dum est planetam cum est in alicuius domus principio: maximae es-
se virtutis: quanto autem ab ipsa domo magis elongatur tanto
minoris est virtutis. Cum autem est in proximo gradu post exitum
domus parvae est potentiae: et cum in secundo gradu est post exi-
tum domus adhuc minoris potentiae: et sic paulatim eius poten-
tia minuitur crescente distantia ut in quarto nullus sit virtutis.
Opus autem fortitudinis stelle Jovis est temperatae comple-
xionis. Locus namque sui motus medius est inter saturni frigidi-
tatem et martis feruorem. quapropter in simul calefacit: et humer-
cat et quoniam eius vis magis est calefacere ipseque super alios

per celum uebitur auctor est ventoz qui res oriri faciunt ut sunt
zephiri. Si cum infans nascitur fuerit iupiter in loco martis: erit
viri coitus ac mulieris iuxta leges: Sed si mars solus presuerit
nō aspiciens iouem: erunt eoz cōplures coitus non secundū le-
gum precepta Jupiter dictus est ut quidam volunt quasi iuuās
pater De ioue quorūdam ē opinio q. in zodiaco: nisi alius esset
planeta preter Iouem cum calore uidelicet ⁊ luce solis p solis vi-
ces Solis noctis viribus remotis: homines nō essent nisi violē-
ter mortales. Quando iupiter fortis foelix: ⁊ firmus est in natiui-
tatibus fortuna: ⁊ nati nutritio adimplebit: ⁊ si fuerit deiectus in
natiuitatibus: vel dānatus deterioratur nati fors: ⁊ eius vita. per
Iouis demōstrationē: ⁊ fortitudinem in nono mense a cōceptio-
ne creaturæ: liberatur natus: ⁊ exit ad mundū. Jupiter domini-
um habet super epar latera pulsus: ⁊ sperma. Saturnus plane-
tarū aluissimus frigidus instar terræ naturaliter siccus accidenta-
liter humidus: dextrim^o: lētus primi mobilis: ⁊ naturæ arbitrio
de alio in alterū esse inferiora oīa mutans: adeo malignus est:
ut benigni iouis cōiunctione nisi cum ipse iupiter est anni domi-
nus ⁊ in optimo suo esse debilitato ipso saturno placari non pos-
sit: quæ tamē saturnina malignitas sit syderi qzū liber benigno
coniūcta prorsus adumi est impossibile anxietatū tristitiarū: ⁊ lon-
garū infirmitatū est sydus simularum mellācoliae: Quare infantē
tunc natū cum dominatur fore influit mellancolicū malignū In
foelicē furē alioqui agricolæ: ⁊ rerū similitū studiosum magis
qdem vel minus. Secūdū q. a planetis reliquis aduersat magis
vel minus qbus nī aduersarijs paz sua malignitate presertū cuz
est āni domin^o obnoxiiū puto. Saturni stella scōm operis sui par-
tem maiore in frigidat suaqz maxima frigiditate pluries siccet qz
humectet. Frigiditas eius maxima est ppter magnā eius a sola-
ri calore distantiam humiditas parua ppter eius ellongationez
ab humidis vaporibus quos terra emittit. Neqz aut si saturnus
in aquario fuerit ⁊ mars in ariete hora ienolutionis anni per dies
⁊ noctes pluuiarū multitudo descēdit. Si sagittarius ⁊ gemini cū
suo ifortunio saturnū ⁊ martē habuerint. Maniā demonioz qz
uisionē significant. Amplius si saturnus est in quarta vel eam ex

opposito respiciat: ipsa qz terra fuerit pariete tunc natus obzuet
 si aquatica aqua submerget. Si saturnus vel mars tunc fuerint in
 sagitario ab equo psteretur. Si dominus septime tunc sit in nona
 vel tertia: et infortunij eum planeta respexerit a loco alto cadet. Si
 sol super terram fuerit in anguloz quopiam adunatus saturno: vel
 ei oppositus vel ex quadrato eum suspiciat. fortunae planeta cum
 nemine respiciete cecitate natus laborabit. Mercurius autem i sex
 ta diuus peius est testimonium et veri? si luna solē vel saturnū aspiciat
 sic se habentes. Saturnus spleni dominat. hermes aure dextera
 in die nascentis siue maris siue femine saturno ascribit sinistra
 ioui nocte et p. ptholomeus semper dextram saturno sinistram
 ioui ascribit. Alibi hermes nascens in die marti dextram sinistra
 veneri siue mas siue femina fuerit ascribit nocte et conuerso et reli
 qua que habraa hebreus in libro denatuitantib? memorat prius
 qz alicuius nati genesis pferatur veli consideranda. Qualitates in
 super anime nati si quis acutus nosce voluerit caplin consideret ter
 tium decimum de qualitatibus anime nati claudij ptholomei in qua
 dripartito et quartum decimum de impedimentis anime nati. De plane
 tis ita: in comune dicere reliquū ē: qz eorum duo sunt genera pri
 cipalia. Masculinum scilicet et femininum cumqz planetarum penscula
 re diligentissimeqz consideratis viribus pprie femina vis ex
 humida consistet substantia eo qz talis qualitas in feminis generali
 ter inueniatur et reliqua qualitas in maribus pprie semp? reperti
 tur ab antiquis sapiēter dictū est lunam et venerem quibus multum
 inest humiditatis feminas esse Saturnum autem solem iouem ac
 martem masculinos. Mercurium autem quoniam in utroqz ge
 nere societatem habere comperuerunt cum pmi: scue esse nature vo
 luerunt. Dixerunt preterea planetas masculinizare et feminiz
 are secundum figuras que in sui cum sole collatione formant. Nam cum
 ipsi solem precedentes orientales sunt masculinos. cum vero so
 le sequentes occidentales fuerint femininos appellauere eadez
 etiam scōz figuras quas in horizonte formant genera diuersimode
 habere perhibentur. Cum enim in locis fuerint que sunt ab orien
 te usqz ad celi medium vel ab occidente usqz ad oppositum
 medij celi sub terra sunt masculini eo qz cum sunt orientales ea mo

des i parte vii ventus spirat qui vocatur affabe: In duabus aut
quartis reliqs sunt feminini. Ideo qm parte illa obinet a qua, p
cedit adabor. Ampli⁹ qm duo sunt spatia ex qbus tēpus efficit
quorū alter diei qppe q masculinizat pp calozē 7 vi eius effica
cē. Alter vero nox est q femininizat pp illius humiditatē 7 gerē
lunā ac venerē nocturnas solē aut 7 iouē diurnos dixere. Mer
curiū aut vtriusqz naturae sociū fecere eū in oriēte diurnū in occi
dente nocturnū indicātes. Infortunā aut virā qz sup hos duos
diuisere pter q hoc nō naturaliter, sed p cōtrariū fecerūt. Nam
cū res cū similes rebus quarū cōplexio idonea ē cōmiserūt ear
rum valitudines meliorant. Cū aut res dissimiles cōmiserūt re
bus dextruētib⁹ minuent eoz ne cūmentū. Ob hoc ergo satur
nū: q in frigidat calori diei marē vero q siccāt humori noctis dis
simulauere. Sic vtriusqz negociū tēperat effectū cōtrario, plane
tarū aut qn sit quorūcūqz dominiū si scire lector voluerit haly
astronomiae, pfectozē clarissimū in octaua sui operis parte d stel
larū iudicijs qrtō capitulo cōsulet nō dedignēt. Amplius Sa
turnus scdm quosdam dicit^r quasi, saturnitatis numen 7 hoc for
sam ideo pp id q in saturni syderis ascensioē iacta vt plurimū
semina sterilescūt. Sūmū oīum sydus saturnus: Ideoqz mini
mum videri plinius proficitur a parte sinistra girant omnes pla
netae excepto saturno q semper in parte gradis dextra preceps
signiferum pergens annos triginta. Saturni stella est valde friv
gida ideoqz mortifera est enim, pprietas mortis frigiditas For
tunā preterea 7 nati mores ex Saturno 7 planetis reliquis p
fluentes Si liquidius scire lector voluerit consideret capitulu
nonum haly in parte quarta de astrozū iudicijs quod sequitur
particula significationū triplicitanis ascendētis quaz sequitur
capitulū decimū In sciēdo partes ascendētis 7 eius iudicia.
Deide sequitur caplin vndecimū. In scda domo 7 suis significa
tiōib⁹ qd sequitur caplin 12^m. In sciēdo fortunā substētiā. Deide
caplin sequitur 13^m. In 3^a domo 7 suis significatiōib⁹ qd caplin se
quit 14^m. In qrtā domo 7 suis significatiōib⁹. Deide 15^m. In sciē
do statū pūis 7 16^m. In tēporib⁹ ipedimētoz parentū nati atqz
decimū septimū. in qnta domo 7 suis significatiōib⁹ isciēdo statū

filiorum: quod sequitur quedam particule. v3. Insciendo tēpor
ra qbus filij habebūt. Irē in tpe quo natus habebit filios ⁊ i
sciendo numex filioz. Deniq3. xvij. caplin sequit i aphorismis
cōiunctis ex multis libris ad hoc necessarijs qđ significationes
dñorum sequūtur triplicitatis quintae domus: ⁊ ibi perficit q̄r
ta pars libri in iudicijs stellaz ⁊ est finis quintae domus ⁊ signi:
Que sic stricti egdem volui memorasse vt qlibet que iccirco op
portuna sibi fuerint faciliter possit inuenire. Simul ne gloriā sub
riperez alienā Interea p̄cipue notādi sunt aphorismi necessarij
in natiuitatibus: ⁊ questionibus: atq3 aspectus existētie planeta
rum q̄ppe que vim maximā prebent in natiuitatib⁹. Atq3 itndē
dixerim de planetaz capisq3 ⁊ caudae fridarijs: ⁊ significatiōi
bus qñ fuerint in radice natiuitatis in vno loco: ⁊ in reuolutione
āni in alio: ⁊ de significationibus applicatiōis āni ad loca in qb⁹
fuerūt planetae in radice: atq3 de reliquis p̄terea significatiōib⁹
que idem autor in sexta sui operis parte de stellarū iudicijs p̄ acu
te interpretatus est. Interea in ascendente aquario mars mercu
rius venus in secūda sol in piscibus in quinta: luna in geminis i
septima Jupiter in leone in nona: saturnus in libra hanc genesis
Iulius firmius constanter dicit significare viz: qui mirabili pol
leat elloquentia: ⁊ qui celesti ingenio ad oīa arcana diuinitatis ac
cedat. Cū hactenus de anno ⁊ relijs sine quibus p̄fecte res na
talis absolui nō poterat cōsideratiōibus. p̄ fract⁹ nrī enucleatio
ne i quo nat⁹ ē infans q̄ apud pluriōs iccirco astronomos sūi or
dine qđ ē inuenim⁹ mēbrati q̄si cōp̄suerim⁹ cōsequēs est vt de
mēse nōnulla iccirco parit̄ afferam⁹. In p̄siderandū relijs circa
genesis cōsiderādis: fati i salibile i dicē n̄ affirmo. vez supiorib⁹
inferiorib⁹q3 cū suis oīb⁹ antozib⁹ p̄ficulate qđ cōsiderāns.
Raro nos infantis fatū lucigera astrologia mediāte latebit: q̄ppe
quā olim adeo merito ē venerata vt ea qui p̄dici erant decos exi
stunaret antiquitas. Nostrae vero aetatis homines. De illis
loquor qui inter omnia ⁊ nihil sciunt: obrectatores: delatores:
mendaces: ⁊ iactatores: qui si vel tantillum ediderint: quod ab
strusum esse sibi videatur statim perstrepunt: statim instantur
statim alios ferre non possunt: canina velut rabie mordaces:

et blaterones horum ora tamquam canum quibus sic innatum est: ut non per
veritate. sed pro consuetudine latent: Saxis non verbis essent ob
tundenda: Illa ut liberales reliquas artes floccipendunt. hanc
equidem cum primam puto quam communiter posthabita est astrographia
secundam quoniam nostra tempestate: complures vani loquaces vide
ri mallunt: quam esse astrologi ostentatores futiles tenebrosos excellen
tis artis abusores. tertiam quia liberi arbitrii que prevalet vi non ne
cessitant. Sed inclinant astra. Ideo que de genesisibus afferemus
sed sapientius mensurati satis audientia detegantur. Interdum tamen
mutantur libero arbitrio nostro prevalente. hinc est: quod valde scien
tiam inclinationum astrologorum conducere nobis existimavi: quippe hac
quasi egide possumus quos astra nobis inferunt ictus, propulsam
Sequitur nunc ut de solis cursu precesteris ab homero aeterno car
mine laudati. Necirco ideo primum tractem? quod ipse celestis corporis
sereni: serenissimum decus videtur. Incipientes ab anni tamquam em
bryone martii mense: quippe quem mensium omnium primum esse de
bere haud est obscurum propterea anni ordinatores ratione mul
tiplici considerata: quam hoc in loco longissimum esset recensere atque
neque presentis id est speculationis: Quintum ab illo quintilem
sextum sextilem nominavere. Martium itaque primum mar
ti Romulus genitori suo dicavit: et ab eiusdem nomine martium
ipsum appellavit. Escophoria antiquitus popa a ferendis ramis
vocata martii mense celebrabatur: quem Christiani quasi morem
solenniter ut plurimum martii mense paladios ramos ferentes vide
rur imitari. Martius capitis sibi signum in quo anni est revolutio
arietem vendicat cuius quidem maxima vis est in capite. Cum ita
que sol in anni revoluzione habuerit posse ac testimonium in illo an
no et fuerit liber ab infortunis significat meliorationem tunc nati in
substantia et bona itinera et si cum hoc fuerit in aliquo angulorum
ab orbis quasi capite regia maiestate testimonium est lucri como
di et honoris sibi vendicandi et cuiuspiam forsam civitatis vel secte
sive societatis caput erit. Sed si planeta fuerit infortunatus acci
dent nato a regibus tristitie et labores maximeque si sol infortuna
tus existens in quodam angulorum Interea quam huiusmodi, prime se
quentia in pluribus veteribus repperi codicibus variis temporibus

*sermi morio
et cetera.*

uarijs manib⁹ litteris comēdata. negligentia nihilomin⁹ cuiq³ di-
turnitate obscura: uolui nō eo qdem qm̄ iccirco rationē vndiq³
argute cōsideratā uiderē. S³ ne in sua presertim professione liber
sit hic noster sincopatus in lucem ferre: opere pretiū a semi mar-
tio vel circa in kalaprilis silicet sub celesti arietis natus erit nō di-
ues: nec pauper cito irascetur cito nisi maledice sibi respōdeatur
placabit doctrine cupidus: et eloquētie: ellati: varij: mobilis: et se-
stini animi erit. fortunis multiplicibus: maxime ppter fēminas:
afficiet mendosus per indeq³ erit incredulus. magna pollicebit^r
parua perficiet. ad magna rerū momenta satagentē animū habebit.
negociū autē: rei q³ perfectio ab eius lōge cupiditate distabit
aucupijs piscationib⁹: et venationibus gaudebit. fornicator erit
et damnū patietur: pro amicis scādalizabitur: ab inimicis insidi-
abitur: ab affinib⁹ calumniabit^r. ex pluribus mulierib⁹ filios ha-
bebit. Sed primogenius nō erit lōgeuius in sibijs sentiet lesio-
nē: e quadrupedibus discrimen patiet^r ab equo prosternet^r: et ci-
catrizabitur. si ante trigessimū tertium annū vxorē duxerit multum
eius cōdicio degradabitur. ppter agnū suū luore: et litibus
afficietur. per vxorem scandalizabitur. genex: et nurū videbit: et
per inde ad celebritatē exaltabit^r. ex proximi infortunio et morte
ei res augumētabit^r. alienis laboribus gaudebit. de aduersarijs
vindicare. egrorations patietur. vnde si euaserit: testimoniū
ex cōstellatione habet uiuendi annos octuaginta duos: et mēse
dimidiū si deo placuerit. Sub eius autē signo nata puella erit ira-
conda: inuida mendax: nubet. Sed virū suū relinquet. et alij ad-
herebit meliorē si vixerit fortunā recuperabit. Signū habebit in
facie. siue in capite Mater filiorū erit Sed primo genit⁹ diu nō
viuet. Mensibus octo ab annis triginta grauē egrimonā patiet^r
vnde si euaserit: Testimoniū ex cōstellatione habet non breuis:
neq³ longissime tamē vite future. pterea tūc virusq³ sex⁹ na-
tis martis dies. et saturni erūt meliores. iouis vero mali: Reliq³
messi. Ite tūc nati in hoc maxime arietis nature sunt relatiui: q³ si
cut frequēter arietē recidit: et crescit lana sic isti frequēter propter
eorum instabilitatē amissis suis bonis aliena recuperant. in hoc
mense fit vernū equinociū Marcij dies peculiare duo dicun-

tur eiciaci .videlicet primus intrante mense: et quartus exiunte .
alibi repperi martij mensis infelices esse quartūdecimū: et sic suc
cessiue vsq; ad decimū nonū. Adariū sequit̃ aprilis ab apiendo
quasi apilis nominatus: mensis quidē florifer frondifer pulchꝝ
pulcherimus ipse orbē vbiq; reddens .tūc om̃is ager tunc om̃is
parturit arbor Tūc frondēt silue tūc formosissimus annus: canit
poeta. Ad aprilis pꝛeterea hilaritatē accedit q; celū nubibus du
dū obductū et mare quod quasi clausū fuerat nauigantibꝝ terre
q; verna temperie plantarūq; passim aperiunt̃ germina

Aprilem qdam a spuma nominatū volunt quam greci ἀπρον
vocat . unde venus ἀφροδιτη dicitur .q; ex spuma orta creda
tur .ex venere natū aiunt enēā: qui veneri matri aprilē non sine ge
niali ratione deuouit . Sic factū est: vt primi duo anni mēses mar
ti: et veneri geminis tanq; vrbis pꝛincipibus dicati fuerit . Apri
lis mēse mulieribus .pcedēbus venereis frondibus coronatis
oli sacrificabant . Sic mensis ab egiptijs pharmutius appellatꝝ
hoc mense: q; et cronicus olim est nominatus a sesqui vel circa ad
semimaiū sol tauꝝ serenat Itcirco pꝛestantissimus baly astrono
mus . Quādo sol ingt ē i taure in reuolutiōe: et habuerit testimo
niū et posse in āno: et fuerit liber ab infortunis sup terrā et aspexe
rit ascendēs habebit qd videre cū regibus: et vtilitatē ac lucruz
et si fuerit ifortunatus significat q; attingēt eū pene tristitia et la
bores ex parte regū: et si cū hoc fuerit in aliquo anguloꝝ peius et
affixius erit . Rursus tauꝝ sole lustrāte natus linigiolus erit et au
dar que facere voluerit .pperabit libēter amicis sua bona cōmo
dabit Fracūdiōr i adolescēcia et iuēntute ac peregrinus erit suos
enim relinquet et cum extraneis vitā ducet et administratiū bonus
pueniet ānū circa vigesimū quartū secundari sibi fortūa incipiet
p mulieres ditabit vxorē q; destinata ei fuerit nō ducet sed alias
de qua ad aliū sit sermo habitus: officiosus erit: alioqui beneficio
rū inemor erit et i gratꝝ aliud dicet: et aliud faciet inimicoꝝ suoz
vetoꝝ erit canis nihilominꝝ morsu ledet . p mulieribꝝ scādaliza
bit: ac tristitiā multā patiet̃ ab eqs moētū ac detrimētū bēbit ab
aq; disciū patiet̃ āno .3°. vl̃ circa grauit̃ egrotabit veneno nisi ca
uerit turbabit̃ . vii si euadet anno .33°. vel qꝛto seu circa fortunis
babū dabit et exaltabit̃ ad dignitatē ac lōgeū erit si deo placuerit

Eodem tēpore puella nata officiosa erit ⁊ laboriosa alioquī lin-
guae erit petulantis ⁊ mēdaciſ. Quicquid facere conabit faciet:
pudoris infamiā patietur parentū bona poſſidebit. Aex diu p-
prerea cuſ aduerſarijſ litigabit. Ab ānis quordecī in meliores
partes perueniet plures viros experiet: ⁊ liberos habebit ad lo-
ca ignota transferetur plures ad eius conſilia confluent mulie-
res: a quadrupedibus ledetur multū egrotabit: ānos viuet ſexa-
gita vel circa ſi deo placuerit gemā ad digitum ferre iuuabit. Lu-
nae dies ⁊ iouis vtriuſq; ſexus tūc natis vt plurimū ſunt melio-
res: dies vero martis mali. Reliqui aſit meſſi. Aprilis peculia-
res dies duo ſūt eiciaci: vndecim^o ſcilicet ac duodecim^o: alibi de-
cimū inſoelicē eſſe legi. Rurſus alibi ſextū quātūdecimū: ac vige-
ſimū. Item alibi primū aprilis diem inſoelicē pecularites eſſe
iuueni Aprilis dies habet horas. xiiij. nox decem. Maius ſiue
a maiā mercurij matre: ſiue q; Romulus populuz ro. eo meſe
in maiores diuiſerit ⁊ iuniores ſiue ab aetate maiore deindeq; iu-
niori iuniū mallis appellare in meſiū ordine tertio nature quo-
q; mihi liber ratione locare hoc meſe a dimidio nēpe vel circa ad
ſeſquiuniū geminos ⁊ phebū ipſe amplectit Jccirco baly. Quā-
do inquit ſol in reuolutione fuerit in geminis ⁊ habuerit testimo-
niū ⁊ poſſe in anno ⁊ fuerit liber ab infortunis ⁊ ſuper terraz ⁊
aſpexerit aſcendens vel ſignū applicationis. Sic incrementū ⁊
bonū in ſocietate ac enutritis ⁊ forte plez habebit. Et ſi fuerit in
fortunatus accident ei triſtitiae ⁊ grauamina ratione hoz predi-
ctorū nec eius petitiones complebunt. preterea cum eſt ingemi-
noꝝ ſigno ſol Matris parentibus formioſior miſericordioſior ſa-
piens ingenioſus alioquī iactator erit ad loca extera permea-
bit libenter peregrinabitur ⁊ in patria non permanebit ſua ne-
gocia cui pendet fortuna varia afficietur pecuniā publicā cuſto-
dier mediocres diuitias poſſidebit alienis mulieribus abutetur
canis morſu ledetur igne vſ ferro cicatrizabitur equora tranabit
annos circa. xxxvi. peculū ei creſcet ex quadrupedibus egrota-
tionez habebit. vnde ſi euaserit: ſeq; a diſcriminibus cauerit erit
longeuus. Eodem tēpore puella nata laborioſa erit: ⁊ aliena bona
nāciſci pcurabit erit Intelligens billaris ac liberalis falſis nihil

minus criminibus arguetur ideo inadolescencia priusq[ue] sinistra
quidpiam accidat parentes vel qui parentum loco supstant nup
tias curēt quippe q[uo]d tutissimū est natozū maximeq[ue] natarū vin
culu3: vmbro scilicet ad honoris labem nec non discrimina pluriā
reiciēda. Canis nihilominus morfu ledetur. locū mutabit deū co
lere studebit pedū dolorē patietur. viuet annos circa .lxx. si de
us voluerit. Solis dies 7 mercurij sunt eis meliores. Dies vero
lune 7 veneris mali reliqui autē messi. Maij dies duo peculiariter
dicunt infelices tertius v3 intrante mense 7 septimus exeunte. ali
bi legi. scōm septimū duodecimū i 4^m. 15^m. xvi. 7 vltimū lune die3
mai. ceterū sub geminoz signo nat i vt plurimū .psperabuntur.

¶ vnde versus

Sub geminis nati bonis geminantur 7 auro

Maij non nulli cū pluuiosus mensis est madiū ab aere. v3. seu
solo madido volūt appellari hoz: curiosā nimīū supstitionē tāq[ue]
illius qui chirotecatus vxorem tractabat risu dignā arbitramur.

Maij dies habet vt plurimū horas. xvi. nor. viij.

¶ Iunius a iunioribus: qui armis rem publicā tutarent a. Ro
mulo primū boedromij nomine murato appellatus est. Sunt q[ui]
dicant iunoniū a iunone antiquitus nominatū cui precipue fue
rat mēsis hic sacer. De inde post longu3 tempus detracta no
silaba iuniū dictum. Ad huc alij sunt qui iuniū a iunio bruto no
minatū putant q[uia] vendicata libertate prim⁹ ipse rome consul ex
pulsor tarquino. cal. iij. sacrū elio monte celebrauerit

Quando sol abentragel inquit in reuolutione āni fuerit in cancro
7 habuerit testimoniu 7 ipse in anno 7 fuerit sub terra nati inimici
offendent eum 7 si cū hoc non aspexerit eum luna erit peius 7
fort⁹. Meterea a sesquiuio natus vlt circa ad seginliū cū sol scilz
cancrū percurrit maculosus tūc natus erit 7 vt plurimū scabio
sus rubicundus iocosus. mulierū amator humilis pius sapiens
7 ingeniosus. At nihilominus ob liuore3 calūniabitur 7 perinde
dānam patietur Iurgi3 libusq[ue] vexabitur coniugis pena vel
amicæ afficietur cicarricē ex ferro vel fusto substiebit. De mulie
re demū vindicabitur pefecto suā causam dicet: 7 vindictam de
aduersario suo videbit equora tranabit. Sed cū paucō lucro re

k

uertetur. In aquis moeritū habebit ex veneno tortionē nisi cauerit
rit parietur: latentē pecuniam Inueniet: ante quadragesimū annū
sibi peculium crescet ⁊ diues erit ac longeuus Si deo placuerit
cuius omnia subiacent voluntati.

Eodē tēpore puella nata erit formosa siue saltez agilis cito ira
scetur citoq; placabitur prudēs erit officiosa ⁊ iocosa ac verecū
da alioq; sagax ⁊ fallax erit aliud enim dicet ⁊ aliud faciet. Sigs
obsequiū ei fecerit ab ea ingratiudinē sortietur eius aeras labor
riosa erit cicatrices pariet canis morsu ledetur ab alto cader In
aqua periculum habebit Intestinoꝝ distēperantiā pariet ebria
erit primo maxime partu laborabit: ⁊ in becillum pariet creaturā
secūdo partu valentior erit: ⁊ natus vegetior. Sed periculo erit
in pueritia mortis obnoxior infamiae nota culpabitur: ⁊ ad ho
noris discrimen: ac Satellitū moeritū deueniet. vsq; ad annos
xxxvj plurima discrimina sustinebit: ⁊ ab oībus euadet: de suis
inimicis vltionem sortietur per viz suū ad aliquam dignitatez
perueniet: ⁊ beneficia consequetur viuet annos centū si deo pla
cuerit. Vtriusq; sexus tunc nati inimicoꝝ victoria gaudebunt: ⁊
bonam tandem fortunā nāciscuntur. Dies lune Iouis: ⁊ veneris
eis dicuntur meliores: Martis vero malic Reliqui autem mēst
exceptis duobus Iunij peculiariter infelicibus v3 vndecimo
⁊ sextodecimo. Alibi repperi decimū intrante mēse: ⁊ quintū
decimū exeunte. Rursus alibi legi. Infelices esse primū: sextū
ac septimū. Iunij dies horas habet quasi sexdecim vox octo: ⁊
parum plus.

Iulius a Iulio cesare: qui pompeiū superauit: nomia⁹ ē Iu
lij mēse in sua regia Sol flagrantissimus spariatur: Quocirca
rursus abenragel. Quando sol inquit in reuolutione alicuius an
ni fuerit in leone ⁊ in aliquo anguloꝝ in bono statu ab infortunis
liber et habuerit testionū in anno: ⁊ radice corpis significat sanita
tem: ⁊ vtilitatem ac lucrum: ⁊ si infortunatus fuerit domi suae ac
cident ei dolores: ⁊ si fuerit in hoc statu remotus ab angulis ⁊ in
fortunatus: ⁊ super terram hac infirmitates minores: ⁊ leuiore
erunt. Natus a sesquiunio vel circa cū Sol v3 est in leone: Ma
gnanimus erit: ⁊ audax arrogans: ⁊ palam loquax superbus de

rifor: Ingratus: alioqui misericors a mulieribus floccipendet.
anno trigefimo tertio vel circa si tunc vsq3 vixerit peculiu nanci-
scetur. ano vero trigefimo sexto 7 septimo: vel circa adeo infidia-
bitur q3 omne dextruet Ars publica ei dabit qua mediare que
amiserit recuperabit dignitates assequetur propter quas ami-
cabilis fiet. a tribus precipue dominis fortunas sortietur liben-
ter peregrinabitur: ab alto cadet pro filijs suis labores ac dolo-
res: in mente patietur canis morfu ledetur vnde vix enrabitur.
anno. xxxvj. vel circa in dubio habebitur eius vita. Unde si eua-
det decennium 7 plus viuet si deo placuerit. In alio autem vete-
ri codice de huiusmodi nato infrascripta inueni v3. Cum sol est
in leone natus fortis erit: 7 audax formosus palam loquetur: 7
misericors erit cito irascetur: 7 cito in gratiam reuertetur anno tri-
gesimo eius secundo peculium ei dabitur. post autem annum se-
quentem irascetur in peculio suo: 7 inuidias multas habebit per
inuidiam proximi sui peculium suum disperget 7 beneficia eius
propter iram. Ars ei postea publica dabitur: qua duplum acq-
ret propter potentem personam ad magnam dignitatem perue-
niet per ecclesiasticum beneficium nisi gentilis fuerit pecuniam
accipiet a flumine vel mari vexabitur Ignis combustionem sen-
tiet ferriq3 lesionem: 7 canis morsum. In alieno loco sepulchru
sibi inueniet: In periculo erit vnde si euaserit annos viuet circa
ocmaginta. Si deus voluerit hec ita posui vt huiusmodi pro-
nosticum leuorem quocunq3 pacto traditum repperi non la-
teret.

Eodem tempore puella nata virgo erit fortis 7 audax animo fer-
uida contumeliosa palam loquar amicabile elloquent cito ira-
scetur: citoq3 in gratiam reuertetur placida: 7 misericors erit pri-
mum sponsum non obtinebit stomachi dolores patietur anno de-
cimo septimo vel circa. alibi repperi trigefimo septimo a primis
infidiabitur. Postea diuitias per potentes personas asseque-
tur: 7 ad magnas dignitates perueniet de aliena re fructuum per-
cipiet familiam prestantem habebit. Mater filiorum erit. Alio-
qui. Sed scilicet, vltima semper.

Expectanda dies homini diciq3 beatus

k ij

Ante obitum nemo:suprema funera debet.
Fluxu sanguinis patietur:canis nisi cauerit morfu ledetur.pere
grinabitur a combustione aque presertim seruētis dolorē vel pe
riculum habebit ab alto cadet . Unde si euaserit:atq; si deus vo
luerit:erit longeva.vtriusq; sexus tunc nati erūt in constantes &
misericordes.Solis dies martis: & mercurij sunt eis meliores.
Dies vero saturni mali. Reliqui autē messi. Exceptis Iulij duo
bus infelicibus qui peculiariter mali habentur.vz primo & vn
decimo. Alibi legi eiciaciū esse tertiūdecimū mense intrante & de
cimū exeunte.alibi legi Secundū sextūdecimū:ac decimūno
num. Rursus alibi legi tertiūdecimū: & vigesimū:nec non exce
pris pariter augusti duobus:qui peculiariter habentur infelices
videlicet primo & secūdo.alibi legi augusti primū diē lune: Tres
sextūdecimū ac decimūseptimū.alibi legi decimūnonū vigesimū
ac trigesimū.vigesimū autē primū equidē in meis negocijs vt plu
rimū discriminolosus iuueni. Iulij dies habet horas .xv. nor.viii
Augustus q sexilis prius nominabat ab augusto cesare & no
minatus est .hoc mēse vt tu melistue Francisce petrarcha:laurā:
quā nihilominus vt amantēz decet:virginē semper canebas arc
uissime amplexus es virginē phebus amplectitur:Quocirca rur
sus baly Quando sol in reuolutione inquit fuerit in virgine:& sup
terrā & aspererit ascendēs & habuerit aliquod testimoniū in reuo
lutione nati significat sanitatem : & q; pcurabit : & petet substan
tiam ac doctrinā & si cum hoc auxiliū habuerit a fortunis in vo
luntate & petitione sua eius perficiet voluptatez: & si habuerit ibi
testimoniū ab infortunis significat infortuniū & q; non comple
bit qd voluerit maxie si infortune testimoniū habuerint in reuo
lutione Preterea natus ab augusti reliquo cū sol vz est i virgīe
ad sexquigorpia domicilosus ingeniosus verecundus iracūdu
ppter ea q; tūc magis :q; per aliam cāz magnanimis & in arte :
quā optauerit solerferit & cupid? primā cōingē nō obtinebit de
suo peculio detrimētū habebit suos si vixerit inimicos supabit:
meliora rē pora consequetur & suas fortunas crescere videbit in
alienū locū intrabit .ceterū incūbit ei circa annū septimū magnū
discrimen ex aqua preserti vel cū mortis periculo egrotatio vno

fi euadet annū circa tertūdecimū ei fortuna incipiet secundari. ni
hilominus in aqua turbabitur. Quicqd sciet non celabit osten
tator 7 in anis glorie cupidus erit morboq3 seu ferro cicatrizabi
tur. Eodem tēpore puella nata ingeniosa erit iracunda verecon
da pudica familie sue saluo pudore beniuola officiosa laboriosa
sed officiorū negligēs animo prouido quodcūq3 voluerit faciet
annuz circa quintūdecimū sataget vt maritet primuz que3 cūcu
piuerit viruz non obrinebit eius primogenitus vitalis non erit
a mulieribus maleficia 7 beneficia consequetur In aqua turba
bitur ab alto cadet dolores patietur ferro cicatrizabitur mortife
re violentie discrimini erit obnoxia vnde si euaserit peculia obtri
nebit. varias nihilominus prius fortunas experiet. Mancipio
rum domina ad dignitatē perueniet 7 senectutē si domino placue
rit. Atriusq3 sexus tūc nati adeo turbationes maximas patient
q3 vix resistere valebūt. Solis dies 7 mercurij in natiuitate scilicet
sunt eis meliores. Martis vero mali. Reliqui autē messi ex
ceptis duobus septembris eiciacis videlicet tertio 7 undecimo
qui semper mali perhibentur. alibi legi tertū iurante mense 7 de
cimuz exeunte. Rursus alibi primū quartū quintuz decimuz se
xtum decimuz 7 uigesimalū secundū legi. Rursus alibi vltimū di
em lune septembris infansum esse inueni: Augusti dies hēt bo
ras
nor

September ex eo dictus est q3 in recto mēsiuz ordine septimus
sit: hoc mense sol libram ingreditur quocirca rursus haly. Quan
do sol inqt in reuolutiōe fuerit in libra super terrā: 7 habuerit ali
quod testimoniū in āno: natus faciet itinera 7 scies bonuz in illis
itineribus a statu solis in se ipso 7 plāetarū q3 cōmixtiōem habue
rūt cū eo: preterea natus a semi septembre cū sol scilicet est i libra
ad semi octobrē vel circa fortis erit: 7 potēs in sermone in domi
norumq3 negocijs honorabilis 7 prelatus erit a maioribus ho
norabitnr ignota loca permanebit 7 fructū consequetur: Secre
tum suuz in mente bene custodiet: quicqd pollicebitur raro ser
uabit ab emulis insidiabitur: Anno quītodecimo vxorez ducet
que tamē vel cito morietnr vel cum relinquet. alibi legi vxorem
anno trigesimoquinto ducere debet: quā si ante duxerit non od

k iij

tinebit a proximis ledetur: qui ei benefecerit ab eo ignorat? erit
nihilominus mortuorum rebus ditabitur: lucrum ei dabitur. gravissi-
mum nihilominus damnum patietur aurantibus non credet egriz-
moniam habebit in capite: per feminas ditabitur ad eius filia mul-
ti confluent ab alienis animalibus lesionem sustinebit: equos: et
boves acquireret: ex quibus deinceps damnum et iniurias patietur.
propter feminas aduersis casibus afficietur: Si ad annos xxviij.
peruenerit. viuet mox annos sexaginta vel circa si deus voluerit.
Eodem tempore nata puella Amicabilis ac billaris erit ad igno-
ra loca ducetur. Viro suo gaudebit. Si usque ad quintumdecimum
annum non contrahet matrimonium maritari deinceps negliget et non
peregrinabitur. Anno trigesimo tertio vel circa secundabitur ei
fortuna et honorabitur nihilominus grauius egrotabit combu-
stionem sentiet. Unde si euaserit viuet annos circa quinquaginta
et plures si deo placuerit. Octobris dies duo peculiariter sunt ei
eiecti vterque tertius et undecimus. Alibi legi eiectos esse tertium men-
se intrare Et decimum exeunte. Alibi rursus legi. primum septimum
Sextumdecimum: et vigesimum secundum. Octobris dies habet horas
deces et paulo plus. mox quam si. quatuordecim Octobris et superiores me-
sem. id est suis sibi Domitianus cognomentis ascriuerit nihilominus
ingulato illo sua sibi rursus quod ille in mensium ordine septimus hic
octauus sit: nomina resumpserunt. hoc mense phebuis suis sagi-
tis quippe cupidineis minus validis scorpionem ferit: neque nocet
Quocirca rursus baly. Quando sol in reuolutione inquit fuerit
In scorpione: et in aliquo angulorum in bono statu presertim si fue-
rit in medio celis: et habuerit aliquod testimonium in reuolutione Si-
gnificat quod habebit dominium regis: et habebit bonum lucrum et in-
hereditatibus incrementum: et si remotus ab angulis fuerit: et sal-
uus ab infortunis: et damnis: et aspexerit ascendens. Intramittet
se de laboribus: et populando: et societas: et consanguinei eius le-
titiam: et bonum habebunt. Preterea natus a sesqui octobre cum
sol vterque est in scorpione ad sesquinouembrem: vel circa fortunatus pre-
sertim in fornicationibus erit: audax: et amicus erit: alioque bla-
do sermone deceptor: aliud enim dicet: et aliud faciet formosus

erit vel saltem facetus: et iocosus In prima iuuentute non diues:
neque pauper erit. Sed postea fortunis habundabit. prima vxor
ei non dabitur Alibi legi superstitiosior scilicet Et vani credu-
la Annū circa decimūquintū dolorē gēitaliū patiet: canis vel alte-
rius animalis morsu ledetur peregrinus: et inimicorum suorum
victoriosus erit Nihilominus ferro cicatrizabitur egrotabit Et
vix curabitur. In pueritia circa annum septimum vel in iuuentu-
te circa trigessimū iminet ei discrimen. Si vsqz ad annum trige-
simūtertium vixerit superuiuet ānos circa quinquagita Juxta na-
turam suam Et plures si deo placuerit.

Eodem tempore nata puella amicabile Et prudens erit pri-
mum sponsum non obtinebit. deinde altero gaudebit Et hono-
rem ppter ipsum assequetur inimicorum suorum victrix erit pere-
grinando pecunie pondus nascetur stomaci pleniusqz dolores
patietur cicatricem habebit. annū circa septuagesimūseptimum
moriatur vel ante namqz iminent ei venenorum discrimina: vene-
nabitur: Dies martis et saturni sunt eis meliores. Dies vero io-
vis mali. Reliqui aut melli exceptis duobus nouembris eicia-
cis. v. z. quinto Et vigesimo. Alibi legi secundū quintūdecimū:
sextūdecimū Et vigesimūoctauū eē infelices. Rursus alibi qn-
tum intrante mense ac tertium exeunte. vtriusqz sexus tūc nati erūt
coram adulatores et ad scorpionis apotelesma retro detrahcto-
res. nouembris dies habet horas octo nox sexdecim.

Natus a seminouembre cum sol scilicet est in sagitario ad se-
midecembrem vel circa bonū omnium successum habebit que cogita-
uerit facienda Et mature cepit adimplebit. Inaqua nihilominus
turbabitur extranea loca permeabit Et cū lucro reuertetur eius
operibus vt plurimū fortuna fauebit. Luz magnatibus conuer-
sabitur annum circa vigesimūseptimū magnum moctum habe-
bit alienum peculium dirrigit equora transibit. Sed ibi non lu-
crabitur Ante annos octuaginta morietur.

Eodē tpe puella nata laboriosa et amicabile iocosa cogitabūda
Et misericors erit lacrymātes si lacrymas vidē nō poterit. De
inimicis suis. aliis auxilijs triumphabit. plures puicias pagrabit

In iuuentute infidijs plurimis erit obnoxia filiorū nihilominus
mater erit ⁊ parentū bona possidebit. anno .xv. vel circa debet
nubere: multū egrotabit oculoꝝ passione afficiet. emulos ha-
bebit: atq; damnu per inde patietur viuet annos circa lxxx secū-
dum naturā suam Si deo placuerit vtriusq; sexus illic nati incon-
stantes: instabiles ⁊ in suis negocijs. variables bone nihilomin⁹
semper erūt cōscientie: ⁊ misericordes: alijs meliores: q̄ eis alijs:
Dies lune ⁊ veneris pecculiariter dicunt eis meliores. **Dies ve-**
ro martis: ⁊ saturnij mali Reliqui aut̄ messi exceptis duobus de-
cembris eiciatis qui v̄t plurimum mali dicuntur videlicet septi-
mo: ⁊ vñdecimo. alibi legi tertium: sextum: decimū: septimū ⁊
vigesimalū secundum esse infelices. Rursus alibi decembris eici-
acos esse septimū intrante mense: ⁊ decimū exeunte: infaustū q̄
vltimū ⁊ diez lune decembris in eodibus pluribus legi veteri-
bus. Interea precipue noster abēragel audiat. Quando sol i
reuolutione fuerit in sagitario: ⁊ habuerit testimoniū in reuoluti-
one: ⁊ fuerit in aliquo anguloꝝ ac in bono statu. natus habebit
bonum ⁊ letitiā ⁊ proles illo anno. sed si fuerit infortunatus acci-
dent ei tristitie multe ⁊ morient̄ ei: aliqui ex filijs si eos habuerit.
Rursus idem autor. Quando sol in reuolutione ait fuerit i capri-
cornio ⁊ habuerit posse: ac testimoniū i āno Significat ifirmitates
ac dolores tristitias multas vilitatem ⁊ modicū nomen ⁊ q̄ nat⁹
associabitur hominibus inferioris conditionis: q̄ ipse sit: Natus
in semichoo cū sol scilicet est in capricorno suspiciosus iracūsus la-
boriosus ⁊ fornicator erit alienis rebus abuteꝝ libus vexabit
quadrupedum ductor erit primā vxoreꝝ non obtinebit muliū
infidiabitur in iuuentute multis bonis habundabit. Annus cir-
ca sextū decimū peculū ei dabitur in omnibus constans mē-
te fortis corpore ferox ⁊ puellarū amator erit presertim pauper
quapropter egrimonijs ac doloribus affligetur. Eodem tempo-
re puella nata metuens erit cito erubescet a trib⁹ presertim domi-
nis fructū habebit suos inimicos vel potissimū inimicas supera-
bit in iuuentute multū peregrinabitur vel monacabitur oculoꝝ
passione angetur tamē domino cōcedēte viuet ānos circa lxxx.
Dies martis ⁊ saturni sunt eis meliores **Dies vero solis mali.**

Reliqui autē messi exceptis ianuarij duobus eiciacis primo videli-
cet 7 septimo alibi legi primū mense intrante 7 septimū exeunte
Rursus alibi secūdum quartū sextū vndecimū quintū 7 vige-
simū quintū infauustos esse In non nullis veteribus libris iueni
Age nūc ad natiuitatē que ab hydra mibi ad pisces transit catba-
clisimū quidē secūdum magnum philosophū causa age inqz acce-
damus Luz aquariū pbebus cōpescit natus amicabilis : 7 cupi-
dus erit in vanū non credet grauer ac diu egrotabit in aqua me-
tum habebit annum circa vigesimum tertiu ei quasi deridēs ari-
dere videbitur fortuna pecunia ei dabitur loca varia ac extreā pa-
grabit : 7 sine lucro reuertetur alienis laboribus ditabr. Sed liti-
bus prius valde verabitur : Pater filiorū erit viuet ānos circa
xxxxxx. secūdū suam naturā 7 plures si deo placuerit. Pre-
terea de nato cuz per saturni domū humidā sol spatietur In qui-
busdā alijs veteribus codicibus legi videlicet amicabilis erit 7
verecundus in credulus dānum patietur : primaz sponfam non
obtinebit meliorem locū recuperabit 7 suaz cōiugē de malo ad
bonum ducet. mutato loco vbi natus fuit : alienis laboribus ad
diuitias perueniet terras multas peragrabit ledetur a ferro. Si
vsqz ad trigessimū secundum annum vixerit superuiuet annos
quinquaginta vel circa iuxta naturā suā. fortunā sibi suā 7
honorem crescere videbit Dies lune caput non lauet
Eodem tempore nata puella delitiosa erit et vt plurimū veridica
que se dicet facturā faciet cōsiliū bonū de filijs habebit. Atramē-
litibus 7 aduersitatibus asiligitur peculū ei dabitur ignota loca
permeabit annūz circa vigesimū secundum prosperiorem fortu-
nam fornicetur de quadripebibus damnum patiet nato mari erit
coeva iuxta naturā suā Si deo placuerit. vtriusqz sexus nūc
nati diuissimi nūqz Sed boni sortij arcani 7 fideles erunt Dies lu-
ne 7 veneris sunt eis meliores Saturnij vero mali. Reliqui autē
mensi exceptis februarij duobus eiciacis quos fama est semper
malos esse. videlicet quartū intrante mense 7 tertium exeūte. ali-
bi legi quintūdecimū sextūdecimū decimūseptimū 7 proxi-
me sequentem esse in faustos dies Sunt qui velint eiciacos dies
quotos libet intelligi semp debere mensib⁹ exeuntibus non autē

itratib? **M**eli? n̄ ijs oib? eqdē cēleo eos sc̄iū q a stellaz 7 pla
 netarū i fluxib? 7 n̄ a tēpoz pcessu siue dierū nūcro dies aūt feli
 citatī vltē puerfo pterea **Q**uā i q̄r haly sol i r̄uolutōe fuerit i piscib?
 7 hūerit testimoniū 7 posse i illo āno 7 i formā sit nat? hēbit mltas
 tristitias sūi iure 7 forte aliquātulū bōi Itaqz crōica: nat? i cauda:
 cū sol v3 pisces iaurat cupid? 7 p inde vag? amicabil? offitiosus:
 iocosus lusor d̄ceptor 7 fornicator erit arte musica d̄lectabit i iu
 nēute suoz erit negligēs negotioz cū p̄bis viris v̄sabit nihilomi
 n? alia dicer 7 alia faciet Alioq viduaz miscebit 7 pupilloz pecu
 niā latētē seu p̄tiosi qd piā iuciet vel iūctū vsurpabit In sua sapiē
 tia nimis p̄fidz suosqz p̄ide hostes n̄ extabit ligūā audacē 7 fortu
 nā q̄ hēbit ex snia diues erit 7 p pegrinū hoiez magnā viz pecu
 nie nāciscet. p̄mā spōsā n̄ obtinebit vbi nat? ē n̄ p̄mābit. Si ānos
 32. vixerit erit lōgeu? si de? voluerit. eodē tpe nata puella: erit aio
 feruida: p̄teliola: litigiosa: 7 fortūas varias expiet oculoꝝ passio
 ne anget pudoris ifamiā sortiet viz suū relinq̄r: 7 cū alio pegrīa
 bit. Stōaqz Et m̄cis tortiōdes patiet. Dies lune Et veneris sūt
 eis meliores. Dies v̄o martis. Et saturni mali. Reliqz āt̄messi: ex
 cepto p̄serti sēp q̄ntilunio. Quinū fuge: pallidus or̄: **D**eumēi
 desqz satae ingt v̄gili? viriusqz sex? tūc nati varijs casib? vera
 bunt: In qb? libit̄e suspitio ē i iunēute. Interea nemo mibi ve
 li succēseat: q̄ i p̄habitis **D**ei volūtātē dieb? hoīs moerito qdē
 posueri **M**uniz hec ipugnat demētis atqz p̄uanis eiciacos dies
 habere sup̄stitiosi est. De qb? qm̄ mētiōē feci locus me admo
 net iccirco q̄ i veteri quodā codice reppi quē ab occultātē posses
 fore p̄cib? pecūiaqz viz extōsi palā facef. v3. Augurioꝝ: Decies
 audito: lūine: clāgoz: **J**āuari?: februari?: mart?: april: mai?: lig
 alus: abies: coluit: col?: exēute: galeu: iuni?: iuli?: august?: septēb
 octob: nouēber. decēber. nōndū ē: q̄ oī mēse nālūt duo dies sūt
 eiciaci: in qb? nasci: atqz aliqd icobar. Infaustū p̄bibet. **E**os eq
 dē theologoꝝ l3 snia sit: oēs dies bonos a bono d̄co creatos esse: m̄
 ad habūdātē cautellā l3 a bono d̄co dies oēs creati sint: q̄ppe q
 7 salamādras: 7 basiliscos creauit: notādos veli. Itaqz sciēduz
 est q̄ p̄ria sillaba. v3. au. seruit **J**anuarij p̄rio dici a aut est p̄ria
 littera alphabeti: 7 **J**anuari? ex eo ē habit? prim? anni mēsis. q̄
 ante numā vltim? putabatur decēber quo 7 i postez qdē ordie

semp existatus ē. Numa siqdē solis cursu diligētī exq̄sito Ja-
 nuariū primū: 7 Februariū secūdū addēs sic successiue reliquos
 ordinauit. Januari⁹ a Jano dī: quē aiūt qdē sex 7 siluestre culū.
 In vrbaniū: ciuileq; mutasse p̄inde ipsum bisfrōrē fingunt q̄ppe
 alterā ex altera vīnēdi normā p̄posuit. Februari⁹ at̄ veluti lustra-
 tōis exptatōisq; mēsis: qd̄ nomē ip̄m significat. nouo. n. tūc sacri-
 ficabāt germie: 7 lupcalioz celebratē: q̄ vt plurimū lustratiōi ē
 p̄ria pagebāt. Scda sillaba ē guriōz cui⁹ p̄ria l̄ra ē. g. g. aut̄ est
 septia l̄ra alphabeti. Itaq; prim⁹ 7 septim⁹ Ianuarij dies p̄ hūc
 ordinē sūt ciciaci. p̄m⁹ aut̄ itelligit̄ vt nōnulli putāt. Intrāte mēse
 septim⁹ exeūte. Decies scda carnis dicio alij mēsi Februario.
 v3. fuit. Sic aut̄. d. ē q̄rta l̄ra alphabeti. Sic q̄rt⁹ februarij dies
 ē ciciac⁹. cics ē scda dictionis sillaba: cui⁹ p̄ria l̄ra ē. c. c. aut̄ ē tria-
 l̄ra alphabeti. Itaq; tertiu⁹ dies exeūte scdm̄ maiorē opinionē fe-
 bruario ē ciciac⁹. Sicq; subsequēter d̄ oib⁹ alijs dictionib⁹ ē itel-
 ligēdū q̄rū q̄libz iuxta p̄scriptū ordinē fuit suo mēsi. Interea me-
 mini me legisse ciciacū diē eē lune vltimū februarij. huiusmōi dies
 ifocliciores faciūt i signis p̄serti 7 ifluētijs malis mali planetae.
 Insup̄ memini me legisse tres p̄serti eē i āno quolibet discrimio-
 sos dies gnāles v3 ebdomade tertiu⁹ Ianuario exeūte. ebdomadē
 p̄mū aple intrāte 7 p̄mū quoq; angusto intrāte. Ijs sup̄ficiali rā
 q̄z libanis q̄ppe leuiozib⁹. nūc. p̄fundi⁹ d̄ hūana genēi deo dāte
 disputabim⁹. Quā sup̄ qdā erudimēta d̄ spatio hūane vite eo-
 dē ip̄o f̄mōe nūlibi mibi mutato susq; d̄q; tradidim⁹ quē i aliq-
 b⁹ veterib⁹ codicib⁹ reppi 7 qm̄ hec ipsa res ē quocirca maxie
 sollicitū ē gen⁹ humanū h̄ i loco potissimū: diuio pri⁹ cū philoso-
 phie mōarcha xp̄iano auxilio iuocato d̄ hūano euo paulo abstru-
 si⁹ disputabim⁹. Q̄ q̄ p̄petua mūdū rōne gubnas. terraz celiq;
 sator q̄ tēp⁹ ab euo. Ire finis stabiliq; manēs das p̄cta moueri.
 Da p̄r angustā mēti p̄sedere sedē. Da fontē lustrare boni. Da lu-
 ce reppta. In te p̄spicuos ai defigē visus. Sup̄stino seu vātas
 nēmi videat. Si d̄ hūana vita traciatur⁹ q̄ oip̄oēs ē b̄z cui vnq;
 orōne d̄i auxiliū 7 lucē ip̄lozaueri. hic siqdē fidrib⁹ rāq; arufex i
 cōphēhibi l̄lle l̄z spūs iūstis q̄si v̄tāf efficacib⁹. Tñ cū hūilitate vt
 par ē hūanis p̄cib⁹ 7 hūani pariter ad bonū p̄sili mutatiōe sn̄iac

diuine illius nempe omnia dei opera infinita humanū intellectū
longo interuallo precurrūt: nulla facta mutatiōe mutatio ad spe
culi quidē apothefesina videat cui si in gnata hominis facies ostē
datur in quinata quidez. Si lota nitida eadez nulla speculi muta
tione facta representatur quippe cū animā intelligentia scientez et
ratione sapientem vt inquit plato deus genuisset fati lege eidei
dictitāte cōscientia docuit. fati autē lex huiusmodi ac deus edixerit
Si hoc egeris tū mō iussu necessario sequetur illud et econuerso.
Nēpe illius vel huius nostre est optionis electio. sydere nū inchi
namur. Eius autē obseruatio vt scribit in quadripartito ptholo
meus ex loco albileg et eorū que super albileg potestātē habuerit
nec non et stellarū interficientiū locis consideratur. Istarū ve
ro rerū vnius cuiusqz notitia est vt subiungit. primum nanqz no
bis scire conuenit quod loca albileg illa sunt in quibus stellā cu
ius dominiū fuerit albileg esse oportet hic autē super signū ascē
dentis qd est a quinqz gradibus qui super orizontez ante ipsum
ascenderāt vsqz ad. xxv. q. ad ascendendū remāserint et post hos
gradus qui in horū triginta gradū dextera exagona radiatiōe
cōsistunt qui sunt domus fortunij. At hi qui sunt i eorū aspe. tu
tetragono qd est mediū celi super terrā et gradus etiā qui sunt i
eorū trigona radiatione qui est locus qui neuz appellatur nec
nō et gradus q sunt in eorū oppositiōe q ē occidēs horū autē id qd
ad pmittēdū pueniēs est: eo q fortioris auctoritatis existit. Id cē
dicif. qd ē celi mediū sup terrā. Et post hoc ascendens deinceps
id quod celi mediū ascēdit: et post ipsū occidēs: ad qd celi mediū
precedit. Omne autē quod sub terra moratur hac in re tam pre
clara. Et excellenti pretermittendum fore decreuimus: preter id
quod ascendens super terram apparuit. Illorum vero que su
pra terram sunt signa: que cum ascendente non colliguntur. ob
seruanda non sunt nec etiam signū ascendens: ante ascendens
quod laboris domus appellatur. Ob hoc: quod cum hoc etiā
quod ab angulo remouetur: eius fortitudinem ad terram proue
nientem spissus: et obscurus vapor qui ad ipsam ex humiditate
terre ascendit distubat: et destruit. Postea conuenit vt quatuor
dominantia: que sunt sol: luna: ascendens: pars fortune eorūqz

locoꝝ dispositoꝝ. Albileg constituamus partem autem for
tune sciemus si numerum: quem innenerimus a loco solis. vsq3
ad lune locum in die ac nocte acceperimus: 7 ab ascendente inco
bando illius numeri q3tatem scdm signozum successionem co
putauerimus: 7 coeterea. vt ibide in capitulo decimo de vite spa
tio continetur. Preterea in libro abrahæ hebrei d natiuitatib?
Hecirco plurima tractantur: vbi post figuram que ostendit natū
debere esse astronomū: agitur de vita vsq3 ad figuram que osten
dit natum possessiones multas habiurū: nec nō in libro abdila
zi ysagogico: q dñ alchabiri de magisterio iudicioꝝ astroꝝ: vbi
de spatio vite in natiuitatibus scire: subtiliter q3 disputat: Quo
circa insuper i eius opere de astronomia complura dēsserit albu
massar: baly q3. Sciendū interea est: cū puer in ortu suæ natiui
tatis leditur multū in complexione: raro viuit vltra menses septē
7 si acciderit ex materia humida egrotatio augebitur in augmē
to lune: eo q tūc omnes angent humiditates corporuꝝ inferio
rum. Senilem inuentā premature mortis signū esse. Lato p diu
nauit. vite breuis signa Aristoteles ponit raros dētes pcelogol
digitos plūbeū colorē: pluresq3 in manu incisuras nec pperuas.
cōtra longe esse vite incuruos humeris: 7 in manu vna duas inci
suras lōgas habentes: 7 plures q3 trigintaduos dētes habētes
auribus amplis Triceni binī de dēub? inq3 plinius viris attri
buūtur excepta turduloz gente: qbus plures fuere: lōgiora p
mitti putātur vite spatia seminis minor numerus. Rursus a li
nea manus que incipit a monte indicis 7 p palme mediū tendit
ad restrictā ellici lōguitas seu vite breuitas potest. Si. n. hæc
linea sit satis lōga ita q extendat ad restrictā vel iuxta: 7 sit conti
nua eiusdē latitudinis p totum decēter lata: 7 p fūda: 7 bene co
lorata lōgenitātē significat: viteq3 securitatē 7 animi audaciā: at
q3 cor optimū: beneq3 dispositū. Si vero fuerit discontinua: 7
nimis breuis talis vir raro vel nūq3 ad optatum aliqd finem p
duceret. Si quedā lineæ parue seccent lineā vite rēdētes ad mō
tem policis: malū minant. Si aut ad cōcauū tendāt: 7 sint valde
rubeæ irā significāt: 7 si supra dictā lineam vite sint quedaz gra
na rubea: vel pūcture inordinatæ nudant hominē valde luxu

riofum: et contentiofum qui forfan tales moturus est lites quia
propter sanguis effundet. Et si apredicta linea vite descēdat alia
linea et extendat se vsq; ad digitū auriculare: vel prope et sit qua
si flexa talis periclitabitur vel vulnerabitur et si hec linea vite ha
beat sub se quādam lineā parua scindentez ipsaz et respicientē bra
chii et manus partez: Erit iste in periculo amittendi rem pro
pter quā quasi veller potius vitā amittere. Si due aut linee fue
rint iuxta lineā vite iacentes in fine montis polidic significant ho
minez natura sua moriturū et si quedā linea descēdat ab ista linea
vite: et iungatur euz media naturali talis vulnerabitur vel vulne
ratus piclitabitur et si ab ista linea prope ipsius iūcturā cum me
dia naturali descendat quedā linea ad mediaz naturalez in ferus
respiciēs. Iste a lancea vel sagita vulnerabitur. Si aut quedā
linea seccet predictaz lineā vite in infertori parte versus restrictā
faciens qdā parua crucē cū bono colore, tēperantie et boni finis
figuum ē. Item quando media naturalis longa et extensa ē, ppe
montez manus signū est audacis et longe vite et si dicta non ex
tendatur vsq; ad pectus manū. Sz recte ex opposito medietatis
medij et ibi vniatur significat homines pzaue vite et valde iuuenef
morientes. Idēz significat si plicet in medietate predicta opposi
ti medij et supra dictā lineā extendatur in gix. Ita q; transeat to
tū montez manus vsq; ad percussionez manus et vterius: homi
nē lōge vite significat Sz i senectute egētē. Ampli⁹ si hec linea tō
tuosa et discōtinua atq; obscura fuerit et nō circūscripta. Homi
nez a feris interficiendū significat: et si iuxta hanc lineā in fine ipsi
us sint due parue linee conuincte ex ferro vulnera significant: et
si infine istius linee crux qdā parua: ex opposito medij vel auricu
laris reperiat. significat hominē infra annū vel cito moriturū
Si linea mēsalis rēdens ad radicē i dicis habeat ramos rectos su
pra tendentes Signū est exaltationis et honoris induite: in pau
pere aut gradanz ascensionis ad pdicta: et si dicta linea sit nuda si
ne ramis tendens ad radicē indicis hominē infortunatū sine di
uitijs vel dure vulnerandū significat et si hec linea sit conuincta li
nee captis et linee vite a deo q; iste tres linee faciant vnū triangu
lum talis homo in tanto crit discrimine ac timore q; se viuū esse

penitebit. et si hec linea coniungatur cum linea vite: et fiat angulus ex ea et non sit ibi media naturalis talis homo decapitabitur. vel ex in prouiso grauer vulnerebit: et si hec linea respiciat medias naturales erit in periculo et timore mortis. Sed bene euadet. Amplius si hec linea inter duos digitos se extenderit homines vulnere moriturus significat et si linea fuerit crosse vulnera ostendit fore capitalia. Si subtilis in partibus inferioribus. Si rubea. In pectore. Si autem multe linee fuerint iuxta pollicem multa vulnera in iuuentute significat. Si iuxta lineas captis. In infantia. Si quedam linea inter secans mensalem veniens ex quadrangulo et versus superiores partes redens in capite sui cruce parua habuerit. Signum est violente mortis ex parte bonorum suorum et si quedam linea venerit a linea vite intersecans mensales significat hominem merito forsam violenter moriturum. Item si quedam linee pue sint iuxta radices mensalis: egrotantes in prima etate significat. Si iuxta medium in media. Si iuxta finem in ultima etate significat et si tales linee procedant a parte superiori: erit egrotatio ex collera. Si ab inferiori ex flegmate. Si autem ex parte media et tendat ad superiores partes: ex sanguine et si magis versus inferiores ex melancholia. Si autem tales lineae in multitudine reppiantur. In parte superiori magis quam inferiori. Et sint in fine mentalis significat mortem ex collera et specialiter si linea mensalis tendat ad partem superiorem appropinquas cordi. Si autem fuerint plures a parte inferiori: erit mors ex flegmate. Triangulus manus equalium angulorum habens lineas pulchras et bene coloratas ac rectas. Signum est bonae nature sanitatis longevitatis amicitiae securitatis vere complaceantiae et excellentis famae quod si e converso fuerit peritium significabit. Si quedam linea est inter duas lineas. Unde fit angulus superius ita appropinquat quod tangat utramque et se extendat ad infra. Tunc significat homines ex veneno vel percussione moriturus. Sinister angulus qui catitur a media naturali et base trianguli si est rectus significat bonitatem intellectus et sensus ac longevitatem. si in manu quadrangulo fuerit triangulus acutus ex media naturali significat mortales inimicos. Si quedam linea subtilis veniat ad ultimam partem radices pollicis et descendat per motum ad lineas vitae vel mediam naturalem significat hominem laicea vel ensibus vulnerandum.

quedam linea parua oriatur ex fine mēſalis: 7 vadit ad radicez in
dicis ſubitaneā mortem ſignificat: 7 preſertim cum quedā lineae
venientes ex angulo ſupremo iungant cū ea iuxta radicem p̄di
cti digiti 7 dicunt qdam q̄ ſi fuerit linea veniēs a ſuperiori parte
montis indicis: 7 ſit cadens ſupra mēſalem vel iuxta: 7 talis linea
ſit valde rubea ſignificat mortem p̄ fluxum ventris: 7 ſi talis li
nea extendat verſus mediam naturalem 7 acuat ſignificat mor
tem ex febre acuta: 7 ſi aliquae lineae parue oriātur ex predicta li
nea ſignificat mortē ex guta vel p̄pter grauationem in fine. Si a
concauo manus veniant plures lineae: 7 maxime ſi ſint nigre ſec
cantes mēſalem: 7 extendāt ſe ad radicē medij: 7 finiant ultra iū
cturam. Si iſte dux vel rex fuerit in viculis morietur. Si q̄daz
lineae veniant a percuffione manus faciētes angulū acutuz in mō
te manus mortales ſignificāt inimicos vel q̄ talis peribit p̄ci
pitio. Multima preterea de re vitali cum manuū figuris in libro
chiromantio hauſto ex philoſophoz academia ſecūdm nature
vires continētur. Age nūc de ſignis in horoſcopis celeſtibus ra
tiocinemur. Poeticae: hiſtoricae: pbicae: aſtronomicae: pluri
farieq; ab autoribus tradūtur rationes: qbus arietē allatū: ſeu
figuratum: 7 reliqua celi ſigna aiunt ī zodiaco. has breuitatis ſtu
dioſi: que ad rem noſtrā pertinent peculiariter aſſerētes paucis
abſoluemus.

T Aries ſiguoꝝ caput: caput ſibi vendicat eius influentia cōi
ter natus infans feruētis erit nature: magnanimis armiger libē
ter peregrinus equis gaudens alioqui bonus cōſultor: prudēs
honorabilis: 7 facetus. In itinerib⁹: 7 agricultura ei⁹ negotia ſe
cūdabunt veſtibus coloratis nālter delectabit. Uxore ſi circū
ſpecte vrozetur gaudebit ei balneū p̄ſertim cum luna fuerit ī arie
te: erit ſalutifer. Laueat aut eo tempore quidpiā capiti: 7 ſtobo
rhomias a vena preſertim facere cephalica: 7 barbā radere. p̄
cipue cum in martis hora luna fuerit in ariete neq; achirurgus tū
velim capitis vulnus tangendum: neq; diuo detegendum.

Unde verſus.

Nil capiti facies: aries cum luna refulget
Uxorem ducas 7 balnea tutius intres

Non tangas aures: nec barbam radere cures
huius signi paladē esse turricē: antiquoz religio qppe que signa
dijs tribuit est opinata: qd a platonis quoq3 sententia discrepat
minime videt qui sedem animae cerebrū esse dicebat. vnde natā
paladē poesis modulatur vnde versus.

Lanigerū palas. Taurum citerea tuetur

Sol in ariete dextrā celi partem pcurrit

Sic aries estare vt plurimū cubat in dextris

Natoz in ariete delectatio est inuidendis rebus famosis: eo q
visus sit in capite: quod significat p arietē ascendente: cuius i na
tuitate fuerit ascendens aries ex aliqua magna egroratione for
sam fiet mente captus.

De Tauri stellis: amore: et miseratione refert Fabulae me
morantur. Tauri influentia natus infans solers: honorabilis: et
foelix alioqui mollis: in philocapiendisq3 puellis Solers et fidus
In itineribus emporijs: et similibus vilis erit optimusq3 si vix
rit pater familias. A collo cū luna in tauro fuerit hora presertim
veneris vitet flobothomari: et in collo percuti vnde versus.

Arbor plantetur cum luna a tauro tenetur

Edificare potes: non spargas semina terrae

Et medicus moetuat cum guture tangere collum

Tauri signi venus est hospes qppe qd a ratione non cadit. Nā
sicut tauris ita mulieribus quaz mollities venerē prefigurat ma
gna vis est in collo. Amplius si fuerit Taurus ascendens domus
erit libra que causa erit aegrotationis infantis. Et eodem modo
si fuerit ascendens aries. Aut libra. Nati erit mortis impia cau
sa. Cum scorpius presertim vel Taurus erit in octavo. Taurus
hoc signum quidam eo dictum putant q tauris terram reddat
arabilem quod sit veris tempore. Cum sol est in tauro Taurus
quatuor habet significationes Taurus animal celestae signum
mons et nomen proprium.

Varias ac disceptantes Hyginus de geminorum figura fa
bulas memorauit quarū quoniam que rationabilior seu saltem
verisimilior sit longum esset declarare. Alijs vt spero acutiorib3
disputandam relinquimus. Que nostre sunt hoc in loco pfectior

nis tantum attingentes. Geminorum itaqz influentia natus infans imbecillis erit nature: prudens: diues: gratus hominibus et bonus socius: non futilis. Sed secretus. viter longuz iter graues labores a brachijs flobothomari: et eis mederi presertim bona mercurij nec non spatulis atqz cruribus.

Unde versus.

Brachia non minuas cū lustrat luna gemellos
Anguibz: et manibus ferrum spatulisqz negetur.
Nunqz portabis a pmissione petitem
Siquis eoz influentia. In brachijs: aut manibus aut vinguibz
sive cruribus percutetur diu sentiet lesionē: vel perinde cito forsam morietur. Huic signo presertim preeffe pisci castorē: et pollicez putauerūt.

Unde versus.

Geminum signum gemini tuentur
Castor: et pollux inuicem amplexi
Brachia geminis dantur propter geminorum
Smilitudinē. Macrobius sic de geminis inquit.
Gemini qui alternis moribus viuere creduntur: quid aliud nisi
solem vnū eundēqz significant modo descendente in ima mundi
modo surgente in summa.
De cancro fabulae perqz ridicule refferūtur: quippe que petulanter per otium a poetis confictae sunt. Nos autē nullā maiorem: qz temporis iacturā pensitantes eas omnino friuollas vtiqz
flocipendimus. Manlius autem de cancri signo sic ait. v3. censentur pectora cancro. Cancer vtrāqz complexionem significat: tamen ad caloris significationē procliuor est. Eius influentia natus infans vebementis erit cupiditatis iracundus et loquax diu peregrinabitur. In iuuentute infelix erit post iuuentutez susqz deqz fortunatus: et sagax fur delectabitur agriculturaz: deniqz in illa foelicitabit. In pacificandis: sociandis: et hominibus legitime copulandis: atqz caritibus impetrandis curiosus erit. Et voricompos. Laucat sanguinem pectori stomacho pulmōni. Jecoriqz cum presertim influit cancer, minuere.

Unde versus.

Pectus pulmo Iecur in cancro non minuuntur.

Somnia falsa vides est utilis emptio rerum.

Doctio summat se cure perge viator.

Siquis cum influit vulnerabitur: et perinde iecur lesum fuerit cito morietur: huic signo proserpinam praesse praescis est placitum nonnulli mercurium dicunt. Pectus praesertim cancro deuouerunt ob illius animalis formam pectoris enim latitudo cancri dorsum efficit. Costae vero pedes. Est enim cancer occipites et binorum brachiorum. Brachia hominis inuersa retroque pendentia cancrorum brachia praefigurant. Cancer frigidae et humide nature ut aqua flegmaticus et mobilis. Ideo pectoris signus estimatur. quippe animali huic praecipua vis est in pectore.

Leo naturae signum igneae. Siccu seruens collericum. Ideo cor sibi vendicat. Leonis influentia natus infans erit fere omnibus gratus diues et in itineribus foelix maximeque vir erit auctoritatis Ad militiam adducendum exercitum atque charites impetrandas erit idoneus atque ut plurimum voticompos.

Plus et enim fati valet hora benigni.

quod si te veneris comender epistola marti.

Satyrus inquit Opere precium cum dici vel noctis oculus est in leone malum est cordi mederi stomacho nervis lombis dorso et lateribus Vestem nouam incipere vel induere ad conuiuium ire et per os sumere medicinam.

Unde versus.

Cor grauat et stomachum cum tangit luna leonem

Non facias vestes nec ad conuiuia vadas

Et nil ore vomas nec sumas tunc medicinam

Siquis eius influentia in stomacho nervis lombis et intestinis leoni obnoxius vulnerabitur cito morietur vel saltem diu sentiet cum leo influit lesionem. Natorum in leonina influentia praecipueque si eorum ascendens sit in leone sunt amatores mulierum eo quod leo cor habet In quo est amor.

Leo signum siccum Quo nullum calidius est in eius triplici

tate cumq3 fuerit mars cū domino ascendētis natiuitatis In
leone : Significat q3 accider nato peius: q3 impedimentum
a ferro: q3 est ignis 7 hoc augebit si mars nō habuerit dignitatē
in gradu ascendēre. Nā si ibi haberet aliquā potestatē minueret
malignitas sua. Huic signo apolinē pesse nō sine rōne antiq3 cre-
diderunt: qppe apolinis rellatiuus spiritus feruet. aliqui ionē di-
cunt. Leo q3 ex solis natura substantiam ducere videt3 calorem 7
impetū influit aīalibus: vt sol sideribus. Laballezet p̄cipue: q3
leonis cor interpretat3 In vigesimo primo leonis gradu: nature
est Iouialis 7 maris. Notādum est p̄cipue de leone: q3 q3uis
calidus 7 siccus dicat3: in occidente tamē est p̄trariae p̄plexiōis.
¶ Virginem hyginus refferit hesiodus Iouis esse ac themidis
filiam tradidisse: Aratū vero astrei: 7 aurozæ filiam existimasse:
Astreus autem eo tempore: quo aurea secula florebant hominū
princeps fuit. Astreāq3 filiaz p̄pter diligentia: 7 equitatem Iu-
stitiam appellauit quippe illo tempore ab hominibus ex terras
gentes esse bello laceffitas: neq3 nauigio quēquā vsu3 Sz agris
colēdis vitā agere p̄sueuisse traditū ē a veteribus: coctex post
eos: q3 sūt nati minus officiosos 7 magis auaros fieri caepisse: q̄
re minus iustitiam inter homines fuisse cōuersatā deniq3 eaz per-
uenisse vsq3 eo dum diceret. Heu heu genus hominū natū. Ita
q3 iam nō potuisse pati amplius: 7 ad sidera euolasse. Si fuerit
virgo vel piscis ascendens in natiuitate tuuc signum geminorū
vel sagitarij erit domus regia: 7 natus absq3 grandi labore in re-
galibus se negotijs p̄monebit. virgo Ilijs 7 reti p̄cipue domi-
natur. Unde versus.

Virginis impropria cesserunt Iliæ sortez.

¶ Virginis influentia natus infans. Sapiens: Iustus: bonus
honorabilis: 7 laudatus: ac bonus consultor: atq3 in rebus ho-
nestis singularis amicorum adiutor: pius: orator: voticompos
pacificator: fortunatus: m̄rimoniōz sotiator: 7 misericors admo-
dū erit q3 cū virgo influit medicinas vitet itrinsecus accipiēdas:
7 si quo p̄cipue: orientem versus cupiet nauigare: priusq3 na-
uem intret obseruet cum luna sit in ariete. Nam sic eius nauiga-
tio secūdabitur. vitet septētrionē versus tūc iter incipere: locūq3

mutare: et uxorem ducere. Illis visceribus reti presertim diafra-
gmata nec non reliquis virgini obnoxii intestinis mederi: ac nauē
ingredi. Unde versus.

Luna virgo tenet uxorem ducere noli

Viscera cum costis caueat rempiare chirurgus.

Detur agro semen: dubites intrare carinam

Quonia sol in hoc signo sterilis reputatur. Ideo signum ipsum
virgo: ut aiunt nonnulli: nūcupatur. virgini cererē preesse non de-
sunt: qui dicant.

Libra: quā chelae scorpionis figurant nature signū est aeris
calidum: et humidum ut sanguis et aer clunes et genitalia sibi ven-
dicat quā aut libra habet verrēda est libido tunc natoz incesta. s.
scdm fortunaz: et infortunarū aspectum ad illā. librae influentia
natus infans mercator discriminofus libidinosus alioqui iustus
erit tandēqz bone fortune et a mulieribus adamabit. In rebus
interdum susqz deqz navalibus secūdabitur maxime si luna fue-
rit eius nauigationis principio in aricte qppe in eiusmodi solicet
equinoctio obseruatū nauigationē est ut plurimū secūdari. Ca-
ueat phisicus tūc vel chirurg⁹ inguinibus mederi clunibus testi-
bus inembro ac matrici nec non formori pectini vmbilico et oppo-
sitis partibus. lūbis cum Illis et vertebz que oīa qz qz virgini
dicet Manlius secūdū plurimos regit libra. De clunib⁹ nihilo
minus minime sane dissentit vel Manlius quippe q fuit ex ver-
tebris et librā pendētes representāt. Malū tunc est p aquas p-
cipue iter incipere. vnde versus.

Luna tenet librā nemo genitalia tangat

Nec sit iter aquis: nec terra pergere cures

Extremā partem librae cum luna tenebit.

Si fuerit ascendens libra et nō aspiciāt se fortune Pato tūc. nisi ca-
uerit ex ferro pferit iminet magnū discrimen. Sol in hoc signo
ad librae similitudinē facit egnoctiū Librae preesse vulcanū tra-
diunt a veteribus.

Scorpionē aut Jovē inter sidera collocasse ut species ei⁹ ho-
minib⁹ documēto esset ne qs coz in aliqua re sibi pferet qppe
cū scorpion oritur orion occidit p inde qz ut ouidius tradit orion

cum venaretur: et in eo exercitatissimum se esse consideret iactasse
se omniaque ex terra oriantur interficere valere quare terram p
motam scorpionē eduxisse: qui eū interfecit Scorpion frigidus:
et humidum nature signū aquae: mēbrum matricēq; foritur. ei
influentia natus infans crudelis audax: temerarius ad pditiones
et p das. prius nēpe ad nihil idoneus pter ad malū Necromancia
rum siue magicaz: Si litteratus fuerit artium curiosissimus erit
vitet cū magnatibus presertim itinerare: mercimoniorūq; causa
societatem facere nāq; societatis ipsius ab ipso maxime negocia
turbabuntur perindeq; forsā occideretur. seu saltē vulnerabitur
Nalum est navigationem et iter incipere naribus mederi et cra
neo vellicis vuluis et matricibus atq; clisterizare. vnde versus.
Scorpius et luna vigent in parte pudenda
Scelestis fauent caueas ascendere nauem
At si carpis iter caueas ex morte ruinam.
¶ Scorpius ascendens in natiuitate nato presertim ex principū
occasione minatur eoz ideo familiaritatem fugiat quoad poterit
Experto lector quicūq; si credis amico
Crede mihi et longe nomina magna fuge.
¶ Aduersam insuper fortunā minatur planetae ponderosi occi
dentales et cadentes ab angulis ac a sole quippe narrat in qdri
partito ptholomeus in vbo. xxx. vj. Ego quidez recordor cum
essem vnus de indoctis astrologis adhuc qdem iuuenis venit q
dam seruus regis hamarogei deferens natiuitatē Aaron filij re
gis et interrogans vtrū possem intelligere si natus iste succederet
patri in regno et cum presagire inueni planetas eius pōderosos
occidētales et cadētes ab angulis et a sole nec perpendere potui
vnde significare sibi regnū patris. Tūc distuli dare iudicium do
nec studiosi inqsissem. Post modicū vero tēporis q̄sui a quo
dam sene perito in dandis iudicijs q cū respiceret figurā interro
gauit cuius esset natiuitas et dixi Aaron filij regis. obtimebit In
quit locū patris decē ānis fere i regno et erit sub potestate vel re
gūnie alteri? et erit sicut ille cui iubet: et q̄sui vñ dephenderet hec
q detinēs me sermonib? noluit mihi indicare. Cū aut illuz vene
rari et donis corrūpere nō cessare. Dixit hui? ascēdēs est scorpi?

et sol in virgine et similiter erat cum auus ingressus est hoc regnum
et successit Aaron patri suo in regno et regnavit annis novem et quibus-
dam mensibus. Nam sol in virgine locum medij celi obtinebat Scorpio
ne verendum est influere in eorum vulva et partes cum terminas ferro
tangere quippe scorpius in virgine gaudet Scorpius inquit Macrobius ita
divisus est ut esset virique cois: Nec existimat ratione carere celesti
ipsa divisio siquidem aculeo velut potentissimo pars armata poste-
rior domicilium martis. est priorem vero Venus accepit quam
nos libras vocamus que velut concordie iugo matrimonia amici-
tiasque componit. Scorpionem martem preesse prisca tradiderunt.
Sagitarium Sosites tragediarum scriptor fuisse. Musarum
nutricis filium modulatus est fuisseque cum musis solitum delecta-
ri et venationis studio ut precipue Musis obsequeretur exer-
ceri pro quo studio a Iove Musas petisse ut inter astra locare-
tur quod iove Musas gratia effecisse et quod equo multum sit usus Musarum
petitioe crura ei equa formasse et quibus Musis obsequeba-
tur sagittas adiunxisse caudam satiricam addidisse quod Musae hoc
non minus quam liber satyris sit delectat coronamque Musarum con-
templatione largiri. Stellifera siquidem merentur coronam coronari quod
Musae delectantur: Stellae autem septem eam fecisse quod septem oportet
liberalium artium potentia scientiam percallere coronam ante pedes ei ponere
fuisse aliquem non sine ratione putaverunt quod sapienter esse magis quam videri
prestat. Sagittarius calidum siccum naturae signum igneae pindeque col-
lericum foemur praefert corasque sibi vendicat Et influentia namque isans
calide erit complexionis et fortis naturae convivio et amicorum benivo-
lentiarum et bonorum causa curiosus ad societates et matrimonia copulanda
ad carites a diis impetrandas opportunus erit et noticiopos. Si ius-
tum vel quod honestum videatur decesset postulare. Quod iustum est petito vel
quod videatur honestum. Inquit auctor moralis. Propeccum cum sagittarius
praefert influat viter a foemore coris et clumibus florboreari et si occi-
dente solus se translatur est navigationem vel iter festinans incipiat praefer-
rum cum erit in signo igneo plenilunium: versus sequuntur.
Luna nocet foemori celesti iuncta sagittae.
Rade caput brachia minuantur balnea quere
Angues et crines poteris incidere totus.

Sagitario Dianam aiunt preesse: vestam capricorn o. Sol in sagitario dies facere gestit longiore s.

E Per q̄z ridiculae fabulae sunt: quibus capricornum esse caudatum tradit regios olim Ibiu et gruem: q̄ deoz imagines crederent non violasse: et pana iouem admiratum cum sua ipsa merbaniozphosi inter sidera collocasse: propterea Plinius dicere sepe solebat hominū cōsueui semper genus vanis superstitionibus alligari. Sunt q̄ dicant quod vt minus ineptiae. Ita plus rōnis habet: Solem in hoc signo ad caprae similitudinem: altitudinē perere. Unde lux i dies nobis augetur. Quo circa Macrobius inquit Ideo aut̄ hijs duob⁹ signis: q̄ solis portae vocantur cancro: et capricorno haec nomina contigerunt: q̄ cancer animal retro: atq; oblique cedit: eadem similitudine Sol in eo signo obliquum incipit agere retrogressum. Caprae vero consuetudo haec in pastu esse videtur vt semp̄ aliu pascendo petat Ita et sol in capricorno incipit ab imis i alta remeare. Capricornus genua sibi vendicat. Eius influentia natus infans Sagar erit: et mendax: auarus proditor: et scelestus Tandē voricōpos: et honorat⁹ erit: emulos: ac detractores habebit ad quolibet erit idoneus p̄ter ad societatem lucri causa faciendā alioqui tamē causa lucri erit Si fuerit: cum lucri rem sataget: ascendens capricornus. In ei⁹ nō nullas egrorations ei admodū balneum proderit. Foelix in navigatione erit versus orientes. vitet cum diei vel noctis oculus est In capricorno: et quocūq; pacto influat: vxorem ducere genib⁹: tibijs: et eoꝝ neruis mederi: et edificiuꝝ inchoare vnde versus.

Non tangas tibias cum capro luna tenetur.

Intret aquas naus citius curabitur eger.

Fundamenta ruent nil est: qđ duret in ipsis.

Aquariū begesinar: Deucalionē: q̄ eo regnante altissime cataclysmus tumuerit: cubolus cecropē: q̄ ante regnauerit: q̄z vinum sit inuentum: quo tempore aqua in sacrificijs utebat. Eō plures aut̄ ganymedem q̄ Ioui p̄merna vsus officio ministrauerit fuisse tradidere: et ob insignem formā inter sidera collocatū.

Aquarius calidum: et humidū. naturae Signū aeris crurib⁹

dominatur quippe cruz fundentis aqurij arbitriū
Eruribus aqrius dominatur dūmodo luna
Hospitium colat quod tempus reddit oppacum
Reddit ⁊ borestem inuisum pilladi Si vult Luz eniz fuerit ascē
dens aquarius causa erit inimicitiarum multaruz propter satur
nuz eiusdē domus dominum Lumi aquari⁹ influat bonū est in
serere edificare atqz opus incipere quod longenuz desideram⁹
Maluz ē Eruribus mederi ac iter Incipere Unde Versus
Tangere crura caue. Dum luna videbit aquosum
Intere tunc plantas excelsas errigenturres
At si carpis iter ad loca tardius ibis
Eius influentia natus infans fere onibus gratus erit Amicorū
amantissimus Inimicis iseltus facetus formosus aucupiorū cu
riosus Sapiens vbiqz intenderit Ingeniosus aloqui In iuuen
tutē discriminibus damnis ⁊ infortunijs erit obnoxius In sene
ctute vero felicior ac diues erit ⁊ dominabitur Aquario iunonē
aiunt pcesse piscibus neptunū. Disces: ut de tiphone frugalita
tis causa: fabulā omittamus: duodecimū ⁊ vltimū frigidum hu
midum perindeqz flegmaticū nature signum aqueae quod nihil
omittas influentiae penitus haud expers est saturninae domus
est Iouis pedibus dominatur. Unde versus.
Discesqz pedum sibi iura reposcunt.
Eoz influētia natus infans mali erit ingenij sed misericors: mul
ta variaqz discrimina patietur ⁊ multū peregrinabitur que tādē
peregrinatio secundabitur Interdūqz dominabitur. Sic inter
vtrāqz fortunam ad senectutē agitabitur. ad sūmā in iuuentute i
foelix potius qz foelix erit. In senectute vero psperebitur coete
rum neruoz passionibus: ⁊ podagris afficiet epilepsia: ac tibia
rum defectibus erit obnoxius Bonū ē eius influentia viam vel
nauigationē pserim meridiē versus incipere: ⁊ medicabilē sum
mere potionem: medicināqz componere pro corporis maxime
medicatione Malū tñ est tūc pedibus mederi. Unde vsus.
Disces habet lunā: noli curare podagram
Carpe viam tutus: sit portio sumpta salubris
Embryio conceptus epilepticus erit ab aluo.

Macrobius in ultimo inquit zodiaci ordine pisces locati sunt quos cōsecrauit soli nō aliqua naturae suae. Imaginatio ut coetera. Sed ostentatio potentiae solis a quo vita nō solum aereis terrenisq; animalibus datur. Sed ijs quoq; que sub aquarū profunditatemersa sunt. Tāta est vis solis et penetrandi viuificatio. Horum autem oīum quatuor dicuntur signa cardinalia v3 duo in quibus contingunt solstitia que pariter solis portae dicuntur et duo in quibus contingunt equinoctia.

Tam de luna cum putat hebdomatica super infantium nativitatibus que oportuit oīa videoz tractauisse. Nūc ad dieteticā ē pcedēdum. Dies dupliciter cōsideratur. Naturaliter scilicet Et artificialiter seu accidentaliter. Dies naturalis. Spatium ē diei et noctis qđ horarū semper ē vigintiquatuor. Hic vespere Incipit iuxta hebreos. Scđm Romanos media nocte. Scđm grecos ī mane: scđm egiptios in meridie. Dies artificialis: siue accidentalis est spatium quo sol mouetur super hemispheriū nostrū ab ortu ad occasum et hic scđm solis ascensum crescit ac decrescit: et varius est scđm regiones quippe que q̄tum a nobis diuersiores sūt tū dies hic diuersior fit. Ita ut a nobis sit antipodibus diuersissimus: quāto et signa ipsa cōtrariuz ac nobis effectū illis operantur. Cum enim nobis oritur sol. Illis occidit. Cum nobis est v. Illis est autūnus. Cū nobis ē estas Illis hiemis. Lunae locū cū quolibet die scire volueris primū scire tempus oportet: quo per annū sol signa pcurrit ut in superioribus est disputatū: quippe luna omnia eadem puolat in suo sibi anno peculiari: quem nos mēsem dicimus biduū quodlibet signū peruclans cuius fere dimidio qua quidem celeritate cum ad signū peruenit ubi est sol combusta dicitur vel in cōiunctione: qua mediante id fit: quod nobis novilunium nūcupatur. Sicq; a sole se magis: atq; magis remouens nouū incipit perseveratq; relapsum donec id fiat quod a nobis plenilunium appellatur. Tūq; a Sole q̄tum sua natura patitur est distantissima. Soli penitus opposita. At cum de nouo soli per reliqua sex signa magis Accedens incipit p̄p̄inquari. minus atq; minus opposita minus nobis lucet donec ad signū peruenit ubi est sol quo si peruenierit ante meridiē. Ille dies est

lunae primus. Si vero post Sequens dies erit primus lunae: et
sicut habemus quod cum fit coniunctio: siue nouilunium. Sol et luna
sunt in uno: et eodem vel quasi eodem signo.

Lunam Plinius inquit vicens diebus: septennisque et tertia
diei parte peragere spatia eadem: que saturni Sidus altissimum per
agit annis triginta. Deinde remota In coitu solis biduo. Luz
tardissime a tricesima luna Rursus ad eadem vices exit: quarum
prima quidem natus infans longeuus erit. Si recte gubernabit: qui fu
git reuertet Somnium ad gaudium fit.

Secundo lunae natus Si bene gubernabitur bene crescet: et si
deo placuerit erit longeuus qui egrotat sanabitur. Somnium
erit inane.

Tertio lune natus Fortis erit. Sed non longeuus nulli in eius
vita: amicis fidus habebit: qui fugerit. Inuenietur. Somnium erit
inane qui egrotare tunc incipit morietur.

Quarto lune natus multum infirmabitur Et ferro morietur qui
fugerit non inuenietur. Somnium erit inane. alibi legi quod nisi ab
efficaciori contraria influentia impediatur erit letus Et Nulla
ris in vita sua.

Quinto lune natus discriminofus erit Et iuuenis morietur qui
recesserit reddidit vel saltem inuenietur. Somnium erit inane.

Sexto lune natus Sapiens erit diu egrotus. Sed sanabitur.
Magna de ipsius vita longa vel breui est incertitudo.

Septimo lune natus bonus erit nihilominus discriminibus agi
tabitur. vnde tamen si cum preudentia: et magnanimitate mul
tabit euadet. Qui egrotare tunc incipiet si bene gubernabit be
ne sanabitur. Somnium efficax erit.

Octavo lune natus mercatura precipue delectabitur acquiritor
erit. Sed Iuuenis morietur. qui fugerit reuertetur. Somnium
erit inane.

Nono lune natus: nec bonus erit: nec malus solius: diues erit:
si diu viuet eger diu languet: et in fine non liberabitur.

Decimo lune natus quilibet instruat artem eiusdem mirabi
lis erit aruxer: diuque viuet si bene educabitur multas permea
bit regiones: qui egrotat sanabitur.

xi. lune nato iminet ex aqua discriminem: unde si euadet. Laudib⁹
 ornabitur: egrotus sanabitur somnium erit inane.
 xij. lune natus: in omnibus valis erit. Somnium exitus infra no
 uem dies letum sortitur.
 xij. lune natus non erit vitalis: qui egrotare incipit tarde curabi
 tur. Somnium erit inane.
 xiiij. plenilunio natus: multis egrotationibus presertim in in
 fantia erit obnoxius.
 xv. lune natus: Si cum maxima educabitur diligentia longeuus
 erit: et laudabitur: qui fugerit reuertetur: qui egrotare incipit: sa
 nabitur. Sed longa erit egrotatio somnium nihil nocebit: et in bre
 ui aperietur.
 xvj. lune natus erit dolosus: et pauper: qui egrotare incipit cum
 labore surget. Somnium non est bonum: et cito aperietur.
 xvij. lune natus erit fur: qui egrotare incipiet: morietur. Somni
 um post paucos dies aperietur.
 De. xvij. die nato maxima est incertitudo.
 xix. lune natus erit fur diu egrotus et egen⁹ in fine maxie sapiens
 xx. lune natus ingeniosus erit: et latro: qui egrotat: sanabitur.
 De. xxi. nato magna est incertitudo.
 xxij. natus. Religiosus erit: ex aqua ei iminet magnum discriminem:
 egrotus sanabitur. Somnium erit bonum.
 xxij. natus in infantia egrotabit bene viuet. si bene educabitur.
 xxij. natus multa impedimenta patietur. Somnium nil erit.
 xxv. nat⁹. Diues non erit: nec pauper egrot⁹ languescet: et morietur.
 xxvj. nat⁹ discriminosus erit. Sed bene euadet si bene gubernabitur
 xxvij. natus. Diues non erit: nec pauper necessitate tamen magis
 urgetur: qui egrotat diu languescet. Somnium erit bonum.
 xxvij. natus negligens erit egrotus confortabitur.
 xxix. natus egrotabit magna est incertitudo si a medicis curabitur.
 somnia erunt certissima. In superioribus autem ideo oibus ubi
 incertitudinem esse dictum est. Sciendum est compertum in huiusmodi
 observationibus esse diuersimode tunc natis accidisse. Ideo incerti
 tudinem de eorum vita: et reliquis accidentibus esse dicendum fuit.
 Preterea notandum est ut in quodam veteri codice scriptum inueni:

Quod si primus callendarum Ianuarij erit dies veneris Illo an-
no plurimi morientur infantes. Notandum est insuper At in eo-
dem codice legi Tres esse in anno quolibet naturales dies. In
quibus infantis nati Alibi legi geniti cadaver: Integrum mane-
bit et non corrumpetur videlicet Ianuarij trigessimū martij vige-
simuz septimū Augusti vndecimū p̄terea vt in eodē codice scri-
ptuz iueni Tres sunt in quolibet anno dies In quib⁹ si nascitur
homo vel pecus vt plurimū morietur die quarto vel quinto vñ se-
ptimo et si quis ijdē diebus carnes edet vacinas iisdēz scilicet lā-
guide diebus iterfectas annuz nō viuet Isti autē sūt dies videli-
cet ebdomade primus intrāte augusto Alter est lune primus di-
es post decembrē. Tercius est transactis diebus octo aprilis p̄-
mus lune dies qui seq̄r Hec ipse Iccirco ambigu⁹ ad habūdātē
tamen cantellaz pono in mediū. Restat nūc de diebus a planetis
de nominatis nō nulla notatu forsaz indigna quoniam apud nō
idoneos auctores inueni palā facere. vt iccirco nihil qd latere exi-
stimo de natiuitatibus pretermittam. Quocirca neoterico: q̄
ordini in hac vna re nāliz magis obsecutus: in q̄ diei lucē aeternā
tempoz eē cōputationē: qppe que iuxta cristianoz p̄cipue ob-
seruatiam et vulgare vocabulū septimana nūcupat: cuius princi-
palis dies est solis lux: quā dominicā vulgus appellat. Hec ita-
qz natus infans: speciosus: et frugi vir erit: honorabitur amicis
gaudebit non diues erit nec pauper. Lune die natus mentis erit
obtusae tediosus: litigiosus alioqz misericors coetex ei violentis
iminet mortis discriminē quod si euadet longeuus erit Si deo pla-
cuerit. Martis die natus suspiciosus erit: perindeqz ifidus mu-
lier dilector Amas coitū: et ingeniosus. alibi legi religiosus erit.
Mercurij die natus Mali consultor maliqz p̄bator erit nego-
tior dillator qz gladio percutetur. Atqz vt in quodam veteri co-
dice legi: admonens erit. Iouis die natus erit omnibus fere ho-
minibus gratus legalis: Innocens boni conscius: nō assentator
nō oblocutor. verum amicus fidus: ac decenter facetus alioqui
vt plurimū levis corde. Alibi legi diues: et pacificus erit. Vene-
ris die natus cogitabundus: et cupidus erit. mali conscius tedio-
sus: lasciuus: incredulus: arimiger: qui nisi cauerit gladio percu-

retur. alibi legi maledicus erit ⁊ longeuus. Saturni die natus for-
 tis erit. Et longeuus nihilomin⁹ mellacolicus versutus. Et sapi-
 ens vitioꝝ occultoꝝ alioqui Si litteris opam dabit Solitarius
 ⁊ studiosus vt plurimū erit: ⁊ delectabitur agricultura. Absolu-
 tis iam seculari: Inditiōali: lustrali: bissextili annuo mēstrua heb-
 domatico. Et monomero dieꝝ cursu sequitur de gradu hora mi-
 nuto. Et vt nōnulli dicunt momento atq; indiuisibili atbomo in
 quibus natus est infans pro eius fato, prius prenoscicādo tracta-
 re que videntur scilicet reliquis concordatis siue pro maiori par-
 te correspōdentibus hominū fata presagire. Prīmū itaq; scien-
 dum est gradū dupliciter posse cōsiderari quippe alius est signi-
 gradus alius hore. Signi gradus tempus est hore vnus ac tri-
 plicis quarti per triginta nāq; gradus in duobus diebus cū se-
 re dimidio luna puolat vnum signū. Gradus aut hore sunt sexa-
 ginta minuti de quo in sequētib; disputabitur. porro signi gra-
 dum oportet primū cōtemplari. Signū autem quodlibet p quī-
 decim primos gradus est in ascēdente p quindecim vero reliquos
 in descendente. Quocirca nati natiuitas est cōsideranda. Siqui-
 dem magis vel minus est naturae signi rellatiua. Scōz q; magis
 vel minus est in eius ascendētia: vel descendētia. Antesc̄riptis
 itaq; omnibus sic bene cōsideratis. Sequitur nūc ex hora ī qua
 natus ē infans rem natalē pensitā a diei scilicet solis iuxta christia-
 num ordinē. Hora prima incipiendo. Quocirca sciendū est ho-
 rarum diei que cōmuniter fere ab omnibus dominica vocat̄ pri-
 mam solis esse. Secūdam veneris: terciā Mercurij: quartā lu-
 ne: quintā Saturni: sextam Iouis: septimā Martis: octanam
 Solis: nouam Veneris. Decimā Mercurij vndecimā lunae:
 duodecimā Saturni decimā terciā. v. Iouis decimā quartam
 Martis decimā quintā Solis decimā sextā Veneris decimā se-
 ptimā Mercurij decimā octauā Lune: ⁊ sic successiue iuxta fide-
 ralem ordinem quēadmodum in aggregationū libro seu secreto-
 rum capitulo de astris: ⁊ planetis posuit albertus magnus: qp-
 pe planetaz quilibet in sui hora natum infantem ad sui naturam:
 magis vel minus impeditus: vt in prehabitis differuimus: min⁹
 vel magis influit rellatiuū. Interea silentio diei considerationeꝝ

de qua varie inter p̄hos sententiae altercantur: nequaquā veli filē-
tio pretereūdā. Itaqz notandum est Diem alium naturalem:
alium accidentalem vt superius dictū est intelligi oportere. Diei
naturalis tempus est horarum vigintiquatuor. De cuius prima
hora: vt in p̄habitis disputauimus varij varia sunt opinati. Ego
illoz sententiae h̄ in loco valde assentior qui diei naturalis ho-
ra primaz censent noctis primā: ⁊ diem ipsum naturalem. In se-
quentis noctis hora prima desinere. Dies vero accidentalis est
vbique quando ibi solis lux est super terram. Itaqz prima diei ac-
cidentalis hora in qualibet est regione cum ibi sol oritur. In ita-
lia diei accidentalis hora prima esse potest diei naturalis octaua
Cum sol. v3. est in geminis vsqz ad sextādecimam cum est in sa-
gitario: ⁊ sic per menses reliquos secūdm solis ortum: quippe
huiusmodi horarum computatio omnibus alijs mea sententia ē
preponenda. Porro de diei accidentalis horis loquor: qz nullus
enim est. planctus qui tempora sole clarius metiatur. Albertus ta-
men noster p̄pterea credo: qz in quibsdā regionib⁹ tempestiui
us In qbusdā tardius oritur Sol aequabilitatem accipiens
dixit duodecim esse horas diei: ⁊ duodecim noctis. cuius p̄ma etiā
scdm Albertum est prima hora: primā autē diei horā vult illud ef-
se temporis spatiū: quod est inter duodecimā: ⁊ tertiādecimā ho-
ram de qua vt puto circa rem nostram dictū est satis. Nunc non
nullis prelibatis ad ipsius horae gradum: accedamus. Gradus
dupliciter consideratur. Alius namqz est gradus planeiae alius
horae. Planetarū graduū magna est differentia: Secūdm diffe-
rentiaz planetarū. Nempe saturni gradus maximus ē Lune mi-
nimus. tamē excedit horam vnā. ¶ Gradus autē horae est
decimaoctaua pars horae: p̄ cuius nouē primos gradus. hora ē
in ascēdente p̄ nouē vero reliquos indeclinatiōe. Quocirca p̄ter
scilicet cōsideratiōes de signoz ascēdentij: atqz p̄ter reliquas
p̄tēplatiōes p̄habitas p̄siderādū ē an eo hore gradu: imo potissi-
mū gradus minuto. Itē insup athomo minuti q̄ppe q magnum
momentum tanta est vis celoz facit in natiuitate quando exit in-
fans eclipsis aliqua siue cincina Vel cometa siue aliud quodpi-
piam celeste signū apparuerit: quod qdem iuxta ipsius naturā ⁊

qualitate vt plurimū: significatiōē habet in natiuitate Significa
tiōē autē ipsam: cuiq; a peritis sue eratis astrologis arbitriū erit
Inuestigare nullā equidem adeo fore puto tam rudes etatē: que
astrologie quopiā perito professore prozsus indigeat. attamen si
periti astrologi propter locorū interualla deerit copia satis puto
erit hūc libzū: quē mercurialē appellari ipse forsā mercuri nō de
dignabitur circa infantis natiuitatez medulitus intelligere: qua
propter ne gloriā subtrahā alienā velim Joannis de sacrobusto
anglici ad astronomiā introductorium perlegat: atq; alchabitij
de astroz iudicijs magisteriuz a iohanne hispalēsi interpretatuz ꝛc:
necnō Gerardi Cremonēsis theozica planetaruz Interea q; cō
siderandā velim salomonis tabulā ꝛ de minutis quos ipse pun
cta interdum punctos appellat qui secūduz eius opiniōē mille
octingenti faciūt vnā horā: legēdū q; Accirco veli calendarij pñ
cipium Joannis de monte regio: ipsum quoq; calendariū per
aliquos velim annos mature considerandū Ceterū ꝑ huiusmo
di presagijs: que huc vsq; In hoc tertio capite: nanq; iopia op
rimoz: cursim tāq; sic libaui: Inter precipua ad hanc rem opa
ptolomei Iudico quadripartitū maximeq; tractatꝑ qrti capi
tulū primuz de ꝑsperitate nati: ꝛ substantia necnō secundū de ꝑ
speritate ꝛ in valitudine nati Ꝿtererea reliqua tractatus ipsius
capitula vsq; ad libzū cētū verboruz: quippe que iccirco pluriā
ēt ꝑtinēt nōbilia. Interea breue: ꝛ peculiare in natiuitatibꝑ opus
cū figuris. xiiij. q; qd egre ferēdū est trāscriptozes: ꝑindeq; in
pressores deprauauerūt habzaam hebreꝑ recte cōposuit. Illas
sane si vacabit i formā ꝑstinā edā iꝑrimēdas ꝛ nonnulla astrola
bij magisterio addā necessaria qꝑpe clauē cudeꝑ fert animꝑ astro
nomie: q; apiente oīa Accirco modo supsit vita Sole clariꝑ rutil
labūt. Extat ꝛ opꝑ guidi bonati de natiuitatibꝑ admodū luculē
tū qd multū iccirco qdē cēscō collatuz nec nō ylagogaz itrodu
ctozū liber alchabitij. Ꝿbebitq; de imaginatiōe sp̄eræ celestis
ꝛ zaelis liber ad iudicia Atq; alchidi nec nō liber cōiunctionis ꝛ
receptiōis Mesabalaē de interrogatiōibꝑ atq; de dirreccionē si
gnificatoris. Ꝿtererea iudicioꝝ lib extat ꝛ ꝑticulares qōnes ex
alchidi opibꝑ ꝑstantissime. Dorothei quoq; liber ꝛ abomar de

Judicis autenticis : albobaliq3 liber denatiuitatibus atq3 mes-
fabalae d3 significationib3 planetar3 in natiuitatibus Rursus abo-
mar opus de natiuitatibus atq3 albumassar de reuolutiōe ānoꝝ
mūdi Quiusmodi lectis intellectis recteq3 cōsideratis operibus
sint q3tūlibet planetarū dissensionib3 natiuitates perplexe : earū
exitus nos hand latebit Idēridez tamē de omnib3 p̄terea idone-
is mathematicis opibus sentio faciendū : q3 nemo eius artis Il-
lustris est auctor : qui nō aliquid de horoscopis disseruerit alioq
Illustris nō est . Ante omnes aut̄ balyim velim nostrū cōsideran-
dūz precipue in quarta quinta 7 sexta parte sui operis in iudicijs
astroꝝ vbi arguissimē quod excelētis quidez viri propriū est
enigmatice quasi plurima libat quippe que nisi me ī dies vxoris
quidē dillapidatione graui3 grauiusq3 paup̄tatis on3 opprime-
ret maxima cū patrū allacritate tū filiorū vtilitate interptis funct3
offitio lucidarē : ceteruz cerei exituz vereor quippe vt aūt ad viri
de suz Quiusmodi eniz artis licet honestissime precipue peritius
alijs multū Sibi parū parit vtilitatē Porro plurib3 q3 reliquo-
rum animalū : hominū vita eget ad minichis que celuz equidē sus-
picieus cū terrena sint recte nō colligo . Igitur ad alia nobis licet
molestuz sit mentis oculos dirrigamus Hactenus de īfantis fa-
to q3tū est passa inopia mea disserui . nunc de infantis fascinatiōe
p̄terminādo tractatu reliquū est disputare . At aut̄ de more meo
fascinationis primū fidem faciā perindeq3 sint cautiores puerpe-
re ipsius verbis que ab ipsis autorib3 sunt edita memorabo nec
Id puto est mihi vitio vertēdū cū auctores nominē P̄sēns si-
quidez op3 nō propriā ostentationez nec ex quistā magis voca-
bulorū latinitatez q3 vt plurimū iuxta vulgare intelligibilitatem
S3 venetis p̄sēntiz ciuib3 foelicitatem salutemq3 oībus ho-
minibus profitetur Itaq3 de historia naturali plini3 primuz au-
diatur In africa familias quasdā effascinatiū Ifigon3 7 Aden-
phor3 tradūt q3tū laudatōe itereāt . pbata arescāt arbores 7 sege-
tes lectiores ameniores infantes emoziant esse q3 eiusdē generis
intriballis 7 illyris addicit Ifigon3 q3 visu quoq3 effascinēt interi-
mātq3 quos diuini3 itueantur iratis p̄cipue oculis qd̄ eoz malū
facilius sentire puberes Notabili3 esse q3 pupillas binas in ocu-

lis singulis habeant: huius generis feminas. In scythia: que vo-
catur vitiae. prodit Apolonides philarcus: et in ponto ubiorum ge-
nus multosque alios eiusdem nature: quorum notas tradit in oculo al-
tero geminam pupillam. In altero equi effigiem eosdem preterea
non posse mergi: nec veste quidem degravatos. Naud dissimile ijs
genus pharmacum in ethiopia prodidit Damon quorum sudor
tabem coracis corporibus afferat. Feminas quidem omnes ubi-
que visu nocere que duplices pupillas habeant. Cicero quoque
apud nos auctor affirmat quorundam oculis inesse venena. Ne-
quid usque mali esset quod in homine non esset. Virgilius in bu-
colicis pastorem introducens. Nescio quis teneros oculis mihi
fascinat agnos. Is certe neque amor est: causa vix ossibus herent in-
quit. Is atque alijs auctoribus ego admonitus. Infantium parenti-
bus et nutricibus consulo. Ne in primis presertim natiuitatis die-
bus Infantes nulla iccirco habita ratione ostentent. Sed in tha-
lamis potissimum secretos habeant. Maxime si sint pigres: ac for-
mosi. Illis. n. malignorum magis discrimen incumbit presertim tem-
pore quo. profunde dormiunt quod ideo fit quia fluxus nutrimenti ha-
bundans est sensibus organicis ad superius. Mor autem cum in-
cipit grauius nutrimenti ad inferiora defluere clarificant spiritus
et sensus in superioribus et expergiscit puer. Et incipit vigilare ad
usum vitae sensibilis et tunc minus est fascinationis discrimen quod
si: quoadocumque cognouerimus. Talis. n. cognitio per leuissimum
tantia multiplicia signa patebit euidenter: ad infra scripta statim erit
remedia recurrendum. Infantis fascinati fumigium sub naso fiat ex
aliqua re furto ab eodem cum precipue dormit. sublata qui visu
vel dicto fascinauerit. Micnae frontis coriuz fascinationibus re-
sistere Plinius proficitur. Miricij piscis felle nonnulli corde dicunt
In iuniperino pixide iam dudum seruato. Et cum opus fuerit su-
per carbonem accensum posito. Ita ut bene clauso thalamo ubi
sit infans fascinatus fumus inde veniat: fascinationes Incantationes
et malefici spiritus expellantur. Sunt qui dicant canis nigri maris
epare: fetet. n. demonibus displicere. Et ipse cruorem. Ita quod
maleficiat domus epare fumigetur cruore aspergat. Inde ma-
leficia. Et fascinationes euanescent ungulae manus vituli marini

portatae infidias ⁊ fascinationes remouet. atq; fascinationibus
contrariania Jacobus de dundis aggregator memorat tracta-
tu sexto capitulo pmo folio aut. ccl. Alij sunt qbus psuaderi nō
potest q; virtus corporalis aliquid possit in substantia spiritali
alij dicunt q; in spiritibus angelicis ⁊ humanis creata sit quedā
potentia sensitiua nō tamen carnalis p quam subiciuntur passioni-
bus in actiōib⁹ rez corporaliū. Adhuc sunt q dicāt q; aliq res ē
vel actio q eos fugat ⁊ aliq que eos cōgregat. Ampli⁹ dicūt nō
nulli q; aliq spiritus sunt q viroz coitu delectant ⁊ aliq q mulie-
rū: quapp iterdū muliez corporeas effigies induunt ⁊ cū viris
coeūt. Et virile semē suscipiūt ⁊ ex illo hūano semē filios cōcipi-
unt ⁊ pariūt vt mēorie pditū est in libro que essentie. varia nāq;
sunt demonū genera qdā sunt quos faunos psci appellauerūt se-
ductores ⁊ ioculatores certas vias ⁊ loca obsidētes q ptereūtes
tūmodo terreāt atq; drideāt sola illusiōe pēti. Alij i hoīz icu-
batiōib⁹ pnoctāt. Alij adeo truculēti sūt vt sup trāscētes emin⁹
irruāt ac eos dillacerēt. Sūt ⁊ demones muti ⁊ surdi ⁊ nocturni
diurni ⁊ meridiāi sunt ēt q p noīa feraz designant vt onocētau-
ri pilosi Syrenes lanie dracones ⁊ huiusmodi. Ysidor⁹ in libro
etymologiaz octauo. Laniās inquit ex boibus factos demones
aiūt q; nā esse dicūt terre paruos ⁊ garrire i angulis tenebro-
sis. Laniās fabulae tradūt infantes corripe ac laniare solitas a la-
niādo dictas. Philosi dicūt q; hirsuti sūt ⁊ icubi ab icubādo sepe
nāq; cū mulierib⁹ cubāt coeūt ⁊ iterdū generāt ⁊ mulieres tan-
q; cū viris qnq; cōcipiūt ⁊ inde pariūt. Sibi aut huiusmodi ali-
us forsam plderāt q i speculi nālis volumie. Latī cōtinent vī
simile pdeq; credibile magis videt q; hoz accideū nōnulla p-
fluāt ex mercurio ⁊ ab ei⁹ statu cū luna ⁊ a statu lune cū eo ⁊ a fi-
tu eorum amboz cū planetis ināgulis. Infortunādi pprietates
habētib⁹ ⁊ nām qm qm mercuri⁹ ⁊ luna nō habuerit vllum aspe-
ctū vni⁹ cū altero ⁊ alijs planetaz habētiū nām dānandi ⁊ infor-
tunādi fuerit eleuatus sup eos ambos in orizōte oriē tali vel fue-
rit in opposito suo. Significat q; accident i factis spirituū delira-
menta multa que sibi demoniaca nomina iuxta vulgarium qdem
opinionem vendicarunt.

De humanis arbitrio 2 prima cardiacaristia Caput quartum
Uāqz fatuz multiplices vires habere certū sit tamen
q arbutiū homini liberū datū ē quo pithagoree littere
virā velit sibi partez vendicet Quā sane rem maxime
probabilem valerius maximus facit in libri scilicet sexti capitulo
nono de mutatoe morū 7 fortune vbi plures memorat In adole
scencia fuisse luxu perditos verū in senectute oī laudū genere flo
ruisse Quā forsaz ratione morus Salomon Queri vias sibi di
xit inuestigabiles quippe quod intelligendū ē non ideo q fatuz
non inclinet Sed q homo libero arbitrio mediante mutatis q
dem moribus mutare fatuz possit vnde dicitur sapiens domina
bitur astris hoc autē in animalibus irrationabilibus que naturā
tantum Nulla extrinsecus habita ratioe sequit̃ nihil viget Sz
in hominibus quippe homines rationis obice repprimunt̃ inter
quos memorabilis p̃cipue est lucius Scylla qui vsqz ad que
sture sue cōmūia vitā libidine virijs 7 ludicre artis amore perin
quitatā duxit Quapropter .L. Mariū cōsulē moleste tulisse tra
ditur q sibi asperimū in africa bellū gerenti tā delicatis questor
forte obuenisset eiusdē quasi pruptis 7 disiectis nequitiae q ob
sistebatur claustris catbenas Jugurthae manibus iniecit. Mi
tridathem cōpescuit Socialis belli fluctus rep̃ssit Einae domi
ationē fregit eūqz in africa qui se questorē fastidierat ipsam illaz p
uinciā p̃scriptum 7 exulē p̃tere coegit que tam diuersa tanqz in
ter se cōtraria siquis apud animū suū attētiore cōparatiōe expen
dere velit. Duos in vno homie Scyllas fuisse crediderit. Tur
pē adolescentē 7 virum dicerem fortem nisi ipse se foelicē appel
lari malluisset. Perdite Itē luxurie athēis adolescēs polemo
memorat Walleri⁹ neqz illecebris tūmodo. Sed ipsa etiā infā
mia gaudēs. Cum e cōiūno non post occasum solis. Sed ppst
ortum surrexisset domūqz reddiens Xenocratis p̃hi patentem
ianuā vidisset vino gravis vnguentis delibut⁹ Sertis capite re
dimito Plucida veste amictus Resertā doctorū hominū tur
ba scolam eius intrauit nec cōcētus tam de formi introitu conse
dit. Orta deinde: vt par erat: oīum indignatiōe. Xenocrates vul
tum in eodē habitu cōtinuit: omīssaqz re quā disserchat. De mo

destia: ac rēperātia loqui coepit cuius grauitate sermonis. Resti
piscere coactus. **¶** Dolemo. **¶** Primo coronā capite detractā, pie-
cit paulopost brachiū intra palinm reduxit. pcedēte tēpore oris
cōiuiialis hilaritatē deposuit. Ad vltimū totā luxuriā exiit vni-
usq; orōnis. Saluberrima medicina sanatus ab infami lenone.
¶ Maximus euasit pbus. **¶** Peregrinat⁹ est huius aīus ī nequitia
non habitauit. Limonis adhuc incunabula opiniōe stultitiae fue-
runt refferta eiusdē tñ stultitiae impia salutaria senserūt. Atheniē-
ses. Itaq; coegit eos stupore semetipsos dānare: q eū stolliduz
crediderant. **¶** Diget interea Themistoclis adolescētiā attingere:
siue patrē aspiciā abdicatiōis inūgentē notam: siue matrem Su-
spēdio sui finire vitā pp filij turpitudinē coactā: Cū oīum postea
graij sanguinis viroz clarissimus exiterit. **¶** Mediūq; europae:
et asiae vel spei: vel desperatiōis pign⁹ fuerit. **¶** Haec. n. cū salutis
suae patronū habuit. Illa vadem victoriae assumpsit. **¶** Possē
vel aetatis nre exēpla. **¶** Eccecirco pluria memorare: eoz. s. q ex fa-
talibus vitijs. In vītes: et ex vītibz in vītia quasi quodam i-
peru sunt. plapsi: nisi satis in pcedētibz pbatū mihi videret: hu-
manū arbitriū celesti fato p̄stare. Nemo igitur dep̄hensus in sce-
leribus culpā astris obijciat. **¶** Posuit. nāq; hoīem deus in ma-
nu cōsiliij sui. Alioq nec vīti bonos: neq; vītio sugillatio debet^r
tur. Sic ad sūmā cōcludendū est fatū inclinationē: nō necessitatē
influerē. **¶** Deterēa notādum est q natus infans ridere incipit
qdragesimo die vel circa vigilās post natiuitatem. **¶** Porro p̄mū
risum dat dormiens et illa est in vigilia p̄ia operatio: qnā facit anī-
ma rationalis corpus indura. Sōniat aut post duos mēses. S;
obliuiscitur statū somnior. In alijs vero aīalibz nō est sic. Qm
lz eoz quedā habeāt humida capita: nullū n̄ haber ita humiduz
sicut homo. Item sciēdum est esuriente si sit sanus infante māma-
rum matris lac ascēder cū fornicabilitate: et non doloris exper-
tes penitus: tumescere. **¶** Deterēa sciendum est: q p̄guescēre in-
fante paz egerit. Itaq; cū famescit lactādus: cū pinguescit: haud
ostentādus est. **¶** Haec vi de infantis cautellis: et obseruatiōibz
tractemus: nos admonēt. Itaq;.

De infantis cautellis: et obseruatiōibus sequit. caput quintū.

In precedentibus fato ⁊ fascinatione Indicatis nūc
i opportuno processu: circa nostrum hominutionem
succedūt cautiones obseruationesq; declarande: qua
rum in hoc tractatu primam precipuāq; ne noctu pa
rens vel nutrix presertim Si sit themulēta cubet cū infante: **Lē**
semus. Sed solus in cunis iuxta temporis qualitatez, ppe nutri
cem, pteci⁹ iaceat ⁊ per noctē presertiz de latere inlat⁹ aliquando
voluatur. per diē aut cune infante vacue: ab aliquo puero vel pu
ella: vt fieri sepe solet: n̄ debēt agitari: a puectis aut formosis:
⁊ pinguis infans nō debet laudari nec matris lac redundans aut
nutricis: que in opime quidem alendo: atq; naninando sit opor
tet vigilantissima: Solers: ⁊ cantilenaria. Sollicitam insuper ad
bibeat diligentia nequid infanti presertiz nocturnū noceat: quip
pe Striae vmbrae: obscuritates: strepitus: animalū presertim
musionū vociferationes canum vlulatus: pauores: ⁊ similia So
lent infantem grauiterrere. Interdūq; quod absit: absūmer
⁊ ppterea cauendum est. Ne vel per ocium infans trepidulus ter
reatur: qui si sanus sit ad cautellam qdem: Si vero maliat⁹ egro
tet ad remediū omni vesperi post absterfionem: fomentationē: ⁊
lactationem ipsi benedicendo: ipsumq; vt erit oportuū: in cru
cis platione: vt fieri a christianis solet. signādo: ⁊ cum religiosa
credulitate Super ipsum dicantur versus infra scripti. v3.
Cruce tibi sancta salus: **C**ruce est: quā semper adora
Cruce domini tecum: **C**ruce tibi refugium
Cruce fugat omne malū: **C**ruce est reparatio rerum.
Ider crucis hoc signū, pcul fugiat omne malignum.
Iderq; idem signum saluetur omne benignum.
At tamē: Si quod absit: malia quapiam: miserandus infans la
bozet In vesperi cū religiosa pariter credulitate sup ipsum dicā
tur infra scripta. **O**mnipotens: aeterne deus. **I**mmēsam clemen
tiam tuam suppliciter inuocamus Super hunc vel hanc famu
lum: vel famulam tuaz restitutam pristinae sanitati reducas ⁊ eter
ne salutis: ac sanctae veronicae. per dominū nostrū. ⁊ c.
Post aut hāc oronem. In mediate: si oportuerit: cuz spe ac de
uotione: ascensiois dicatur euāgelij qd valere dicit ad expellen

dum ab infante malias Et cōtra cōmitialē morbū: et diligenter
infans p noctem pferuū obseruetur. Aduersus aut vmbas ob-
scuritates terrores: ac similia: atq; infantis ploratus iportunos
Adsint per noctē coram infante: bonae gratae q; nutricis cū lu-
cerna naninationes applausus cantilene arrisus et rex fulgentiū
ac sonorax iocūdae ostentationes: vel agitatiōes. aut lachryationes
et que per alias vices infanti: modo nō noceant: itellererim⁹ gra-
tificationes: que si videbimus nihil pdesse. imo magis: atq; ma-
gis infans sit plorabūdus. Diligenter ploratus causa perquirā-
tur. Multiplex. n. est causa vagitus aliquādo est ex egrotatione
aliquādo ex nimio frigore: aliquādo ex nimio calore quasi suffo-
cante aliquādo ex pulicibus vel pediculis cimicibus muscis et si-
milibus vel maioribus aialibus vel alijs rebus ifanti aliquo pa-
cro nocentibus: vel inuisis. Interdū vagit q; perperam vel stri-
cte nimis est fastidius vel in mundus siue somnolentus repente
scilicet expergefactus vel q; lactari siue quidpiam aliud cupit: v-
t q; egerit preferim cum difficultate vel q; terrius est vel quod
absit terretur. Preterea aliae sunt vagitus causae plurifariae:
quas prudens suapte nutrix animaduertet: ipsiq; cognitis op-
portune poterit obuenire. Verū autem si adhuc vagit. Implā-
cabilis. psalmū aiunt. Deus deus meus ad te de luce vigilo In-
cedula cum bona fide scriptum valere: Si ad infantis maris dex-
trum brachium vinciatur: femine ad sinistruz. Nunc ad efficacia
transcāmus. Accipitris caro in amaraci succo cocta. Si lactens
est infans: eadem in lacte trita. Dataq; . Si vero est ablactatus
simpliciter: atq; vino albo claro vtatur egrotus: cui⁹ corpus vn-
gatur oleis odoriferis. Haec valent in desideria sine causa: timo-
remq; et cordis tremorem. A sininū corium substragulis alijs in-
cunis stratum est in predicta notabilis cautella.
¶ Verbascum herba. In cunis posita terreri prohibet infan-
tē et perinde malum baud patietur occursum. Vulturis pedes cuz
ungulis In cunis positi abigent maleficia. Nepeta siue vt non
nulli dicunt Nepeta vires inserpentes habet: quippe ex ea fir-
mum: nidoremq; fugiunt: quam et substernere. In moetu ob-
dormituris Plinius docet Aqua humani cruoris distillata: Si

cū ea infantis facies lauetur timorem aufert maxime nocturnus.
Canis pulli cruore si infans vngatur in interstitio: non sentiet
maleficia. Idem facit eiusdem vel similis canis cubile infantis
ambusto epate suffumigare Idem facit cepa squilla integra cu-
bilis videlicet laquearibus pēdens. Item artemisia: In thalami
vbi est infans locis pluribus circa presertim infantē spaticus tra-
bib⁹ suspensa maleficiorū abiget nocumēta Lupi oculi siue modi-
cus ex pelle aselli: qui vel que ad infantis collū pendeāt prohibēt
ipsum terreri oculus lupi dexter super infantem pensilis remo-
uet timorē Idē 7 eodē pacto in parē corij lupinus dexter dens
facit: Idem facit peonia ad collū lata: lupi oculi occulta gestatiōe
ab infante lati siluestriū quadrupedum nocumenta domesticaq;
phantasmata: 7 febrium rigorem expellunt. Sed infantem faciūt
que delectabilia viderit omnium nimis cupidum: 7 perinde ni-
mis macrum. Gali albi crista cum parū cornu ceruini: 7 olibanī
grano vno ad collū ab infante lata a timore nocturno securū red-
dit latorē. Dens mortui hominis fractus: 7 vel quasi pulveriza-
tus: ac super prunas positus: vt fiat fumus fugat malias Idem
facit corallus in thalamo seruatus vel in stragulis potius infantiū
aut ad collum latus. brionie radix in cunis posita maleficijs re-
pugnat. Idem ypericon facit siue fuga demonū. Preterea pli-
nius iccirco Merito audiat. Non omittendum in eo: De la-
cte loquitur: olei vim esse 7 barbaros omnes infantesq; nostros
inungi. Idem auctor lactis inquit asini pueris ante cibum bemi-
nam dari conuenit si in exitu cibi rofiones sentiēt. Antiqui in ar-
chanis habuerunt. Sed hoc si non esset e caprino habeať. Idē
Plinius. Mala inquit medicamenta inferri negant posse: aut
certe nocere Stella marina vulpino sanguine illata. 7 affixa limi-
ni superiori cum clauo ereo: Ianuae. Idem Plinius. Aurum
inquit pluribus modis pollet in remedijs vulneratisq; 7 infan-
tibus applicatur: vt minus noceant quae inferantur veneficia.
Idē plinius. Medicina e ferro est: 7 alia q̄ secādi. nāq; circum-
scribitur: circumlato mucrone: 7 adultis: 7 infantibus prodest
contra noxia medicamenta: 7 prefixos in limine e sepulchro eun-
tes clauos aduersus nocturnas limphationes. Idem auctor

de cancriis fluminalibus scribens ait. Linis eorum seruatus prodest
 paucis: prodestque periclitantibus ex canis rabiosi moribus. Qui
 dam addicunt gentianam et dant in vino. Nam si iam paucis occu-
 pauerit pastillos vino subactos deuorandos ira precipiunt. Idem
 Plinius de biena contra nocturnos paucos vimbriarumque terro-
 res: vnus e magnis dentibus lino alligatus prodest. Idem auctor
 de crocodillo. Idem e prioribus dextrum hyene pelle alligatum
 sinistro brachio contra latrocinia terroresque nocturnos pollet autem
 Idem dicitur canis semine ac delphini: vel cuniculae simul al-
 ligati: et ad collum lati idem operantur. In timore: infantiumque paucem
 Plinius in sexto. Capre sterco panis inuolutum: collo liget: cerebri
 vero per anulum aureum traiectionem detur gloriandum infanti: aut quod lac sum-
 mat. Serapio lapis inquit lazuli suspensus super eos remouet timo-
 res eorum. Rursus idem. Plinius. lupi dentes portant: et pellis eius
 Auicenna. Marchesita si suspensa sit ad collum infantis: non timebit
 Albertus. Melochites inquit: lapis a nocuis casibus defendit cu-
 nabula infantium gestat quod et in lapidario continetur. Jacobus de dun-
 dis parauit aggregator: timore: et phantasmatibus infantium praeterea
 memorat in sui de aggregatioe operis folio. 242. Adamas lacerto
 sinistro alligatus. Infanciae praeterea. Si ex asini ungula pedis dex-
 tri anterioris anulus fiat: qui ferendus deest maniam: seu demoniacam
 patienti: liberabit. Celidoni lapis portat rufus scilicet curat insa-
 nos elleborus vterque idem facit secundum plinium. Serapion autem nigrum
 tamen valere proficit. Idem lapis armenus: et lazuli lapis operantur. Auice-
 na Deonia. marieque seminis eius fumigium: vel semine cum oleo ro-
 linum vehementer valere proficit. Riocerotis cornu: seu lapis: qui in-
 uenitur in naribus eius portat: intractabiliter valens. Ad idem inuat the-
 dorici muscatum nec non ut piter dicit auicenna: Tyriaca magna. vi-
 tuli marini cerebri bibulum demoniacam expellit. Sanguis eius. succus
 et caro comesta maniam sanat epar quoque: pulmo: et splen sicca super
 aspersa. Ad idem quoque zuchas valet buglosatum. Jacintus lapis latius
 varias fugat suspiciones: margaritae proprietate sua praefertur timori. mel-
 lissa in timore valet ex mellacolia: et flegmate vsto: basilicoidis oleum
 praefortando cor reddit audace praeterea aut lunaticas malias remedio esse
 credunt infrascripta. Celidoni lapis vitulino corio inuolutus: et

sub assella sinistra latus dicitur valere in lunaticas passiones: et epi-
 leniam. Idem facit smaragdus infantis collo suspensus: ac topa-
 tius nec non semilunula ex argento a pbris mulieribus mendica-
 to consecrata: et infantis collo suspensa. Meliorē esse aiunt ex ceru-
 no osse factā. Similiterq3 suspensam. Idem radix herbae facit
 que ab aliquibus botoriom nūcupat. nascitur in locis baren-
 sis: et capis estq3 vtriculosa radículas paucas ac teneras habēs:
 que ad ceruicē est lino rubro luna crescente In tauri. v3 capite
 vel prima parte scorpiōis lunatici vincienda. Preterea ne spiri-
 tualis malus occurfus noceat: mercurius facit occulte latus. Ad
 cognoscendū aut si spiritibus infans vexetur. Diui Joānis ba-
 ptistae nocte Aūt Rutā Saluā et eam que eiusdē diui a christia-
 nis potissimū dicit herba transacta media nocte Ante solis ortū
 colligi oportere et occulte patienti sub capillis dictas herbas ad
 occiput imponi Et vitā muniri. Si vexabit signa vexatiōis ostē-
 det et pinde hanc oronem dici oportere sanet te p̄r sanet
 te filius sanet te spiritus sanctus benedicēdo cū dextera illū. s.
 .G. .G. vel i .G. p̄ te bagratō ad o-
 nay emanuel crux alba eto In creatus pater icrea-
 tus fili? icreat? spūs sanctus p̄ istos tres eternos et vnū eter-
 nū cōiuro te et adiuro te phāstima diaboli vt hūc famulum vel fa-
 mulā dei nō leas neq3 cōturbes die noctuq3 nec insensu nec in
 corpe. Preterea ad liberādū incātatum siue malignatū scribat
 in patella vitrea psalmus. v3. Cātabo tibi dñe et cū paz aque sã-
 cte dilluat sup quā septē vicib⁹ psalmus ipse legat. Deinde cū
 bona spe et fide bibenda detur ipsa aq̄ Si ex afini vngula dextrī
 anterioris pedis annulū feceris demoniacq3 ferēdū dederis li-
 berabit. Aulturis cor si i leonina seu saltē lupina pelle ligaueris
 tecūq3 habueris a dēonib⁹ secur⁹ eris et si i latrōes incideris tibi
 nō nocebūt Nec i veteri quodā codice sic repta ad cautelā posui.
 Nūc ad auicēnā et idoneos reuertamur. Itaq3 auicēnā ip̄s veli
 i libro p̄mo cap̄lo p̄mo dicā q̄dragesimā p̄ma de regimīe infantis
 ex quo nascit⁹ vsq3 quo icedat p̄sūlēdū nec non sanonarollā atq3
 Rasim in capitulo de regimine infantis atq3 etiā lib̄rū nostrum q̄
 dicitur p̄riolus dica octuagesima octaua Et nona Et centesima

decimanona in capitulo ad effugādū phantasmata: 7 malias pro
derit insuper libzū nostrū aque ardentis. Accirco consulere dica
decimanona que qm̄ clara sunt 7 pbata 7 querētibus quasi expo
sita. Superflūū mibi videtur illa recensere egdem iccirco mibi
satagere video: Si ad auctores ipsos istaz studiosos rez remi
serim 7 locos vbi peculiariter res ipse differunt allegaueri. **P**li
nij aut qz sparsim passimqz rez non egrotationū serie seu ordie
seruato medicinas differunt dicta vt plurimū in nostris ordinib⁹
vbi congruit mibi vident iteranda. Itaqz ipo denuo inde aucto
re **P**linio allegato. Aux vulneratis 7 infantibus applicat. At
minus noceāt veneficia que inferātur fistulasqz 7 hemoroydas
sanat qz si trito spuma adijciatur vlcera putrida tetri odoris emē
dat. **T**imori 7 phantasmatibus infantium p̄iātia **J**acobus de
dundis aggregator in sui de aggregatione opis tractatu sexto fo
lio. cclv. nōnulla memorat notabilia. **R**ursus idem auctor i ei⁹
de aggregatiōe opis folio. cclix. vbi p̄ phāsmata demones no
cturnos icursus strias 7 similia pluria memorat notabilia. **R**ur
sus idē auctor faunoz incuboz 7 similiū ludibrijs p̄iātia memo
rat folio. cclix. Sequētesqz oēs p̄iculas h̄ i loco **I**uuat notare
vsqz p̄ veneficia qb⁹ coitus ipedit veneficijs vel maleficijs resi
stētia. **I**dē **J**acob⁹ memorat eodē tractatu sexto sequēti vo folio
v3. ccl. caplo p̄mo. Deniqz notādū ē qz si ifans spumescere nō
psuet⁹ ab ore nihilomin⁹ spumescat reptile aliqd ad carnē sentit
7 si vmbilic⁹ ob loriū idigneū ūbilitēca cerea sup̄ apponat. Sūt
mulieres q̄ farinā sup̄asp̄gāt. S3 āte oīa obseruāda **I**ccirco veli
platōis i libro legū. vij. p̄cepta q̄ tū ad optimā clarāqz ifantium
educationē tū ē ad p̄stātes p̄ oēm vitā mores accedūt. ijs auditis
ad sequēs caput lēto pede veniamus.

De infante baptizādo 7 nominādo caput. sextū.

Autellis **E**t obseruatiōib⁹ ifantis gr̄ia p̄mōstratis in
C inscitā plurimoz hominū demētiā presens baptisinati
7 nomib⁹ locus dat. Sūt eniz quo magis aduersa va
litudie. **M**iserād⁹ ifans torquet eo maxie denudādo
rigēti aqua. dū animā saluare satagunt ifani homies corpusculū

eorum exanimant Proferentes heu dementia infanti nomen in
auditum stupidum barbarum Indecens plerūq; vel cani. prob
homines indociles ac deliros ⁊ quod me magis augit eorum in
scita superstitio a vulgari vana credulitate Religio quedā scā
iudicatur: Equidez illiusmodi plebecle deliramēta coarguo Rei
ciens tamen christiane professionis ceu fundamentum baptisma
nequaquā: Si quidez cuz christiana credulitas: mentem omni/
perturbatione vacuam sibi intentam ⁊ virtute omnia inferiora Ju
dicantem: vt rectius Innocentiusq; viuatur. probet per inde ip
sa Accirco minime ē reprobanda. At non adeo crudescendū ve
lūm: ne omnium debilissimum in suis primordijs animal ceteris
imperaturum: homo deficiat Operepretium in bieme: nisi opti
me prius viuificatum ⁊ vel per mensem confirmatum infantem
baud baptizandum volueris: Super caput siquidem vere ⁊ au
rūno celo clementi ⁊ silenti aere a sextilunio quidem vsq; ad pe
nultimum diem lune: declinatis tñ egiptiacis vel eiciacis dieb⁹
vtroq; enim nomine recte queūt appellari egiptiaci dicūtur quo
niam egiptij precipui formarum celestium speculatores: eorum
dierum primi fuerūt inuentores: Eiciaci autem ab'eiciendo: nec
non declinatis diebus: qui appellatione vulgari: stellarum pun
cti nuncupantur atq; eis quos in balneis prohibemus. Si bru
ma fuerit ⁊ impietate quasi freti Infantem nihilominus volueri
mus baptizare Super verticem tātū ⁊ sinciput: elligibiliori die
qui si per plyadum tamen hyadum orionis aut aliorum siderum
inclementias cruda bieme elligi nequaquam bene poterit ex snia
Non imprudentē ad ver moram existinio: modo sit vite coniectu
ra Infanti: Dum pellago descendit biems dum nubilla pendent
vt canit poeta. Vitam autem si infanti: Signis penitus lethife
ris despiciamus: necessitate cogente: domi: vel a parente ad ignē
legitime baptizabitur: quod q̄ fieri potest pientius In eo pre
sertim discrimine satagat. De inde cuz infans conualuerit Si tā
ta superstitionis est sollicitudo Poterit ipse d̄ more ad tēphū fer
ri ⁊ post alia que solēt Accirco dici prima verba a sacerdote bap
tizari Inter cetera sic dicte Si non es baptizat⁹ vel baptizata
Ego te baptizo In nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti Amen

Si autem estas fuerit. et infans sincerus diebus nihilominus decem
a natiuitate preteritis secure poterit naturali infans aqua bap-
tismi: atque ut minus vana sibi quidem vanitas videatur: corpuscu-
lum totum sanari licet huiusmodi ad augendam christianitatem baptis-
ma nihil quod capitale magis conducatur. Sed ne in cito credulum
per indeque lene vulgus videamur omnimodum bellum gerere: Da-
mus veniam estate extrinsecus: ante scriptis tamen semper diebus
declinatis et nouilunio ternilunio quintilunio arielunio diebus
quod: ut superius dictum est qui stellarum puncti diuulgantur quos
deprehendit longa observatio ut plurimum procellosos: et hi sunt pre-
cipue quando cum luna aliquis vel aliqui pontissimum planete con-
iunguntur: maxime in cancro scorpioe sagitario aquario et pisci-
bus. Infante totum aquandi modo aqua sit dulcis: clara leuis: non
corrupta non sulphurea non ferruginea non venenata: neque aliquo
pacto infecta inquinata seu macerata: vel insalubris: quibus actis
euestigio aqua siccetur corpusculumque siccis ac repidis pannis mol-
liter inuoluatur. Idestantissimam interea baptismationem puto. Si
luna sit elleuata super venere applicando ioui: et custodiri debet
ascendens: et eius dominus: et venus et luna ab omnibus satur-
ninis aspectibus et seperatim luna ac ascendens: et nauandus est
precipue: quod dominus ascendens sit ascendens in latitudine
et luna et eius dominus in signis septentrionalibus: et in succeden-
tibus et cauendus ne sit mars in angulo maxime est nec in ascen-
dente neque sit luna in scorpioe vel prope stellas que est in fron-
te tauri quippe que maxime presertim in circumscriptione cauenda est
alioqui multum ibi tumescet venenum.

Interea presbiterorum baptizantium in modicum arguo salis mani-
pulum ad infantis impie quidem os ministratum: qui nocet infanti:
Anima vero: phœccitas: ex inde nequaquam sit sapientior: quippe
quod secus: ludibrium est opinari. Decedes enim Si sic esset quibus
pre hominibus est sal sapidissimum ei? satire Sapientiores essent
hominibus quod vel hircere est. Insanie proximum. Credere autem
Insanissimum atque infantibus nomina deuocere absurda quippe
que usque adeo ipse abhorreo quod licet deicepe mutata a sua quasi
videantur naturalitate deniare modo ne cum fraude fiat mutata ma-

lini: q̄ retinenda a .pauis licet longa fuerint serie vsurpata. S; naturalius: perindeq; laudabilius meo q̄de; indicio fecerit: qui ab incunabilis infantem egregijs nominibus vocitauerint. Ita q; cum egregia nomina Amoeniores .pculdubio reddant infantes: Sintq; calcaria tanq; ad virtutem. quippe cuiq; licet Insigni nomine nominari: infantibus egregia nomina deuocantur. Sicut precipue sunt romana non turpia neq; ridicula vt lucullus ⁊ christiana nonnulla. Sed christum: siue iesum: siue quod potissimum noluerim Deum siue quopiam eius nomine: quod est multiplex: atq; diminutiuo vocari bonum nō probauerim. Obseruariq; aiunt In feminis esse quedam nomina infelicitari obnoxia. Maxime Maria: ⁊ Magdalēa Nomina aut duplicata. Sicut sunt Marcus Antonius Et similia gratiam: ⁊ maiestatem nimirum mihi quādam videntur aucupari. Coeterum ante omnia turpibus exceptis nominibus cum christiani finis reor obseruandum. q; infanti comuniter nomen sit a diui solemnitate vel a die dominico: cum infans nascitur nobis oblatum: exempli gratia si vigilia vel diui Antonij die natus fuerit infans vt ipe Antonio ei sit nomē Sicq; de singulis veli intelligenduz quippe quod propriū nominis est enim nomē dictio per quā fit denominatio de quo satis superq; dictuz puto. hoc aut ap̄pe ad cautelam tantū memorato ad sequens allacriter caput .pcedemus. Sūt mulieres que dicāt q̄tuz post baptisma temporis est ad lactationem Infantis tñ nō a fluctibus eūdem deinceps pueruz vel puellā Siue in .puebeta hominē aetate absorberi si in aquis quādoq; fluctuauerit. Ideo nō statim post baptisma Infantes precipiūt esse lactandū. Sed cū aliq; diu esurientem a lactatione abstinendū Pluria preterea a vana redula p̄serti muliebri turba credūtur quas eodem puto vanitates. Ijs itaq; posthabitis p̄ aetatis cōditione ad frugaliuscula succedamus.

De genio Et infantis liberali excitatione. Caput septimū.

Infantes ad liberales quasi artes excitant si bene lactant ⁊ sanis eburneae per lusum literae binatum diē porē in temp⁹ ⁊ vt cōueniet cū duab⁹ pariter cāpane

lis lino pēiles cū opportuno capitis num a 7 b. Postridie c 7 d
7 sic dietim successiue vociferando frequentissime offerant atq3
aliae 7 Item alicae res cum hilaritate 7 concinnitate fulgentes
7 flores . ppter ea nempe aliquaz mibi mos nō displicet ciuita-
tum que infantes festis dieb9 floribus ornant eleganter . nimirū
sunt infantes q per huiusmodi quasi gradus ad laudis cognitio-
nem excitantur quod mibi qdem primū signum placet . Coalle-
scunt Item musicis amoenisq3 modulationibus atq3 allacri cir-
culatione qppe qua bene a natura instituti . Inter brachia allacri-
ter precipue si sunt sani exultāt . Coctoz ne circa vulgaria diutius
laboremus hoc ad summā dixerim v3 . q infantibus fiant : qppe
que sunt liberaliū quasi artiu prime inuitatrices : carites . Ingra-
ta vero nō fiant deturq3 opera vt sint allacres 7 iocūdi Quocir-
ca artemisia herba coram infante incensa 7 si ex ea cum blādimē-
tis fiat infanti stufia eum hillarem reddet 7 incurfiones auerteret .
Idem facit aristologia In febres quidem desiccata . Si ex ea su-
migium inferius maxime fiat infanti 7 ex eius radice infantem si
contristatur suffumigabis perinde hillaris fiet .

De varietatibus hominis scdm aetatum varietates sigillum.

Sicut sunt quatuor ani qualitates . Ita sunt aetatis hu-
mane quatuor differētiaē . In veris siqdem tempore
fortior est humiditas : hiemis . n . frigiditate preterita
humoz distēperātiā q ppter hiemis frigiditatē cō-
gellati erāt calor icipit remollere 7 i estiuo tpe ppter solis acces-
sum ad zenith nostroz caputū calor preualet in autumnali vero
primo tempore vincit siccitas quippe estatis trāsacta calor humi-
ditatez exsiccauit in hiemali vero tempore propter solis remorio-
nem a loco zenith nroz caputū Supat frigiditas qpropter euz
circulus signoz pp sphericā formā careat pncipio sapiētes astro-
nomi illius pncipium signum vernalis equinoij posuere quod
est aries nempe illi signo pncipium dicauere In quo humida
est cōplexio Ab aialibus scilicet sumpta ratioē . In qb9 pzia ps
ānoz vnae tēpus est In quo est humidior eoz pplexio eodēq3
ordie reliqua tēpora statuerūt . In oium enim aialium pplexioē

primis annis preualet humiditas sicut in vere. In secundis autem
usque ad caloris stationem perfectam velut In estate: vincit calor: in
tertijs annis in quibus est .pppe sitam declinationem: fortior est sic
ciras: que ad humiditatem tendit: et frigiditatem. velut in autum
prima deindeque secunda parte: quippe que cum extranea est hu
miditate. In annis vero extremis in quibus ad destructionem p
uenit in ipso sicut et in hieme superat frigiditas.

**De peculiaribus quiditatibus: et membrorum egrorantibus in
fantis: et balbuentis. Tractatus secundus.**

Cum de infantis Regimine: et vniuersali tam genio di
ctum sit. Dicendum nunc restat de peculiaribus quidi
tatibus: et membrorum egrorantibus infantis: et balbu
nentis a capillis quippe: qui unde etiam dicuntur sunt
capitis pilli primum incipiendo. Pilli autem a pelle dicuntur unde
pdeunt. Capilli secundum aliquos sunt in capite hominis Unde
homo ut sunt radices in base arboris. unde et arbor sumit alimen
tum .pppterea a nonnullis homo Arbor inuersa tanquam existatur.
Quocirca notatu digna plura contemplatus est Albertus Ma
gnus in libro de plantis Et in opere de animalibus presertim in
capitulo de ijs que accidunt capillis secundum aetates Et alias cau
sas naturales Nec non constantinus africanus montis cassianensis
monachus in libro quem ei viaticum placuit nominare ubi capillorum
et cutis capitis a se ipso excogitata Et a Galieno Dioscoride Jo
anne damasceno atque alijs idoneis auctoribus minutata remedia
experta et inuatiua tractauit. Proderit igitur preterea Si opus
fuerit salubre nostrum consule in capitulo eorum que generant bo
nos capillos folio vigesimoquarto.

Interea sciendum est laetitia infantis capiti illam Capillum nu
trire eiusque tenatorem cutem reddere. Plinius. Homo maxi
mum inquit Et humidissimum cerebrum habet omniumque viscerum
frigidissimum duabus supra subterque membranis vallatum quarum
alterutram rumpi mortiferum est. Omnium cerebro medio insunt
officula parua vni hominum in infantia palpitant nec roborant an
te primum sermonis exordium. hoc est viscerum excelsissimum .pri

inūq; celo sine carne sine cruore sine sordibus hoc habet sensuū
arcein huc venax oīs a corde vis tendit hic definit hic culmen al-
tissimū hic mentis est regimē oīum aīalium in priora. pñuz: q; 7
sensus āte nos tendūt Ab eo. pñiscit somnus. hinc capitis nuta-
tio. Que cerebrū non habent nō dormiunt. Plucis inglidis pu-
tamen cōbustum tritūq; in oleo aut vino Infantiū illato capite
nutrit capillū. Cutis autē est corporis prima superficies que cu-
tis inde dicit q; corpori superposita Incisione prima pariatur
KOUT. enī greci incisionē dicūt Pellis dicit eo q; externas iniu-
rias corpus tegendo pellat. Pellis a brūis detracta coriū dicitur
qd̄ quidē sic a carne que eo tegebat p̄ derivationem noiatur
vnde excoziare: excoziationē dicimus: q̄ppe que ars est laniato-
rum: que ab excorticatiōe: chirurgicoz scilicet arte: differt. Unde
nos nunc ad phoz phisicozq; pfessionem accedamus.

De Megacephalo: 7 microcephalo caput primū.

C Apud: vt varroni placet: dicitur q; idē initiū capiant
sensus: ac nerui. caput est mentis arx: vnde sublimis
ipsa oīa specularur. Capitis magnitudo: seu paruitas
infantis: Interdū est naturalis: Interdū accidenta-
lis: Si ip̄sus magnitudo est naturalis: Sensus indicat augumē-
tum. Minia vero capitis enormitas ē dānanda: eo q; accedit ad
figuram auiū noctuaz: que ppter capitis enormitatē sunt pusila
nimies: q; enormitas capitis eaz magis materiae indicat supflui-
tatem q̄ vigoris excellentiā. Quocirca Gulielmus placēt⁹ de
saleceto i eius opere de chirugia. capitulū primū facit. De aqua
congregata In capitibus puerorū nouiter natoz. vnde mega-
cephalon qñq; causatur. Accidentalē capitis infantis magnitu-
do ppter naturā augumētatur in dies: 7 est accidēs ex capitis ven-
tositate i capitis ossib⁹ generata vel ex aggregatiōe humiditatis
inclusae: querēte exit⁹ viā: quod megacephalon appellat⁹ ^{μεγα}
enim grece: magnū κεφαλο: caput significat. Remediorū autē
iccirco primū 7 p̄cipuū est: nutricez admonere q; a cibis caueat:
ventositatū: 7 humiditatz nimietatem generatibus. Deinde
purgetur cum yeris magnis. Infantis autē scilicet supinati: ama-
raci: siue maiorene aqua modice naribus impōatur: que si min⁹

m

conferant ad vltiora pedetērim si qdē pcedēdo. v3. Recipe al
 xū: qd macerabis donec ad similitudinem videatur vnguenti: et
 cū paz olibani bene miscebis h pariformiter post infantis capi
 tis rasuram vel saltē tōsurā supponat: Sicq3 ad minus diē nāle
 dimitat. Deīde īfantis narib9 paz fellis Lupini seu saltē cerebri
 et mirre paz: modice ipōat. Nec si iuuabit medicīa semel fiat sin
 gulis mētib9. Vex aut nisi pderit: pone sup infantis caput ēpla
 stuz de olibano: Sarcocola: Serapino: et gummi amigdalaz: qp
 pe q mibi magis placet: q3 medicina que fit ex alrouino: namq3
 olim in mortuoz capitibus inuentū est: curē dum viuebant: capi
 tis penetrasse. Efficax pterea in megacephalon vngētū est: qd
 fit ex recētib9 nucib9 In mortario cū cornicibus mollib9 interio
 ribus: ac testis tritis: In quo parū sit olibani sup infantis caput
 positū: post rasurā: et de tertio in tertiu diē donec oportuerit rei
 teratū: qd nisi siue paz pferri si megacephalon est cū dolor pde
 rit. Recipe radicē dracōtee cerā nouā: et nitidā paz olei ro. et adi
 pis talpae: que sic oīa simul bene mixta coq3tur vt fiat vngētuz
 quo infantis rasum caput liniat qppe que medicīa p̄sentior ē in
 flatis crurib9. Itē in megacephalon alia medicīa. Recipe flores
 rosmarini quos bullire fac in vino albo: quo īfantis lauet mega
 cephalon. hoc remediū relis pariter cōfert inflatiōib9. Idete
 rea cellus in secūdi libri vigesimoquinto capite docet res que in
 flant et q īflatiōē leuāt. Plinius īsup in hīstoriae naturalis vo
 lumine. Brion īngt marina herba lactucae folijs similis rugosa
 veluti p̄bcta sine caule ab īma radice exeūtib9 folijs Nascit ī sco
 pulis maxieq3 testis terra cōprebēsis p̄cipua siccādi ei spissandi
 q3 vis et collectiones oēs ināflmatōesq3 cobibēdi Itz ad micro
 cephalī remedia accedam9. Microcephalon aut. i. parū caput.
 Si est nāle q3 q3 hominē fore: vt plurimū: p̄sagit parua stature:
 tñ nō est curādū. caro. n. corporis īngt erigui vires cōtēnere noli
 Cōsilio pollet cui vi nā negauit. Et papini9. Maior in exiguo
 regnabit corpe virt9: verū si: qd raro accidit: Microcephalō ē
 accidētale puenit ex nō idonea debilissimi sp̄matis dispositiōe in
 gnatiōe p̄ferri in parte cerebri: Siue ex aliquo m̄ricis m̄ris acci
 dētū quo īfantis caput in vtero vegetari nō potuit vel ex quopiaz

inbice Dum infans in vtero mouebat caput pcussioi obnoxius
habens qpp mater Infansqz. lz in maxio fuerit vitae discrimine
tn natura vt solet quoad pot sese adiunatē perinde infans aliquā
do nō perit Neqz mater ipsa. Sed infantis lesum cerebrū rema
net territo similis quasi ptrahctū qd si ex hoc fiat accidēti ab alijs
nato dignosci pot infante. nāqz alicubi depssius qdē erit caput i
directū. At puez ipse venetijs vidi cui? erat ebriz? pater. Idic ne
queo qn in hos inuehctus digrediar q nulla habita in vtero ma
terno quē ipsi generauerūt foetus rōne vxores verberant. Anō
frequēter segtur abortus: ph bachi pīernas: Improba corpa.
vita indigna. vinū modice sumptū vires corpusqz cōfirmat ac ro
borat: In modice statū mētis euertit. Quocūqz tādē pacto catū
fuerit microcephalon. Remedio sunt infra scripta. Prīmū vesca
tur nutrit cibis bonas hūiditates generātib? deīde ifantis mi
crocephalon vngat vnguētis calidis hūidis subtilib? penetrātī
bus 7 lenitiuis. De Megacephalo Et microcephalo. nāqz ra
rissime accidit haec dicta sufficiant. nūc ad alia pcedamus.

De Saphati 7 fauositate caput secundum.

q Quoniam huiusmodi egrotatiōes frontē vt plurimū 7 in
fantis faciē de honestare vident quapropter parētes
maxie tristant. Ideo de ipsis differere nōnulla exco
gitauī. Saphatis Et fauositas nulla alia differētia ni
si scdm magis Et minus inuicē differūt. vtriusqz nāqz huiusmo
di egrotatiōis cā est Lactis corruptio q causat malū sanguinem
psertim flegmate salso pmixtū nīmāqz infantis capiti humidita
tem q nihilominus egrotatiōes Juxta sentētiās Auicēnae Ga
leni Serapionis Aliebatis nostriqz potissimū Sauonarollae.
lz infantis caput Et faciē deformare videant tñ non sunt curāde.
Nam lethiferis ifantem excusant egrotatiōibus 7 eum reddunt
billarē ac iocūdū. Attamē qm omne vt vt aiūt nīmū vtiū in fasti
diū Pre nīmia interdū saphatis Et fauositatis acuitate caput i
fans frequenter diuerit 7 vagit quod accidit quia veller manus
vellamentis inuolutas in libertate easqz ad caput applicare Et

m ij

scalpere Si nimis itaqz eiusmodi egrotationes infantē infestare
vel corripere viderentur 7 precipue fauositas que maior ē in q̄z/
titate Interdū enim inde ab infantis capite ac rota facie pustulla
tis atqz squamaris humor egredit̄ indensitate 7 colore ad mellis
quasi similitudinē vnde fauositas appellat̄ Sequentib⁹ cautellis
7 remedijs deo dante curabitur quo circa prescienda primū est
morbi vel egrotationis causa eaqz satagendū est ante oīa vt abi/
gatur Remota nāqz cā vt plurimū remouet̄ effectus. Cause au/
tē morborū 7 egrotationū : vt plurimū per signa deprehēdunt̄ a
michele nostro in sui operis tractatu primo primūqz capitulo de
medicia insinuat̄. Nos aut̄ ad p̄posita reuertamur An oīa itaqz
nutricis cib⁹ corrigatur Sicut in precedentibus admonuimus
nec vtatur coītu vnde forsaz sequeret̄ impregnatio: que maxime
lac ipsiusqz nutricis appetitū corūpit. Cura principalis eiusmodi
egrotationis sunt quatuor obseruantie: prima est cautella ab hu/
more peccante: Secūda est vt adequatio fiat in corpore ad ea re/
gimen cōuertēdo: que laudabiliū materierū sunt elemēta 7 hoc
est regimen laudabile rerū sex Tertia est occupatio circa id: qd
factū est ab humore peccante In cute Quarta est pharmaceu/
ticis vti Itcirco cōfectio epithymatis ad saphati recentē: que ac/
cidit corporib⁹ teneris fit hoc mō Recipe alchani d mecha. amig/
dalarū amaraz: cū suis cornicib⁹ cōbustarū stercoreis muris ve/
naz celidonte coriandri sicci scorie argenti venarū imetozū cur/
cume aristologie cornicū granatorū merdasengiana confice cum
aceto 7 oleo. ro. 7 line super fricationē Preterea Galen⁹ itcirco
plurimos se hoc linimēto curasse proficet. cartis scilicet cōbustis
cū acetoz distemperatis 7 super locū positis Rursus. Sapha/
tini curans linimētū fit hoc modo Recipe cartaz papiracearum
scilicet cōbustarū calcis loīae argenti viui añ d̄z. j. confice cum
aceto 7 nucū oleo 7 line super fricationē loci cū panno aspero suf/
ficienter vt aut̄ medicine nullū sit impedimētū: capill. leniter: vs/
qz ad capitis cutē icidant̄ 7 atriplicis folia superponant̄: que ne
decidant̄ vitra muniāt̄: mane qz 7 vesp̄ri leuiter mutent̄ Prestat
similiter sepius reiterare: ad minus totiens: quotiens est infans
tergendus que si prodesse videant̄ ad acutiora non procedatur

Sim minus . pedetenti ad ulteriora est procedendum videlicet
Recipe ordeū ex coriatū 7 maluā: que bene lota in aqua clara de
coquāt: qua tepida supina facie infantis caput abluatur Deind
cū mediocriter pannis ad ignē calefactis vel si serena sit estas ad
solem siccat 7 a triplicis folia in cineribus calefacta parūq3 tor
refacta 7 ex cussa 7 nitida denuo superponātur: quod aliquoties
iteratū caulū folia piter torrefacta 7 nitida 7 butiro: vt fieri solet
loro interius linita sequantur . postea edere folia cum filo madi
do ne vratur Instar capitegi sunt suenda pariterq3 torrefacta et
a cineribus ex purgata 7 vincta similiter superponāt que nisi con
ferāt 7 infans Iā sit anniculus sic ad acutiora est procedendum
Recipe ceruse litergiri an. ō3. v. lixiuij ex nucū cineribus vel vi
tiū facti ō3. 3. olei ro. ō3. i. cereae nouae ō3. i. que cū pscripto oleo
liquefiant terrēdaq3 terrant Et cū vitellis duob9 ouoz medio
criter assatoz cōficiantur 7 exinde infantis caput linia7 . Et haec
in eiusmodi egrotatiōes iam puto satis esse nec iccirco egdez ad
acutiora pcedereim. Nex ad acutiora vrgēte si sit cā pcedēdum.
Ad opus pauli bagellardi de infantū egrotationibus capitulo
p̄mo de saphati 7 fauositare q̄rtoq3 q̄nto 7 sexto erit recurrēdū:
vbi inter coeterea vnguētū docet vtile nō modo ad Saphati imo
ad oīa etiā capitis vlcera tinea: allopitiā: lendes: pediculos vlce
ratā scabiē: 7 in reliquas similes egrotatiōes: q̄uis antiquas p
derit. Iccirco insup salubrē nostrū cōsulere folio trigessimonono
7 nostrū viaticū folio quarto: nec nō rasim in capitulo tractatus
quinti de sapha: atq3 idiuisiōnū libro vbi epithima docet ad Sa
phatim recētem in corporibus teneris p̄terea eundē auctorē in li
bro de egritudinib9 iuncturaz capitulo de curis pueroz in pri
ma aetate 7 in sequēti de fauositare: atq3 etiā in eo loco vbi d̄ scia
tica: 7 infectiōe cutis a saphati: 7 faciei pustillis tractat. P̄ter
ea Gulielmū placētīnū de salecero In libri tertij opis de summa
cōseruatiōis: 7 curatiōis caplo octauo de saphati 7 pustillis ru
beis capitis: 7 faciei humidis: 7 rubore faciei cū pustillis siccis
7 pruritu. Insupq3 Iacobū de dūdis aggregatōrē. In sui d̄ ag
gregatiōe opis vbi saphati p̄iātia quecūq3 hicinde ipse collegit
posuit notabilia tractatu q̄nto caplo altero folio. cclvj.

m iij

Ad idem Plinius insuper vlcera In capitibus infantium me-
 ta mire sanari phisef. Magister aut Auicena linimentū docet sa-
 nans saphatim etiā in corporibus duris. v3. Recipe bubei ster-
 coris muris capitū araneaz cōbustaz: colcotar vsti: venaz celi-
 doniae Salis adusti: gallaz sulphuris viui curcumae: litergiri:
 aristologie tubel eris añ. partē vnā cartaz cōbustaz partes duas
 cōfice cū aceto vini albi: 7 oleo añquo: 7 ministra post fricationē
 cū cepa acuta: aut squilla. deinde laua cū aqua vsnē: 7 folioz vlini
 7 radicū maluaruz. Recipe litergiri cadmie vtriufq3: calcis vine
 añ. .ō3. i. cartaz cōbustarū: olibani tartari cōbusti añ. .ō3. 5. Sief
 memite: gallaz cōbustaz añ. .ō3. iiii. argēti viui. .ō3. j. aceti: 7 olei
 mirthi: q̄tum sufficit coque donec acetū sit cōbustū deinde argē-
 tū viuiū sic cōueriēdo cū eis misce: 7 vt cōuenit vttere. Preterea
 vtraq3 edera vlcera manātia sanat. In capitibus p̄sertim puero-
 rum. Unguentū in saphatim: 7 faciei ruborē quasi leprae princi-
 pium. Recipe puluere3 prunaz tritaz salicis: quē vt sit subtilissi-
 mus p pannū lineum cicotricomizabis 7 cū melle vnias instar vn-
 guenti: quo vesperi cū egrotus in cubitū eius facies liniatur ma-
 ne aut cum fursuris decoctione lauetur euestigioq3 cum vnguen-
 to citrino facies liniat dicitur aut citrinū. nā in citri pomo cū quo
 quitur qd sic fit. Recipe boracis. .ō3. ij. cāphore. .ō3. j. coralli al-
 bi .ō3. sesq. Amidi cristalli subtilissime pnluerizati: antali: dentali
 vmblici marini: olibani: albi nitri añ. .ō3. iij. marmoris albi. .ō3. ij.
 amēti dulcis. .ō3. j. spume vitri i fornace deduci. .ō3. j. gerse serpē-
 tarie. .ō3. i. cerusae cōis. .ō3. vj. Fit aut hoc modo terre dragātos
 7 vmblicos marinos in mortario simul cū pistello ferreo: 7 p sub-
 tilissimū pannū cribrent. Deinde Recipe arūgiae recētis porci
 ne albissime. .ō3. j. sepi caprini: vel pēdini. .ō3. j. arūgie siue ad-
 pis galinaceae. .ō3. i. cōfice sic. Caldariū aqua plenū bulliat sup
 ignem: 7 cacabus cū arūgia pēdeat in caldario in ipsa aqua. ad
 hoc vt ex ipsius aque calore: arūgia liquefiat que liquefacta p pā-
 num nīdū collet. In pelui: 7 pulueres imponāt. pter cāphorae
 7 boracis: hoc facto In vno pomo citreo siue duobus imponan-
 tur: 7 sup prunas vel accēsūm ponissimū cinerē sinātur donec bul-
 liāt 7 cū bullire ceperint In pelui denuo ponātur sup prunas cū

spatula semper agitando: tunc imponat pulvis caphore et boracis
quod quidem cum bene mixti et coagulati fuerint unguentum est factum quod
pe quod propterea pulchram reddit faciem. Leptigies destruit nigredinem
ex sole inunctum tollit pustillas falsi flegmatis e facie. Et a quouis
corporis loco expellit cicatrices leprosa faciei attenuat. Et mul-
tum proderit. Si frequenter inde liniat ad ruborem oculorumque puri-
tatem mire valet. Quiusmodi quoque studiosum. Idcirco legat. Sua-
deo Antonij guainerij opus egregium. Et libellum nostrum quod saluti-
fer appellat. Petrus denique de argellata notabile cudit capitu-
lum de aquositate quam in capitibus puerorum repperit. Insuper sui opis
dica septuagesima quod idcirco consulere puto pariter salutifera. Gu-
lielmusque placetinus de saleceto in libro de chirurgia capitulum
alterum cudit de crusta vel scabie in capite puerorum et fronte quod lactant
et dicit lactutius a laicis. In scabiem autem cutis capitis. Recipe yso-
pus tritum quo cum olei modico et aceto mixto. Infantis sepe caput
ungat. Ad idem acetum acerrimum quod igneae prunae frequen-
ti magis quam habundanti bulliat impositione ex eoque frequenter infantis
caput abluatur. plurimum valet.

De epilepsia Et morbo lunatico tertium caput.

e Epilepsia nihil aliud est nisi oppressio viarum morus et sensus
in cerebro epilepsia a frigiditate vel nimia humiditate si-
ue utraque potissimum causa in ventriculis cerebri generatur
appoplepsia redens. Vnde dicitur solet epilepsia magna esse ap-
oplepsia parua quod infantem reddit ac immobilem. Et insensatum. Epilepsia
dicitur ab epi super et λαμβανω capio habet superius partem id est cerebri caprio
quod reliqua membra hebetant. Cum caput dolet cetera membra languent ada-
giu est antiquum. Si quidem cerebrum est tanquam corporis Rex sedens
in celsitudine priorum sui exterius moenibus signis speculis valuis
columnis. Et reliquis idoneis ornamentis quam speciosissime insigniti.
Cerebri diminutiuum est cerebellum. Unde vulgare vocabu-
lum est deriuatum diciturque quasi cere lubrum sicut candelabrum
Et alia similia nomina. Sed euphoniae gratia cerebrum dicitur
a cera nostro vocabulo et λαμβανω capio quasi ceram capiens.
Unde est sumpta metaphora. Nam quemadmodum ex cubi-
culis cereis prodeunt reddeuntque apes In aluearia. Ita ex

m iij

cubiculis cerebri prodeunt reddeuntque cogitationes In animalia
cerebrum quidem habentia. aliam nihilominus grammatici cerebri
volunt derivatorem. ceterum hec In hoc nostro genialis humaneque
historie ope exposito quippe que rei naturalitate in se continet ma-
gis quadrat: ea autem cubacula: cerebri ventres vocavit antiquitas
In quibus visa concipiuntur Illic mentis pincerne phantasia memo-
ria imaginatio spiritusque multiplices continentur: licet non nulli ima-
ginationes putent in pectore fieri. Nulli animalium tamen cerebri cor-
porature scilicet habita ratione: natura tribuit quantum homini quod
ab exterioribus quidem nocumens arce ossea munitissimum pepigit
ne suum faciliter opus corrueret. est. enim datis armis offensilibus
imo potissimum defensilibus ad quemque conservandum natura solici-
ta. hinc est quod allegorice: in fabulis ut puto hippocentaurum a capro cen-
tauro: qui ab epilepsia pueri a parentibus relictum curavit doctum
tradere medicinam Sic ab eo principio: natura rerum ordinem dispo-
nente Ipsa medicina: nature utique ministra successiue in plures au-
ctores sumpto ab epilepsia strate gemate militavit. Siquidem hic
morb? Interdum fulminis ictu causatur propter timorem: quem scien-
dum est: ante natiuitatem Infantem posse adoriri Itaque huius egro-
tationis sunt species due: prima et peior est: que in utero est fetum
aggressa. Dupliciter autem ut plurimum solet aggredi: vel horribilis
strepitus cum quippe que pulla pariter oua corrumpit: vel si luna
matrice concipiente fuerit in piscium signo: et hec raro vel nunquam po-
tissimum est curabilis namque partes maximam aduersum se intra se hausit
naturalitatis Epilepsie extra uterum maternum future Albertus ale-
manus signum ponit quando videlicet os longe preminet et est rotun-
dum cum spissitudine labiorum et aliquotulum reuertum ac si sit repandum
in labij extremitate in mundum stultum voracem et forte epilepticum
futurum ostendit. hoc enim plato porco attribuit. Morbum comitalem
deprehendit capri cornu vel ceruini viti nidor. Danus leporis sa-
le custodiri pulmones cum thuris terna parte per dies triginta. Preterea
comitalem morbum deprehendunt omnia que Jacobus de dundis
patavinus aggregator posuit insui de aggregatione operis folio
xliij In epigramate excitantia et inducentia epilepsiam que deinde
epilepsiaz quidem sanatio subsequuntur folijs. xliiij. ac sequentibus

duobus ad que In epilepsiā studiosum remitto. hec egrotatio in
terdū dei gratia suapte etatis regionis vel aeris q̄litas mutatioe
aut aliquo subito in oprinato accedenti euanesceat quod vt expedi
tius fiat nutricis dietetica p̄fert regularis obseruatio Juxta pau
li bagellardi p̄cepta In secūdo capitulo d̄ epilenia dica septia
Sicq3 deo dāte duo bona sequētur primū q̄ nutricis lactis cor
ruptio abiget 7 eius caput 7 corpus purgabūt Itaq3 ab omni
bus se caueat cibus flegma grauanti⁹. aliter bonū erit: q̄ ifans
curabit: quippe nō debet nisi tātū lactari: q̄tū potest digerere
potiusq3 parū minus: q̄ magis modo ne alimēti nimis penuria
debilitetur: quod quidē absq3 admonitiōe nostra a p̄ita nutrice
pōt obseruari 7 liniant ifantis nares cū ole is calidis 7 rutā odo
ret 7 ad ipsius collūz pendeat sinaralgdus Corallusq3 virtutez
ocultrā habet In epilenia. Quocirca Orpheus 7 Archellaus.
Comitialē morbū sanari cibo e carne feræ occisæ eodem ferro
quo homo interierit sunt p̄fessi.

C P̄terea vulpis occisæ cerebrū ellixū cum nutricis lacte fin
cero Infranti frequēter mīstratū eum ab epilepsia p̄petuo libera
bit. Item agni cruor pariter p̄derit cū lacte datus. Item vngu
la asinina adusta equinaq3 si terrat Et in potu ministretur cū ace
to ex vngula quoq3 aromatica inuat Si suffumiget epileptic⁹ 7
si ceciderit excitet. P̄terea recipe succi sgllae p̄dieq3 coque
piperis pone q̄tū est medietas penidie 7 infanti q̄ comodius
potest ministra. **A**d idem Recipe sticados parē vnā Sisele
os partes duas Sparane partē mediā gingiberis piperisq3 añ
partes sex Squillae assatæ partē mediā fiant in pulcrē 7 amig
dalis ad pondus oīum cū melle cōfice vel penidijs 7 cūz sacaro
seu zucaro misce. Infantibusq3 cum alpbilla In stomaticon for
ma dabis. Vnguētum qđ sup stomacū: vētrēq3 linitū: stomacūz
purgat: appetitūz cōfortat: caput alleniāt: 7 oculos clarificat. re
cipe apij. ὄz. iij. Succī solioz rubi. ὄz. vii. Mercurialis. ὄz. iij.
hec simul cōfice: 7 vētrē vnge. P̄terea iccirco huiusmodi ma
gis valet vnguētū. Recipe euforbij. ὄz. j. cere noue. ὄz. sesqui.
olei oliuæ: q̄tū sufficit: q̄ sine flāma fac simul bullire: 7 huius
modi vnguēto tepido lineatim liniatur puer a collo ad cullum.

Item vngatur frons ac tempora cum dialthea. Sunt qui dicant psal-
mum benedixisti domine terram tuam usque ad exaltas caput meum. In lilijs
folijs scriptum cum quibusdam characteribus que in libro nostro quod pri-
tiosius dicitur continent folio centesimo trigesimo primo: et circa pa-
rietur caput cum credulitate ne folia decidant ligatum ideo mire va-
lere. Galenus autem valde peoniam laudat. Dicens peonia Si col-
lo hominis suspenderit vel pueri ab epilepsia adiuvatur. proficiturque se vi-
disse octo annorum puerum non patientem hunc morbum nihilominus ad col-
lum ei peonia erat suspensa que cum a collo cecidisset Illico epilep-
sia fuit oppressa et cum peonia denuo fuisset apposita tertio die fuit
liberatus. efficacius medicamentum est Si epileptico balbutienti ad su-
gendum apta: cum nutritis lacte peonie grana ministrantur et ad eius
collum coagulum pedeat leporinum. Item apud vana data ut eam glutiat
ex empto aculeo iuvat luna crescente una: decrescere: altera. Joan-
nes preterea damascenus: oleum docet paralyticis epilepticis appo-
plicitisque iuvantur: cuius quidem propositio In libro est nostro saluti-
fero continetur: folio quartodecimo. Iuvant insuper sternutationes in li-
bello illo declarate folio sequenti et medicine in salubri nostro folio
quingagesimo tertio. ideo prestant preterea phisic? perrus de
argellata: notabile ut superius dictum est cudit capitulum de aquosi-
tate que reperitur in capitibus puerorum et Perrus de tussignano
super nono almansoris tractatum de epilepsia scripsit exquisitum.
Item Rasis in tractatu nono et in divisionum libro nec non in libro
de egritudinibus iuncturarum capitula cudit salutifera de epi-
lepsia puerorum quocirca frugaliter prima in volumine paderarum nec
non capitulum quinto folio sexto continentur Avicenna preterea in sui ad-
mirandi voluminis folijs centesimo quingagesimo tertio quarto et
quinto: capitulis octavo nono decimo et undecimo scribit de epi-
lepsia de quibus signis specietum eius: De causis moventibus epilepsiam ac
de cura nec non folio tricentesimo nonagesimo tertio ubi inter cetera
perfectionem docet plurimorum iuvamentorum valentem in infantium egrotatio-
nes et epilepsiam et Michael sanonarolla folijs septuagesimo octavo
et nonnullis sequentibus Ergo autem senensis consilium dat utique proueh-
eris in epilepsiam folijs nono et sequenti. Interea quo te ore ideo al-
legit Antoni guaineri vir vigilantissime: quod rebus huiusmodi omni ex pre-

tā exq̄site es executus: vt nihil sup̄ia Cōposuisti. **M**acte vir mi-
 ro cū ordine de capitis egroratiōib⁹ opus amplissimū. In quo
 tractatū septimū scripsisti de epilepsia nouē In se capitula conti-
 nentē: quoz qdē p̄mū est de epilepsie q̄ditate: ac decāis ei⁹ qui
 busq; fiat in locis. Secūdū de epilepsiae signis demonstratiuis.
 terciū de epilepsiae signis p̄nosticis. q̄rtū de cura paroxysmi epi-
 lepsiae. q̄ntū de sex rez nō nālīū in cura epilepsiae obseruādo re-
 gimine. sextū de modo materiē epilepsiae digerēdi: et euacuandi
 septimū q̄ radicitus epilepsiā curabilem extirpent. octauū de ap-
 propriatis q̄ i cura epilepsiae ab extra applicent. nonū et vltimū
 de cura epilepsiae q̄ p̄ alioz mēbroz comunitatē causat. Itē in
 viatico n̄ro capitulum iccirco cōtinet carta duodecim cuius p̄nci-
 piū ē. passionē q̄ subito boies cadūt. Antiq̄ pessimū morbū vo-
 cauerūt. **V**ulgus autē dicit iram dei. **G**ulielm⁹ placēt⁹ de sali-
 ceto i ei⁹ opis de sūma p̄seruatōis et curatōis libri p̄mi folio. cxi.
 capitulu. xv. notabile cūdit de epilepsia. Interea sciēdū ē luna-
 ticū caducū spaticū iter se admodū differre. **M**az spatic⁹ is est q̄
 maligno quasi spirītu correp⁹ alicubi neq̄ cōsistere. Sed sedu-
 lo salēti quasi similis mouet. **C**aduc⁹ est q̄ morbo gravis cōtine-
 re nō se pōt qn cadat. **L**unatic⁹ is ē q̄ qbusdā lune hitibus vexat⁹
 ab insania. **G**aspar fert mirrā thus **B**aldassar **M**elchior aurū
Haec tria qui secū portarūt nomina regum.
Soluitur a morbo domini pietate caduco
Stella magos ducens tres ad cunabula cristi
Aurū thus mirrā: qui mistica dona dederūt.
Expellit morbū domini pietate caducum.
C Probatissimū insup in morbū caducū est. vj. **R**ecipe splenē
 pulli equae. **R**adicē peoniae añ. q̄b⁹ puluerizatis **E**t mixtis sū-
 matur. ḡz. i. cū. ḡz. iij. succi policoniae **E**t cū optimo vino cretēsi
 ieiunio stōaco ḡf. **E**t h̄ fiat viij vicib⁹ vlt⁹ plus si oportuerit **E**t ḡo-
 dante sanabit. **I**tē addat i dicta medicia aliq̄tulū thuris **E**t mir-
 rac electae et de limatura boni auri ad pōdus vnius denarij. **I**tē
 si oportuerit addatur corui cor puluerizatum. **P**reterea quan-
 do p̄sbit̄er ad missam dicit pater noster. **D**ic simul in aur̄ patie-
 tis aiūt iuuare. **P**reterea p̄batum dicūt in morbum caducum.

m vj

Scribere verba: et ad collum ligare patiens que infra scripto nostro maximo libro continentur.

Et Preterea Gaspar te prehendat Baldassar te liget
Melchior te liberet. Sequitur circulus qui ad collum quoque la-
tus mire valet qui in libro nostro maximo continetur folio. cxlvij.

Et Domine pater pietissime Iesu christe dulcissime spes mea de-
tissime quies trinitas: et vnica adiuna famulum: vel famulam tuam. n. creator be-
loy. esto queso memor mei. Domus refugij locus auxilij. Inter
fluctus seculi ne demergar subueni. Deus fortis quies. Rex sumus tri-
nus: et vnus: libera me famulum tuum ab hostibus et malignis spiritibus:
ab igne: et aquarum gurgitibus a febrium stridoribus ab armorum vul-
neribus: a totius fragoribus a fulminum ictibus a spirituum malignorum a be-
stiarum dentibus a venenosis dapibus: ab omnibus beneficiis: et incanta-
tionibus ab omnibus inimicis meis visibilibus: et invisibilibus: ab omni expu-
gnatione corporis Et anime meae ab omni peccatatione ab omni peste et cla-
de Et a caduco morbo a cunctis doloribus a subitanea et inuisa
morte ac ab omni malo. Amen. Hec dei nomina sunt mihi remedium
omne malum Hel Helii Heloy Helion Saba-
orib Icyge Adenay Emmanuel atque omnia alia arcana
dei nomina haec oratio a patiente cum magistro dicta cum deuotione iuuat
in morbum caducum modo ne patiens ceciderit in templo in aqua nec
in igne. Ad idem Recipe Secur lupinum quod adeo in igne combure ut
in puluere redigatur Et eiusdem pulueris parziminente morbi cadu-
duci passione patiens os cum aqua infundatur. Ad idem Recipe apes
vnam vinam Et exime ei aculeum Et luna crescente da caduco itegra
glutiedam: alteram simili luna decrescete Ites ybena collecta cum

fit sol in ariete Et cū vno peonie grano iūcta vni^o ani caducos li-
berat a malo morbo. Alibi sic repperi. v3. vvena collecta cū sol
fit in signo virginis vel arietis cū grano iūcta peoniae vni^o anni
caducos liberat In quodā interea veteri codice sic repperi. v3.
T Salubres res infra scriptae sunt ad succurēdum pueris patiē-
tibus malū turpem sancti georgij. Recipe castoreū Et stranudel-
lam pro tenēdo et odorādo virtutē ei⁹ q̄ plurimū pdest. Ad idē
valet ruta Et salvia frequēter odorata. Itē si in oleo castorei po-
nantur ruta et salvia et ibi parz bulliāt valde inuabūt. Si cum hu-
iusmodi oleo liniat nuca patiētis atq3 si ex ruta ipsa Et salvia fri-
centur brachia ac tibiae patientis trahēdo fricationē semp deor-
sum: nūq3 sursum. Amplius ad h̄ tyriaca valet tenēdo ipsam ad-
pulsus et comedēdo. Itē si peoniae radix teneatur sub dentibus
a patiēte et ad dorsum est remedium inuatiuū. In morbū cadu-
cum pro infantibus. Recipe euforbij. ḡ3. i. cere noue q̄tū suffi-
cit olei oliuae. ḡ3. ij. et fac simul bullire sine flāma et sepius infan-
tis unge filum dorsū. rursus in morbū caducū. Rade ex noue3
argenteis ānullis cū quibus sponfate fuerint nouē virgines parz
argenti ex quolibet de inde collige et simul misce totā illā rasuraz
atq3 insuper adde tantū argenti: cū q̄to possit annulus fieri qui
tā latus fiat q̄ bec possit noīa circūscribi. v3.

quo facto fac supra dicere missas nouē
quib⁹ expletis dic patienti cu3 ceciderit leuate suso tribus vici-
bus p̄usq3 eius digitū ponas i anullo qui si forsz excideret In
mediate eius iterū digitū impone et custodiat ne annulū amittat
quod nisi fiat liberabit **T** Ad idem sic inueni. v3. i die sacri Jo-
ānis an̄ solis ortū vade ad pullegiollū herbaz quā collige ante so-
lis ortū postea serua ipsaz vsq3 ad vigiliā natiuitatis domini: po-
stea fac supra dicere missas natiuitatis: que noctu dicūtur. postea
ipsaz herbā extirpa et vtere cū oportuerit: applicādo. v3. eaz ad-
nasus eius qui ceciderit adeo vt caduc⁹ ipsā odorēt: et statim surget
cū sinceritate Itē cū patiēs ceciderit dic ei i dextra aure ter ver-
ba Infra scripta. v3. habraā: et cetera vt supra. Itē versus et ora-
tiones cū credulitate ac deuotione dicant que continētur In cau-
tellis et infantis obseruationib⁹. v3. Crux tibi sacra salus Crux

est quā semper adoro ¶ Ad idē Recipe radicē herbe que vo-
cat̃ peonia quā pone patienti super pectus ad carnē nudā ⁊ q̃
primū surget Radix aut̃ huiusmodi habet hāc virtutē vsq̃ ad ān-
nos quiq̃ post aut̃ quinquēniū ⁊ sic delustro In lustrū debet
mutari Rursus Recipe auem cuculū dum ad huc viuit ⁊ pone ī
In vno vase seu pignata terrea noua. postea bene cohoperias
ne possit euolare de inde impasta os cū argilla noua ne possit re-
spirare. postea sic pone ī furno calido ⁊ sic dimitte donec auis ap-
ta sit ad puluerizandū ⁊ de illo puluere des patienti in omnibus
cibis donec totā comederit ⁊ liberabit. Leporis cor recens col-
lo suspensuz subuenit caduco. Apri vel verris testiculi cuz vino
bibini caducos sanāt Ur̃i fel caducos liberat. Idē facit eque lac
epotū Idēq̃ fit arietis liquor seu iecore distillato vulturis iecur
cū sanguine triū p̃ duos vel tres dies caducos liberat. Gali te-
sticuli cū vino epori caducos liberāt. Sed abstineant se p̃ decem
dies a vino Siccent ⁊ bene ad opus seruētur cuz anseris adipe
Lupi cor coque ⁊ da ieiuno ī die solis vel veneris lunatico come-
dendū. Smaragdus latus aduersat morbo caduco. Idem fac̃
corallus rubeus. Comitali interea morbo vomitus est necessari-
us. Coturnices aues sunt aduene terrestres Idot̃ q̃ sublimē
has nūc vulgus qualeas appellat: qbus ueneni semē gratissimū
est cibus: quā ob cām eas dānauere mēsa: Simulq̃ p̃ comi-
talem morbū. Magna vertigo visuz caducorū obuertit ita q̃ n̄
vident patentibus oculis. Extat moneta argētea que dicit̃ sancti
aluuifj que cū cadit caducus in ipsi⁹ manu detur virtutes habet
eum a tali morbo liberādi estq̃ amplitudinis vnius marcelli ve-
neri In qua nomē ē p̃ sculpturā scriptū Ludouici Regis ab vno
latere ab altero aut̃ nomē Iulij Turoni cū qbusdam insignibus
¶ Preterea in veteri quodam codice sic inueni. v3. In iraz dei
magnam: ⁊ lunaticos. Recipe buglosam siue linguā boninam:
mellissam siue naranzatam boraginē: ⁊ Rosmarinū añ in con-
uenienti q̃titate: ⁊ omnes istas herbas fac bullire in bono vino:
quod exp̃ssum. v3. ab istis herbis turbato ad bibendum detur
per dies triginta cōtinuos. Ita q̃ non bibat aliud vinum in vno

autem illo crocus imponatur: vt bene coloretur. **C**ontra demētias
edat patiens flores rosmarini atq; rosmarino vta in cibis. **A**m
plius. **R**ecipe auri fini de ducato: thuris albi: 7 electi: mirre. añ
grana nouē. **D**einde **R**ecipe tot caulium semina quor annos vo
lueris ne cadat creatura: quam in vtero habet mulier grauida: q̄
omnia cum mellis modico incorporabis. **H**aec sic repperta ad
babundantem posui cautellam. **N**unc ad sequentia puertamur.

De egrotatione: que puerorum mater appellatur: 7 infantie
soda peculiari caput quartum.

Egrotatio que puerorum mater appellatur: **I**nfan/
tem interdum aggredit. **I**n prima aetate: 7 signum
eius est timor. **I**n somno multus ploratus: 7 vigiliae
lacrimosae. **P**roterea calor auget: 7 ab infantis ore
egreditur odor foetidus. **H**uius egrotationis causa: lactatio est
plusq̄ lactens possit digerere. **C**ura eius est lactis correctio. **E**t
precipua medicina **T**iriaca magna. **C**um sincero lacte data: vt
in salubri libro nostro carta quinquagesima tertia declaratur.

Proterea **R**ecipe diamusci: diaplirisq; añ. semuncias: quas
tripartitam quidem: 7 peculiari: 7 salubri lacte distemperatam:
eque infans summat in triduo.

In infantis autem **S**odam **R**ecipe gariosolorum: gingibe/
ris: nucis muscatae: Spicae nardi: galangae. **E**t cubebe añ. 63.
vj. que in mortario contundantur: 7 simul misceantur. **E**t lineo
tenui nitido saculo imponantur. **E**t cum oportuerit tepidus ad
patientis caput applicetur. **E**t ne decidat vitta muniatur. **A**d idē
Recipe frumentum apuliae: quod optime contusum. **I**n oleo
rosaceo misce: quo tepido infantis caput leniter vngatur: 7 frons
ac tempora cum dialthea. **C**ontra ardores capitis infantis. **E**ucur
bitae fatiuae exterior superficies tenuissima eiusdem folijs super
positis bene iuuat. **S**ed iccirco primum diligenter est aduertē
dum. **N**am si egrotatio esset ex causa frigida: nocumentū perin
de magnum sequeretur.

De palpebrarū: et oculoꝝ naturalitatibus: et peculiaribꝫ eoꝝ
rūdem egrotatiōibꝫ infantis: et balburiētis caput. quintū.

¶ Videndi rōne: de qꝫ cernēdi nā varias fuisse phorūꝝ
opiniones cōpio. Stoici cās esse vidēdi dixerūt radio
rum ex oculis In ea q̄ videri queūt emissionē aerisqꝫ
simul intentionē Epicurus effluere semp ex oibꝫ cor
poribus Simulacra quedā corpoꝝ ipsoꝝ eaqꝫ sese in oculos ī
ferre: atqꝫ ita fieri vidēdi sensūꝝ putauit. Plato genus quoddā
ignis: lucisqꝫ de oculis exire existimauit: quod cōiunctū cōtinua
tūqꝫ vel cum luce solis vel cū alterius ignis lumine sua vi et exter
na nixū efficeret vt quecunqꝫ offenderit lustraueritqꝫ cernamꝫ.
Aristoteles. Nullū mēbrū Inquit est in corpe frigidū: et humi
dum: nisi tm̄ cerebrū: et oculus: quo circa in libris ipsūꝝ suis plu
rima est legere: argutissime disputasse. Cōstātinꝫ ex septe inquit
mēbranis oculus cōstat In oculis adeo vis est speculi: vt tā par
ua pupilla totā hoīs reddat imaginē quocirca inqt Albertꝫ ale
manꝫ. v3. In ossibꝫ orbitaꝝ oculi cōcauaz est cōpositio oculi ad
qꝫ pcedit ab interiori parte capitis virtꝫ visua iter duos neruos
cōcauos cū aut virtꝫ neruoꝝ: et paniculi cerebri q̄ sociātur eis de
scēdunt ad orbitā dillataꝝ extremitas viriusqꝫ ipsoꝝ: et replef:
et ampliā eo q̄ cōprehēdere pōt humores: q̄ sunt ī pupilla quo
rum mediꝫ est humor: q̄ vocat glatialis. dī aut glatialis eo q̄ est
clarus sicut glacies: et est figure rotūde. nisi q̄ cōpressus ē ab ite
riori pte vt sit ibi plane aliquātulū supficiēi vt frequēter recipiat
formas visivas. In iteriori pte glatialis est aliꝫ humor filis albu
gini oui et noiā albugineꝫ: positꝫ aut est anteriꝫ ī oculo qꝫ ibi cō
gruit et coeterea. Ampliꝫ extremitas nerui q̄ vocat obticꝫ seu vi
siuus pphendit et claudit vitreū posteriꝫ Et glatiale anteriꝫ vsqꝫ
ad terminum q̄ est inter glatiale Et albugineum ad quem per
uenit vitreus humor oculi qui est apud tellam que dicitur aranea
sue retbe que comprehendit eum sicut rete araneae compreen
dit venationem Et ideo vocatur aranea tunica Et alio nomine
dicitur retina Ex istius autē extremitate nascitur tella quedam
alta glatialis que distinguitur inter secūdinam et humorē albugi
neum vt inter subtile Et spissū sit aliquid: separans ne subtile

Ledatur a spisso: et ne adueniat ei nocumētū de facili: ab interior
parte ipsius penetrans ad ipsum a retina: et secūda: et haec vo
catur a quibusdā sectio tunicae glarialis: et haec tella ē subtilis: quā
si esset spissa stans ante glariam impediret lumē ad ipsum veniēs
Extrimitas autē eiusdem paniculi subtilis implet: ac textitur ex ve
nis sicut secūda. **P**osterius quā ipsa facit penetrare nutrimen
tum: nō tñ oēs eius partes sunt ppter nutrimentū vtilitatē. **S**ed po
sterius tñ a quibusdā vocat secūda. **I**llud autē: quod de ipsa pran
sit vsq; ad anteriora inspissat: et ingrossat: et habet colorē celestē
inter albedinē: et nigredinē mediū: vt cōgreget visum: et nō pmit
tat ipsum spargi: q; sparsus visus est debilis. **S**icut oīs virtus q
in multa diuidit. **H**equidem in q; in loco vigiliacitus: **M**ente p
fecto in altum abditat: atq; in se se recepta. cū iccirco plurima me
cū aiaduēterē: vebemēt er nature vim sum admiratus: que in fe
mineo vtero: et quod admirabilius est. **I**n ouo minūto tot: ac tam
mirāda pficiat. vbi nam queso: et quo in angulo est ipsius nature
sedes que interius mēbra ita cōponat. **D**iuinū aeternum sta
tutum in cōprehensibile: o cum sūma sapiētia omnipotētiā. veri
ssime illud dictū est. **D**e finito ad infinitū nullā esse pportionez.
Nos hominūculi stolidi. **D**e hijs porissimū loquor q in quadran
gulis magno nugaz miraculo altercant. **S**upra celestia credim⁹
intelligere: q sibi ipsis finxerūt publicae cōcionant. **D**e dei rōne
quā theologiā vocāt vasta clamorū ambitioē tāq; de materialib⁹
rebus differunt cum ea que inter manus versant cōphendere
nequeāt **S**atagāt qzū vel it: tñ cū ad id metae pueniūt quā hūa
na cōditio trāsire nō parit. **I**bi cū sistentibus qdam veluti cabos
et vt aiunt **I**udicioz dei abyssus tāq; multa obuiam sit ppterea
minus inepte facere mihi vident q que intellectū nostrū excellūt
ab illis ipsum excelli volūtati se diuināe conformātes aequo aīo
patiunt. **M**itte recte inqt **E**ato arcana dei que interdū vt puto
cogitans **M**arcus **T**ullius **F**acilius se posse dicere quod nō sit qz
quod sit phtebat. vnde **L**actātius pbi inqt quod sūmū fuit humane sa
pientiae sunt assecuti vt itelligerēt qd nō sit. **I**llud assequi neque
rūt vt dicere scirēt qd sit. **C**icero. vrinā tam facile vera iueniē pos
sem inqt qz falsa cōuenire. eadem mecū haec reputās quo pacto

fieri queat nō oīo Intelligens. coetex oīo fieri diffiniens vt crea-
turarū creator ⁊ ipsi⁹ nature mōdiq; fabricator spiritalr scilicet
vbiq; p̄sens est Rōnale igitur aīal homo De alijs nūc ab re est
loq; q̄tū libet auio ⁊ ceco loco secret⁹ quecūq; agit ante ocu-
los iudicis cūcta cernētis. De ijs aut̄ hactenus nūc ad p̄posita
reuertamur. Palpebrarū albertus inqt pilli creati sunt vt p̄ eos
incidētia in oculū excludant ⁊ q̄b descēdit ad oculos ex capite. ni-
gri aut̄ scdm plurimū facti sunt vt p̄portionatū faciāt lumen sua
nigredine. In ipsis aut̄ est q̄ddam simile paniculo q̄b accedit se-
cūdm aliqd ad duritiē cartilaginis Et h̄ ideo fit vt firmitus stet
sup oculos Et nō cadat ab eis p̄pter infirmitatē istius paniculi
Et ideo vt lacertus aperiēs oculū habeat substētaculum loco cu-
iusdam ossis Et per h̄ bona fiat motio que mouet oculū. Pri-
mus aut̄ oculi cohoprorū sunt palpebrae Et deide secundū co-
hoprorū est tunica q̄ fit ex interiori pelle Et postea adeps ocu-
li ⁊ postea id q̄b fit ex lacerto ⁊ postea sunt aliae tunice p̄ ordinē.
Inferior aut̄ palpebra nō h̄ lacertū in hoīe ⁊ quadrupedibus
generātib⁹ sibi similia. S; aues cohoperiūt oculos quadam pel-
licula que mouet ex inferiori palpebra. Palpebrarū tumefactio
⁊ clausura Infantibus vt plurimū accidit ex medicinis stipticis
quas mulieres ponūt sup infantium capita quēadmodū est al-
chana ⁊ similia Aliquādo ē accidit ex influxu materie calide vel
frigide. Quīus aut̄ egrotatiōis cura est. Si fit p̄sertim rubor in
facie ⁊ calor in fronte vt recipiat memithae succ⁹ ⁊ foliorū rosma-
rini añ. ḡ. 3. croci ⁊ mirae. ḡ. i. puluerizāda puluerizent: ⁊ cū
sincero mulieris lacte cōficiātur: ⁊ infantis clausis oculis in pan-
no lineo supponantur quotidie renouando donec oculi recludā-
tur. Si vero in palpebris non fuerit calor: neq; rubedo. Recipe
mirrā: crocū: aloem Et folia rosmarini: que cum vino albo: ⁊ cla-
ro Sinceroq; cōficiantur Et clausis oculis supponantur. In in-
fantis Irē lippitudines: ouū infuso candido butiro recenti valet
sine sale. Discis biricij sel valet ad vngendum oculos vbi est al-
bugo. Quocirca medicine maximus assertor Auicena: Pluri-
ma intractatu disputat de palpebris: nec nō ipsius pedissequus i-
ntractatu de passiōib⁹ palpebrarū Sauonarolla folio nonagesimo

quarto: et sequentibus: nec non in libro de egrotationibus iunctu-
rarum Rasis capitulo de morbis oculorum in pueris. Ideter-
ea Paulus bagellardus. In opere de egritudinibus capitulo de
egrotationibus puerorum oculorum infantis carta nona: et salubris liber
noster in capitulo simili: carta autem quinquagesima tertio: et sequen-
ti bususmodi medicinas insinuat. Saleor interea. Bene pillos ha-
bent inquit in modum valli: quas a palpitando palpebras nuncupa-
uit Lucretius Brachia: palpebreque cadunt poplitesque cubanti: et
in ijs hominum mores physiologi deprehenderunt. Nam cum sepe pal-
pitant timidum ostendunt. Cum vero non: audaciam indicant. Oculi
ab occultando nominati: Latent enim sub cilijs: et genarumque or-
bes diuersi coloris habent pupillam. Qui duarum pupillarum sunt
eos omnia oculis effascinare plinius refert. Lucretius: et lacera-
to oculo: circum si pupilla mansit Incolumis cernendi inarta potestas
strabones ij sunt: quorum oculi sunt de prauati. per quorum oculi cel-
leres. huc illucque vertuntur. Ecij oculi quasi celij. id est. cianci coloris
a veteribus dicti sunt et ij quoque flauii appellantur quales minerue
fuisse cecinit Poeta Luciosos nonne vocat: qui ad lucernam non
vident. Niope vero qui minutius cernunt grece dicuntur: luscio
eorum est vitium qui clarius vesperi: quam meridie cernunt: ut ait festus
Luscus herbertioris visus et defocus vocatur. Martialis hinc
defocus et hinc lippus: ab oculo oculus oculatus et oculo. las
verbum nascitur. ab oculo Ocellatus oculorum anguli alio vocabulo
irqui siue irculi De vitij corporis ait Seruius dicti sunt. unde
virgilius Transuersa tuentibus irquis. solet libido oculos variare
Iratillos pueros dicimus: qui primo virilitatem suam expiunt. Iuue-
nalis. oculosque in fine tremantes. Rascus philolphus ad marium filium
Siquis te natus gradior abit. Bladii quod sagax: oculos attente tremen-
tes. Glacto potare aut perferunt receter natoque ad foliorum similitudi-
nem in arbore pullulanti que primum subalbidi quod est sunt co-
loris deinde accedere etate virescunt oculos naturae ebdoma-
da. Sciendum est aliter esse in colore. porro propter foetus ali-
mentum In utero et aeris inaccessibilitatem postea in lacteum Li-
quorem conuerso menstruo: Siquidem mutato cibo et aperto ae-
re diuersificari. Oculorum tortuositas siue strabositas. Infanti

accidit diuersimode. Namq̃ interdū oculi sunt vsus angulos In
terdū lacrimalia vsus cōtorzi. pro remedioꝝ aut̃ iccirco differren
tijs Siue vsus angulos siue vsus lacrimalia cōtorzoꝝ oculoꝝ
ne alienā mibi laudē ascribā Paulū antescrptū. In ei⁹ opuscu
li capto de egrotatiōib⁹ oculoꝝ carta decima duco cōsulēdum.
Quocirca insup danda est opera Ut priusq̃ eiusmodi egrotatio
inualecat p̃indeq̃ curē repugnet diligētia perq̃ solers adhibeat
Principijs obsta Sero medicina paratur.

Lū mala p longas cōualuere moras.

Aut Sulmonēsis. Iccirco sūmus naturae Substantator auice
na folio cētesio sexagesimo sexto opez p̃stabit salutiferā vbi adeo
De strabositate tractat exquisitē Ut alioꝝ medicoꝝ medicina
rūq̃ inq̃sitiō supflua videat. virūz nihilomin⁹ memoria dignum
Petru de argellata hic nequeo subtricare appē q nobile cudit ca
pitulū De oculoꝝ strabositate: q duo vel reliqs ōmissis in infan
tiū strabositatē sufficiēt habūdāter Sauonarolla aut̃ Sic iqt de
obtralmia. v3. obtralmia accidit infantib⁹ pp multitudinē humoꝝ
7 debilitatē oculoꝝ. habētes oculos eminetes sūt facilt obtralmie
susceptibiles pp hūiditates ipsoꝝ 7 aptionē porroꝝ 7 qz sunt ex
tra expōiti alterātib⁹. de huiusmodi morbo i suo tractatu sexto ca
plo. itio p̃ncipula d obtralmia folio. lxxxviii. vbi qm plurimos iccir
co ipse de more allegat auctores supuacaneū duxi eosdē nūc itez
memorare eo Itaqz cū qd absit oportuerit velim recurrēdū.

Oculi corporis ps p̃ciosissima Et q lucis visu vitā a morte di
stingunt Sūt flores aie corporis speculae cordis nūcij Duces
vie 7 scdm pithagorā solis Janue. Vel oculi sunt vasa lumis cor
poris duces 7 cordis itēptes. Oculi noiati siue qz eos cilioꝝ teg
mina occulūt ne q̃ intedētis iniurie offensiōe ledant Siue qz oc
cultū. i. secretū vel itus positū lumē hnt. Si inter oēs sensus vici
niores aie sunt. In oculis oē mētis extat iudiciū. Oculi alio no
mine lumina dicūtur qz lumē ex ijs manat. Pupilla pars ē ocu
li p̃ciosior. In q̃ vis est vidēdi. Pupille oculoꝝ noiare Nam
paruule veluti pupilloꝝ imāgies inde micāt vel pupille dicte q̃si
i pollute vt sūt puellae. Circulus quo colore discreto a pupilla al
bae partes oculi separāt. Corona dī eo q pupille ambitū ornat

sua rotunditate: palpebre a palpitatione dicte qz sepe mouent vt
reficiat assiduo motu intuitu: munite sunt vallo pilloz: vt apertis
oculis si qd inciderit reppellat: vel vt ipsuz aerem pcedendo mi
tificet: quo tenet serenuqz faciat visuz. visus dictus qz viuacior
est ceteris sensibus: et ampli⁹ viger Lacrimas quas greci $\Delta\alpha\kappa\rho\eta\chi$
vocant a mentis dicte laceratione putant Cilia tegmina sunt: qui
bus oculi coboperiunt et dicta cilia: qz cellent oculos Supercilia
dicta qz sunt cilijs superposita que pillis iccirco vallata sunt vt ocu
lis munimenta pcedantur Sudore qz a capite defluente deppel
lant Inter cilium est medium illud inter cilia et super cilia quod
sine pillis est. Sunt homines qui nisi couenienter longinqua alij
nisi prope adinota no cernunt. Omniu oculi solis iubare retindu
tur Interea Titi cesaris mihi miraculu obuii fit qui nocte qztu
libet ceca expergefactus apertis tuc primu oculis velut clara cer
nebat luce Placuit i egipto nutrire portentu binis et i aduersa ca
pitis parte oculis homines. Sed ijs non cernetes. Habet signa
oculi moderationis clementie odij misericordie et amoris Quia
vt plinius ait in oculis animus habitat Considerat oculi naturalis dis
positio ex tactu Qui fit reperiati frigoris et caloris et ex motu con
gruo temperato Si eni nimis leniter moueatur e nimis calidu
vel nimis siccus Si aut grauius ac tarde mouet est frigidus aut
humidus Adhuc aut considerat eius dispositio ex venis ipsius si
gura color qzitate ex operib⁹ suis et venis cu. n. sunt aple et cros
se tuc habundat humore Si aut sunt subtiles et stricte significant
oculis inesse siccitate Color aut sibi proportionalis de quo dictu
est in libro de animalibus Significabit oculi bonitate. Aliter au
tez significat colores extranei et figura innaturalis videlicet qua
do oculus non est sphericus Sed ante ppressus Significabit ip
si⁹ malitia. Similiter est iudiciu de qzitate ipsius et opationibus
eius et hec sunt fundamenta pbiionomie Sunt aut quida quoru
visus euanescit in nocte et confortat in die et dicunt ipsi noctilopa.
Quida aut visuz euanescentem habent in die et vident confortato vi
su in nocte et dicunt habere oculos noctue et ca quide prime pas
sionis visus: est grossities oculoru et humiditas spiritus ei⁹ et hoc
vt plurimu accidit habentibus oculos nigros Quia in talib⁹ sunt

tales spiritus ⁊ tales humores accidit etiā ijs Qui multos habēt
colores in oculis aut oculos habent virides qz talis spiritus Et
talis humor cōdensatur frigore noctis ac tenebris eius Et ideo
visus euanescit. In die aut dissoluitur Et clarificatur lumine diei
⁊ tūc ideo cōfortatur. Lactantius. Oculoz precipue inquit inex
plicabilis est ac mira subtilitas qz eoz orbes gemarū similitudi
nem preferētes ab ea parte qua videndū fuit mēbranis placenti
bus texit: vt magnes rerū q̄ positarū tanq̄ in speculo refulgen
tes ad sensum intīmū penetrarent. per eas igitur mēbranas Sē
sus ille qui dicif mens: ea que sunt foris transpicit nec forte existi
mes aut incurfiōe nos cernere Ut phī dixerūt qm̄ vidēdi officiū
in eo d̄z esse qd̄ videt nō in eo qd̄ videt aut intentione aeris cum
acie. Aut effusi radij ad id qd̄ videndū esset puenirent. Luz aut
videamus eodē momēto tēporis plerūqz aliud agētes nihilomi
nus tñ vniuersa que q̄ sunt posita intueamur. Verius ⁊ manife
stius est mentē esse que per oculos ea que sunt opposita transpi
ciat tāq̄ per fenestras lucēte vitro aut speculari lapide obducta
⁊ iccirco mens ⁊ volūtas ex oculis sepe dignoscit qd̄ vt reffelle
ret lucretius. Ineptissimo vsus est argumento. Si enim mens
inquit per oculos uidet: erutis ⁊ offossis oculis magis videret
quonīaz euulsae cum postibus fores plus inferunt luminis: q̄
si fuerint obducte. Namīz iphi vel potius epicuro: q̄ eū docuit:
effosi oculi erant ne viderent effusos orbes: ⁊ ruptas oculorū fi
bras: ⁊ fluentē p venas sanguinē: ⁊ crescentes ex vulneribus car
nes ⁊ obductas ad vltimū cicatrices: nihil posse lucis admittere:
nisi forte oculos naribus similes nasci volebat: vt nō tam oculis
q̄ foraminibus cerneremus: quo nihil ad speciē facilius ad vi
sum inutilius fieri posset: Quātulū. n. videre possemus. Si mēs
ab intimis penētralibus capitis: p exiguas cauernaz rimulas at
tenderet. Ut siqs vellet trāspicere p cicuram non plus, pfecto cer
nat: q̄ cicute ipsius capacitas cōprehēdat: necesse est. Itaqz ad
vidēdum mēbranis potius in orbē conglobatis opus fuit vt vi
sus illarū spargeretur: ⁊ que in primiori facie adherent: Libere
possent oia cōtueri. Ergo ineffabilis diuināe puidētiaē virtus
fecit duos simillimos orbes: eosqz ita deuinxit vt nō in totū con

uerti. Sed moueri: tamē ac flecti cum modo possent. Orbes au-
tem ipsos humoris puri ac liquidi plenos esse voluit: In quorū
media parte. Sintillae luminū conclusae tenerent: quas pupillas
nūcupamus in quibus puris ac subtilibus cernēdi sensus: ac ratō
continet. Per eos igitur orbes Se ipsam mens intendit ut vi-
deat miraqz rōne in vnū misceat: et cōiungitur amboz luminū vi-
sus. Preterea de oculis naturalium princeps. Aristoteles. Aue-
rois atqz pleriqz oēs nāles Idonei auctores aplissime disserue-
runt q̄ longū esset memorare. Itaqz ad caput sequens pcedam.

De aurium naturalitatibus: deqz peculiaribus earūde egrota-
tionibus Infantis: et balbutientis caput sextum.

ures sunt sonorū collectrices: mentis picerne lingue
a instructrices et passionū porte Aures dicte quasi au-
des. Iste enī tres littere videlicet. r. n. d. Galeoto ē
teste inuicēz sibi cedunt. nam aruenā et aduenā prisca dixerūt Ar-
uenioqz et aduenio: que idēz significāt. Aures opinant nō nulli
ab hauriendis vocibus dictas: qd̄ mihi min⁹ fit verisimile nā re-
cte sine aspiratōe scribūt. Aures tā de animalibus dicunt qz de
ijs que anima carent ab aure aurit⁹ adiectiū venit quod nō mō
ad audituz imo etiā ad aurium magnitudinē refertur: nulla iccirco
discretionē ab hominibus ad reliquā animalia facta: qz qz de ho-
minibus tātū aures de brutis ut plurimū: dicantur auricule. om-
ne animal audituz auriculas habet mobiles prater hominē. In
posteriori parte capitis instrumentū est auditus: quod quidem
non est sine ratione: quoniā pars illa plena ē aere nec ibi caro est
neqz cerebrū: et dicimus qd̄ instrumentū sensus auditus est aerēz
Sensus auditus et odoratus sunt vie cōcaue cū aere extrinseco
plene spiritu naturali habente trāsitū ad uenas subtiles extensas
a corde ad cerebrū: Quocirca Albertus magn⁹ in op̄is de aiālū
b⁹ libri duodecimi tractat⁹ tertij caplo scdo: iqtqz qlibet sensū
ē duplex: scdm dispositiōēz suorū organozū et de dispositiōe au-
riū et precipue nariū folio cētesimo sexagesimotertio et sequenti:
atqz i eiusdēz op̄is libri deciminoni tractat⁹ p̄mi caplo sexto: de
cāis bōitatis audit⁹ et olfact⁹ ex bōitate organi pueniētib⁹ carta
ducētesia trigēsiaginta. auris cartilago si ēet exosse nimis r̄pcuter

sonos: et si esset ex carne nimis molliter recepti perirent: In ea soni Ideo ingeniata est natura: et fecit eas cartilaginosas. Interior pars auris vocatur pars secreta: pars autem exterior auris: que rotunditatem habet semicircularem: vocatur concha auris. Huius membrum morum Iudicia non tacuerunt philosophi: quando quidem autem magnitudinem aurium: loquacitatis: et stultitiae notam esse Plinius aures inquit homini tantum In mobiles Ab iis flacorum cognomina nec in aliam partem feminis maius impedimentum margaritis antiquitus dependebat. Avicenna folio centesimo septuagesimo primo Notabile cudit capitulum de auris anathomia de qua sane ipsius quoque imitator michael In opere practicae sue scripsit amplissime atque in opere de animalibus Albertus alemanus. Aristotelesque ante omnes. Auerrois Atque naturalis philosophia omnes idonei, professores. Hippocrates. Maioribus aurium humiditates interdum Et hoc inquit est extra cursum naturae. Minoribus autem plerumque accidunt quod ex humiditate flegmatica eorum capita inundantur et bene quidem dixit quod aurium humiditatem Infantiae proprie dicauit. Tota namque nascentium corpora sunt humidissima cerebrumque quod et in aetate perfectis naturaliter est humidum Infantibus est humidissimum Unde superflui humores per aures effluunt. Quocirca Rasis in sui operis quinto tractatu capitulum cudit egregium de aurium superfluitate purganda Atque in eiusdem operis tractatu primo capitulum prestant facit de forima buccinae auris.

¶ Preterea Paulus bagellardus in sui operis carta vndecima capitulum scripsit. De humore ex infantis auribus fluente que nimis egroratio ut plurimum accidit In prima infantis aetate ex ipsius cerebri humiditate cuius peculiaris cura est ut licinium veteris non puluerati. Sed nitidi bombacis infantis aut balbutientis naribus imponatur quod si minus conferat. Recipe alumen et dissolue cum vino quo tinctum licinium similiter imponatur. Ad idem Recipe crocum quem terre cum aceto et modico aque vitae et similiter imponatur que quidem omnino conferat in humiditate Inter ea sciendum est duplicem causari In infantium auribus humiditatem: simplicem. videlicet et quasi venenosam. In venenosam valde

mel cum aqua modica bullitum: ac tepidū impositū. Ad idem.
conferūt mētae folia cū aceto cōtusa: tēperataq; 7 molliter iposi-
ta. Ad idem Rasus. Recipe *Osirti* folia: vel gallae q̄ cum aceto
distemperata molliter intromitte. Dolor aut in infantis auribus
significat: cum vagiens caput diuertit: 7 cū manus vellamētis li-
beratas: vt plurimū: ad aures applicat. *Præterea* signa in mediā
q; doloris auris *Gulielm* placēt⁹ de saletero ponit in sui ope-
ris de sūma cōseruatiōis: 7 curatiōis folio vigesimo septio qbus
signis vel aliquo ipsorū signorū. Si infantis aurib⁹ dolorē inesse
cognouerim⁹ Leporis maris coagulū pderit emplastratū *Joā-*
nes damascenus in aphorismis. Apostema in pueris: cui sūma
diligētia: 7 cautella curandū est Inquit: neq; introsum violenti
medicia redigēdū: ne natura ex humoris: quā ad huc habet a ma-
trice copia nimis repleta succubat. Aures apostemata bimode p-
sequunt⁹ extrinsecus videlz: 7 intrinsecus. Si extrinsecus sunt auri-
um apostemata. *Paulum bagellardū* in caplo septio de aposte-
matibus auriū ab extra carta vndecima: 7 sequēti duco cōsulen-
dum: atq; nostrū viaticū folio decionono: 7 sequēti. Coeterū si
sint intrinseca. *Auicēna* *Sauonarollāq;* 7 auctores ab eo allega-
tos potissimū cōsulamur. *Gulielmus* pterea placētinus de Sa-
letero in ope de sūma cōseruatiōis: 7 curatiōis caplm. lvi: notabi-
le cudit de vlcere in aure folio. x. vij. nec nō cōciliator folio.

De nasi 7 nariū nālitatib⁹ 7 peculiarib⁹ eorū dē infantis 7 bal-
butiētis egrotatiōibus septimū caput.

n *N*asus est via spirit⁹: odorū aduocatio: 7 cerebri purga-
toriū ideo dicūt in naso tria eē officia pstituta vnū ducē
di spirit⁹: alter capiedī odoris tertū vt p ei⁹ cauernas
cerebri defluāt purgamēta. vel nasus ē istrumentū sen-
sus odorat⁹ cerebri sensus 7 cordis iterps. Nasus est gñale vo-
cabulū nares aut spetiale. Nares sunt que in naso vtrinq; sūt pa-
tule iterstio qdē separate: q̄ in oīa collectiue nasus dī. Nasus a
nādo dicunt naresq; q; p eas nare spirit⁹ videt⁹. Iterstiiū ab
iterstādo. v3. dictū supra nasū supcilia determinās q; sine pillis:
vt plurimū: esse cōsuevit: glabra siue glabella noīat. Glaber nan-
q; sine pillis dī. Nonnulli iterstiiū cartilaginositatē illā dicūt: q̄ i

n

naso ē inter vtrasq; nares: de q̄rū ⁊ nasi anathomia folio cētesimo
septuagesimoq̄nto amplissime scribit Auicena. nec nō Albert⁹
aleman⁹ in opis de aialib⁹ folio q̄rtodecimo. vbi insup de odo-
ratu deq; olphatu pluria differit nōbilia. Odozanius dicit q; est
odoris tact⁹. Sicut olphatus q; odore afficiat. Pariū recta ps
q̄ in lōgitudinē ⁊ rotunditatē equaliter est porrecta colūna vocat.
extremitas eius pirula a piri formula Quae vero dextra leuaq;
sunt pēnule ab allaz similitudine dictae. Mediu aut interfinium
p qd virginitas in hoīe dignoscit. Aristoteles de naso scribēs p
ipsuz inqt est ābelitus Et via sternutatiōis qm vent⁹ multiplica-
tus in cerebro expellit a nā. De nasi phisionomia dicit cui⁹ nasi
extremitas est subtilis erit ad leges idoneus. nanq; vir erit lites
diligēs. Reliquaq; de nasi phisionomia apud Albertū alema-
nū in ope de aialib⁹ est legere folio. Ralis in pmo tractatu no-
tabile cudit caplm de figura nariū. Itē in tractatu altero caplm
facit de significatiōib⁹ nariū Cornelius aut celsus in sexto libro
caplm p̄stās cudit de nariū morbis: ⁊ curatiōib⁹ folio. Galie-
mus interea Placētinus de saleceto iccirco egregiū cudit capi-
tulum folio. xxix. qd sequēti finit. Anguētū in carnis tumores in
naso vel inano. Recipe axūgie suis maris sallitae viridis cris añ.
ōz. v. ⁊ simul bene misce ⁊ vbi est morb⁹ ipone.

De labioz ⁊ oris naturalitatibus Et balbutiētis peculiarib⁹
egrotationibus. caput octauū.

Abia nēpe que a labendo noīant sunt ciboꝝ recepta-
cula dentiū vestimēta: ⁊ oris valuae Qd supius est aliq
labiū dicūt. Inferi⁹ labiū eo q; grossius sit labiū. alij
viroz Labia Muliez labia dicūt. De ijs hactenus.
Que aut sue p̄fessiōis sunt iccirco folio cētesimo: octuagesimo-
quarto atq; tricētesimo octuagesimoq̄nto Et i libro tertio. Am-
plissime scribit Auicena. Atq; in tractatu sexto Sauonarolla.
nec nō q̄ sue qdem p̄fessiōis sunt in ope de aialib⁹ Albert⁹ ale-
manus Hippocrates aut q plus inuestigauit aetates q̄z āni tpa
iāgens vniuscuiusq; etatis morbos: posuit oris vlcerationes in
pueris pp oris instā infantū tenera: ⁊ mollia. vii pp sui tenerū

dinē lac suggerē nō possunt. Lac. n. q̄litates acutas: 7 aquosas h3
vñ nō est mirādū. Si oris vlceratiōes puerorū fecit. peculiares.
vomit⁹ i sup gulositatē lactis: vt plinū: pueris cōtingit: 7 vigilie
ī naturales: nimis. n. iterdū dormiūt. Interdū nimis vigilāt. Eā
autē est q̄ stomachus pp infantium gulositatē corrūpitur. vñ fumi
ad caput ascēdentes vigilias: ac timores generāt: qđ interdū etiā
accidit etate pfectis terribilia in sōno videntib⁹ cū malis replent
cibis. Infantū labijs accidūt plerūq3 scissure quarū qđem esse
pōt quadruplex cā: vel scilz pp māmā duritiē vel pp lactis acui
tatez: aut pp corruptionē: seu pp frig⁹ p̄ferti aglonis. Si ppter
tres ppositas cās scissur. caēnt. Paulū bagellardū. In capitulo
decimo de scissuris labiorū carta quartadecia duco cōsulēduz: 7
p̄cipue auicēnā folio tricētesimo octuagesimoq̄nto vbi etiā d̄ ma
nuū tractat scissuris. Scissure si pp frigus ī infantis labijs caēn
tur. Remedia sunt īfrascripta quorū qđem p̄mū 7 p̄cipuū esse.
ōz. vt infans a septētrionali p̄sertum frigore arceat. Deide Reci
pe medullā ossiū ouīū siue bouū cocā: quā cū oleo .ro. liquefac
7 rimas vnge labellorū: qđ vtiq3 remediū ī scissuras pderit na
riūz: atq3 manuū. Magis quoz pderit si cere noue: vt fiat vn
guētū modicū addaf. Ad idē Recipe cere. ōz. i. adipis arietis
ōz. i. olei. ōz. qnq3. terbērine. ōz. ij. dragāti. ōz. i. gallaz. ōz. qn
q3 liquefiat cera cū adipe: oleo: ac terbērina reliqua q3 tenuissime
trita p sindonē q3 cicotriconizata misceant: 7 fiat vnguētum. Ad
idē Recide sepū ceruinū: quo labia pungant: 7 sanabūt. Ad idē
Recipe masticē quē puluerizatū inoui albumie agitabis: q̄ cōpo
sitiōe labia molliter plinita sincerant. Plin⁹. Allumē infantūz
ingt vlcera īhibet cū adipe. Rursus Plin⁹. plātago oīūz gene
rū vlcerib⁹ peculiariter femiaz: senū: 7 infantū: igne mollita mol
lior: 7 cū ceroto crassa vlcerosa labia purgat.
¶ Gulielm⁹ placētī⁹ de saleceto in ope de sūma cōseruatiōis
7 curationis caplin octuagesimū quartū notabile cudit de scissu
ris labiorū: 7 nāsi folio trigēsimosecundo: qđ finit trigēsimotertō
¶ Os autē ē gustus instrū corp⁹ nutriēs. os dictū q̄ per ipsū
quasi p hostiū: 7 cibūz intus mittimus: 7 sputum foris eiciūus.
vel quia illac ingrediuntur cibi. Inde egrediunt sermōes. Illi: 7

Infantis interdum labijs accidunt cum dolore veslicae vel ex la-
ctis acumie vel ex corruptiōe. Quap̄ter illa pariter veslicatio aut
nimis erit: aut min⁹ acuta: Signa nimis acutae sūt: oris rubedo
doloris vehemētia: vnde fit infans: vt plurimū: plorabundus. ⁊
salivae fluxus habūdat. Signa vero paz acutae sunt. Cū velli-
ce declināt ad albedinē: ⁊ cū hūor effluit q̄ ad os descendit ⁊ tūc
est minor dolor. veslicarū acutaz. p̄ma cura est corrigere lac nu-
tricijs cū cibis frigidis: ⁊ humidis. Deinde mastice nutritrix de len-
ticulis quā masticationē vt glutiat balbutiētis ore iponar: ⁊ ami-
di modicū superponat cum aqua. ro. distemperatū. Ad idem.
Recipe aquā mallozū granatoz: vel citōioz: quā misce cū succo
porri vel vuae canine. p̄serti si veslicitas nimis acuta fuerit: ⁊ col-
lerica. Veslicarū vero parui acuminis cura est: vt accipias mirrā
⁊ crocū añ. ḡz. s. que pulverizata minuti imponant. Ijs Ras̄is i
caplō ḡ pustullis: q̄ accidunt i ore pueroz addit duplūzuccari. Si
aut plagae fuerint nigrae: putridae: medicāde sunt cū medicinis
quas in iuuenū aetatibus insinuat Salienus: atq; Ras̄is n̄. Et
Bagellardus in sui opis de infantū egrotationib⁹ carta duode-
cima. Pustullaz aut seu accolae oris infantis remedia Euz ab
Auicena Sauonarollaq; ac Ras̄is: ⁊ H̄isaac i suoz op̄ez locis
plurib⁹: m̄z a Bagellardo in octano caplō de postullis: siue ac-
cola oris: sufficiēter tractent paucis absoluā. Interea si ethiops
vt aiūt: osculatus infantē fuerit valere h̄ in habūdātiā salivaz ab
ore exēitum quas bauas vocāt: phibet. Mus assus si det i fan-
ti ad comedēdū desiccabit salivā ab ore sedulo fluentē. Si in ore
vel alibi cācruz ifans patiet puluerē cornu cervinū: ⁊ corneē mal-
li granati supasperge. De oris phisionomia Sparsum nimis of-
voracē: ac loquacē hominē significat. Reliqua iccirco in ope tra-
ctāt de aiallibus apud p̄cipue Albertū alemanū: ⁊ reliquos phi-
siologos vnde nos ad sequēs caplū accedamus.

De gingivaz: ⁊ dentiū nālitatib⁹: ⁊ peculiarib⁹ eorūde bal-
butiētis egrotationibus caput nonū.

Ingiue: q̄ppe que a gignēdis dētib⁹ noīant: dentiūz
sunt gñatiue ipsorūq; radices: ⁊ ligamenta. Singivae
cū nariuitati dētiū cedūt. dolorib⁹ balbutiētes afficiūt

acutis. Dolores nēpe illos pullulantibus dentibus possibile est
 modificare: abigerē vero, p̄sus i possibile: Qd̄ ⁊ hipocrates testa
 tur sic dicēs: Lū vero dētes pducūt Infantib⁹ hūit gingiuarū
 pruzit⁹ febres spalmi: Diarrieq; infantib⁹ nascūtur dētes emittē
 tib⁹ quoz morboz cā est: qz dentes gingiuarū pforāt carnes fi
 cut cū spine carni insigūt pūgentes. Sz tñ dētes spinis dolores
 causant acerbiores vñ balbutiētes febres patiunt⁹ ⁊ vigiliās: vñ
 de etiā spasm⁹ subsequit⁹. ⁊ qz cibaria nō bene digerūt. natura n.
 nōdū bene firma est nec fortis indigerēdis cibis: vnde diarrariāz
 necesse est subsequi: qz cibis indigestis nec in corporib⁹ pmanē
 tibus diarrria subsequit⁹. In gingiuarū egrotationē: quā vgo se
 nēhis Sephiron nō puz vocat cōsilia ⁊ medicinas docet in eius
 opis folio nona gesimo septimo ⁊ sequēti: quocirca petrus quo
 q; de argellata plurima scripsit notabilia in sui operis folio.
 Plini⁹ aut̄ de dentib⁹ scribēs Erumpentib⁹ inq; morbi corpo
 ra i fantia accipiūt Infantū gingiuis dentitiōib⁹ qz multū cōfert
 Delphini cū melle dētiū cinis ⁊ si ipse dēte gingiue tangantur
 Albertus magnus: vt p̄m̄ decet excellentem. in libri de aiālī
 bus duodecimī tractatu tertio: capitulo sexto de natura cā ⁊ mō
 dētiū folio cētesimo sexagesimo sexto ⁊ sequēti disputat notabili
 ter: p̄terea in libri vigesimōni: qui tot⁹ est in vno tractatu: capi
 tulo vndecimo de origine ⁊ cā ort⁹ ⁊ casu dentiū i oibus anima
 libus carta ducētesima qnquagesima octaua plurima scribit iccir
 co notabilia. Rursus plini⁹ in hystoriae naturalis libro septiō ca
 pitulo decimo octauo plurima de dentib⁹ tractat notabilia. Aui
 cena folio septimo de dētiū anathomia p̄stātissime scribit: atq;
 de dentibus ipsis carta cētesima octuagesima prima atq; centesi
 ma octuagesima tertia ⁊ n̄. Adicael carta cētesia decima nona ⁊
 sequētib⁹. Rasī p̄terea in libro de egritudinib⁹ iūcturarū capi
 tula de morbis dentiū scripserūt notabilia. In sup virūq; petrū
 de ruffignāo. vñ. ac de argellata Accirco equidē veli cū op⁹ fuerit
 cōsulēdos. Galen⁹ capitulū cudit notabile de egritudinib⁹ que
 accidūt pueris p̄tra nauitātē dētiū: quo cū op⁹ fuerit est recurrē
 dū. paulus p̄terea bagellardus In capitulo nono de dolore gin
 giuarū infantū carta tertiadecima nauauit operā iccirco satis ex

q̄sira 7 in libello: qui salubris dī nro doloꝝ nati vitatis dētiū mo/
 dificationes nō nulle cōtinētur: p̄serti in caplo de egritudinibꝫ
 dentiū carta qnq̄agesima q̄rta. Gulielmus placēri⁹ de salece.
 to In operis de sūma cōseruatiōis 7 curationis folio trigesimo. 8
 gingiuis ac dēnibus plurima posuit notabilia. p̄terea Iacobus
 de dūdispatuin⁹ aggregator oriū dentiū memorat facilitātia in
 sui de agregatiōe opis tractatu tertio capitulo septio folio. lxxvj.
 Morādū interea ē q̄ dēs pulli eq̄ni āniculi infantis collo suspen/
 sus facit ei nasci dentes: cū pauco dolore. Idē fit Si galine cere/
 bro Infantis gīguas fricaueris: idēq̄ fit si lactātis māmā iore
 diu teneat infantis Dētes q̄ sunt corporis mole: αΔONTIO grece
 vocant: inde q̄ latinū trahere nomē videtur Sanguis q̄ trahit in
 nutrimentū ebriom̄is ē duplex in substantia: aliqd. n. sanguinis sic
 vni⁹ sp̄matib⁹ q̄ virtutē aliquā induit sp̄matis eo q̄ aliqd. humi/
 ditatis sp̄matice remanet in ip̄o ex quo generant dētes pp̄ qd̄ in
 etate vicina sp̄mati recrescūt trūci 7 in etate remota a sp̄mate In
 qua virt⁹ p̄mi generātis euauit non recrescūt. Dentiū natiui/
 tas vt plurimū est septio mēse post natiuitatē infantis: pullulant
 q̄ isupera primū parte. Septio decidūt āno: 7 maiores sufficiūt
 Quidā cū dentib⁹ nati sunt: Sicut Marc⁹ Luri⁹: q̄ ob id dē/
 tat⁹ cognōinat⁹ ē 7. cn. papyri⁹ carbo clari viri. Aliq̄ vice dētiū
 vno cōtinuo esse sūt geniti Sicut prusiæ bithiniōꝝ Regis filius
 sup̄na oris p̄re. Nitridanis v̄o Regis filia dripetine Laodices
 Regine nata duplici ordie dētiū deformi admodū comes fugae
 p̄ris a pōpcio deuicti fuit. Moīez p̄usq̄ genito dēte cremari anti/
 quitus mos nō erat. Dētiū natiuitatē autūnus: 7 hiems plimū
 difficultāt: quapp̄ eoꝝ Interdū tardat egressio: 7 tū signa ortus
 dētiū multiplicant: 7 accidit ex h̄ vt lāgueāt pueri a multiplicatio/
 ne accidētū q̄ multiplicant a plātatiōe ip̄soꝝ: 7 tūc succurrendū ē
 admistrādo ea q̄ oriū citū 7 facile faciāt 7 ex reb⁹ h̄ faciētib⁹ sunt
 fricatiōes gīguaz 7 vt frequēter strigāt eas sup̄ carne p̄gūi cal/
 losa 7 sup̄ cutē carniū 7 pedes arietū 7 sup̄ bucellaria ossiū edoꝝ
 7 agnorū 7 stupefiat sensus eoꝝ 7 subtile caro 7 cōfert ēt fricare
 gīguas digiro 7 vt strigat sup̄ ipsum 7 p̄cipue inūciū sup̄ cū p̄/
 guedine 7 adipe galine vel anatis aut anseris Et mordere super

carnes earū pingues ⁊ sepe fricare cū adipibus earū ⁊ melle aut pineis enucleatis Et melle pauco aut sine melle ⁊ cuz amigdalīs mixtis cū modico hūeg ⁊ cerebrū leporinū ē ad h̄ mirab ⁊ preci pue diu fricatū sup gingiuas. cōferūt ē ēbrocatōes sup caput col luz ⁊ mā dibullas ex aq decoctiōis maluaꝝ meliloti camomillae aheri ⁊ similiū facta infusiōe super ea cum lana ⁊ ysoꝑo. Deī de cum butiro vaccīno liniantur ⁊ medulla cruris eius aut cum medicamine bono.

Expertum est aliud mirab. Recipe cere citrine. ḡz. i. olei camomille. ḡz. iiii. ysoꝑi humide. ḡz. iiii. Adipis galine ⁊ anatis ⁊ medullae cruris vaccine. añ. ḡz. iiii. Cum autem dentes appare re incipiunt embrocationibus vtere superius dictis precedente haec omnia regimie tꝑato. Plinius. Infantibus nihil butiro in quit vtilius per se Et cum melle priuatim ⁊ in dentitione Et ad gingiuas ⁊ ad oris vlcera atq; ad dentitionem ⁊ ad alias infanti tium cūras In vicesimi octauī libri capitulo decimo folio preci pue ducentesimo nonagesimoprīmo. Atq; in eodē capitulo plu rima De capillis de capite de oculis de auribus de dentibus ḡ facie de labris de cernice de digitis ⁊ vnguibus differit notabilia Dentium quoq; iniquens primi: primores vocantur. Sequen tes canini quos aliqui ob longitudinem vocant columinellos vl timi sunt molares Alia insuper sunt imposita dentibus nomina que quoniam nihil conferunt ad rem nostram ḡmitto. Dentium autem numerū vt plurimum sexus qualitas discernit Nēpe In viris plures In mulieribus sunt pauciores. Indentium dolorē Recipe radicem ritimāli ⁊ in vino coque vsq; ad medietatis vini consumptionē ⁊ ide os lauentur dētesq; In dentiū preterea do lorē in libro nostro ḡ adoleſcētia multa sunt posita ad que cū op⁹ fuerit velim recurrendum.

De lingue ⁊ palati naturalitatibus ⁊ etatis motiue peculiari bus egroratiōibus caput decimū.

I Inguā: vt prestantissime ait Firmianus: intus inclu sa: que vocem motibus suis in verba discernit: ⁊ est interpres animi: nec tñ sola pōt ꝑ se loquēdi munus
n iiii

implere: nisi acumē suū palato illiferit: 7 nisi adiuta vel offensione
dentiū vel cōpressiōe labioꝝ. **D**entes tñ plus cōferūt ad loquē
duz. Nam 7 infantes nō ante incipiūt fari: q̃z dētes habuerint: 7
senes āmissis dentib⁹ ita balbutiūt: vt ad infantiā reuoluti denuo
esse videant. Sed ad boiē tñ p̃ment: aut ad aue: in qbus acu
minata 7 vibrata certis modulatiōibus lingua innumerabiles cā
tuū inflexiōes: 7 sonoꝝ varios modos exprimit. habet p̃terea: 7
aliud officiū: quo in oībus. Sed tñ p̃cipue in mutis vtiť: q̃ con
tritos: 7 cūmollitos dentib⁹ cibos colligit: 7 cōglobaros vi sua
deprimir: 7 trāsmittit ad ventrē. Itaqz varro a ligādo cibo purat
linguae nomē impositū. 7c. Rursus Lactantius. **P**alatū inquit
nostrū sicut celum est positū: 7 inde palatū a polo p̃ derivationē
greci similiter palatūz οὐρανόν vocāt eo q̃ p̃ sui cōcauitate celi
similitudinē habeat. Fauces a fundēdis vocibus noiatae vel q̃ p̃
eas famur: Quocirca successiue quasi seq̃ videt̃ **A**lbert⁹ alema
nus dicēs Inferior pellis lingue vna ē cū pelle iteriori isophagi: 7
cū iteriori pelle stōaci. Isophagus ē os stōaci cōtinuatū ori: 7 li
gue: 7 ideo cōponit nomē ei⁹ ab ισυ greca p̃positiōe qđ latine so
nat itus: 7 vbo greco qđ ē φαγασ: qđ latine sonat comedet. An
terius ergo foramen ē arterie cuiusdā maxie: q̃ vocat̃ trachea: 7
vulgariter vocat̃ cana pulmonis: 7 hec arteria siqd de cibo infra
se recipet p̃strigeret: 7 scideret pulmonē: 7 ideo q̃z tūcūqz īgredi
tur de cibo vel de potu statiz accidit tussis vebemēs. Et pulmo ni
tiť eicere. Et cum eiecerit: q̃scit. Si aut̃ nō poterit eicere accidit
mors aliqñ aut egritudo cronica ex pulmōis corruptiōe pp̃ qđ
nā sup̃ tracheā ordinauit mēbrū quoddā apte cōpositū qđ voca
tur epiglōt⁹ 7 est cōnexū apparēs ī exteriori gutture vt in ci⁹ ope
de aialib⁹ nōbilit̃ cōtinet folio sextodecimo. **R**asis in sui opis p̃
tractam capsm̃ p̃stās cudit de figura lingue. Itē sequēs de lingua
ipsa q̃. v3. interdū adeo tumescit vt os egrediat̃ quapp̃ indiuisio
nū libro. Idē Rasis cōfectionē medicamīs in lingue grauitatez
īsinuat. Arterie aut̃ vt nōnulli volūt dicere sunt q̃ arcis meatib⁹
spiritū vitalē retineāt. Sēsus gustus ac tact⁹ cōtinui sunt cū cor
de. Tres aut̃ Sensus residui sunt in capite sensus olphat⁹ ē ī me
dio sensus visus ē sup̃ olphatū 7 ī laterib⁹ capitis ē Sensus audi

tus. Sensus visus est in nobis animalibus supra sensum auditus virtus aut gustativa maxime in lingua et palato consistit. Lingua aliquando absoluta est. aliquando impedita et hoc accidit ex mala consuetudine sicut in blebis. Muta interdum est non ex sui vitio. Sed quia homo non audiens loquendi usum non didicit. lingua nimium spissa blebis reddit nimis tenuis titubantes. In omni genere animalium homo est infinitorum desideriorum propterea oportuit ut infinita quoque essent verba per que indicarentur desideria diuersa. Columba et alia animalia vno gemitu vel ballatu indicant desideria sua quia non sunt multa. Lingua aliquando motum perdit. vnde et sermone sensum amittit cuius rei cause sunt ut nales enucleantur multifariae. hoc Interea stupore dignum est quod repetitus timor aliquando causa est elloquiui amittendi atque idem ipse reducendi. In amissione autem loquille pullegiolus cotusuz et in aceto acri mixtum expressumque et applicatum naribus opaf. Idem tenuissime tritum facit bono vino albo versperi cum ir panes cubatur potus. Portulacae radix filo suspensa et ad collum lata vuae morbum explodit. Plini primus inquit primo aniculo est. Semestris locutus est cresi Regis filius quo prodigio totum id cecidit regnum Qui celeri fari ceperunt tardi gradiuntur.

De vuae et epiglotti naturalibus et peculiaribus etatis moriue egrotationibus caput. xi

Va in oris pallaro est situata: hac phisici: ut plurimum folium vocat. vua Aristotele tradere est ad vocem conueniens: Dummodo quantitate debitam non excedat. haec interdum tumer: et suffocat animal. aliqui vuae vitium patientes aut radicibus exciderunt: aut ex parte detrucauerunt. Neutrum autem faciendum medici censent: dicentes inesse facienti periculum atque in honestum est homini carere membro: quod ei natura ad iuuamentum vitae suae: siue ad sui perfectionem contribuit. vua triplici causa est necessaria primo quia reddit vocem pulchram: et argutam. secundo quia alleviat aerem introeuntem et eius temperat frigiditatem. hinc est quod quidam interi erunt: radicibus eis vua effosa: vel incisa: non perinde sonora voces tamen amittentes. Sed nimium recipientes aerem: quod peccus infirigidat: et pulmonem. Igitur monendus est incidens ne totam extirpet sed partem. Tertio ut sit reparatio: ne per guttur pulvis intret in

pulmonē Epiglotus instrumentū est folij siue vuae de qua dictū
 est h aut instrumentū est ppe radicē linguae: et coboperit duo in-
 strumēta alternatim isophagū. vnde nutrimentū cibi et potus su-
 minus: et canā per quā spiritū haurim⁹ alternari in qz: qz dū iso-
 phagum claudit cana aperitur dū qz canam claudit Isophagus
 aperitur. De passionibus vuae plurimos iccirco allegans aucto-
 res Auicēnae vniqz ducis Achaes dignissimus. Sauonarolla.
 Tractat in sui sexu tractatus caplo. v. **T** Gulielmus preterea
 placētinus de Saleceto. In operis de sūma cōseruatiōis et cura-
 tionis folio. xxxj. capitulū prestans facit de casu vuule qd sequi-
 tur p̄sentanea notabilia qz duo capla. vj. de sanguifugis que bi-
 buntur atqz de ijs que intrāt in guttur sicut sunt spine ossa Et si-
 milia ad que qd abfit cū opus fuerit dū o recurrēdū priusqz qz
 infrascriptoz remedioz aliquod fiat velim de vuulae p̄sertim ca-
 su plegēdū qm distiguēdū primū est qua scilicet peccāte materia
 vuula ceciderit Et sic ad remedia deinde pcedēdum uecnō ple-
 gendū ēt velim capitulū octuagesimū qntū. de squinātia et specie-
 bus eius eiusdē quidē operis. Jacobus de dundis parauin⁹ ag-
 gregator: In sui de aggregatione opis passiōibus vuae: et amig-
 dallarū. Irē dolori vuule: et amigdallaz: p̄hibentia fluxū vuule
 et amigdallaz Casu vuule: et eius relaxationi apostematibus: et
 tumoribus vuae: apostematibus amigdallaz: ac tonsillarū pas-
 sionibus vlceribus amigdallarū: et vuae plurima memorat no-
 tabilia folijs et nōnullis sequētibz. Amigdallae due sunt car-
 nes in radice linguae nate tendentes ad superiora tanqz sint duae
 parue auriculae sunt aut carnosae: ac nervosae: vt sint fortiores
 harū iunamētum est vt adiunēt aerē apud caput canae. Sicut ar-
 ea vt nō penitus expellat cū fit cordis cōtractio. In squinātiā
 lz iunūqz p̄sentaneum nihilominus quasi remediū est. Reci-
 pe stercus caninum recens tenez: adhuc tepidū albius qz pote-
 rit reperiri quod cum melle conficiatur Et gariofoloz puluere i-
 star emplastri: et exterius gutturi tepidū apponatur maxime vbi
 egrotationis vim patitur egrotus. h remediū si priusqz mor-
 bus conualuerit applicet vespere: mane qz et rursus donec opor-

tuerit renouando patientē inde liberabit. Item in squinātiā p̄f
focatiuā omnium optimū remediū est ventosam ponere post
collum. Reverti enim loquellam facit immediate. postea si opus
fuerit floborbomanda est vena cephalica deinde vena sub lingua
quod optimū est: nec propter hoc dimitatur pharmacuz requisi
tum. Sed ordinatim prius fiant suprascripta fm ordinem decla
rati in hoc experimento.

De cana ⁊ gutture peculiare caput. xij.

In Anurae instrumentū per quod spiritus attrahitur a
quibusdam cana nominatur. haec a Radice linguae ad
pulmonē vsqz deducitur: vt in libro de rerum natura
latius continetur. Canā cohoperit operimentum. In
parte superiori ne in suo foramiē decidat aliquid cibi ī quo tamē
Si: quod absit: cum iterdum scilicet aperitur deciderit quidpi
am cibi vel potus. Statiz: vt superius dictum est: tussis vehemēs
excitatur: que ad expulsionem eius rei: que eciderit nititur do
nec eiciat: ⁊ si eicere forsan nō poterit mors perinde interdum re
pentina causatur: vel ad minus cronica egrotatio. de Tussi Bu
uclinus nempe placentinus de saleceto in operis de summa con
seruationis: ⁊ curationis capitulum octuagesimū sextum notabi
le cudit folijs trigessimotertio. ⁊ quarto. Item de Tussi infantū:
⁊ puerorum Iacobus de dundis. Parauinus aggregator In
sui de aggregatiōe operis prariantia memorat folio. Rursus
Iacobus de dundis in sui de aggregatione operis: Gutturis con
ferentia: passionibus gutturis contrariantia. Dolori gutturis brā
ci: Et gullae asperitati gutturis cursui humorum ad guttur apo
stemantibus gutturis vlceribus gutturis preseruantiā a prefoca
tione prefocationi strangulationi contrariantia. Squinantiae ⁊
anginis. Et puerorum squinantiae contrariantia amplissime me
morat folijs. Et nonnullis sequentibus. Remediū in
terea cum aliquid cibi in trachea seu in pulmonis cana deci
derit est vt patiens percutiatur. In medio colli posterioris

cum pugno. Lana inferior diuidit in duos ramos: qđ magis pa-
 tet in volatilibus. Stricta est supra: et ampla infra sicut vocibus
 et modulationib⁹ cōuenit: et inspiratiōi que fit p pulmonē q̄ppe
 qui nature quasi est horologiū. Nam cōtinue cor uērando moue-
 tur. Ideo ad aiantium vitaz aeris ellemētum est permaxime ne-
 cessarium: cū priue nobis assistat: et vsq; ad itimās corporis par-
 tes sedulo penetret. Itaq; aeris puritas: seu bonitas in habita-
 tione p̄cipue est magnificiēda. p̄pea in edificijs speculae sunt hu-
 iusmodi habita rōne faciente. Aeris bonitas est cū substantia et
 ei⁹ q̄litas est tēpata. Tēperies at huiusmōi ex suis extremis vitia-
 ri certum est p̄pea eius nimia grossities: nimiaq; subtilitas accu-
 satur. Quocirca vnus h in loco Tacētib⁹ reliquis moerito au-
 diatur Auicena. Aer qdem inquit. Dum est tempatus: et clarus
 neq; substantia extranea cōplexiōi spiritus p̄ria ei misce: est sani-
 tatē efficiens: et ipsam cōseruans: et cū mutat suae opatiōis p̄rius
 opatur: cui tāta vis inest vt sola ipsius mutatiōe: que medicinarū
 beneficio curari nō potuerunt egritudines p se tollātur. In malū
 sub gula. Recipe caulis maguderē: et coque coctū et mūdātū tun-
 de: et ibi applica vbi opus fuerit.

**De colli nālitaribus: et etatis motiue peculiaribus egrotatio-
 nibus.**

Collum in hoīe est capitis colūna: In q̄drupedib⁹
 aut est sensuū temo. Collo caput cōiungit ex cartilagi-
 nosa carne collū creatū est: et h interi⁹ magis vbi enā
 est multitudo venaz q̄ a toto corpore p̄tendunt. Col-
 lū vocabulū est quasi collectiuū: q̄ in se continet ceruicē: q̄ppe q̄
 ab occipitio deriuat: ceruicis officiū est vtrolibet caput flectere.
 Inde est q̄ qui regi nō patiuntur: dure solēt ceruicis appellari.
 Gula colli est pars anterior: similiter frumen: et rumen quippe
 q̄ i collo oīa p̄tinent. Itō titulū vt i singul⁹ reliqs meis capitibus
 nō par fuit eē duplicatū. A collo decollat v̄bū venit a gula gulor-
 sus a ceruice ceruicosus adiectiua deriuat et ceruicor v̄bū. A fru-
 mie fruges dictas rōe nimix verisili Serui⁹ p̄fitef: q̄ppe q̄ et ru-
 men ex rūino v̄bo vult d̄riuari. Frum̄is aut offitiū ēruminat. vñ

v. in o euphonie gratia: 7 i in a mutata romā sunt q dicāt noiataz
eo qz ante vrbē cōditā priscis tēporib⁹ solebāt ibi arimēta rumi
nare: 7 nō a Rege Romulo imo a Roma: Romulū noiātū. At
cūqz aut eiusmodi sese res habeat: Nos roma domum reuerta-
mur. Colli crassitudo robur: Imbecilitatē longitudo pre se fert
Collo mulieribus maior vis viris humeris maria: Lōge aut lō-
geqz maria. Tauris vis ē in collo. Collū celesti tauro subiacer.

ollum multiplices adoriunt egrotationes: p̄fertiz scro-
c phule volatice Int er curia 7 similia Scrophule a scro-
pha dicte sunt nā scrophularūz originē maxime causat
materna comestio dum fetus est in vtero carniū scro-
pbe p̄fertim veterum 7 male sālutarū Quare ab eiusmodi veli ci-
bis potissimūz caueant sibi pregnantēs. Auicena In libri quar-
ti tractatus alteri⁹ capitulo . cix. de scrophulis folio . cccxli. plā
In scrophulas tractat saluifera. Rasis in diuisionū libro in scro-
phulas videlicet 7 nodos plā quoqz 7 ipse tractat saluifera. Ja-
cobus de dundis patauinus aggregator In sui de aggregatiōe
operis tractatu septio capitulo primo folio. cclxxiij. pluriā In
scrophulas memorat notabilia Accirco in salubris libri nostri ca-
pitulo eorū que fiūt scrophulas remedia plurima cōtinētur fo-
lio . xxvj. Accetose interea radix suspensa sup patientē scrophu-
las: ipsūz iuuat. Suillū stercus recēs superpositū: aposteā sanat
quod scrophula nuncupatur preterea si ex ungulis asini combu-
stis: super scrophulas fiat cū aceto mixtū emplastrum 7 sale illas
dissoluet. Rursus Inscrophulas Serapiōis ēplastrū sic fit liq-
fiat pix 7 cū puluer caulū cōbustarū misceat fiet ruptoriū resol-
uens scrophulas. Ad idem Recipe calcis viue cineris fabarum
adustarū 7 exijs fiat lixiuū: in quo saponē ressolue 7 calcē viuaz
vñ fac vnguētū: de quo pone in cupula lata 7 applica scrophule
7 dimite per noctē 7 post mortificationē extirpa ipsas Irē vnguē-
tum ad dissoluēduz scrophulas Recipe vermicularis malue añ
partes equales icorporētur cū anatis axungia vetustissima que
cōpositio vbi opus fuerit ēplastre. vnguētū rectificās cū faci-
litate fistulas 7 scrophulas vulceratas 7 erradicatas: mōdificat
vulnera ex carne putrida sine dolore 7 dicitur apostulorum qm

In eo duodecim sunt virtutes. Recipe cere albe refine añ. ̄ōz. xiiij. oppoponacis floris eris añ. ̄ōz. ij. armoniaci. ̄ōz. iij. aristologie longe: thuris masculi añ. ̄ōz. vi. Mirre galbani añ. ̄ōz. iij. bdellij. ̄ōz. vi. litergiriij. ̄ōz. ix. olei lb. ij. fiat h̄ modo. Recipe gumas. vj. bdellium galbanū: oppo. ⁊ armo. que in mortario terratur: ⁊ in aceto infundatur: denuoq; terratur: ⁊ pone in aliqua illius olei parte donec incipiat se tenere: ⁊ liquefiat ad ignē: ⁊ colla: ⁊ preme bene: cum aut litergiriū decoctū fuerit: ⁊ sit tepidū tūc misceantur res gumatae: ⁊ cum mixte fuerint liquefac cerā: ⁊ resinā ⁊ colla sup gumas ⁊ litergiriū: qđ aut miscuiti repone sup ignē ⁊ coque lento igne donec guttā gutatā super ferruz videris coagulari. Deinde ab igne remoue: ⁊ diu pulueres simul misceant. viride aut es pone in fine. Si esset nimis dur. parū misce de terbentina ⁊ vtire. Emplastrū in scrophulas salutifex. R. folioruz apij: artemisiae: celidoniae floz omnis mēsis illū .n. florē: aliqui vulgariter nomināt fior de franza ⁊ oium supradictoz accipiantur tñ modo folia equali pōdere. Item accipiatur aliqua danae de folia: ex qua fiunt offule seu frictulae: ⁊ fac succū ex oibus istis herbis: deinde bene misce simul oīa. vj. herbas: ⁊ eaz succos: h̄ facto pone in olla. postea Recipe denarios sex terbentine: ⁊ mellis totidem: ⁊ vitellū vnius oui: ⁊ misce bene simul oīa: ⁊ cū bene misueris. Recipe farinā frumētī: ⁊ bene misce cum supradictis donec fiat vnguentū liquidum: qđ factū sit in totū sine igne ⁊ vtire. Ad rūpendum scrophulas. Recipe arsenici partes. viij. viride eris partē vnā que puluerizent: ⁊ misceatur de hac cōmixtione pone vbi vis rūpere. Adhuc d; patienti dari semel in mense euforbij tñ qđ tum posset capere vnius bagatinus bene puluerizati in vna scutella cum iuris modico ex galine pinguedine. Quando aut volueris scrophulas rumpere. Recipe vnā petiā subtilem lineam mundā: ⁊ in medio fac vnū foramē tantae amplitudinis qđ te vis plagam esse parū scilicet ⁊ sup istā petiā pone de emplastro supradicto ⁊ petiā sic emplastratā. foramine. vj. tñ excepto pone super locum infirmum deinde incide aliā petiā forme minoris super quā subtiliter pone de arungia ⁊ tñ qđ tum tenet alterius petiā foramē pone de dicto puluere qui faciet cito combure.

re ⁊ venire vnū p^o aliū. S3 si dolor eēt nimis fortis faciat ēplastz
 de farina frumētī aq̄ oleo ⁊ croco Et pone desup qz dolorē mitiga
 bit. In scrophulas expimētū. In noīe. p. ⁊. f. ⁊ sp. f. amē. aios
 orbeos Aios ischiros aios atbanatos Ildeleysō ymas. de^o de^o
 mirespice ad .a. seu. f. hominē dei p virtutē sciē crucis Et p inter
 cessionē beati blasij libera hominē ⁊ per intercessionē apo
 stolorū Petri ⁊ Pauli q amore christi ambo positi sunt
 in cruce ⁊ p virtutem dei genitricis virgis mariae Si pla
 cuerit venire Et p septuaginta noīa tua Cristus qui positus fuit
 in cruce interficiat scrophulas quas habet homo iste Et enīz libe
 ret. Sicut liberauit Joannē qui habebat spinam in gutture. Su
 pra scripta verba legātur super patientis caput Et super collū ⁊
 sub pede In scrophulas nouellas. Harō herba Et squilla cōu
 sae Et cū arūgia vrsina veteri cōfecte supponātur Amplius si
 ex aselli vngulis ambullis Et cum trito sale mixtis Et aceto fiat
 ēplastrū qd sup scrophulas ponat eas dissoluet. Rursus ad eas
 dissoluendū. Recipe vermicularis Et maluae. añ. Incorporent
 cū anatis arūgia vetustissima ⁊ fiat emplastrū qd sup scrophulas
 positum valde leuiat. suillū qz stercus vt supra valet i scrophulas
 Aliud experimētū qd i scrophulas aiunt admirabile. Recipe in
 die vigilie diuī Joānis baptistae vesp̄i vnā testudinē quam si
 emes da venditori pretium omne qd pro ea perierit Et cauda p
 tensa vel quomodo libet fac eam caput exerere cum quo infra
 pollicem Et indicem dextrae manus detento Signa scrophulas
 ipsas tangendo Et pater noster pariter cum patiente dicēdo tri
 bus vicibus. Deinde fac foramē in domus pariete ex cauando
 vnū vel quot oportuerit lapides a pte iteriori ne ibi posita ab im
 brib^o balneef testudo q̄ in eo foramē ponat. dicēdo. Sic hec te
 studo i h foramē siccabit Et moriet sic ficcari ⁊ mori possint siñ
 isti^o famli seu famule dei andree seu frāciscbie aliq̄ lesiōe iste scro
 pbule cū capite hui^o qdē testudis tacte ⁊ signate ⁊ ibi dimite clau
 saz testudinē capite ifraposito quo moriatur ⁊ sicce^o. Item i scro
 pbulas. Recipe farinā semis lini succū herbe denarelle q̄ppe q̄
 ideo denarella dī qz foliū hz denarij istar rotūdū saponē nigz vi
 tellum oui ex qb^o reb^o vng^o p̄fice quo i scrophblas vte^o. Ad idē

Recipe radices plantaginis quas in filza In vno fillo ⁊ patitis
gule tāq̃ torquē applica circūquaq̃. Itē sunt qui dicant pauōis
speculuz suppositū vltra q̃ credibile sit ī scrophulā valere: vñē
vt qdā putāt occidit. Porio ī scrophulas valēs. Recipe arūdis
radicē malli terre ac asparagi radicē aristologie. 20. lupini radicē
Scrophularie radicem Rapbani agrestis radicem quaz si habe
re non potes Recipe domestici radicem spatule feride folia laure
ole equis ponderibus que subtilissime trita in bono vino bulliāt
de quo patiens ter bibat in ebdomoda. Medicina In scrophulas
Recipe farine coriandri lb. j. farine fabarū ōz. iij. cōficiant̃ cum
arūgia ⁊ superponantur dissoluet eas. In idē. Recipe suillū ster
cus quod pulueriza hoc facto laua scrophulas cū aceto acri albo
Postea eas imple dicto puluere Aqua que multiplicem habet
virtutem. Recipe cinabrij ōz. iij. vitrioli .ro. lb. j. que simul tun
de ⁊ distillabis Inde fluent species tres aquarum primā est pau
ce virtutis Secunda plus valet tertia valde plus Si ī huiusmōi
aqua pones mercuriū In aquā conuertetur ex qua si gutā vnā
pones Super calum porzū verucā scrophulam vel quācūq̃ ali
am carnis ex crescentiā cito eam remouet ⁊ nunq̃ finit amplius
nasci atq̃ valet in dentiūz dolorēz Infrascripta naturaliter sistūt
scrophulas videlicet scrophularia tinimalus Sglla assa Dermo
modactali aristollogia vtraq̃ celidonia centaurea vtraq̃ Radix
preos radix buglose ibimus spuma ferri tartarum vini rubei ci
nis talpe cinis vulpis ⁊ Risagal. Item pro aqua īscrophulas fa
cienda vlni vessice quedam colliguntur In qbus humor visco
scus iuenit qui vt pūit cōfect⁹ īscrophulas valō admodū pdest
huiusmōi aut vessice nisi opposiune colligant̃ īsectaz gen⁹ paru
um itus reperitur qd̃ humorē ipm absūmit. opposiune igit̃ colli
gāt. hec pro nūc ō scrophulis dicta sufficiāt. Age de volaticis tra
ctem⁹. Volatica a volando dī Quia cito serpit p carnē ⁊ pecu
liaris regio sibi est collum. In volaticas autem remedium est vi
delicet. Recipe farinam lupinorum amarorum que decoquatur
In aqua salia addito aceto collerur ⁊ collature addatur puluis
vtriūq̃ centauree et aliquantulum ferueat et de bac lauetur lo
cus infectus collatura. In Idem. Recipe radicem Lauazollī

caballini ⁊ succū extrabe Et acerrimū tūdem aceti impone ⁊ Re
cipe sal comune q̄tum volueris tenuiter tritū qd̄ liga in peria li
nea ⁊ in dicto liquore peria cum sale madefac cum qua sic made
facta frica volaticam. In idem. Recipe leporis fel qd̄ misce cum
butyro ⁊ mulieris lacte exinde vnge volaticam. In idem. Reci
pe ficus crudos ⁊ pone in felle postea in vino ⁊ exinde per allam
bicū aquā distilla ⁊ cum in prima parte istius aque pone quadru
plum aque putei in qua cōmixtiōe fac bullire dimidiam. ōz. cam
phore: donec decoctiōis medietas absūmatur ex quo liquore se
pius vnge. In idem lapatij succus plurimū cōfert si ex eo vnga
tur volatica. In idem. Recipe vnā peria lineā quaz super fundo
vniū bacilli seu lācis de latono cōbure qua cōbustione cuprum
sudabit ex eo sudore vnge volaticā. In idem cōfert ouoz sudor
cum coquūtur si ex eo calido scilicet vngatur volatica. Unguen
tum album: qd̄ valet i cōbustionē ignis In iubicis in scabiez in
volaticas: ⁊ multa alia. Recipe ceruse. ōz. iij. olei ro. ōz. vj. liter
giri. ōz. j. aceti albi acris. ōz. j. ⁊ fiat vngūctum: ex quo cuz opor
tuerit: vnge vt supra. In idem. Recipe tartarū seu grepulā perfe
cissimū vini: ⁊ inuolue in peria crosā valde balneatā aqua fri
gida: ⁊ duplica ne tartarū exeat. Deinde leuiter exprime aquam
ab ea ⁊ in lare pone siue focolario calido: ⁊ coboperias cū cinerī
bus calidis crosā qdem supficie ne peria cōburatur: ⁊ fac ignez
maginū superius p tres horas: deinde excipias ab igne: ⁊ pone
super vnū marmor: ⁊ exprime q̄tum potes. exhibit inde oleū pul
chrum nomiātū de tartaro: ex quo volatica vngatur.

De variollis ⁊ morbillis. caput decimū quartū.

Variollaz egrotatio plures licet infester aetates tamē
peculiaris est potissimū aetatis moue. Ideo in hoc
p̄cipue loco: de ea tractare mihi videt̄ opportunū va
riollarū: ⁊ morbillozū regimen principaliter bipartit̄
vz. i curā variollaz ⁊ morbilloz. Variollaz cura particulari^o di
uisionem capit. Ratiōe scilicet aetatum: ⁊ rōne cōplexionū. At
q̄ vt artium: ⁊ medicine doctor. Inqt Marsilius: tertio potest

recipere distinctionē i regimē p̄seruatiū: et curatiū. p̄seruatiū
regimen est aliquāz specialium determinatarum partium que cu
stodiēde sunt ne variollis ledantur et sic exquisitissime vir illustris
ipse Marsilius primū accedit distinguendo etates que variollā
tur vel morbillātur ab etate corporis. Lactentiū nec alijs cibis aut
ponibus cōmuniter viuentiū q̄z lacteis vsqz ad aetatem septēnez
Et ab ea vsqz ad aetatem in qua floborhonia nō concedit. Quo
circa etiā clarissimi medicine p̄fessores Rasis in sui operis q̄nto
tractatu capitulū notabile cudit de illis que delent vestigia variol
larū. Rursus in diuisionū. libro de vestigijs variollarū atqz inter
uallari. In eodē libro que delent vestigia variollarū insinuat. nec
non Idem auctor in decimo tractatu capitulū prestans cudit d̄
variollis Et morbillis. Rursus in diuisionum libro aliud de va
riollis et morbillis. Gulielmus preterea de varrignana In sui
operis tractatu altero caplm secūdum cudit de cura variollarum
et morbilliorū: qd̄ seqtur capitulum tertium de p̄seruatiōe quorū
dam mēbroz a nocumētis variollarum quod postea sequit cap
itulum quartū. de cura variollarū apparentium in oculis: naribus
et ore: qd̄ demū sequitur caplm quintū. de amotiōe cicatricum re
manentiū post variollas que sane congrua successione cōtexuit.
Ademoradi iccirco etiam sunt bonus Mesue. Petrusqz d̄ ruf
signano: qui licet ab huiusmōi remedioz p̄fessioe videant. In ti
tullis deuiare. Rem tamē ipsam diligentissime vt viros tātos de
cuit sunt executi: qppe signa docent humoz simul habundantiū
et sanguinis signa singulariter habundantis in toto corpore: nec
non signa cuiuslibet humoris habundantis i quolibet membro
determinato: et postremo signa male cōplexionis relictē post eua
cuationem. preterea que purgant sanguinem: flegma: mellanco
liam: huiusmodi quoqz plurima continentur In libri nostri aq̄
ardentis folio quattodecimo: Adedicozū preterea Dux et p̄n
ceps Auicena. de vestigijs vlcere variollarū exquisitissime tra
ctat folio trigesimo octauo: atqz de variollis ipsis folio tricentesi
mo vigesimo secundo: suus achares. In tractatu quarto genera
liter. Iacobus autem dedundis patavinus aggregator in sui de
aggregatione operis tractatu quinto folio. ccxlij. variollis. et mō

billis cōtrariantia memorat notabiliter. Interea nōnulla nos ge-
minorū: quibus noster hic est liber obnoxius: celesti scilicet aspi-
rante Mercurio Deo autē maximo optimo primū fauente Ite-
circo notabilia breuiter interseram. variollae sunt pustulae par-
ue que cōmuniter toti accidunt corpori quasi ex infestissimis ho-
stibus cicarrices: que: vt plurimū: aetatis morinae milites adori-
untur: et oriuntur ex materia mala multiplicata i venis calida: san-
guinea: et putrefacta cum quibus semper est febris iclusa. variol-
lae ex eo dicuntur quod maxime variant corpus Morbilli autē
sunt pustulae collericae In q̄titate numero: et qualitate hoc est
duritie minores variollis: maioris tamen discriminis: preter q̄
q̄ oculos minus inuadunt q̄ variollae et originem habent ex hu-
more sanguineo mixto cum collerico: sunt q̄ maioris doloris et
punctionis q̄ variollae propter acuitatem collere. Variollae ta-
men sunt maioris grauedinis in dorso propter venam extensam
magnam interius super dorsum que semper est dum viuit homo
plena sanguine: qui sanguis cum in primis presertim acratibus
deterioratur secundum plurimū est materia variollarum: Et est
magis calida morbillorum materia Et adusta: q̄ variollarum.
Sed non accidunt ita morbilli per totum corpus vt variollae.
Morbilli ex eo dicuntur q̄ morbida corpora: ac tenella adoriū-
tur. Variollarum Et morbillorum signa sunt febres acutae calu-
ditatis Et dolor dorfi: Pruritus: Insomnia: timor ca-
pitis grauitas Et oculorum rubedo cum pulsationibus in tem-
poribus Et in fronte Et punctio in corpore toto sentitur Et
sciendum est q̄ omnia haec accidentia In morbillis sunt intensio-
ra Et magis acuta: et maioris periculi: q̄ in variollis. Preterea
sciendum est q̄ morbilli Et variollae citrine dicuntur parue: vel
minutae: Inuolutae rubrae. Ad colorem maxime violaceum re-
dentes: vel vehementis rubedinis: et illae que sunt ambulantes
vt fornicatae: et illae que faciunt superficiem corporis quasi spas-
mata: omnes tales tam variollae: q̄ morbilli sunt male disposi-
tionis: et nature presertim si difficulter egredi videant: et maturari
et febris est? nō sedat: neq̄ alleviat: et si preterea sincopis superuenit

ac tremor cordis eger absq; dubio morietur e p̄rio vero si febris ci
to dolorq; sedat et si variollarū egressio fuerit velox et maturitas
Non erit timendū de egroto q; bñ citoq; libabit et gubernabit
Regimen curaq; variolarū et morbilorū variari secūdu varietatē
nēpe tēporū debet: q; alia debet esse cura variollarū et morbillo
rū ante q; apparere incipiāt et alia cū incipiūt maturari et aperiri
et alia quādo faciūt crustas et escaras ratōe tēporis in quo egro
tus sentit dolore in dorso et pruritū in naso et alia accidētia signifi
cātia futuram et primā egrotatiōem S; nōdū ipa egrotatio in
cipit apparere: puenit ut tūc fiat flobothomia vel subtrahctio san
guinis cū vētosis et sūmat egrotus micā panis: cū succo grānatorū
et aqua frigida vel trociscos de spodio: qui sic fiunt Recipe rosa
rum rubearum Spodij amborum ōz. v. Semen accetose ōz. ij.
Sumach. semen protulace añ ōz. v. balaustie ōz. j. gumi arabici
ōz. j. opij grana duo conficiantur cū succo berberis aut cū agre
sta vel onphatio et aq; frigida: aut summat trociscos camphoratos
qui fiunt in cura et bice comedatq; vel bibat egrotus succum la
ctis amigdallarum coctum cum farina ordeī vel auene vel spelte
vel fabarum super quem spargatur berberis succus vel granato
rum acetosorum vel acresta aut similia Summatq; aliquem eorū
succorum egrotus in potu cum aqua frigida uel leutes comedat
excoriatas coctas et cum aceto conditas. comedat etiam cibariū
factum ex oleribus frigidis videlicet ex lactuca portulaca Scari
olla et cucurbita vel cucumeribus coctum et cum amigdallarum
lacte conditum cum succo quopiam acetoso stiptico et nullo mo
do aliquid aliud bibat vel comedat Si vero strictus fuerit secun
dum ventres: Summat in mane aquae modicum decoctiōis pru
norum maturorum vel tamarindorum: vel aliud quod mibi ma
gis placet fiat regimen salutiferum et per hec habetur Regimen
quod seruari debet ante egressionem variollarum Et morbillo
rū. Nōst q; aut apparere icoeperit variolle vel morbilli nullo pa
cto flobothomenit egrotus nec sanguis minuat nec aliqd egro
to fiat vel def qd ventrē soluat Si vero medicū aliqua potissima
causa lubricādū cōvētrē indicaret Ut q; nimia egrotus periret stip
ticitate vel quia a superiori parte egressio timeret preparare p̄mū

q̄ ventrē lenificet debet materiā variolarū vt ea via delabatur ad i
 restina .nullo modo ab egroto aliquid comedatur vel t̄agatur vn
 ctuosū presertim oleū q̄ multiplicat corruptionē nec vinum bibat
 Itēz nullo pacto postq̄ variolle vel morbilli ceperit aparere sū
 mat egrot⁹ troiscos de spodio vel cāphora : q̄ contra illud op
 antur : quod natura iaz intendit tēpore expulsionis. Ad libitum
 autē si nauscam turbationē estuationē ve senserit sūmat de aqua
 que sic fit Recipe ficuū siccarū vne passiē Lentius excoziataz se
 minis feniculi ligni de laca vel d̄ mirris recētib⁹ aut sandaloz ru
 beozū añ .ōz .j. pistent⁹ ⁊ bulliāt in libris iiii aque donec ei⁹ med
 etas sit cōsumpta : collectur q̄ ⁊ reponat⁹ donec frigescat :hui⁹ aq̄
 vsus : variollas ad exterius prouocat ⁊ cito maturat appetitū cō
 forat ⁊ extuationē remouet . Ad idēz Recipe radicū feniculi sci
 licet anesi .petro .succo berberis añ .ōz .j. Sandalloz añ .ōz .v. ficuū
 siccarū passulaz .añ .ōz .iii. pistent⁹ ⁊ bulliāt In libris iiii .aque do
 nec eius medietas sit cōsumpta collect⁹ ⁊ sepi⁹ oī die ad libitū egro
 to propinet⁹ comedat hoc tēpore vt superius dictū est ⁊ bibat de
 cotionē passulaz ⁊ radicū feniculi ⁊ Semis mirri ⁊ granorū grā
 natoz v̄ berberis ⁊ frequēter in die sibi ponat egrot⁹ i oculis na
 ribus ⁊ auribus Et aquam gargarizet que sic fit ne in oculis na
 ribus auribus vel gula variollaz quidpiam colligat⁹ .qđ maxime
 quidē est periculosus Recipe aque .ro. lb. .j. Sumach. carnosita
 tis grannatoz añ .ōz .v. pistentur ⁊ aliq̄tulū bulliāt cum aqua
 ro. de inde collect⁹ ⁊ in frigidet⁹ . Ad idē. Recipe grannatoz aceto
 sorū Sumach. vel berberis añ .ōz .i. bulliant in aqua .ro. ⁊ collē
 tur Si terratur antimonium vltima cōtrictione ⁊ fricetur cū suc
 co coriādrī vel solatri postea collectur ille succus cūz petijs tenui
 bus ⁊ ponatur in oculis auribus ⁊ narib⁹ Ad oculis repugnat
 variollarum Et morbilloz .Attamen sciendū est q̄ variolla vel
 morbillus si nascatur in oculo aure vel naso genialitatem vel dex
 truit vel illius loci valde saltem impedit ⁊ si ingula multiplicarē
 tur impedirēt anbelitum Et forsam ad stomachum cibi transituz
 que ne accidant exterius frequenter nares ⁊ aures liniantur cūz
 oleo de mirtis vel .ro. ppter locorum defensionē Et gulae .Cūz
 autem variolae Et morbilli maturati fuerint ⁊ exacte ad superfi

ciem cutis migrauerint Et cōtinuo sanguis imo inde potius illo-
rum virus emanat seu incipit emauare. Regatur cū dietaz: et poti-
bus antelcriptis nisi egrotus fuerit nimis ibecillis. Nāq; si ni-
mia seu sincopis: seu debilitas superueniret: posset edere carnes
pullox vel edox coctas cum lactuca: portulaca: cucurbita: endi-
ua cucumeribus nō amaris: et ijs similibus conditas cum aceto
vel omphatio seu succo berberis aut granatorum non dulcium
vel acetositate citri vel arātij et vinū nullo pacto bibat.

¶ Jaceat illo tpe hē vltime maturatiōis sup folia populi vel po-
moz acetosox vel rosaz folia si sint morbida sine spinis ne sicci-
tatis durities sit molesta q̄ si sic esset ex rosis tritis lectus patiēris
totus supaspergat vel ex nenufar florib⁹ siccis bene tritis: et cū
sandalox puluere mixtis. Nāq; huiusmodi ad variollarum mun-
dificationem opātur cum confortatiōe locoꝝ in quib⁹ fuerint: et
variollas exsicant.

¶ Abstineat se insuper egrotus a carnibus q̄ntum potest Et
vino vsq; ad horam In qua oris feruor estuatio calorq; recel-
serint Et cum cortices qui sunt super loca variollarum Et mor-
billoꝝ incipient remoueri vel potissimum remoti sint tunc bi-
bat egrotus si desiderat vinum non tamē fumosum. Sed debile
et multum limphatum Et comedat carnes alteratas cum rebus
et succis acetosis Et herbis frigidis Et cibis alijs et cetera vt di-
ctum est. Si vero variollaz Et morbilloꝝ exsiccatio nimis tar-
daret tangātur variollae vel morbilli cum lana leuiter in aqua sal-
sa infusa Et si sit in fine estatis vel autūno fiat fumigiuz ex sandal-
lis rosis et mirtis. Si vero hiems sit locetur egrotus coram igne
facto ex tamariscis vel ex lignis salicis aut orni. Tēpore vero ex-
siccationis Et crustarum vel eschararum variollarum vel morbil-
loꝝ vngātur cortices foedi Et sicci cuz oleo tepido leuiter vel
cum oleo rosaceo et oleo de camomilla mixtis ac tepidis et sepius
balneentur membra vel abluatur totum corpus ī aqua dulci de
coctionis maluanisci vel maluae Et floꝝ camomillae Iuuabit
insuper plantas pedum tenere in aqua calida dulci tempore quo
incipiunt maturari. Cum autem cadunt crustae securius potest

egrotus comedere carnes tamen alteratas cum herbis Et cibis
frigidis Et acetositatibus supradictis potestq; secure bibere vi-
num album valde quidem limphatum. Si autem signa turpia ⁊
concaua In variollarum locis remanserint pinguefiat corpus
cum iuribus galinarum Et carniū conditis cum vitellis ouo-
rum vel cum cibis sorbilibus factis ex farina in iuribus carniū
Et bibat vinum dulce limphatum Et vtatur frequēter aque dul-
cis balneo Et presertim post comestionem per longum tempus
Et vngatur loca foeda Et concoa cum remedio quod sic fit.

Recipe liſtergiri contriti abluti cum aqua per nouem vices. radi-
cum barundinum siccarum farine risi ossium vetustorum seminis
peponum farine ciceris grannorum fabarum excoziatarum co-
sti Lupinorum excoziatorum añ. ḡz .ij. puluerizentur minutim
⁊ cribrentur ⁊ incorporentur Et cum philij muscilis fenugreci ⁊
lini seminis misceantur Et cum tali compositione emplastrentur
per noctem cicatrices Adane cū aqua dulci tepida abluatur vel
cum aqua decoctionis fabarum seu risi vel similitum.

¶ Alibi de variollis Et morbillis sic tractatum repperi videlz
variollarum egroratio cum infantem adozitur. Precipuum in-
ter coeterea Regimen est. puellum scilicet optime pellibus inuo-
lutum calidum tenere Atq; super circunquaq; sternatur pan-
nus rubeus Et si potest lentis brodium densissimum bibat sine
oleo. Sin minus. Saltem lentis vel lētiū ferculam cum nihil vel
parū olei peroptime quidem coctum nutrit ad saturitatem edat.

¶ Item alibi capitulum repperi de preuisione quorūdam mem-
brozum a nocumentis variollarum vt infra videlz. Tria mēbra
nos maxime oportet intendere ne illis accidant morbilli vel va-
riollae est enim periculum ibi maximum Et illa sunt oculi preser-
timq; nares Et gutur. Nam ex eorum prouentu ad oculos fre-
quenter perditur visus vel saltem albugine quapiam oculus tur-
piter de foedatur.

¶ Si vero in nares inciderint obstructione meatus quam cau-
sant: ammittitur multoties iste sensus. Si autem i gutture oriatur
stati subite iminet suffocatiōis periculū. Est igit ad oculos pmiū

maxime puidendū cū impositione in ipsis eorū que prohibent
materiā ad ipsos fluere 7 substantiaz oculi congregāt 7 cōforiāt
Apropriata secūdū veteres vtilia 7 vſitata ſūt. v3. aqua. ro. ſola
oculis frequēter applicata 7 maxime cū in ea diſſoluit ſūach co
riandrū tritūz vel cortices grānatoz ſiue potius ſuccus ipſorūz
7 ſimiliter ſucc⁹ foliorū olive : 7 Similia. Interea Serapio iccir
co ſic inquit. v3. Muria proprie que fit ex piſcib⁹ ſtiptricitatē h3
fortificationē 7 mūdificationē 7 ideo fit cum ea. cobol. Inegritū
dinib⁹ ledri vt egrediant In facie .i. ex oculis. Sed poſtq̃ egreſ
ſe ſunt: diſſoluit eas 7 conſert Idēq3 voluit Auicena. Succuri⁹
aūt inquiring guturi cu3 gargarifmate facto ex aqua 7 aceto 7 de
glutiōe ipſius quādoq3 : 7 nō dubito quin frigida ſtiptrica reper
cutientia Ingula gargarizata ſint vtilia vt ſuperius ſu3 expertuſ
de quibus capitulo de ſquinātia dicitur eadē etiā que gutur pre
ſeruāt 7 nares: quādo eorū fit per nares at rabcio e vaſculo ori
ficij ſtricti eſt vtilis valde 7 c. particula ſequēſ ē de cura variollaz
apparentiū In oculis naribus 7 ore. Frequenter cōtingit q̃ p
biberi nequit variollaz generatio in mēbris p̃dictis : forte eo q̃
priuſq̃ veniat Medicus iam apparēt In eis : qđ cū accidit illiſ
membris eſt taliter ſuccurendum. Dico q̃ ſi in oculis Signa va
riollarum appareant. v3. q̃ in nigro oculi ſicut pūcta alba appa
reat. Tunc eſt preceptū q̃ oculus cum aqua calida vaporet : 7 p
inde aliquid ex ſale: vel almuri leuiter imitatur : 7 proprie ex al
muri piſciū Sicut in precedentibus dictum eſt. Si aut variolle
fiant in auribus vel in ore tunc vngantur vnguento facto ex oleo
violaceo draganto : 7 cera alba. Nucilago ē grannorum cito
riorum 7 pſilij cōferunt ijs que ſunt in ore. Ibiq3 preterea plu
rima repperi que omiſi qm̃ viſa mihi ſunt parum vtilia. Poſtea
ſequens huiusmodi repperi caplin. De cicatricū āmotiōe rema
nentium poſt variollas. v3. Remanēt cicatrices ex vlceribus va
riollarum: ſicut fit ex alijs vlceribus: vel ſolutionibus: que cute3
maculis foedis: 7 quādoq3 nigris coinquāt. Remanēt etiā cō
cauitates in facie: que omnia tāq̃ foeda vtilis eſt āmouere in foe
do itaq3 colore qui ex variollis in cute remanet cōfert mirra diſ
ſoluta cū oleo de ſemine lini Et linita 7 hoc etiā remouet veſticia

vlcerū aliorū. Sedū autē ipsarū colorez rubeū: tollit sola iunctio
 facta cū oleo de semine: Serapio autē dixit: lac timali esse cōue-
 niens variollis quādo linitur et earū signis innuit pferre cū dicat
 Inpentigini et pruritu pferre. Rursus dixit Serapio q. litergiriū
 ablutū secūduz ipsius doctrinā est maxime ad variolarū delē-
 da vestigia inuatiūū modo sint porus nōduz de albata et cetera
 Tu ibi Unguētū ad id bonū Recipe litergiriū abluti radicū ha-
 rundinis sicce farine ciceris ostriūz vetustorū farine risi et costi añ-
 terrant et agitent et cū eis facies liniaf In nocte Qd remediū pre-
 cipue fieri debet in balneo et mane leniter lauetur. Item conca-
 uitates variollarū que in cute remanent post eaz egrotationē sa-
 nat cū predictis regimē impinguatiūū. Itē si accipiat cinis testu-
 dinis marine secūduz sui q̄litate subtilit tritus et cicotri iconizat⁹
 et cū oleo mixtus et inunctus eaz cōcavitates delet Rursus ne va-
 riollarū signa remaniāt. Recipe faseolos quos oprime coque in
 aqua cū qua quotridie lauet sibi faciez cicatrizatus Ad idē lucij
 piscis pinguedinē similiter operatā hoc est cū aqua cicatrices in-
 ungantur dicūt auctores bene conferre. Itē si medulle p̄ficorū
 terrantur et in aeceto dissoluāt et cū suilla cute In eo madefacta ci-
 catrices liniant: euanesceēt. Preterea in veteri quodā codice p̄tra
 variollas Sic scriptū inueni. Comedat egrotus lenticillas sine
 oleo et eaz brodiū repidū in magna quātitate bibat Que si infan-
 tes facere nequeūt faciant saltem nntrices. Quiuz stercus ficcū/
 et cū aceto liquatum et emplastratū verucas et variollas delet quo-
 circa adeo insuper exquirit Marfilius de sancta sophia Sup-
 prima. sen. quarti canonis auicene tractatū edidit At solus ipe
 vel om̄issis iccirco reliquis auctoribus meo iudicio Ad variolla-
 ruz et morbillorū om̄is generis regimina et curas perfectissime
 quidem sufficet Ideo ad ipsum variollarū et morbillorū ego-
 rotationis studiosi primū recurrant. Postea auctores alios a me
 nōiatos et a me ipso quoqz memorata consulant quod si fecerint
 honorem et lucruz omnino consequentur Nos autem ad alia suc-
 cedam⁹.

De Spasmo et alcute caput .xv.

Spasmus nihil aliud est nisi egroratio a repletionempe nimia causata Et ut plurimum carnosus nocet infantibus. Quocirca Albertus primum alemanus merito audiat. folio centesimo trigessimotertio que a veteribus peripateticis: ut ipse dicit: accepit vnum autem inquit quod pluries accidit pueris recenter natis propter plenitudinem eorum est spasmus et coetera. Iccirco ibi. v3. parum ante tractatum noni libri de animalibus plurima memorat notabilia. Auicena de signis. Sic iccirco dicit. Cum vrina infantis est viridis nuntiat paralysim vel spasmus etc. folio centesimo quinquagesimoseptimo et sequenti. Rursus de signis euentus spasmi in pueris folio tricentesimo vigesimo octauo. Gallenus autem ellectuarium docet patienti spasimum iuuatium. v3. Recipe mentastri. ro. cinamomi masticis. su. meu. A meos dozonicis gedoariae gariofo. añ. ð3. ij. sandaloꝝ ligni aloes añ. ð3. i. musci. ð3. f. sesqui vnge omnes rerum qualitates balsamo Et cum melle misce et da quotidie quartaz partem vntiae Et si spasmus fuerit in toto corpore pone super spondilia dorfi. Recipe cerae ð3. i. eufoꝝbij ð3. i. et oleum quod sufficiat ac simul confice Et cum oportuerit vtere. Spasmus nonnulli relaxationem nominant eo quod a viscosis humoribus nervos relaxantibus causatur. Accidit autem infantibus interdum in vno mēbro interdum in toto corpore et ipsi prohibet a motu eius mēbri in quo est vel totius corporis. Cura eius nisi genialis fuerit est primum dare nutrici Sirupum factum ex medicinis subtrillantibus Et sit eius cibus valde siccus reiꝑz bene assatae Et non comedat carnes duras nec pisces Et in pauca q̃ritate vinum bibat non limbatum Et aliquando priusq̃z infans lactetur ponatur in balneo vnganturq̃z ipsius In quo maxime patitur membri inuncture oleo castorei Et antescripto Galleni ellectuario vtatur quotidie. Michael preterea Saronarolla. De spasmo prestantissime disputans folijs suae practicae octuagesimo quarto quinto et septimo allegat plerosq̃. Iccirco egregios auctores ad quos cum opus fuerit Duceo recurrendum. Interea memorabilis precipue est antonius guaynerius quippe qui de spasmo tractatum cudit ad mirabilem. In

eiusdem sui nempe operis folijs quadragesimoprimo Et non nullis sequentibus. Item Paulus bagellardus in sui operis carta octaua. Iacobus interea de diſdis parauinus aggregator In ſui de aggregatione operis Spasimum prohibentia memorat folio Notandum inſuper eſt Spasimum aliter eſſe ex repletione aliter vō ex inanitione curādū. Si ex repletione cauſetur cuſtodienda eſt nutritrix ne ipſius ad nimiam lac humiditatem ideſt aquoſitatem declinet. Sed cibis veſcatur lac ſubſtantiātibus ⁊ incroſſantibus Et abſtinendus inſans eſt a nimia lactatione ⁊ nimio ſomno cuz reliquo regimine: quod idem bagellardus docet. In ſui nempe operis capitulo tertio. De ſpafmo pueroꝝ folijs octauo: ⁊ nono Proderit Ꝓcirco etiam ad ſalubrem librum noſtrum recurrere In capitulo de relaxatione folio quāgeſimoſeptimo ⁊ ad viaticum folio decimoquinto. Preterea vaguentum in ſpafmum optimum fit hoc modo. Recipe pullegium baccas laurinas ciminum aſſi. omnia pulueriza Et cum melle miſce: ⁊ fac bullire Et pone tepidum in panno lineo ſuper locum dolentem vel patientem. Sunt qui dicant pendentem lupinū ad inſantis collum pendentem cum a ſpafmo bene defendere. cautellam autem huiusmodi eſſe bonam puto priuſqꝫ ſpafmus accidat. Itaqꝫ qꝫ primū omnia que in hoc libro ad inſantis collū pendulla conferre traduntur Sint ſtatim ad cautellam nempe penſilia. Spafmus aut ex inanitione cauſatus alchutes nomen uſurpauit. haec egrotatio ex inanitione vel febre vel frequēti ploratu vel rebus exſiccantibus cauſatur. quapropter nequit ſe inſans interdum flectere. In alchutem autem quoniā Regimīa: ⁊ curas anteſcripti ſufficienter inſinuāt auctores. Nos ad alia inētem cōuertemur.

De tberano cum ſpafmo: ⁊ ſine ſpafmo caput. xvj.

Thetanum cū ſpafmo: ⁊ ſine ſpafmo: atqꝫ de ſpafmo ipſo ſpāliter Auicena folijs cēteſimo quinquageſimo octauo: nono: ⁊ cēteſimo ſexageſimo pleraqꝫ cūdit capiula notabilia: ⁊ Adicael nꝛ in ſue practibicae
o ij

tractatus sexti capitulo altero. de spasmo ac tбетano tractat vberi
me: qppe qui duo iccirco auctores cū a Sauonarolla iccirco sci-
licet allegatis vel reliqs ōmissis satis erunt. Distrabit vtiqz ani-
mū multitudo libroz. Itaqz pbat: qm etiā ad omnes nō suffi-
cit vita humana: tm̄ legendi atqz sane intelligēdi sunt. Nos: qm̄
nimīū iaz hīc liber grāndescit: qđ reliquū ad infātiā prīmere senti-
mus celleriē percurramus.

De sabarra: 7 nimio balbutientis ploratu caput. xvij.

n Imia noctu maxie vigilatio: p̄indeqz ploratio infanti
7 balbutienti accidit ex lactis corruptioe: cuius preci-
pua cura est: quā bagellardus docet in sui opis capi-
tulo q̄rto de instātia vigiliarū carta nona. Atqz ī capi-
tulo de vigilijs puerorū Rasis: 7 in eius tractatu q̄nto capitulu-
scripsit de sabarra: 7 nostrū viaticū carta. liij. Auicenaqz folio cē-
tesimo quadragesimooctauo 7 eius pedissequus folio septuage-
simosecūdo Sauonarolla: nec nō Antoni⁹ guayneri⁹ folio qnq̄
gesimo. huiusmodi p̄terea hincinde iccirco repperi iuuatiua. Ani-
sum puluino suspensum: Ita vt infantes dormientes odorēt le-
uat in somnia: 7 que Jacobus de dundis patauinus aggregator
iccirco 7 ipse posuit iuuatiua. folio

De subeth: 7 mortificatione caput. xviii.

p Est sarrhā cōueniēs est loc⁹ subeth: qppe subeth ni-
hil aliud ē nisi somn⁹ supflus vñ mortificatio qñqz
cātur: l3 p̄postere aliqb⁹ hunc forsam locasse morbu
videamur. Nāqz fere oēs p̄ipathetici. Subeth p̄ sar-
rhā postea locauerūt. tm̄ vt puto: egdez nō sine rōne sic posui. na-
scuntur. n. fere oēs q viuunt infantes: vigilātes. Deinde sopor eos
vt plurimū: salutifer. Interdū opprimit iporun⁹: vt est subeth:
quocirca p̄cipue. Auicena notabiliter tractat folijs centesimo q̄-
dragesimoseptimo: 7 nōnullis sequentibus: 7 Sauonarolla fo-
lio septuagesimopmo: 7 sequēti necnō Antonius guaynerius fo-
lijs vigesimo: 7 nōnullis p̄ime sequētib⁹ vsqz ad tractatū sextū
de incubo: qppe q tres Illustres auctores meo iudicio cuilibet

Itcirco vigilanti vel reliquis ommissis: frustra naq; per plura fit:
quod fieri potest per pauciora vberime satisficient. Igitur ad se
quentia procedamus.

De tussi et singultu caput. xix.

Tussis et singultus: balbutienti: vt plurimu; accidunt
ex causis: quas in capitulo. xij. de tussi: et reumatismo
carta. xvj. Indicat bagellardus vbi atq; in sequenti
satis bene docet remedia. Quocirca in libro de egrit
tudinibus iuncturaz Rasus capitulo. De tussi puerorum nauat
opera diligentem. nec non Iacobus de dundis Parauinus ag
gregator. In sui de aggregatione operis tractatu tertio capitulo
x. folio nonagesimoseptimo tussi puerorum contrariantia pluri
ma memorat notabilia. libellus isuper extat: q; paupe; thesaurus
appellatur. In cuius capitulo contra Reuma: et capitis dolores
notabilia Itcirco plurima continentur: atq; in libelli salubris no
stri capitulo de tussi pueror; carta quinquagesima quinta preter
ea eruca subtrita: et balbutientis pectori tepida apposita tussis se
dat. Idem spongiae lapillus facit collo suspensus. Idem: vt aiunt:
fit si huiusmodi scriptura. In carta noua fit balbutientis collo su
spensa v;3. pax pax vita spiritus sanctus Re
medinm In ipso cum ipso et per ipsum amen.
cum crucibus que p spatia vacua significatur.

De stomaci redundatione: et vomitu.

Stomaci redudatio: et vomitus aetati motiuae ex cau
sis accidunt: quas bagellardus indicat in capitulo ter
tiodecimo de vomitu folijs decimo octauo: et nonnullis
sequentibus: atq; salubris liber noster in capitulo de
vomitu folio quinquagesimo quarto: et sequenti. Atq; insuper i
libro de egritudinibus iuncturarum Rasus capitulo de vomitu
in pueris. Preterea Gulielmus placentinus de saleceto in ope
ris de summa cōseruationis: et curationis capitulo cētesimo duo
decimo de spetiebus vomitus folijs quadragesimo quarto: et qn
to plurima itcirco docet notabilia: quippe quae p auctoz digni
tatibus iure meritoq; preposita remedia hincinde a me reperta

sequuntur infrascripta. Reductio vicissitudine quadā ex stom.
co vomitalis: vt plurimū: accidit ex stomaci frigiditate ⁊ ventosi-
tate: ope prius ante oīa precipuū regimē est calore suauī diligēter
erga aluminū suā opam nauare nutricē In dolorē aut stomaci re-
nū vel latez. Recipe maluā: marubiū: apium: mel: farinā: ⁊ salis
modicū: q̄ simul cōfecta calida super dolorosum locū applicetur.
Ad vomitū repprimēdū valēt absinthij oleū: ⁊ gariofoloz pluis
simul mixta: ⁊ q̄tū pati potest egrotus calida stomacū suplinita
q̄ petijs insuper: ac pellitjs fit calidis fomentatus haec ter in tri-
bus noctibus reiterādo: ⁊ frigus euitando vomitū aut bene rep-
mere. Oleū stomaco peculiare sic fit. Recipe canelle. ḡz. sēs q̄ v3
vntie dimidiū: gariofoloz. ḡz. ij. mastice. ḡz. i. cū dimidia Spice
nardi. ḡz. ij. q̄ bene cōtusa: ⁊ bene simul mixta i vitreo vase ponā-
tur: In quo etiā lb. i. puri olei supfundat qd̄ vas p̄ totā aestatem
sol calefaciat vsq̄ ad septēbrē: quo tpe citonia sunt matura: ex q̄-
bus succi ciatus exp̄mat: q̄ in dicto quoq̄ vase supfundatur Et
ad solē reponat. Anctionē huiusmodi ad vsum seruata stomaco
aiunt bene cōferre. Ad idē. Iūnij mēse aliqui in diui dicūt Ioan-
nis baptistae vigilia aere sereno. Recipe tū floz berbae: q̄ dicūt
sancti Ioānis: q̄ ipsis implere possis vnā boriā vitream: ⁊ be-
ne iculca. deinde paz puri olei supfunde. Postea os borie bene
clande cū cera. deinde boriā ipsaz sub terra ⁊ aliqd̄ ne ibi pene-
tret suppone: ⁊ sic vsq̄ ad sequentē ānum dimitte: ⁊ sequēti altera
simili vigilia: boriā exime: ⁊ ad solē pone p̄ totū Iulium. deinde
ad vsum serua hoc oleū ad p̄dicta valer: ⁊ ad multa alia. Ad idē
Recipe tū pāni ostrini cū q̄to possis vnū cor facē super qd̄ tū
extende refine pinguis ⁊ recētis q̄tū sufficiat sup̄ quam asperge
gariofoloz puluerē: ⁊ cor illud balbuentis isophago applicet.
⁊ si oportuerit reiteretur.

De reumatismo ⁊ sternutatiōe peculiari caput. xxi.

In rigiditas in p̄ma etate: vnde sternutatio catur facilr
accidit etati moriuae: q̄ ne accidat nutrices oportet piē-
tissime fouere infantes p̄sertim hieme cum calefactiōi-
nibus. namq̄ magna frigiditas cū egestiōis p̄sertim

in adfectione infanti plerūq; mortis est causa. Sterhutationis
future signum est cum oculi profundatur: et superuenit febris cu
ra eius est q; sup cerebrū ponantur extrinsecus folia portulacae
vel rasura cucurbitae cum oleo ro. et farina ordei: et caput vngat
cum oui vitello: et oleo. praeterea Recipe rutam pentaphilon Salui
am: et Rosmarinum que in oleo bulliant quo infans vngatur a col
li nodo per spinam ad inferioris dorsi nodum. In pectoris autē
grauedinem. Recipe allium sub cineribus lassatum quod mun
datum cuz tundatur et cum butyro incorporetur quo tepido in
fantis seu balbutientis plantae vngantur et proderit. Sternuta
tionum genera Et ideo quelibet. Ita Adicael noster folio cē
tesimo vndecimo diligenter distinguit q; superfluum reliquos ic
circo puto consulere methaphisicos igitur ad vltiora cursim
est procedendum.

De gibositate spondiliū dorsi peculiari caput. xxij.

bumeros habet homo maiores respectu corporis ali
is animalibus. Ad portandum Et sustinendum hu
meri creati sunt ex ossibus fortibus et carne in ea nem
pe parte patientiori Hs isunt scapule ossa lata tenuia
que proportionali humerorum latitudini satisfaciunt carnem sul
tiētes In ambitu ac moderata tenuitate elegantiam pectoris ne
fedarent In gibositatem autē spondilium dorsi infantis vel bal
butientis inter coeteros medicine auctores vgo precipue Senen
sis consilia et remedia docet folio octuagesimotertio Et sequenti
Praeterea Adicael noster Auicennae quasi ductu notabile cu
dit capitulum de gibositate folio tricentesimoseptimo.

De vmbilici tume factione Et eminentia caput. xxij.

vmbilicus est radix ventris per quam embryo dum
pēdet i mris vtero sibi sūmit alimētū. vmbilici tūefactio
Et eminentia aetati motiue interdū accidit ex nimis va
gatu et vociferatōe aut ex frequēti et vehēnti tussi inter
dū ex casu Et percussōe Remediū autē ē vt accipiāt lupini et i vino
nigro ponāt ad mollificadū in quo silitur ponant stupa diligēter

o iij

purgata ⁊ petie nitide panni linei. Deinde pone super vmblicū qui si flexibilis fuerit: eum cauterizabis in circuitu. Sed non in loco flexibili ppter cutis tenuitatē: Quocirca Celsus. ad vmblicos inquit prominentes ne manu ferroq; vtendum sit: Ante rēprandū est vt egrotus abstineat alius ducatur: Imponant super vmblicū cicutae ⁊ fuliginis singulorum partes vndecim cerusae lote partes .xiiij. plumbi loti partes .xviij. cum onis duobus quibus etiam solatri additur succus hoc diutius impositū esse oportet ⁊ interī cōquiescere ⁊ cibo modico vti: Sic vt vitentur omnia infantia. hic nimirum celsus intellexit De offis etatis vmbilici. pminentia indistincte Peculiariter autem in libro De egritudinibus iuncturatur ⁊ Rasis capitulum specificē cudit De inflatione vmbilici puerorū: quo cum oportuerit ante omnia duco Recurrendū atq; ad petri de argellata opus ex quifitū folio octuagesimo nono. Iccirco insuper saonarolla noster salntifera docet remedia: In capitulo de augmento vmbilici folio tricentesimo septimo Interea plinius Iccirco quidem inquit vmbilicis eminentibus psyllion illinī Jacobus preterea de dundis patavinus aggregator. in sui De aggregatione operis tractatu tertio capitulo vigesimo folio centesimo octuagesimo quinto. Infantū ramici ⁊ egressioni vmbilici cōtrariantia: nō nulla memorat notabilia

De ventris tortione ⁊ balbutiētis inflatione peculiari caput. xxiij
 i. inflationis ventris infantis ⁊ balbutientis cās ⁊ remedia Impator docet Auicena: necnō ei⁹ i sua practica Sirennus Tyro saonarolla pterea Rasis ⁊ bonus Adesue atq; pleriq; oēs idonei naturales ⁊ specialiter In capitulo decimo octauo Bagellardus de tumore vētris infantū folijs vigesimo nono ⁊ sequēti vbi cū Auicena pariter Rasi Adesue remedia iccirco insinuat salutifera atq; noster salubris in capitulo de inflatione ventris folio quinquagesimo secundo. preterea vinca per vinca siue camedaphne herba in cinere decocta ⁊ excussa vinoq; sparsa ⁊ ēplastata ficat tumores Idē absinthiū facit in vino albo coctū ⁊ sup ventres ac stomachū ēplastatū Itē si puer inflat⁹ fuerit in parte vel torus. Recipe summa

res ebuli ⁊ sanbuci : quas in vino albo coque ⁊ in ipsis calidis
balbutientem inuolue. Itē recipe pullegium ⁊ ciminum : que si-
mul confecta emplasta tepida super vmblicum. Caninum sterc⁹
tenerum recens ⁊ calidum cum trito scilicet coriandro mixtū: em-
plastratū ventris proderit tormioni. Item surcinuz stercus: q̄rtū
pugillus capit cū sale munitissimo ⁊ oleo tritum ⁊ cataplasinatū
sedat ventris dolorem : Itē in omnes ventris dolores. Recipe
taxonis cerebruz : quo in oleo bene cocto venter liniatur

De siccitate ⁊ stipicitate peculiari caput .xxv.

q uoniam stipicitas omni etati presertim motiue valde ē
discriminosa ⁊ plerunq; letifera Ideo noster bagel
lard⁹ i capitulo xv. De infantū stipicitate folijs vige-
simo secōdo ⁊ sequēti iccirco remedia docet exq̄sita : Atq; i libro
de egritudinibus iuncturarū Rasis capitulo de constipatione pu-
eroruz ⁊ salubris noster in capitulo de cōstipatione folio quiqua-
gesimo quito atq; in capitulo de oleis laxatiuis folijs quadrage-
simo q̄rto ⁊ sequēti vbi laxatiua ⁊ solutiua fieri poma docet saluti-
fera Fomentū q; seu fumigiū laxatiuum prestantissimum. Pre-
terea in libelli: qui pauperū thesaurus nominatur capitulo reme-
diorū ad disponēduz ad idem salutifera multa cōtinētur. Pue-
rorum insuper laxatiua Jacobus de dundis aggregator In sui
de aggregatione opis tractatu quarto folio vigesimo secūdo me-
morat notabiliter Instipicitatem iterea valēt: fel taurinuz Aloe
Salgema ⁊ oleuz bene simul mixta : si ex ea cōfectione lienis sū-
mitas siue inferior regio circuz iungatur. Ad idem recipe malue
radicem: quā coque ⁊ cū bona pinguedine suilla veteri minutim
incisa ⁊ mixta ⁊ in olla terrea simul cocta furfure modico imposi-
to : tepidam balbutientis stomachū superpone : leniter ventrē mo-
uebit Item mēse false cum taurino felle tepide vmbilico illite alu-
um solunt. Item ad solutionem superius per vomitū vel inferi-
us per egestionem. Recipe fel taurinum interbentinam aloem que
instar ceroti cōfecta si vis mouere superius pone super stomachū
Si inferius super vmbilicum. Item instipicitatē. Recipe mal-
ue radices : quas coque ⁊ cum arungiacū fice suilla. De ide Res

o iiii

cipe patellam cum furfuris parum hec simul cōfecta stomacho ca-
 lida applicabis. Rursus vnguentū bonū laxatiuū ventris quo
 vmbilicus vngatur in q̄titate auelanae. Recipe mezereon succi
 absinthij: succi mercurialis: succi cucūeris asinini: succi esulae. añ
 ōz. ij. eleterij: succi cataputiae añ. ōz. ij: succi ellebori albi: et nigri
 añ. ōz. ij: succi iterioris sq̄lle: succi fictāis añ. ōz. ij: succi radices
 ebuli: succi corticis mediāi s̄abuci añ. ōz. ij. lacis ritali. ōz. v. cāo
 millae. ōz. iij: succi berbe iue. ōz. iij. nucis vōicae. ōz. ij: succi her-
 modactilozū: a corij bzionie. añ. ōz. iij. diagridij. ōz. ij. Isti succi
 misceāt cū puluerib⁹ rerū q̄ indigēt puluerizatione: et incor porē
 tur cum axungia porci maris: et cū cera vnguentum fiat: quod vē-
 trez soluit Si vel tñ pulsus vngatur. Rursus vngentū: quo so-
 la manuū vinctio facit euomere: pedum vero facit assellare. Reci-
 pe ellebori albi: et nigri hermodactilozū: acozi: iusquiami: succi
 semperuinae succi bzioniae añ. puluerizanda puluerizent: et ista
 oia cum suilla axūgia vetusta conficiātur si nūmum duxerit: locus
 vngatur cum populeon. Rursus alibi sic repperi. vj. Recipe el-
 lebori albi: et nigri: hermodactiloz tapisiae: iusquiami: acozi succi
 semperuinae bzioniae. añ partes equales. ista oia misceantur Et
 cum axungia veteri suilla conficiantur: puocat vomitū extra po-
 situm. Si ex quouis selle ab vmbilico superius liniatur: ab vmbi-
 lico vero inferius, puocat secessum. Similiter yera rufini cum
 olei amurca inuncta superioribus lacertis brachiorum, puocat
 vomitū. Inferioribus vero lacertis inunctis brachioz: puocat
 secessum. Itē vngentū laxatiuū. Recipe aluminis de pluma
 ōz. ij. salis gēme. ōz. i. butiri qđ sufficiat. Tragea experta ad edu-
 cendū humores flegmaticos: grossos: et viscosos de stomacho: et
 iuncturis. Recipe turbith boni: et gumosi ōz. x. hermodactiloz
 ōz. v. cerē. ōz. iij Sene anisi feniculi añ. ōz. ij. zuccari albi: et du-
 ri ad pondus omnium.

De humiditate et fluxu peculiarj caput. xxvj.

Luxus: et humiditas nihil aliud est nisi stipticitati: et sic
 citati nimia contrarietas. Huius egrotationis curam
 Paulus begellardus cū auicena Rasi. Mesue Et

Galleno in capitulo. xiiij. de fluxu infantium folijs vigesimo Et sequenti: atq; vigesimoquinto in capitulo eorum que sedant fluxum atq; in eorum capitulo: que sanguinem restringunt Et ventrem constipant folio. xiiij. Gulielmusq; placentinus de salecero. In operis de summa conservatiois et curatiois capitulo centesimo vigesimo octavo de fluxu ventris folijs quinquagesimo tertio: et duobus sequentibus: diligentissime docuerunt. Jacobus de duendis patavinus aggregator fluxui ventris in pueris contrarietas memorat in tractatu tertio capitulo. xv. folio centesimo quinquagesimo septimo notabiliter. Preterea leporis maris coagulum super ventrem tepidum proderit emplastratum. Item capre pilorum vltorum fumigium fluxum sedat. Item pulvere cornu cervini vlti foramine anni asperso fluxus sedatur. Sabe in aceto bene cocte et super Isophagum: et ventrem tepidae emplastratae fassiato puero cum. Item cubati multum stringunt. Similiter rosmarini folia in aceto bullita deinde super ventrem tepida emplastrata valde constipant. Idem suffumigatio facit decoctionis porro. Ad idem recipe pelum unam fabarum cum corticibus que in aceto acerrimo bulliant Et ex eis sic feruentibus fiat stussa sub ano ter vel quater. Altera stussa utilis ad stringendum recipe thus albus mirra rubea: et rosmarini ligna sicca: ex quibus super sellulam recluso ano sedenti patienti fiat fumigium per dies septem vel novem: vel plures donec oportuerit. Item Masticeinum oleum fluxum sedat: olei autem masticeini si opus fuerit compositionem In salubri nostri folio trigesimo quarto lege: disceq; feliciter.

De utroque thenasmonis genere caput. xxvij.

Thenasmon nihil aliud est nisi egroratio cum egerendi continua: et ut plurimum frustrata voluntate cuius egroratiois ut in capitulo sextodecimo de infantium thenasmonie. Idem dicitur Bagellardus principaliter due sunt species. v.3. una et non una: quocirca cum aliebate Serapione: Ysaac: et Galieno prima in eodem capitulo docet remedia. Item auicenna in eius voluminum locis pluribus: et noster Michael folio ducetesimo vigesimo tertio. Preterea Jacobus de duendis patavinus aggregator thenasmoni contrarietas memorat. In sui de aggregatione operis tractatu tertio capitulo. xv.

o vi

Folio Interea Plinius iccirco moerito audiatu thenas
mos. i. crebra: et inanis: inquit: voluntas egerendi tollitur potio
lacte asinino. Item capilli veneris aqua ieiunio stomacho proderit
epota. Idem herba mercurialis operatur in aqua comuni ad deco
ctionem bullita. deinde illius iuris recipe duas scutellas: in quo po
ne poculum unum olei cois optimi: et simul misce. haec medicina si
ne sale detur Ieiuno patienti: et in egrotatione precipue proderit quod
vulgariter dicitur mal de pmiti. Ad idem Recipe unum ovum: quod in
vase paruo terreo pone: et acetum album acerrimum superfunde. et
igni pone ad bulliendum. Sed parum bulliat sub aceto. deinde
ovum excipe: et frange: et patienti vitellum ministra in sorbitio
nem hoc omni mane fac usque ad tres terminos. prius autem
terminus sit usque ad tres dies secundus ad quinque tertius ad septem
ad quem usque terminum nisi proderit non reiterabis. Alibi sic rep
peri ex ovo medicinam. Recipe duo seu tria ova: que in aceto albo
acri coque donec dure fiant deinde munda ipsa a corticibus Et
quodlibet ovum incide per longum in quatuor partes: et pone in una
scutella: et statim acetum recens superpone: et aromata que vulga
riter specie dicitur: et bene misce: et sic patienti ministra ad comeden
dum hoc si ter in triduo feceris egrotus liberabitur quod nisi fiat
non reiterabis. Sed sic ad ulteriora erit procedendum. Recipe unam
galinam nigram: quam interfice: ac de pluma non tangens aquam
deinde assa ipsam bene: postea fac eam bullire ad consumptionem
et vicissim ius quotidie dabis patienti: et valde proderit. Ad idem
Recipe peluim: seu testum terreum novum: in quo pone prunas
ignis. deinde Recipe sex vel septem ficus siccos: et ovis. iij. vel cir
ca cere novae: ac thuris tantumdem: et foliorum septem aridi ros
marini que omnia pone super illas prunas: et ex fumo in sella fac
balbuenti fumigium quod nempe si fiat ter in triduo liberabitur. Ad
idem fomentum seu fumigium similiter fiat ex sorico in aceto bene bullito.
Ad idem Recipe duo vel tria ova: que in aceto ad idurationem coquantur
deinde abiectionibus vitella cum in scutella cum aceto et aromatibus
perfecta patienti in cibum ministrabis si ter in triduo fac: et valde proderit.
Item in thenasinone: Ruta bullita: et expressa tepida locus em
plastratur. In voluntatem frustratam egerendi sic oportet clister

rizare. Recipe vna scutellam brodij pulli galinacei pinguis: vna
vntiam zuchari medium scutellinum orde semiuisti: quod pone
ad bulliendum in dicto brodio: atq; etiam oui vitellum impone:
et ciatum medium olei ro. Amplius herba mercurialis cocta cu
oleo condita valet. Amplius Recipe vnu testum terrenum nouu
In quo prius pone cinerem calidum postea carbonem accensos
deinde Recipe lb. sesq. ficu siccoru et aliquantulum cere nouae:
ac thuris et aliquot folia oliui benedicti: et super testum siue ollaz
illam sic preparatam: et positam in vna sella latrinaria alta sedeat
infans vel puer: vt suffumigetur. hoc similiter ter in triduo fiat: et
liberabitur In febre autez inde causatam. Recipe Taxonis ad
pem quo febricitantem inunge: et proderit. Item in febre acu
tam Et epatis calefactionem in nostri salubris libri dica decima
septima remedia nonnulla continentur in febris autem siue idest
post paroxysmi feruorem vngantur pectus: et humeri vnguento
ex oleo violaceo amigdallis dulcibus: et axungia suilla recenti co
fecto.

De lapide in vesica generato et vrine difficultate caput. vigesi
mu octauum.

Apis aliquando in balbutientis vesica generatur quo
interdum vrinae difficultas maxime causatur. Huius
egrotationis remedia folio ducentesimo docet Auie
cena nosterq; Michael folio ducentesimo sexagesimo
quarto: atq; Gulielmus placentinus de Saleceto in libri de su
ma conseruationis: et curationis capitulo centesimo quadragesi
motertio folio quinquagesimo octauo. Rursus idem auctor Et
in eiusdem libri folijs quinquagesimo nono: et sequenti. In lapi
dem plurima scribit notabilia. Iacobus de dundis Parauinus
aggregator puerorum lapidi contrariantia memorat in eiusdem
operis tractatu tertio capitulo decimo octauo folio centesimo se
ptuagesimo secundo. Rursus idem auctor puerorum difficulta
ti vrinae contrariantia memorat in eiusdem operis tractatu tertio
capitulo. xix. folio centesimo septuagesimo septimo necno i salubris
libri nostri capitulo de lapide: qui generatur i vesica pueri folio
quinquagesimo septimo plurima iccirco remedia continent. In

terea Ras in libro de egritudinibus iuncturarum: notabile cu-
dit capitulum de lapide In vesicis puerorum: Item plinius In
naturalis historie libri vigesimi: capitulo. xxiiij. iccirco merito au-
diatur. Meū infantibus cum apio illitum imo ventri vrinas mo-
uet. Idem fit sexcupede virge foramini vino iposito. Aqua frā-
gens lapidem in renibus vel vesica. Recipe succi saxifrage lb. ij.
Millefolij: succi petrosilij añ. lb. j. aceti albi puri facti ex optimo
vino tertiū unum. videlicet oz. ix. omnia simul misce ⁊ per allam-
bicum distilla ⁊ quod inde fluet In vitro bene clauso ad vsuz ser-
ua: ex hac aqua da patienti ad bibendum mane Jeiuno stomacho
proderit Insuper post cibi aliquantam digestionem dare in me-
ridie vespereq; post merendinā ⁊ ante cenam. Ad vrinandū re-
cipe vernaculo inq; sermōe rapanellū: quē tunde ⁊ succū extrabe
quē puero dabis ad bibendum ⁊ cito vrinabit.

De vrine fluxu ⁊ stillicido caput. xxviii.

Dico de causis difficultatis atq; de ipsa puerili vrine
difficultate. successiue dicendum nunc est de ipsi⁹ flu-
xu: quōcirca ante omnes Auicenam folio ducentesi-
mo ⁊ achatem suum folio ducentesimo sexagesimo se-
xto atq; bagellardum. In capitulo vigesimo de impotentia con-
tinendi vrinam ⁊ mictu in lecto folijs vigesimo secundo ⁊ sequē-
ti duco consulendos: necnon Gulielmum De salecero capitulo
centesimo quarto folijs quinquagesimo octauo ⁊ nono. Jacob⁹
autem de dundis parauinus aggregator: puerorum distillationi
⁊ mictui in lecto contrariantia ab Auicena quidem plinioq; pre-
sertim sumpta: tractatu tertio capitulo decimonono folio centesi-
mo septuagesimo octauo mēorat notabiliter. Preterea belitro-
pij folia maioris: qđ Syriāsim vocāt: balbutientibus seu pueris
imo eoz distillationibus illita medentur. In ipotentia retinendi
vrinā. Recipe ciperi. oz. ij. nigelle sinapis cardamomi nasturtij.
añ. oz. i. puluerizāda: puluerizent: ⁊ cū oleo omphacino distēpe-
rētur: ⁊ pri⁹ qđ cubatū It ex hoc liquore ille sorbear: cui op⁹ fue-

rit: 7 deide mane stomacho ieiunio. Ad idē Recipe paz sanguinis
draconis: 7 subtiliter puluerizatū in vino: vel alio quē mallueris
liquore lacte crepto bibat puellus.

De bernia: ac testiū tumefactione caput. xxx.

b Erniae: seu crepaturae puerorum causas bagellar-
dus indicat in capitulo vigesimoprimo. de rupturaz
seu bernia folio trigesimotertio vbi successiue Juxta
sententias Dioscoridis: Anicene: Serapionis: Et
Galenic: remedia memorat vsqz ad capitulum vltimum de pri-
ritu. Item in libri salubris nostri capitulo de bernia folio sexto/
decimo: necnō trigesimo sexto: 7 quinquagesimotertio: atqz in li-
bri de egritudinibus iuncturarum rasis capitulo de crepatura
puerorum: 7 in Petri de argellata libri folio.

Ad idem
recipe fabas excoctas: ac tritas: 7 i vino albo austero calido cō-
fectas emplastrum huiusmodi vbi opus fuerit superpone mutā
do bis in die Et super ferat subligaculum ad hoc aptum p dies
xxx. Rursus rutae folia tria calefacta Et emplastata atqz sepius
in termino. quīdecim vel sexdecim dierum proderunt iterata.
Item radices herbae magnae quae nascitur in locis palustribus
Et habet folia instar ensis longa lata: 7 acuminata cōtusae iuuāt
emplastatae. Amplius si intestina. v3. descenderent in testiculos
Recipe porrorum semina: 7 ea coque in seuo ircino: quod cum
dictis seminibus sufficienter mixtum tepidum: 7 super emplastra-
tum iuuat. Item leporinum stercus cum melle mixtum iuuat em-
plastrum. Ad idem caprae caput coctum cum pelle: 7 comestū
ac eius ius eporum iuuat. Emplastrum in rupturam. Recipe fi-
cum: Aloes: Mastice: boli. arme. colocynthidae litergiri. añ.
ō3. v. Amōi: visci quercini añ. ō3. v. vtriusqz aristologie: mirrae:
thuris: terbetine: galle. ro. gumi. ara. Radicis cōsolide maioris
bdelij: Sarcocolle. añ. ō3. ij. bec: vt cūuenit: simul mixta Iuuāt
ēplastata. Rursus ēplastrū i rupturā pueri: qd fieri qdē ō3 i pri-
mis. pri⁹ m fiat balneatio diligēter 7 braceale: 7 rupture suppone

terbentinam cum pauco sarcocolle tēperate ⁊ liges bracale stricte ne cadat ēplastrū. iaceatq; patēs supin⁹ vsq; ad dies xij. vel plures si oportuerit eius diēta sit tenuis liquida ⁊ digestibilis ⁊ In omni ipsius cibo ponatur galla ⁊ maior consolidida ⁊ succ⁹ radicis brusci ⁊ custodiat ab ira Rursus emplastrum pro crepatis. Recipe picis naualis liergirij cere albe ⁊ rubee colophonie armoniaci galbāi an. ḡz. v. visci qrcini zifi mirre thuris an. ḡz. iiii. boli armēij nucū cupssi an. ḡz. i. gallaz ḡz. ij. terbentine i aceto lote ḡz. j. sāguis hūani ḡz. iiii. acatie sāguis dracōis mummie an. ḡz. iiii. Itē ēpluz. In rupturā. Recipe picis naual picis grece cere albe ⁊ nālis ḡz. iiii. galbāi arōatici oppopon serapini bdelij oīuz an. ḡz. ii. masticeis olubani sarcocolle vernicis sanguinis draconis mummie boracis calami arnotatici: lapidis calaminaris aspaltri boli armēij litergirij sumach nucis cupressi gummi edere aloē epatici mandragore aristologie longe. ⁊. ro. terbentine consolide maioris ⁊ minoris omnium an. ḡz. j. Aqua ad crepatos. Recipe consolidate maioris ⁊ minoris: caude equine: Radicum brusci radicū cretsonij cucurbite herbe ⁊ radicis filipendule an: que distillent ad allambictum Item in rupturam siue crepatos ⁊ carnes coruptas ac Incisas ⁊ oibus mirabiliter puenit crepaturis: adco vt infra septem dies sanum ⁊ allacrem hominem Reddat: Laus deo. Recipe picis naualis ḡz. iiii. litergirij cere albe ⁊ rubee colophonie armoniaci serapini bdelij masticeis celamine an. ḡz. iij. visci quercini ḡz. i. terbentine ḡz. ij. vermiū terrestrium ḡz. iiii. galle ḡz. j. Radicis consolide maioris ⁊ minoris lapidis emathitis giphi boli armenij mirre olubāi aristologie longe ⁊. ro. an. ḡz. ij cruoris hominis recēter floborbomati lb j. Sanguinis draconis mummie aloes cabalini ḡz. vj. cōfice sic. pellē arietinaz recentē sine pillis frustum ⁊ minutim Incisaz bene coque: adeo vt tota liquefiat ⁊ aquam liquefactionis eius pone in olla in qua p̄dictū coque medicamen: Et primum viscum pone in elixatura pellis ⁊ ad tertiam partem iam de coctum paululum moueatur De inde iter vallati liquefiant cera alba ⁊ rubea ⁊ pix In aliisq; patella hq̄ facta collent et ponant indicta elixatura et postmultā decoctionē addat t̄bētina de ide litergirij ⁊ bñ moueat ne qd adhareat

cacabo. Deinde addantur colophonia: masti: mirra: et olibanū
Deinde ab igne deponatur: et tūc stet super lentos carbones: quā
ponantur res gumose. v. galbanum: armoniacū: cera: et galla:
Postea iterum super ignē reponatur: et addantur vermes bene
triti. Deinde gipsū. Postea bolum: deinde ab igne iterū mo-
ueatur: et tūc humanū cruorem impone: et cum spatula misceat
et bene moueat: ne coaguletur: et est factus. Lerotū pro crepatis
salutifer cōtinetur in libri pergulensis dica centesima trigesima/
septima. In altera facie.

De pruritu et intertrigine. caput. xxxij.

Puritus: et intertrigo: h̄ ex causis fiant quasi diuersis
vtrūq; tamē vocabulū excoziationē significat. S; al-
tera ex cōfricatiōe: altera sit ex sudore. In vtrāq; autē
remedia docet Bagellardus i sui libelli capitulo. xx-
ij. De pruritu: aut pustullis: aut excoziatione accidentibus in co-
ris: et cutribus et in toto corpore carta penultima et sequenti atq;
Rasis in capitulo de pruritu: et vulnerib⁹ in coris: et acumine vri-
ne: et Plinius in libri historie naturalis vigesimiscūdī calce ca-
pituli vigesimiprimi folio ducentesimo trigesimo quinto. Pre-
terea in salubris libelli nostri capitulo de pruritu: et vulneribus i
coris ex acumine vrine iccirco scilicet remedia continentur pluri-
ma notabilia. Iacobus interea de dundis Datauimus aggrega-
tor in sui de aggregatione operis folio excoziationi Et in
tertrigini itinerantium ex cōfricatiōe vel equitatione cōtrarian-
tia memorat notabiliter eodēq; folio excoziatiōi cōtrariantia me-
morat ppter scalpturam. Pruritui autē cōtrariantia memorat fo-
lio. Ego muliez aliq; vidi farinā infantū subassellis Et co-
ris superponere aliquas lignoz cariem prius scilicet leniter et be-
ne terlis cū ficcis pānicellis acuminatiōibus.

De corporis colūnis. caput. xxxij.

Rura sunt corporis colūnae voluntatis duces Timi-
doru; arina vtilia scilicet bellis auxilia. Si dextra ne-
gat Eruribus core sunt ac epistilia pedes ypostilia.

¶ Duellorū alij sunt q̄ añ ambulāt q̄ loquātur alij q̄ loquūtur pri
usq̄ ambulent 7 ij q̄dem sunt debiliores. Homo primū quadru
pes ambulat postea tripes deide bipes 7 si diu vixerit denuo tri
pes demum quadrupes nritur ambulare.

Unde versus.

Et quadrupes tripes bipes tripes quadrupesq̄

In terris animal. dic vbi repperiam.

Sed de huiusmodi gressibus nunc nequaquā est differēdum. In
fantem aut cum primū firmari coeperit manibus pedester aliquñ
cum arrisu 7 plausu sustentetur. Postea cum se magis magis
q̄ stabilierit In pulpito locetur Ita vt se suis manibus digitu
liq̄ possit tenere. Cum aut iam firmatur oportet eum a tergo in
faciem ducere Et vt pedes ad anterius moueat quasi ambulans
cum pedibus stimulare. deinde alicuius scāni capiti est adberen
dus ad altez aut est cibi vel rei quā cupiat aliqd ponēdū Et si sic
iam se bene firmauerit est dimittendus vt suapte ad cibū seu ludī
crum quodpiā accedat. Tandem ad curriculum rotaz̄ trium seu
ad rotatū pulpitiū est apponēdus vel imponēdus 7 vt se teneat
admonēdus atq̄ p̄ aliquot vices ne cadat tenēdus. Postea cu
iam casus paz̄ vel nihil timebit Solus vt suapte eat se ad curri
lum scilicet tenēs vel dictū pulpitiū est dimittēdus. Interea que
iccirco memorat Iacobus de dūdis aggregator pueros scilicet
citius ambulare faciētia. In sui de aggregatione operis tractatu
sexto folio ducētesimo quadragesimoq̄nto experiētiæ velim va
dimonio comprobāda Et besunt obseruariōes quibus ambu
latio celleratur.

De reliquis vniuersalibus obseruantia 7 regimine circa cor
pus 7 aīam discipuli iam bonis ominibus ac discipulae caput tri
gesimūtertium 7 vltimū est.

m ¶ Iseret a salubri adeo erga liberos regimine parētum
7 nutricū vulgus aberrare vt ex fere adulta aetate mo
tiua ad imorā terribilem pueroz̄ multitudo commi

gret operepretium mihi nauandum velim vt eorum que noceant
cōmuniter non int̄ electa: prius deinde que auxiliētur doctrina
ppagata cautiōres fiant parētes Et nutrices: perindeq; super/
stites sint qui eorū memoriā ⁊ nomina consanguinitatis cōmer/
tio diutissime qđ vnū ne fiat quasi tempus repugnare nō potest
seruēt incorrupta. Sciendum itaq; primum est. qđ cum liberi in/
cipiunt Et adhuc lactent: vinūz nisi penitus ablactati fuerint eis
nullo pacto debet exhiberi. Nam vinum in stomacho maxime no/
cet cum lacte mixtum balbutientibus qui cum inferius presertim
labium ore includunt Et lambunt. Signum est nonnullius nisi
sit nutrix p̄cauta sinistri proximē futuri quare cum hoc signum
accidit diligenter a parentibus Et nutricibus debent custodiri
Et quid sibi velit signum illud excogitari. In estate non fiat abla/
ctatio: cum autem ratione qualitatis temporis seu ratione aeta/
tis vel forsam alterius rei causa erit opus ablactare ministranda
discipulis est caro pectoris pulli: teneri galinacei seu perdicis be/
ne coctae: quā postq; appetere coeperit. Mammariū eis succio
paulatim est minuenda ⁊ presertim per noctem suggere non per/
mittantur. Coeterum si maxime repugnauerint: Mammarum
ora ab finib; liniantur: cuius amaritudine gustata: minus atq;
minus in dies appetent suctionem. Auicēna naturale ablactan/
di inquit tempus est duorum annorum. Preterea de puerorū
regimine in dieta: ⁊ moribus notabiliter Idem scripsit Aui/
cēna: quippe que valde parentes iuuabit non ignorare. Rursus
In fen̄ tertia primi libri notabile Idem auctor cudit capitulum
de egritudinibus: que infantibus accidunt: ⁊ sequens de regimi/
ne infantium: qui mutantur ad aetatem pueritiae. Gulielmus pla/
centinus de Salecero in eius operis: quod de summa conser/
uationis: ⁊ curationis appellatur primo libro. capitulum primū
cudit De conseruatione sanitatis a die conceptionis vsq; ad
vltimum vitae senij folio secundo. Rursus Idem auctor alte/
rum librum totum scripsit de febribus: quo pro omnium gene/
rum febrium cura duco recurrendum.

Rasis In quarto **P**ueri inquit medicandi non sunt foris ven-
 tris solutione et coetera. **D**e febribus autem auicena operam p-
 stantissimam nauat insui operis folijs tricentesimo quarto et p-
 sequentibus **J**acobi de diuidis parauin aggregator i sui d aggrega-
 gande opis tractatu .v. folio ducetesimo trigesimo tercio egritu-
 dinibus puerorum contrariata memorat notabiliter **R**ursus idem au-
 ctor: **I**nfantibus pferetia memorat tractatu sexto: folio ducetesimo
 quadragesimo quinto: Sciendum interea est nucis cortice: butiro im-
 plere et super puelli umbilicum locare et institis vincire multum esse causa
 Iuuamenti: presertim si intestinis **I**nfans affligitur nocumētis
In puellorum febres. **R**ecipe vernies terrestres circa viginti:
 vnum rute mani pulum: que purgata et mundata atque minutim i-
 cisa ipsa ruta: bulliant aliquantulum **I**n oleo comuni: ex quo cum
 febris frigida patietur puellus: **A**nge filum dorsum a collo usque ad clunem
 ad ignem scilicet cum manu deorsum bene fricando et nunquam sur-
 sum per plures vices. **I**tem ex taxonis adipe vngantur febricitan-
 tes et sanabuntur. **I**n idem: oculus cristi ad collum latus iun-
 uat. **I**n febre puellorum tertianam. **R**ecipe masticem ciminum
 armoniacum anisi: que bene trita simul incorporentur et cum albu-
 mine oui misceantur et super tempora et brachia ad cubita usque
 emplastentur. **I**neorundem quottidianam. **R**ecipe lini semen et
 lupinorum farinam et absinthium: que in vino bulliant et super sto-
 macum emplastentur ter vel quater tepida **I**nfantis autem febricitantis
 frons: vngenda est lacte mulieris: vitis folio super po-
 sito et Alligato **I**n febrilem sitim extinguendam. **R**ecipe rosma-
 rini flores **Q**uos fac **I**n aqua bullire **I**n qua pone zucarum
 puluerizatum et vinum pomorum granatorum et pastinacas in
 aqua fac bullire **Q**uam deinde aquam febricitanti ministrabis ad
 bibendum sitis est perinde abigetur **S**i infantem egrotatio aggre-
 diatur **C**uius qualitas ignoretur. **C**orticem butyro **I**mple **A**t
 supra dictum est **I**tem scribe hunc psalmum videlicet. **D**ilexi: quonia
 exaudiet me **D**e usque ad custodi omnes famulos et cetera et suffimiga
 cum musco et ligno aloes et liga ad brachium liberi dextere finas
 finiste si femina. in idem **S**cribe hunc psalmum. **V**s. **B**eati immacu-
 lati in via et suffimiga cum masticem et liga similiter cum credulitate ad

brachium si mas dextrum: si femina sinistrum: et sanabit. Si de⁹
voluerit. vnus deus α 7 ω vna fides α 7 ω vnū bap-
tisma α 7 ω De⁹ i nomie tuo saluū me fac: et libera. And. fa-
mulum tuū ab omni febre et nomia patiētem: et successiue cum re-
cta fide lege ad febres expellendas sup patientem signando cum
crucibus vt in libri p̄ciosi continetur dica quartadecia in qua ex-
perimenta successiue quoq; continētur in quottidianas febres.
Item in omnes febres. Item contra febres quod pbatū quidē
est. Sequit̄ emplastrū in febrē tertianam. Recipe sandalloz. al.
et ru. ḡz. ij. Rose viol. añ. ḡz. ij. farine ordeī. ḡz. iij. aloes. ḡz. ij. cō-
fice cum succo solatri absinthij: et aceti et pone super epar.

De ad corpus prinēt. Infantiae: et etati motiue scilicet
q peculiaria me iam vniuersa puto memorasse. Age nūc
de disciplinabilitate q̄ppe que est homini, ppria scilicet
in nimīū adhuc etate tenera et ad eam pinde pleno: vt
aiunt: vello nōdum idonea: nōnulla iccirco scilicet p̄libanda tra-
ctemus. Itaq; cum diuinis p̄mū celestibusq; caritibus pharma-
ceutica forsan ēt mediante Iocundū iam et exultantē hominatio-
nem nostrū viderim? prius parentis animū ad filij disciplinabi-
litatem velim applicandū. Quocirca Pythagoricus mos fuit:
ac deinceps familie successionis eius: Recipiendi: istituendiq;
discipulos. In principio cum pueri sese ad discendū obtulerant
eoz statim naturas moresq; coniectione quadam oris et vult⁹
atq; totius corporis phileo: habituq; sciscitabatur: puerūq; : q
exploratus ab eo Idoneus fuerat recipi in disciplinam q̄p̄mū
inbebat: quapropter monuit plato vt inspicerentur opera puero-
rum: et ad haec in ciuitatibus applicarentur affecti Ad que se se
magis aptos exhibent in pueritia. Sic enī dixit perfectiora. In
ciuitatibus haberi singula artificia Et aptius ordinari homines
a legis latoze: quādo scilicet ad id iungitur cuius aptitudinē ha-
bet in natura. Siquidem Quintilianus inquit. Illud tamē in p̄-
mis Testādū est nihil preceptatq; artes valere nisi adiunante
natura. Ideo nature solertissimus Indagator Albertus. Siq;
attēdat sepe apparēt iquit i pueris aptitudines morū artificiorū
et negotiorum que postea in adulta etate perfectius ab eis exerce

buntur. Quocirca haud incongrue dixit Loxus animae sedem
esse in sanguine nō secūdum essentiam quidem . sed secūdū ope
rationem Et inclinationes affectuum eius. Spiritus enī qui ve
hicularia sunt virtutū eius ex sanguinis generantur humore nec po
test esse q̄ vebctus non in multis sequatur motus sui vebctoris
q̄ppe que Sic apertius innuit Albertus alemanus dicens. As
pectus quidem est attendendus. Mellācolicos enim tristes Et
graues dicimus : ac terribiles imagines habentes : 7 in ijs detri
neri , ppter sanguinis mellācolici grauitatē : 7 frigiditatem : ac hor
rorem . vnde imagines receptae efficiuntur horribiles . Sanguī
neum autē ppter sanguinis subtilitatem : 7 claritatē ac tēperatam
caliditatez horz opposita videmus sentire. Colericū vero iniral
facile mobilē 7 feruorē : 7 in ijs igneas formas videri ppter san
guinis sui feruorē : 7 leuitatem ppter qđ 7 ipsas passiones diffi
nimus ex sanguine q̄ dicitur sedes animae : dicentes Qđ ira ē ac
censio sanguinis circa cor. Cum igitur mēbroz figura : 7 habitu
do generentur ex sanguine : 7 nutriantur : consequēs est : q̄ ex ipa
habitudine mēbroz aliquāliter cognoscantur inclinationes pas
sionum : huiusmodi autem cognitio : siue scientia phisiconōia a phi
losophis appellatur : quippe que moribus hominū : non necessi
tatem . Sed inclinationem imponit : quam tamē quilibet . Libe
ro mediante arbitrio potest euitare. Phisiconomiam Plinius .
l3. friuolam : 7 vanam putauerit nihilominus ego cum Aristote
le : atq; pluribus alijs viris amplissimis adeo ī causa esse diffinio
vt neminem ad liberales artes : philosophiam presertim idoneuz
censeam nisi effigiei liberalia pariter linamenta genesis : 7 primi
precipui naturales affectus commendauerint . Nempe tam ex
cellentem genium exigit disciplinarum Regina philosophia : de
vera loquor : vt nisi omnimodo aetatis moriue iudicio acriter qui
dem examinato acutissimeq; discussso : neminem ad celestem phi
losophiā velim elligendum. Bone Deus : qđ future fuerant li
berales artes comodiores : 7 perinde hominum vita beatorz : ni
si ab alienigenis ingenijs opprimerētur . Hinc vt puto est q̄ Ro
manorum Imperator licinius litteras virus ac pestem publicaz

appellabat: quippe Claudium: et Veronē romanos quoque pri-
cipes fuisse accepimus litteratos: quorum tamen prior vecor-
diae nobilis fuit: alter crudelitate atque omni scelerum genere con-
taminatus. Hinc est quod Plato hominem mansuetum animal es-
se dicebat porro si cum natura foelici rectam quoque disciplinam
fuerit affectus In diuinissimum: mansuetissimumque animal so-
let euadere. Sin vero non satis: aut non bene fuerit educatus fe-
rocissimum omnium: que in terris nascuntur animal redditur.
Quamobrem precipiebat diligenter Plato non debere legum
latozem Summopere necessariam pueritiae educationem post-
ponere. Sed operam dare in primis Si rem hanc diligenter est
curaturus ut oīum ciuū ad officia queque: optimus vir elliga-
tur: elliganturque qui quā maxime pro viribus educandis pueris
preponantur. Cum autem aetatis motuā per pbisionomiam
inclinationem coniectari volueris. Ante omnia considerandum
est. Si mas est de quo iudicium requiris: aut femina. Si mas est
ut Albertus quidem alemanus profitetur naturaliter vebemen-
tis est imperus facilis odij liberalis apertus qui non facile bebe-
tatur vel circumuenitur re aliqua vel ingenio studiosus obnixus
magnanimus strenuus et reliqua huiusmodi videmus conueni-
re viris. Feminis e contra Misericordes timidas facile ceden-
des passionibus Laboris impatientes auaras subdolas Et mu-
tabiles. Dextra Et sinistra deinde est attendenda. In feminis
namque dextra minor et maior est pars sinistra tamen in manibus quā
in pedibus. In mare autem ut plurimum contraria omnia. Ma-
ior pars dextra Minor vero sinistra. Siquis igitur mas pro-
prietatem in hoc seminae sortitus fuerit aut femina proprietate
maris certe signus est: quod iactor est et mendax Sicut ipse partes
mendosum sibi sexum assumpserunt Et sic habemus primam et
generalem inspectionē. Unde si quis succedere ad specialem vo-
luerit. Itcirco ipsum cōsulat in ope de animalibus Albertū alemanū
Aristotelē quoque Rasi Franciscū asculēsem. Nichaelē scorū at-
que in ope de homine Galeotū: qui pbisionomie quādam rez a priscis nēpe

auctoribus dicta sic admiscuit: ut eam videant aliqua in parte prestantiorē reddidisse. Interea notandum est: Illi qui per phisionomiaz Judicare voluerit ut non vna tantum signorum intentione. Sed in quantum valet ad ipsorum aggerationem attendat: et si acciderit contrarietas: ipsorum virtutes ac testimonia metiatur: Deinde indicet secundum plura et fortiora: Quocirca sciendum est faciei et precipue oculorum significationem omnibus alijs in fortitudine et firmitate prestare. propterea nonnullis oculorum que ad rem nostram pertinent significationibus declaratis reliqua omittimus Oculi magni significant inertiam et stultitiam cum malitia. oculi foris prominentes in verecundiam significant et loquacitatem ac stoliditatem. In profundo vero positi: calliditatem ac deceptionem Oculi magni ac tremuli pigritiam et libidinem significant. oculi vero parui tremuli et varij libidine et iracundiam significant Oculi sursum tendentes: ut bouum et qui cum hoc etiam videntur rubei: hominem pessimum stolidum stultum et ebriosum significant. caprarum oculis similes modo ne hoc propter multum forsam accadat coitum: stoliditatem: vacarum quoque similes amentiam significant: oculi quorum intuitus mulieris intuitui similatur: luxuriam pretendunt et inuerecundiam: quando autem similes sunt intuitui pueri totaque facies et oculi: quasi ridere videantur letitiam significant et longevitatem. pupille multum nigre timidum et hebreum hominem significant Quorum palpebre cum magna frequentia continuo claudunt et aperiunt timidum et maniacum esse vel futurum hominem significant. Sunt qui dicant de maxime significantibus esse: chieromantiam quam et si plinius floccipendat tamen eam Albertus pro phie quidem monarchia magnus appellatus minime parum probans in generalibus signis ponit Ego autem non tam que Albertus ipse probat neque que plinius spernit quam rei veritatem sequor: fretus naturalium precipue Principe Aristotele: Theophrasto Avicena Heleno Juliano philemone Rasi atque alijs tum priscis tum neotericis viris amplissimis qui chieromantiam olim exitu probante pensiculate accuratissimeque sunt professi et quoniam temporum ne hominum dicam iniuria Video nullum ideo extare propter librum quem de chieromantia Magister erhardus rat dolt de augusta diligenter impressit Putavi non fore abire. Si que artis

ipsius dissecta: et iam data pessum inueni in compaginem vnā cō
ponerem: vt et hec ars aetati nostre esset dillucidior: perindeq; di
scipulos idoneos litteris cōiectaremur. equidem cū boratio nec
rude quid p̄fir: video ingenium.

Optat ephippia bos piger: optat arare caballus

Quā scit vterq; libens censebo exerceat artem

Eca nemp̄ res ē sine disciplina natura: et absq; natura discipli
na. operē p̄num pauculis p̄libatis quasi generalibus cōiectatio
nibus discipuli nobilis intellectus et nature: chieromantiam pro
tinus orphanam quasi patrocinabimur. Itaq; discipuli nō adul
terine inq;. Sed legitime mere: sincereq; p̄biae idonei: quasi ge
nerales cōiectatiōes sunt: q; caput magnū poti⁹ nō mōstruo
sum. sed corporis q̄titati p̄portionabile: q̄ parū habeat. Ca
roq; sit lenis: mollis ad paucitatem potius: q̄ ad nimietatez ten
dens Et sit puer existens mediocriter inter pingue: et macrū: Et
non multas habens in facie carnes. Quinimodi equidem extre
mitatum minus dānabilem macritudinē modo ne sit p̄ter natu
turam: q̄ nimīa pinguitudinez iudico. Color sit inter rubeū Et
album medius clarus: et lucidus: oculi autē q flores anime indicā
di sunt: Sint inter varios et nigros in qbus claritas cū p̄portio
nabili humiditate transluceat. Fronis inter magnā et paruam su
perneq; angulata facies rotūda nares recte perpulchrae Et in
magnitudine equales aures paruae. In collo moderata grossi
ties spatulae elleuatae dorsum quasi carnes non habens corpus
inter crassum et macrum albūq; paucam habēs ad mixtam rube
dinem. Recta statura manusq; et pedes inter magnos et paruos
Nōnulla p̄terea aliunde magis q̄ ex p̄bisionomia bone mentis
signa in opere de ingenuis moribus Petrus Paulus Uerge
rius Iustinopolitanus p̄ acute qdem et elleganter congesit. In
terea pauca verba nobis potissimū signū placet et si qcquid puer
dixerit p̄meditate dixisse videatur quod p̄hi nimix naturā p̄cē
dit: Siquidem zenonem stoicū dicere solitum accepimus. philo
sopho dignum minime esse Id verbum: quod nō fuisset mente
p̄ius: et cogitatiōe intinctū. Id ipsum quoq; videt Photioni
placuisse cui⁹ erat sermo verboz paucitate p̄ breuis qdē: mult⁹

p

vero sententiarum magnitudine ⁊ gravitate. porro plinius. Idem
 orationi quod numis convenire dicebat qui eo sunt præstantiores
 quo in minori materia plus valoris ac pretij complectantur Sic
 optimus genus orationis videtur Quo paucis multa sunt graui-
 ter sapienter acuteq; significata Hic lycurgi memini institutionis
 qui cum oriosi essent instituit At ex pueris alius caneret alius que-
 stionem aliquam accurata succintaq; responsione indigentem ro-
 garetur At quis sit optimus inter ciues vel quenā sit cui rei actio
 qua quidem ex re colluefiebant statim ab initio ⁊ honesta iudicare
 ⁊ de ciuib; diligenter inquirere ac se se ppos fore satagere Si
 quis aut quesitus qui nā esset bonus ciuis autem qui minus pro-
 bat;: defisset respondendo Animi signu; esse arbitrabat. opor-
 tebat enim responsione breuem esse ⁊ celerem cā ⁊ de monstri-
 one concludente; quā ob rem qui minus rite vel negligent; res-
 pondisset Plectebatur Docebat etiam pueros ea vti oratione
 que gravitate; haberet iocunditati admixtā ac sententie plurimū
 breui sermone cōplectetur: diligenterq; animaduvertebat Si pu-
 er laudis affectu ⁊ verecundie passione tangeretur quippe præci-
 pue in virtute de inde in omni voluptatū genere adolescentulos
 alter alterum superare Sparta ciuitas turpe nequaquam exi-
 stimabat Pueros enim ab ineuntibus statim annis Aliquo
 stimulo ad gloriam duci volebat At ita ⁊ vituperatos dolor age-
 ⁊ laudes ad maiora proueberet Quem vero hec ipsa non tange-
 bant aut promouebant vt ab honore alienum ⁊ ad virtutem om-
 nino secedem aspernabatur Optimum sane est in puero signu;
 qd sedulo satagat aliquid agere vnde gloriam sibi putet emanare
 habet enim hoc optimum semper in se generosus animus qd con-
 citatur ad honesta atq; neq; spernendus est Qui verecundie sta-
 tim rubore suffunditur confide iquit philosophus Fili hic est vir-
 tus color.

Hieroniantia autem est scientia Qua curiosiores na-
 ture indagatores experientie quippe: que rerū est ma-
 gistra: vadimonio philosophi olim mores hominum
 sunt coniectati Idcirco videre primu; oportet man?

Quantitate de ide qualitate preterea substantia et ratio nam huiusmodi magna
notitie partem conferunt accidentia Sciendum tamen est quod ma-
nus magnitudo Interdum accidit ex magno labore Ideo qui
multum laborant manus ut plurimum habent grades Interdum
vero accidit ex natura ex ossium scilicet nervorumque magnitudine et
talis siue mulier siue vir naturaliter strenuus est Interdum acci-
dit ex carnis grossitie Tunc tales lascivi sunt gulosi et ebriosi ac
naturaliter viles Si quis autem habet manus grossas et digitos cir-
ca vnguium extremitates acutos Talis est cupidus et fallax Si quis
vero digitos habet in extremitate largos Talis fidelis est et bonus
fortius Si quis habet manus tabulam latam gracilesque ac longos
digitos Talis est vel esse potest egregius artifex In opere manu-
ali Prefertim idoneus esset ad citarizandum et organizandum
Si quis habet tabulam manus parvas et crossos digitos talis ido-
neus esset ad formose scribendum et ei apostematis morbi discrimen
iminet Si quis habet manus non nimis magnas neque nimis parvas
Sed suo corpori proportionatas Talis aptus est in omnibus suis op-
eribus Si quis habet parvas manus muliebris est in factis suis et est in
affectibus insatiabilis et odiosus nunc diligit nunc odit quia propter
In talibus non est confidendum Si qua mulier habet manus viriles
habere eam aiunt diafragma fractum et locum intumescens que
cum viro copulata facilius potest concipere sed partus frustrabitur
Si quis habet manus crossas et pingues Talis est hebes inge-
nio Mulier autem habens tales manus in appetitibus valde est
affectuosa Si quis habet manus graciles talis est agilis in suis
operibus et mulieres aliquas sed una precipue diligit vehementer
Et de alijs paucis quidem ad quas animum applicavit exceptis
Parum curat Si quis inuicem digitos habet non bene con-
iungentes talis verbosus est et mendosus et a suis operibus dis-
cordat Si quis vir vel mulier non lineatas manus habet talis est
naturaliter dispositus adiuuendum sicut bestia nisi forsam de lete
Linee fuerint propter laborem Ideo de agricolis vel alijs labo-
riosis hominibus Cauendum iudicium est ex hac arte proferre
In manu sunt tres linee principales videlicet linea subdica que incipit ab
indice et in auriculari terminatur secunda est subpolica et hec est in radice

montis pollicis: tertia est linea media inter istas duas. Quando au-
tem iste linee parū videntur. Signum est future nisi precauatur
epilepsie: linea sub indica: quando inter indicem et medium termi-
natur: talis mortū est obnoxius repentine. Si vero eam aliqua
intersecat linea per perpendiculariter talis dispositus est ut aposteā
te moriantur. Si linea subindica Incipit cū media: Signū sani-
tatis est et cōstantie. Si eadem linea fuerit recta sine curuitate: talē
significat esse veridicū si vero est interrupta talis fallax arguitur.
Si per eādem lineam extendantur plures parue linee. Talis est
prouidus et cautellōsus. Si parue cruce fuerint inter eādē et me-
diam lineā. Talis habebit magnos honores et in honore morietur.
Si linea vite de qua in superioribus disseruim⁹ in fine fuerit bifur-
cata talis duo vite genera sortietur celibem scilicet et matrimo-
nialem. De linea aut vite dubium quod inter auctores inuenitur.
Albertus aleman⁹ soluit. In operis de animalibus folio xxxiiij.
Si linea subpolica fuerit cōtinua sine intersectione. Talis impro-
pria patria morietur. Si vero disuncta cōtrariū significabit. Si
parue inde linee videātur emanare. Talis transibit mare et vix vel
nūq̃ reuertetur. Si autē in extremitate subpolice fuerint parue
linee se intersecantes in q̃b⁹ sint due quasi stelle. Talis erit glorio-
sus secundū statum in quo est. Si in superiori parte manus sub
indice appareat quasi stella: Religionis vel pb̃tatis est testimo-
nium. Si inter policē et subpolicā sint multe linee quasi per pen-
diculariter tendentes versus subpolicā. Talis erit diues. Si ibi
fuerint multe parue cruce: nō perpendiculariter. Iste multa pa-
rietur pro diuitijs. Et vxor erit cupidus alienarū. Sūt preterea
plurimi qui lineā magnā curatā habēt incipientē quasi a restri-
cta et se per mediam manus longitudinē extendētes usq̃ ad me-
dium digiti et tales sunt cōmunes amici vtilia cōsulentes cogita-
bundi pusillanimes infortabiles paucorū verborū et simulatores.
q̃ in agricultura ac edificijs delectabunt. p̃inde hec linea aq̃bus/
dā vocatur saturnina. Si circa moturā policis sit linea ad modū
recte p̃posita ex multis lineis et plures ibi appareāt quasi fenestre
talis diuitias obtinebit. Pollex habet duas tñ iuncturas. Si li-
nea iuncture policis que est iuxta manū fuerit p̃tinua. Talis erit

diues: et gloriosus. Si linea iuncture policis iuxta vnguē oīno fuerit circūes totū policē orbicularis testimoniū mortis est violēte: et si in vna pte discōtinua fuerit. In alia cōtinua: Talis magno discrimini erit obnoxius: vel forsam ei caput amputabitur: huiusmodi autē oīa sic intelligēda sunt si sint cum hoīs cōstellatiōe concordia: cū qua ēt libero tñ arbitrio semper: vt in supiorib⁹ est enucleatū: pstantiori nō necessitatē. Sed inclinatiōē iponūt. Si inter primā: et secūdā iuncturā: nō sint aliquē lineae: talis nō erit ingeniosus: perindeq; nequa q; litteraturae idoneus: Qui sunt naturae venereae habent lineā triplicē: tendētem a police versus indicem tales aut sunt bonae fortunae: bona ppria non oīo cognoscentes delicate viuētes: fortunati large expēdentes: et facilliter ad mulieres animū applicātes: coitū cupientes: perideq; adulterina in pleni: vt plurimū: nutriētes ab omnib⁹ fere dilecti: faciei venustatē. Sermonisq; leporē habētes. Si in parte interiori inferiori: laterali manus: fuerint aliquē lineae: tot ille habet vel habebit vno tēpore cōcubinas: quot ibi sunt lineae: Sigs. vult scire quot filios habebit: lineas numeret sub palma manus in laterē et tot erunt sibi filij scōm Theophrastū: Si copulabit. Interea sciendum est q; index medius: annularis: et auricularis habent tres iuncturas: Si in qualibet iunctura nō fuerit nisi vna linea ille cito violēter morietur: Si duae fuerint ibi lineae eque distātes bonū signū est: et significāt pbūm hominē: et veridicū: Si in monte indicis fuerint aliquē figure paruae: vel signa: ij sunt: vt plurimū: pauperes: ac debiles vana: et puerla cogitantes: ac dānum patientes: Si autem in monte medij fuerint aliquē figure paruae vel signa: Ij sunt nobilium pecuniae congregatores: et egrotationes plurimas patientes. Si vero fuerint in monte annularis ij sunt benigni: iocundi: multis operatiōibus apti. Sed cito irascibiles: et cito a quacunq; re tedium recipiētes: habebunt plures inimicos. Sed ab eis non offendētur: immo eos ipsi superabūt sicut sol superat nubes. Si autem in auricularis monte fuerint: Ij sunt fornicatores vxores alienas cupientes: viles: et vilia cogitantes. Qui sunt Iouialis naturae habent plures lineas. In indicis radice: et q; alibi pulchriores: et presertim cum linea natura

liter teudit ad dicti digiti partes Tales sunt sapientes fideles bo
ni ⁊ morigerati Et si dicte linee fuerint apparētes Dignitatē ⁊ p
lationem significant. De huiusmodi manus situ Hoc peculiari
ter bonum dicitur qd si ibi fuerit o vel scutum ij sunt nobiles sa
pientes ⁊ circumspecti In omnibus alii animi clari Intellectus
atq3 scientiarum interpretes Si di dicerint vniuersarum preser
tim artium rararū ⁊ reconditarum Et sunt valde amabiles. S3
non econuerso Quia propter inuidiam nullos habebunt fideles
amicos Q Inuidia nemica de virtute Ebe a bei principij volen
tier contrasti Per qual sentier chusi tacita intrasti. Petrarcha
conqueritur In vltima autem iuuentute habebunt summum ac
nobilem statū Eruntq3 Regib⁹ ⁊ principibus noti qppe vtr⁹ ē
abditā latere non potest. Ab infantia vsq3 ad iuuentutem vltimā
erunt egeni de inde ditabuntur Si autem talis o vel scutum fue
rit in monte medij ij erunt in tota vita sua diuites ⁊ a mulieribus
dilecti propter quas interdum damnū sustinebunt eruntq3 ani
mo perspicaces ⁊ plurimarum artium inuētores ideo a princi
pibus erunt dilecti Qui autem sunt nature mercurij Si habe
ant lineas non apertas. Sed obscuras in auriculari. Tales sunt
leues homines fures tediōsi in puri Inordinati mendaces expo
liatores: Infidiatores: Iniusti scelerati Ad maleficia prompti
qui licet puniti pluries fuerint. Deindeq3 dimissi ad iterum pa
tranda scelera reuertuntur: atq3 eorum audacia: moerito temeri
tas potest appellari. Si autem sint predictae lineae pulchre: ⁊ cla
re: tales elloquentes sunt Et sermocinatores Ingeniosi profun
dorum archanorum contemplatores. Valde secreti. Cum autē
in manu appareant varia signa Et exinde varia significantia tunc
iudicandum est. Iuxta plura ⁊ fortiora: quia illa preualent pau
cioribus Et minoribus. Si quatuor digitorum In cuiuslibet
media iunctura fuerit vna tantum linea Et in duabus alijs iun
cturis duae fuerint. Tali discrimen iminet vnum oculum amitti
tendi. Siquis habet manus valde rubeas nisi propter soles sic
sint vel aliam accidentalem causam siue Mulier siue Vir. Ille
sanguineus est. Si lineae In manibus rubeae fuerint: ⁊ manus
non E: si fuerint lineae late. Talis est luxuriosus Et hoc signum

non fallit atq; est ad cognoscendam virginitatē certissimū maxi-
 me si cum hoc nasi pillula diuisa digito subdita dignoscatur. Ita-
 q; si lineas homo adhuc in inq; Iuuenis habeat manuum graci-
 les Et non latas vel rubeas. Talis tam vir q; mulier est adhuc
 virgo. Sciendum insuper est q; quilibet digitus subiectus est suo
 planetae. Digitus medius Saturno Index Ioui annularis vel
 cordialis Soli Auricularis Mercurio pollex Veneri. Unde illi
 Saturnini iudicantur qui plura Et patentiora signa habent in
 monte medij presertim tendentia vel potissimū tangentia iunctu-
 ram manū contigua medio digito. Sicq; iuxta suos planetas
 de digitis reliquis est iudicandum. Siquis autem pariformiter
 habeat plura signa In triangulo manū est nature maris et qui
 in manus pinguitudine plura similiter signa habuerit est naturae
 lune. Quae aut sunt ex Saturni natura affectiones queq; ex Io-
 uis Et reliquorum planetarum per superiora claruz admodum
 fuit. Digitorum nomina sunt pollex q; reliquis quidem crossitie
 polleat Et fortitudine index ab indicando. Medius quia in me-
 dio digitorū sit Annularis siue cordialis q; ex corde anathomiae
 igitur digitus ille procedet videat. Nunc est q; anulo quasi vin-
 culo ad fidei sponsonem circundatur. Auricularis q; auribus
 magis q; reliquis inferuire videatur sunt nominati. Iudicia autē
 que per litterarum in manibus figuras ellici possunt quoniam in
 predicto de chieromantia libello exquisitissime sunt enucleata su-
 peruacaneū duxi recensere. Qui sunt ex natura lunae. Si habet
 in mēsa manus hoc signū bene claz. v3. Tales in prima aeta-
 te sunt egeni In secunda diuites. Deinde ad inopiam. denuo ad
 opes reuertentur Et sic si diu vixerint status per plures eis vi-
 ces mutabitur sicut lunae crescenti. v3. ac decrescēti. Si valde
 ad restrictam in monte manus sit quedā linea ascendens a Radi-
 ce brachij Significat hominez non habere fideles amicos. l3. sit
 ipse fidelis humilis Sapiens Et morigeratus. Ideo nequaq;
 ijs pfidat quos sibi amicos putat. S3 p se ipz negotiet Ijs et alijs
 supi q; a nobis fieri potuit breui signis explicatis. Scilz huius
 mōi freni plecturis liberales pmiū pueros a mecāicis segregem
 nec nris q; pstantissime sunt patiamur artib; mecanicis idoneos

p iiii

pueros inmisceri: quod simile nimirum mihi videretur: ac si suem
velimus eriminiū siue Scarabeonem capem facere. Nempe nul
lae inter litteratos homines simultates: nullae inimicitiae: nulla
odia: nullae: Si par pari redderetur: essent inuectivae. Siq̃
sapientis liberū animū: huiusmodi quasi cathene nō tenēt. Atq̃
sapienter Monuit Aristipus. q̃ que naz pueros oporteat disce
re Rogatus. Respondit ea que vsui viris futura sint. Digna sa
ne philosopho viro sententia. Ea enī vsui sunt futura viris: ad q̃
se magis aptos exhibēt in pueritia. Quocirca nō dissentiēs Ari
storeles genialem disciplinam: optimū censebat viaticum ad sene
ctutem. Itaq̃ natoꝝ parentes presertim pauperes moneo: vt
quos mechanicis artibus seu agriculturae Idoneos conieciatur
ad eozum meliora sollicitent scilicet quoz maxime aptitudinē ha
bent a natura nec turpi natos veterno torpescere pariant. Quip
pe secordia nature vires pimit Et nihil agendo: vt inquit recte ca
to: Male agere homines discunt Sensus enī ⁊ cogitatio huma
ni cordis ad malū pna sunt ab adolescentia sua. Nimirum recte
monuit auctor moralis.
Cum tibi sint nati: nec opes tunc artibus illos.
Instrue quo possint inopē defendere vitam
Rursus iccirco ait. Disce aliquid. Na cū subito fortuna recedit
Ars remanet vitāq̃ hominis nō deserit vnq̃
Exerce studiū Quis perceperis artem
Ut cura ingenium Sic ⁊ manus adiuuat vsum
Ibi pcul dubio de disciplinabilitate mechanica ⁊ agricolendi stu
dijs Intellexit Porro sunt artes illae ad hoīz maxie vitam ne
cessariae: maximeq̃ perinde antiquo more laudande. Attamen
si liberos ad liberales pꝛorsus artes natos perspexerimus totis
exorgizo viribus ne a philosophiae lactifluis fontibus subtra
hantur. Sed cum primum linguam soluerint eruditioni statim
applicentur. Si quidem summus Romanae iuuentutis mode
rator Quintilianus Quidam litteris inquit Instruendos q̃ mi
nores septem annis essent non putauerunt q̃ illa primum aetas
⁊ intellectum disciplinarum capere ⁊ labores pati possit. In qua
sententia Hesioduz fuisse: plurimū tradunt qui ante grāmaticum

Aristophanem fuerunt nam is primus negauit esse huius poe-
te Sed alij quoq; auctores: iter quos Eratosthenes Idem pce-
perunt. Melius autem: qui nullum tempus vacare cura volunt
Ut chrisippus nam is: quibus nutricibus triennium dederit tamē
ab illis quoq; iam formandam q̄ optimis institutis mentem in-
fantium iudicat Eū autem nō pertineat ad litteras etas Que ad
mores iam pertinet neq; ignoro tō illo De quo loquor tempo-
re vix tantūz effici q̄tum conferre vnus postea possit annus Sz
tamen mihi Qui id senserunt videntur non tam discentibus In
hac parte q̄ docentibus pepercisse Quid melius alioqui facient
ex quo loqui poterunt Faciant enī aliquid necesse est aut cur hoc
q̄tulūm cūq; est vsq; ad septem annos lucrum fastidiamus. nā
certe q̄libet parum sit quod contulerit etas prior Maiores mī
aliqua discet puer eo ipso āno quo minora didicisset hoc per sin-
gulos annos prorogatum in summa proficit 7 q̄tum in infantia
presumptum est temporis adolescentie acquiritur Idem etiā de
sequentibus annis preceptum sit Ne quod cuiq; discendum est
Sero discere incipiat Prelabētis temporis fuga q̄ sit Irrepa-
rabilis docet collumella Ciuitatē profecto non lapides Sed ho-
mines faciunt Homines vero a tenera etate quem admodum ar-
bores a teneriorib; curandi sunt 7 ad frugem optimam dirrigen-
di Non ergo perdamus primum statim tempus atq; eominus
q; Initia literarū sola memoria constāt que non modo iam est
in paruis. Sed tum etiam tenacissima est. Non sum adeo tamen
in prudens vt instandum teneris p̄tinus acerbe putem exigāq;
plenam operā. Nam id in primis cauere oportet Ne studia qui
amare nōdum potest oderit Et amaritudinem semel pceptam ē
vltia rudes annos reformidet. Ludus hic sit Et rogetur Et lau-
detur Et nōnunq; fecisse se gaudeat aliquādo ipso nolēte doceā-
tur. Alius cui inuideat cōtendat interim Et sepius vincere se pu-
tet p̄mijis que capit illa aetas euocetur. Parua docemus. Insti-
tuēdum oratorem. p̄fessi. Sed est sua etiam in studijs infantia 7
corporū fortissimorū educatio a lacte cuiusq; initū ducit. Ita fu-
turus elloquentissimū edidit aliquando vagitū Et loq; primū in-
certa voce tēptauit Et besit circa formas litterarū. Rursus idem

Quintilianus. Neq; enim mihi illud saltem placet: quod fieri us
plurimis video: ut litterarū noīa: et cūtextū priusq; formas par-
uuli discāt. Obstat agnitioni earum nō intendētib; mox animū
ad ipsos ductus dum antecedentē memoriā sequūtur: que causa
est precipientib; ut etiam cū satis affixisse eas pueris recto illo
quo primū scribi solent cōtextu vident. Retroagant rursus et va-
ria pūrbatiōe pūrbēt donec litteras q institūtur facie nozīt nō
ordine: q; propter optime sicut hominū pariter et habitus: et nomia
edocēbūtur. Sed qd in litteris obest Sillabis nō nocebit. Nō
excludo aut id qd est nouū Irritande ad adiscēdum infantie gra-
tia eburneas etiā litteraz formas in lusum offerre vel siquid aliū
quo magis illa actas gaudeat Inueniri potest qd tractare intue-
ri: nomiare iocūdum sit. Cū vero iam ductus sequi ceperit: non
inutile erit eas tabellae: q; optime insculpi: ut p illos velut sulcos
ducatur stillus. Quocirca tria Aristoteles pueris dicebat eē ne-
cessaria Ingeniū exercitationē: et disciplinam. Lycon aut Astia-
nactis filius traodēsis vir elloquentis: q educādis istituēdisq; pue-
ris maxie Idoneus fuit: Aiebat adiungi necessario pueris pu-
dorem et laudis studiū munusculisq; Si alter alterz indiscendo
supauerint esse alliciēdos. Interdū vero pūnaces modo nempe
adhibito verberandos. Quocirca Cyrillus. Multi inq; boies
magnas aīe corporisq; inciderunt ruinas ob pūnatiū parentuz
iniscipientiā. Discant ergo iuuenes: Iuuentutis temporē: quod
coeteris est pstantius: expetendis moribus se fūlcire: ne vilibus
caducisq; Iuuenilis animus informatus statim in canitie ne-
queat permutare: quod. n. nouae cartae scribitur: De facili non
deletur: Discāt et parentes fatui: filios correctionib; et verberib;
erudire. nec vitioz sinant vepres: radices figere nō faciliter
euellendas: ne flendi: et nūc: et i futurū eis succedat euentus. Por-
ro sunt in litterarū ellemētis etiā bene a natura Instituti: ut plu-
rimū: Refugiūsculi. Studioz liberaliū amaras radices: fructus
aut dulces esse asserēbat Aristoteles: Atq; rogans quo pacto
Discipuli egregie pficerent Si excellētiōres aut psequētes tar-
diores nō attendant. Unū aliqd sapiēs diuina vnū quidpiā pēla-
rum ellige. Itaq; diligenter parentes ante oīa: cui cara pignora

atos erudiendos tradant diligēter inquirant. Sunt enī boīes
quorū doctrinā: Sicut malā vineam extirpandam Sic dediscen
dam velim si sciretur. Nihil peius ijs: Quintiliano quoq; tradē
te: qui Paulum aliqd vltra primas litteras pgressi: falsam sibi
scientiae persuasione mbuērūt. Nam ꝛ cedere ꝑcipiendi pitis
indignantur ꝛ velut iure quodam potestatis: quo fere hoc homi
num genus intumescit imperiosi atq; interim sceuientes stultitiā
suam ꝑdocent: nec minus eorū error nocet moribus. Siqui
dem leonides Alexandri pedagogus: qbusdā eū vitijs imbuir
que robustum quoq; ꝛ maximū Regem. Ab illa institutione pu
erili sunt ꝑsecuta: ꝑtiosissimū est intelligere quēq; ne scire se
quod nesciat: Semper q; cupere: quod ignoret: adiscere. naꝛ ꝛ
si multum ꝑdest scientia plus tamen imprudentia vel negligē
tia obest. Timotheum musicum A iunt duplices ab Ijs quos
alius instituisset solitum exigere mercedes: q; si rudes traderen
tur. Nimirū gloriāti cuidam: q; multa didicisset ait Aristippus
Sicuti non ij q plurima comedūt: ꝛ exercētur: melius valent: q;
qui sūmunt necessaria. Ita non q plurima: sed qui vilia legunt:
studiosi habēdi sunt: ꝛ eruditi Eruditio ē inter ꝑspera ornamē
tum Inter aduersa refugium Elligatur itaq; moribus Doctor
egregius: Sobrius: ꝑudens: modestus: assiduus: magisq; In
modicus: officiosus: atq; viraq; literatura conspicuus. Adan
cae enim ac debiles sunt sine grecis litteris: La inae: ꝛ q qꝑiam
phiae genus ꝑbatissimum quidem meditetur. Hunc enim ba
benis: Illum stimulis egentem noscet philosophus: quippe qꝑ
maxime discipulis conducet: atq; ꝑ cuiusq; Ingeniorum na
tura culturam ꝑportionabilem philosophus adhibebit: Por
ro pars est: Tēte palladio: ꝑima ꝑudentiae: ipsam cui ꝑce
pturus sis eximare ꝑsonam. ꝑro discētiū Namq; inge
nio more ꝑlatonico moderari doctor debet verba doctrinae.
ꝑollicitationibusq; frequenter: Interdum nimis: nonnunq; fla
gris: ad līarū certia discipulos icitare ꝛ ꝑelluos hortari. Tar
dos exhibillare feros admōere sōnolētos: ac desides stimulare.
Delicata nāq; luxuriosaq; educatio īgenia vel diuina deprauat

Nemo plato ait : intemperans potest esse prudens
 Ciuitas in qua ciues. incontinentes sunt nulla legum
 potentia contineri potest : quim frequentes mutationes ac semp
 indeterius patiatur .
 Qui cupit optatam cursu cōtingere metam
 Multa tulit fecitq; puer Sudauit ⁊ alfit .
 Abstiniuit se venere ⁊ bacho
 Nemo adeo ferus est : qui non mitescere possit
 Si modo culture patientem comodet aurem
 Unicum esse bonum : Scientiam : Malum e cōtra vnicum In
 scitiam : peculiare Socratis sane dictum erat Ad bonum autem
 ipsum ascensus : cum litterarum quidem studio est vigilantia . ad
 malum vero sopor. otiosus omnino est iter decliue
 Facilis de scensus auerni
 Noctes atq; dies patet atri Janua ditis
 Sed reuocare gradum summasq; euadere ad auras
 Hic opus : hic labor est : pauci quos equus amauit
 Jupiter aut ardens euehrit ad ethera virtus
 canit poeta : Enerues animos virtus solet odisse Nullus cū sine
 defidia esse non possit : Somno est cuiuslibet discipline capita
 lior inimicus : vnde malum otium ⁊ negligentia : que virorum
 est alumna . si vltra sit q̃ natura exigit : causantur . nimius sopor
 aggrauat artus : aggrauat ingeniū . pulchros odisse labores Ait
 recte philelphus extatq; iccirco disticon
 Non per dormire poteris ad alta venire
 Sed per studere poteris in alta sedere .
 Pueros impuberes compertuz est : si plurimo cibo vinoq; ⁊ sō
 mno vterētur hebetiores fieri aduertimusq; hinc ellici tarditatem
 eorūq; corpora iprocera fieri minusq; adolescere : Quapp dor
 mi qd ē satis monuit Auctor moralis : q̃ta aut dormitōe i horis
 xiiij. nature sit satisfactū : Sol : Solē qd dicere falsū Audeat cū
 ē in signo gēinoz i sinuat : q̃ppe qd Incitantissimi : excellētisq; vir
 genij Plini⁹ ⁊ itellerit : ⁊ ope p̃probauit . Lucubrā. n. a vlcana
 lib⁹ icipiebat non auspicādi quidē . S; studēdi cā : statī a nocte
 multa . Idicme vero ab hora septima . vel cum tardissime octana :

hieme vero ab hora septima: vel cum tardissime octava sepe sexta
erat sane somni parcissimus: nonnūq̃ etiam inter ipsa studia istā
tis 7 differentis: Ante lucem ibat ad vespasianum imperatorem
nam ille quodq̃ noctibus utebatur. Inde ad legatum sibi officiū
Reuersus vero domum: quod reliquū tempus erat studijs red
debat. extat alterum exemplum quippe nō deterius Aristotelis
qui cum se tandem: ad quiescendum componeret eream sphaeraz
tenere in manu patella subiecta solebat: eo consilio: vt cuz dormi
entis manu excussa sphaera: In subditum ereum vas incidisset sō
no illius excitus exurgeret. Q̃ viros nimirum nō sine labore: ce
leberrimos nostrum in hac vita nihil nisi tempus esse: nullamq̃
per inde iacturam nobis maiorem: q̃ temporis: 7 Intellexerūt
7 opere cū probarūt Sōnū diuturniorē crebro. Plato de testa
bat vt malaz illecebrarū delictorū q̃ parētē 7 mortis p̃ q̃ similē. in
sōmnū equidē cui in septē de humanis etatib⁹ libris nostris p̃po
nēdis plurimū suz reluctans: bibere paz aq̃ frigide atq̃ aq̃ ipa
oculos irozare remediū repperi. Sūt qui dicāt vpupe oculos si
qs ea existēte viuā effoderit atq̃ latēter tulerit: erit valde vigilās
eādē virtutem habere aiunt cor coruinum latenter latum: bubo
nis cor 7 oculi atq̃ noctue caput hec oīa simul i frustulo rubro ex
lino ligata 7 puluīari cuiuslibz subposita: vt sint fctē sub capite: n̄
poterit ille dormire Donec ibi fuerint. Sensus excitare nepetā
thimum satureiam bisopum precipueq̃ pulcūm 7 rutam celsis
profitetur Interea pueri sunt Qui non tam per ac mortificationē
sōmnī desidiā excitādi sūt. q̃ per nimīā: vt sic dixerim: viuacitatez
7 ludorum studium reffrenandi Quāq̃ mibi moderatus vtrique
ludus In pueris non displiceat modo sit honestus 7 fortune ar
bitrio haud obnoxius propterea philelphus ad Mariū filiū
scribens Mortatus quidem prius ad bonos mores 7 litterariuz
certamen Inquit

Arsi quando velis ludo lenire laborem
Lude modum seruans. Sed ludos lude qbus nil
Imperitare queat fors fallacissima cunctos
Alea quo vno declarat nomine ludos
Delige qui refferant Aliquam vim corporis acrem

Ingenij ve decus potes exercere palestram
 Aut pere sublata volucres agitare sagita
 Utere vel numeris citbara modulante canoris
 Iude quibus Xenophon solitum colludere cyrrum
 Ludis Doctus ait seu quos lacedemone sanxit
 Ad pbitatis opus mira grauitate lycurgus
 Ludus crede mihi nullus tibi pulchrior alter.
 Nec melior quisq; nec quo magis omnis acerba
 Cura laborq; vacet q; si virtutibus aalmis
 Te penitus dedas. virtus leuat aurea curas
 Letitiaq; animū refficit redditq; beatum.
 Discipulae autē idem quod discipuli circa corpus regimen esse
 oportet circa vero animā neq; p̄sus simile neq; p̄sus dissimi-
 le esse oportere p̄cipio Illoz enī sentētia qui p̄nellas litteris in-
 struendas nolint mihi non placet. Quāta grecia se gloria iactat
 q; suarū puellarum vna Musarū se coro miscuerit. De q; Frā-
 ciscus Petrarcha In triumpho tertio. Vna iouene greca apa-
 ro aparō. Cum nobili poeti gia cantando
 Et hauea vn suo stil legiadro e raro
 Corina preterea inter nobiles grecos poetas floruit excellenter
 Quanto verbox ambitu q; p carmina vaticinatae sint Sibillae
 celebrantur. q; celebris est Nogarolla familia Aeronensis ob
 Isotae suae precellentem eruditionem quippe quam principes
 ⁊ ciuitatis vtpote semper docti prefecti non ceco quidē illo. Sed
 longe prestantissimo sunt amore p̄secuti. Quibus nūc Te Ca-
 sandra Veneta fidelis laudibus p̄sequar quam in adolescentiae
 nempe flore omni virtutū scientiarūq; genere prestantissimā qui-
 dem accepi: viue aeternis preconijs consecrata. Foelix qui faciet
 te pulchra ple parentem: ⁊ nati natoz: ⁊ qui nascentur ab illis.
 Adde q; dedignantur eruditi virgines animi in paribus se pro-
 sternere. Sapientes autez quos naturaliter pro paribus elligūt
 studijs: Scrutato virginitatis: vel saltem pudicitiae nomine Sa-
 pienter amant. Captiuitatis erudite magnā esse calamitatem cē-
 sent ad idiotarum: quorum maximus semper numerus fuit: libi-
 dinem trahi: atq; doctas ipsas Si que sunt boztoz Lactantium

frēq̃nter legāt: Valeriū Severinū Hieronymū Et p̃serti librū
ad eustochiū ⁊ i Iovinianū atq; quorū opa roseū florē redoleāt.
Siquidē vt idē recte iquit Hieronymus. Viros cōsular⁹ illustrat
elloquētia In nomen aeternum effert. Militarīs gloria trium-
phos nouae gentis consecrat. Multaq; alia sunt quibus per se
clara virozū ingenia lucent. Muliebris pp̃riae virtutis culmē
pudicitia est. Haec Lucretiam Bruto acquauit. Corneliā grac-
co: Haec portiam: alteri Bruto. Notior est marito suo Tana-
quil. Multa Regū nomina iam abscondit antiquitas: Raro se-
culozū Longinquitas feminaz hac decorataz virtute delere po-
test. Lara la vitaze dopo lei mi pare. Vera honesta che i bella do-
na sia. ⁊c. elegantissime canit Petrarcha.
At equidē bonore illas priuari nequaquā iudicauerim: que se
legitime viro copulauerint. Siquidem humanum deficeret ge-
nus deficiente copula. Sed que multitudinē se p̃stitutam fecerit
Iudicanda est omnino.

De allacritate ⁊ iocūditate In aetate motiua. Discantium se-
cundi libri alterius tractatus sigillum.

i Ita vtendū est Nicolao quoq; peroto comprobā-
te remissionibus vt nec odiū studiorū faciant nega-
tae nec otij consuetudinē nimiae.

Omne tulit punctū: qui miscuit vtile dulci.

Mozatius modulatur. Nempe in puerorū lusibus vt ad litte-
rarū concertationem: perinde fiant: In citantiores itaq; est che-
lis tendenda: Operepretium Remissiunculas quasda; proe-
tatis ratione tradere par est: quibus: modo ne longe: ab ingenui-
tate discedant: puelli aliquantulum recreentur. Adde q; nul-
la est hominis aetas: cui correctio magis Et venia simul conueni-
at: q̃z motiua. Siquidem omnium fere imprudentissima aetas
Prudentissimi ē Rectoris arbitrio gubernāda vel moderanda.
Scilicet ne attonitione nimia stupefcat: neq; nimia Venia ellan-
guescat. quippe neutrum fiet: Si non vulgares remissiones. S;.
que ingenuitatem quandam redolcant. Cum modis: vt eorum

peculiaris auctor ait ac temporibus docuerimus. Nunc est q̄ au-
ctor moralis aleas fuge: lude troco precepit. Ad sphericas p̄ ae-
rem volitantes ampullas. Fiat ex visco lixiuium ⁊ maluarū suc-
co. In quo dissoluatur sapo galicus vel cōmunis: Ijs omnibus
attramēti modicum addatur. Et sic lixiuium ipsum dimittatur p̄
naturalem diem quiescere sequenti autem. v3. festo die super fer-
ratam altam speculam bambinus calamū tangat ab vno capite.
seu extremitate. In lixiuiō: aliam autem ad os applicet. Et inflat
ampullae decident spherice magne que per aerē volitabūt. Sed
conuenit ne interior nec exterior sit ventus nimius q̄ nimis cito
frangerentur. vt anulus in igne positus. Salliens inde effugiat
fac fieri vacuum. Et imple mercurio. Illarum interea mihi mos
plac̄ ciuitatū q̄ ferris floreis ornāt īfantes q̄ppe q̄ eos iā amorē
glorie facit sentire quo ad ipsam ī dies magis inflāment q̄d mihi
in pueris maxie quoq̄ signū placet. ideo vt ⁊ biemis tpe rosere
cētes habeant h̄ est artificium. Rosas nōdū patefactas recētes diu
seruabis. Si ī arūdine viridi stāte fixa recludas ita vt fixurā coif-
patiaris ⁊ eo tpe arūdinē recidas quo recentes rosas habere vo-
lueris. Aliq̄ ola rudi cōditas ac bene munitas sub diuo obruūt
ac fuāt. Cū pliniorū p̄terea d̄sideriorū sit porissimū etas īfātilis
plurima quoq̄ in h̄ sigillo de īfantiū voluptatib⁹ ludicra huius-
mōi forēt scribēda. At stoicidas v̄eor quos me dānatos puto
tanq̄ friuola scribentē. Mihi autem maiora q̄ infantilis aetas
exigat differuisse admodum videtur. Atq̄ equidem fateor mihi
ipsi hec scribens baud satisfacio. Sed reddenda persone sunt.
Horatio quoq̄ admonente: cōuenientia. Cuiq̄. verū qm̄ a nu-
tricibus plura pro infantū iocūditatibus adhiberi fieriq̄ soleāt
q̄ oīo deceat. Scriptorē. Omittā. Opereptū in succedētib⁹
ibecillibus scilz min⁹ minusq̄ atq̄. puectis iā aetatib⁹. p̄ eaz
vtrq̄ rōnibus cū oriū facultasq̄ dabūtur. A me reliqua minus
minusq̄ tenuia atq̄ robusta. p̄sus emittent. vigesimū sextus ni-
mirū. Jam mihi ⁊ p̄pe septimus agitur ānus peregrināri semp
fluctibus nēpe p̄ mare p̄ terras. Et litibus agitato vnde studioz
p̄fidia oīa mihi defuisse vitae vtrq̄ q̄ victus adminicula magis
deplorauī. Libroz. Loci tēporis. Corporis mētis. Deniq̄ copā

cōmoditatem otius gerē et vacuitatem quoque singula cum pluri-
 mū iacurrae afferat. Dum desunt quā deficiētibz Estimādū
 est vniuersis. Coetex me que sola Miseros fouet Spes alit mi-
 hi blāditur. Nescio quae leta pollice. Ego ut cunqz sese offerat
 Fortuna. Si secūda pallados Si aduersa Job egide munitus.
 virūqz vultū iisdem oculis constans aspiciam. Nepe Fortuna
 sibi bonū hoc tristis vēdicat qz amicos pādū leta cellat inimicos
 De his autem hactenus atqz hic de infantia demū libello mod⁹
 esto. Ad pueritiae iam sequēte prius primū nōnullis erroribus
 emendans ob īpressionis lras scilicet pperā cōpositas causatis
 accedam⁹. Primi de ēbryone. v3. emēdationes est legere nōnul-
 las. Eruditus reliquas noscet academic⁹. In priā epistola vbi
 admonit legitur Admonit⁹ est legēdū In eadē vbi deiciat De-
 ficiat ē legēdū In scōa epistola vbi velutasti Aclitat⁹ es ē legēdū
 In tori⁹ opis tabula vbi statū in pncipio Antoni legi Antoni
 ē. l. In eadē vbi mercurialis Mercurialis ē. l. In eiusdē fine vbi
 tractat Tractat⁹ ē. l. In tertia epistola vbi gnīs Veneris ē. l. In
 eadē clemētia positiū ē pro clemētia In eadē facin⁹ pro facinori
 In eadē. pinde. pperide In esticon egim⁹. plegim⁹. in prime p-
 fatiōis pncipio obnoxia pro obnoxia. in eodē mellities. p molliuē
 in eodē suosc. p suos. in eodē spetiēmē. p specimen. In horatiāis
 pterea vsib⁹. ppr⁹ positiū ē loco. ppi⁹ Rursus iferi⁹. pinde. p pe-
 rinde Preterea ea nubila. p eas nubes. In priā iuocatione ergro-
 tationū. p egrotationū Preterea quō tū cōcordi. pque positiū
 ē. in altera gnāetur et masculinissaz. p genere et masculinissaz. i eadē
 disputantur. p disputent⁹. et valitudis pro valetudis Et lāgores
 p lāgores Et medat⁹. p medeat⁹. preterea i vsui fine legi latebis
 p latebris. itē i seuerinoz vsuū fine ev. p ē rursus eu. p ue. itē vili
 p virili et purperia. p puerperia. itē suū noie. p suo noie et Pau-
 lo iferi⁹ facit. p fecit. itē succēsois. p successoris legi. Preterea
 post alterā iuocationē in capite v3. primi tractat⁹ pmo extriseca
 p extriseca Et Paulo iferi⁹ ex hoc. p ex habitatiōe. Preterea
 ante scōz caput veterz. p veterib⁹ in capite aut scōo actū pro iactū
 Paulo iferi⁹ aialib⁹ pro aialib⁹. in eodē mēbroz. p mēbrū. in
 eodē. p legato. p lōgato. i eodē tēporata. p tpata. i eodē seminarēt

.p. seminarent. Itē in sequēti linea viui .p. vini Paulo iſerius eū
 ad .p. tū ad. Itē ante epicuri suā .p. p. capitis finē videt .p. videt
 In tertio capite .p. p. finē in casum .p. in cassus. in capite sexto .de
 matrice scilicet rectificāda: 7 fecūdāda nauē .p. nouē. Itē inferius
 vomini .p. homini. Itē ibidē comedādū .p. comedēdū Paulo in
 feri⁹ apsumit .p. absūmit Sequit^r 7 .p. p. v^l In fine sexti capitis si
 quēpiā delectabūt .p. si scire quēpiā delectabit. In epigrāmate se
 ptimi capitis. Ingectiōe .p. iniectione. In octauo capite copiam
 pro quopiā. In nono capite nūc in decio .p. nec in decimo Pau
 lo iſerius venere pro venerē. In sequēti carta capitis noni statiz
 in principio cuale .p. caule Paulo iſeri⁹ .p. p. mulieri .p. p. p. mulieris.
 Itē in sequēti statī i principio sibi .p. sibi. Et in eodē ex
 his pura .p. plura. Et in eodē post bene digestū ac terminatū non
 deīde seq^r d^r q^d deficit. v^z. digerit nisi p. calozē necessario. Et in
 eodē eēpamētoz^r pro tēperamētoz^r. In capite vndecio nocere^r
 .p. nosceret. In eodē Paulo iſeri⁹ itellecturā pro itellecturus
 Et in eodē cēserē pro cēsebā. In p^o sigillo diminutiuo .p. dimi
 nutiuo. In eodē rece pro recte. Et in eodē ad tutorē quāto tor
 torē. l. est. Et Paulo iſeri⁹ pēdē .p. pedē. Et in eodem iniquaz
 durm .p. iniquū durū. Et in eodē modificatioe .p. modificatiōe.
 Et in eodē psequar .p. psequar. Et Paulo iſeri⁹ oio .p. oio Et
 Paulo iſeri⁹ sanguigē .p. sanguinē. Et in eodē equestima pro
 equissima. Et in eodē obseruē .p. obseruēt. Et in eodē inerant .p.
 iſerant. Et i eodē iustitiā .p. iustitiā. Et in eodē esse iustuz .p. est iu
 iustū. In scō tractatu fōrtis .p. formatis. In eodē soici .p. stoici.
 Et in eodē q. subeāt .p. q. subeāt. Atq; i eodē volūtate .p. volu
 pratē. In capite vndecio q. si emōu⁹ .p. emortu⁹. Paulo iſeri⁹
 cerne periture .p. pariture. Ibidē egre perienb⁹ .p. pariēnb⁹. Et
 silitur in plurib⁹ locis. In eodē vsq; adeo .p. vsq; dū. Atq; i co
 dē mirabiliti .p. mirabiliter. Et .p. p. finē Auicena .p. Auicena: 7
 creatura .p. creaturā. In capitis. xiiij. statī principio vbi legit suū
 iſantē. l. ē filiū suū. Postremo in alteri⁹ tractat^r sigillo aia esse .p.
 aia esse. In eodē vlem .p. vniuersalē: 7 in eodē pfessione. s. nostra
 pro pfessione. scilz nostra. Rursus i eodē cō lamate .p. cōclamate.
 Et be sūt pteriti nōnulle emēdatiōes de embryōe. Presentis vō

de ifatia libelli emēdatōes vt sunt in b. iij. vana, p. vanas: 7 Pau
 lo inferius ausus fueri, p. ausus nihilomin⁹ memorare fueri. In
 quarta autē cornice, p. cornice. In q̄nta, ppe signū ipm vbi emiliū
 legif. ibidē deficit verbū Suadebāt. Deinde v3. post cartam se
 quētem quorū in matux pro quorū in matruz: 7 in primo capite
 ongius pro lōgius: 7 in eodē ineptia pro in petia. in secundo autē
 in ijs q̄z pro in ijs que: 7 cōualefcē pro cōualefct. in tercio vero
 in fine scilicet quarte lince sexu pro sexus. Deinde ad agēnū pro
 adagiū Et relique clare in sequēti de pueritia. de odante libro ex
 plicabunt quē vt p̄terito. Mille. v3. lxxxij. primū de embryōe
 Presenti vero āno. Mille. lxxxij. Scdm de infantia iprimen
 dos libros edidim⁹ quos p. ānos cōueniēter vtiqz distixim⁹ qm
 de qb⁹ tractam⁹ etates p. ānos distiguntur. Sic sequēti. Mille
 lxxxij. Tertiū 7 sic sex successiue singulati futuris ānis vsqz ad
 Millesimū qngētesimū reliquos libellos n̄fos peccātes forsaz
 Illustri Viri Ducalis Scribe correctōi subiectos subijcien
 dosqz: Homo enī sum labi fragiliter possum: qd̄ eadem fateor:
 errare decipi ira indignatiōe qz interdū, puebi. Si bibliopolis di
 stribuentib⁹ isti emissi p. virū ora volitabūt: 7 qd̄ p̄mo dicendū
 erat: cui, p̄p̄riū ē miseri semp: 7 parcere. Si misericordi Deo Et
 Barbadiqz atqz vniuersae Aristocratie glorie Augustissī
 mo Serenissimoz Principi Augustino Quez In mortalem
 aurea cetera augustissima: 7 splendidissima ei⁹ opa que aerē 7 ce
 lum ipsum nubib⁹ lz obductū Serenāt: Jam reddiderū: necnō
 Aline Luitan Venere Placuerit: emitemus Que felicissime
 Pacis atqz Omnipotētis Dei amplexa Brachijs: oīa viuāt
 per secula. Amen.

